

**Populata i libros de
anima a restotelis**

Prohemium De Anima

In
initiu libri
de anima.

Que

ritur **P**rimo
Utrum de aia
sit scientia.

Dicendum q
sic. Quia de
illo est scien-

tia qd habet passiones p principia de ipo demōstrabiles. sed sic est de aia. ergo de aia est scientia. Maior patet quia eadem requirunt ad demōstrationē et sciam. quia demōstratio est syllogismus faciens scire. sed ista sufficit et requirunt ad demōstrationē sicut p3 in principio primi posterior. Minor ostenditur quia principia aie sunt illa q ponuntur in diffinitione aie. et hoc est de intentione Aristotelis. ij. posterior q ponit ad hoc duas causas. Prima est q idē sūt quid et propter quid. Et idem sunt diffinitio que est eā diffinita. et diffinitio que est mediū demōstrationis. Secunda est qz dicit q diffinitio ē mediū demōstrationis potissime. Passiones autē sunt potentie aie. Potest enim aia duplri capi. Uno mō vt gen^o fm q se extēdit ad aiam vegetatiuā sensitivā et intellectivā. et sic aie potentia est viuificare siue vitā dare. Alio mō accipitur aia fm duerfas eius spēs et sic aie potentie sunt ei⁹ passiones. Potest ergo sic fieri demōstratio Omnis actus primus substantialis corporis phisici organici est viuificans. Sed aia est act⁹ primus et. ergo aia ē viuificans. Et hoc ē qd alij sic demōstrant. Omnis act⁹ prim⁹ substantialis et. est principiu opationū vitalium. Sed aia est hmoi ergo et.

Arguitur. Omnis passio realiter d3 distingui a suo subiecto. sed viuificare non distinguit ab aia. ergo nō est eius passio. Minor p3 qz vita et anima idem sunt vt dicit Aristot. in primo elenchoz circa fallaciam fm nō causā. Dicedum q viuificare capitur dupliciter. Uno mō fm q est primam vitam facere id est dare eē vitale. et sic non distinguit viuificare ab anima. Quod sic pbatur. quia nullus effectus cause formalis realiter distinguitur a sua causa. sicut albere nō distinguitur ab albedie sed albefacere quia albefacere sicut ab albedine in genere cause efficiētis sed albere in genere cause formalis. sic etiam animare non distinguit ab anima. et hoc modo dicitur in secundo hui⁹ q viuere in viuē

tibus est esse. Alio modo accipitur viuificare vt est vitam secundā facere. i. opationes vitales dare. et sic videre est viuere. audire est viuere. et sic de alijs opationibus. et sic viuificare distinguitur realiter ab anima. Si ergo querat quō debet hic capi viuificare. Dicendum q potest h3 capi vtroqz modo. Et ad argumentum ppositum dicendum q non oportet semper qualibet passionē distingui realiter a suo subiecto. imo sunt multe passiones tam in realibus qz in entibus rationis que non possunt realiter distingui a suo subiecto. In realibus patet. quia de⁹ habet passiones que de ipso non distinguuntur. Et etiam substantia est res realis et tñ eius vltima proprietates scilicet esse susceptibilem contrariorum non distinguitur ab ipsa realiter. nam si esse susceptibile contrariorum eēt accēs substantie et non ipsa substantia. tunc esset processus in infinitum in accidentibus. quia illa susceptibilitas presupponeret aliam susceptibilitatem et illa iterum aliam et sic in infinitū. In entib⁹ rōnis p3 de vniuersali et predicabili.

Arguitur. Videtur q potentie anime non possint dici passiones anime. probat. quia omnis passio sicut ab illo quod est completus subiectum. sed sunt multe potentie que non sūt in anima tñ sed in corpore et in anima. sicut sunt potentie vegetatiue et sensitue. ergo tales potentie non possunt dici passiones anime. Dicedum q duplices sunt potentie ipsius anime. Quedam sunt intellectiue que sunt in anima tñ. vt intellectus agens. possibilis et voluntas. Et de illis potentis non est dubium quin sint perfecte proprietates anime. quia sicut ab anima tanqz a completo subiecto. Alie sunt potentie que sicut ab anima et corpore simul. sicut sunt potentie vegetatiue et sensitue. Et de illis est dicendum. q quis tales potentie non sicut ab anima sicut a completo subiecto. sicut tamen ab anima sicut ex completo principio et sicut ex subiecto principali. quia quis ille potentie sint i aia et corpore sunt tñ principali⁹ in aia qz corpore. et ideo demōstrantur de anima sicut de subiecto principali quis non totali. Et per hoc soluitur illud argumentum quo argui solt. Quicquid non habet eē per se non habet passiones per se. Sed anima ē hmoi. Maior pbatur. quia act⁹ secundus presupponit actum primū. Dicedum q loquendo de aia rōnali. tunc anima h3 esse per se fm aptitudinem. et sic in ipsa possunt esse complete passiones et pfecte. Loquendo autē de aia in cōmuni. Dicendum est q illud qd h3 passiones sicut completum subiectum passionū hoc

Duplices sunt potentie anime

Genus huius est per se

papa ppe. h. m. d. g. a. d. m. t. f. u. o. e. c. a. d. i. m. t.

118. Et ad p. 2. b. e. n. d. i. t. e. t. f. u. n. g. 2. b. e. n. d. i. t. e. t. a. l. i. u. m. d. e. q. u. e. d. e. n. t. i. a. q. u. e. h. y. p. o. t. e. n. t. i. a. m. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. m.

M

Probēium

De Anima

tellectiua necessario habet fieri in materia. ergo de ill' est scientia physialis.

Arguitur. Anima est methaphisice consistere rationis. ergo nō phisice. Consequētia t3. q2. Diuersay sciaz diuersē sunt considerationes.

Dicendū q aia capitur dupliciter Uno mō generaliter put extendit se ad animā vegetatiuam sensitīuā et intellectuā. et hoc mō Aresto. in hoc libro accipit aiam. et sic aia est solū phisice considerationis. q2 sic aia ē forma q necessario h3 esse in materia. Alio mō accipit aia p aia rōnali tm. Et sic aia capitur dupliciter Uno mō quo ad fieri. Alio mō quo ad esse. Si sumat

quo ad fieri tunc iterū ē phisice consideratōis quia necessario h3 fieri in materia. quia si extra materiā crearet nō esset aia sed substantia sepa. Sed si sumatur qntū ad esse. hoc est dupliciter. Uno mō sub ratione aīe fm q animat corpus et sic iterum est phisice considerationis Et ideo anima sepa non est pprie anima ab animando dicta. Alio mō accipit anima fm q est sepa a corpe. et sic dicitur anima quia fuit qngs anima. Et sic potest anima rōnalis ē methaphisice considerationis. et hoc est qd aliū dicit q tertius liber de anima continuat libro methaphisice. quia ibi incipit Arestoteles tractare de sepa. et hoc postea ptinuat in methaphisica

Arguitur. Illud qd nō mouet nō ē phisice considerationis sed anima non mouetur. ergo nō est phisice considerationis. Maior p3. q2 phisicus considerat de ente mobili. et sic nō considerat nisi illa que hnt ordinē ad mobilitatem

Dicendū q quis anima pprie nō mouet. est in ps cuiusdā entis mobilis. scz corpis animati. hoc sufficit q2 fm Aresto. quarto methaphisice. scientia nō est illoz que sūt vnū imo eorū etiā q sūt ad vnum. Illa ergo cadunt sub vna sciētia q quocūq mō ordinē hnt ad subiectuz sufficit ergo q anima habeat ordinem ad ens mobile sicut ps eius

Arguitur. Scientia moralis de anima determinat. ergo nō scientia physialis. Ans pbat. quia stutes de quibus determinatur in morali philosophia sunt anime accidētia. mō ad eādem sciētiā spectat determinare de passionib' et de subiecto. Dicendū q phia moralis non tractat de aia in cōmuni. sed solū de aia rōnali. quia illa solū potest virtutib' informari. Et si dicatur ergo ad mō coincidunt phia moralis et physialis quo ad animā rōnalē. Dicendum q sub alia formali ratione considerandi determinatur de anima rōnali in phia morali et physiali. q2 in phisica determinat de aia fm q ē ps

cuiusdā entis mobilis. s. corpis aiati. Sed in phia morali determinatur de aia fm q ē infor mabil' stntibus intellectualib' et moralib'. Et sic Aresto. dicit in. iij. Ethicoz q tria sūt i aia scz potentie. passiones. et habitus. Potētie em sūt infor mabiles virtutib'. Passiones autem moderātur per virtutes. habitus vero refrenāt potētias.

Queritur. Cui parti phie subordinat ista scia. Dicendū q phie naturali. Juxta qd notandū q vnā sciām ex pte phie subordinari est eā contineri sub aliq pte phie. sicut ps continetur sub toto. p hoc dicendū est q ista sciētia subordinat phie naturali et illi pti q dicitur phisica q2 sic phisica ē de ente mobili fm se et fm pres ei'. ita sciētia libri de aia ē de pte entis mobilis. s. de aia q est ps corpis aiati.

Queritur. Quē ordinē h3 iste liber inter libros phisicales. Dicendū q est sextus in ordine. Et hoc p3 p sufficientiā libroz phisicaliu. Nam phisica est de ente mobili. Et hoc est dupliciter. q2 aut incontracte vel contracte. Si p mū sic est liber phoz. in quo agitur de cōmuni bus passionibus entis mobilis. Si scdm hoc est duplr. vel contrahit ens mobile ad primaz spēm motus scz localis. et sic est liber de celo et mundo. in quo determinat de pibus vniversi scdm q hnt ordinem et sitū in vniverso. tal' aut situs et ordo acquirit p motū locale. Vel cōtrahitur ad formā simplicis elementis et sic ē liber de generatiōe in q determinatur de motib' ad formā in cōi. et hoc in prio. et de generatiōe ipoz elementoz in secdo. Vel sit contractio ad formā mixti et hoc ē duplr. q2 vel cōtrahit ens mobile ad formā mixti imperfecti. et sic est liber metheoroz. in q determinatur de impressionib' q nō hnt mixtionē quatuor elementoz. sed mixtionem qualitātū quatuor elementoz. vel contrahitur ens mobile ad formā mixti pfecti. et hoc est dupliciter. Vel inaiati. et sic est liber de mineralib' in quo determinatur de mineralib'. sic sunt aurū argenti plūbum etc. Vel animati et hoc ē duplr. q2 vel determinatur de principio aiato rū et sic est liber de aia. vel de ipsis aiatis. hoc est duplr. q2 vel in generali. et sic est liber puoz naturaliu. Vel in speciali et sic ē liber de aiabilib' vegetabilib' et plātis. Sic ergo est ordo libroz phie naturalis. q2 phisicoz est prim'. de celo et mundo scdus. de generatiōe et cor. tertius. Metheoroz quart'. de mineralib' quint'. de anima sext'. paruoz naturalium. septimus de animalibus vegetabilibus et plantis octauus.

In pte phie subord
tu pta ista

In ordine pte h3 lib
Bufficiā libroz p

Quid est quod libri sunt

Prohemium

autoris

Arguitur. Liber de mineralibus non est translatus. ergo liber de anima erit quintus. et etiam non debet putari inter libros naturales Aristotelis.

Dicendum quod quibus non sit translatus. tamen alij inueniunt scientiam de mineralibus. sicut Albertus qui collegit ex diuersis libris unum tractatum de mineralibus. Secundo est dicendum quod isti libri prout dupliciter ordinari. Uno modo secundum quod sunt translati. et sic liber de anima est quintus. quia non habemus librum de mineralibus translatum de greco in latinum. Alio modo ordinantur libri naturales secundum modum attractionis subiecti. et sic liber de anima est sextus et hoc est essentiale in ordine. Primum autem est accidentale et ideo absolute dicendum est quod liber de anima est sextus.

Queritur. Quid sit subiectum librorum de anima. Dicendum quod est anima considerata secundum suam substantiam et secundum suas partes. Et ratio est. quia in primo libro et in vna parte secundi determinatur de substantia anime. et in alia parte secundi de partibus subiectiuis et partibus. Unum quibus anima non habeat partes integrales quantitatiuis. habet tamen partes subiectiuis et partibus. partes subiectiue sunt anima sensitua. anima vegetatiua et anima intellectiua. sed partes partibus sunt potentie anime. scilicet intellectus. voluntas. visus. auditus. et sic de alijs.

Arguitur. Anima est subiectum cuiuslibet scientie. ergo non est tamen subiectum istius scientie. Dicendum quod duplex est subiectum scilicet inherens cui inheret aliquid scientia. sicut dicimus quod paries est subiectum inherens albedinis. quia albedo inheret parieti et sic est verum quod anima est subiectum cuiuslibet scientie. quia secundum Aristotelem in antepedicamentis. scientia est in anima sicut color in corpore. Alio modo accipitur subiectum per subiectum attributionis. et sic illud dicitur subiectum attributionis cui attribuitur passionis in aliquid scientia. et sic anima est subiectum huius scientie sicut dicitur supra.

Arguitur. Simplex forma subiectum esse non potest. Dicendum ad maiorem quod forma dicitur quadrupliciter simplex. Uno modo simpliciter quia scilicet nulla habet in se compositionem. et sic solus deus est forma simplex. Et tunc secundum est quod talis forma simplex non potest esse subiectum accidentis cum in deo nullum sit accidens. prout tamen adhuc esse subiectum propositionis. ut deus est bonus. et sic de deo est scientia ergo oportet quod sibi aliqua attribuantur per modum passionis. Alio modo forma simplex dicitur quia non est composita ex materia et forma. sic subseparate sunt forme simplices et talis forma simplex prout esse subiectum accidentis. sic est in angelo intellectus et voluntas que sunt forme de secunda specie

qualitatis. Tertio dicitur aliquid simplex. quia non est mixtum ex quatuor elementis. et sic celus dicitur simplex. et quod sic est simplex prout esse subiectum accidentis materialis. sic patet de elementis. Quarto dicitur aliquid simplex. quia non includit in se multitudinem suppositorum secundum quod homini. et sic spes speculatiua dicitur esse simplex. et tale simplex est subiectum formatum quod consequuntur corpus mixtum. per hoc ergo dicendum est quod anima non est pure simplex siue primo modo. sed secundo modo quia non est composita ex materia et forma. et sic prout esse subiectum accidentis.

Arguitur. Corpus animatum est subiectum huius libri ergo non anima. probatur quia iste potentie de quibus hic loquitur Aristoteles. sunt potentie anime vegetatiue et sensitue. et fluunt a corporibus animatis ergo corpus animatum est subiectum. Dicendum quod corpus animatum non potest esse subiectum propter duas causas. Prima est quia non est satis commune. quibus enim in ista scientia considerentur de potentibus conuenientibus toti animato. tamen etiam in eodem libro fit mentio de aliquibus passionibus que tamen anime conueniunt et non corpori animato. sic sunt intellectus agens intellectus possibilis et voluntas. sed anima est subiectum satis commune quia etiam potentie sensitue et vegetatiue fluunt ab anima tanquam ex principio et principali subiecto sic in prima questione dicitur. Secunda ratio est quia si considerentur de istis potentibus secundum quod principaliter fluunt ab anima et corpore. et ideo anima est hoc subiectum. ibi autem corpus animatum.

Arguitur. De subiecto dicitur presupponi quia est et quod est. sed hoc inuestigat quod est anime ut patet secundo huius. ergo non erit subiectum. Dicitur quod subiectum aliquid scientie accipitur dupliciter. Uno modo secundum quod ponitur in demonstratione. et eo modo oportet principia presupponi que sunt diffinitio subiecti. quia ex presuppositione necessaria principiorum accipitur necessitas conclusionis. Alio modo accipitur subiectum absolute autem vel post actuali demonstratione. et sic prout etiam quod est inuestigatum. In signum cuius primo posteriorum quod est ponitur per conclusionem. et in quibus posteriorum ponitur questio que scilicet. Secundo prout dicitur quod in scientia non dicitur inquiri diffinitio subiecti ex principijs illius scientie. sed Aristoteles hoc inquiri diffinitionem anime ex actu et potentia que sunt principia metaphisicalia.

Arguitur. Anima est forma. ergo non potest esse subiectum. quia subiectum est materia. Dicendum quod forma non potest esse materia ex qua. sed bene potest esse materia in qua vel circa quam. Est ergo anima materia in qua. quia in se habet passiones et potentias. et est materia circa quam. quia circa animam versatur intentio autoris.

Subiectum anima sunt partes

Duplex subiectum

Forma dicitur simplex quadrupliciter

5

4

Secundo dicitur

Arguitur aliter

Secundo dicitur

Liber

De Anima

Arguitur. De nullo corruptibili est sciētia. sed anima est corruptibilis. ergo de anima nō est sciētia. p̄bat q̄z aīa vegetatiua et sensitiua corrumpuntur ad corruptionē subiecti. Dicēdum q̄ corruptibile accipit̄ dupl̄. Uno mō p̄ p̄rie. p̄t significat aptitudinē ad corruptionē actualē. et sic de corruptibili potest esse scia sic de subiecto. quia de corruptibili p̄t cognosci q̄ ipsum est corruptibile. Alio mō accipitur cor- ruptibile improprie. p̄t significat actualē cor- ruptionē. et sic de corruptibili nō est sciētia vt de subiecto. Cui rō ē. q̄ hoc qd̄ fm se ē corrupti- bile nō p̄t habere passionē que dicat incorrupti- biliter de subiecto. sufficit ergo q̄ de aīa p̄t dici aliq̄ passionē incorruptibiles q̄ p̄nt demonstrari p̄ p̄ria principia de ipsa

Arguitur. Si corpus aiatum nō esset subie- ctū istius libri. tunc ista scia nō esset subordiā- ta p̄bie naturali. q̄ sic aīa nō contrahit ens mo- bile sicut fac̄ corpus aiatū. Dicēdū q̄ duplex est p̄tractio generalis subiecti. Una est ad p̄tes subiectiuā. et sic corpus aiatū cōtrahit ens mo- bile et nō anima. Alia est cōtractio ad p̄te inte- gralē. et sic etiam anima contrahit ens mobile. q̄ aīa est ps̄ integralis eiusdē entis mobilis. s. corpus animati.

Innotum ho- ueretur quō diuidit̄ iste liber p̄ma sui diuisione. Dicendū ē q̄ diuidit̄ in p̄hemū et tractatū

Et ratio illius diuisionis ē. q̄ scia opponit̄ igno- rantie. fm̄ ergo duplicē sp̄em ignorantie oportet ponere duplicē p̄te in scia. Quedā em̄ ē ignorā- tia negationis. Et est qn̄ q̄s nihil cognoscit de subiecto. et tal̄ ignorātia remouet̄ p̄ p̄hemium. q̄ in p̄hemio sit quedā generalis determinatio de his q̄ in libro tractantur. et iō ex p̄hemio ha- betur general̄ cognitio ipsi subiecti. Et fm̄ hoc p̄hemū sic describit̄. Prohemū ē fm̄o p̄ambu- l̄ elucidas animū remouēs ignorātia negatio- nis. Sz tractat̄ siue scia remouet̄ ignorātia cōtrarie dispōis. q̄ si aliq̄s sit p̄ue disposit̄ cir- ca subiectū alicui scie tūc talis p̄uana disposi- tio remouetur p̄ tractatū. Et istud p̄t itelligi de ignorantia p̄ue dispōis quocūq̄ mō accepta. Dicit̄ em̄ in scia aliq̄s p̄ue disposit̄ dupliciter. Uno mō p̄trarie q̄z h̄z habitū p̄trariū sciētie. Exēpligrā Si aliq̄s crederet q̄ anima nō h̄ret potētias ille h̄ret habitū p̄trariū huic sciētie libri de aīa. Dicitur etiā aliq̄s p̄ue disposit̄ p̄ri- uatiue. q̄z sc̄ adhuc nō dū acq̄suiuit habitū scie- tię de subiecto. et tal̄ ignorātia etiā remouet̄ p̄ tracta-

tū De p̄ma ignorātia loq̄tur Aresto. i. poster. vbi dicit q̄ ignorantia p̄ue dispositionis gene- ratur in aliq̄ syllogismū falsigraphū Item p̄hemū diuiditur in tres p̄tes. Cui r̄atio est. q̄ p̄hemū nihil aliud est q̄ dispositio recipiē- tis illā sciam. Sed dispōni oppōitur indispo- sitio q̄ qn̄q̄ attenditur ex p̄te sciētis. Qn̄q̄ ex p̄te rei scite. Et hoc dupl̄. Uno modo q̄z res co- gnita p̄ponitur sine aliq̄ ordine et illa remouet̄ p̄ scdā p̄te p̄hemij. Alio mō qn̄ res scita non h̄z difficultatē. et sic discipul̄ nō mouetur ad attēdēdū et illa remouetur p̄ tertiā p̄te p̄hemij. Sed p̄ma indispositio sc̄z ex p̄te sciētis remo- uetur p̄ p̄mā p̄te. Un̄ in p̄ma p̄te reddit̄ audito- res tenuolos. i. bene volūtatis ad audiendūz libz. In scdā reddit̄ eos dociles. i. bene disposi- tos ad recipiēdū doctrinā. In tertiā reddit̄ eos attētos. i. intētos ad audiēdū. Prīmū facit ostēdendo vtilitatē et dignitatē istī scie. Scdū facit ostēdendo ordinē p̄cedēdi. q̄z facilius ali- quis hoc p̄t sciētifice cape qd̄ p̄ponitur sibi per ordinē. Tertiū ostēdendo difficultatē scie q̄z in difficultatē oportet facere aduertentiā vel attentio- nē. Incipit ergo sic liber de anima. Honorū ho- norabilū noticiā opinantes. Et intendit in il- la p̄te ostēdere dignitatē illi scie. et hoc facit dupl̄. Primo in generali. Scdō ī speciali. In generali. q̄z ostēdit istā sciētia esse de numero bo- norū honorabilū. Et hoc nō est spēale istī scie- tię. sed cōe omnib̄ sciētijs speculatiuis. Et in- tendit istā rōnem ex p̄positione. Q̄ bonū hono- rabile inter oīa bona est dignissimū. sed scia lib- de aīa est bonū honorabile. ergo fm̄ se ē dignissi- ma. Minorē p̄bat p̄ p̄positiōnē text̄ q̄z oīs no- ticia. i. scia speculatiua est de numero bonorū ho- norabilū. Et d̄z sic text̄ ordinan. Nos sc̄z p̄hi- sum̄ opinantes noticiā. i. sciam speculatiuam esse bonorū honorabilū. i. de numero bonorūz honorabilū.

Queritur. Utz oīs scia speculatiua sit boā et honorabilis. Dicendū q̄ sic. Q̄ autē est bona probat̄ dupl̄. Primo sic. Dis p̄fectio ē aliq̄d bonū sui p̄fectibil. sed scia est p̄fectō ip̄i intellect̄. ergo est bona. Minor p̄z. q̄z bonū et ens p̄uertuntur. sed q̄libet p̄fectio adducit aliq̄ entitatē ergo adducit aliquā boītatē. Minor p̄bat̄ ex p̄ma p̄positiōne methaphisicę q̄z hoies natura scire desiderant̄ sicut tendētes ad intellectus p̄fectionē. Natural̄ s̄t appetit̄ ē ad bonū. Etiā intellect̄ noster ē in potētia fm̄ se et p̄s̄atur et fit in actu p̄ scias. Secunda rō est. q̄ hoc est bonū cuiusq̄ rei quo vnitur suo princi- pio. quia in hoc consistit p̄fectio rei. sed p̄ sciam

Handwritten marginal notes:
p̄ bonū h̄t p̄t p̄t quicūq̄ q̄z p̄t
uale q̄z ē bonū q̄z nō d̄mōstrat̄ 2 uale
et p̄t quē p̄p̄t̄m̄ uale q̄z 2 bonū
p̄t uale appetit̄ 2 ad bonū q̄ appetit̄
2. q̄z p̄t intellect̄
2. q̄z p̄t bonū q̄z oīs illud p̄p̄t̄
4. actus q̄z h̄t h̄t act̄ bonū p̄ p̄t
2. q̄z p̄t q̄z bonū q̄z p̄t actus

in omnib⁹ et ppter tales aliqui sunt honoran-
di. quia aliqui diuitie sunt bonū honestū. Al-
lie sunt diuitie bonoz tpaliū exterior. et ppter
illas diuitias nudī sunt honorandi. Illi enim
qui honorant diuites ppter diuitias tpales er-
rant non diiudicando bonū honestū et bonuz
vtile. Et si dicat q^d diuites honorant nec sci-
entes nec virtuosī. Dicendū q^d diuites sunt
in duplici differentia. Quidā enī sunt diuites
et alioz rectores. sicut sunt superiores cōmunita-
tum. et tales diuites debēt etiā honorari quāuis
non sint scientifici nec virtuosī. qz in eis hono-
ratur tota ciuitas et cōmunitas. in qua cōmū-
nitate multi reperiunt scientifici et virtuosī.
Et sic magister cuius insciēs et inuirtuosus ho-
norari potest. Alii sunt diuites non tamen alio-
rum rectores. et illi nullo modo sunt honorādi
si tamen aliqñ contingat hoc contingit ex errore
hoīm plus diligentū bona vtilia q̄ bona ho-
nesta.

Queritur. Utz omnis noticia sit de nume-
ro bonoz honorabilū. Dicendū q^d sic. q̄a
ppter se appetitur sicut dictū est. Sed argui-
tur q^d non. qz scientia practica nō est de numero
bonoz honorabilū. ergo non oīs scia est de nu-
mero bonoz honorabilū. Dicendū q^d veruz
est q^d nō oīs scia est de numero bonoz honora-
bilū. sed oīs scientia speculatiua. et hoc deno-
tatur in terru cū dicitur noticia. quia p^r noticiam
intelligit scientiā speculatiua. Cui⁹ rō est qz si-
cut finis scientie practice est opari. ita finis scie-
tie speculatiue est cognoscere. cū ergo vniq^dqz
denotatur a suo fine. sic optime p^r noticiā relig-
tur scia speculatiua.

Arguitur. Medicina est scia practica et est
honorabilis. ergo aliqua scia practica ē hono-
rabilis. Ans^r pbat^r in ecclesiastico vbi dicit^r
Honora medicū ppter necessitatē creamit enī
eum dñs. **Ad** q^d duplex est pars medicine.
Est enī vna pars speculatiua siue theozica. et a-
lia pars est practica q^d patz ex libro Amphozū
moz Galieni qui sic incipit. Medicina. alia
est speculatiua. alia practica. capiendū ergo me-
dicinam quātū ad illā ptem que est de princi-
pijs infirmitatū et complexionibus. sic est sim-
pliciter speculatiua. et hoc mō est honorabilis
quia sicut dicit^r Aresto. i principio paruoz nā-
turaliū. Ubi phisicus desinit. ibi medicus inci-
pit. Capiendū autē medicinā q̄stum ad illam
ptem que est practica fm quā docet applicare
ista principia generalia ad p̄culares infirmi-
tates. sic non est honora bilis quā p̄rie habēt
emp̄ria. et sic illi non sunt honora biles. qz nō

hnt causas et principia ex quib⁹ ista cōsurgūt

Arguit. Multe scie speculatiue appetitur
ppter alias scias. ergo ille non sunt honorabi-
les. Ans^r pbat^r de loyca que est scia speculatiua
et tñ ordinat ad oēs alias scias. ergo est bonuz
vtile. et non honorabile. Dicendū q^d dupli-
citer aliqua scia est honorabilis. Uno mō for-
maliter et finaliter simul. et tñc illa scia est ho-
norabilis que ppter se appetitur et non ordina-
tur ad aliquā altiorē sciam. et sic scia metaphi-
sicalis est honorabilis in lumine nature. qz in
lumine nature nō ordinat ad aliā sciam. Et in
lumine gratie theologia ē honorabilis. et in lu-
mine glie scia beatoz ē honorabilis. Alio mō
aliq^d scia est honorabilis formaliter tñ. qz in se
h̄z formā honesti scz vñ appetit fm se. et sic alie
scie speculatiue sunt honorabiles. qz hnt in se
vñ appetant quāuis nihilomin⁹ ordinatur ad a-
lias scias. et sic loyca etiā est honorabilis. Si-
militer p̄t dici de virtutib⁹. qz sunt alique virtu-
tes non ordinate ad alias sicut sapientia inter
virtutes intellectuales. et prudentia inter vir-
tutes morales. Alie sūt vtutes q̄ ordinant^r ad
alias. sicut alie virtutes morales et etiā virtu-
tes intellectuales alie a sapia ordinant^r ad alias
sicut ad sapiam. sicut virtutes morales ad pru-
dentiam.

Arguit. Aliq^d scie sūt phibite etiā speculatiue.
ergo nō sunt oēs honorabiles. Ans^r pbat^r. q̄a
scie magice. s. nigromātia. piromātia. astrolo-
gia q̄ sūt phibite oib⁹. **Ad** medicina et leges q̄ p-
hibent sacerdotib⁹. **Ad** q^d triplicit^r aliq^d scia p-
hibet. Uno mō ex pte sciaz. qz sunt scie solū vo-
ce. et sic nigromātia et piromātia sunt phibite.
Tales enī scie cōsurgūt ex pacto inito cū demo-
ne. et si quōqz aliq^d cōtingat nō tñ sūt sicut ex ali-
qua certa scia. sed ex pte opis demonis. q̄ quōqz
aliq^d facit simpliciter. et quōqz apparet aliq^d face-
re qd̄ tñ nō facit. sicut in p̄stigijs. et tales scien-
tie sunt phibite oib⁹ hoib⁹. nō enī licet aliq^d
h̄re pactū cū demone qd̄ sit in his sciētis. Se-
cūdo mō qdā scie sunt phibite ppter vsū. qz
timet^r de malo vsū ipaz quōuis in se sint bone sic
ars phicēdi venenū. cū enī oēs hoies vt in plu-
rimū sunt mali timetur d̄ piculo abusionis il-
laz sciaz. et sic phibetur. Tercio phibetur aliq^d
scie p̄ p̄p̄tōem et in ordie ad discretē. quōuis enī
tales scie sūt i se vere scie et honorabiles tñ phi-
bentur aliq^d q̄ sunt deputati ad studiū altio-
ris scie. et sic phibetur phibiteris ne studeāt sciaz
legū et medicinaz. qz tales sūt deputati ad stu-
diū theologie. et iuris canonici q̄ sunt altiores
scie. Per illa dōm ad argumētū q^d nulla scia i se

Liber

Primus

est prohibita. qz nigromantia et piromantia non sunt scie silter et ars conficiendi veneni. Et sic scia medicinalis non phi betur absolute. sed de terminata in ordine ad discipulum.

Magis autē alterā

Hic p̄ter Aresto. ostendit dignitatē huius scie in speciali. ostendendo eā esse digniorē alijs scientijs speculatiuis. Et p̄rio ponit duos modos quib⁹ vna scia speculatiua ē dignior alia. Secūdo applicat illos ad p̄positū scz ad istā sciētā de aia. Dicit ergo p̄rio qz vna scia ē dignior alia. p̄p̄ duo. P̄rio ex pte subiecti. et sic illa scia ē dignior. q̄ ē de nobiliori subiecto. et sic methaphisica ē dignior q̄ alie scie. qz ipa ē de deo. et alie scie sunt de creaturis. Secūdo aliq̄ scia est dignior ex certiori mō p̄cedēdi et demonstrādi. sicut scie mathematicales. Deinde applicando ad istam sciām dicit qz ex vtraqz cā historia v̄l scia de aia est p̄ponenda alijs scientijs qd est verum in scientijs naturalibus. Et hoc declarat in textu. Primo quo ad primū scz ex parte subiecti quia ista scientia ē melior et mirabilior. Melior quia anima est melior omnibus formis corporalib⁹. Et mirabilior quia anima hz multos effectus. de quibus merito miramur. Et sic ista scientia dignior est ex dignitate subiecti. Secūdo ista scientia est certior. qz est de his que in nobis experimur. quilibet eni in seipso scit qz hz intellectum voluntatem. visum. auditum. et sic de alijs. Percipit eni in seipso qz hz multas potentias quia vna rebellat cōtra aliam.

Queritur. Utz in artibus possint inueniri iste due conditiones sicut in scientijs. Dicendum qz sic. qz sicut vna scia ē dignior alia istis duob⁹ modis. sic etiā vna ars est dignior alia istis duob⁹ modis. Primo eni illa ars ē dignior q̄ hz dignus obiectū. sicut ars faciēdi aliqd̄ circa aurū. vt ars aurifabri ē dignior arte sutorie. qz aurū est dignius correo. Alio modo ars ē dignior ex certitudine opationis et ideo aurifaber ille est dignior qui p̄fectius et certius facit siolā quā ille q̄ min⁹ p̄fecte facit. sicut ille q̄ fm certitudine facit siolā hz p̄fectius artē q̄ inexpertus

Queritur. Quis istorū modorū ē dignior alio. Dicendum qz simpliciter debet attendi dignitas ex pte obiecti. Et hoc p̄bat autoritate et rōe. Autoritate Aresto. in li. de aialib⁹ vbi sic dicit qz meli⁹ et dignius ē scire modicū et imp̄fecte de rebus p̄fectis quales sunt substantie separte. qz cognoscere multa de istis inferiorib⁹ imp̄fectis p̄fecte. Et hoc ideo. qz magnū intelligibile ma-

gis p̄ficit intellectū. Rōe sic qz ab illo habz res aliquā dignitatē a quo habet suā specie. qz dignitas essentialis sumit ex specie et natura rei. Sed scientia habet entitatem a subiecto. ergo etiā simpliciter dignitatē habet ex suo subiecto quia habet vnitatem a subiecto. vt dicit p̄rio p̄sterior. Illa ergo dignitas que est ex certitudine non est ita essentialis sicut ista.

Queritur. Quare Aresto. vocat istā sciām de aia historiā. Dicendum qz hoc cōtingit p̄pter similitudinē quā habet ad historiā. que similitudo ex tribus p̄t attendi. Primo qz sicut i historijs tradunt et narrātur quedā generalia et principalia gesta nō aut̄ particularia. qz sic fiet nimis magna. sic etiā in isto libro de aia traduntur generalia quedā et principalia de anima et in libris posteriorib⁹ descenditur p̄ricularius de singulis aialibus determinando. vt in libro de vegetabilib⁹ et plantis et de animalib⁹. Secūda similitudo ē qz in historijs sepe prius facta posterior narrātur et econtra. ita etiā in hoc libro p̄ceditur de potentijs et opationibus aie ad eius essentiam. Tercia similitudo est. qz sicut in historijs traduntur aliqua specialia que nobis experimur. ita scia de aia est de his que in nobis ita esse naturaliter experimur. sicut sunt opationes et potentie anime.

Queritur. Utrū historia. i. scia de aia sit in primis ponenda. Et videt qz non. qz liber phisicorū est prior illo. Dicendum qz istud aduerbiū primū p̄t dupliciter accipi. Uno modo vt dicit ordine. et fit sic cōpatio istius scientie nō ad oēs libros phisicales. sed ad illos in quib⁹ determinat de aialib⁹ et aiatis. Et sic ista est vera qz scia de aia est primo ponenda. Compendio aut̄ istū librum ad oēs libros phisicales. sicut libri phisicorū de generatiōe. meteororū et de mineralibus p̄cedunt istū. Alio modo capitur primū p̄t dicit dignitatem. et sic ista p̄positio certus est vera compando etiam istū librum de anima ad omnes libros phisicales. non tamē compando ad metaphisicam que est simplicif prima et digna. Et rō est quia dignitas alicuius scientie principaliter sumitur ex subiecto. Sed liber de anima habet nobilius obiectum qz alij libri naturalis phie. quia animā que est dignior aliqua re naturali.

Arguitur. Scientia que est de toto est dignior qz scientia que est de parte. sed in libro de sensu et sensato determinatur de toto scz de corpore animato. et hic determinatur de parte tm̄ scz de anima que est pars corporis aiat. ergo scientia libri de sensu et sensato est dignior. Dicendum

De Anima

q̄ dupliciter in aliqua scientia potest determina-
re de toto. Uno modo determinando de toto. et
descendendo ad singulas partes. et sic scientia
determinans de toto est dignior scientia de par-
te. Cuius ratio est. quia sic scientia de toto etiā
includit scientiam de parte et cum hoc plus. et
sic libri de sensu et sensato. et de animalib⁹ nō
determinant de toto animato. Alio modo in ali-
qua scientia potest fieri determinatio de toto sub rō-
ne totalitatis. et s̄m proprietates magis conueni-
entes toti q̄ parti. et sic scientia de parte potest esse
dignior q̄ scientia de toto. q̄ contingit q̄ ptes
habent nobiliores et digniores passiones q̄
totum. Et sic dicendū est de anima. quia aia ha-
bet nobiliores passiones absolute q̄ corp⁹ aia-
tum. passiones enī anime sunt intellectus et vo-
luntas que non conueniunt corp⁹ animato. et
hoc ad minus est ver⁹ de anima rōnali.

Arguitur. Scientia de genere est dignior sci-
entia de specie. sed liber philosophorū determinat
de toto ente mobili. hic autē solum determinat d
anima. ergo Dicendū dupliciter. Primo q̄
dupliciter in aliqua scientia determinat de ge-
nere. Uno modo absolute preueniendo species
et sic non est ver⁹ q̄ scientia. de genere est digni-
or scientia de specie. imo species est dignior ge-
nere. quia species est magis actualis. ideo etiā
habet passiones digniores. Alio modo aliqua
scientia simul tractat de genere et speciebus. et
de proprietatibus specierū. et sic scientia de genere
claudit in se sciam de specie. et sic dignior est sci-
entia de genere q̄ scientia de specie. p hoc ergo di-
cendū est q̄ liber phorū tractat de ente mobili
s̄m generales passiones. et non s̄m specificas.
quia de illis tractat in posterioribus libris.
Secundo potest dici q̄ anima non est species
aut ps subiectua. sed est pars integralis cuius
dā entis mobilis scz corp⁹ aiati. et sic cōtingit
p̄tē entis mobilis integrālē esse digniorē toto.

Arguitur. Scientia libri de celo et mundo
est dignior q̄ scia de anima. ergo ad minus in-
ter scientias naturales aliqua est scientia digni-
or scientia de aia. Ans̄ p̄bat. quia ibi tractatur
de toto vniuerso. modo totū vniuersum est di-
gnius q̄ aliqua eius pars. Dicendū q̄ vni-
uersum capitur dupliciter. Uno modo p ag-
gregatione oim entū creatorū. et sic aie nobi-
les et substantie separe comprehenduntur in
vniuerso. et illo modo capiendū vniuersū ve-
rum est q̄ vniuersum est dignius anima. sed sic
in libro de celo et mundo non determinatur d
vniuerso. Alio modo accipitur vniuersum p

toto vniuerso corporeo. et hoc vniuersum ha-
bet quinque partes scilicet quattuor elementa et
celum. et illo modo capit Aristoteles vniuer-
sum in libro de celo. Quod sic patet. quia ibi
determinatur de vniuerso s̄m q̄ partes vniuer-
si accipiuntur situm in vniuerso per motum loca-
lem. sed motus localis conuenit solum corpo-
ribus. sic ergo accipiendo vniuersum anima ē
dignior vniuerso. quia ex toto genere viuentia
sunt perfectiora non viuentibus. cum ergo ani-
mata sint viuentia per animam. sic anima est
perfectior non viuentibus. Unde patet q̄ in
gradu nature anima formice est dignior celo.
quia habet altiorē gradum essendi q̄ celum.

Arguitur Celum est incorruptibile. sed ani-
ma est corruptibilis s̄m genus. ergo falsum ē
q̄ aia ē dignior celo. Ad q̄ in reb⁹ potest inue-
niri duplex perfectio. Quedā enī ē pfectō essent-
ialis s̄m essentialē gradum essendi. et sic ani-
mata quecumq̄ imperfecta sunt digniora ina-
nimatis. et sic anima formice est dignior celo.
Alio modo attenditur perfectio aliqua in ali-
quo ex parte durationis. et sic non est in conue-
niens q̄ aliqua que sunt essentialiter magis p-
fecta sunt minus perfecta quo ad durationem.
Et hoc contingit ex eo. quia perfectiones rerū
sunt distribute in reb⁹. sic q̄ quandoq̄ res mi-
nus perfecta habet aliquod accidens quod nō
habet res magis perfecta. Sicut homo essen-
tialiter ē dignior equo. tamen in portando pon-
dus equus est dignior homine. per hoc ergo di-
cendum q̄ celum est dignius animatis quibus-
dam quo ad durationē. non autē q̄ ad essentiā.

Arguitur. In octavo physicorū determinatur
de primo motore. s̄ prim⁹ motor ē dignior q̄
aia simpliciter. ergo octau⁹ liber physicorū ē adhuc
p̄ferēd⁹. Dicendū q̄ prim⁹ motor et aia alic⁹
aiati p̄nt cōpari dupl̄r. Uno mō q̄tū ad eorū
essentiā et substātiā. et sic prim⁹ motor ē digni-
or aia. et sic determinat d̄ priō motore in libris
metaphysicis. et nō in libro physicorū. et sic bñ
sequitur q̄ libri metaphisicales sunt digniores
scia de aia. Alio mō cōparant prim⁹ motor et aia
alic⁹ aiati q̄tū ad eorū opatōem q̄ ē mot⁹. et sic
aia alic⁹ aiati ē nobilior s̄m substātiā q̄ aia
nobil⁹ q̄tū ad opatōem. Per hoc ergo dicendū
est ad argumētū q̄ i hoc libro determinat d̄ s̄ba
aie. s̄ in octavo physicorū determinat solū de aia
nobilī seu priō motore in ordine ad motū.

Querit. Q̄no se hñt ad dignitatē et certitū-
dinē metaphisica. mathematica et physica. Di-
cendū q̄ si iste scie p̄p̄t i dignitate tūc metaphisic

*De generis per gradus
s̄m dicitur p̄m̄r motus
multiplex.*

*28 p̄m̄r
q̄ q̄ libi dicitur de p̄m̄r
lōm m̄y p̄m̄r q̄ dicitur
magis p̄m̄r q̄ q̄ dicitur
p̄m̄r motus et p̄m̄r
p̄m̄r dicitur p̄m̄r
aut nobilior*

Libri

ca est simpliciter dignior ex pte obiecti. qz obiectū suū ē a materia sepatū hz qd hmoi. Deinde seq̄ p̄hica fm dignitatē subiecti. et ultio ma- thematica. quia p̄hice res sūt digniores ma- thematicis. Sed de certitudine sic ē dicendum qz metaphisica est certior fm naturam rei. quia habet efficacissimū modū demonstrandi ex pri- mis p̄cipijs. S̄z quo ad nos ē maior certitu- do i mathematica. qz mathematicalia sūt mul- tiū b̄n̄ intellectu nostro p̄porcionata. et sic faci- liter intelligibilia. Est tñ vez qz etiā p̄hica est notior quo ad nos q̄z mathematica. qz mathe- matica nō ē de his que experimur in nobis sicut p̄hica. Et si querat̄ vtz aliquo mō posset di- ci qz scia libri de aia sit p̄ponenda oibus alijs Dicendū qz sic. nō tamē absolute. sed solū si ca- piat̄ p̄cise certitudo quo ad nos. et tūc cōingit certitudo dignitati. tunc p̄t dici qz ista scia est dignior et certior omnib⁹ alijs. est enī de his qz experimur in nobis. q̄uis ergo metaphisica ex- cedat quo ad dignitatē obiecti. nō tñ simul cū certitudine quo ad nos

Arguitur. Aristoteles primo p̄steriorū pō- nit tres modos certitudinis sciāz. ergo male po- nit hic tm̄ duos. Dicendū duplicat. primo qz Arist. p̄mo p̄sterio. ponit modos certitudi- nis qb⁹ vna scia ē certior alia. sed hic ponit mo- dos dignitatis qb⁹ vna scia est dignior alia et honorabilior. qz tm̄ modi certitudinis etiā spe- ctant ad dignitatē sciāz idco. Scdo p̄t dici qz tres modi positi in primo p̄sterio. cōprehen- dunt̄ sub istis duob⁹. qz prim⁹ mod⁹ certitu- dinis ē qz illa scia ē certior qz cōsiderat qz p̄t quid sil. Scdūsdus mod⁹ ē qz illa scia ē certior que ē de nō subiecto. Tercius mod⁹ ē qz illa scia est certior qz pauciora p̄supponit. Cōprehendū tur ergo prim⁹ et tercius sub scdo mō hic posi- to scz qz illa scia ē certior qz hz certiorē modum p̄cedendi. et ergo cōtingit in illis sciētis qz cō- siderant qz et p̄pter quid simul. et que paucio- ra p̄supponit et scdūsdus modus coincidit cuz primo mō. qz scia qz ē de nō subiecto. i. de re mi- nus cōtracta ad materiā hz dignius subiectū.

Uidetur autem et

Hic cōsequē reddit auditores beniuolos o- scedendo utilitatē hui⁹ scie. postqz hoc fecerat ex dignitate h⁹ scie. Et dicit qz illa scia ē valde utilis. qz ē utilis ad oēs sciās. et tñ p̄cipue p̄- cipaliter et maxie ad cognoscendū sciās qz sunt de aiatis et aialib⁹ quoz p̄ncipiū formale est aia. cū ergo vnūqzqz cognoscat fm suū p̄nci- piū formale. sic etiā aiatā cognoscat p̄ aiaz et

sic valet ista scia ad sciā de animatis.

Arguitur. Cū sciētia libri de anima va- leat ad omnem sciētā. Dicendum qz sic. Et hoc p̄t declarari dupliciter. Uno modo in gene- rali sic. qz ē q̄litas ipsius aie. cū ergo accēs habz cognosca p̄ subiectū. sic omīs scia hz aliqualiter cognosca ex natura aie. qz ē vna cōditio inma- terialitatis vtriusqz. Itē scdo. Aia ē quodamō oia sicut d̄z tercio hui⁹. et sic oia p̄nt cognosci cognita aia. Alio mō accipiunt̄ sciē p̄icularit̄ et sic valet scia de aia ad omnē sciām p̄cularē Primo enī valet cognitio de aia ad sciās p̄hie rōnalis que sūt grāmatica. loyca. rhetorica. qz ille scie sūt de entib⁹ rōnis. sed entia rōnis nō cognoscūt nisi in ordine ad rōnē. sed rō ē que- dam potentia anime. ergo p̄ncipiū rōnis est ipsa aia sicut subiectū accidentis. Scdo valz ad cognoscendū sciās metaphisicales. quia ex cognitōne aie rōnalis nos assurgim⁹ ad cogno- scendū immateriales substātias. Deferunt etiā ad mathematicā. qz mathematica considerat formas abstractas a materia fm rōnem. Unde oportet etiā cognoscere qd sit ratio. et qmō ab- strahit. si debeam⁹ intelligere mathematicalia. Etā vz ad cognoscendū p̄hicalia. qz sicut d̄- cit Arist. in textu. qz magna ps p̄hie ē de aiat̄ et aialib⁹. et etiā de alijs viuētib⁹. et illorum a- nimatoz p̄ncipiū formale ē aia. Tercio valet ad p̄hiām morālē. qz in p̄hia morali determia- tur de virtutib⁹ diuersis. scz de virtutib⁹ mora- lib⁹ et intellectualibus. Virtutes aut̄ intelle- ctuales subiectant̄ in pte intellectiva aie. Sed morales sūt in pte appetitiua. sic iusticia hz ēē in volūtate. prudētia i rōne. et fortitudo in ira- scibili. qz ergo nō cognoscat̄ potētias aie nō p̄t debite distinguere illas virtutes abinuicē. Itē virtutes cōsistūt in medio sicut determinat̄ rō. si ergo nō cognoscat̄ rō vel intellect⁹ nō p̄t cogno- sci virt⁹ morales. Un̄ necessariū ē ad cognoscē- dū virtutes morales cognoscere sciām de aia naturam anime et eius potētias.

Arguitur. Ex isto sequeretur qz sciētia libri de anima esset de numero bonoz vtilium. quia ordinatur ad habendū alias sciēcias modo illud d̄z vtile qd ordinatur in alterum. Di- cendū qz dupl̄ aliq̄ scia d̄z honorabilis. Uno mō formaliter et finaliter sil. et sic scia honora- bilis nō ordinat̄ ad alias sciās. et hoc mō soluz metaphisica i lumine naturali ē honorabilis. qz est p̄cipue scia nō ordinata ad aliā. Alio modo aliqua scia d̄z honorabilis formaliter tm̄. qz scz habz in se formā honesti ex eo qz p̄pter se ap- pert. licet in aliam sciām ordinē. et sic ista scia

De scia qz p̄t p̄cipue p̄ncipiū formale ē aia. cū ergo vnūqzqz cognoscat fm suū p̄ncipiū formale. sic etiā aiatā cognoscat p̄ aiaz et

Hic reddit auditores beniuolos

147 *libri de anima* *90* *147* *libri de anima* *90* *147* *libri de anima* *90*
Scdo
Scdūsdus
Tercio

De Anima

etiā est honorabilis. quia habet intra se vñ appetitur. etiam si non ordinetur ad alias scientias. Similiter prius dictum fuit in loyca.

Inquirimus autem

Postq̄ posuit primā p̄tē p̄hemij in qua reddidit auditores beniuolos. Hic cōsequenter ponit secundā partē p̄hemij in qua reddit auditores dociles. Dicitur enī auditores dociles. q̄a sunt apti ad capiendū doctrinā. Auditor enim facilius capit doctrinā q̄ sibi p̄ponit. oñdit ergo ordinē p̄cedēdi in ista scia. Et dicit q̄ vult istū ordinē seruare q̄ primo vult determinare de aīa q̄tū ad ei⁹ essentia et substātia. et hoc i primo libro facit s̄m opinionē antiquoz et in p̄ncipio secūdi s̄m veritatē et opinionē p̄p̄riā. Deinde dicit q̄ velit inquirere q̄ accidunt circa animā q̄les sunt potentie et passiones aīe. q̄ passiones sunt in duplici differētia. q̄ quedā sunt cōmunes aīe et corpi sicut sunt potentie aīe vegetatiue et sensitīue. q̄dā sunt p̄p̄rie ipi aīe que sunt potentie intellectīue quales sunt intellect⁹ et voluntas. Determinat ergo primo de illis q̄ cōueniūt aīe et corpi simul. sicut ille q̄ sunt cōmunes homini et alijs aīalibus. et que sunt cōmuniōres ideo prius determinat de eis.

Arguit. In scientijs est p̄cedendū a nobis notioribus. sed talia sunt accidentia. ergo prius determinare deberet de accidentibus antequā determinat de substātia aīe. Dicēdū q̄ duplex est p̄cessus. nā quedā est quo ad nos qui non est scientialis. et sic p̄t p̄cedi ab effectibus ad causas. q̄ effectus sunt nobis notiores causas. Alius est p̄cessus quo ad naturā et sciētialis. et sic substātia est ant̄ accidens. q̄ substātia est causa accidentis. scientifice ergo p̄cedit a causa ad effectū. q̄ demonstratio p̄pter q̄d q̄ generat scientiā p̄cedit a causa ad effectū. vt patet primo postero. per hoc ergo dicēdū est ad argumentū q̄ cū in isto libro tradit scia de aīa p̄cedendū ē a substātia aīe ad eius accidentia

Arguitur. In isto textu dicit Aresto. q̄ vult determinare de natura et substātia aīe. sed substantia et natura sunt idem. ergo hic est superfluitas. Dicēdū q̄ natura et substantia sunt idem s̄m rem. q̄ natura est idē q̄ species rei s̄m q̄ dicit Boe. q̄ natura ē informans vnāquāq̄ rem specifica differētia. et sic substantia est etiā natura. differunt tñ s̄m rōnem. q̄ dicit substātia absolute. natura vero relatiue. q̄ essentia rei absolute accepta dicit substātia. sed talis essentia ad opationes cōpata vocat natura. sic etiā est de aīa. q̄ aīa d̄ substantia inq̄tum dat esse

absolute corpi. Sed dicit natura s̄m q̄ ē p̄ncipium opationū vitaliū. et hoc est q̄ dicit. ij. phicoz. q̄ natura ē p̄ncipium mouēdi et q̄scēdi

Omniino autem 7.

Hic ponitur terciā pars p̄hemij in qua reddit auditores attentos. et hoc facit oñdendo difficultatem hui⁹ scientie q̄ oportet in re difficili maiori facere attentōne. Et primo p̄ponit hoc dicens q̄ aīa p̄t aliquā fidem. i. aliquā certitudinē de ipsa aīa. est omniino. i. p̄fecte et penitus difficilimoz id est v̄lde difficile. Deinde i speciali ponit difficultate. Primo q̄tum ad cognitionem substātie. Secūdo q̄tum ad cognitionem accidentiū et passionum. Et ibi. Dubitationem aut̄ habent. Circa primū primo ponit difficultatem quātum ad modum definiēdi. Secūdo q̄tum ad ea que ingrediuntur definitionem ibi. Primū aut̄ fortassis. Circa primū dicit q̄ difficile ē cognoscere quō debet inuestigari diffinitio aīe. et circa hoc primo ē dubitatio. Utrū sit vna via inuestigandi q̄ditatē aīe cum via inuestigandi diffinitiones et q̄ditates aliarū rez. Et arguit ad hoc Aresto. q̄ sic. Et ponit duas rōnes. quarū prima ē. De quibus est vna questio de illis erit vna inuestigatio. sed de q̄ditate aīe et aliarū rez est vna questio. q̄ vndiq̄ querit quid est. ergo erit vn⁹ mod⁹ inuestigandi omnes diffinitiones. Secūda rō est. q̄ sicut ē vna via cognoscendi oīm p̄p̄ioz accidentium sc̄z demonstratio. sic etiā videt q̄ oīm substantiarū sit vna via cognoscendi q̄ditates earum passiones enī indifferenter inuestigantur p̄ demonstrationem. ergo etiā q̄libet q̄ditas debet inuestigari p̄ vnā viā. Dicit aut̄ Aresto. in textu. q̄ fortassis ē vna via. q̄ licet diffinitio aīe inuestigat via diuisionis. vt docet in sc̄do hui⁹. sic etiā diffinitiones aliarū substantiarū debēt inuestigari. tñ partes posite in diffinitione substantiarū loquēdo de toto aiato insunt intrinsece difinito. tamen differenter. quia per materiam et formam phisice. loyca per genus et differētiā sed partes posite in diffinitione anime. nō habent se intrinsece ad diffinitum. sed habent se sicut additamentum. quia anima diffinitur p̄ corpus. et corpus est extra intellectum anime.

Si autem est vna

Hic remouet Aresto. aliaz dubitationē. Et dicit. si sit vna via ad inuestigandum diffinitionē aīe et aliarū substantiarū tunc est magna difficultas que sit illa via inuestigandi p̄ quam ille diffinitōes inuestigant. an illa sit via demonstratio

tionis. sicut dicit Iocras an sit via diuisionis sicut dixit Plato. vlt sit aliqua alia videlicet compositionis qua ponit Aresto. ij. posterio. vbi dicitur qd diffinitioes substantiarum inuestigantur per viam diuisionis non syllogisticam et compositionis. et bet tñ noian a termino. et ergo non noiat via diuisionis et compositionis

Queritur. Quare ponit hic Aresto. tñ duos modos inuestigandi ipm qd qd est cum ta men plures sint. Dicendum qd idem. quia iste due opiniones fuerunt tpe Arotelis magis famole quaz vna fuit ab Iocrate posita qua etiam tangit Aresto. ij. posterio. improbando eam. Alia fuit opinio Platonis. qd dixit qd qui dicitur essent inuestigande per viam diuisionis syllogisticam. Sed Aresto. etia ponit qd diffinitio per viam diuisionis inuestigari debet sed non syllogisticam. sicut dixit Plato. et illa via diuisionis conuincit cu via compositionis. qz in principio genera diuidunt vt in fine componantur in diffinitione ill' diffiniti. cui' diffinitio inquirebat

Arguitur. Scientia de aia e certissima. ergo aia est facilis cognitionis. qz difficilima sunt in certa. Dicendum qd aia accipitur dupliciter. Uno mo qstum ad qa est. et qstum ad opatio nes et potentias que sunt principia talium operationum. et sic cognitio de aia e certissima. imo scia de aia est de his que experimur in nobis. qz aliquis facilliter cognoscit in se habere visu auditum vel tactu. Alio mo accipit aia qstum ad quid est. et sic cognitio de aia est difficilima. Et hoc pte facilliter patere ex signo. qz antiqui phi habebat multas opiniones de natura aie. quia non potuerunt in eius cognitione venire.

Sed tunc querit quare cognitio de aia quo ad quid est. est ita difficilis. Circa ista questio nem scias qd ex duab' causis contigit aliqd difficilis esse cognitionis. Primo ex pte rei cognoscibilis que est fm se imperfecta et depresso nature non potens mouere intellectum. neqz sensum. et sic materia prima. motus. relationes. et sex vltima predicamenta sunt difficilis cognitionis. Alio modo aliquid est difficilis cognitiois ex parte ipi' intellectus. qz scz intellectus e imperfectus non potens tendere in cognitione alicui' perfecti cognoscibilis. Et eo modo de' et substantie sepe sunt difficilis cognitionis qsi excedentes pportione nostri intellectus. Et si se de visu. qz aliqd dicitur difficulter visibile ex pte visibilis sicut tenebrosum et obscurum. Alio mo aliqd dicitur difficulter visibile. ex pte videntis et sic lumen solis est difficulter visibile. Intendebat ergo questio querere an difficultas ipius anie

pueniat ex natura ipius aie. vlt ex natura ipius intellectus. Tunc videtur qd aia capitur dupliciter. Uno mo p aia vegetatiua et sensitua. et sic aia est difficilis cognitionis ex parte anime qz ille aie sunt nimium immerse materie. et ideo qstum est ex pte aiaz difficulter cognoscuntur et ideo in arbore porphiriana insensibile e differentia aie vegetatiue. qz non poterat imponi differentia affirmatiua per se cognoscibilis. Alio mo accipit aia p aia ronalis. et sic adhuc capitur dupliciter. Uno modo vt est pars totius hois. et ex illa pte habet aliquid imperfectio nis. et tunc est difficilis cognitionis etiam fm se ppter sua imperfectioem. Alio mo vt est act' sepabilis a corpe. et sic est difficulter cognoscibilis ex parte intellectus nostri. habet eni vt sic pportione cum substantijs sepeatis. sicut eni substantie sepeate sunt difficulter cognoscibiles ex eo qd excedunt nostru intellectum. sic etia aia ronal'

Arguitur. Hoc cognoscitur maxime ab aliq' potentia qd est pns illi potentie. sed aia nostra est pns intellectui. ergo intellectus maxime cognoscit aiam. et p consequens aia est maxime cognoscibilis. Dicendum qd dupliciter aliqd e pns intellectui. Uno mo fm esse nature et reale. et hoc contingit tripliciter. Uno mo quia est subiectum intellectus. et sic aia ronalis est maxime pns intellectui. qz ipa est subiectum ipsius intellectus. et intellectus est potentia anime. Alio modo aliquid est presens intellectui. qz est habitus intellectus. et sic scientia est maxime pns intellectui. qz scientia est in intellectu. Tercio aliquid dicit pns intellectui. qz est opatio et actus eius. et sic intelligere est maxime pns intellectui. Sed dicendum est qd hoc qd istis modis est pns alicui potentie non est maxime cognoscibile ab ea. Alio modo aliquid dicit pns fm esse. pportionalitatis et obiectualiter. et sic obiectum est pns ipi potentie. Et qd sic e pns ipi potentie maxime cognoscit a tali potentia. sic aut quiditas rei materialis est maxime pns ipi intellectui. qz est eius obiectum. Et simile e de visu. qz id qd est maxime realiter pns visui non est maxime cognoscibile a visu. sicut est pupilla oculi. sed qd e maxime pns obiectiue hoc maxime cognoscitur a visu sicut color.

Adhuc aute habet

Postqz Aresto. mouit difficultatem de modo inquirendi diffinitionem anime. Dic primo mouet dubitationem circa diffinitionem in se. et secundo qstum ad ea que ingrediuntur diffinitione. Circa primu dicit qd hz multas dubitatioes

que de pñ^{is} aie / Cu eni scia demrat pas
fioes de sbo p pñ^{is} : nre e in tali scia ggnof
a pñ^{is} sibi : cu q aia est hic sbo : nre est
dque de pñ^{is} eig. sicut pt dia q om sit ea
de pñ^{is} q st alia pñ^{is} nuoz / et alia pla
noz : q pñ^{is} nuoz e vnitas et pncipiū
planoz . i. supfinez oigialit e pncipz .

Ar^{is} Est vnu pñ^{is} om rez sz deus
f rē Dd^{is} q deq e pncipiū effectiuū oīz
rez / et hoc e verū : Ar^{is} aut hic loq^t de
pñ^{is} foī hq et vīscis . et illa st diūsa
in diūsis . q ab ill pñ^{is} res hnt distinctōez
spēfca : f manifestū e q mlte res abinu
e distinguuntur specie .

Primū autē fortallis nā.

Hic rōnt mouet dubitatioez de aia qñū
ad ea q igredunt defitōez : et p^o qñū ad ge
ng : 2° qñū ad diāz : Et d^o q difficile e ggnof
e in q gñe sit aia sz pncipali . dnt at gñā
pncipalia / sba qñitas rē / Et ideo ista diffi
cultas respicit aiaz f q e totū diffibile : qā
diffinitio eig datur p gēng et diāz : ~

Ar^{is} In quo gñe est aia . Dd^{is} q dnt
aliqd est in gñe / Vno^o directe p se q e gēng
vl spēs aliq gñis pncipali : et sic aia nō e
in aliq gñe / Vnē est enī gēng vl spēm esse
vlē : f de rōe vls est eē qōda totū : Vno^o
ē directe siue reductū / et sic aia est in p
dicamēto sbe . q reductū ad idē gēng cū toto
sz cū corpore aiato / Et ad h^o denotādū ar^{is} d^o
in textū / Et fortallis aut nācū rē in quo
notauit q aia nō est directe et p se aliq p^o .

Adhuc aut vtrū corū q i pō

Hic mouet dubitatioez rē diāz defitōis
ipis aie . Suppōitō enī q enā sit de gñe sbe
adhuc e difficultas an pñeat ad gēng ac
tū vl ad gēng pōe . Diuidit enī qōda gēng
pncipale p actū et pōm . p^o f^o Suppōitō
q aia sit de gñe sbe dubitai an sit actū vl
pō : Et addit ar^{is} q dnt aiaz actū eē aut pōz
nō paz dnt : q actū et pō nō pazū dnt : ~
Istā aut dubitatioez soluit ar^{is} m 2° huius
pūbādo q aia sit actū corpis / et corpū est i pō
ad aiaz . Dis enī foī e actū mēz et e māisq
ū q aia est foī corpis : q aia est actū eig : ~

Quoniam actū et pō mlta dīant Dd^{is}
q sic / q rō est q illa mlta dīnt que
hnt oppositō rōes : f actū et pō st hmo : q rē
Mior p^o q rō pōe est recipē eē . f rō actū est
dāe esse : mō dāe eē / et recipē eē st oppositō : f
mlta dīnt : Ar^{is} Actū et pō nō dīnt : q nō
mlta dīnt . Ans p^o q illa differt q hnt diū
sa rōez spēfca / videlicet q gñēt sub eodē
gñe : f actū et pō nō dīnt spēfca f gñā . Dd^{is}
q differre capit^o dū . Vno^o p^o . et sic differre
e ab alio distīgnū diāa aliqua : et q diāa so
lū gñēt sub aliq gñe : ideo solū illa dīnt f
pōtate tūm q sub eodē gñe st / et sic sole spēz
dīnt : Alio^o . ar^{is} differre p^o et gñalit pōt
idem e qō diūsa eē . et sic quemēz gredit^o q
illa dīnt q in nullo quemūt . vniūoz / sz / Et
sic diāz q pdicamēta dīnt abinuē . i. diūsi
tate hnt : nō qcludat diāz aliqz / Sūz est
itelligēdū q actū et pō dīnt . i. distinctōez vl
diūsitatē hnt : ~ Circa qōd scēdū q istī qtuoz
tūm si p^o capiant^o / distinctio / diūsitatē / diā / et
qñetas hnt se siunt mag^o / cōe et ming^o / cōe / q
Distinctio d^o quātū nō idēitate aliqz siue sit
real siue rōis : et sic diūz q sup^o st distincta
vt aial et hō q st alia f rōez : Diūsitatē at
reale dīnt distinctōez : et sic lig hō et aial sit
distincta : in nullo . pnt diūsa : f pdicamē
ta dīnt sic pmo diūsa / q st realit abinuē
distincta : Diāa at hcat diūsitatē duaz spēz
sub vno gñe : et sic addit diāa sup diūsitatē
distinctōez spēfca : q p^o loquedo pdicamēta
nō dīnt / f st diūsa : cōtietas aut st diāz dua
rū spēz repugnātū . et sic qñetas addit sup
diām repugnātā : et sic nō oēs spēz st con
tū / f solū spēz repugnātes . Vno^o p^o q vbiqz
est qñetas ubi e diāa diūsitatē / et distinctio . sed
nō est / q alicubi e distinctio vbi nō e diūsitatē
sicut p^o in vīoī et sup^o . alicubi e diūsitatē
abs^o diāa sicut p^o in pdicamētis . alicubi
e diūsitatē distinctā abs^o qñetas sicut p^o in
spēbz pdicamēta sbe : alicubi st oīa ista sil
sicut p^o in formis de 3° spē qualitāt^o / vt al
bū mag^o : Ar^{is} Qualitāt^o capiat^o differre
actū et pō nō dīnt . p^o q actū et pō in mlts
comādūt : q aia est in actū et in pō : in actū
sz ad corpū q e actū corpis : et e in pō ad scāz .

Ar^{is} bñ .
et ifig

Sibi sufficiens est in actu ad paucos / que ideo /
 et e in po ad colores. **Ad** q acty et po capiunt
 dnt. **Ad** no sim. et absolute et cu passioe sic q
 tuent acty sine po / et po in actu. et sic valde
 mlti dnt / et diuisa sp. q tuc acty e eentia di-
 na in q nulla e po / ut deo q est ens pfectissimu
 hnt in se oes plenitudines pfectois / Et e po in q nlla
 e acty / sicut ma pma h se accepta p pfectioes
 intellecty: q est ens pfectissimu: **Alio** mo capi-
 ut acty et po h qd: et sic tuentur in aliis cre-
 aturis: q in oibz aliis creaturis reperit aliqd
 de actu / et aliqd de po: et sic acty et po adhuc
 pnt capi duplicat. **Ad** no: h q referit ad idem
 h idem et sic iterz mlti dnt: q nichil idem
 est in actu et in po respai ei qd / h solu r spu
 diuiso. Et sic e de argumento tactoz q si aia
 refat ad corp / tuc e acty: si aut refatur ad
 spes intelligibile et ad sua actia / tuc est in po.
Alio referit ad idem h diuisa / et sic bn pnt
 coincide. q bn pnt idem ee in actu respai vniq
 et in po respai aliq. Et hoc e qd aln dnt: q
 acty et po bn quernit mlti in eode h no for-
 lit: **Ar** ad hoc illa q no dnt / si idem: h
 deo et ma p: no dnt: q si ide: h deo e purg
 acty / et ma p: e pura po: q acty et po no dnt.
Minor p q locu ab opposit. **Ad** no p: q n hnt
 aliqua diffenna. **Ad** q negada e gna. q
 maior est falsa / no en veru est q qnz non
 dnt si idem capiendo differre ppe. q idem et
 diuis no opponit: h idem et diuisu. vn bn se
 q: q si aliq no st diuisa / st idem. h locu ab op-
 positioe negatiue. et sic arguendo minor e fla /
 q deo et ma p: st mlti diuisa: lig ppe no dnt.

Ar: Quenq hnt eade ppetate / illa st eade:
 h deo et ma p: hnt eade ppetate: q st idem.
Minor p q simplicitas quert deo / et et me p:
Ad q duplex e simplicitas / Queda e p ne-
 gatioes copois. et illa e q quert deo / Qa qnis
 in deo st oes pfectes rez. in in deo tales pfectes
 no sanit copois sicut in aliis creatis. qz oia
 q dnt de deo st eade cu deo. q st eentia ipia
 dei. ut deo e iustq / bonq / r: **Alio** aliqd d: sim-
 plex / ex oppoito sz p negatioes pfectois / sz qd est
 sine o pfecte: qz ipm h se acceptu multa habet
 in se pfectes: et sic matia pma d: simplex.
Ad ter g q simplicitas no est vna q quert deo
 et me pme. vno e pfa equocatio h q quert
 deo / et me pme p oppoita roem:

Ar: Ex ill q maxie dnt no pt fieri vnu:
 h ex actu et po sit vnu simpliciter: q no mlti
 dnt. q ex ma et for opoit totu opoita. ut
 ho ex aia et corpe. **Ad** ad maiore q dnt
 ex aliqbz pt fieri vnu / **Ad** no: sic q vnu bi-
 feat in naz aliq. et sic est q illa q dnt ml-
 ti no pnt fieri vnu. qz p q st sta vnu / et
 no dnt: **Alio** pt itelligi q ex duobz sit v-
 nu trui distinctu ab utroq: et sic maior est
 falsa / Et sic ex ma et for sit vnu / qz aliqd
 trui opoit: ex eis / no sic q vnu mutetur
 in aliud: et sic adhuc manz distinctio acty
 et poe. q acty no sit po / nec eot: **Expli** gra
 ex aia q est acty / et ex corpe qd e po / sit homo:
 no in aia sit corpe / nec corpe aia: et sic me
 se mlti dnt aia et corpe / qm ex eis fiat
 vnu teru. Et sic p q opando actu et po
 int se tuc mlti dnt: h opando ea ad trui
 qd ex eis opoit: no mlti differunt:

Concludendū aut et si ptibil

Hic mouet dubitatione de aia h q e totu
 pole: Et dnt q dubiu est de aia an sit
 partibil. i. localit et subiectalit diuisibil
 sicut dnt plato. q plato posuit in vno
 hoie quor aias dntes loco et sbo / sz aiaz
 role qua ponebat in cerebro. **Co**mpisibile
 qua ponebat in corde / **R**utritiua qua
 ponebat in epate: Et gnatia / qua pone-
 bat in genitalibz / Et qz iste aie eent in di-
 uisibz sicut et locas sic distinguunt loco et
 subiecto: Est in dicendu q aia no sit
 diuisa in diuisis subiectis si sit in eodem
 hoie. Et sic ista est intentio **A**restotehs ut
 patebit in sequentibz libris q est tm vna
 aia in vno corpe habes tm diuersas po-
 tentias / Et sic aia est diuisibilis no in
 ptes quantitatiuas (nisi forsa p accidens
 in aialibz ipis): h p se in ptes sibi
 uas sz in spes / **D**iuiditur em sic anima
 in vegetatiua sensitua / et intellectuua:
 et in ptes potestatiuas sz in diuisas pote-
 tias / de quibz prosequitur p h in sdo et
 terio huiq: **S**eq textu **A**stru sit r

ma in vegetatiua sensitua et intellectuā. Et
proo p̄tatiuas scz in diuersas potētias. De q̄b?
placatur Aresto in scdo et tertio hui?

Utrum sit similis

Hic ponit dubitationem de aia scdm q̄ ē totū
vle. Et dubitatio stat in hoc. Utrū ois aia sit
eiusdē sp̄ci. cū oī aia vel nō. Si nō sit ois aia
eiusdē sp̄ci. est q̄stio. An aie dr̄ant genere vel
specie. Et addit Aresto. q̄ ista q̄stio non hebat
locū apud ātīquos qz ipsi solū loq̄bant de aia
rōnali. Dicebant em opa in alijs aiatis fieri a
natura. Et si loq̄mur de illa tunc manifestū est
q̄ ois aia est eiusdē sp̄ci. Dicebant em opato
nes in alijs uiuentibus p̄cedere a natura et nō
ab aia qd̄ Aresto. satis reprobatur in scdo hui?
pb̄do q̄ opa aie vegetatiue sunt ab aia.

Queritur Utrū ois aia sit eiusdē sp̄ci cū
q̄libet aia. Ddm q̄ sp̄s cap̄it dupl̄. Uno mō
pprie. et sic species est qd̄dā vle et totū. et sic aia
nō est species qz est ps et nulla ps est sp̄s. Alio
mō accipit sp̄s p̄muniter fm q̄ illud d̄r spe
cies qd̄ est sub alio specialiter p̄tentū. et sic i p̄ti
bus substantiarū tam essentialib⁹ q̄ integrali
bus repitur sp̄s. Et sic distinguēdū est de aia
qz vel anima accipitur p̄ aia humana tm̄. et sic
oīs aie sunt eiusdē sp̄ci. Vel accipit p̄muniter
p̄t se extendit ad aiam vegetatiua et sensitua
et sic omnes aie sunt eiusdē sp̄ci subalterne. et
nō eiusdē sp̄ci specialissime. Quod sic p̄bat.
qz omnis species sumit a forma rei. si ergo ois
aia in oibus aiatis esset eiusdē sp̄ci. loq̄retur q̄
omnia animata essent eiusdē sp̄ci qd̄ est ma
nifeste falsum. ergo illud ex quo seq̄tur. Et codē
etiā p̄batur q̄ aie rōnales sunt eiusdē sp̄ci. cum
hō sit species specialissima

Formitandū autē.

Hic consequēter mouet vnam dubitationem
circa unitatē diffinitionis anime. Ex quo enīz
Arestoteles in tertū p̄cedenti dixit q̄ sunt mul
te aie et nō vni⁹ sp̄ci. sic incidit talis dubita
tio. Utrū sit danda vna p̄munis diffinitio aie
q̄ scz p̄ueniat ydee aie sicut fm platonē est dāda
vna cōis diffinitio aialis q̄ p̄ueniat ydee aialis
Aut sunt dande diuersae diffinitiones p̄ diuer
sis aiabus. sicut etiā in aiali est alia ratio canis
alia ratio hoīs. et alia rō dei. i. celi qd̄ dicebant
antiqui aiaturū. Quia rō aialis fm vnūq̄d̄qz
animal est altera et altera. Et arguit Arestote
les contra p̄mā p̄tem scz q̄ non est dabilis vna
cōis diffinitio q̄ cōueniat ydee aie. qz al̄ vle ni
hil ē aut posteri⁹ suis singularib⁹. et n̄ solū hoc

est fm de aiali sed de q̄cumqz alio vli.

Queritur. Quare Aresto. mouet istā dubi
tationē circa unitatē diffinitionis aie. Dice
dū q̄ p̄pter diuersas opiniones de diffinitioni
bus. Aliqui em opinati sunt q̄ diffinitiones
rerū dantur de ydeis sepatis. et illa fuit opinio
Platonicoz q̄ ponebant vniuersalia sepata p̄
se subsistentia extra oēm intellectū. et q̄ diffini
tiones rerū darent de talib⁹ ydeis. Exempligrā
Qñ diffinitur hō. hō est animal rōnale. tūc ta
lis diffinitio p̄uenit ydee sepate et non homini
fm q̄ est in singularib⁹. Et fm istā opinionem
est danda vna p̄munis diffinitio aie p̄ueniens
ydee aie et nō singularibus. fuerūt etiā aliqui
h̄ntes oppositā opinionē scz pictagorici q̄ dice
batur naturales et dixerunt q̄ nō essent substā
tie vles. sed solū p̄culares. et sic fm illos nō ē
dāda vna cōis diffinitio aie. sed cuiuslibet alia
et alia. Aresto. aut tenet mediū scz q̄ est danda
vna communis diffinitio de aia nō q̄ illa p̄ue
niat ydee anime sicut posuit plato. sed q̄ etiā
illa diffinitio conueniat singularis animalib⁹ si
cut patet in. ij. huius. qz illa diffinitio anie con
uenit sic anime in cōmuni q̄ etiā est vera de p̄ti
culatibus animab⁹.

Arguitur Aresto. ponit vnā cōmune diffini
tionē anime. ergo male dicit q̄ nō est dāda vna
cōis diffinitio aie. Dicendū q̄ dupl̄ de aliq̄
p̄t dari diffinitio in cōi. Uno mō sic q̄ conueni
at soli tali cōi et sic nō est dāda vna cōis diffini
tio de aliq̄ re. quo mō voluit plato dare diffini
tionē cōem. Alio mō sic q̄ talis diffinitio non
solū p̄ueniat illi cōi sed etiā singularis contentis
sub ipso et sic Arestoteles dat communem diffi
nitionem de anima.

Queritur. Quō est soluenda questio Ar.
in textu. an sit danda cōis diffinitio aie an non

Ddm q̄ nec sic nec sic. qz nō est danda cōis
diffinitio q̄ conueniat ydee tm̄. nec ē danda dif
finitio q̄ conueniat singularis animab⁹ tm̄. Sed ē
danda vna cōis diffinitio anime q̄ cōuenit sin
gularis animabus. et etiā anime in cōi. Et sic dif
finitio anime data ab Arestotele dicitur de aia
in cōi et cum hoc conuenit singularis animabus
Simile ē de diffinitione hoīs qz ista diffinitio
animal rōnale conuenit hōi in cōi. et singularis ho
minib⁹ p̄cularib⁹. et ad hoc ostendendū q̄ nō
p̄t dari vna cōis diffinitio anime q̄ conueniat
ydee tm̄. Aresto. ponit istā autoritatē. Animal
vle nihil ē aut posteri⁹ suis singularib⁹. qz qd̄
nihil ē nō p̄t diffiniri.

Arguitur. Ule aliquid est. ergo male d̄r q̄
vle nihil est. Ans pz. qz de nihilo nō ē scientia.

Quō soluenda est q̄stio

Handwritten marginal notes in the left margin.

Liber

Primum

Sed de vli est scientia. ergo rē. Etia vle habet diffinitionē et essentiā ergo aliquid est. ¶ Dicendū q̄ ista ppositio posita ab Aresto. in tertiu est diffinitio ad cui⁹ veritatē sufficit vnā ptē esse verā. Vult ergo Arestote. in ista autoritate q̄ al vle nihil est fm̄ mētē platonis qui posuit vlia esse ydeas separatas a singularibus. Aut fm̄ veritate ⁊ peripatericos vle aliquid est. sed psteri⁹ suis singularib⁹. q̄ vle abstrahit a singularibus. iō necesse ē q̄ sit posteri⁹ illis a quibus abstrahit. ⁊ sic scda ps est ya.

Queritur. Ex quot motiuis fuit plato motus ad ponēdum ydeas separatas. Ddm q̄ ex duobus. Primū fuit ppter generationē rerum naturaliu. Et p̄ sic sumi ratio. Opter generationes resolui in vnā causāz ppetuā sed p̄ticularia nō sunt ppetua. ergo optet fieri resolutiones in aliā cām q̄ sit ppetua. ⁊ q̄ cā est silis effectui suo. iō optez q̄ illa cā sit ydea vel p̄ticularia similitudo rerū generatarū. et sic necesse erit ponere ydeas separatas Scdm̄ motiū fuit ad saluandū sciaz de rebus naturalib⁹. Et p̄ sic formari rō. Sciētia est vliū. sed illa que sunt a pte rei materie cōiuncta sunt singularia. ergo oꝝ extra singularia ponere vlia. de quib⁹ vlib⁹ dantur passiones fm̄ necessitatē. ⁊ sic optet ponere ydeas vles extra singularia. Et ad ista argumenta est dicendū. Et primo ad primū dicendū q̄ dnt cā vniuersalis ⁊ p̄ticularis. Tā em̄ vniuersalis nō ē silis fm̄ spēm suo effectui. Nō ergo optez ponere ydeas in causis vniuersalib⁹ q̄ sit specificis similitudines rerū sicut plato posuit. hnt tñ iste res generare aliquā cām ppetuā. sed illa cā non est ydea rerū generatarū sed est motus celi. ⁊ aia nobil⁹ q̄ aia nobilis hz in se similitudinē rerū generatarū quā nō oꝝ esse similitē reb⁹ fm̄ speciem. sed fm̄ p̄portione. eo mō quo potentia cognoſcens suū obiectū ē silis obiecto. Et q̄uis omnia ista inferiora habeant ydeas existētes in mētē diuina ⁊ aia nobili. n̄ tñ sūt iste res p ydeas p se existentes sicut dixit plato que sunt rerum naturaliu specificis similitudines de quib⁹ darentur diffinitiones. q̄ ydee in mente diuina sunt ipsemet deus ⁊ ydee in animab⁹ nobilib⁹ sunt accidentia. sed nō hnt specificam similitudinē ad singularia. Ad scdm̄ motiū est dicendū q̄ scientia que est de vlibus nō ē de vlibus p se extra singularia subsistentibus sed de vlibus fm̄ q̄ etia sunt in rebus ipsis. q̄ tales passiones reales nō pueniunt nisi vlibus fm̄ q̄ sunt in singularibus sic tñ q̄ essentialiter pueniunt vlib⁹ ⁊ ex p̄sequenti p̄ticularibus Sicut patet de nobili qd licet pueniat homini nō tñ puenit hōi

separato extra singularia. s̄ homini qui est in singularibus Nec est verum q̄ oꝝ omnē vlitatem esse p separationē a materia q̄ materia potest etiā capi vniuersaliter. vt d̄. viij. methaphisice

¶ Arguitur Chides q̄ nullū sit vniuersale. ergo vltima ps ppositio est falsa. Ans p̄ bat. q̄a oē qd est. est singulare ⁊ vnū numero. Ddm q̄ singulare ⁊ vnū numero p̄t capi dupli. Uno mō accipit singulare p singulari p se. Et d̄ singulare p se qd ex sua p̄ticulari rōne aut significatōne includit singularitatem sicut Sortes vel materia Sortis. Alio mō d̄ aliquid singulare p alterū. q̄ scz est singulare p h̄ q̄ est in alio. Et ē qd ex sua p̄ticulari rōne vel significatōne nō includit singularitatem Tunc dicendū q̄ si singulare capiat p̄mo mō tūc ans ē falsū. scz q̄ omne qd est a pte rei est singulare. q̄ nō oia sunt singularia p se. sed queda p alterū. Si aut capiat singulare scdo mō put se extendit ad singulare p se et p alterū. tūc ans est fm̄. q̄ omne qd est a parte rei vel est singulare p se vel p alterū. Iuxta qd sciendū q̄ in aliquo individuo substantiali pnt multa p̄siderari. Exēpligrā. vt in Sorte p̄mo p̄sideratur materia Sortis. tñ Sortes Tertio anima Sortis. Quarto humanitas Sortis Quinto albedo Sortis. Ista sic se habent q̄ duo ex eis sunt singularia p se scilicet materia Sortis ⁊ Sortes. q̄ in sua natura includūt singularitatem intrinsecam Sortes em̄ includit hanc materiā p quā est singulare. Sed tria vltima scz anima Sortis. humanitas Sortis. ⁊ albedo Sortis. sunt singularia p alterū quia p Sorte ⁊ nō p se.

¶ Arguitur. Ergo adhuc nō ē aliqd vle a pte rei. quia omne qd est. est singulare p se vel p alterū. Dicendū q̄ res accipit dupli. Uno mō p re pcepta. et sic vle p̄ticularissime reperit in rebus. Alio mō accipit p re ad extra. ⁊ sic est distinguendum de vniuersali. q̄ vel vle accipit p vniuersali imperfecto quale est vle in re Sic em̄ dicit vniuersale qd nō est de se singulare. ⁊ sic vle simpliciter est a pte rei q̄ a pte rei est res q̄ de se nō est singularis. v̄ accipit vniuersale p vli pfecto. s. p vli post rem ⁊ sic est fm̄ q̄ vle nō est a pte rei. Sic em̄ dicit Auicenna. q̄ intellect⁹ ē qui facit vniuersalitatē in reb⁹. Lū⁹ rō ē q̄ vniuersalitas pfecta includit in se duas relatōes q̄s suadit nase. Una ē relatio nase ad intellectus fm̄ quā natura dicitur vna Alia relatio ē habitudo siue aptitudo ad plura inferiora fm̄ quā natura dicitur esse in multis aptitudinaliter. Et illas relationes nunq̄ p̄t h̄c natura nisi qñ est p intellectū apprehensā. quia natura accep

Handwritten marginal notes:
 p̄ticularis
 q̄a oē qd est
 q̄ si singulare
 capiat p̄mo mō
 tūc ans ē falsū
 scz q̄ omne qd
 est a pte rei
 est singulare
 q̄ nō oia sunt
 singularia p se
 sed queda p
 alterū
 Si aut capiat
 singulare scdo
 mō put se
 extendit ad
 singulare p se
 et p alterū
 tūc ans est
 fm̄
 q̄ omne qd
 est a parte
 rei vel est
 singulare p
 se vel p
 alterū
 Iuxta qd
 sciendū q̄
 in aliquo
 individuo
 substantiali
 pnt multa
 p̄siderari
 Exēpligrā
 vt in Sorte
 p̄mo
 p̄sideratur
 materia
 Sortis
 tñ Sortes
 Tertio
 anima
 Sortis
 Quarto
 humanitas
 Sortis
 Quinto
 albedo
 Sortis
 Ista sic se
 habent
 q̄ duo ex
 eis sunt
 singularia
 p se
 scilicet
 materia
 Sortis
 ⁊ Sortes
 q̄ in sua
 natura
 includūt
 singularitatem
 intrinsecam
 Sortes em̄
 includit
 hanc materiā
 p quā
 est
 singulare
 Sed tria
 vltima
 scz anima
 Sortis
 humanitas
 Sortis
 ⁊ albedo
 Sortis
 sunt
 singularia
 p alterū
 quia
 p Sorte
 ⁊ nō p se
 ¶ Arguitur
 Ergo adhuc
 nō ē aliqd
 vle a pte
 rei
 quia omne
 qd est
 est
 singulare
 p se
 vel p
 alterū
 Dicendū
 q̄ res
 accipit
 dupli
 Uno
 mō
 p re
 pcepta
 et sic
 vle
 p̄ticularissime
 reperit
 in
 rebus
 Alio
 mō
 accipit
 p re
 ad extra
 ⁊ sic
 est
 distinguendum
 de
 vniuersali
 q̄ vel
 vle
 accipit
 p
 vniuersali
 imperfecto
 quale
 est
 vle
 in
 re
 Sic
 em̄
 dicit
 vniuersale
 qd
 nō
 est
 de
 se
 singulare
 ⁊ sic
 vle
 simpliciter
 est
 a
 pte
 rei
 q̄ a
 pte
 rei
 est
 res
 q̄ de
 se
 nō
 est
 singularis
 v̄ accipit
 vniuersale
 p vli
 pfecto
 s. p
 vli
 post
 rem
 ⁊ sic
 est
 fm̄
 q̄
 vle
 nō
 est
 a
 pte
 rei
 Sic
 em̄
 dicit
 Auicenna
 q̄
 intellect⁹
 ē
 qui
 facit
 vniuersalitatē
 in
 reb⁹
 Lū⁹
 rō
 ē
 q̄
 vniuersalitas
 pfecta
 includit
 in
 se
 duas
 relatōes
 q̄s
 suadit
 nase
 Una
 ē
 relatio
 nase
 ad
 intellectus
 fm̄
 quā
 natura
 dicitur
 vna
 Alia
 relatio
 ē
 habitudo
 siue
 aptitudo
 ad
 plura
 inferiora
 fm̄
 quā
 natura
 dicitur
 esse
 in
 multis
 aptitudinaliter
 Et
 illas
 relationes
 nunq̄
 p̄t
 h̄c
 natura
 nisi
 qñ
 est
 p
 intellectū
 apprehensā
 quia
 natura
 accep

ea p̄ intellectū est vna obiectiue apud intellectū et plurificabilis est per multa inferiora. Ex quo manifeste elicit q̄ vniuersalitas est accidens rationis et nō est in p̄dicamēto qz est ens rationis factū p̄ rationē speculatiuā. Juxta illd̄ norādū q̄ duplicat aliqd̄ dicit ens rationis. Uno mō qz est cōceptū p̄ rationē. et sic res realis p̄ dici ens rōnis. Alio mō aliquid dicit ens rationis qz est factū p̄ rōnem. Et est distinguēdū de ratione. aut fit p̄ rationē practicā sicut domus. et hoc iterū p̄ esse reale. Aut fit p̄ rationē speculatiuā. et sic ens rōis nō p̄ esse ens reale. Et per hoc p̄t intelligi qd̄ p̄muniter dicit intellectus est faciens vltimitatem in rebus. qz intellectus obiectiue accipiens aliquā naturā fundat in tali natura ista accidentia rōnis. Et ex hoc aliquid dicitur vlt̄ qd̄ habet in se accidentia ista. Ex q̄ vlt̄ dicitur q̄ sicut albū est accidēs rei ad extra siue vlt̄ in re. ita vlt̄itas est accidens rōnis ipsius vniuersalis post rē. Ex iā dicitis etiā seq̄tur q̄ idē est p̄dicatū dicitū de multis inferiori/ vt Sorites ē hō. plato ē hō. et sic de alijs. qz ibi p̄dicatur vt vlt̄ sed vlt̄ est vni. ergo ibi p̄dicat vt vni. Sicut si dicatur hō est animal. azin⁹ est aīal. ibi p̄dicatur vni p̄dicatū qd̄ est idē genere ad hōiem et ad azinū.

Arguitur Contra. si hic p̄dicaretur idē p̄dicatū Sorites est hō. plato est hō. sequeretur q̄ idē esset hō neq̄ et bonus. Itē idē saluaretur et damnaret. Nā p̄ stare q̄ Sorites est nequaz et plato bonus. et tñ sunt idē in hōie. sic idēz hō dānaretur et saluaretur. Dicendū q̄ hō accipitur dupliciter. Uno mō put est aliquid vni apud intellectū. et sic nec hō saluatur nec dānatur nec est bonus nec malus. nec alb⁹ nec niger. Alio mō accipitur hō fm̄ qd̄ ē i singularib⁹. et sic est malus bon⁹ dānabilis saluabilis. Et iō nō sequit. Si est vni p̄dicatū Sorites est hō. plato est hō. q̄ idē hō saluaretur et dānaretur. quia talia accidentia nō p̄ueniunt hōi nisi fm̄ qd̄ ē in singularibus.

Arguitur Singulare nunq̄ p̄t fieri vniuersale. sed omnia a pre rei sunt singularia. q̄ nūq̄ p̄t fieri vniuersalia et p̄ seq̄ns intellect⁹ nūq̄ p̄t facere vlt̄. Ddm̄ q̄ singulare capitur dupliciter. Uno mō p̄ singulari p̄ se. i. pro illo qd̄ h̄z in rōne aut significatione sua singularitatē. et sic maior est vera et minor falsa. Quia tñc est verū q̄ singulare nunq̄ p̄t fieri vlt̄ p̄ quācunq̄ intellect⁹ abstractionē. qz qd̄ est de rōne alicui⁹ nō p̄t p̄ quācunq̄ abstractionē seu apprehēsiōnē ab eo separi. sed singularitas est de ratione illius quod est p̄ se singulare. ergo tē. Alio mō ac

cipitur singulare pro singulari p̄ alterū quod. s̄ non h̄z singularitatē ex sua pp̄ria rōne. sed per aliud cui adiungit. sicut humanitas Soritis est singularis qz iungitur Sorti. Tunc ē dicendū q̄ sic capiēdo vniuersale maior est falsa minor vera. qz tunc singulare p̄t fieri vniuersale p̄ abstractionē intellectus. Pro cui⁹ intellectu datur talis regula. Quācunq̄ aliq̄ duo sic se h̄nt q̄ vni nō est de intellectu alterius. tunc contingit vni intelligere alio nō cointellecto. Exempligrā. quis hō et risibile semp̄ iunguntur realiter. tñ qz risibile nō est de diffinitione hominis p̄tingit intelligere hōiem nō cointelligendo risibile. Ex quo sequitur q̄ nō contingit intelligere hominē nō intelligendo aīal rōnale qz animal rōnale est de diffinitione hominis. Per hoc dicitur ad p̄positū q̄ qz singularitas p̄ se nō est de rōne singularis singularisati siue singularis p̄ alterū. Ideo p̄t singulare singularisati siue p̄ alterū intelligi nō cointelligendo singularitatē illius in quo singularisatur p̄ se. quis tñ in ipsa re semp̄ iunguntur. Et hoc est qd̄ dicit solet q̄ vniuersale fit per abstractiones nostri intellect⁹. i. vlt̄ fit per h̄ q̄ aliqd̄ abstrahitur a singulari per se. Exempligrā. hō et Sorites iungunt in re et tñ Sorites nō est de rōne hōis. qz si sic tñc nō inueniretur hō extra Sortē. potest ergo hō intelligi non cointelligendo Sortē. et sic habetur vlt̄. Similiter ē ddm̄ de genere et sp̄e. quis sp̄es nunq̄ possz fieri genus per abstractionē qz in sua ratione includit vlt̄imā dīm. tñ specificatū p̄t fieri gen⁹ vt hō nunq̄ p̄t fieri gen⁹ sed aīal in hōie p̄t fieri gen⁹ per abstractionē a dīmā specifica hōis que non est de rōne animalis.

Arguitur Videtur q̄ vniuersale in reb⁹ sit. pbatur qz Por. loq̄ns de vniuersalibus vocat ipsa res. dicēdo istaz rerū speculatione. Dicendū q̄ vniuersale perfectū qd̄ est vlt̄ post rez ē in reb⁹ fundamentaliter et nō fm̄ illā p̄ditōnē fm̄ quā vocatur vniuersale. Capiēdo autē vniuersale p̄ vniuersali in re: sic est actualit̄ in reb⁹. qz h̄z iungitur singulari fm̄ q̄ h̄mōi. Circa qd̄ sciēdū q̄ natura vel essentia designata per modū totius. vt hō p̄t triplicat̄ p̄siderari. Uno mō fm̄ ei⁹ pp̄ria rōnem. et sic p̄ueniūt nature q̄ cadūt in ei⁹ prop̄a diffinitione et passiones ex ore ex p̄ncipijs essentialibus. et nō p̄ueniunt vt sic nature aliq̄ predicata accidentalia realia nec rōnis. Ideo qñ queritur an natura sic p̄fixata sit vniuersalis. Ddm̄ q̄ nō. qz de rōne vniuersalis ē vnitas cū multiplicatate aptitudinali quaz quelibz p̄ditō superaddit vni accidēs

Liber

Primus

rōnis. Sup addit em̄ vnitas relationē rōnis ipsius nature ad intellectū. quia vt sic natura dicit vna qm̄ est obiectiue apud intellectū. Multiplicitas addit etiā vnaz relationē rōnis ipsius nature ad sua singularia. Exempligratia. Si dicat. hō est spēs. ibi spēs sup addit hūane nature duas relationes rōnis. Vnā ad intellectū scdm̄ quā relationē dicitur vna apud intellectū. Aliā relationē superaddit nature ad singularia scdm̄ quā dicitur multiplicabilis p̄ multa numero dīa sicut genus dicit multiplicatē p̄ multa specie dīa. qz ergo vltas addit accidentia rōnis p̄ qz nō p̄t puenire nature scdm̄ se acceptē. qz dicitur est qz tunc solū pueniunt nature que sunt de eius diffinitione. et natura sic accepta vocatur vltas an̄ rem. Alio modo accipit natura vt in re. i. in supposito et sic iterū nature n̄ puenit vltas. qz sic deficit nature vnitas vltitatis que est solū in natura scdm̄ qz est obiectiue apud intellectū. deficit etiā sibi cōicabilitas apud singularia. qz scdm̄ qz est in aliquo vno supposito. sic non est cōmunicabilis. Tertio modo accipitur natura scdm̄ qz est accepta p̄ intellectū et sic conuenit sibi vltas. sic em̄ dicitur vltas p̄ rem. i. vniuersale a singularibus abstractū. tunc em̄ conuenit nature ipsa vnitas vltitatis. qz est obiectiue apud intellectū. Conuenit etiā sibi plurificabilitas quia potest plurificari p̄ multa indiuidua et qz accidit nature est p̄ intellectum accepta. sic etiā accidit nature qz est vltas. vñ p̄ qz sicut albus est accidens reale hōis ita vniuersalitas ē accidens rōnis ipsius nature. i. puenit nature apprehensē p̄ intellectū.

Queritur. Quō possum⁹ venire in cognitōnem siue noticiā istorū vltū. Dm̄ qz istas acceptiones possum⁹ cognoscere ex ipsis p̄dicat̄ ipsi nature attributis. Quāqz em̄ nature attribuntur p̄dicata realia essentialia. vt hō est animal hō est rōnalis. et tunc accipitur natura vt ē vltas an̄ rem. i. accipit vt nō est in singularibus neqz apud intellectū. Alio modo attribuntur nature p̄dicata realia accidentalia. et sic accipit vltas fm̄ qz est in re. qz illa p̄dicata pueniunt sibi fm̄ qz est in singularibus. vt hō ē albus. Tertio modo attribuntur nature p̄dicata accidentalia rōnis. et tunc accipit natura. vt vltas post rem. qz talia p̄dicata non pueniunt nature nisi put est apprehensā p̄ intellectū. Ex quib⁹ p̄ qz p̄prie nulla scientia est de vltas in re. Quā rō est qz vltas in re fm̄ qz hōis cōueniunt solū p̄dicata realia accidentalia que de suis subiectis nō sunt scibilia. Sed vltas post rem fm̄ qz hōis p̄t esse scientia. qz etiā illa accidentia sunt scibilia fm̄ qz hōis de ipsa natura.

sicut fit in libro p̄dicabiliū et p̄dicamētōrū. Alię scientie reales sunt de vltas an̄ rem. vt phisica et huiusmodi.

Querit. Vtqz ista scia vltas distinguant realit̄ vel modalit̄. Dm̄ qz dicit solū fm̄ modū accipiēdi naturā. qz eadē natura p̄t tripliciter p̄siderari p̄ intellectū n̄m. Est em̄ eadē natura qz qm̄qz ē scdm̄ se accepta. et qm̄qz vt est in singularibus sumpta. et qm̄qz accepta ad p̄dicata scdm̄ intentionis. Si tñ species intelligibilis esset vltas post rem sicut quidam dicebant qd est falsum tunc esset realis distinctio inter vltas in re an̄ rem et post rem.

Querit. Vtqz vltas sit generabile. Dm̄ qz vniuersale capitur dupliciter. Uno modo vt ē acceptum in singularibus. et sic vniuersale est generabile qz etiā generat ad generationē singularis. Alio modo accipit vniuersale vt an̄ rem et post rem. et sic generabile et corruptibile accipitur dupliciter. Uno modo in p̄pria significatōe scdm̄ qz dicit aptitudinē ad generationē et corruptōnem et sic vltas quibusdā puenit eē generabile et corruptibile. qz corpus mirri p̄prietas ē eē generabile et corruptibile. sicut dicitur lat⁹ circa subiectū libri p̄p̄oz. Alio modo accipit generabile improprie scdm̄ qz dicit actualē generationē. et corruptibile scdm̄ qz dicit actualē corruptiōnem. et sic vniuersale ante rem et post rem nō sunt generabilia nec corruptibilia. qz aliqd sic est generabile p̄ generatōis actionē. Vniuersalia autē scdm̄ qz hōis nō hnt ordinē ad actionē. qz nō sunt termini actionū. quia actiones sunt singulariū p̄ modo methaphisice.

Arguitur. Vniuersale est prius suis singularibus. ergo male dicitur qz sit posterius illis. Antecedens probatur. quia dat eis esse. Item illud est prius a quo non conuertitur subsistendi consequētia. vt bene sequitur. Sortes est. qz homo est. sed nō econtra. Dicendū qz vltas accipitur dupliciter. Uno modo scdm̄ p̄fectā rōem vltitatis. et sic semper vltas post rem est posterius suis singularibus. qz sic abstrahitur a singularibus et illud qd abstrahit ab aliqz est posterius illo a quo abstrahit. Alio modo accipit vltas scdm̄ qz ē an̄ rem vel in re. et sic est prius singularibus. qz dat eis esse nomē et rōem. modo ratio siue diffinitio est prior diffinito. et ab illo nō quertit subsistendi consequētia. Est autē circa p̄dicata p̄siderandum qz res accipit p̄ singulari. qm̄ distinguit vltas ante rem in re et post rem. Sensus em̄ est qz est aliqd vltas an̄ rem. i. an̄ singularia acceptū. Et aliqd ē vniuersale in re. i. in singulari. Et aliqd p̄ rem. i. abstractū a singularibus. Et ratio istius ē

q: nos imponimus rebus noia fm q nos eas cognoscim⁹. pri⁹ em cognoscim⁹ singularia q vnuerſalia. Ideo h⁹ nomē res qd significat tā vnuerſale qſ ſingularē imponit a nobis ad ſignificandū ſingularē.

Queritur. Utrū rō animalis fm vnūqd/ qſ animal eſt altera z altera Ddm q Aresto. inducit illā autoritatē per modū dubitatōis. qz dicit q querēdū eſt an ſit vna diffinitio ſie danda. vel de qualibet aia debet dari vna ſpecialis diffinitio ſicut ratio aialis fm vnūquodqſ animal eſt altera Tunc dicendū eſt ad queſtionē q nō eſt dubiū qn rō aialis fm vnū quod/ qſ aial eſt altera z altera. ſi accipiat animal fm ſuas ſpecies tunc em neceſſe eſt q animal habeat alia diffinitionē in vna ſpecie qſ in alia. Jō qz diffinitio animalis in cōi poſſit eſſe vna nō tū diffinitio aialis fm vnū quodqſ aial

Arguit. Al diffinitio ſic. Animal ē corp⁹ aiatum ſenſibile ergo aial hz vnā diffinitionē.

Ddm q aial caput dupl^r. Uno mō loyce fm q ſignificat pceptū vnū puenientē ſuas ſpecies z ſicanial hz vnā diffinitionē ſic pbat argumētū Alio mō accipit animal phifice fm q repit in diuerſis ſpēbus eius. z ſic eſt alia z alia diffinitio aialis. Et eſt ratio illi⁹ diuerſitatis. qz vnū qd qſ diffinitio fm q eſt aliqd vnū. ſed aial loyce acceptū hz vnitatem pceptus z nō hz vnitatem phificam. qz nō eſt vnū aliqd fm rē. Et ſic fm Aresto. vj. phificoz. in genere multe equocatiōes latent. Et ſi dicat. genus etiā diffinitio phifice. vt dicendo. Animal eſt quid ppoſitum ex corpe ſenſitiuo z aia ſenſitua. Ddm q iſta diffinitio nō puenit pceptū aialis fm que pceptū aial eſt vnū. ſed puenit aiali fm q inuenitur in ſuis ſpeciebus. Et eſt dīa inter phificū z loycū iſta. Quia phific⁹ diffinitio pmutat fm cōmune rōnem quā hz in ſuis inferiorib⁹. Loycus ſo diffinitio fm pmutat rōnem tm. Aliter tū eſt de ſpēb⁹. qz ſpēs etiā ſignificat vnitatem reale vt p3. vj. phificoz.

ſimplius autē etſi.

Postq Aresto. mouit dubitationes de anima fm q eſt totū potentiale. z fm q eſt totum vſe. Dic iam pſequenter pmutat dubitationē de aia fm q eſt totū potentiale. dicēs q nō ſunt multe aie in vno corpe. ſicut dicebant platonici. q ponebāt qtuor aias in vno corpe. ſed ſunt multe ptes aie. i. potentie. Tunc eſt qſtio. An primo optet inquirere totā animā vel de ptribus eius. Jē ſecūdo eſt difficile ſi ſunt multe potētie aie quō ab invicē diſtinguuntur qz fm thcomptū

difficile eſt cognoscere manifeſtā dīaz inter potētiās. ſz inter potētiā nutritiā augmētatiā z generatiā. ſz eſt manifeſta dīa int^r vegetatiā ſenſitiā z intellectiā. Uel fm Cōmētatozem difficile eſt cognoscere dīam inter potētiā intellectiā z imaginatiā. Aliqui em ponebāt intellectū eſſe de ſenſibus interiorib⁹. Et ſi optet determinare de potētijs iterū incidit queſtio an prius oz inquirere de potētijs vel de opationibus. Et an prius de opationib⁹ vel obiectis potētiāz optet determinare. Et qz iſte queſtiones ſoluuntur in ſecundo huius ideo non eſt neceſſe eas h⁹ ſoluere

Arguitur. Potentie ſunt nobis notiores qſ eſſentia. Ideo prius determinandū eſt de potētijs qz de eſſentia ipſius aie. Ddm q verum ē fm ordinē nature ſed nō fm ordinē q ad nos Sed p ordinē eſſentie. potentie z opationis ē pſiderandū q in aia inueniuntur quinq. ſcilicet eſſentia. potentia. habitus. obiectū et operatio Et hnt ſe aliqliter vt magis cōe z minus cōe. nō fm predicationē ſed fm calitatem. qz eſſentia ē cā z origo multaz potētiāz. z vna potētia eſt cauſa multoz habitū ſic i intellectu ſt multe ſcie z multi habitus. et vnus habit⁹ hz multa pſalia obiecta que tū in vnū reducuntur z circa vnū obiectū ſunt multe opationes. z huius precipue in intellectu noſtro. qz nō intelligit ſimplici intuitu.

Arguitur Anima nō eſt totū ergo nō habet ptes. et p pſeqns nō optet ponere difficultates iſtā de ptribus anime. quia eſt ſimplex forma Ddm q licet aia nō ſit totū integrale z qſitatiū. quia nō hz ptes integrales z qſtitutiū. Eſt tū totū diffinitiuū quia hz ptes diffinites Eſt etiam totū potentiale. quia hz ptes potentiales ſz potentias. Eſt etiam totū vnuerſale quia hz ptes ſubiectiū ſz aiam vegetatiāz ſenſitiā z intellectiā. In hoc aut^r textu loquitur Ar⁹. de aia fm q eſt totū pſatiuum.

videtur autē non

Hic pmutat pſequenter Aresto. difficultates de aia ſcōm q eſt totū diffiniibile. Et tangit difficultates qntū ad ea que iuuant ad diffinitōes de aia Et ponit circa hoc duas pcluſiōes Quorum prima eſt q ipſū q quid eſt. i. diffinitio nō ſolū ē vtile cognoscere accidētia. Alia pcluſio. ſed etiā accidētia magnā pte pferūt ad cognoſcendū quod quid ē. Primā ptem primo pbat exemplariter. quia in mathematicis cognoscere quid curuū. quid lineā. qd planū z ſic de alijs. valet multū ad cognoſcendū q triangul⁹ habz

Prohemium

tres angulos eōles duob' recti Deū pbat vtrā
qz ptem rōe Primo scōdam. scz qz accidentia ma/
gnā ptem conferūt ad cognoscendū qd quid est
Et h' sic. qz qn habem' imaginationem vel fan/
tastiam de accidentibus cōibus et pprijs alicui'
rei. tūc facili' deuem' in cognitionē subiecti il/
lius accidentis. Cui' causa est qz nostra cognitō
orit' a sensu qui sensus cognoscit accidentia. vbi
ergo habem' certā cognitōnē de accidentib'. etiā
possum' facili' cognoscere diffinitōz. Deinde
probat p'maz prem. et hoc sic. qz ipm qd qd est
est pncipiū demonstratōis. sed p demonstratōem
cognoscit passio de subiecto. ergo ipm qd quid
est est pncipiū cognoscēdi accidentia. Ex quib'
infert Aresto. cōclusiue qz quedā diffinitōes scz
quē sūt dyalectice sūt casse et vne. qz dictū ē qz
ipm qd quid est sine diffinitōe est mediū demō/
strādī passioē de subiecto et hoc habet p sine. qz
illa diffinitio est vna que nō potest demonstrare
passioē de subiecto. qz vniu dī quod nō attin/
git sine ad quē ordinatur. Et est p'siderandum
qz diffinitiones de quib' Aresto. hic intēdit sūt
diffinitiones passioē assignate absqz subiecti
z date p genus z dīam. Sicut si dicatur ira est
appetit' vindicte p illā diffinitionem nō pnt
cognosci passiones irati quare scz irat' pallefit
i facie Hoc aut' p't fieri p illā diffinitionē Ira ē
ebullitio sanguinis circa cor. Et vocantur t'les
diffinitiones dyalectice qz dant p genus z dif/
ferentiā. q'liter dyalectice' solet diffinire.

Queritur Utrū accidentia magnā pte con/
ferant ad cognoscendū quod qd est Dicēdū
qz sic. Cui' ratio est qz nostra cognitio oritur ex
sensibus interioribus z exterioribus. sed accide/
ntia cognoscuntur sensibus exterioribus z interi/
oribus. ergo p accidentia possum' deuenire in
cognitionē ipsius quod qd est subiecti.

Arguitur. Albū z nigrū sunt accidentia z tū
nō ducūt nos in cognitionē substantie siue ipi/
us quod qd est. Dōm qz duplicia sunt acci/
dentia. Quedā em' sunt accidentia ppria qz flu/
unt ex principijs speciei z maxime de talib' in/
telligitur textus. qz illa nos ducunt in cogniti/
onē ipsius quiditatis. Cui' rō est qz talia acci/
dentia inducūt ad cognitionē principiorū spe/
ciei. qz sunt adequati effect' ipsius qditar' siue
principioz speciei. Et hoc est quod dicit solet qz
ppriū fluit ex principijs spēi. principia aut' spe/
ciei sunt ipsū quod quid est. z sic pnt talia acci/
dentia ducere in cognitionē ipsius quod quid
est. Alia sunt accidentia p'munia z illa accipiū/
tur dupliciter. Uno mō fm se z sic solum indu/
cunt in cognitionē inuidui ex cui' principijs

fluunt. qz vni quodqz facit cognoscere suū prin/
cipiū. Alio mō accipiunt qz ad nos. et sic pnt
taliam accidentia etiā ducere in cognitionē ipsi'
qd quid est. qz qnqz p multa accidentia inuidi/
dualia circuloquimur vna ppria dīam. sic per/
gressibile bipes circuloquimur dīam z passioēz
hōis. z tū manifestū est qz tam gressibile qz bi/
pes sunt accidentia p'munia.

Arguitur Aresto. dicit. i. topicor' qz ppriuz
nō indicat quid est esse rei. ergo male dicit qz ac/
cidentia magnā pte pferunt zc. Dōm qz dif/
ferentia est inter indicare z pferre. qz indicare ē
a priori ondere. Sed pferre ē q'liter amqz du/
cere ad cognitionē alterius. Quāuis igit acci/
dentia nō indicant quid est esse rei. tū pferunt
ad cognoscēdū qd quid est. qz a priori nō ostē/
dunt sed a posteriori manducant

Arguitur Si accidentia ppria pferunt ad
cognitionē substantiaz materialū. tūc sequit'
qz substantie materiales ducūt nos in cogniti/
onem substantiaz imaterialū. sed hoc est falsuz
ergo illud ex quo sequitur. Seq'la pbat' qz ē
maior puenientia substantiaz imaterialū z ma/
terialū qz substantie z accidentis qz sunt diuer/
soz p'dicamentoz. Dōm qz est duplex p'miē/
tia siue similitudo Una est inesse nature. z sic sub/
stantie materiales z imateriales hnt bñ maio/
rem puenientā qz substantia z accidens. quia
sunt eiusdē p'dicamenti z ideo hnt eandē natu/
ram p'munē scz substantiale. Sed substantia
z accidens nō hnt aliquā naturam p'munē sed
solū pueniunt in ente quod est analogū. Alia
est similitudo fm esse p'portionis z cognitōis
qz ad nos fm qz vni est p'portōnatiū alii. z vni
cognoscitur ex alio. z sic ē maior similitudo inē
substantiā z accidēs qz inter substantias mate/
riales z imateriales. qz cū accidens sit natural'
effectus ipsi' substantie. sic p't ducere in noticiā
substantie. Substantie aut' materiales nō sunt
naturales effect' substantiaz imaterialū qzuis
bñ sunt effectus voluntarij qz ista inferiora de/
pendent ab aīa nobili que est substantia imate/
rialis sicut ab agente voluntario Sicut dom'
est effect' voluntari' domificatoris. ergo ex illo
effectu bñ cognoscimus artem eius sed nō sub/
stantiā. Sic ex cognitōe istoz inferior' cogno/
scim' artē substantiaz imaterialū et nō subaz
eaz. Et sil' p't rīderi cū querit. Utr' plus pue/
niant hō z azin'. vel hō et risibile

Arguitur Si ipsū quod qd est valeret ad
cognoscendū accidentia et econtra. sequeretur
qz esset circulatio in cognitionibus que est p'hi/
bita. primo posterior' Dicēdū qz duplices

117. non no cognoscitur in qd... 118. non no cognoscitur in qd... 119. non no cognoscitur in qd...

117. non no cognoscitur in qd... 118. non no cognoscitur in qd... 119. non no cognoscitur in qd...

sunt res Queda sunt res respectiue et in taliuz cognitionibus optet circulatione pmitteri quia vnu cognoscatur p alteru et econtra. Sed de his no est ad ppositu cu substantia et accidens sunt entia absoluta et non respectiua. Alie sunt res absolute. Et in taliu cognitionibus fit circulatio fm diuersos modos cognitionis. Sic em aliquid pt esse principiu cognoscendi alterz fm naturam et econtra. alteru pt esse principiu cognoscendi quo ad nos. sic aut est h. qz quod quid est et ppter quid pnt esse principia cognoscendi accidentia fm naturam a priori et demonstratione ppter quid. sed accidentia sunt principia cognoscendi subam quo ad nos et demonstratione quia. circulatio aut phibita e in absolute fm eundem modu cognitionis.

Arguitur Omnis cognitio fit p causam sed accidentia no sunt cause substantie. g. r. Dicendū q maior est solum vera de cognitione a priori et non de cognitione a posteriori et quo ad nos.

Arguitur Eadem sunt principia essendi et cognoscendi. sed accidentia no sunt principia essendi. ergo nec cognoscendi Dicendū q i isto argumento pmitterit fallacia psequētis qz strualiter sic arguit Si aliq st pncipia eēdi illa sūt pncipia cognoscēdi. g. si sunt pncipia pgnoscēdi etiā sunt pncipia essendi. qd argumentum no valet. quia ibi arguitur a positione consequētis ad positionē antecedētis. esse em principium cognoscendi est in plus qz esse principiu eēdi sūt em accidentia pncipia cognoscendi subam no tñ sunt pncipia essendi sube

Arguitur Nulla substantia pt cognosci qz nihil est in intellectu quin prius fuit in sensu. s. substantia no pt apprehendi p sensu. ergo nec p intellectū et psequens no pt cognosci Ddm quis no apprehendat p aliqū sensu exteriorē apphenditur tñ p sensum interiorē scz p strutes cogitatiua que strus cogitatiua ex redundantia rationis facit collationem et pationem rerum pticulariu. ergo o q cognoscat res substantia/les et pticulares.

Arguitur Virtus estimatiua in brutis non cognoscit substantiam pticularē. ergo nec virtus cogitatiua in hoibus Consequentia pbat. qa sunt eiusdē spci. cu hēant eandē opationem Dicendū duplr. primo q duplr cognoscat substantia pticularis. Uno mō absolute. et sic cognoscitur a strute cogitatiua in homie. et non a virtute estimatiua in brutis. Alio mō cognoscitur substantia pticularis in ordine ad actionē vel passionē et sic etiā cognoscat a virtute esti-

matiua in brutis. qz ouis lupū pticularē cognoscit fm q est pncipiū passionis aut lesiōis que e inimicitia. Un pt aliter dici q duplex e opatio strutis cogitatiue. Una est que sibi puenit fm ppria suā naturā. et illa e eadē tā i brutis qz in hoie. Alia est pueniens ei ex redundantia rōnis. et sic habet alterā opationē qz fm suā naturam ppriam. Et sile est de igne siue de calore ignis qz calor fm se incinerat et corrumpit. sed fm q e instrumentū aie vegetatiue sic carnificat Sic etiā str cogitatiua hz alterā opationē fm q pūngit intellectū qz alias hiet

Queritur Utrū accidēs necessario diffinitur p suū subiectū. Dicendū q accidēs capif duplr. Uno mō sub rōne generis et speciei. et sic pt diffiniri absqz subiecto. qz tunc est in aliquo genere pdicamentali sub quo hz dīam verā vlt circūlocutiua Alio mō accipit accidēs sub ratione accidentis. Et tunc est dicēdū q duplex est diffinitio Queda est diffinitio totaliter cōpleta. i. ppleta tam essentialiter qz subsistentia/liter. et sic accidēs no potest diffiniri absqz subiecto. qz ppletio accidentis subsistentialis est a subiecto qz no hz subsistentiam nisi a subiecto Alia est diffinitio solū ppleta eēntialiter. et sic pt ppleta diffinitio ipsius dari absqz subiecto. Qd sic pbat. qz si no posset diffinitio essenti aliter completa ipsius accidētis dari absqz subiecto. tunc impossibile esset accidēs esse sine subiecto. qz ipossibile e aliqd separi ab illo qd est de eēntia ipsius. Si ergo subiectū eēt de eēntia accidentis. tunc impossibile erit accidēs eē extra subiectū. cuius tñ oppositū videm i sacra/mēto altaris. Et hoc idē pz ex signo. nā accidēs diffinitur p subiectū sicut p additāmētū. qz. s. subiectū additur nature vel essentie accidentis et no est de natura eius. cū essentie pdicamētōrū sint impmixte. vnde est alia natura parietis et albedinis eius

Arguitur Materia est causa intrinseca cuius est materia. sed subiectū est materia accidentis ergo est ps intrinseca accidētis. Ddm q maior est vera de materia ex qua et non de materia in qua cuiusmodi est subiectum respectu accidentis.

Queritur Utrū diffinitiones dyalectice sint caste et vane. Ddm q sic. qz sicut circa textuz dictū est. diffinitiones dyalectice dicunt diffinitiones passionū que dantur absqz subiecto. passionēs aut dicuntur vt dolor. timor. amor. gaudium spes. rē. Si ergo diffinitiones taliuz passionū dantur absqz subiecto tunc sunt diffinitiones vane. quia vanū est quod no attingit

Prohemium

finem in quem ordinatur. cum ergo diffinitio ex sui natura ordinatur ad demonstrandum passionem de subiecto. sic ille diffinitiones que tale finem non habent dicuntur vane. Sic autem est de diffinitionibus passionum datis absque subiecto. Exempli gratia. Passiones ire in ordine ad subiectum sunt pallores faciei. tremor manuum etc. Cause vero istarum passionum non possunt dari ex formali diffinitione ipsius ire. sed ex materiali que datur per subiectum formaliter autem sic diffinitur ira. Ira est appetitus vindicte. Sed diffinitio data per subiectum est ista. Ira est ebullitio sanguinis circa cor. et statim cognoscitur quare irati pallescent in facie quia sanguis redit immediate ad cor. et sic derelinquit membra exteriora. scilicet faciem et manus. ille autem esse non possunt sumi ex alia diffinitione.

Arguitur. Videtur quod ista autoritas non sit ad propositum. quia anima non est aliqua passio. Dicitur quod quibus anima non sit passio habet tamen se per modum passionis que ad suam diffinitionem. quia diffinitiones passionum dantur per additamentum quod est alterius generis. sic anima diffinitur per additamentum quod est eiusdem generis. Et ideo sicut diffinitiones passionum date absque subiecto sunt vane. sic et ista est de diffinitione anime data absque corpore. Et sic valet ad ostendendum quod diffinitio anime est danda per additamentum.

Arguitur Diffinitiones date per genus et dicitur sunt diffinitiones physicales. ergo non sunt dialectice. Dicitur quod genus et dicitur possunt tripliciter considerari. Uno modo secundum quod genus habet rationem potentie. et dicitur rationem actus. et sic diffinitio data per dicitur et genus est metaphysicalem. In signum cuius etiam separata a materia qualia sunt substantie separe sic diffiniuntur. Alio modo accipiuntur genus et dicitur in quantum ad genus habet rationem materie et dicitur rationem forme. et sic diffinitio data per genus et dicitur est physicalis. Tertio modo capiuntur genus et dicitur secundum rationem generis et dicitur secundum quod genus significat conceptum extrahibilem et dicitur conceptum extrahentem. Et hoc est quod dicit sanctus thomas in de ente et essentia quod ex duobus conceptibus scilicet ex genere et dicitur constituitur certius conceptus scilicet species. Et sic diffinitio data per genus et dicitur est localis. Pro quo sciendum est quod duplices sunt diffinitiones scilicet substantiarum et ille date per genus et dicitur sunt bone formaliter et finaliter quia sunt sufficientes cause ad demonstrandum passionem de diffinito. et sic non sunt vane. Alie sunt diffinitiones accidentium et precipue passionum. que si dantur per genus et dicitur sunt quidem bone quia dantur per ea que sufficienter ad bonam diffinitionem. sed sunt vane quia non attingunt finem ad quem ordinantur. quia non sunt sufficientes cause ad demonstrandum passionem. de subiecto.

Patet quod illa questio non habet locum de speciebus substantiarum.

Dubitatione autem.

Postquam Aristoteles posuit difficultates ex parte substantie anime. et quod quid est ipsa anima. habet tamen motum difficultates de anima que sunt ex parte accidentium et passionum ipsius anime. Primo movet dubitationem. Secundo ea solvit. Tertio ex solutione inferret quod cognitio de anima pertinet ad philosophiam. Primo movet difficultatem. Secundo ostendit illius difficultatis necessitatem. Est ergo ista dubitatio. Utrum passiones id est potentie anime sint communes anime et corpori. vel est aliqua passio propria fini quare anima non communicet corpori. Ad hoc dicit Aristoteles quod istam dubitationem determinare non est leve. id est non est facile. Sunt enim aliquae proprietates de quibus manifestum est quod non sunt sine corpore. ut sunt irasci et sentire. et ideo in illis manifestum est quod sunt passiones in anima et in corpore sic. et hoc inferret probat. Si autem sit aliqua passio. id est propria potentia ipsius anime illa potentia erit intellectiva. hoc tamen est verum nisi dicat quod intelligere sit quedam fantasia. sic enim dicebant antiqui non ponentes dicitur inter sensum et intellectum. et si sic. potentia intellectiva non erit propria anime. Si autem intelligere non est sine fantasia tunc iterum non potest intelligere absque corpore. quia fantasia sit cum organo corporali.

Si quidem igitur

Hic consequenter assignat causam necessitatis determinationis huius questionis. quia ex determinatione huius questionis cognoscitur aliud quod omnes homines naturaliter scire desiderant scilicet an anima sit separabilis a corpore aut non. Et hoc est ideo. quia si anima habet in se aliquam potentiam et operationem in qua non communicat corpori tunc est separabilis a corpore et si non habeat aliquam tunc non erit separabilis. Et patent iste conditionales quarum prima est. si habet anima operationem et potentiam quam non communicat corpori ipsa est separabilis. quia operatio propria rei correspondet esse rei. quia operatio non potest esse perfectior quam esse. Si ergo operatio est separabilis a corpore ergo etiam ipsum esse est separabile a corpore. Secunda conditionalis sic patet scilicet si anima non habeat aliquam operationem in qua communicat corpori ipsa non est separabilis. quia si anima separaretur absque operatione a corpore. tunc esset ociosa et frustraretur suo fine quod est inconveniens et non contingit alicui rei naturali. Et Aristoteles. addit in textu exemplum quod est tale. quia linea recte puenit tangere eam speram secundum punctum. et non potest sibi competere nisi secundum quod est in

*De generis dicitur quod dicitur
vane et explicat*

Supplicis per diffinitio

corpore quia tactus est ipsius corporis. sic etiam videtur aliquibus quod intelligere non conuenit anime nisi secundum quod est in corpore sicut tactus nunquam potest fieri sine corpore.

Arguitur Aristotelem in textu committit fallacias consequentis. quia arguit a tota conditionali cum destructione antecedentis ad destructionem consequentis. Dicendum quod dupliciter contingit arguere in conditionalibus. Uno modo in terminis conuertibilibus. et sic indifferenter potest argui a positione vel destructione antecedentis vel consequentis. quia in conuertibilibus posito uno ponitur et reliquum. et destructo uno destruitur et reliquum. et sic arguitur hic. quia animam habere potentiam et operationem propriam et esse sepabilem a corpore conuertuntur. et ideo licet arguere a destructione antecedentis ad destructionem consequentis. Alio modo arguitur in terminis non conuertibilibus. et sic est necesse arguere a positione antecedentis ad positionem consequentis. vel a destructione consequentis ad destructionem antecedentis.

Arguitur videtur quod exemplum textus sit inconueniens. quia si corpus sphericum tangeret lineam rectam secundum puncta indiuisibilia tunc linea esset ex indiuisibilibus. Pro intellectu argumenti est sciendum. quod si enea spera moueatur super aliquam superficiem duram tunc necesse erit talem superficiem tangere eneam speram secundum puncta quia si tangeret secundum aliquam partem quantitate tunc enea spera non esset perfecta spera. quia haberet aliquam superficiem secundum quam tangeret rectam et hoc repugnat spera. Secundo sciendum quod quia inter duo corpora dura est aliquid medium. ergo oportet ymaginari quod enea spera ponatur super superficiem aque. et quod aqua non cedat.

Istis consideratis ad argumentum dicendum quod duplex est tactus. scilicet metaphoricus. siue mathematicus et phisicus. Dicendum ergo mathematice loquendo. quod enea spera tangeret superficiem secundum multas superficies et non secundum puncta. nec se querit si tangeret secundum puncta quod continuu componeretur ex indiuisibilibus. quia illa puncta que tangit corpus sphericum non sunt in actu sed in potentia. ergo ex eis non componitur linea. quod soluz componitur ex his que sunt in actu. Et ad argumentum dicendum quod minima vel inconsiderabilis reatudo in corpore spherico non impedit sphericitatem et ideo quous in corpore sunt inconsiderabiles superficies ex hoc tamen non impeditur eius sphericitas siue figura spherica.

Queritur. Utrum anima sit sepabilis a corpore

Secundum quod capiendo animam per anima vegetatiua et sensitua. sic ille anime que sunt immerse ma-

terie non possunt a corpore separari. Sed capiendo animam pro anima rationali. tunc est sepabilis a corpore. quia est forma potens per se subsistere. sicut patet tercio huius. ubi dicitur quod anima est id quod vere est.

Arguitur Anima dependet a corpore. quod non est a corpore sepabilis. Secundum quod anima rationalis capit dupliciter. Uno modo quo ad fieri. et sic dependet a corpore quod non potest fieri nisi in corpore. quod si fieret extra corpus tunc esset substantia separata et non anima. et quous anima sit in corpore tunc potest separari a corpore retinendo illam indiuiduationem que recepit a corpore. Alio modo accipitur anima rationalis quo ad esse ipsam. et sic dupliciter aliquid dependet a corpore. Uno modo subiectiue. et sic potentie sensitue dependent a corpore et non potentie anime rationalis. quod intellectus non subiectatur in aliquo organo corporali. sed est immaterialis sicut patet tercio huius. Alio modo aliquid dependet a corpore obiectiue quod corpus est obiectum eius. et sic etiam anima dependet a corpore etiam quantum ad intellectum. quod intellectus per statum huius vite non potest intelligere immateriale sicut obiectum. ergo intellectus obiectiue dependet a rebus materialibus et hoc non impedit eius sepabilitatem. quod intellectus etiam actu a corpore separatus. sicut intellectus angelicus potest intelligere corpus non obstante eius separatione.

Videtur autem et

Hic manifestat Aristotelem. quod plus presupponit scilicet quod quedam sunt passiones communes anime et corpori. Quod probat tripliciter. Prima ratio stat in hoc. quod ille passiones sunt communes anime et corpori. quibus corpus aliquid patitur. quod si corpus aliquid patitur. ergo etiam sunt in corpore. scilicet multe sunt passiones anime quibus corpus aliquid patitur. sicut sunt ira. gaudium. mansuetudo. timor etc. quod ira fit ebulitio sanguinis circa cor. ergo ille passiones sunt communes anime et corpori. Secunda ratio. ille passiones sunt communes anime et corpori que diuersificantur ex dispositione corporis secundum diuersa tempora. Scilicet quous contingit quod magnis passionibus occurrentibus homo non ira scilicet. contingit etiam ex alio tempore quod minore passione occurrente homo plus perturbatur. facit ergo ad hoc dispositio aeris quod quous homo plus minus irascitur quod dicit Aristoteles. primo meteororum. quod quous cometa regnat tunc sunt multa bella inter principes. Tercia ratio stat in hoc. ille passiones sunt communes anime et corpori que variatur secundum diuersas complexioniones quod complexio respicit corpus. sed iste passiones sunt diuersimode in hominibus secundum diuersas complexioniones. quod sunt aliquid ira plus plerumque quod plus irribilibus vel nullis imminetibus multum timet sic melancholici ex sola fatalia periculis timet Alii sunt ira plus plerumque sic quod magnis irribus imminetibus omnino nihil timet

Prohemium

sicut sunt colerici. Cū ergo timor est passio aīe manifestum est q̄ aliquę sunt passiones cōmunes corpori et anime simul.

Si autem sic se ha.

Hic infert cōclusionē principaliter intentā cor relarie scz istā. qz scz dictū ē q̄ si passiones sunt cōmunes aīe et corpi. ergo etiā debent diffiniri per aīam et corpus. qz vniūq̄qz habet diffiniri sicut hz esse. qz ergo iste passiones hnt esse in corpe. ergo hnt diffiniri p corpus. Cū Aresto. diffiniendo irā sic dicit. Ira ē qdā motus corporis aut ptis. aut potentie ab hoc ⁊ gratia huīusmodi. Et hz ista diffinitio quatuor causas. In hoc enī q̄ dicitur motus. tangit cā formalis. qz oīs passio appetit⁹ est motus fm q̄ motus accipit p exitu potentie ad actū. Diffinit enī Eustachius sic passionē tercio ethicoꝝ. Passio est motus appetitus sub fantasia boni vel mali. Cū mor⁹ in diffinitōe ire nō p̄t significare formā fluentē. sed actū appetit⁹. sicut etiā in alijs diffinitōib⁹ passionū. qz formaliter loquendo passio est act⁹ siue opatio ipius appetitus sensitiui fact⁹ cū alteratōe corporali. Et qz fit cū alteratōe corporali ideo vocat passio. imponimus enī noīa a notiorib⁹ nob. qz g^o tal⁹ mor⁹ siue alteratio est nobis notior. ideo imponim⁹ noīa a tali passione. Ponit⁹ vltorius in diffinitōe ire corporis aut ptis. vbi tangit cā materialis quia iste motus. siue ista opatio fit p materiā que est corpus. Deinde ponitur aut potēte in quo tangitur principū efficiens. qz potentia irascibil⁹ est principū istius motus siue passionis. Ad dicitur gratia hmōi. vbi tangit causa finalis. qz ppter appetitum vindicte.

Et propter hoc er.

Hic concludit ex dictis. qz iam dictū est aliqs esse passiones cōmunes aīe et corpi. q̄ ad phisicū cū spectat determinare de aīa scz in ordine ad tales passiones. vel de omni aīa. vel ad minus de aīa hntē tales passiones. Et rō ē. qz sicut patet scdo phicoꝝ. phisicus hz determinare formas fm q̄ sunt in materia. Sed aīa ad minus fm istas passiones pdictas ē forma i materia. g^o rē

Differenter autem

Hic ponit differentia inter dyalecticū et phisicū cū q̄ntū ad diffinitōem. Et distinguit triplicē diffinitōem. qz qdā ē q̄ dat p materiā tm. qdā per formā tm. qdā p formā et materiā sil. Exempla danē in textu de ira et de domo. De ira diffinitio data p materiā est. Ira ē ebullitio sanguinis

nis circa cor. Data p formā est. Ira est appetitus vindicte. Data p formā et materiā est. Ira est ebullitio sanguinis circa cor. ppter appetitū vindicte. Similiter domus hz tres diffinitiones. Prima formalis ē ista. Dom⁹ ē cooperimentū phibens nos a ventis ymbribus ⁊ caumatib⁹. i. calorib⁹. Materialis ē ista. Dom⁹ ē qd cōpositū ex lignis et lapidib⁹. Alia ē cōplectens vtrāqz.

Quent⁹ In quo pdicamēto sit ira Ddm q̄ ira p̄t multiplicat⁹ capi. Uno⁹ p̄t significat principū a quo pcedit. et sic qz pcedit a potentia appetitiua q̄ inclinat ad rem appetitā. est in pdicamento qltatis in scda specie. sed sic accipit⁹ p̄prie. qz manifestū ē q̄ potentia appetitiua nō ē passio cū in vna potētia sint multe passiones. ⁊ ideo qn sic diffinit⁹ ira. est appetit⁹ vindicte. ibi appetitus nō accipit p potentia appetitiua. sed p actu appetendi. Accipit⁹ ergo ira alio⁹ pprie. et sic est de pdicamēto actionis. sic enī ira nihil aliud ē q̄ actus potentie irascibilis factus cū alteratōe corporali scz cum motu sanguinis ad cor. Tercio mō accipit⁹ ira q̄ntū ad motū factū in corpe. et tunc iterū accipitur p̄prie. et sic ira ē de pdicamēto vbi. qz fit i ira mor⁹ local⁹ sanguis ab exteriorib⁹ mēbrs ad cor.

Que igit naturalis

Hic ondit q̄ illaz ē phisica. Et vult q̄ illa que dat p materiā ē phisica sed imperfecta. Sz data per formā et materiā sil ē phisica. et pfecta. Sz data p formā tm ē loyca. Et rō ē qz phisicus cōsiderat formas fm q̄ sunt in materia. quia sic conueniūt rebus mobilibus. cū ergo vniūq̄qz habet diffiniri sicut habet esse. ideo optet oīa phisicalia diffiniri p materiā. Nō at diffinitio data tm p materiā sit imperfecta. Patet qz cognitio pprie nō p̄t sumi p materiā nisi ei adiungat⁹ forma illi⁹ rei tūc enī p̄t res pprie cognosci Sz quia loyca abstrahit a materia ⁊ a motu. ideo diffinit per solam formā.

Arguit⁹ Materia nō p̄t de se notificare. ergo nō est aliq̄ diffinitio tm data p materiā. qz materia ē ens in pura potētia. sed vniūq̄qz cognoscit fm q̄ ē in actu. Ddm q̄ duplex ē materia. scz materia priā q̄ ē subiectū forme substāntialis. ⁊ ex tali materia fm q̄ hmōi nō p̄t fieri cognitio rei nisi captat⁹ cū forma vel sub forma Alia ē materia scda. q̄ ē subiectū forme accidentalis. et sic paries est materia albedinis. ⁊ ex tali materia p̄t res accidentaliter cognosci. qz materia priō mō accepta est ens in pura potētia. sed materia scdo modo accepta est ens in actu

substantiali quod est subiectum accidentis. et sic patet quod aristoteles loquitur de diffinitionibus accidentium. quod explicat hic de domo et ira que sunt accidentia totius compositi.

Aut non est aliquis

Hic ostendit dominum inter manuale. mathematicum et metaphysicum. Et differunt sic. quod metaphysicum considerat de formis secundum quod sunt separabiles a materia. et ideo diffinitur ab seque omnia materia. Sed mathematicum manuale et physicum determinat de forma secundum quod est in materia. sed differunt. quod mathematicum considerat de formis secundum quod diffiniuntur per mathematicam imaginabilem. Sed physicum et manuale secundum quod per materiam sensibilem. sed differunt. quod physicum considerat formas quarum principium est natura. sed manualis considerat formas quarum principium est ars.

Redeundum est autem

Hic aristoteles reuertitur ad propositum. quod fecit diffinitiones a proposito Et dicit redeundum ad ordinem dum prius dicta. quod dictum est quod passiones quales sunt furor. tumor. desiderium etc non sunt separabiles a materia physica aialium secundum quod aialia sunt. Et non habent se tales forme sic linea. vel planum quod habent intelligi sine materia sensibili. Deinde continuat dicta dicendis. Et vult quod etiam iste passiones predictae conveniant anime. sic ergo in illo libro determinandum est de anima. Et si debeamus de anima determinare tunc iste modus observandus est scilicet quod prius tractet opiniones de anima. Et hoc ideo. quia si in aliquo bene dixerunt. hoc acceptandum est tamquam verum in nostra doctrina si vero aliquid non bene dixerunt id ipsum vitemus.

Principium autem

questionis. Postquam aristoteles permisit per hemium istius libri. Hic primum ponit tractatum. Et tractat in hoc libro de anima secundum opinionem antiquorum. In secundo ponit veritatem. Et primum ostendit quomodo philosophi habuerunt viam investigandi naturam anime. Et dicit quod ex quo animam differt ab inanimato per motum et sensum. Ideo quidam philosophi inquirebant naturam anime ex motu. quidam ex sensu. Unde philosophi qui inquirebant naturam anime ex motu dixerunt ignis esse animam. quia ignis maxime movetur. alii calorem alii igneos aetheros. Illi autem qui inquirebant animam ex sensu siue cognitione. dicebant animam esse compositam ex omnibus rebus. et omnia cognosceret. Plato tamen specialiter dixit animam esse compositam ex numero. scilicet ex unitate. et hoc quo ad intellectum ex binario quo ad scientiam. ex ternario quo ad opinionem. Ex quaternario quo ad sensum. Et ratio

istius est. attribuebat enim intellectum ydee unitatis ex quo intellectus est habitus principiorum. Sed attribuebat scientiam dualitati. quia scientia procedit ex principijs ad conclusionem que sunt duo. et ideo in scientia est dualitas scilicet principia et conclusio. Sed attribuebat opinionem ternario. quia opinio quevis sit ex principijs ad conclusionem non tamen ex principijs compositibus sicut est scientia. quia in scientia ambo principia sunt necessaria. sed in opinione proceditur ex vna opinata. et alia formidata. Deinde attribuebat quaternario sensum. quia sensus est virtus corporalis. sed prima figura corporalis est quadrangularis sicut prima figura superficialis est triangularis. Aliqui autem precedebant in noticia anime ex motu et sensu simul. et illi dicebant animam esse numerum moventem seipsum. id est cognitionem moventem seipsum. per numerum enim intelligebant cognitionem quia sola cognoscetia intellectualia possunt numerare.

Quoniam autem et

Hic monet diversitatem ipsorum philosophorum loquentium de anima quo ad principia anime. Aliqui enim ponebant principia anime esse corporalia. Et alii spiritualia. Et differabant circa multitudinem. quia quidam ponebant unum principium et quidam multa. Illi qui ponebant animam habere principium corporale sunt diversificati. quia quidam ponebant ignem. qui est subtilissimus. Et quicquid esset nobile haberet in se animam quia secundum eos principium movens est anima. Et dixerunt tales quod magnes haberet animam quia moveret ferrum. Aliqui enim dixerunt aerem sicut dyogenes. Aliqui vaporem. Aliqui dicebant animam esse aliquid nobilissimum et continue moveri in corpore ut movetur corpus. et in hoc assimilari corporibus celestibus. et ista fuit opinio Anthifontis. Alii autem magis rudes ponebant aquam esse principium. cuius opinionis fuit Hippus. Aliqui enim dicebant sanguinem esse animam. quia non potest anima esse sine sanguine. et istius opinionis fuit Trixias philosophus. quia maxime in sanguine apparet sensus. Patet ergo quod tales philosophi inquirebant naturam anime ex tribus. scilicet ex motu vel cognitione. siue ex motu et sensu et ex cognitione. Nullus autem posuit terram esse principium anime propter eius grossitiam.

Considerandum autem

Hic reprobat opiniones istorum philosophorum. Et primo illorum qui inquirebant naturam anime ex motu. quia sic dicentes non poterant salvare omnem motum ipsorum sursum et deorsum. quia qui ponebant animam compositam ex igne

Et in corruptibilibus non est passio
Et in corruptibilibus non est passio

Liber

Primus

habebant dicere q moueret sursum r ergo tol/ leref motus reorum. Specialiter tñ tollit o/ pinio Democriti q dicit q corp^o moueret ad mo tñ aie. Sz addit Aresto. sile sic dicit mgr comediaz noie qdē Dedal^o q fec statua ligne am minerue. i. de sapie q fuit posita sup argen tum viuū. mouebat ergo statua etiā fm motū argentiniū qd suppositū fuit tali statue. Sic etiā dicit Democritus q aia moueret ex artho/ mis. et ex illis athomis etiā moueret corp^o si/ cut anima.

Eodem autem mo.

Hic Aresto. reprobat opiniones Platonis de cem rōnib^o q dicit aiaz intellectiua esse magni tudinē circularē. Inter q̄s ponit vna ratio q circulario ē mor^o et assilatur motui. Sz intel lect^o assilatur quieti. q nō p̄t aia intellectiua esse circulario. Et alia rō quā addit ē. qz beati/ tudo consistit in opatione intellectiua. sz beati tudo nō p̄t consistere in aliquo motu. qz beati tudo est facilitas. id est facilis potestas. Et i de cima rōne d̄z q dicit aiam posse exire corpus et intrare aliud corpus. sicut nauta in nauī. est fabula pithagorica. et hoc puenit ex eo quia est debita pporcio inter aiam et corpus.

Inuestigabit autem

Hic mouet tres questiones p̄tra Empedocle q dicebat q aia esset armonia cōplexiōis. Si enī sic tñc in vno corpe essent plures aie. qz ibi sūt plures cōplexiones. qz est alia pporcio cōmix/ tionū in oculo q̄z in pede. et qz sic aia fm Empe doclem cōsistit in pporcione cōmixtōis elemen torz. ideo etiā mouet aia qñ ē in corpe r opatio nes aie sunt mor^o qdā. Rñdet Aresto. ad posi tionē ip̄i^o Empedoclis. q aia inq̄tū aia nō mo uet sed fm q totū corp^o mouet. et ideo motus accidit p̄ncipaliter ex pte corpis. qz q dic ani mā irasci dicit eā texere aut edificare. nec etiam aia pprie intelligit. sed homo intelligit p aiam Quā autoritate solebant aliqui male allegare dicētes. qui dicit aiam intelligere dicit eā texe/ re aut edificare qd nō est pprie vez. quia nō ōz q intelligere fiat p organū corpale sicut irasci. Deinde q iste passiones sunt passiones corpis p̄bat rōnibus antiquoz. qz multi antiquoz dixerūt q ois aia esset incorruptibilis. ergo nul la passio posset p̄uenire rōne ip̄ius aie quod q̄uis sit vez de aia rōnali nō tñ vez est de aliā aiabus. r ideo loquēdo de hoīe hñte aiam rō/ nalem oēs passiones et effectus pueniūt ex par te organoz et nō ex pte aie. et ideo si senex acci/ piat oculū iuuenis videbit utiqz vt iuuenis.

Ex quo p̄t q act^o vidēdi nō puenit ex pte anie sed ex pte organi visus in sene. Ex quo Aresto. elicit q intellect^o ideo impedit p accidens i sta/ tu hui^o vite p corp^o. qz scz necesse h̄z opari p̄t organa corpalia et p̄cipue p sensus interiores. Ex quo elicit ista autoritas q intellect^o corrup/ pitur quodā interiori corrupto. qz actus intel ligēdi corrupit qñ sensus interiores corrum punt. r ideo debiles in capite nō p̄nt bñ intelli gere. Addit Aresto. q simplr intellect^o ē aliqd diuiniū corpe. et sepabilis a corpe.

Tribus autem modis

Hic disputat contra eos qui dicebāt aiam esse ex oib^o vt oia cognosceret. que fuit opinio prin cipaliter Empedoclis. Et cōtra illā inducit de cem rōnes. Quaz sexta stat in hoc. qz si aia ideo cognosceret oia. qz cōposita ē ex oib^o reb^o tñc sequeret q d^o esset insipientissimū aialū. qz d^o est omnino simplex. sed cognosces cogno scit aliqd fm q est cōpositū ex aliquo. Uoca/ bant enī dēū esse celū. et qz nō est cōpositus ex lite sic nō cognosceret lite. Decima rō stat i hoc Ad hoc q aia cognoscat oia. non oportet q sit cōposita ex oib^o. qz aliqua cognoscunt p̄r alia Nā priuatio cognoscat p habitū. Et rectū ē ca non. i. regula sui r obliq. cognoscat enī malū p bonam.

Quoniam autem.

In fine text^o mouet Aresto. duas dubitatōes Quaz pria ē. Utz opatōnes aie cōueniāt cui libet p̄t aie vel qlibet opatio habeat dextermia tā p̄t aie. Scda ē vtz viuere cōueniāt alicui p̄tū vel toti. Et ponit circa hoc opinionē anti quoz q dicebāt aiam diuisibile esse i pres quā titatinas. et q essent diuerse aie in vno corpe. Cōtra qd Aresto. instat trib^o rōnib^o. Quaz pria stat in hoc. Si plures sint aie sil in eodez corpe tñc non videt vñ posset sumi cā q̄re tam multe aie manerēt in vno corpe nō enī possunt ille aie se mutuo cōtinere ex quo sunt diuersaz naturaz. nec etiā p̄nt p̄tineri a corpe. qz aia p̄t net corp^o et nō corp^o animā. Qd p̄bat a signo qz egredite aia a corpe corp^o marcescit r corru pit. et sic corpus decedit in nihilū. sicut partes corpis manent sil virtute aie. Ad istas q̄stio nes p̄t sic rñderi. Ad primā ddm ē q opatōnes aie nō cōueniūt cuilibet p̄t. sic q qlibet ps h̄z omnē opatōne aie. Un̄ sunt duplices opatōes Queda sunt vni^o speciei circa vñā obiectū exi stentes. sicut sunt due opatōnes videndi. et ta les sunt ab vna potentia. Alie sunt diuersaz speciez vt sunt videre et audire que fluūt a di/

Quoniam id est p̄tū x
quodlibet ad dēū

220

uersis potentijs. Ad secundam dicendum quod viuere capit dupliciter. Uno modo per viuere essentia liter. et sic viuere est ab anima non autem ab aliqua parte anime. Alio modo capit viuere pro actu potentie anime et tunc generaliter est ab omnibus potentijs. quia non solum videre est viuere. sed etiam audire appetere et intelligere. et sic de alijs. Item considerandum est quod ex textu in quo Aristoteles tractat de erroribus potest specialiter notari noue autoritates. Quarum prima est. Animal differt a non animalis motu et sensu. Secunda. Hector iacet aliud sapiens. Tercia intelligere assilatur quieti. Quarta quod dicit animas irasci dicit eas terere et edificare. Quinta si senex accipiat oculum ut iuuenis videbit utique ut iuuenis. Sexta intellectus corruptus quodammodo interiori corrupto. Septima. si anima esset composita ex omnibus rebus ut oia cognosceret tunc deus esset insipientissimum animalium. Octaua. rectum est canon sui et obliquum. Nona. anima continet corpus et non econtra. Quarum prima sic introducitur. Nam conuenienter antiqui inquirunt animam ex motu et ex sensu. quia animata dicitur ab inanimatis motu et sensu. sed manifestum est quod animata et inanimata dicitur per animam. ideo conuenienter ex motu et sensu inquirunt animam. Secunda autoritas introducitur sic. quod Aristoteles ponit dicitur in opinionione Anaxagore et Democriti. Quia Democritus dixit simpliciter sensum esse intellectum. et ideo ipse recommendat Homerum quod posuit istam autoritatem Hector iacet aliud sapiens. et est intellectus autoritatis. Hector. i. ille vir iacet sapiens. i. intelligens aliud. i. saps in Hectore mutatur secundum diuersa tempora. Ex qua autoritate sumitur quod intellectus dependet ex tempore. quicquid autem dependet ex tempore hoc est corporale. hoc autem quod est corporale est sensus ergo intellectus est sensus. Sed Anaxagoras distinguunt inter sensum et intellectum. posuit enim ipse intellectum separatim segregantem oia ex cahos confuso. ut tertio huius. Tercia autoritas sic introducitur. Ex quo Plato dixit animam intellectum non esse in magnitudine circulari. Dicit Aristoteles. quod hoc non congruit anime intellectiue. quod intelligens est assilatur quieti. et ideo non potest anima intellectiua esse motus circularis. Quarta autoritas sic introducitur. quod aliquid dicebat quod anima moueret. Vult ergo Aristoteles dicere. quod motus quod conuenit anime non conuenit sibi ex parte sui. sed ex parte corporis. Irasci enim est motus. sed anima non irascitur. Quia sicut non possumus dicere quod anima edificet vel faciat aliquez actum exteriori sicut est opus terendi. ita non possumus dicere animam irasci. sed homo irascitur. Unum patet quod aliquid male allegabatur istam autoritatem dicentes quod dicit animas intelligere dicit eas terere vel edificare. Addit tamen Aristoteles. quod proprie non dicitur animas

intelligere quibus hoc posset dici. sed potius dicendum est quod homo intelligat per animam siue per intellectum. Quinta autoritas sic introducitur quod vult Aristoteles. in textu quod defectus qui accidunt in vita animalis. sicut videndi audiendi et operandi non pueniunt ex parte anime sed ex indispotione organorum corporaliu. Et ideo si senex accipiat organum videndi ut iuuenis videbit ut iuuenis. Et quod posset aliquid dicere quod intellectus quicquid impediatur per corpus. ergo etiam intellectus erit corporalis. Ideo ponitur sexta autoritas. quod dicit. quod intellectus corrumpitur quodammodo interiori corrupto scilicet sensu interiori. non tamen unquam corrumpitur essentia intellectiua. sed actus siue usus intellectus. Septima autoritas sic introducitur. quod Empedocles dixit animas esse compositas ex omnibus ut oia cognosceret. ergo deus quod est summe simplex nihil cognosceret. Octaua autoritas sic introducitur. quia non oportet in anima esse compositionem ex omnibus rebus. quod ad minus non oportet animam componi ex priuatione. quod priuatio cognoscitur per habitum. quod omne certum est canon. i. regula cognoscendi suum obliquum. i. priuationem. Potest etiam ista propositio moraliter exponi. et tunc exponitur sic. rectum. i. bonum et iustum est canon. i. regula viuendi sui. id est ipsius. et obliquum. i. mali siue iniusti. Sicut et dicit Aristoteles. v. pollutorum. virtuosi sunt optimi rectores communitatis. quod virtuosi possunt se regere et alios. Ultima autoritas introducitur sic. quia dicebat aliqui quod in uno corpore essent multe anime. Et dicit Aristoteles. quod hoc non est verum. quod non potest dari ratione quare tales anime sunt in uno corpore. cum corpus non contineat animam. sed anima corpus.

Arguit videtur quod inanimata etiam moueatur. ergo non dicitur animata ab inanimatis motu et sensu. quod est contra primam autoritatem. Dicitur quod dupliciter aliquid mouetur. Uno modo aliquid mouetur scilicet ab alio separato ab illo. et sic etiam mouetur inanimata. sic lapis mouetur a generate siue remouente prohibens ut dicitur octauo phisicorum. Alio modo aliquid mouetur ab alio quo sibi coniuncto. et sic motus conuenit animatis. quia animata mouetur ab anima eis coniuncta. Vel potest dici quod est aliquid motus quod non conuenit nisi animatis sic motus augmentatois. scilicet in inanimatis est magis proprie additio materie ad materiam quam proprie dicta augmentatio sicut patet in primo de generatione non enim fit conuersio in inanimatis aliquid additi in prioris substantiam sicut in animatis. sed generatur noua res. Exempli gratia. si ignis augmentetur propter appositionem lignorum tunc ille ignis qui profuit non conuertit ligna in sui naturam sic alimētum appositum animali conuertitur in naturam aliti. sed generatur nouus ignis ex lignis apposis.

Liber

Arguit Argētū viū p se mouetur et tñ nō habet aīam. Dicēdū q argētū viū nō mouet motu augmētationis p se sicut mouetur aīa lia que mouet motu augmētationis. Et si dicatur de motu locali. Dicēdum q talis motus localis nō cōuenit sibi ex natura aīe sed ex natura mixtionis. qz in argento viuo est cōmixtio siccī et humidī. et ppter humiditatē cōmixtā naturalit argētū viū fluit. sed ppter siccitatē manet in numerali loco. et sic est quedā pugna inf humidū et sicū ppter quā cōtingit argentum viū sic semp moueri. Est etiā cōsiderādum q differre nō debet capi. put dicit differētiā cēntialem. qz sic aīata dñt ab inaiatis p intrīsecam dñam sed dñ capi hic p quicūqz accidētali dñā vel diuersitate. Ista enī dñā fuit data ab antiquis que fuerūt sensibiles non cognoscentes rerum differentias

Arguitur Corp^o continet aīaz. ergo illa est simpliciter falsa. q aīa continet corpus. et non econtra. quia illud continet aliud in quo alterum est. sed aīa est in corpe. ergo cōtinet a corpore. Dñm q cōtinentia est duplex. quedā est materialis siue indiuidualis fm quā cōtinēs indiuiduat contentum. et sic corpus continet aīam. quia anima sit indiuidualis ex hoc q est in corpore. Alia est cōtinentia formalis siue specifica. et sic anima continet corpus. qz aīa dat speciem cor-pori et toti composito. Et ideo Aristo. bñ loq̄tur in textu q nō pnt esse plures aīe in vno corpe. qz tunc corpus non haberet vnā speciē. sed quattuor qd est impossibile. Et si loquamur de cōtinentia q̄titatiua tūc quodāmodo p̄t intelligi q aīa cōtinet corpus. q̄a dicit Aristo. in textu q ptes quantitatiue corporis non simul manent remota aīa a corpore Et tantū de primo libro

Nota versus in se continentes
opinioes antiquoz de anima.

Sic sunt ponentes animam primi sapientes
Ignē democrit^o athamos Leu. Pythagorasqz
Ponit Anaxogoras intellectū. elementa
Empedocles. Plato posuit numeros et ydeas
Et Thales animā memorabitur esse moriūā.
Aera Dyogenes. Eracitus esse vaporem.
Comparat Altheon hāc immortalib^o. Ippus
Dixit aquā. Truxias aīam redit esse cruorem
Summus Aristoteles hāc dicit corpus actū.

Secundus

De quidē

a priorib^o. Postqz Aristo teles in primo libro determinauit de aīa fm opinione antiquoz. Dic in secundo determinat de aīa fm opinionē ppriā. Et prio determinat de aīa q̄tuz ad e^o quiditatem. Secundo de eis potentijs. ibi Potentiarum autem anime.

Arguit Questio an est p̄supponit a questio ne qd est. ergo videt q prius debeat qn an aīa sit aīqz diffinitio aīe ponat. Dñm q aīam esse p̄z ad sensum. sed ars et virt^o sūt circa diffilia et circa ea q nō sūt de se nota. Sic q Aristo. dicit primo topicoz q nō ē q̄rendū de illis in aliq̄ scia q cadūt sub sensu. Ex hoc enī q aliquis habet opationē vitalem q cadit sub sensu sic etiā statim cognoscat aīam esse. Sile isti^o poit Aristo. ij. phis. vbi sic inq̄t q ridiculosum fuit siue ridiculū ē naturā remōstrare eē qz cadit sb sensu. In primis ergo p̄tinnat Aristo. dicta dīcēdis. Et dicit q illa q dicta sunt de aīa sūt tradita a priorib^o. i. antiqz phis q solebāt h̄redi uersas opinioes de aīa. Et ideo nūc a p̄cipio dicēdū ē de aīa qd sit aīa et q sit cōmunitissima rō ipi^o aīe. In quo tria cōsiderant. Primū ē q de nouo tractandū ē de aīa ac si nihil dictū esset de ea. qz oīa dicta prius de aīa p̄z vel nihil habent veritatis. ergo si debem^o de aīa veritatē dicere. tūc oportet a nouo incipere. Scdm cōsiderandū ē q in textu d̄z temp̄ates. in quo tangit difficultas determinādi de aīa. qz quīs aīa quo ad qz est sit facilis cognitōis. tñ cognitio ipius quo ad qd est ē difficilis. Tercū qd notat ē q Aristo. vult determinare de aīa fm cōmunitissimā ei^o rōnē. Qd dicit Aristo. ad excludēdū duas opinioes. antiqz. Quoz aliq̄ locuti sūt solū de aīa vegetatia et sensitua nō distinguētes intellectū a sensu. Alij autē sic Plato solū locuti sunt de aīa rōnalit nō de alijs aīab^o. et ideo ad excludēdū utrāqz opinioē dicit q vult dare cōmūnē rōnem q cōuenit oibus aīabus.

Dicimus enī utiqz

Hic p̄sequit intēn sūm scz ponendo duas diffinitōes aīe. Et primo inuestigat eā que ē sic cōclusio remōstratōis. Scdo illā q ē sic remōstratōis p̄ncipiū ibi. qm at ex incertis. Circa primū duo facit. qz prio inuestigat diffinitōes Scdo pbat eā ibi. vlt ergo. Circa primū itez duo facit. qz prio poit diuisioes ad inuestigandū diffinitōes de aīa. et illū modū inuestigan/

Handwritten marginal notes at the top of the page, including the word 'Summa' and various philosophical or theological phrases.

De xiii Summa

di diffinitionem ponit. ij. posterior. Secdo ex illis diuisionibus cōcludit diffinitōem anime Circa primū p̄mittit sex diuisiones. Quarum prima est entis in decē pdicamenta. et illā insi- nuat paucis verbis in textu cū sic dicit. Nos p̄hi dicimus vnū genus entis esse substantiaz per qd̄ intelligitur q̄ ens etiā habet alias par- tes sez alia pdicamenta

Huiusmodi autēz:

Hic ponit aliā diuisionē. Et ē ista. q̄ substan- tia diuidit̄ in materiā formā et totū compositū Et differūt ptes istius diuisionis sic. qz mate- ria p se non ē hoc aliqd̄. i. cōpletū ens in actu sed est in potētia tm̄. sed forma ē act⁹ r̄ spēs fm̄ quā aliqd̄ d̄r esse i actu et hoc aliqd̄. Totum cōpositū ē aliqd̄ cōstitutū ex materia et forma

Arguit̄ Substantia diuiditur in corporeā. et i incorporeā. ergo male d̄r q̄ i materiā formā et totū cōpositū. Ddm̄ q̄ substantia capīt du- pliciter. Uno mō generaliter put̄ omne subie- ctū accidētis vocat̄ substantia. et sic diuiditur in corporeā et i incorporeā. qz substantia incorpo- rea sez sepata est subiectū accidētis sp̄aliū sicut substantia corporea ē subiectū accidētis materialis. Alio mō capīt substantia p substantia physica sine naturali. et sic diuidit̄ hic sub- stantia in materiā formā et totū compositum.

Un̄. Aresto. sicut hic ē phisicus ita loquit̄ de substantia physica. et ideo sub ista diuisione nō cōtinent̄ substantie sepate sicut sub prima. Et si diceret aliqd̄ q̄ substantie sepate sunt forme. et go cōtinent̄ sub forma. Dicēdū q̄ nō sunt for- me sicut forma diffinit̄ hic. qz forma ē fm̄ quā res est hoc aliqd̄. qd̄ ē falluz de substantiis se- paratis. qz substantie sepate non dāt esse mate- riale. qz nō h̄nt materiā p quā in phisicis res ē hoc aliqd̄.

Arguitur Materia ē aliqd̄ in actu. ergo nō est in potētia. qz ferrum est materia cultelli et tñ est ens in actu. Ddm̄ q̄ duplex est ma- teria. qdā ē simpliciter prima que ē subiectū for- me substantialis. et sic materia ē simpliciter ens in potētia. qz fm̄ se accepta nō includit aliqūc actū siue formā. Alia ē materia secūda que est subiectū forme accidentalis siue naturalis si- ue artificialis. et talis materia licet sit in actu simpliciter. est tñ in potētia fm̄ quid. quia est in potētia ad formā accidentalem.

Queritur. Sub quo mēbro substantie cō- tinetur aia. Ddm̄ q̄ cōtinet̄ sub forma. Ar- guitur tñ q̄ nō. qz aia est hoc aliqd̄. ergo nō est forma. An̄s pbat qz p se subsistere. ergo

est hoc aliqd̄. Dicendū q̄ dupliciter accipit̄ hoc aliqd̄. Uno mō aliqua res d̄r hoc aliqd̄ qz p se subsistit ex sua ppria natura. et sic sub- stantia materialis pposita ex materia. et forma vel etiā substantie sepate dicuntur hoc aliqd̄ unde anima nō est tunc hoc aliqd̄. Alio mō accipit̄ h̄ aliqd̄ p oī illo qd̄ p se subsistere qz uis naturaliter sit pars alterius. et sic etiā anima dicitur hoc aliqd̄. et p̄cipue aia rōnalis q̄ p̄t per se subsistere. Et sile est de p̄tibus substantia- rum quas Aresto. nō vocat substantias sed pres- substantiaz. et tñ p̄t p se subsistere. Per hoc er- go dicēdū ē q̄ illud qd̄ d̄r p̄rio mō hoc aliqd̄ ē totū cōpositū. sed nō qd̄ secdo mō ē hoc aliqd̄ qz tunc etiā partes substantie siue essentielles si- ue integrales possunt dici hoc aliqd̄.

Arguitur Aia nec est prima substantia nec secda. et p̄ns aia nō ē substantia. Dd̄z q̄ sub- stantia cōpleta diuidit̄ tali diuisione. sed anima nō ē substantia cōpleta sed ps substantie. Est ergo reducibilis ad talē diuisionē. sic ps ad totū qa- in vli accepta ē ps sede l'be. Sz aia singularis est ps p̄ie substantie. Et ideo nō oportet q̄ aia cōstituat vnū gradū nouū i entib⁹. qz nō ē res cōpleta i sua natura. sic sunt substantie sepate. et ideo tales sbe faciūt nouū gradū i entib⁹ creat̄

Arguit̄ Aia ē i alio. ergo ē accēs. et p̄ns n̄ est substantia Ddm̄ q̄ licet ē i alio nō tñ sicut accēs i subiecto. sz sicut ps i toto r nō sic ps in- regularis. sz sic ps essentialis. ipa enī cū corpeel- lentialit̄ cōstituit̄ totū cōpositū sez cor- p̄ aiatum

Et hoc quidez du.

Hic ponit terciā diuisionē q̄ est q̄ act⁹ siue for- ma diuidit̄ in actū primū et i actū scdm̄. Act⁹ prim⁹ ē sic scia. Act⁹ secūd⁹ ē cōsiderare. opor- tet enī p̄rio sciaz inesse alicui anqz posset p̄side- rare vl̄ operari fm̄ illā sciaz. Rō diuisionis est qz act⁹ diuidit̄ i ordie ad potētia r ecōtra fm̄ ergo duplicē potētia erit duplex act⁹. Est enī vna potētia essentialis q̄ est ad formā essentia- lē q̄ est act⁹ prim⁹. Alia ē potētia ad operatio- nē cōsequētē ipam formā r tali potētie cor- responder act⁹ scdm̄. prime vero act⁹ primus.

Arguit̄ Sciētia ē accēs. ergo ē actus scdm̄ Ddm̄ q̄ scia p̄ ad duo cōpari. Uno ad for- mā substantiale sciētis r ad sciētē. et sic ē act⁹ r qz forma substantialis est prior ipa scia q̄ est illa forma. Alio mō cōpar̄ ad speculatōem siue cō- teratōem. r sic scia ē act⁹ prim⁹. qz necessariō p- supponit̄ i aliquo anqz posset p̄siderare sz illā sciam. Ex quo p̄tz q̄ nō ē incōueniēs aliqd̄ idē cōparū ad diuersa ee actū primū r scdm̄. Ex q̄

Vertical marginal notes on the left side of the page, including the word 'Summa' and various philosophical or theological phrases.

Vertical marginal notes on the right side of the page, including the word 'Summa' and various philosophical or theological phrases.

Summa

sumitur q̄ ois forma p̄ esse act⁹ prim⁹ siue sit
substantialis siue accidentalis si competur ad o
peratōes sequentē talē formā. sicut calor ē act⁹
prim⁹ i ordine ad calefacere. ⁊ scia ad p̄siderare

Arguit̄ Videtur q̄ cōsiderare p̄cedat sciam
p̄batur q̄ ex mult⁹ actib⁹ ⁊ cōsiderationib⁹ ge
neratur habitus et scientia. R̄ndetur triplicif
Primo q̄ scientia accipit̄ dupliciter. Uno mō
fm se fm q̄ est habitus causatus ex actibus. et
sic est vez q̄ cōsiderare p̄cedat sciam. Alio mō
accipitur fm q̄ est in suis principijs ex quibus
causatur scientia que principia effectiue s̄nt ipa
potentia intellectiua. et ip̄e habitus assensiu⁹
primoz principioz. et sic scientia p̄cedit cōsi
derationem. sed istud non est incōueniens. q̄a
scientia accepta in suis principijs est scientia ac
cepta analogice. quia scientia in principijs effe
ctiuis est solum virtualiter et non actualiter et
pprie. Et ideo sic dicunt q̄ scientia et conside
ratio accipiuntur dupliciter. Uno mō fm q̄ s̄nt
in eodem. Et sic consideratio est ante scientiaz
Alio mō fm q̄ reperit̄ur in diuersis. et sic scie
tia est ante considerationē. q̄ oportet aliquid
p̄cedere ⁊ potentia ad actū per illud qd̄ est in
actu. q̄ ergo considerans est in potentia ad re
cipiendū sciam. oportet p̄supponere illā scien
tia in alio sc̄z in doctore. Sed quia actus pri
mus et actus secund⁹ referuntur ad idēz subie
ctum. Ideo potest tercio dici et melius q̄ du
plex est considerare sc̄z p̄fectū qd̄ procedit ex ha
bitu et hoc necessario sequit̄ur ipaz sciam. Aliud
est considerare imp̄fectū. et hoc p̄cedit sciam. et
est causa acquisitionis scientie. Anteq̄z enī ali
quis habet scientiā gr̄maticē p̄ multas consi
derationes imp̄fectas circa obiectum gr̄matici
ce. acquirit̄ gr̄maticā. S̄nt̄ etiā est ⁊ virtuti
bus. q̄ actus imp̄fecti generant aliquā virtu
tem et actus perfecti qui sunt ex relectatione cō
sequuntur ipam virtutem.

Substantie autem

Postq̄z Aresto. posuit tres diuisiones tenētes
se ex parte aie. Jam ponit tres diuisiones tenē
tes se ex pte corporis. Prima est ista. Substan
tiar̄ alia corporea alia incorporea. Et istā di
uisionē tangit Aresto. dicendo q̄ corpa vident̄
esse maxime substantie qd̄ intelligit̄ non fm ve
ritatem. q̄ cum substantia dicatur ab essendo
ille sunt magis substantie que habent magis
esse. Sed substantie immaterialis habent ma
gis esse quia sunt forme tm̄. et conditio forme ē
esse. sed substantie materiales h̄nt minus ⁊ eē
cū sunt corruptibiles. Et ideo cōiter intelligit̄

iste textus fm opinionē vulgarū ⁊ antiquoz
phoz q̄ non ponebant aliquas substantias im
materiales. p̄ tamen distingui. q̄ vel substan
tia d̄r a substando accidentibus. et tunc corpo
ra sunt magis substantie. q̄ in corpibus sunt
plura accidentia q̄ in immaterialibus substā
tijs. Vel d̄r substantia ab essendo tunc immat
eriales substantie sunt magis substantie.

Querit̄ Quare ponūtur hic diuisiones q̄
se tenent ex pte corporis cū tamē aia non sit cor
pus. Dm̄ q̄ quis non sit corpus tm̄ etiam
habet diffiniri p̄ corpus sibi p̄porcionatus. vt
ergo reueniamus in noticiā corporis qd̄ propor
cionatur aie. necesse est ponere istas diuisiones
que se tenent ex parte corporis. q̄ aūt necesse sit a
nimā diffiniri p̄ corpus ptz. q̄ vniūq̄q̄z diffi
nitur sicut habet esse. sed aia non h̄z esse nisi in
corpe. ergo habet diffiniri p̄ corpus. Different
tamen diffinūtur p̄ materiā forma totius. for
ma ptis et forma accidentalis. Quia forma to
tius diffinif p̄ materiā intrinsece. q̄ materia ē
intrinseca pars illius forme. Sicut homo dif
finitur intrinsece p̄ corpus humanū. S̄z for
ma ptis diffinifur p̄ materiā sicut p̄ additamē
tum et extrinsece. q̄ materia non est intrinseca
forme ptis. vt p̄z ⁊ aia. Et i hoc etiā iam cōue
nit forma accidentalis cū forma ptis. q̄ mate
ria in eius diffinitione ponitur sicut additamē
tum. Sed in hoc est differentia. q̄ forma sub
stantialis diffinifur p̄ additamētū qd̄ est sui
generis q̄ substantie. Sed forma accidentalis
diffinifur p̄ additamētū alterius generis. q̄a
forma accidentalis est ⁊ aliquo p̄dicamentoꝝ
accidentiu⁹ ⁊ eius materia ⁊ p̄dicamēto sub
stantie.

Et hoz phisica hec

Hic ponit sc̄dam diuisionē tenentem se ex pte
corporis sc̄z substantiar̄ corporaliū quedā sunt na
turales quedā sunt artificiales. Et p̄bat q̄ phi
sicalia id est naturalia corpa sunt plus corpa
q̄ artificialia. Et hoc sic. quia corpa phisicalia
sunt principia materialia corporū artificialiū
ergo ipa sunt plus corpa. non enī artificialia di
cerentur corpa nisi haberent in se aliqd̄ cor
pus naturale. Exempli gratia. domus d̄r cor
pus q̄ habet in se lapides et ligna que sunt en
tia naturalia. Sicut dixit Aresto. ij. phicoꝝ.
q̄ sicut corpa dicūtur naturalia p̄ formā na
turalē. ita corpa dicūtur artificialia p̄ formā ar
tificialē. Et ideo quecūq̄z s̄nt p̄ agens natu
rale fm q̄ h̄mōi dicūtur naturalia. quecūq̄z at
sunt p̄ intellectū nostrū dicūtur artificialia

1^a diuisio

20 p̄p̄t
11^a diuisio
11^a diuisio

1^a diuisio

Phisicorum autē

Hec est tertia diuisio. Et stat in hoc. Corpora
lū quedā habent vitā sicut corp^o hūanū. que/
dā nō habet vitā sicut elemēta. ignis. aer. terra
et aqua. Deinde aresto. diffinit illa que habēt
vitam. Et dicit illa habere vitā que sumūt ali/
mētū et habēt augmētū et decemētū. et hoc p
se. i. a causa extrinseca. Ex quo cōcludit Aresto.
q^o corpus naturale. i. phisicū habēs vitam est
substantia pposita. q^ouis enī aīa sit vita tū hīs
aīam est totū compositū.

Arguitur Multa habēt vitā que non sumūt
alimētū sicut de^o et substantie sepeate. Dm q^o
vita capis duplici. Uno mō generaliter put
etiā vita intellectualis que est metaphisica d^o
vita. et sic nō loquitur phs naturalis de vita. et
tunc est vera q^o multa viuunt que nō sumunt
alimētū. Alio mō capitur vita p vita phisica
de qua loquit naturalis phs. et sic solū viuētia
sūt que sumūt alimētum. sicut pbat Aresto.
in fine tertij hū^o. Et quia loquēdū est fm mate
riā subiectā sic. Aresto. diffinit illā vitā. Vel p
aliter dici vt dicit sanctus Thomas. q^o illud
dicitū de vita nō ponit p modū diffinitionis s^o
p modū exempli. Sed de natura exempli est q^o
debet pcedere ex notorib^o nobis. cū ergo vita
phisica de qua hic loquit Aresto. est nobis ma
gis nota. ergo Arestoreles exemplificat de vita
phisica.

Arguitur Anima nō est corpus. ergo nō dnt
poni alię diffinitiones ex pte corpis. Di/
cendū q^o q^ouis anima nō sit corpus tū non pōt
aīa diffiniri sine corpe. Circa qd sciendū q^o est
duplex diffinitio. Quedā dat p pncipia intrin/
seca. et sic diffinitur spēs rei naturalis p materi
am et formā. Et hō diffinitur p aīam rōnalem
et corpus humanū. et sunt ille ptes pure intrin/
sece diffinito. Alia est diffinitio data p addita
mentū. i. p intrinsecū additū diffinito qd nō ē
de natura diffiniti. Et hoc duplici. Uno mō
p additamentū qd est eiusdē generis cū diffini
to. et sic diffinitur forma p^ois. sicut aīa diffinit
que est p^o corpis aīati. et tū corpus est eiusdem
generis cū aīa scz substantie. Alio mō per addi
tamentū qd est alterius generis p^odicamētalis.
et sic diffiniuntur forme accidentales p subiecta
sic symitas est nasi curuitas. Nasus enī ē in p^odi
camento substantie. curuitas est in p^odicamēto
qualitatis. Et quia materia et forma debent p/
porcionari o^o etiā in diffinitione aīe ponere ali
quas p^oditiones p quas sit p^oportio materie ad
formā. Et ideo additur in diffinitione q^o anima

est actus corporis phisici que est conditio ma/
terie

Arguitur Materia est cognoscibilis per for/
mā. ergo nō potest forma cognosci p materiam
quia nō sunt relatiua. Dm q^o in absolutis
vñ pōt cognosci p alterum et econtra qñ hoc sit
fm diuersa genera cognitionū. q^o fm naturam
rei materia cognoscit p formā. quia forma fm
q^o hmoi est aliquid in actu. sed potentia natura
liter cognoscitur ex actu. et nō econtra. sed tamē
quo ad nos pōt forma cognosci per materiam q^o
ex dispositione materie sepe deuenim^o in cogni
tione forme. sicut cognoscim^o aliā formā esse in
homine et in asino ppter aliā dispositionē ma/
terie. Et sicut est de p^oria passione et suo subiecto
q^o q^o ad nos passio ducit in noticiā subiecti. sed
q^o ad naturā rei econtra sit.

Arguitur Materia nō est aliquo mō pnci/
piū cognitionis. ergo nō pōt ducere in cognitio
nē forme. Ans. pbat. q^o est ens in pura pōna

Dm q^o materia pōt dupl^o capi. Uno modo
fm q^o nuda est. et sic nō ducit in cognitionē forē
etiā quo ad nos qā tūc nō possum^o cognoscere
mat^o etiā p sensum ex quo est nostra cognitō in
ciatiue. Alio mō accipitur materia vt est dispo
sita. et sic pōt ducere in noticiā forē. et sic ponit in
diffinitione aīe q^o addit phisicū et organicū

Quoniam autem est

Postq^o Aresto. posuit diuisiones ad inuestigā
dū diffinitione aīe. psequēter ex diuisionibus
habitis inuestigat eā. Et pmo inuestigat ptes
Secdo eā ponit ibi si aut aliqd. Et tertio soluit
dubitationem. Primo inuestigat p^oculas q^o te
nēt se ex pte aīe. Secdo que tenēt se ex pte corpo
ris. Ibi. et hoc. Primo inuestigat q^o aīa est act^o
Secdo q^o est p^om^o. Q^o est act^o sic pbat. q^o aīa
est suba^o vel g^o est materia vel forma vel totū cō
positū. Sed nō pōt dici q^o est corpus vel mat^o
q^o corpus nō inest alteri. Sed alterū est in ipō
sed aīa inest corpi ergo nō est corpus. Itē si aīa
esset corp^o ergo oē corp^o hret vitā. q^o aīa in quā
tū aīa est pncipiū vite. Si g^o aīa eēt corp^o tunc
omne corp^o viueret. Nec pōt dici q^o aīa sit totū
ppositū. q^o aīa natural^o est p^o. qā dicimus q^o
corpus hz vitā ab aīa. et iō in viuētib^o significa
tur aīa et corpus. g^o aīa nō est totū sed est pars.
Cōcludit ergo q^o est actus

Arguitur. Videtur q^o aīa sit corp^o q^o nihil
mouet alterz nisi moueat. viij. phisicor. mō oē
qd mouetur ē corp^o. Dm q^o dupl^o aliquid
mouetur. Uno mō mouetur per se et h^o est p^opuz
corp^o sic p^o. vi. phisicor. Alio mō aliqd mo

Libet

Secundus

*And no mouet formalit
 53 p 7 q 1 et 2 mouet
 qd corq qd mouet aia
 qd qd qd qd qd qd
 corq p q mouet qd qd
 aliud mouet qd*

uet p aliud. r sic no corpa pnt moueri. vt aia in qntu scz est in corpe p informatione. qa motis nobis mouentur oia q sunt in nobis p iformatione Et si dicat. corp' p se mouet ab aia. q aia mouet p se. qa nihil dat alteri qd no hz. Ddm negando pnam r ro est. qa in agerib' equocis no oz q aliq forma sit silr in ca r effecti. sic non requirit si suba sepata scz aia nobilis moueat celu q etia mouet. Sufficit ergo ad h' q aia mouet corp' q aia sit actus r corpus in potentia. qa vnūqdg quod est in potia ducitur in actu p illud qd est in actu

Arguit Aia mouet realiter corpus. q mouet phisice. Ddm qd aliqd mouet alteru phisice duplr Uno mo p qualitates phisicas. sicut ignis mouet aqua cu eade calefacit. r sic aia no mouet phisice corp' cu in aia no sunt qlitates phisice. sed solu in toto pposito Alio mo aliqd mouet alteru phisice qz mouet ipm realiter r effectiua motioe. sic etia aia nobil mouet celu r sic aia mouet corp' phisice Illud aut qd mouet alteru phisice pmo remouet ab eo qd mouebat.

Arguitur Aia intelligit corp' qd corp'. qz ois cognitio fit gra similitudinis. Ddm q illa ppositio ois cognitio fit gra similitudinis pr duplitter intelligi. Uno mo de similitudine natali r sic est falsa. qz no oz q intellect' r intellectu sunt eiusde nature realis. Sic tn credebat atiqui q cognitio fieret gra illi' similitudinis. Alio mo pr intelligi de similitudine fm spem intelligibile q e similitudo pportionis. r sic veru q ois cognitio fit gra similitudinis. qz intellect' intelliges lapidem hz intra se spem r similitudine lapidis n fm natura sed fm spem intelligibile lapidis. r sic e similitudo pportionis

Arguitur. Quicquid tangit alteru e corp' sed aia tangit corpus. ergo est corpus. Mmor pz. qz moues r motu sunt sil' p tractu. Dicē dū q duplex est tractus. scz phisicus q est fm vltima qlitatis. r talis no est nisi in corpib' sic r qntitas. Ali' est tract' methaphoric' et sttu alis q fit fm vltima stutis. r sic no oz tangens alteru esse corp'. qz etia no corp' hz virtute mouendi corpus. r sic pr tangere corpus fm virtute. qz q aia tangit corp' scdo mo scz fm stute no oz aiam esse corpus

Arguitur. Anima est totu ppositu. ergo illa pticula est male posita q aia no e totu ppositu Ans pbat qz e subiectu q est totu ppositu. Ddm q duplex est subiectu. Aliqd est subiectu accidentis corporalis. r sic qd sic est subiectu e totu ppositu. qz necesse est accidens corpale ee in corpe. sed no pr esse in solo corpe. i. in sola ma-

teria. q est sil' in materia r forma. r p pns est in toto pposito. Aliud est accidens incorpale et i materiale. vt intellect' scia spes intelligibilis. r talia accidentia pnt esse in forma tm si forma sit imaterialis sicut est aia rational' Ex q sequitur q albu r nigrū q sunt accidentia corpalia no pnt esse in aia tm. sed accidentia spūalia pnt ee in aia tm no obstate q aia sit forma tm.

Arguit Quicquid e in potia hz aliquid de materia Sed aia e hmōi. ergo hz in se materia r p pns est totu ppositu. Ans pbat. qz ponaltas sigt materia. Ddm q maior est falsa. Et ad pbatione qn dicit potia sigt materia Ddm q multiplex est potētia. Queda est potia ad suscipiendū intrinsece forma subale. r tal' est solu in materia. quia sola materia pr suscipe formaz subalem. Alio mo accipit potia generalr put recipe est dicitio potentie r silr pati. r sic aia est in potētia quia intra se recipit. loqndo de aia rō nali. habit' et spes intelligibiles. In cui' signū etiā imaterialia qlia sunt substantie sepate. sūt illo mo in potētia et tm no hnt materia. quia recipiūt in se spes intelligibiles. et nouas cogntiones quas prius non habuerunt. vt est illū natio angeloz.

Arguitur. Omnis actualitas est per participationem primi actus scilicet dei. ergo omnis potentialitas est a participatione prime potentie et illa est materia prima. ergo omne quod est in potētia habet aliquid de materia prima. Dicendum q non est simile de actu et potentia. qz actualitas aduenit alicui rei ex participatione alicuius scilicet primi actus. sed potentialitas no aduenit alicui rei ex picipatione alicuius potentie. sed ex recessu a primo actu. r ideo hoc est magis in potentia quod magis recedit a primo actu scilicet a deo. Et no dicitur h' esse in potentia quod participat primam potentiam

Hoc autem dicitur.

Hic inuestigat aliam particulam diffinitio nis anime. Et dicit q est duplex actus scilicet primus et secundus. Et anima est actus primus. Quod sic probat. Sicut se habet scientia ad considerare. et somnus ad vigiliam. ita se hz aia ad suas operationes. Sed scientia est act' primus ipsius considerare r somnus in ordine ad vigiliā. ergo anima est actus primus in ordine ad suas operationes Maior patet. quia sicut aia pr esse in actu absqz pnsiderare et tamē habere scientiā. Ita etiā aia pr ee in corpe r no

Handwritten notes in the right margin, including 'Sicut se habet scientia ad considerare' and other philosophical references.

operari. Et quibus claudit diffinitionē anime
dicēs. Quia aia ē act^o p^om^o corporis phisici vitā
habentis in pōna. Et subintelligitur illa parti-
cula substantialis Quia in h^o q^o d^oz prim^o actus
corporis etiā implicite significatur q^o d^oz ē sub-
stantial^o act^o Cōpleta g^o diffinitio sic diffinitur
aia. Aia ē act^o p^om^o subalis corporis phisici or-
ganici vitā hūntis in pōna. Et sumitur ista diffi-
nitio fm sex particulas ex sex diuisionib^o pri-
positis. q^o ex scda diuisione sūntur q^o sit forma
sine act^o. Ex tertia q^o sit p^om^o. Ex p^oma q^o sit suba-
lis. Ex q^orta q^o sit act^o corporis. Ex q^onta q^o act^o
corporis phisici. Ex sexta q^o sit act^o corporis or-
ganici.

Tale at quodcūqz

Hic Aresto inuestigat vnā pncipalē particulā
tenentē se ex parte corporis. s. q^o aia est act^o cor-
poris organici. Et h^o iō. q^o onsa illa particula
oēs alie tenētēs se ex parte corporis onsdūtur.
quia si aia est in corpore organico. g^o z in phisico.
quia organico p^osupponit phisico. Et p^opo-
nit p^omo q^o corpus cui^o aia est actus sit organi-
cū. Circa qd sciendū q^o corp^o dicitur organico
qd h^oz diuersas partes situ et figura distinctas
ordiatas ad diuersas opatōes. vt corp^o hūanū
d^oz organico q^o in corpe humano sunt diuerse
pres scz caput. man^o. pedes. zc. que sunt distun-
cte situ. q^o caput ponit sursū. man^o a lateribus
pedes deorsū. Etia figura q^o ē alia figura capi-
tis q^o manū z pedū Et ordinant ad diuersas
opatōes q^o alia est opatio capitis. alia manū
z pedū q^o in capite vigent sensus visus audit^o
zc. Sed in manu sensus tact^o. Et p^o h^o p^oz q^o sūt
aliq^o corpa naturalia nō organica vt elementa
z q^odaz mixta vt lapides. q^o talia corpa nō hnt
diuersas opationes in diuersis p^ont^o. Probat
g^o Aresto. qd p^oposuit scz q^o illud corp^o cui^o aia
est act^o est organico. Et hoc pbat sic Quia si il-
lud qd min^o videt inesse inest z illud qd mag^o
Sed min^o videt q^o in aiat^o aia vegetatiua cor-
pus sit organico. z tū ibi est organico. g^o siliter
in oibus alijs aiatis corp^o erit organico. Ma-
ior pbat. q^o q^o ad duas pres in illis aiatis aia
vegetatiua est minor distinctio corpis q^o in ali-
is aiatis. vt in equo z hoie. Minor p^oz q^o ibi
sunt diuerse pres corpis distincte situ z figura
ordinate in diuersas opationes. q^o radices in
plātis hnt modū oris in aialib^o. quia sic p^o os
accipit nutrimentū in aialib^o. ita p^o radices in
arborib^o. z supflua nutrimenti emittunt s^olus ra-
mos. z ideo in ramis est alia opatio q^o in folijs
z in folijs est alia opatō q^o in ramis z radicib^o

quia folia coopiunt fructus arborū.

Arguitur Si radices sint ori siles. g^o radice
erit supmū in arborib^o sicut os in aialib^o. Di-
cendū q^o pres arbor pnt dupl^o considerari Uno
mō ad totū vniuersū. z tunc radice deorsum z
rami sunt sursum. q^o sit^o qui est circa terrā ē de-
orsū in vniuerso. z sit^o qui ē s^olus celū est sursū
quia celū est sursū. Alio mō accipiuntur pres ar-
borū fm naturā arborū. z sic radices sunt sursū
z rami deorsum. Et h^o p^oz. quia illud ē sursū ut
q^olibet aiatū vbi aiatū accipit nutrimentū. et h^o
est deorsum vbi emittunt supflua nutrimenti.
quia g^o in radice arboris arbores sumūt nutri-
menti. ergo radice est sursū in arboribus. Et q^o
p^oz p^omo q^o nō bñ expingitur arbor porphiriana
qn suba ponitur circa ramos arboris. quia sba
d^oz ponit in radice arboris q^o est pncipiū ramos
z nō ecōtra. Et ideo talis pictura arboris p^o po-
ti^o vocari hō porphirianus q^o arbor Sedo p^oz
q^o si hō cadat de arbore s^olus terrā tūc tal^o hō nō
cadit sursum sed deorsum. quia nō cadit fm na-
turā arboris sed fm naturā q^ostum est ps totū
vniuersū. z iō cadēdo s^olus terrā cadit deorsum.

Queritur Utrū diffinitio aie sit bñ assigna-
ta. scz aia est actus p^omus subalis corpis orga-
nica phisici Ddm q^o sic. Et rō est. quia aia est
forma materie certo mō disposita. Et iō o^oz p^oz
nere aliquid ex pre illi^o. z aliquid ex pre matie
in q^o est illa aia. P^oonunt g^o tres p^oculae p^omo ex
pre ipsi^o aie. Quaz prima dicit q^o aia est act^o. i
forma. z quia multiplices sunt forme ideo fuit
necessariū addere prim^o. ad sciendū q^o corpus
nō p^o h^ore p^ore actū q^o aiam. Et quia q^oq^o act^o
prim^o est accidental^o sicut scia. ideo addit sub-
stantial^o. Tres aut alie tenent se ex pre materie.
quia materia in qua est aia d^oz esse certo mō di-
posita z iō dicitur q^o d^oz esse corpis phisici act^o.
quia in artificialib^o nō p^o esse. z quia nō omne
corp^o phisico est dispositū p^o aia. additur orga-
nico. Et rō est quia materia z forma p^oportio-
natur q^onto ergo forma est p^ofectior. tanto habet
materiam p^ofectiorē. quia ergo corp^o organico est
p^ofectissimū inter corpa. g^o erit p^oportioatū aie
q^o est p^ofectissima forma

Arguitur. Anima est actus materie prime.
ergo nō est actus corpis organica phisici. Di-
cendū negādo p^onam. quia corpus capitur h^o p^o
materia prima. z hoc sic patet quia impossibi-
le est animā vni totū composito. optet ergo di-
cere q^o vniatur materie prime. p^obat. quia si
anima vniatur totū composito tunc multe for-
me substantiales essent in eadem materia qd ē
impossibile. Zūns patet. quia hoc totū cui adue-

niret aia haberet esse substantiale p aliquā formā substantiale. Si ergo adueniret anima que etiā est forma substantialis illi pposito, ergo anima et prior forma s̄balis in eadem sūt materia sed hoc est inconueniens. qz tūc illd vñū haberet duas formas substantiales et per cōsequēs essz vñū et non vñū quod implicat contradictionem. Sedo qz tūc generatio aiati esset generatō fm quid et nō generatio simplicif. quia ois forma p̄ma s̄balis adueniens materie dat esse simplici ter. ergo q̄cūqz forma alia adueniens materie dabit esse fm qd. Cū ergo aia adueniret post p̄mā formā existentem in materia. ergo ipa daret esse fm quid. Sed arguit qz nō. qz embrio p̄mo viuit vita plante. et sic habet aiaz vegetatiuam. Sedo viuit vita aialis. et sic habz aiaz sensitua. Et vltio viuit vita intellectiua. ergo sūt ibi plures forme. Dd̄m qz q̄uis in embrione succedat multe forme. vltia tñ forma adueniente desinit esse inferior forma fm p̄p̄riā substantiā q̄uis adhuc maneat fm s̄balē s̄tutem. et hoc in altiori forma. Et s̄līe ponit aresto. postea i textu de figuris. qz figura maior includit in se minorē. sed nō fm actū p̄p̄riū s̄z fm essentialē s̄tutē. sicut in qdrangulo nō est formalis et actualis triangulus sed est ibi triangul⁹ s̄tutē. sic etiā in aia sensitua est s̄tutē substantiā ip̄sa aia vegetatiua et i intellectiua ē virtualit̄ sensitua. Et sic patet qz nō sūt forme multe substantiales in eodem.

Arguitur Si prior forma desinit eē s̄z corrūpitur. modo quicquid corrūpitur a suo p̄trano corrūpitur. si ergo vna forma corrūpit ab alia hoc videtur esse inconueniens quia vna nō est alteri p̄traria. Dd̄m qz dupliciter aliquid desinit esse. Uno mō ex actione p̄trarij agentis. sicut frigiditas in aqua desinit esse p̄ actionem ignis calefacientis. vt sic inferior aia nō desinit esse adueniente superiori cū nō sint p̄trarie. Alio mō aliquid desinit esse p̄pter dispositionē materie in qua talis forma subiectat sicut nūc aia rationalis a corpe indisposito sepatur. et sic inferior forma desinit esse superiori adueniente. q̄a inferior forma nō p̄t esse in subiecto disposito ad altiorē formā. ex quo quelibet forma requirit materiā suo mō dispositā.

Arguitur Admixta forma mixtional manet. ergo manet forma substantialis in embrione. Dd̄m qz q̄uis manet forma mixtionalis fm sp̄m in quibusdā generatis et corruptis nō tñ manet aliquo mō fm numerū. Circa qd sciendum qz in vna materia p̄phica est solū vna forma substantiā vt dictū est. Cū ergo forma

mixta sit substantialis forma necesse ē dicere qz de s̄ncte q̄cūqz forma in aiato desinit esse forma mixta. Ex quo p̄z qz nulla accidentia manent in generatis et corruptis. Et hoc p̄batur. qz omnia accidentia dependēt a toto p̄posito cū ergo totū p̄positū nō manet idē. ergo nec accidentia manent eadē. Dd̄ p̄positū nō manet idē p̄z. quia forma substantialis desinit esse. et desinente p̄ncipali parte alicui⁹ compositi. tūc necesse est totū p̄positū nō manere. Ex quo p̄z qz q̄n aia vnitur materie prime desinit esse et cessant oēs forme substantiales priores et omnia accidentia et remanet ex pte corrupti sola materia p̄ma.

Arguitur Uidetur qz plures forme p̄nt esse in eodē viuite qz opatio arguit formam. sed in eodē sunt plures pationes. ergo et plures forme. Dd̄m qz duplices sunt opationes. Aliq̄ sunt eiusdē speciei vt due visiones aut due auditiones. et tales opationes nō arguūt diuersitatem neqz forme prime neqz formatū primariū. forma prima est potentia a qua p̄cedit opatio sed forma prima est forma substantialis. quia ergo p̄cedit ab vna potentia tales actiones. ergo nō arguūt diuersitatem specificā primariā formatū et potentia. Alie sunt opationes in aiatis diuersarū speciez sicut sunt visio auditio intellectio. Et tales opationes arguūt diuersitatem specificā formatū primariā s̄z potentia. sed nō arguūt diuersitatem specificā prime forme subal quia ab vna forma substantiā habente plures potentias p̄nt p̄cedere opationes diuersarū speciez. Unde patet qz nō optet ponere pluralitatem formatū.

Arguitur De homine dicunt multa p̄dicata substantiā. sed p̄dicatū substantiale significat formā substantiale. ergo in homine sūt multe forme substantiales. Maior p̄z quia de hoīe p̄dicatur suba. corpus etc.

Dd̄m qz diuersitas p̄dicatorū substantiā arguit diuersitatem substantiā formatū. sed de hoīe nō p̄dicant diuersa p̄dicata substantiā. qz diuersitas dic̄ realē distinctionē. sed p̄dicata substantiā q̄ de homine dicunt nō distinguunt realiter. et sic nō sunt diuersa. S̄z contra hoc arguit. illa p̄dicata sunt admixta. ergo in hoīe erūt plures forme distictē distinctū qz sicut p̄dicata substantiā iā dicta de homine sunt distincta fm rōnem rei rationalis ita in homine est vna forma h̄ns distinctiones fm gradus p̄fectionis. vnde alius significatur in genere generalissimo et ali⁹ in specieb⁹ subalē. Et sic dicim⁹ qz aia rōnalis p̄tinet oēs formas superiores s̄tutē. quicquid autē p̄tinet alte

ri ad minus habet aliquā distinctionem ab eo
ut patet de homine. quibus enim in eo sit una anima
scilicet rationalis, pertinet tamen perfectione omnes alias for-
mas inferiores scilicet corporales corporis mixti cor-
poris animati et animati. Et cum idem non pertineat seipsum
ad animam rationalem esse distinctam a forma substantia-
li corporalis corporis mixti. et sic de alijs. sed non
omnes sunt diverse.

Queritur Utrum distinctio que est in una anima
rationali secundum multos gradus perfectionis sit realis

Respondetur quod dupliciter aliquid dicitur distinctio realis. Uno
modo quod est diversitas rerum et sic inter hominem et ali-
quid non est distinctio realis. et sic non potest esse distinctio
realis in una forma numero qualis est anima. Alia
est distinctio realis quod est fundata in re reali. et
sic ista distinctio graduum potest dici realis quod est in
re reali scilicet in anima que est res habens naturaliter in
se plures gradus perfectionis et ideo talis distin-
ctio est fundata in reali

Arguitur Anima non est actus primus. quod in corpe
prius fuerunt alie forme. Respondetur quod aduenientibus
perfectionibus formis desinunt esse inferiores forme
cum suis dispositionibus quas habebant in materia
et eorum dispositiones sequuntur formam de nouo
introducuntur.

Arguitur. Ille dispositiones frustra sunt in
materia. quod anima unius materie nude. quod non est necesse
illas dispositiones preesse. Respondetur quod hoc dicitur
frustra quod non attingit finem in quem ordinatur.
sed iste dispositiones attingunt finem in quem or-
dinantur ergo non sunt frustra. quod iste dispositiones
ordinantur ad introductionem altioris forme et
etiam non desinunt esse nisi sit talis forma introdu-
cta. Si ergo quereretur an prius intelligantur di-
spositiones expelli a materia vel altior forma in-
troducitur. Respondetur quod est multiplex ordo quia aliquis
est ordo secundum genus cause formalis vel efficientis
et tunc prius intelligitur forma in materia ante
quod cessant dispositiones. Tunc ratio est quod cum forma
et finis coincidunt. efficiens intendit finem. qui est
forma et propter defectum forme prioris desinunt dis-
positiones. Alius est ordo secundum genus cause ma-
terialis. sic prius intelliguntur dispositiones inferio-
ris forme quam altior forma introducatur quod tamen sunt
in eodem instanti sic non est inter ea ordo temporis.

Arguitur Quod non est non disponit sed iste dis-
positiones forme inferioris non sunt adueniente for-
ma superiori. ergo ratio. Respondetur quod maior concedi-
tur sibi et conclusio. quod scilicet adueniente altiori for-
ma iste dispositiones inferioris forme nec sunt nec
disponunt. quod iste dispositiones sunt dispositiones
forme introducende et non forme introduce. quod
ergo forma introducta est tunc non est necesse esse

tales dispositiones. sed tunc tales dispositiones se-
quuntur formam de nouo introducuntur.

Arguitur Anima unius corpori organico. ergo unius
turi toti proposito. Anus probatur. quod est actus corporis
organici. Respondetur quod corpus organicum capit du-
pliciter. Uno modo secundum quod habet in se diuersas dis-
positiones organicas. et sic anima non unius corpori or-
ganico. Alio modo accipitur corpus organicum secundum quod
in ipso est materia habens in se tales dispositi-
ones et sic anima unius corpori organico. Propter ergo quod
anima non unius corpori organico vel dispositio sic quod il-
le dispositiones sint medii unionis. sed anima unius
turi materie prime que tamen habet in se dispositiones
sed u. nitio non est ad dispositiones sed ad mate-
riam. Sicut in sili potentia tactiva per se et ime-
diater tangit durum dispositum quantitate. sic quod non
tangit primo quantitate. et tamen sine quantitate in duro
impossibile est fieri tactum. Sic anima tangit nudam
materiam tactu substantiali et tamen illa non tangeret
nisi esset disposita secundum proportionem ad formam.

Arguitur Anima mouet corpus. sed materia
prima non est mobilis. ergo corpus non potest capi
per materia prima. Respondetur quod anima unius corpori
dupliciter. Uno modo in ratione forme substantialis
et sic unius corpori. i. materie immediate. Alio modo
in ratione motricis. et sic anima unius corpori per dispositi-
ones accidentales. quia per potentias et virtutes
Quia quibus anima immediate informat corpus. ideo est
materia prima. non tamen mouet materiam primam absque
dispositionibus accidentalibus.

Arguitur Si anima unius materie prime. quod
sequitur quod esset imperfectissima forma. Sequitur per
batur quia actus et potentia debent adinuicem
proportionari. Sed materia prima est imperfectissi-
ma. quod est anima. Respondetur quod anima accipitur dupliciter
Uno modo secundum finem eius gradum essendi. i. secundum quod
est forma substantialis dans esse substantiale
ipsi materie. et sic est imperfectissima inter formas
substantiales quia tunc in anima non consideratur aliquid
perfectio plus quam in alia quacumque forma substantia-
li. Alio modo sumitur anima secundum suos gradus per
prius anime. quod sunt anima vegetatiua. anima
sensitiua et intellectiua. et sic anima est perfe-
ctissima inter formas substantiales. Per hoc
ergo dicendum est ad argumentum quod anima acce-
pta primo modo scilicet secundum primum gradum unius materie
prime et non accepta secundum ultimum modum. quia tunc
unius materie prime dispositio et organitate per cer-
ta organa. Et quia cum anima semper est forma sub-
stantialis. ideo semper necesse est ea unius materie
prime. Et ratio ista est. quia sicut dicitur est in argu-
mento. materia et forma debent proportionari. quanto
ergo forma perfectior est tanto requirit materiam

Liberal

perfectis disposita. et ideo materia elementorum habet pauciores dispositiones quod forme sunt minus perfecte et participando eas ad formas aliarum rerum

Arguitur forme elementorum sunt actus primi. ergo non anima. Ans. probatur. quod anima est forma mixta sed forma elementorum est forma corporis simplicis sed forma simplex est prior forma mixta. Dicendum quod anima accipitur dupliciter. Uno modo pro ut operatur ad formas elementorum. et sic non est pars forma nec actus primus. Alio modo accipitur ut cooperatur ad suas operationes. vel etiam ad materiam quam informat. et sic dicitur esse actus primus corporis

Unde non oportet que

Hic ostendit circa definitionem solutionem unius dubitationis que posset moueri circa textum. Potest enim aliquis querere quod fiat aliquid unum ex corpore et anima. Respondet Aristoteles. quod non oportet querere quod ex corpore et anima sit unum sic nec oportet querere quod ex figura sigilli et cera sit unum quod actus unius se ipsi potentie. et non requiritur medium unius. Et hoc probatur sic. quia eodem modo aliquid est ens et unum quia ens et unum conuertuntur. sed forma dat esse materie. ergo facit materiam esse ens. et ergo facit etiam materiam esse unum ens. Licet quod sciendum quod duplex est actus. quidam est actus substantialis. et talis actus facit unum cum sua materia substantialiter et essentialiter. quia talis forma dat sue materie esse substantiale. Alius est actus accidentaliter et ex tali actu et subiecto fit unum accidentaliter. quia ergo anima est forma substantialis sic ex ipsa et sua materia fit unum simpliciter.

Queritur Quare Aristoteles. posuit istam dubitationem. Dominus quod ideo. quia alii dicebant quod necesse esset animam uniri ipsi corpori per aliquid intrinsecum et simile dicebant in alijs ubi iungerent actus et potentia. Sed vult Aristoteles. quod non oportet querere tale medium intrinsecum. Ex quo etiam patet quod unio anime ad corpus est unio naturalis quia est unio cum propria potentia.

Arguitur. Actus et potentia uniantur unum tertio. ergo non ununtur absque medio. Ans. probatur quia oportet actum uniri potentie per aliquam causam efficientem disponentem ipsam materiam. Dominus quod duplex medium unionis actus et potentie. unum est intrinsecum et quod formaliter unius materiam forme. et tale medium non erit aliud a forma in unione actus et potentie Aliud est medium extrinsecum quod est causa efficiens disponentes materiam ad formam. et tale medium tenet se ex parte materie. sed non vocatur proprie medium. quia medium debet unire extrinsecum. sed causa efficiens non est unio actus et

Secundus

potentie.

Queritur. Utz anima uniat corpus absque media dispositione. Dominus quod sic. Et ratio est. quod anima non coniungitur corpori tamen sicut motus corporis ut dicitur plato. quod sic nihil prohiberet quod inter unionem anime et corporis medietur aliquid extrinsecum quod in tali unione oportet esse potentiam motuam ex parte anime que est dispositio in anima. sed ex parte corporis oportet esse abilitatem in corpore ad motum. sic quod semper mouens unum mobili per aliquam dispositionem que se tenet tam ex parte mouentis quam mobilis. quod ergo anima unum corpori sicut forma substantialis. sic non potest esse dispositio media. Cuius ratio est quia materia prima est in pura potentia ad omnes actus. ergo oportet prius in ipsa intelligere actum substantialem quam actum accidentalem. sed dispositio est forma accidentalis. ergo oportet ante dispositionem intelligere et posse formam substantialem in materia. non ergo potest per materiam uniri dispositioni quam forme subali

Arguitur. Oportet materiam prius esse dispositam ante quam posset forma introduci. ante formam substantialem sunt aliquae disponentes in materia.

Dominus quod duplex potest aliquid esse medium uniant. Uno modo quod per ipsum fit unio sicut bitumene est medium uniant duo ligna. et sic disponentes nullo modo sunt medium uniant quod ipsa anima per tactum substantialem tangit ipsam materiam immediate et non per medias disponentes. Alio modo aliquid dicitur medium in unione. quod disponit ad hoc quod unum uniat alterum quod tamen immediate uniant. et sic dispositiones materie sunt medium unionis quod disponunt materiam ut sit apta ad suscipere formam. Sic dicendum est de dimensionibus quantitatis que requirunt in materia antequam forma debeat uniri materie non tamen sunt medium quo forma unitur materie quod forma unum materie absque medio

Arguitur. Substantia spiritualis ut est anima nobilis non adiungitur corpori nisi per medium. ergo etiam anima non unitur corpori nisi per dispositionem media. Ans. probatur per se. Dominus quod non est simile de substantia spirituali et ipsa anima quia substantia spiritualis non unitur corpori ut forma. sed ut motor. sed prius dictum est quod mouens non potest uniri mobili nisi per virtutem media. et ideo substantia spiritualis non unitur corpori nisi per virtutem media. sed anima unum corpori sicut forma substantialis ergo non oportet aliquid mediare inter unionem anime et corporis

Queritur Utz anima uniat corpus per medium spiritum. Dominus quod non. Et ratio est. quod quilibet forma substantialis unitur sue materie immediate absque aliquo medio sed anima est forma substantialis. ergo unum ipsi corpori absque aliquo medio. Maior patet quia forma substantialis est immediate et propria

actus materie. Sed nō est mediū inter actū et potentia sicut dictū est in textu

Arguitur. Illud est mediū vnionis quo abstracto abstrahit vnio. sed abstracto spū subtrahitur vnio inter aiā et corp⁹ & rē. Dd̄m q̄ dupl̄r subtrahit vnio aliquoz vmbilium. Vno mō p̄ subtractionē mediū viuētis. sic abstrahit vnio duoz corp⁹ subtrahit clauo vnione. et sic nō subtrahitur vnio aiē et corp⁹ abstracto spū. Alio mō vnio aliquoz tollit p̄ dispositionē vmbilium. quia scz vmbilia nō sūt dīspōsita ad vnionē. et sic abstracto spū tollitur vnio. quia nō existente spū in corde corp⁹ non est aptū instrumētū aiē. et sic est indispositū p̄ susceptionē eius. Pro quo sciendū q̄ spū vitalis est q̄dā corp⁹ subtile p̄tentiū in vētre cordis p̄ quē spū cor viuificat cetera mēbra influendo motū et calorē. Lul⁹ signū ē q̄ qñ istel ps leditur vel infirmat tūc oia alia mēbra reddūt debilia et inepta ad motū sicut p̄ in febricitantib⁹. h̄ em̄ iō p̄tingit qz oia mēbra recipiūt ab illo spū motū p̄ q̄ corpus nō est aptū ad opā dū opa aiē abstracto spū. Secōdo p̄t dīca q̄ spūritus vitalis est bñ mediū in mouendo sed nō in vnione. Jam aut̄ dictū fuit q̄ nō est incōueniēs q̄ in vnione aiē et corp⁹ sit mediū qñ vniū sicut motor et mobile.

Arguit̄ Que plurimū distant nō p̄t vniri nisi p̄ mediū. sed aiā et corp⁹ plurimū distant q̄ nō p̄t vniri nisi p̄ mediū. Dd̄m q̄ corp⁹ et aiā p̄t dupl̄r capi. Vno mō fm̄ pp̄rias suas naturas. et sic manifestū est q̄ multū d̄r̄nt. quia natura corp⁹ nō p̄t esse natura aiē nec econtra. Alio mō accipiūt̄ fm̄ q̄ ex eis cōstituit̄ totūz p̄positū qd̄ est vnū simpliciter. et sic aiā et corp⁹ nihil distant in ordinē ad hoc tertū. qz ex eis intrinsece h̄ tertū cōstituit̄. et iō nō p̄t esse aliqd̄ mediū inter ea q̄ si sic tūc nō esset intrinseca cōstitutiō alicui⁹ tertij ex aiā et corp⁹

Queritur. Utz in diffinitionē aiē phisicū debeat p̄cedere organicū vel econtra. Dd̄m q̄ phisicū debeat p̄cedere organicū qz ē cōmuni⁹. Est em̄ omne corpus organicū phisicū sed nō econtra. cū ergo determinatiō debeat seq̄ suū dēterminabile. ergo o3 q̄ organicū seq̄tur phisicū.

Arguitur. Sunt aliq̄ corpa organica q̄ tñ nō sūt phisica vt statua est corpus organicū et nō phisicū. Dd̄m q̄ illa corpa artificialia nō sūt organica q̄uis habeant similitudinē cū corpibus organicis qz corpus d̄r̄ organicū qd̄ h3 diuersas p̄tes ordinatas ad diuersas opationes. sed iste p̄tes i statua nō ordināt̄ ad diuersas opationes.

Queritur. Utz debeat addi vitā habentē in potentia. Dd̄m q̄ illa p̄ricula vitā habentis in poñā significat idē fm̄ rez cū illa p̄ricula organicū qz corpus organicū est h̄ns vitā in potentia. nā corpus h̄ns organa p̄t p̄ diuersa organa exercere diuersas opationes vitales. Ex quo p̄t q̄ sufficit vnā illaz p̄ricularz ponere in diffinitionē aiē. et ideo Aresto. ponit bis diffinitionē aiē. et in p̄ma addit vitā h̄ntis in potētia. Sed in scda nō addit illā p̄culā organicā. ad denotandū q̄ vna ex eis sufficit. Pōt etiāz dīca q̄ illa p̄ricula vitā h̄ntis in poñā p̄t capi dupl̄r. Vno mō fm̄ eius pp̄riā significationē et sic nō o3 addi in diffinitionē. Alio mō accipit̄ expositiue. put illā p̄culā organicā exponit. et tūc bñ p̄t poni in diffinitionē aiē.

Vniuersaliter ergo

Postq̄ Aresto. posuit diffinitionē aiē manifestando aliq̄s eius p̄culas. iā manifestat totaz diffinitionē aiē. Et p̄mo manifestat eā cū similitudine ad artificialia. Secōdo manifestat eā de p̄ribus aialū. Et prima stat in hoc. Sicut scz forma artificialis ad subiectū si esset substantialis. Ita scz aiā ad corpus. sed forma artificialis esset actus p̄mus corp⁹ si esset substantialis ergo nunc aiā est actus primus substantialis corp⁹. Et ponit exemplū de dolabra q̄ si esset corpus phisicū sicut est artificiale. tunc forma eius esset forma substantialis et sepata forma dolabre a dolabra nō maneret dolabra nisi equo. Nunc aut̄ dolabra est ens artificiale. ergo sepata forma dolabre a dolabra adhuc manet artificiale vniuoce. Ex quo sic p̄t argui. hoc est actus substantialis alicui⁹ quo sublato ip̄s non manet nisi equo. sed sepata aiā a corp⁹ non manet corpus nisi equo. ergo aiā est ei⁹ forma substantialis. Maior p̄t. qz de rōne forme substantialis est q̄ dat esse rei et sp̄m. qñ ḡ tal̄ forma sepata a materia tunc est alia substantia

Queritur. Quare est q̄ sepata forma substantialis alicui⁹ rei res nō manet nisi equo. Dicendū q̄ iō qz forma substantialis dat esse specificū materie ad min⁹ originaliter q̄uis nō cōplere. et qz sp̄s sūt rōez et diffinitōz rei. Iō sepata forma substantiali a materia fit noua sp̄s et qz illa natura equo est q̄ sit vnū nomē et alia rō. ḡ ibi fit equo. Ex q̄ etiā cogno scitur q̄ si ab aliq̄ re separet̄ forma accidentalis adhuc talis res manet res sicut prius vniuoce qz tenet eandē formā substantialē. Et si q̄ratur quare in artificialib⁹ manifestat Aresto. suam diffinitionē Dd̄m q̄ ideo qz artificialia sūt no

bis notiora eo q sunt effectus intellect^o nri pra
ctici. Tercio sunt nobis notiores alijs effectibus
qui sunt ipsi^o dei.

Considerare autem

Hic notificat diffinitione aie ex pte priu aialiu
Et h sic qz sicut se hz ps ad pre. ita totu ad to/
tu. sed aliq ptes aie sunt actus aliqrn priu cor/
poris. ergo tota aia est actus prim^o totius cor/
poris. Maior est nota. Minor onditur. quia
visus est forma r ro oculi r remoto visu ab ocu/
lo no manet oculus nisi equoqe r hoc si visus
esset forma subalis oculi. ergo etia sepata aia a
corpe no manet illa res q fuit corp^o aiatu nisi
equiuoce. r sic equoocat corp^o. Ex quo elicif tal
regula. Q vnq d qz dicitur tale cu pt in suam
ppria opatione. r qn in illa no pt tunc manet
talis res equoqe. Ex quo textu pz q non manet
eadem forma in generato r corrupto qz si mane/
ret eadem forma in generato r corrupto tunc ma/
neret vna res vniuoce qd est ptra textu qz ma/
neret vna forma subalis.

Est autem non abiiciens

Hic pnt Aristot. exponit vltima pculā scz q
aia est actus corporis hntis vitā in poña. Quia
aliquis posset dicere q aia est actus corporis ha/
bentis vitā in actu. qz aia est act^o corporis orga/
nica Sed corpus organicū dr qd hz ptes ordi/
natas ad diuersas opationes r tales opatiōes
sunt ab aia. ergo o3 aia inesse actū corporis hntis
vitā in actu. Hoc soluit Aristot. dicens. q du/
pliciter aliquid est in poña ad alterū. Uno mō
in poña abiiciente actū. i. in potētia ad aliquā
formā quā nodū hz sicut carēs albedine dr esse
in poña ad albedinē. Alio mō aliquid ē in po/
tentia nō abiiciente actū. i. in poña ad formā
quā actu hz. sic aliqs hns albedinē adhuc dici/
tur in poña ad albedinē. qz albedo existēs in al/
bo est actus accidentalis albi. et albū est in po/
tentia Dm est ergo q aia hz vitā in potentia.
nō abiiciente actū. i. aia est act^o corporis actu ha/
bentis vitā r tñ ppatur corpus ad aiam sicut
potentia ad actū

Queritur Quare nō ponit in diffinitione
aie q aia est actus corporis hntis vitā in actu.
Dm q tūc idē diffiniret p seipsū. qz hns vitā
in actu est pprie totū ppositū. sed in toto pposi/
to inducif aia. Ad significādū igit q corp^o cō/
patur ad aiam. sicut poña ad actū etia in pium/
ctione corporis r aie sic in diffinitione dr vitam
hntis in poña Et est silis locutio. si diceret. lu/
men est actus lucidi hntis lumē in poña. mani

festū est em q lucidū includit lumē in actu. qā
tū ad significādū q lucidū est materia lumis
iō pt puenienter addi in poña.

Arguitur Anima est actus corporis vitā ha/
bentis in potentia abiiciente actum. pbat. qā
corpus organicū est multociens sine opationi/
bus vitalibus. q caret vita in actu. Dm q
vita capit duplr Uno mō p vita prima Et sic
dr in h libro. viuere in viuētib^o est esse. Et dr
in primo elencor. q aia r vita idē sunt. tūc em
nihil aliud est vita q3 diffusio siue informatio
aie supra corpus. Alio mō accipit vita p vita
scda. i. p opatione vitali fm q sentire. appetere
r sic de alus dicunt vita p hoc q dicendū est q
si vita accipit primo mō tūc necesse est oē corp^o
organicū hz vitā etia in actu. r p pns ē in po/
tentia ad vitā nō abiiciente actū sic aut loquit
Aristot. in textu. Sed accipiēdo vitā scdo mō
tūc pt corp^o organicū etia hz vitā in potentia
abiiciente actum. i. pt nō hz opatiōes vitales
hz em se corpus subiectiue r receptiue ad vitā
primo mō acceptā r etia se hz ad vitā scdo mō
acceptā coeffectiue. quia multe opationes vita/
les nō pnt exerceri nisi p corpus. Ex quo tā pz
pnt quō differēt alimentū ē in potentia hns
vitam et corpus organicū. Quia alimentū et
semen aialis sunt in potentia ad habere vitam
abiiciente actū. qz tā actu nō hnt vitā Sz corp^o
organicū ē hns vitā in poña nō abiiciente actū.

Ar. Videt q semē heat vitā in actu. pbat.
qz facit vitā in actu. mō oē qd fit a silī suo fit.

Dm q duplex est agens. scz agēs principa/
le vniuocū r tale debet esse silē suo effectui. r sic
pater est agens principale r vniuocū in genera/
tione filij Aliud est agens instrumētale vel eq/
uocū r nō o3 tale agens silē esse suo effectui Si
cut sol est cā equooca qā sol r hō generant hoies
sic etia semē est agens instrumētale habēs in se
qndam virtutē impressā a principali agente grā
cui^o etia absente pncipali agente agit ad intro/
ducendū formā pncipal agentis.

Ar. Act^o r poña nō par distant. qz idēz non
pt habere vitā in actu r i poña Dm q h est
diuersimode qā corpus capit dupliciter. Uno
mō fm se. r sic habet vitā in potentia. Alio mō
vt est informatū aia. r sic hz vitā in actu nō q/
dē a se sed ab aia. Silē est de albo. albū em est
in potentia ad albedinē. qā albū nō hz albe/
dinē a se. sed ab albedine

Quod quidem igit

Hic Aristot. ex dictis infert q aia nō est sepabi/
lis a corpe adimū^o fm omnes eius poñas. qā

ille potentie q̄ requirunt certā partē corpis q̄ sc̄z sunt in determinato organo nō sunt sepabiles a corpe q̄uis tñ aia fm aliq̄s potentias sc̄z fm intellectū et volūtātē sūt sepabiles a corpe. *Lutus rō ē. qz ille potentie nō distinguūt fm certa organa in subiecto. Scdm qd̄ subiungit ē q̄ q̄uis nō sit exp̄sse adhuc determinatū. vtruz aia sit in corpe sicut nauta in nauī sicut dixit Plato. tñ p̄t dici ex dictis q̄ nō. Dicēdū ē enī q̄ aia est in corpe sicut act⁹ corpis. i. forma substantialis. sic aut̄ nō ē nauta in nauī. Dicit in fine q̄ figuratiter id ē cōiter dictū est de anīa. postea vero specialiter descendet ad singulas aias*

Quoniā autem ex.

Postq̄ assignauit diffinitionem anie que ē sicut cōclusio demonstratōnis. hic intendit inuestigare aliā diffinitōem aie q̄ ē sicut principiz demonstratōnis. Et intēdit demonstrare primā p̄ sc̄dam. Primo ponit intentū. Secundo exequit hoc ibi Dicam⁹ igit̄ rē. Primo ostendit modū p̄cedēdi. Et dicit q̄ qz sic ē q̄ ex incertis fm naturā et tñ ex notiorib⁹ quo ad nos sit aliq̄d certius qd̄ certum ē fm naturā. r̄ fm se notius. Ideo sic ē aggrediēdū ad demonstrādū vnā diffinitōē p̄ aliā. Circa qd̄ sciendū q̄ oīs demonstratio d̄z fieri ex notiorib⁹. Sz hoc cōtingit dupl̄r. Quia qd̄s ē ex notiorib⁹ sz naturā sic demonstratio p̄pter qd̄ q̄ p̄cedit p̄ causam. Quedā ex notiorib⁹ q̄ ad nos sic demonstratio p̄cedens p̄ effectus. In q̄buldā aut̄ sc̄z mathematicis eadē sunt nobis nota et nature. In phisicis aut̄ cause sunt simplr̄ r̄ fm naturā notiores. Effectus aut̄ notiores quo ad nos. et ideo a certiorib⁹ q̄ ad nos. incertiora q̄ ad naturā p̄cedendū ē. Quia aut̄ Aresto. intendit hic vti demonstratōē. qz demonstrādo primā diffinitōē p̄ sc̄dam in q̄ ponūt viuere sentire rē. que sunt effect⁹. sic bñ d̄z in textu a certiorib⁹ q̄ ad nos ad certiora quo ad naturā. Si enī loquimur de demonstratōē q̄ tenet p̄ causāz tñc p̄ma demonstrat̄ secundā. Tūc p̄nt̄ oñdit quō differēter dan̄t demonstratōēs. Et dicit q̄ aliq̄ demonstratōēs dan̄t p̄ diffinitōēs q̄ nō dicūt causam. Alie sunt q̄ dan̄t p̄ diffinitōēs q̄ dicunt cām. Et ponit exēplū mathematicale de tetragonismo. Tetragonismus h̄z duas diffinitōnes. P̄ria ē q̄ ē orthogoniū equilaterale. Et illa dat̄ p̄ effect⁹. Alia ē data p̄ cām. vt tetragonism⁹ ē medie linee inuēctio. Et ponit hic istud exēplū. qz sic vnā diffinitio tetragonismi demonstrat aliā. ita vnā diffinitio aie demonstrat aliā

Querit̄ Quō sc̄da diffinitio tetragonismi dicit cām p̄rie qm̄ d̄z tetragonism⁹ ē orthogoni

um equilaterale. i. h̄ns q̄ttuor latera equalia; vel eq̄lis longitudis. et est orthogoniū idē qd̄ q̄dratū. Pro quo sciēdū q̄ duplex ē quadratū equilaterale. vnū ē vbi oīa latera sunt equalia. Alia ē q̄dratū altera pte longius vbi sc̄z duo latero sunt longiora. r̄ alia duo minorā. sicut p̄tz de mēsa. Potest ergo oñdi q̄ q̄dratū equilaterale ē eq̄le ad quadratū qd̄ ē altera pte longius p̄ vnū mediū sc̄z p̄ cām. vt inueniēdo mediā lineam inuenim⁹ q̄ superficies illaz figuraz sūt eq̄les. qz tetragonismi erunt sex pedū fm mensurā. et latera q̄drati altera pte longioris sic se habebūt q̄ linee longiores erūt nouē pedū r̄ breuiores erūt q̄ttuor pedūz. d̄z enī media linea inueniri inter nouē r̄ q̄ttuor. Et notū est q̄ illud mediū ē sex. qz sicut se h̄nt nouē ad sex. ita q̄ttuor ad sex fm p̄portōem sc̄z q̄alterā. r̄ fm illā p̄portōnē ē eq̄litas nō aut̄ fm excessum. qz si illi numeri in se ducant̄ fit eq̄litas in numero accepto p̄ multiplicatōem. vt series sex r̄ q̄ter nouē

Arguit̄ Dicit̄ est q̄ sc̄da diffinitio anie demonstrat primā a posteriori. Sz sc̄da diffinitio tetragonismi demonstrat primā a priori. ḡ istud exēplū nō ē cōueniēs. Ddm q̄ non oportet in exēplis esse omnimodā similitudinem. Et ideo sufficit sicut vnā diffinitio tetragonismi demonstrat aliā. ita vnā diffinitio aie demonstrat aliā. Sz in modo demonstrādi est differētia. qz sc̄da diffinitio tetragonismi demonstrat primā a priori. Sed sc̄da diffinitio aie demonstrat primā a posteriori.

Dicamus igit̄ pri.

Postq̄ p̄hs posuit intēctōē suā. hic iā p̄seq̄t̄ eā. Et intendit ponere demonstratōnem p̄ quā sc̄da diffinitio demonstrat primā p̄ sequētia duo capitula. Et intendit talē demonstratōnē. Id qd̄ ē p̄cipiū viuēdi est act⁹ corpoz viuētū Sed aia est p̄cipiū viuēdi. ergo ē act⁹ corpoz viuētū. Et in ista rōne sic p̄cedit. qz primo determinat̄ minorē. Sc̄do maiorē. ibi qm̄ aut̄. Deinde oñdit p̄clusionē seq̄ ex p̄missis in textu sequenti.

Multipliciter aut̄.

Hic intēdit ponere maiorē ponēdo p̄mo qd̄ viuētū. Sc̄do oñdit q̄ aia ē p̄cipiū viuēdi sz oēs qd̄ viuētū. r̄ sic minor ē p̄a. Poit̄ ḡ q̄ttuor qd̄ viuētū. s. vegetatiū. sensitū. fm locū motiū. r̄ it̄lectiū. Et dicūt̄ ideo qd̄ viuētū qz sūt p̄cipia viuēdi distincta a se inuicē sic sc̄z q̄ p̄oz r̄ p̄fectior qd̄ inenit̄ sine posteriori r̄ p̄fectiori. sed non posterior et p̄fectior sine priori. Est ergo triplex similitudo ad grad⁹ in realib⁹

De p̄d̄ mdo ad p̄d̄ p̄d̄ by. i. qd̄ p̄ mdo ad p̄d̄ by p̄d̄

De p̄d̄ mdo ad p̄d̄ p̄d̄ by. i. qd̄ p̄ mdo ad p̄d̄ by p̄d̄

Quatuor sup̄ gradū vite

Ita quod in gradibus...
sicut in gradibus...
sicut in gradibus...

Liber

Secundus

quod sicut in gradu reali fieri potest ascensus ab inferiori gradu ad superiorem. et potest etiam fieri status. Ita etiam in gradibus vite. quod potest inferior inveniri sine gradibus alijs. et sic fit status. etiam potest inveniri cum alijs ut vegetatiuum cum sensitivo. Secunda si multitudo est. quia sicut in gradibus realibus non potest fieri ascensus ad supremum gradum sine medio. ita etiam in istis gradibus vite. quia non invenitur vegetatiuum et sine locum motuum sine sensitivo quod est medium. Tercia similitudo potest addi. quod sicut in gradibus realibus superior includit virtualiter inferiorem. sic est etiam in istis gradibus quod invenitur vegetatiuum sine sensitivo ut in plantis. et vegetatiuum et sensitivum simul. ut in animalibus petris affinis sicut in conchis. Aliquod invenitur sine vegetatiuum et sensitivum. et sine locum motuum ut in animalibus perfectis. Aliquod invenitur cum his intellectu ut in hominibus. Et ille gradus virtualiter includit omnes alios gradus. Ex istis potest sciri quod appetituum non est gradus vite quod ad hoc quod aliquid sit gradus vite requiritur quod sit principium viuentium alijs condistinctum. hoc est quod possit distincte et per se inveniri in aliquo aiato sine alijs. sic autem non est de appetituum. quod non potest per se inveniri sine sensitivo. et ergo non est gradus vite quod quis sit principium viuentium.

Arguitur Intellectivum est gradus perfectior. igitur debet retinere ordinem quod dupliciter potest ordinari gradus vite. Uno modo secundum quod sunt principia viuentium. et secundum viam perfectionis. et sic intellectivum est primum gradus. et sic procedit argumentum. Alio modo potest ordinari secundum quod sunt gradus vite et secundum viam generationis. et sic vegetatiuum est primum gradus quod ille gradus potest inveniri sine alijs. Sed alij gradus non potest inveniri sine eo et sic vegetatiuum sub ratione gradus est primum gradus.

Unde et vegetabilis.

Hic declarat istam minorem in speciali in singulis gradibus vite. Et primo quo ad animam vegetatiuam. Secundo quo ad animam sensitivam. Et finaliter concludit de omnibus. Probat ergo quod anima est principium viuentium in plantis in quibus est solum anima vegetatiua. Et hoc sic. quod operationes que fiunt in plantis fiunt ab aliquo principio sed non a natura. igitur fiunt ab anima. Minor ostendit. quod natura non mouet ad contraria sed determinata est ad unum. Sed alimentum in vegetabilibus mouet ad contraria loca. quod non solum nutriuntur plante versus sursum sed etiam versus deorsum. ergo talia opera nutritionis non fiunt a natura. anima tenet. quod anima et natura per se distinguuntur.

Arguitur In elementis fit motus ad diuersas differentias positionum. tamen ibi non est anima. ergo etiam natura potest mouere ad opposita loca. Anus probatur. quia ignis naturaliter mouetur sursum et terra deorsum. Dicitur quod in eodem elemen-

to non potest esse motus naturalis ad contraria loca quod si hoc posset esse in diuersis elementis. In uno aiato autem est motus alimenti sursum et deorsum. quod nutrit alimentum secundum omnem directionem positionis. Et si replicet de celo. celum est unum corpus et mouet secundum omnem directionem positionis scilicet sursum et deorsum ante et retro etc. Dicendum quod celum etiam est corpus aiatum et viuunt secundum Aristotelem. quod quis non habet animam sibi coniunctam per informationem. habet tamen animam sibi coniunctam per assistentiam. Ideo potest in celo esse motus sicut in alijs aiatis. Ex quibus patet quod ista ratio manet in suo vigore. quod solum viuentia habent motum ad omnem directionem positionis. sic tamen quod ille motus reperitur in uno et eodem

Separari autem hoc

Hic patet ostendit quod istud principium vite scilicet vegetatiuum sit gradus vite. Et hoc sic. Illud principium viuentium est gradus vite quod est separabile ab alijs principijs viuentium. sed vegetatiuum est separabile in mortalibus ab alijs principijs viuentium. sed alia non sunt separabilia ab eo. Et hoc probatur exemplari ter in plantis quibus nulla alia virtus inest quam vegetatiuum. Ubique enim est intellectivum ibi erit sensitivum et vegetatiuum. Et addit in mortalibus propter substantias separatas in quibus est intellectus sine sensitivo et vegetatiuo. Et ideo concludit in textu quod per hoc principium scilicet vegetatiuum omnibus mortalibus viuentibus inest viuere.

Arguitur Propter intellectivum etiam inest alii viuere. igitur non solum propter vegetatiuum. Anus probatur de deo et substantijs separatis que viuunt absque vegetatiuo. Dicitur quod viuere capitur dupliciter. Uno modo secundum passionem aliorum graduum. id est in illis in quibus reperitur vegetatiuum absque sensitivo et intellectu. et sic viuere est propter animam vegetatiuam. Alio modo accipitur viuere secundum quod alij gradus vite ipsi viuere coniunguntur scilicet sentire et intelligere. et sic viuere est ab altiori anima. quod sensitivum est ab anima sensitiva. et intelligere ab anima intellectiva.

Animal autem pro

Hic probatur quod sensitivum est principium vite. Et hoc sic. quod animalia habent vitam sed non habent vitam propter animas vegetatiuas tamen sicut plante. igitur habent vitam propter animam sensitivam. Plante vero dicuntur viuere solum. id est vitam habere absque sensu. Deinde ostendit quod sensitivum est separabile ab alijs. et per hunc est gradus vite. Et hoc sic probatur. quod multa sunt animalia que sunt manantia in uno loco sic quod non mouentur secundum locum sic sunt animalia affixa petris et tamen manifestum est quod illis inest sensus. ergo sequitur quod sensitivum potest separari a motiuo. Et quod possit aliquis dubitare de

apparetur...
apparetur...

Ita dicitur...
Ita dicitur...

Ita dicitur...
Ita dicitur...

Ita dicitur...
Ita dicitur...

illo sensu quē hnt illa aialia sensitina immobi-
lia. ideo Aresto. addit q̄s sit ille sensus. Et di-
cit q̄ sit sensus tactus. qz sicut vegetatiuū p̄t se
parari ab oib̄tis alijs potentijs sensitivis. sic
etiā tactus p̄t separari ab oib̄tis alijs sensib̄. Ex
quibus elicit Aresto. tres gradus vite. scz vege-
tatiuū sensitivū et fm̄ locū motiuū. Et qz ma-
nifestum est etiā intellectiuū inueniri i aliq̄-
bus aialibus. et itez manifestū ē q̄ motiuū fm̄
locū sepat̄ ab intellectu. Sic Aresto. in fine
cōcludit esse quattuor grad̄ vite. et q̄ aia ē de-
terminata et distincta his principijs viuendi. s.
vegetatiuo. sensitiuo. motiuo. et intellectu.

Arguit Sensus tact̄ nō sepat̄ ab alijs sen-
sibus pbatur. qz omne aial̄ habet in se sensum
tactus et gustus. ergo nō sepat̄ ab alijs. Di-
cendū q̄ gustus cap̄t dupliciter. Uno fm̄ q̄
ē discretiuū alimētū fm̄ q̄ alimētū est calidū. frī-
gidum. humidū. et sicca. et sic simpliciter eo in-
cipit cū tactu. qz idē ē obiectum gustus et ta-
ctus formaliter. Ille enī q̄litates sunt etiā obie-
ctum tactus. Et isto modo accipiendo gustum.
sic gustus inest omnibus aialib̄ sicut et tact̄.
Allo accipit gustus fm̄ q̄ est discretiuus ali-
menti in q̄tum est saporosum. id est dulce vel
amarū. et sic gustus realiter est distinctus a ta-
ctu et formaliter. quia habet aliud obiectum et
eo modo gustus nō est in aialibus imperfectis.
Et hoc est p̄t. qz talia aialia plus eligūt humi-
dū cū salitudine et amaritudine q̄ cū dulcedie
sicut pat̄ et in conchis marinis.

Utrum autē vnū.

Hic Aresto. circa p̄dicta mouet duas dubita-
tiones. Ex quo dicitur est q̄ quattuor sunt prin-
cipia viuendi q̄ principia etiā vocant̄ gradus
sic mouet questio. An quodlibet principioꝝ
tam dictoꝝ sit anima. et sic in eodē corpore eēt
multe aie. qz in anima rōnali inueniunt̄ oia ista
principia viuendi. et q̄a hoc non apparet verū
qz tūc in vna materia essent multe forme sub-
stantiales. Ideo mouet aliā dubitationē scz istā
Si ista principia dicta sunt p̄tes aie. tūc est
questio an iste p̄tes sint sepabiles abinuicē rōe
solum. i. diffinitione et essentia. aut etiā loco et
subiecto. sicut dixit Plato q̄ in diuersis parti-
bus corporis essent diuersē aie. posuit enī aiam
rōnalem in cerebro et cōcupiscibilem in corde.
nutritiuā in epate. generatiuā in genitalibus.

De quibusdā horū

Hic Aresto. soluit istas duas dubitationes. Et
primo soluit scđam que est difficilior. Et quia
scđa habet duas p̄tes. ideo primo soluit eam

quo ad vltimā partē scz an p̄tes aie distinguā-
tur loco et subiecto. Scđo soluit primā scz an
distinguant̄ rōne. Quo ad primū dicit q̄ diffi-
cile est videre scz q̄ p̄tes. i. potentie distinguan-
tur abinuicē loco et subiecto in tribus. Primo
scz in plātis. Scđo in aialibus entonijs. i. faci-
liter diuisibilib̄. sicut sunt anguille serpentes.
et sic de alijs. Tercio in intellectu et sensu si ab-
inuicem non distiguuntur sicut dicebant anti-
qui. Quo ad primū dicit q̄ in plantis omnes
partes. i. potentie aie vident̄ in qualibet p̄te
etiā diuise a toto. Quo ad primū dicit q̄ i plan-
tis oēs p̄tes. i. potētie aie vident̄ i q̄libet parte
etiā diuise a toto. Un̄ nō p̄t dici q̄ i eis distin-
guā potētie loco et subiecto q̄si sit in vna p̄te
plāte vna potētia. et i alia p̄te plāte alia potē-
tia. Exēpli gr̄a. vt i tota arbore sūt tres potētie
scz nutritia. augmentatiua. et generatiua. Et ma-
nifestū ē q̄ si aliq̄ ps arboris vt surcul̄ diuida-
tur a tota arbore. tūc etiā i tali sūt oēs tres po-
tentie. qz si illa ps plātes ad terrā tūc in ipsa sūt
nutritiua. augmentatiua et generatiua. qz illa-
rū potentiaz opatōnes apparent in eo. Ex quo
sequit̄ q̄ in tota plāte ē vna aia in actu. sed sūt
plures aie in potentia. quia si planta diuidat̄
in multas partes fm̄ certā q̄tatem tūc in q̄-
libet parte manet aia cū oib̄tis suis potētijs.
Ex quo elici solet q̄ aia est in toto tota. et in q̄-
libet parte eius tota. Scđo principaliter pro-
bat idem in aialibus entonijs rēctis a seini-
cem sicut anguille et serpētes. et de illis maifest-
tū est q̄ in qualibet p̄te sūt mlte potētie. Quod
sic pbat Aresto. qz in qualibz p̄te est sensus. et
go in qualibz p̄te ē tristitia et leticia qz p̄nctio
discōcientis causat̄ tristitiā. sed vbiq̄ est tris-
titia et leticia ibi est appetit̄. quia appetit̄ ē i-
clinatio ad bonū ex cuī cōsecutiōe causat̄ leti-
cia. Deinde pbat de tertia p̄te q̄ difficile est vi-
dere an intellect̄ et sens̄ differat loco et subiecto
Et hoc si dicatur sens̄ coincidere cū intellectu
sicut dixerūt antiqui. qz tūc in eodē subiecto et
loco sūt intellect̄ et sensus. Sz addit Aresto. q̄
intellect̄ videt̄ totalit̄ distingui a sensu tanq̄
aliud gen̄ potētie. Quia cōtingit intellectū se
parari a sensu sic p̄petuū a corruptibili. q̄uis
ergo in istis difficile sit videre q̄ distinguat̄ lo-
co et subiecto. In quibusdā tūc manifestū ē q̄ sepa-
rent̄ loco et subiecto sic de p̄fectis aialib̄. Quia i
illis diuersē potētie sūt i alijs locis et i alijs sub-
iectis. sic i hoīe p̄t. qz visus h̄z aliū locū et aliū
subiectū q̄ h̄z audit̄. Un̄ p̄t dici ad vltimā
p̄te q̄stionis q̄ in quibusdā aialib̄ scz p̄fectis
qdā potētie distinguūt loco et subiecto. s. non
oēs. In hoīe enī appetit̄ et sens̄ n̄ distinguūt

loco et subiecto sicut infra patebit in tercio libro
In quibusdam autem ut in imperfectis animalibus
et plantis non distinguuntur loco et subiecto. quia
perfectiora animalia habent corpus perfectius organiza-
tum. Ideo in diversis organis subiectant di-
verse potentie. sic autem non est in imperfectis ani-
malibus. Ideo non possunt ibi distingui loco et
subiecto.

Arguitur Animalia entonia sunt imperfectiora a-
liis animalibus. ergo decisa non vivunt probatur. quia per
hominem decisa non vivit. ergo et ipsa non vivunt

Domus quod talia animalia sunt imperfectiora aliis
animalibus. et ex hoc quod decisa vivunt manifestat
eorum imperfectio. quia illa animalia sunt perfectiora
que habent perfectiores et plures operationes
sed ad diversitatem operationum requiritur diver-
sitas organorum. et tanto animal est perfectius quanto
habet maiorem diversitatem operationum. ad quam
requiritur diversitas organorum. Et ideo homo
est perfectissimum animalium. quia habet diversitatem
maiores in partibus corporis. quia ergo talia animalia
decisa habent parvam diversitatem. ideo sunt multum
imperfectiora aliis animalibus. Et etiam ex alio pro-
batur. quia illa animalia decisa habent maximam
similitudinem cum plantis. nam etiam in qualibet
parte plante reperiuntur omnes potentie. cum ergo
plante sunt animalibus imperfectiores sequitur quod ista
animalia decisa sunt imperfecta.

Queritur Utrum pars decisa ab animali sit animal vel
non. Domus quod in animalibus entonijs est considera-
re partes animi divisionem animalis et tunc est unum animal.
Alio modo potest considerari animal post divisionem partium
et tunc in illis est una anima secundum speciem. et per con-
sequens est animal unum secundum speciem. Sed in diver-
sis partibus est alia anima secundum numerum. et ideo etiam
est aliud animal secundum numerum. Et quo patet solutio
cum quod. An partes anguille decise a tota anguil-
la sint anguilla. Domus est quod sunt anguilla imperfe-
cte. et eius imperfectionem testatur facilis corruptio
faciliter enim corrumpitur pars anguille et non potest di-
vivere. quia illa anima habet similitudinem cum plantis.
ergo eodem modo iudicandum est de istis sicut de plantis. si-
cut ergo planta est una anima divisione specie et nu-
mero. sic etiam animal entonium. sed per divisionem pla-
te quilibet pars est distincta ab alia numero. Et si qui-
rat unum contingit ista diversitas vel distinctio nu-
meralis in plantis et entonijs. Domus quod ex divisio-
ne continui. quia ex tali divisione resultat diversi-
tas numeralis

Arguitur In diversis partibus animalis decisis non
potest esse fantasia. quia fantasia est preterita que non est in par-
tibus animalis decisis. Domus quod duplex est fanta-
sia. Quedam est fantasia determinata que est presentis et
preteriti. et talis fantasia significat actum sensuum

interiorum que etiam sunt respectu preteriti. et sic fan-
tasia non reperitur in animalibus imperfectis. Alia est
fantasia indeterminata que est tamen respectu presen-
tis. et talis contingit sensui exteriori que est respe-
ctu presentis. Et sicut dicitur de appetitu. quia appe-
titus in talibus non est determinatus neque perfe-
ctus sed in talibus est appetitus imperfectus.

Ratione autem quod.

Hic soluit primam partem secunde questionis scilicet an
potentie anime distinguantur ab invicem ratione. Et di-
cit simpliciter quod sic. Et hoc probatur. quia eodem modo distin-
guuntur ab invicem potentie. quo modo ab invicem di-
stinguuntur actus. quia potentie distinguuntur per actus
sed manifestum est quod actus omnium potentiarum distin-
guantur ab invicem ratione. ergo etiam quelibet poten-
tia ab alia. Ex quo sumitur quod potentie distinguuntur
per operationes siue actus. Unum patet quod licet
diverse potentie quocumque habeant idem subiectum siue
organum. tamen adhuc distinguuntur ab invicem specie.
et realiter. quia scilicet habent diversas operationes et actus

Arguitur Potentie anime distinguuntur realiter. quod non
tamen ratione. Domus quod duplex aliquid dicitur distingui
ratione. Uno modo ex diversis comparatione rationis vel consi-
deratione. et sic generis et species dicitur distingui ratione
quia in genere denotatur alia comparatio ad inferi-
ora que in specie et e contra. Alio modo aliquid dicitur di-
stingui ratione. id est essentialiter definitione. ut homo et
asinus distinguuntur ratione. Per hoc ergo dicitur
dum est quod potentie anime distinguuntur non solum primo
modo sed etiam secundo modo. et sic non valet argumentum
Illa distinguuntur ratione. ergo non realiter. imo sequitur
tur oppositum. quia etiam quocumque distinguuntur ratione secun-
do modo distinguuntur realiter. id est essentialiter quibus ab-
invicem realiter non separantur. quam separationem moderni di-
cunt distinctionem realem. que distinctio potius est
laycorum quam philosophorum.

Queritur Utrum anima sit in toto tota et quilibet
ei parte tota. Domus per distinctioem. Quia vel
questio intelligitur de animalibus animalium perfectorum sicut
hominem et brutorum. Et sic anima est in toto tota et in quilibet
parte tota secundum essentiam sed non secundum totam virtutem
Vel intelligitur de animalibus imperfectis. ut de animalibus
anima vegetativa. et sic est dicitur quod anima est in to-
to corpore tota. et in quilibet ei parte tota secundum es-
sentiam. et similiter est in quilibet parte secundum virtu-
tem loquendo de parte secundum certam divisionem. Quod non
tantum dicitur. quia posset tamen parva pars animalis imperfecti
accipi quod nec maneret ibi anima secundum se habet nec secundum es-
sentiam. Ratio prima est. quia anima est forma substantialis est in tota ma-
teria. quia si non sit in tota materia et in qualibet
parte. tunc illa pars que habet animam non est pars cor-
poris animalis sed est alterius speciei a corpore animalis vel

Videtur sit in toto tota et in quilibet ei parte

si quis habet arida manu. tunc manus non est
 ps ipsi aialis sed est qd da myrtu specificie disti/
 ctus a qualibet pre eiusdes aialis. Secdo pbari
 pot qz quelibet ps habet opationes. ergo in qli
 bet pre est aia. Ans patz. qz quis in qualibet pre
 aialis no sit quelibet opatio aialis. tn in quali/
 bet parte e aliqua opatio eius Circa qd scien/
 du q e triplex totu. scz qstatiuu. essentialer po
 tentiale. Totu qstatiuu pprie no couenit for
 mis. Sed ei coditio e q no est in aliq pre nec
 fm essentia. nec fm virtute. Sicut tomus est to
 tum quantitatiuu et non e in fundamento nec
 fm essentiam. nec fm virtutem. Totum essen
 ciale est in qualibet pre fm essentia. sicut genus
 est in qualibet specie sed non e in qualibet pre
 fm virtute totam. Similiter dicendu e de toto
 potestatiuo qd est etia in qualibet parte fm es
 sentia sed non fm virtutem nisi in aialibus im
 perfectis. Secda pars scz q aia in perfectis aia/
 libus non est in qualibet parte fm omnes ei
 operationes. sic pbatu quia operationes i aia
 libus pfectis requirunt magna organizatione
 in corpe. ex quo sunt perfecte operationes. sed ta
 lis organizatio non potest esse in qualibet par
 te corporis. ergo nec potest esse in qualibet par
 te corporis talis virtus ad operandu. sed ope
 rationes in aialibus imperfectis sunt imperfecte
 ideo talia opa no requirunt tanta organizatio
 nem in corpe. 7 sic in singulis partibus corporis
 pt inueniri virtus anie. Exempli gratia. Uir
 aie ronalis operatiue consistit in videndo. i au
 diendo. in olfaciendo. et talia opera requirunt
 determinata organa. quia visio requirit orga
 num qd est oculus. 7 auditio requirit aures. sz
 manifestum est q oculi non inueniuntur in qli
 bet parte corporis nec aures

Arguitur Ex illo sequeret q eodem mo aia
 aialis imperfecti et in aiali sicut albedo in pa
 riete. Ans patz. qz diuidunt eode modo scz ad
 diuisione subiecti. ergo etc. Ddm q ppter i/
 perfectionem aie in aialibus imperfectis tales
 aie hnt similitudine ad forma accidentalē eē disti
 tudine. Similitudo stat i hoc. qz sicut albedo di
 uiditur ad diuisione parietis in quo est ita aia
 aialiu imperfectoz diuidit ad diuisione aialis.
 Sed dissimilitudo stat in multis. Primo qz
 aia aialis imperfecti dat esse substantiale aiali
 Sed albedo aut alia forma accidentalis dat
 esse accidentale. Secdo e differentia quo ad di
 uisibilitatem. quia non omnino eodem modo
 diuidunt. qz albedo parietis manet etia in mi
 nima pre fm essentia. qzuis forsan no fm mo
 dum immutandi. sed in minima parte corpo

ris entonij aialis imperfecti non manet anima
 fm essentiam. Cui ro est. quia albedo est coex
 tensa qstatiui ipsius parietis. sed aia non est p
 prie extensa in corpore fm essentiam. Etia aia
 requirit corp organicu p sua materia. sed mi
 nima pars non potest esse organisata. ergo non
 potest ibi esse anima fm essentiam.

Arguit Aia e actus corporis organici. sz no qli
 bet ps e organica. g in qualibet pre no est aia

Ddm q dupliciter potest aia comparari ad
 aliqd corpus. Uno modo ad corpus sibi deter
 minate pporcionatu. et sic est veru. q aia tm e
 in corpore organico. quia hoc corpus est p pri
 um pfectibile ipsius aie. Alio modo aia respicit
 corpus aliqd ex cosequenti et sic non oportet a
 nima esse in corpe pporcionato vel organiato
 sic eni est in qualibet parte corporis. na primo
 et principaliter est in toto. secundario et ex con
 sequenti est in partibus.

Arguit Aresto. in prio d aialib dicit q aia
 principaliter e in corde. g no e in toto primo

Ddm q aia compaf ad corpus dupliciter.
 Uno fm genus cause efficientis. i. mouentis
 scz fm q aia est motrix corporis. et sic principalit
 est in corde. qz aia mouet corpus p spirituu vita
 lem q sps est in ventre cordis. Alio compaf
 aia ad corp fm q est forma substantialis cor
 poris. et sic aia est principaliter in toto corpore
 dans ei esse substantiale. 7 sic Aresto. hic loqf
 de aia cu dicit q est actus corporis. i. forma sbalis.

Arguit Uides q aia ronalis no sit in qlibet
 parte fm essentia. pbat. qz quicqd e copositu
 ex corpe 7 aia ronali e ho. sed qlibet ps homis
 est composita ex corpe humano 7 aia ronali. g
 quelibet ps hois est homo. Ddm q duplici
 ter aliquid est compositu ex corpe hmano 7 aia
 ronali. Uno mo ex corpe pporcionato ipi anie
 et sic maior est vera. et minor falsa. qz non qli
 bet ps hois est composita ex corpe pporciona
 to ipi aie. Alio aliquid componit ex aia 7 cor
 pore non pporcionato ipi aie in quo scz est ani
 ma p accns. 7 ex cosequenti 7 tunc maior est falsa
 et minor vera.

Arguit Si aia ronalis esset in digito tunc
 amputato digito remoueret aia ronalis Di
 cedu q in pfectis aialib aia no e diuisibilis ad
 diuisione corporis aialis pfecti etia fm pres pri
 cipales. qz diuisio pfecto aiali fm principales
 pres definit aia vtraqz pre infor. marc. vt qn ca
 put amputat in aliquo pfecto aiali. Et ro e qz
 nulla ps manet tuc determinatu subiectu p aia
 ppter defectu organizationis vtriusqz partis.
 Sic tn est in animalibus imperfectis.

*Ar ad no 20. Aialib pte tota qz p apuraro man
 ul. Argro ibi tn no qz ad et p aia id 2 d. Aialib
 pte tota pte qz aia 2 d. Aialib pte tota fm eodm
 et qd illa pte qz aia 2 d. Aialib pte tota fm eodm
 pte 2 d. pte qz pte pte desep. ad. vne pte pte
 temp. pte. amputat et non organa aia ergo
 Aialib pte. 2 ad fm pte et eodm pte fm mag
 ab sapa no qz qz tota qz aia no 2 d. tota*

Arguitur Si aia est in qualibet pte fm es-
sentia. ergo fm virtutem etia in aialibus pfe-
ctis. qz poteria seqtur sp eentia. Ddm qz el-
sentia aie pr duplici capi. Uno fm q respicit
corpus sibi pporcionatu. tunc e vez qz poten-
tia aie seqtur eentia. Alio accipit essentia aie
put pparatur ad partes corpis r no ad totu cor-
pus sibi pporcionatu. et tunc no est vez qz pote-
tia sequat essentia. Et hoc e q alij sic dicunt. U-
bicunqz e tota essentia ibi e tota potentia in ra-
dice et non in actu

Arguit Si aia e i qlibet pte corpis tunc seq-
ret qz id e esset mouens r motu simul. et id e mo-
ueret et quiesceret. vt vna manus moueri pr. et
alia qescere. et aia ead e moueret sursum et deor-
sum. et id e moueret cotrarijs motib qd e inco-
uenies. Ddm e duplr. Primo qz non pprie
mouet aia qda pte corpis mota. qz quis ania
moueret moto toto corpe no tn mouet ad mo-
tionem ptis. qz aia no e pprie i pte. Secundo. co-
cesso qz aia moueat ad motionem ptis. Tunc dice-
du qz no e incouenies vnu et id e p accis moue-
ri et qescere r etia moueri cotrarijs motibus et
hoc si motu no e pfecte vnu et cotinu. Exem-
plu extra ppositu. vt aliqu e cotingit existentes
in nauu quiescere fm se et tn moueri fm moruz
nauis. It e cotingit aliqu e existente in nauu mo-
ueri cotrarijs motib. qz pr cu nauu descendere
et p motu ppriu ascendere cotra motu nauis.
Sile ddm e de aia existente in pte corpis ex q
pres aialis no sunt pfecte cotinue sic vna pars
pt moueri alia quiescere. et vna pars potest mo-
uen sursum. alia vero deorsum.

Arguit Aia ronalis e diuisibilis vel indi-
uisibilis. qz vel e i corpe extensue vel no exten-
siue. si e i corpe extensue sic e diuisibilis. si non
extensue sic e indiuisibilis. Ddm qz est du-
plex extensio. qda e extensio qstiatina sicut al-
bedo extendit in pariete. et sic ania no e extensa
in corpe. qz tunc diuideret ad diuisionem corpis
Alia e extensio essentialis. et sic aia est extensa i
corpe. qz essentialiter informat qualibet parte
corpis. et non oportet qz sic extensum diuidat
ad diuisionem corporis diuisi.

Quod autē quib⁹.

Hic pnter soluit primā qonē prius motam q
fuit. An vegetatiuū. sensitiuū. et intellectiuū
sunt pres aie diuerse vel vna ania. Ddm qz
ista is dicta scz vegetatiuū. sensitiuū. intellectu-
uū et motiuū capiunt duplr. Uno put inueni-
tur i aialib⁹ segregatim. et sic sunt diuerse anime
Qd sic probat Aresto. qz qn inueniuntur in di-

uersis tunc penes istas aias sumit dña aialiu
secl dñe sumuntur ex forma substāiali. g⁹ in di-
uersis significat formas sbales. Alio accipiunt
fm q inueniunt i vno r eodē. r sic no significat
diuersas aias. qz tunc possibile esset diuersas a-
nimas ee i eodē. sed significat diuersas potēti-
as. Un pz q i hoie no sūt diuerse aie. quis tn
in vno hoie sint vegetatiuū. sensitiuū intelle-
ctiuū et motiuū.

¶ Quenit Utz aia vegetatiua. sensitiuua. r in-
tellectiua sit vna aia vel plures aie. Ddm qz
ista tria in vno numero sunt vna aia numero
sicut in hoie. Et hoc pz trib⁹ rōnib⁹ ducētib⁹
ad impossibile r vna rōne oñsiua. Prima rāto
stat in hoc. Si plures forme substāiales eēt
in vno subiecto id e materia. seqret qz vnu ens
in numero esset plura entia substāiali. Sz se-
q̄la e impossibilis. qz implicat cotradictionem
Seq̄la tn pz. qz a forma substāiali aliqd dñ
simplicit ens cu ipa dat simplicit esse. Sz aia
est forma substāialis. g⁹ si sūt plures anime in
vno hoie sunt plura entia substāalia. Scda
rō sumit ex mō predicandi. Et stat in hoc. Si
aia sensitiuua et intellectiua diuerse sint aie tūc
ista ppositio hō e aial vel esset falsa vel pac-
cidens. quoz vtrūqz e ptra intentōem Aresto.
scdo postērio. Seq̄la pz. qz ois pdicatio q̄ su-
mit ex diuersis formis. vel e falsa si forme non
sunt subordinate. vt albu e dulce. ibi pdicatur
diuerse forme no subordinate. vl si forme sunt
subordinate e pdicatio p accis. vt superficies est
colorata. superficies eni subordinate colori. qz co-
lor e in superficie. sicut in subiecto primo. Si er-
go ista ppō hō e aial sumit ex diuersis formis
scz a forma ronali et sensitiuua no pt esse in pri-
mo mō pfe. Tercia rō stat in hoc. qz si aia vege-
tatiua. sensitiuua. r intellectiua essent diuerse aie
in vno hoie seqret qz opatōes facte ab vna aia
no ipeditēt opatōnes factas ab alia aia. sz hoc
est falsum. ergo sūt vna aia. Maior pz. quia
q̄cūqz sunt simplr diuersa vnu no ipedit alterz
Minor pz. qz si opatio vni⁹ aie sit multū intē-
sa tūc ipedit opatio alterius aie. Cotingit eni
ex multū intēsa imaginatōe ipediti vntem
intellectiua. cotingit etia ex intellectu ipediti
opatōes sensitiuas. Rō oñsiua stat in hoc. sic
se hz numer⁹ altior r supior ad numerū inferio-
rē. ita se hz aia dignior ad minus dignā. sed su-
perior numer⁹ includit inferiorē. g⁹ supior aia
includit inferiorē. sic intellectiua includit sensi-
tiuā. et sensitiuua vegetatiuā. Maior patet. q̄a
spēs rez sumit ex aialib⁹. sicut ergo spēs rerū se-
hnt vt numeri ita et aie. Et hoc e qd dicit infra

Handwritten marginal notes:
 aia p se mouet f mouet qm
 rōne p rōne f hō 2 p aia
 aia mouet ip rōne rōne
 mouet aia qz rō
 aia no e in loco rōne ut mouet
 rōne f aia qm qz 2 in loco
 rōne p 2 rōne rōne
 mouet rōne rōne et rōne f
 rōne no 2 rōne rōne rōne

Ita est anima dicitur anima mixta... qd dicitur anima mixta... qd dicitur anima mixta...

De *xviii* Anima

Aristo. qd sicut trigonum est in tetragono. i. figu-
ra triangularis in figura qua drangulari. ita ve-
getatiuum in sensitiuo. Minor pz exemplaris qd
ternarius includit ternarium virtute sic etiam
intellectiuum includit sensitiuum sicut infra pa-
bit manifestius.

Arguit Corruptibile et incorruptibile no
sunt vnu numero. sz aia sensitua r intellectua
snt sicut corruptibile r incorruptibile. g non
sunt ide nmero. Ddm q si aia sensitua ca-
piat fm se r hz q sepat ab aia ronali vt i bruto
sic est vez q no sunt ide numero. sed differunt
sicut corruptibile et incorruptibile. sed si capia-
tur ania sensitua fm q coniungit aie ronali sic
sunt ide numero. r sic aia sensitua est incorru-
ptibilis. In hoie eni non est ania sensitua fm
naturā ppriā sicut in bruto. sed solū fm substā-
tiale virtute. Et p hoc soluit argumentū. Si
dicat corruptibile et incorruptibile plus diffe-
runt q genere. Uez est de genere philico r ideo
illa autoritas non habet veritatē de animab⁹
quia anime non habent materiā fm se.

Arguit In hoie sumit gen⁹ ab aia intelle-
ctua. Jā ide no p supponit seipm. sz aia intel-
ctua p supponit sensitua. g no sunt vna ania

Ddm q ide capit duplr. Uno⁹ fm idem r
fm eandē gradū essendi. et sic ide no p supponit
seipm. Alio⁹ accipit ide fm diuersos gradus
pfectōnū. r sic ide hñ p supponit seipm. qz ide
acceptū fm vnu gradū p supponit seipm acce-
ptū fm aliū gradū. sic aia ronalis fm q hz i se
gradū sensitiuū p supponit ab aia fm q hz in
se gradū ronale. Sumitur ergo gen⁹ in hoie r
dñā ab eodē. qz ab aia ronali fm tñ q habet
in se alias aias. Et sicut dicitur est de alijs generi-
bus subalternis. qz etiā oia alia genera pdica-
menti substātie sumunt in hoie ab vna aia ac-
cepta fm diuersos gradus.

Arguit Predicata substātia sumit a for-
mis substātia. sz in hoie snt plura pdicata
substātia. g in hoie sunt plures forme sub-
stātiales. Ddm q ista minor pz duplr intel-
ligi scz q de hoie pdicant plures forme sbales.
Uno⁹ q pluralitas significet pluralitatē reale
et sic ē falsā. qz pdicata sbalia no dñt realiter
ab inuicē. Alio⁹ q talis pluralitas significet
pluralitatē rōnis. et sic ē vera. Et p hoc dicen-
dū est q sicut in pdicatis est distinctio rōnis r
no realis. ita etiā in formis substātia lib⁹ ē di-
stinctio fm multos gradus. Unde eodē modo
debet argui in pdicatis sicut in formis. Et si di-
catur. de Sorte dicitur diuerse forme sbales.
ergo in Sorte snt diuerse forme sbales. Dd⁹

negādo dñam. qz diuersitas in portat diuersi-
tatem realem que no est in Sorte fm formas
substātiales.

Arguit Disticta pdicata substātia pdicā-
tur d Sorte pcedēdū ē. g i Sorte snt distictae
forme sbales. etiā pcedēdū ē qz ille aie sunt di-
stincte p multos g⁹ q tñ grad⁹ no hnt talē di-
uersitatē sed solū distinctōem rōnis rei ronabi-
lis. Et no distinguūt fm distinctōem phili-
cam sed loycam.

Queritur Uez i generatōe hois snt mlte
forme substātiales sibunnicē succedētes. Di-
cēdū q sic. r hoc pz autoritate Aristi. in libro
de aialib⁹ q dicit qz embrio. i. fet⁹ cōcept⁹ in vte-
ro materno pūo viuit vita plante. i. vita vege-
tatua. deinde vita aialis. i. sensitua. deinde vi-
ta intellectua. Sz vita vegetatiua ē ab aia ve-
getatiua. sensitua ab ania sensitua. r intelle-
ctua ab aia intellectua. g i hoie snt plures
anie sibunnicē succedentes. et sicut dicitur ē ad-
ueniente altioriforma inferior desinit esse.

Arguit Dis forma sbalis dat spēm. si ergo
forme plēs succedūt in generatione hois. ergo
embrio ē diuersarū spēm. Ddm q qncunqz i
motu cōtinuo acqrit aliq forma p multas me-
dias formas. tūc renōiatio illi⁹ mobilis no fit
a medijs formis sed ab vltia. Lun⁹ rō ē qz me-
die forme no snt pprie termini mor⁹ sz snt dese-
rētia subiectū ad principale formā. Et fm hoc
dicit cōmētator q generatō hois ē translatio
a prima forma ad vltimā. Per hoc g⁹ ddm ad
maiorē q duplex ē forma sbalis. Quedā est q
pprie ē termin⁹ mor⁹ siue mutatiōis. r talis for-
ma sbalis dat spēm. Alia est forma sbalis q est
via ad principale terminū mor⁹. et talis forma
no dat spēm. r ideo dicat semia non bauulare
plantam sz hoiem. quia ille forme pcedentes i
materia non renōiant materiam.

Quoniam ergo quo.

Postq Aristi. declarauit maiorē principalis rō-
nis. i. q ania ē id q viuimus fm oēm g⁹ vite
hic pnter ponit principale demōstratōez p quā
declarat maior. Et stat i hoc demōstratō. Duo-
rū qz vtroqz dicimur ee vl⁹ opari id q pmo di-
cimur ee l opari hz se vt act⁹ vl⁹ forma. r id q se-
cūdario dicimur opari hz se vt materia. sz dici-
mur viuere aia primo r ex pnti corpe aiato. g⁹
aia ē act⁹ r forma corpis aiati. Maiorē pbat
p duplicē formā scz d scia r sanitate. qz nos di-
cimur sciētes scia. r ee dicimur sciētes aia sciēte
Sicut dicimur sani sanitate r corpe sōo sz po di-
cimur sani sanitate r ex pnti corpe sōo. Et sicut p⁹

dicimur scientes scientia. ergo scientia e forma et actus scientis. est eni scientia actus scientifi / ci et no cuiuscunq. et sanitas est actus corporis sana bilis et non cuiuscunq. Et hoc ideo qz actus actiuoz sunt in patiente disposito. i. forme sut in suis pprijs materijs. Et quibus concludit diffinitiones anime que est minor principalis demonstrationis scz Aia est id quo viuim⁹ sen timus mouemur et intelligim⁹ primu. Et ex hoc sequit qz aia est sicut forma et actus et cor / pus sicut subiectum.

Arguitur Non dicimur sani solu corpore. quia tunc hoies infirmi essent sani. Nec dici / mur scientes ania. qa tunc omnes pueri essent sciates quia habent animam. / *Dom qz corp⁹ accipitur dupliciter. Pmo fm se. et sic no di / cimur sani fm corpus. Et siliter non dicimur scientes aia absolute accepta. Alio modo capif corp⁹ p corpe sano. et sic tunc dicimur sani cor pore sano. Similiter dicendū est de anima. qz dicimur scientes aia sciente. sic etiam dicimur viuere aia et corpore non absolute sed corpore aiato. et ideo prima denoiatio vite est ab ania quare est actus corporis.*

Tripliciter eni dicitur

Hic consequenter ostendit pclusionem prius dictam sequi ex pmissis. fuit enim prius sic de monstratu. Si anima est id quo primo dici / mur viuere. ergo aia est actus. pbat ergo illam conclusionem sic. quia vel ania est materia vel forma vel totu ppositu. Sed aia non est mate ria vel totu ppositum. ergo est forma et actus. Maior patet ex sufficienti diuisione. Minor pbat. qz tam corpus qz corpus aiatum sunt ea quibus secundo viuimus. Anima aut e id quo primo viuimus. et ppter hoc inducit duo correlaria. Quoz primu est qz antiqui be ne dixerunt aiam non esse sine corpe. sic tamen qz non esset corp⁹ sed actus alicu⁹ corporis scz organici. Scdm qz aia non est in quolibet cor pore. sed in corpe organico et disposito. Et in hoc sunt aliqui antiqui reprehededi qz quis dicebant aniam non esse sine corpe non tamen aptabant aiam ad corpus. qz non dixerunt in quali corpe haberet aia esse. Ideo sunt vere re / phensibiles. et hoc patet sensu et rone. qz vide / mus qz quelibet aia non est in quocunqz corpo re sed in determinato corpe. Et rone sic. qz act⁹ vnuscuiusqz natus est fieri in ppria materia. Et deinde recapitulat qz aia est actus corporis habentis vitam in potentia.

Arguitur Anima ronalis est pprius actus

corporis humani et non manet in materia. q⁹ pprius actus non est semp natus esse in mate ria. Dicendū qz Aresto. in ista autoritate no dicit esse sed fieri sic qz sit sensus. Actus pprius semper natus est fieri in sua ppria materia. Et tunc non habet exceptionem in aia ronali. qa ipa nullo modo potest fieri extra materia. Si eni fieret extra materia non esset aia sed substā tia sepata. Scdo dicendū qz si ponat in auto / ritate esse sic qz sensus sit qz pprius actus nat⁹ est esse in sua materia. Tunc est verū qz diu ma teria est ppria potentia aie qd contingit qn pt aia exercere suas opationes vitales per corpus et sic stat autoritas ista. qz actus semper manet in ppria materia.

Queritur Utr aia ronalis debeat esse i cor pore corruptibili sicut in ppria materia Di cendum qz sic. et rō est. quia aia debet esse in illo corpore p qd potest recipere suas perfectōnes scz scientias et virtutes. sed hoc non potest facere per corpus incorruptibile ergo. Maior patet quia deteriora sunt gratia melioz. cū ergo ania est melior corpe oportet corpus esse tale qz ser uiret ad suas pfectiones. Minor patet. qz sci entie acquirunt in nobis per potentias sensiti uas sed fundamentū oim sensuū est sensus ta / ctus. ergo oportet in corpe aie ronalis esse sen sum tactus. Sed vbi est sensus tactus ibi est corruptibilitas. quia sicut patebit inferius sen sus tactus fit ex quadam medietate quattuoz qualitatū. sed vbicumqz est talis medietas ibi est corruptibilitas.

Arguitur Ex hoc sequeret qz substantie se / parate etiam vnirentur corpibus corruptibili bus. Sequela patet qz necesse est illas habere scientias. Dicendū est qz quis necesse sit il las habere scientias et cognitiones rez no ta / men est necesse qz ppter hoc vniantur corpi. qa tales substantie hnt cognitionem rez p species a deo infusas et no p species acqulitas. sicut aia ronalis.

Arguitur Inter formā et materiā debet esse pportio. quia actus actiuoz sunt in patiente pdisposito. sed aia ronalis est incorruptibilis ergo debet vniri corpi incorruptibili. Etia dicitur in textu. actus pprius e in determinata ma teria. Dicendū qz est duplex dispositio i ma teria. Una est fm quā materia est apta ipi for me. Alia est que cosequitur ex necessitate mate rie in qua est talis dispositio sicut patet exem / planter de terra in qua pt inueniri dispositio duplex. Quedā est necessaria terre vt attingat suū finē sicut qz terra sit ferrea. quia oportet qz

Ad hoc qd dicitur qz aia est actus et forma

Diffinitio anime

Ad hoc qd dicitur qz aia est actus et forma

Ad hoc qd dicitur qz aia est actus et forma

Ad hoc qd dicitur qz aia est actus et forma

Handwritten marginal notes at the top of the page, including the number '117' on the left and various philosophical or theological remarks in Latin script.

De xxx Anima

diuidat ligna. Alia est dispositio que sequitur ad hoc quod terra sit ferrea et est quod contrahit rubiginem et hoc est propter intentionem illam qui introducit formam ferre. Sic in proposito duplex est dispositio in materia anime rationalis. Una est que necessario est in corpore cui debet anima uniri. Et illa dispositio est quod corpus habeat sensum sic probatum est. Alia est materia dispositio que sequitur ex necessitate illam materiam esse corruptibilem et sic oportet illam materiam esse corruptibilem quia in corpore incorruptibili non potest fundari sensus. Et quod corruptibilitas non est principaliter intentio ab illo qui disponit materiam pro anima rationali. Sed corruptibilitas consequitur illam dispositionem que est principaliter intentio ab agente. Tunc respondet ad argumentum quod forma et materia debet proportionari quantum ad illam dispositionem quam principaliter intendit agens in materia. et illa non est corruptibilitas sed est quod corpus habeat in se sensum et sic in hoc proportionatur anime. Si ergo sensum possit esse in corpore incorruptibili tunc tali corpori deberet anima rationalis uniri.

Sed propter dicta quod anima rationalis non est tamen rationalis sed etiam sensitiva. quoniam ergo secundum quod est rationalis non requirat corpus corruptibile tamen secundum quod est sensitiva quod necessario habet fundamentum in corpore corruptibili.

Arguitur. Anima rationalis inter omnes formas bilis naturales est maxime immaterialis ergo debet uniri corpori celesti. **Respondetur** quod anima rationalis capit dupliciter. Uno modo secundum potentias intellectuales et sic est maxime immaterialis quod opera talium potentiarum sunt sine corpore. Alio modo accipit secundum quod est sensitiva et vegetatiua. et sic habet eandem conditionem cum alijs animabus. sicut ergo alie anime vegetatiue scilicet et sensitiuue sunt in corruptibili corpore sic etiam anima rationalis. Et ita hoc argumentum procedit de anima que est tamen intellectiua sic est anima nobilis.

Arguitur. Anima est simplex. ergo debet uniri corpori simplici. et per se uniret unum elementorum vel celo cum non sint plura corpora simplicia. **Respondetur** quod quous sit simplex in essentia non habens compositionem in materia et forma tamen est multiplex in virtute operatiua et per talem virtutem multiplicem etiam contrahit et corpus multiplex in partibus. Cuius ratio est quod omnes illas diuersas virtutes anime exercere potest diuersa organa. quod alia est pars per quam actus videndi exercetur quod audiendi.

Arguitur. Anima rationalis est perfectior alijs animabus. ergo deberet uniri corpori habenti auxilia naturalia per que posset descendere seipsam. **Respondetur** quod homo accipitur dupliciter. Uno modo secundum formam eius primam institutionem scilicet in statu innocentie et sic homo non indiguisset auxilijs ad resistendum suis strarijs. quia nihil fuisset strarium homini quod diu seruaret rectitudinem illius status. Alio modo

accipitur homo secundum statum peccati et tunc etiam satis potest uideretur de auxilijs per se sibi confertur ratio per quam potest seipsum munire contra impugnationem. Et quia animalia bruta non habent rationem qua se sic defendunt. ideo necesse fuit quod deus prouideret illis animam libere de auxilijs naturalibus.

Arguitur. Si corpus humanum est proprium subiectum anime rationalis. ergo anima rationalis nunquam separatur a corpore. **Sequitur** probatur. quia proprius actus non separatur ab eo cuius est actus. **Respondetur** quod corpus humanum accipitur dupliciter. Uno modo secundum quod est debite proportionatum ipsi anime rationali. et sic anima rationalis nunquam separatur a corpore. Alio modo accipitur corpus secundum quod sit improporzionatum ad animam rationalem. et sic anima potest separari a corpore. quia tunc corpus non est propria portio ipsius anime. Unum patet quod maior simpliciter est vera quam proprius actus non separatur a propria portione secundum quod habet. id est quantum diu manet propria portio talis actus.

Queritur que sit secunda diffinitio anime. **Respondetur** quod ista Anima est id quo primo uiuimus sentimus mouemur et intelligimus. Et est bene assignata. quia descriptio alicuius rei ignoret potest optime dari per proprias passiones vel operationes quibus ducimur in noticiam ipsarum rerum. cum ergo iste percipiat. uiuimus sentimus et sint proprie operationes anime. et diffinitio est bene data de anima.

Arguitur. Ista diffinitio ducit potentius anime. ergo non est bona diffinitio anime. **Probat** quod anima vegetatiua uiuimus. et potentia sensitiva sentimus. et potentia motiua mouemur et potentia intellectiua intelligimus. **Respondetur** quod ista percipula primo capit dupliciter. Uno modo ut tamen ualeat sicut proximum et sic est uerum quod potentius primo uiuimus sentimus mouemur et intelligimus. Alio modo primum tantum ualeat sicut principale. et sic ducit anime que est id que principaliter uiuimus scilicet per animam vegetatiuam. sentimus per animam sensitiuam. et sic capitur primo in diffinitione ista. quous enim potentia est proximum principium uiuendi. id est operationum vitalium non tamen est principium principale.

Arguitur. Etiam sic capiendo primo tamen ista diffinitio ducit anime rationali tamen. quia illa est que uiuimus sentimus mouemur et intelligimus. **Respondetur** quod iste percipula diffinitionis potest capi dupliciter. Uno modo iunctim et sic solum ducunt anime rationali. quia illa iunctim est principium uiuendi sentiendi mouendi et intelligendi. Alio modo accipiuntur iste percipula diuisim scilicet reddendo singula singulis. et sic ista diffinitio ducit omnibus animabus. quia sub prima percipula scilicet uiuimus intelligitur anima vegetatiua sub secunda scilicet sentimus intelligitur anima sensitiva. sub ter

Handwritten marginal notes on the right side of the page, continuing the philosophical discussion and including the number '118' at the bottom.

Libere

Secundus

cia scz mouemur intelligitur motina. sub vltia
scz intelligim⁹ intelligit⁹ aia intellectina.

Queritur Quo ista scda diffinitio demon-
strat primam. Ddm q hoc mo. qa id qd e pnci-
pium quo primo viuim⁹ sentim⁹ mouemur et in-
telligim⁹ est actu s primus substantialis corpis
phsici organici. Sed aia est hmoi g rē. Est at
ista demonstratio qa Lu⁹ rō est qa in ipsa pce-
dit ab effectu ad causam. talis aut demonstratio
est qa sicut p3 primo posteriori. Sunt enim
moueri sentire intelligere effectus aie.

Queritur Que istaz diffinitionū sit mate-
rialis et que formalis. Ddm q scda e formalis
et prima materialis. qa in prima diffinitione
ponit aliquid qd se hz ex pte materie scz corp⁹. s3
in scda ponit aliquid quod se hz ex pte forme
et nihil ponit qd spectat ad corp⁹ puenienter. g
prima diffinitio dicitur materialis. qa dat p ma-
teriam. et scda dicit formalis qa dat p opationē
opatio est forma.

Arguitur. Diffinitio formalis demonstrat
materialē a priori. et demonstratio ppter quid
a priori cū sit formalis. Ddm ad primā pte
assumpti q duplex est diffinitio formalis. Una
q est data p formā et illa hz demonstrare mate-
rialē a priori sicut ptingit in duab⁹ diffinitio-
nib⁹ motus tertio phsicoz. quaz prima demo-
strat scdam a priori. Alia est diffinitio formalis
q datur p effectū forme. et sic diffinitio formalis
demonstrat materialē a posteriori. et talis est se-
cunda diffinitio aie. quia illa que ponunt in se-
cunda diffinitione aie sunt effectus formarum
qa viuere est effectus anie vegetatiue. et sentire
est effectus anime sensitue. moueri est effectus
aie motiue. et intelligere est effectus aie intelle-
ctiue. Est tñ psiderandū q aliqui volentes con-
cordare duas opiniones adinuicē scz an prima
diffinitio demonstret scdam a priori vel ecōtra
ponit istā distinctionē. Quia iste pncipule in se-
cunda diffinitione scz viuim⁹ sentim⁹ rē. pnt
dupl⁹ capi. Uno mō put dicūt essentiam vita-
lem. sic q iste dictiones significant effect⁹ causē
formalis sicut dicit Aristo. postea q viuere in
viuentibus est esse. et sic scda diffinitio a priori
demonstrat primā. Alio mō accipiunt iste dictō-
nes vt significant effectus aiaz sic q sit sensus
Anima est id quo exercemus opa viuendi opa
sentendi rē. et tu ne prima demonstrat secundā
a priori. et scda primā a posteriori. Sed ista cō-
cordia multipliciter dicit respiciendo oēs pri-
cūlas. Primo qz nō pnt ille pncipule capi s3 q
significant essentia aiaz. qa quis inuenit vi-

arguit aristoteles
ordem totam istam ad
vltimam aia scda
scz in scda ponit
aliquid quod se hz
ex pte forme et nihil
ponit quod spectat
ad corpus puenienter
g prima diffinitio
dicitur materialis
quia dat per materiam
et secunda dicit
formalis quia dat per
operationem operatio
est forma.

uere quōq; accipi p essentia vite sine p anima.
tñ nō pnt sic alie pncipule capi. scz q sentire signi-
ficet essentia sensitua. et intelligere essentia in-
tellectua. Secdo qa si admittat q ille pncipule
sic capiant adhuc prima demonstrat scdam a
priori. Circa qd sciendū q aia aduenies corp⁹
intelligunt primo informare corp⁹. et p info-
mationē dare esse vitale corp⁹. pntelligitur ei
q aia sit in corpe anteqz intelligat aiam dare esse
vitale. qa ergo prima diffinitio dat de aia s3
q absolute inest corp⁹. secunda s3 q dat esse
vitale corp⁹. igitur adhuc prima diffinitio sig-
cām scde diffinitionis s3 natura

Potentiarū autem

Postq; Aristo. determinauit de substantia aie
ponendo duas diffinitōes eius. Dic itaz deter-
minat de potentis anime siue de trib⁹ anime.
Luius ordinis ratio est qa substantia natura-
liter pcedit accens. sed potentie anime sunt acci-
dentia aie. ergo aia pcedit suas ponas. Prio g
determinat de potentis aie in generali. Secdo
in speciali descendit ad singulas ptes anie. Ibi
quare de alimento primo. Circa primū enume-
rat potentias anime in genere. Et circa h⁹ pmo
ostendit quō differenter se hnt ad diuersa aia/
ta. Secundo ostendit quō ille potentie se hnt
Et dicit q quedā potentie anime insunt qbul-
dam animatis sicut brutis insunt vegetatiuū
sensitive appetitiuū et motiuū s3 locū. Qui-
busdam autem animatis insunt omnes iste po-
tentie sicut hominibus. Quibusdam vero inest
sola vna ps anime scz vegetatiuum que est in
plantis tñ. Et dicit enumerat genera potentia-
rum dicens q potentie anime sunt vegetatiuum
sensitive appetitiuum motiuū s3 locum. et
intellectiuū.

Inest autē plantis

Ex quo prius dictū est q tñ quatuor snt grad⁹
vite. s. vegetatiuum. s3itiuum. s3 locū motiuū et in-
tellectiuū. et h Ar⁹. addidit appetitiuum. Vult g
Ar⁹. h q quis appetitiuum sit genus potētie nō
tñ e grad⁹ vite. Et h ont qz nō sepant abinuicē
s3itiuum et appetitiuum. Dictū autē e sūp q grad⁹
vite e pncipū viuēdi ab alijs sepabile. cū g se-
situum et appetitiuum nō snt sepabilia sic faciunt
vnu gradū. Dicit g Ar⁹. quō differēt ista gene-
ra inuicē diuersis aiatis. Dicit em q in plātis
est vegetatiuum. Animalib⁹ aut pfectis inē etiā
s3itiuum. Lu⁹ rō est qa spēs rerū hnt se sicut nu-
meri sed in numeris pcedit ab imperfectioribus
numeris ad pfectiores. ergo etiā o3 sic pcedere

h⁹ moti
sensit
m

veg
veg
veg

in speciebus reru. Quib' aut inest sensitivum in est etia appetitivum. Et dividitur appetit' in desi...

Unde autem sensus est

Hic probat principale intentu scz q' no sepant ab invice sensitivum z appetitivum. Et ad hoc ponit...

Inde autem alimē.

Hic ponit alia rone ad hoc q' appetitivum z sen sitivum no sepant. Et stat ro in h. Ubicunq' e' sen sus alimēti ibi est appetit' sed in aialib' est sen sus alimēti. ergo etia appetit' Maior pz. quia...

Arguitur Aliqui appetit' potu calidi. Ergo no est appetitus semp humidu z frigidu. Dum q' duplr pt potus dici calidus. Uno mo abso tute. z sic no est hm q' aliqua aialia appetat po tu calidu. Alio aut mo dicit' pot' calidus vel frigidus i ordine ad p' mixtionē aialis. z sic ois...

potus est frigidus. Cum' ro est. qa oz animata esse mixta ex q'tuoz elemētis. scz calido frigidu humido sicco. z i'o oz q' v'ant calido frigidu sic co z humido. sed manifestu q' in cibo no appe tunt frigidu. g in potu.

Quentur Quot sunt aie z q't gradus vite z quot genera potentiaz. Dm q' sūt tres anie scz vegetativa sensitiva z intellectiva. Sed sūt q'tuor grad' vite scz vegetativu sensitivum motiuu fm locu z intellectivum. Et sūt q'nq' gene ra potentiaz scz vegetativu sensitivum appetitv u motiuu fm locu z intellectivum. Ratio istius diversitatis est q' distinctio animaz. distinctio graduu vite z distinctio generu potentiaz sumu tur ex diversis. z ergo necesse est variare numer illoz. Distingunt em aie fm q' differenter exer dunt natura sine formas naturales. Sicut em prius pbat' est Aia vegetativa excedit natura q' mouet ad p'arias d'as positionis. Uel g talis aia v'atur q'itativibus in sua opatione vel no Si no v'it q'itativ' sic est aia intellectiva q' inquatu intellectiva no agit p aliqs qualita res Uel aia v'atur q'itativ'. Et hoc duplr. qa vel v'atur q'itativibus dispositivē t'm z no esse ctive z sic est anima sensitiva qz talis aia opaf p organa corpalia que necesse est disponi p ali quas q'itates. Exempli gra. aia sensitiva opaf visionē p oculos necesse e aut oculos esse dispo sitos aliquibus qualitatibus. Uel aia v'it ta libus q'itativibus in sua opatione dispositivē z effectivē sil. et sic e anima vegetativa qa illa hz aliqua organa p que opatur suas opationes si cut est stomachus epar cor zc. Et etia i sua opa tione agit in obiectu p tales q'itates qz oz p ca lore alimentu decoquit. Unde pz q' no solu or gana aie vegetativae disponunt p q'itates sic in sensibus. sed etia opationes sūt p medium ipsaz q'itativu. hoc aut no fit in sensibus Nam visus no recipit suu obiectu qa calidū aut fri gidum Uel possunt anime ab invice distingu' fm q' dant differenter esse. Anima em vel dat esse pure spūale et sic est intellectiva. vel dat esse pure materiale et sic est aia vegetativa. vel dat esse partim materiale et partim spūale et sic e aia sensitiva. Dat em anima sensitiva esse partim materiale. quia v'atur q'itativibus dispositiv' organa. Et dat esse partim spūale. quia recipit for mā spūalem qa sensibile recipitur in sensu absq materia sicut infra p'abit. Sed gradus vite distinguuntur abinv' cez fm q' sunt differenter sepabiles in diversis aiatibus s' hoc cōtingit tm quattuor modis scz dū vegetativu separatur a sensitivo sicut in plātis. z sensitivum a motio

+ spence... Et roe p'nd e' q' d' ord' d'...

Et hoc duplr. qa vel v'atur q'itativibus dispositivē t'm z no esse ctive z sic est anima sensitiva...

no gradus vite... sed p' d'...

Libe

Secundus

Handwritten marginal notes in the left margin, including phrases like 'non est gradus vite' and 'in intellectu oia illa'.

non est gradus vite qz no sepatur a sensitivo sic in textu pbatu est. Sed in intellectu oia illa inveniunt. Sed genera potentiaz distinguuntur p ratione ad obiectu. vel ergo obiectum potentie est alqd corpus iunctu aie fm locuz & p pinqtate. & sic est primum gen^o potentiaru scz vegetatiu. qa necesse est alimentu qd e obiectu potentiaz vegetatiuaz esse iunctu aie & alito. Vel obiectu est sepatu fm locu. & hoc contingat Duplr. qa aia duplr se hz ad obiectu. qnz em p opatione aie res tendunt in aiam. & qnz aia tendit in res. Exmpli gra. p sensatione tendit sensibile in sensum. qa visio fit p h q visibile recipit in visum p suam spem. vel ergo accipitur hoc obiectu fm q res tendit in aiam. Et h Duplr. qa vel talis res est sensibilis. & sic est genus sensitivum. vel talis res est vniuersalis & intellectualis. & sic est intellectiu. vl tale obiectu accipit fm q aia tendit in res sicut in fine. & sic est appetitiu. vel aia tendit in fine opis. sic est motiu. qa appetitus est respectu boni & bonuz et finis coincidunt. sed p potentia motiu tendit aia in aliqd sicut in terminu opis. qa p illa reuenit ad aliqd qd e termin^o appetitus

Quare vocat^r gna pna

Queritur. Quare vocatur genera potentiaz. Ddm q ideo dicunt genera quia continent sub se multas spes potentiaz sicut gen^o vegetatiu continet sub se tres spes. Sensitivum continet sub se noue species. Intellectiu continet sub se duas Appetitiu aut continet tres spes

Duplex pna motiu

Arguit Ergo motiu non est gen^o quia non continet sub se plures species pbat. Na ideo dicitur aliqd gen^o qa hz sub se plures species. Ddm q motiu potentia est duplex. Queda est motiu impatiua que se impat motu. & talis potentia est diuisa in multas species. quia continet sub se intellectiu voluntate appetit^o sensitivos et sensus interiores sicut infra patebit. Alia est potentia motiu localis executiua. & tunc est ddm q spes accipit duplr. Uno mo p reali natura specifica. & sic non est distinctio specifica in illa potentia. quia sicut dicit Aresto. ij. hui^o. q diuersa organa non diuersificant spe ipsam potiaz motiu. Alio mo accipit species p speciali mo & sic potentia localiter motiu executiua est diuersaz speciez in diuersis aialibus qa aliqua aialia mouent localiter reptando sicut sunt serpentes & vermes. et aliq mouentur volado sic aues. et aliq ambulando sicut hoies.

Querit Que sit ratio ordinis istoz genoz potentiaz. Ddm q genera potentiaz possunt duplr ordinari. Uno mo fm via generationis fm qua pceditur ab imperfectis ad perfecta. et sic

vegetatiu est primum. deinde sensitiu tunc appetitiu. Deinde motiu fm locu. et ultimo intellectu. Alio mo pnt ordinari fm ordine perfectionis & sic est oppositus ordo Istud aut pot esse manifestu pando ista genera potentiaruz ad aialia. qa vegetatiu inuenit in imperfectibus q sensitiu. deinde appetitiu. deinde motiu fm locu & tunc intellectu

Arguitur Appetitiu etia reperitur in non animatis. ergo non est potentia aie. Ans pbat. quia materia appetit forma. pzo phisicoz. Ddm q est duplex appetitus scz naturalis qui nihil aliud est q inclinatio nature ad fine vel opatione et talis appetitus etia est in non animatis nec ut sic est potentia aie. Alius est appetit^o aialis qui sequitur cognitionem alicu^o appetibilis et talis solum inuenit in aialibus. et de tali appetitu hic loquit Aresto. Appetitus em sensitiv^o sequit cognitione sensitiu. & intellectiu^o cognitione intellectu.

Queritur Utu plures sint potentie in aia. Ddm q sic. Et precipue in aia ronali. Lur^o ro duplex est Prima. aia pcipue ronalis est perfectissima inter inferiores creaturas. ergo dz hie perfectissimas et plures opationes qa opatio est finis rei. et perfectior res hz perfectiore fine. sed non pot habere multas opationes perfectas p vnam potentiaz. qa diuersaz opationu sunt diuersa pncipia. ergo oz q illas perfectas opationes habeat p plures potentias. Lur^o ro est quia illa q fiunt in superiorib^o p pauca media. fiunt in inferiorib^o p plura Non em est ordinabilis ad eundem fine cu substantijs sepatis. sed illi fine habent substantie separe p pauca & non p multa media sed inferiora sicut ho hnt illu fine p multa media. Secunda ratio stat in hoc quia homo est ppositus ex duplici natura scz ex corpali q ad corpus & spirituali quo ad anima ergo etia habebit duplicem potentia correspondentem illi duplici nature scz spiritualem sicut est intellectus agens. possibilis & voluntas. Et alias potentias corpales sicut sunt vegetatiue et sensitive. Et h ideo quia naturaliter potentia sequit naturam. sed in omni natura tria inueniunt. s. esse posse et opari

Arguitur Anima ronalis plus accedit ad dei similitudine qz alie forme. sed in deo non est potentia. ergo etiam ipsa aia ronalis non habebit aliquam potentia ergo & Ddm q in aia ronali duo inueniunt & fm hoc duplici sumit. Uno mo quo ad perfectione opationu. Et quo ad hoc aia ronalis magis accedit ad diuina similitudine. qz sic deus perfecte opatur ita etiaz perfecte

V. potuerit aut fuit et in subiecto

Libert

Secundus

potestati in suis partibus. Circa quod sciendum qd totum vniuersale inest cuiuslibet sine prius in essentia et partem sicut al' hoi. et id est totum simpliciter predicari de suis partibus. diuisim superius. Aliud est totum integrale sicut domus et hoc nec inest partibus in essentia nec in parte. et ideo tale totum nullo modo potest predicari de suis partibus sumptis diuisim. Ita enim est mala predicatio lapis est domus lignum est domus. Sed totum partium inest cuiuslibet parti in essentia et non in parte. et id est potest predicari de suis partibus iunctim acceptis ut sicut potest dici calidum leue lucidum sunt vniuersum ignis.

Sic etiam potest dici qd mens noticia et amor sunt substantialiter anima. Et tamen sicut calidum leue lucidum distinguunt ab igne realiter. sic etiam iste potest distinguunt realiter ab anima.

Arguitur Materia prima est sua potentia et talis non distinguit realiter a materia. ergo anima est sua potentia prima tenet per se. **Ad idem** qd non est sile quia non est inconueniens qd aliqua res sit sua potentia passiva causa passio potest fieri per essentiam rei et non per potentiam superadditam. Sed non potest aliquid esse sua potentia actiua quales sunt potentie anime que sunt ad minus actiue postquam receperint species sicut visus postquam receperit species visibiles tunc videt. Ratio istius diuersitatis est quia sicut dictum est qd actus et potentia sunt eiusdem generis. cum ergo forma subalterna que est actus materie prime sit de genere substantie necesse est dicere qd potentia illi actus scilicet materie prime etiam sit de predicamento subiecti. et sic nihil addit potentia materie super materiam realiter sic potentia anime super animam.

Ar. forma accidentalis agit per essentiam suam que etiam forma substantialis. Ans. potest de calore que immediate agit in aquam que nisi sic esset processus in infinitum. **Ad idem** qd ista oppositio non est vera qd forma accidentalis agit per suam essentiam. quia talia accidentia non sunt ea que agunt sed quibus aliquid agunt. et sic ignis agit in aquam per calorem sicut per primum principium non tamen calor agit tunc ratio est quia cum operari sequitur esse eo modo uenit alicui operari quo modo uenit sibi esse. Sed iste forme accidentales per se non habent esse. et sic non procedunt qd forme accidentales agant per suam essentiam. Et si tunc replicetur. si deus crearet calorem extra substantiam tunc talis calor ageret per suam essentiam. Rndet dupliciter. Uno modo superposito qd deus crearet talē calorem propter subiectum tunc daret sibi talē actionem propter subiectum. Secundo potest dici qd non est possibile talē formam creare extra substantiam. quia creatio terminatur ad esse subsistentes. Sed calor creatur extra substantiam non esset subsistens. qd non esset creabilis. quia esse subsistentie caloris est esse in subiecto. cum qd non habet

subiectum tunc est subsistens. et non subsistens quod implicat. Nec est sile de accidente sine subiecto subsistere. postquam per naturam productum est quod potest per se in se sine principali subiecto. sed tamen talis qualitas non est naturaliter ab se quantitate que supplet ibi vice subiecti.

Ar. Aug. dicit qd potest anime non sunt in anima sic accens qd sic suba in eo cuius est substantia. **Ad idem** qd duplex est accidens scilicet cōe et propriū. Ita sicut est qd potest anime non sunt in anima sicut accidens cōe. sed sicut accidens propriū quia ipse potest fluere ex essentia lib' principis anime quod est propriū accidentibus propriis. Accens autem cōe sunt ex principis individualibus.

Ar. Accens non extendit se ultra suum subiectum sed potest anime extendit se ultra suum subiectum ergo non sunt accidentia. **Dicendum** est ad maiorem qd accidens non extendit ultra suum subiectum potest intelligi dupliciter. Uno modo subiectiue et sic est verum qd accidens non potest esse subiectiue nisi in suo proprio subiecto. Alio modo potest intelligi effectiue vel obiectiue. et sic est falsum quia accidens extendit se effectiue ultra suum subiectum. sicut calor ignis agit ultra suum subiectum scilicet in aquam. sic etiam obiectiue potest accidens ultra suum subiectum agere quod visus potest obiectiue tendere in colores extra se existentem.

Arguitur. forma simplex subiectum esse non potest. sed anima est forma simplex ergo non est subiectum accidentium. **Dicendum** qd maior est vera de forma simpliciter simplici que nullam admittit compositionem sicut est essentia diuina. sed anima si est forma simpliciter simplex sed est simplex quia non est composita ex materia et forma id potest haberi in se accens etiam ab ipsa realiter distincta.

Arguitur. Sensibile et rationale sunt differentie anime. ergo significant substantias anime sed sensibile sumitur ex sensu. ergo sensus est substantia anime et per se non est potentia. **Dicendum** qd sensibile caput dupliciter. Uno modo finem eius propriam significationem. et sic sensibile significat aliquid quod oppositum ex corpore sensitano et anima sensitua. et illo modo sensibile est diuina constitutia animal' et sic significat idē realiter cum animi. Alio modo capitur sensibile prout sensibile significat habere sensum. et sic sensibile est accidens et non differentia. quia sensus est qualitas extra essentiam animalis.

Queritur Utriusque potentie anime sint in anima ut in subiecto. **Dicendum** qd quedam potentie anime sicut intellectiue sunt in anima sicut in subiecto. Sed alie potentie sunt in anima et corpore simul. Tunc ratio naturaliter potest sic sumi quia semper eiusdem est potentia cuius est operatio. sic

Handwritten notes:
 potest anime non sunt in anima
 potest anime non sunt in anima
 potest anime non sunt in anima
 potest anime non sunt in anima
 potest anime non sunt in anima

Handwritten notes:
 potest anime non sunt in anima
 potest anime non sunt in anima
 potest anime non sunt in anima
 potest anime non sunt in anima

Handwritten note: 3

Handwritten note: 2

Handwritten note: 3

patz p Aresto. in libro de somno z vigilia. Ille eni poterie sunt poterie aie tm qz opationes tm sunt p aiam. sz ille poterie sunt aie et corpis quaz opationes sunt p aiam et corp sil. sz ma nifestu e q opationes intellectiue sunt p aiam tm opationes aut sensitiue z vegetatiue sunt per aiam et corp sil. ergo etiā poterie vegetatiue z sensitiue sunt in anima et corpe simul.

Arguit Videtur q sunt aliq poterie corpis tm pbat. qz sic aia e tm subiectu potetiaz spi ritualiu. ita corp erit tm subiectu potetiaz cor poraliu. pna tenet a sil. Ddm q no est sile. qz no ealiter se hz corp ad potetias sic aia. qz aia e principiu oim potetiaz etiā corpalium qzuis no copletu subiectu. sz corp no e princi piu oim potetiaz. z sic no e aliq potetia i cor porie tm. Cui ro e. qz poterie q ponit i aia sunt poterie actiue. sed actio est a forma. ergo etiam a forma fluunt potentie potius q a materia. Et ideo nulla e potetia q tm corpi conuenit.

Arguit Aug. dicit q aia quedā sentit sine corpe. q aia hz aliqne sensus sine corpe. Ddz q aiam sentire sine corpe pt duplici intelligi. Uno obiectiue. z sic e vez q aia quedā sentit que no sunt in corpe ipius aiat. sicut qn ouis sentit inimiciā lupi. qdā tm sentit cu corpe sic sentit aliquis vulnus. vel dolorē in corpe pro prio. Alio intelligit q aia sentit sine corpe sub iectiue. z sic est simplicif falsum. qz oportet sen sum organū et sensitiuā opationē semp esse in corpe sicut in subiecto.

Arguit Accidētia dnt esse pporcionata suo subiecto. sed poterie aie no sunt pporcionate aie ergo no sunt accia ipius aie. Minor pbat. qz in aia rōnali qnqz e potetia auditiua sicut i sur do. Etiā in ceco no e potetia visiuā. Ddm q potentie aie capiūt duplicif. Uno generalif et sic conuertunt cū aia et sunt pprie passiones aie in generali. Alio accipiūt pculatim. z sic non oportet q adequent aiabus. Exempli grā Aie vegetatiue pporcionant potetia nutriti ua. augmentatiua. et generatiua. z ille potentie pporcionant aie vegetatiue fm q hmōi. Silt sensus in cōi pporcionant aie sensitiue z no il le sensus vel iste. et ideo oēs sensus sunt in ania sensitiua pfecti aialis si no sit defect ex pre cor poris. q aut pfectū aial qnqz no hz visum non puenit ex defectu aie sz ex defectu organi corpal.

Querit Utrū potentie aie fluant ab ipa a nima. Ddm q oēs potentie aie fluūt ab ipa aia sicut a principio effectiua. sicut inferius pa rebit. sed intellectiue potentie fluūt ab ipa aia rōnali sicut a completo subiecto. et vegetatiue

et sensitiue fluunt ab anima sicut a principali subiecto. Cui ratio est. quia principiu in vno quoqz genere est causa illoz que sub tali genere continent. Sed aia e prior fm naturā suis po tentys. qz omne subiectū forme accidentalis e prius naturaliter in actu p formā substantialē aūqz sibi pt inesse accis. fm qz tale subiectū est in actu substantiali. sic est principium pdu ctuū accidentis si ipm accis sit intrinsecum subiecto id est ortum ex natura subiecti. Si at accis sit ab extrinseco inductū tunc subiectū e susceptiuū talis accidentis sed no pductiuū. z sic est principiu subiectiuū sed no effectiuū.

Arguit Ab vno non pnt fluere plura. sz aia est vnu qōdam ergo non hz plures potetias.

Ddm q dupliciter est aliquid vnu. Uno substantia et virtute simul z ab illo no pcedūt plura. Alio mō aliqd e vnu in substantia multi plex tm in virtute et ab illo possunt plura pce dere fm aliqne ordinē. sic aut est de ipa ania. qā aia est multiplex in virtute et ideo pcedunt ab ipa multe potentie fm quendam ordinem.

Arguit Aia est subiectū potetiaz ergo no est principiu neqz causa efficiēs. qz materia et efficiens no coincidunt Ddm q materia ex qua no coincidit cū efficiente sed bene materia in qua. Et rō e qz materia ex qua fm q hmōi e pura potetia. efficiens aut sedm q hmōi est in actu sed implicat aliqd esse in potetia et i actu. sed materia in q e etiā in actu. ergo illa pt esse ti mul efficiēs et materia. sic aut est de aia. qz aia est materia in qua id est subiectum potetia rum. ex quo ptz q aia est principiu potetiarū in triplici genere cāe scz efficiēs materialis et fi nalis. qz ania pfecta p potetias. et sic pfectio q est i potenty ordinat ad aiam sicut ad finem Est tm pōsiderādū q efficiētia q aia efficit potē tias no e p trāsmutatōem sz p simplicē emana tionem.

Manifestum autem

Postqz Aresto. posuit diffinitōes aie ienumerā do pres aie. i. potetias in generali. hic pnter ondit quo se habeat cōis diffinitio aie assignā ta ad pres aie in speciali. Et dicit q qzuis sūt multe pres aie sicut dictū est. tm manifestū erit ex infra dicendis q vna erit diffinitio aie sicut et figure. qz sicut figura no est pter illā et illam figurā. ita etiā nec erit vna cōis diffinitio aie q no conueniat singulis aiabus. Circa qd scie dū q Plato posuit ydeas vles in singulis reb non se hntib pnter. z in illis reb quaz vltia cōstituit ex priori sicut sūt numeri et figure. eo

Ita sunt autem opatio pna pna q opatio

Ita sunt autem opatio pna pna q opatio

Ita sunt autem opatio pna pna q opatio

Ita sunt autem opatio pna pna q opatio

Handwritten marginal notes on the left side of the page.

ponit enim posterior numerus ex priori numero et posterior figura ex priori figura. in illis ergo que se habent inter non ponit Plato ydeas. Cuius ratio est quod ydea ad hoc ponitur quod sint eadem illarum rerum que fiunt de nouo. sed in illis que se habent inter primum est causa posterioris. sicut binarius est causa ternarius et ternarius est causa quaternarius. et ideo non oportet ibi ponere eadem ydeam ad causandum spiritum sic in alijs. Vult ergo Aresto. in textu quod sicut secundum Platonem non est dabilis aliqua diffinitio figure que conueniat ydeae cum ydea non sit in illis ita non est danda aliqua diffinitio corporis anime que conueniat ydeae anime et non particularibus animabus. Est tamen verum quod sicut in diffinitioibus figurarum primo datur vna corporis diffinitio que conuenit singulis figuris. Ita etiam est danda vna corporis diffinitio anime que conuenit singulis animabus. Secundo sicut preter eadem diffinitioem figure dantur singule diffinitiones de singulis figuris. Ita etiam sunt dande singule diffinitiones de singulis animabus. Et simile est in omnibus illis que habent se inter. quod ante partes animarum et figurarum se habeant inter. sic probatur quod illa se habent inter quorum posterior est in prior sed sic est de singulis animabus. Maior patet ex ratione illa quod est inter. Minor probatur sic. quia illud quod est in potentia includitur in eo quod est in actu. sed posterior et perfectior anima siue figura se habet. ut aliquid in actu. ergo includit in se priora que habent se ut aliquid in potentia. Ex quo concludit Aresto. quod sicut trigonum est in tetragono. id est triangulus in quadrangulo. ita vegetatiuum est sensitium in sensitio.

Arguit Si vegetatiuum est sensitium. ergo plures anime erunt in vno corpore quod est inconueniens.

Respondetur quod in vno composito non sunt plures anime actuales sed est vna actualis et alie virtuales ut in homine est tamen anima rationalis actualiter. sed in eo sunt etiam vegetatiua et sensitua virtualiter. Sed contra hoc arguit. homo tenet se substantialiter ab anima vegetatiua et sensitua. ergo anima vegetatiua et sensitua sunt in homine substantialiter. Respondetur quod dupliciter aliquid est substantialiter in alio. Vno substantialiter actualiter. id est secundum proprium actum. et sic anima vegetatiua et sensitua non sunt in homine. quod sunt ibi sub actu anime rationalis. Alio aliquid est in alio substantialiter virtualiter. et sic etiam anima vegetatiua et sensitua sunt substantialiter in homine. Sunt autem ille anime in homine non sub proprijs substantijs sed sub substantia anime rationalis. Et ideo dicuntur esse substantialiter virtualiter in anima rationali. Simile est in figuris. quod in superiori figura et perfectiori est inferior et imperfectior figura non actualiter. quod tunc vna figura esset diuersarum specierum sed substantialiter virtualiter et non solum virtualiter accidentaliter sic di-

mus quod ignis per calorem est in aqua virtualiter. non virtualiter substantialiter. sed virtualiter accidentaliter.

Queritur Utrum adueniente anima rationali anima sensitua corrumpatur. Respondetur quod non proprie corrumpitur. Uidet tamen quod sic. Illud corrumpitur quod non manet. sed adueniente anima rationali anima sensitua non manet. ergo corrumpitur. Respondetur quod hoc proprie corrumpitur quod non manet substantialiter. quod ergo anima sensitua non manet substantialiter actualiter. tamen manet substantialiter virtualiter. ergo non dicitur dici corrumpi. Et simile est de elementis in mixto. de quibus dicit Aresto. in primo de generatōe. quod non manet neque corrumpatur sed salua virtute eorum sunt substantialiter.

Quare et secundum

Hic quod Aresto. dixit quod preter eadem diffinitioem anime etiam oportet dare particulares diffinitioes de singulis animabus. Ad hoc ipsum concludit correlarie dicens quod oportet querere que sit vniuersalis rei anime. scilicet anime plante hominis et bestie. Licet quod sciendum quod dupliciter contingit descendere determinando de singulis animabus. Vno manendo in genere vegetatiuo. sensitiuo. motiuo. et intellectiuo. Et sic descendit Aresto. in hoc libro de anima ad tractandum de singulis animabus. Alio contingit descendere etiam ad particulares species animarum secundum animam vegetatiua. sensitua. et intellectua. et sic de anima determinat in libro de animalibus vegetabilibus et plantis. Et per hoc intelligitur prius textus. Quia Aresto. in hoc libro non vult inquirere que sit anima hominis plante et bestie. sed hoc facit in libro de animalibus et plantis.

Propter quod autem.

Hic ostendit quod restat determinandum. Et dicit quod declarandum est que sensitium non est sine vegetatiuo et tamen e contra ut in plantis. Deinde querendum est quare anima non potest esse sine tactu. et tamen tactus potest esse sine alijs sensibus. sunt enim animalia multa que neque habent visum. neque auditum sic animalia affixa petris et etiam alia que mouentur secundum locum. In perfectissimis igitur animalibus est vltimum et minimum quod est ratiuum sicut in homine vel in alijs corporalibus etiam est ratiuum. sic in corporalibus celestibus. non tamen in omnibus animalibus est ratiuum. quod quedam animalia viuunt solum imaginatōe. id est fantasia. oportet igitur inquirere de vnoquoque specialiter. Et hoc ideo. quod si indistincte de istis determinaret tunc esset doctrina confusa. Illa enim possunt faciliter teneri que distincte et per ordinem traduntur.

Queritur Quare in quibusdam animalibus reperitur vegetatiuum absque sensitiuo. Respondetur quod ideo quod

unde tunc dicitur d' omnib' animalibus
Quia non est in eis aliquid d' sensu
D' potentie aie distinguat p' m' r' et obiecta

De Anima

Memoria est
ab actibus
27.03 q
de hoc q
natura
memoria aut
dicitur
m' d' q
m' d' q
m' d' q

natura pcedit ab imperfecto ad perfectum. cum ergo vegetatiuum sit imperfectius sensituius d' in quibus sda inueniri vegetatiuum absq' sensituius. et sensituius absq' motiuo. qz que fm natura sunt ordinata sunt. sicut d' viii. phis. g' o' in naturalib' pcedere ordinate ab imperfectis ad perfecta. **Quere** Quare tact' inuenit i oi aiali z no aly sensus. **Adm** q' ideo. qz sine tactu aial no posset diu pmanere in esse qd sic p'z. qz p' tactu cognoscit d'na in nutrimento. nisi ergo animal haberet tactu statim cōtingeret aiali aliqd nutrimentū qd esset corruptiuū aialis. ideo aial no posset cōsistere sine tactu. Alij aut' sensus no sunt necessarij aiali fm q' aial. sed de be ne esse. Sunt eni animalia qda q' necessario hnt querere nutrimentū in distātia. qz scz non hnt nutrimentū cōiunctū. z talia etiā hnt alios sensus qb' p'cipiūt nutrimentū in aliqua distātia.

Quere Quare intellectiuū vocat' vltimū et minimū in textu. **Adm** e' q' d' vltimū h'z viā generatōnis. et ideo e' pfectissimū. qz via p'fectionis includit oia alia. Sed vocat' minimū ex tribus. Primo qz est imateriale. et ergo h'z m' d' de cōpositione. Secdo vocat' minimū. qz no diuidit in tot potentias sicut sensituius. Sūt eni in aia intellectiua tm tres potentie scz in sensituiua aialis pfecti sūt nouē sensus et duo appetitus. Tercio d'z minimū p' cōparatōez ad subiectū. qz intellectiuū inuenit in pauciorib' subiectis qz sensituius vel vegetatiuum. Inuenit eni solū in hoibus loquēdo de intellectu qd est rōcinatiuum. q'uis eni Aresto. loquat' cōditōnaliter i textu. qz rōcinatiuum inest hoib'. z etiā si est aliqd corpaliū cui inest rōcinatō. sicut corporib' celestib'. fm veritatē tū aia corporis celestis scz aia nobilis no ē rōcinatiua sed intellectuā per simplicem intuitum.

Necessarium ē aut'

Postq' Aresto. dixit q' de p'rib' aie sit determinatū sic q' non sit danda vna cōis diffinitio de aia. Jam p'nter ondit quo ordine determinandum sit de p'ribus siue potentijs aie dicens q' ille qui vult facere p'stantatōem. i. p'fectā inquisitionē de his p'rib'. debet primo cognoscere qd sit vnaqueqz p's. z post hoc d'z determinare d' habitus. i. de illis que cōsequuntur ipas p'tes. sicut sunt accidentia potentiaz siue partiu. Et sup'posito q' primo debeat determinare de potētjs quo ad quid ē. tunc ante quiditatē oportet ad huc p'determinare de aliquibus scz de actibus. Cui' rōne ponit. qz actus et opationes potentiarū sunt priores ipis potentijs fm rōnem. i. fm diffinitiuam cognitionem. quia scz potēti-

tie diffiniunt per actus. cum ergo partes diffinitionis cognoscant prius ipō diffinito. ergo etiam oportet prius determinare de operationibus qz de potentijs. Et si de opationibus ē de terminandū prius qz de quiditate potentiarū tunc oportebit adhuc de aliquo prius determinare qz de operationibus. quia de obiectis que sunt adhuc priora ipis operationibus cū obiecta etiā diffiniant operationes. Arguendo ergo de primo ad vltimū iste est ordo determinandi de partibus aie. prius eni debet determinare de obiectis. quia obiecta diffiniunt actus. Deinde de operationibus. quia operationes diffiniunt potentias. Deinde de potentijs. et vltio de accidentibus potentiaz. Ex quo insert' Aresto. correlare q' oportebit primo determinare d' alimento qd est obiectū partis vegetatiue. Deinde de sensibili qd est obiectum pris sensitue. Deinde de intelligibili quod est obiectum partis intellectiue.

Quere Utrū potentie aie distinguant per actus et obiecta. **Adm** Dicendū q' potentie immediate distinguunt p' actus. et actus vltierius p' obiecta sicut dictum est. **Ad** p'bat' autoritate et rōne. Autoritate Aresto. in hoc libro q' supra dixit q' quia sentire et opinari sunt diuersa etiam sensituiū et opinatiuum sunt diuersa. Ex quo datur intelligi manifeste q' potentia sensitua et intellectiua distinguunt per actus. Ratione aut' p' sic declarari. Primo q' distinguuntur potentie per actus. qz vniq'qz distinguitur per hoc qd habet diffiniū. quia diffinitio est principiu distinguendi a quolibet alio. Sed potentie diffiniunt per actus. ergo distinguunt per act'. Minor pater. quia vniq'qz diffinit' fm q' est in actu. sed potētia est in actu per operationes. ergo habet diffiniū per operationes. Ratio secundi est scz q' actus distinguunt p' obiecta. quia omnis actio habet suaz distinctionē a principio aut a termino. sic eni d'nt domificatio z albefactio. qz domificatō ē a domificante sicut a principio ad domū sicut ad terminū. Sz albefactio ē ab albeficiente ad albū. Sz obiecta sūt vel termini v' principia potētiar. ergo actus distinguunt p' obiecta. Licet minorē sciēdū est q' sunt duplices potentie aie. Quedā sunt potētie actiue sic sunt potētie aie vegetatiue. Et dicunt actiue qz agūt i obiecta sic potētia nutritiua agit in alimētū transmutādo ipm. Alie sunt potētie passiue q' sunt receptiue qz scz t're recipiūt obiectū. sic potētia visiva recipit i se colorē fm similitudinē. Est g' ista d'na i ist' potētijs. qz obiectū potētie passiue ē pncipiū actōis. sic color ē pncipiū visio-

pro p'nd' d' q' p' p'

Duplices p' potētie
p' passiuē actiue

nis. Ex hoc enī sit visio q̄ color mouet visū. sed in potentijs actiuis obiectū est terminus actōnis siue finis. vt obiectū potētie nutritiue ē alimentū fm̄ q̄ est potentia aiātū. sed ipa potentia nutritiua ad hoc opaf̄ vt obtineat nutrimentū aiātum. Tūc enī cessat nutritio q̄n̄ alimentū est aggeneratū alito. Ex quo p̄ q̄ obiectū non est principū potētie fm̄ naturā sed fm̄ q̄ in potentia ē aliqua operatō. Exempli grā Color nō ē principū potētie visiuē fm̄ q̄ h̄mōi sed ē principū potētie visiuē fm̄ q̄ ipa potentia est visio. et ideo q̄uis potentia videndi potest esse absq̄ obiecto nō t̄n̄ opatio visus.

Arguit Unū h̄z t̄n̄ vnā distinctionē. ergo potētie nō debent distinguī per actus et obiecta. Dd̄m q̄ immediata distinctio alicui rei ē t̄n̄ p̄ vnū. sed mediata distinctio p̄t esse p̄ plura. sic ergo imēdiate distinguunt potētie per actus et mediantib̄ actibus distinguuntur vltērius p̄ obiecta. sicut homo distinguuntur ab alino imēdiate per rōnale. sed mediate p̄ n̄sibi. le distinguunt ab ipō

Arguit Si distinguerent potētie p̄ obiecta et act̄ sequeret̄ q̄ sensus visus esset duo sensus. Seq̄la p̄bat. q̄ h̄z duo obiecta. q̄ sensus visus est albi et nigr̄. Dd̄m q̄ duplex est obiectū alicui potētie sc̄z p̄ se et p̄ actus. Obiectū p̄ se alicui potētie ē qd̄ adequate se habet ad potētiā. sic q̄ nec excedit nec excedit a potētia. p̄ oppositū d̄r̄ obiectum p̄ actus qd̄ excedit vel excedit a potētia. Exēplū primi. vt color p̄ se est obiectū visus. exēdendo colorē ad lumē q̄ t̄n̄c omne qd̄ videt̄ ē color. et oīs color ē visibilis. Albus enī color nō ē adequatū obiectus visus. q̄ q̄n̄q̄ visus percipit colorē nigrū. Per hoc ergo dd̄m ē q̄ qlibet potētia habet t̄n̄ vnū obiectū p̄ se et a tali obiecto p̄ se specificatur potētia q̄uis habeat multa obiecta p̄ actus. ab illis enī nō sumit̄ species potētie. q̄ obiecta h̄nt se in potētijs s̄l̄r̄ sicut differētie i substantijs sed nō est incōueniens vnā substantiā habere vnā d̄r̄nam p̄ se sicut aīal sensibile. sed h̄re mltas p̄ actus sc̄z albū nigrū sanūz et egrū.

Arguit Cōtraria maxime distāt. ergo illoz nō erit vna potētia. et p̄ cōsequēs nō p̄nt caedere sub vna potētia. Dd̄m q̄ potētia nō respicit p̄ se vnā prem̄ cōtrariōz. q̄ si sic t̄n̄c alterū cōtrariōz spectaret ad aliā potētiā sed potētia respicit duo cōtraria sub aliqua cōmuni rōne sicut visus respicit album et nigrū sub rōne coloris. p̄ hoc ergo dicendū ē ad argumētū q̄ q̄uis cōtraria maxime distāt in ordine ad subiectum in quo sunt. q̄ nō possunt esse in vno subiecto. nō t̄n̄ maxime distāt quo ad po-

tentiā cognitiuā. q̄ p̄nt p̄ vnā potētiā cognoscī. accipiendo enī duo cōtraria put referuntur ad sensum sic non h̄nt cōtrarietatem sicut species albi et nigr̄ nō sunt cōtrarie. q̄ p̄nt simul esse i vno medio et i vno organo. sed nō in vno subiecto. Et si accipiant cōtraria quo ad potētiā intellectuā t̄n̄c non solū non sunt cōtraria sed vnū ē principū cognitionis alterius. q̄ dicit Aristō. vi. topicōz. t̄n̄c diffinitio vni cōtrarij est bene posita q̄n̄ ex illa diffinitioe p̄ alterū cognoscī. et ideo p̄t q̄ nō maxime distāt quo ad sensum. aut quo ad intellectum.

Arguit Illud nō distinguunt alterū qd̄ ē posterior eo. sed obiecta et actus sunt posteriores potētijs. ergo nō distinguunt potētiās. Dicēdū q̄ actus capiunt̄ dupliciter. Vno fm̄ q̄ sunt in executōe op̄is. et sic actus sunt posteriores ipis potētijs. q̄ vt sic potētia ē principū act̄. et ideo actus cōsequit̄ potētiā. Alio accipiuntur actus fm̄ q̄ sunt in intentione agentis. et sic sunt priores potētijs. sicut finis est prior agente fm̄ intentionē. Et sic d̄r̄ in textu q̄ actus et opationes sunt priores potētijs h̄z rōnem et diffinitionē. De obiectis s̄l̄r̄ dicēdū est q̄ ea que sunt ad finē p̄porcionant̄ fm̄. ideo oportet etiā obiecta p̄porcionari actib̄. Unde p̄t ista distinctio potētiāz p̄ actus est a priori et t̄n̄ extrinseca. Prima pars p̄t. q̄ causa finalis est prior illo qd̄ est ad finē. cū ergo actus et obiecta sunt fines potētiarū. ideo distinctio a fine est distinctio a priori. Sc̄da pars p̄t. q̄ ē distinctio per causam extrinsecā. et ideo est extrinseca sicut distinctio per causam intrinsecā ē intrinseca

Arguit Distinctio debet fieri p̄ intrinsecam d̄r̄nam. ergo male dat̄ ista p̄ extrinsecā. Dd̄z q̄ est duplex distinctio. Quēda ē distinctio essentialis p̄ intrinsecā. et illa d̄z fieri per p̄p̄riam d̄r̄nam loyce. et per intrinsecā principia phisice et illa distinctio nō distinguunt̄ potētie per actus et obiecta. Alia est distinctio circūlocutiua que sc̄z circūloquitur d̄r̄nam nobis ignotā et talis distinctio p̄t fieri per extrinsecā. Exēplū grā. rugibile distinguunt̄ asinū ab hoīe et t̄n̄ manifestū est q̄ rugibile est extrinsecū alino cū sit de alio p̄dicamento. Sic etiā ad p̄positum dicēdū ē q̄ ista distinctio potētiāz ē circūlocutiua et nō intrinseca q̄ p̄ actus circūloquitur d̄r̄nam potētiāz. h̄nt enī potētie p̄p̄rias differētiās in p̄p̄rijs generib̄ accidentiū. sed q̄ tales differētie sunt nobis ignote. ideo oportet eas circūloq̄ per ordinē ad actū et obiectū. Nec valet qd̄ alij dicūt q̄ relatio ad obiecta sit extrinseca ipis potētijs. q̄ tunc potētie essent de p̄-

(Handwritten note in left margin)
 Duplex obiecta
 alius p̄ se

(Handwritten note in left margin)
 Duplex
 Supra

(Handwritten notes in right margin)
 p̄t ead̄ p̄
 n̄ d̄r̄ q̄
 et q̄ p̄nt
 q̄ p̄t q̄
 ad v̄t̄
 p̄t q̄
 p̄t q̄
 p̄t q̄

(Handwritten notes in right margin)
 p̄t q̄
 p̄t q̄
 p̄t q̄
 p̄t q̄
 p̄t q̄

(Handwritten notes in right margin)
 p̄t q̄
 p̄t q̄
 p̄t q̄

dicamento relationis. qz semper differentia in
trinseca e de eode genere cu illo cui est differen
tia intrinseca sed manifestu est qz potentie sunt
de genere qualitatis. no eni significant potetie
ipas relationes sed connotant.

¶ Arguit Idem est obiectu diuersaz poten
tiar. ergo potentie non distinguuntur per obie
cta. Ans patz. qz idem e obiectu potentie cogni
tue z appetitue. ¶ Ddm qz potentie non di
stinguuntur per obiecta materialiter accepta. sz
formaliter. p hoc qz ddm e qz quis e idem ob
iectu materia lit potetie cognitive z appetiti
ue sibi couiuncte. no tn e idem obiectu formaliter
qz hoc obiectu sub rone cognoscibilis refertur
ad potentia cognitiu. et sub rone boni refertur
ad appetitua potetia. qz omia bonu appetit.
qd si e bonu delectabile fm sensum tuc in ipm
fert appetitus sensitiuus. Si est bonu simpli
citer tunc in ipm fert appetitus intellectiuus.

¶ Arguit Si obiecta distinguunt potetias. g.
vbiqz distinguit ipas et sp. Sed hoc no quia
idem e obiectu sensu exterior z sensu cois.

¶ Ddm qz obiecta no qlitercuqz accepta sz a
dequata distinguunt potetias. sed qz obiecta p
ticularit accepta adequant sensib exteriorib.
ideo distinguunt sensus exteriores abinuiue si
cut color adequat visu. z sonus auditui. z sic
de alijs. Ita tn sil accepta adequant sensu cois
et ideo distinguunt sensu cois ab oib alijs sen
sib. Un pz qz sensibilia p se sunt dnter obiecta
sensu exterior z sensu cois. qz si accipiuntur
singulariter tuc sunt obiecta sensu exterior. Sz
si accipiuntur sil coiter tuc sunt obiecta sensu cois.

¶ Querit Utz potentie sensitue in diuersis
aiabilib diuersaz spex sunt vni spci vel diuer
saz. ¶ Ddm qz sunt eiusde spci vt potetia vi
sua in homie z i asino vni spci. Qd pt pbari
autoritate z rone. Autoritate Aresto. qz p ea di
cit i capitulo de odore. qz olfact e eiusde spci in
oibus olfacientib p coopculu z sine coopculo.
id est in respirantibus et in non respirantibus
Et hoc probat ibi. quia ex diuersitate organo
rum non sumitur dntia specifica sensuum.
sed ex dntia obiectoz. Rone sic. qz sic dictu est
potentie distinguunt p actus et obiecta. sed sunt
eadem obiecta potetiar in oib aiabilib specificie
distinctis. g. etia sunt eade potetie fm spem vt
visus in hoie percipit colore sicut visus in asino

¶ Arguit Accideta ppria hnt distinctionez
ex principijs. sed sunt alia pncipia i diuersis a
nimalibus. ergo etiam potentie sunt diuersaz
speciez. Ddm qz duplex sunt passiones.
Queda sunt passiones pprie alicui speciei z
tales sunt ex principijs speciei. z p consequens

distinguuntur fm pncipia speciei. sicut nisi
bile diligit a rugibili per pncipia vtriusqz
Alia est passio qz fuit ex principijs alicui co
muni. z non ex principijs speciei et tales pas
siones possunt esse vni speciei in diuersis spe
ciebus. sic est de potentia sensitua in homine z
in bruto. quia tales potentie fiunt ex princi
pijs anime sensitue fm qz hmoi.

¶ Arguit Ex hoc sequeret qz esset vna poten
tia sensitua fm genus in homine z in bruto.

¶ Ddm qz non est inconueniens ab aliquo pn
cipio generis fluere aliqua forma specificam. sic
patz de dyaphaneitate et albedine. dyaphanci
tas eni fluit ex principijs aeris. z aque fm ali
qd coe innominatu. licet dicit Aresto. in capi
tulo de visu. z tn manifestum est qz dyphanci
tas e forma specifica. Itē albedo est forma spe
cifica. z tn est in diuersis specificie distinctis. sic
quis aia sensitua in hoie et in equo sit alteri
speciei. tamē ex ea fluit vna forma specifica scz
potentia visua.

¶ Arguit Omnis distinctio fit p pncipia
ergo male dicit qz no debet sumi distinctio per
pncipia. ¶ Ddm qz duplicia sunt pncipia. s.
formalia. z penes talia dnt res specificie distin
gui. z sic distinguunt pncipia p pncipia dntas
qz n cogitatur aretulo qmur p pncipia ad act
et obiecta. Alia sunt pncipia materialia. z penes
alia pncipia accidentia non distinguuntur ni
si materialiter. et sic potentie no distinguunt pe
nes pncipia subiectoz. sz penes pncipia ppria

¶ Ar. Nihil fluit phisice ab aliq cois. g. no pt
dici qz iste potetie sil fluat ab aia sensitua qz est
aliqd coe i hoie z i asino. ¶ Ddm qz coe caput
dupli. Uno fm intencionē coitatis. z sic e ver
qz a cois nihil fluit phisice. qz tuc loye tractat de
cois z no phisice. Alio accipit coe fm qz etia in
uenit i suis inferioribus. z sic a cois aliqd fluit
phisice. fm qz pprie dicta locutione possz sic di
ci qz phisice fluit aliqd a pncipijs coitatis. sed
no fm coem rone. Exempli gra. Visus i hoie
fluit ex pncipijs hois. Visus in asino a pnci
pijs asini. sz no fm illa rone fm qua sunt prin
cipia hois z asini. sed fm alia generaliore rone
scz fm qz illa pncipia sunt pncipia aialis. sed
manifestu e qz aial est res phisica.

Quare prio de ali.

Postqz Aresto. dicit d potetijs aie i cois qz ordi
ne d eis sit determinadu. Hic determinat singu
lari d potetijs aie. Et prio d potetijs vegetatis
Secdo d sensitis ibi. determinat at Tercdo d irel
lectia. z h i. ij. l. ibi. de pte at. Quarto d porē
tia motua fm locu. et hoc ibi. de mouente aut

*Albedine dicitur
quod est color
et non est sensus
et non est obiectum
sensu exteriori
et non est obiectum
sensu interiori
et non est obiectum
sensu cois*

*Pomum capite
duobus modis*

Liber

Secundus

Arguit Uides q ista determinatio nō sit cōueniens. qz p̄mittit potentiā appetitiuam.

Dōm est duplici. Primo qz **A**resto. principi paliter determinat hic de istis p̄tib⁹ fm qz cōstituit gradū vite sed appetitiuū nō constituit gradū vite sicut dictū est. **S**ecō p̄t dicit qz de terminatio de appetituo simul fit cū determinatio de motiui. qz appetitiuū est principium motiui sicut infra dicit **A**resto. ergo determinat in tercio hui⁹ diuersos esse appetitus quibus differenter possunt aīalia moueri. Determinatio ergo de potentijs aīe. Primo determinat de vegetatiuo p̄pter duas causas positas i textu **Q**uaz prima est. Illa aīa est prioz que ē fundamentū aliaz aīaz. **S**ed aīa vegetatiua est hmōi. g^o rē. Maior p̄tz qz fundamentū p̄cedit fundatū. Minor p̄tz qz organa sensuum fundant in p̄tib⁹ uiuentibus aīa vegetatiua. **S**ecō rō stat in hoc. Illa aīa est prioz que est cōmuniō scz que in plurib⁹ inuenit. sed aīa vegetatiua in pluribus inuenit. Minor patet qz inuenit in sentientibus et nōn sentientibus. **E**t deinde **A**resto. in textu adiungit diffinitio nem aīe vegetatiue. **E**t dicit qz aīa vegetatiua est fm quā rebus inest uiuere. **E**t hoc ideo qz principū et principale principū uiuendi ē aīa vegetatiua. Deinde enumerat opa istius aīe scz generare et uti alimento. **E**t est cōsiderādū qz sub ista p̄tula uti alimento comprehendunt duo opa scz opus nutritionis et augmentatio nis. Sicut ergo sunt tres potentie aīe vegetatiue. ita etiā sunt tria opa aīe vegetatiue scz generare. nutrire augmentare.

Arguit Aīa intellectiua est prioz. qz est p̄fectior alijs aīab⁹. ergo aīa vegetatiua nō est prioz. **D**ōm qz aīa intellectiua ē prioz fm viā p̄fectionis. sed nō fm viā generatōnis. imo ut sic aīa vegetatiua est prioz ut p̄batū est.

Naturalissimā enī

Quia nūc dictū est qz generare et alimento uti sunt opa aīe vegetatiue. p̄nter p̄bat primā partem scz de generare et non fuit necesse p̄bare aliā partem. qz **A**resto. circa primā diffinitōē aīe qn diffiniunt vitā habere posuit duo opa scz nutritionem et augmentatōē. fuit ergo nūc necesse hic p̄bare aliud opus videlicet generare. **U**el p̄t etiā dicit qz in textu sequēti scz **E**st aut aīa **A**resto. p̄bat generaliter qz aīa vegetatiua ē principū uiuendi quo ad oīa opa. **P**robat g^o sic de generare. Illa opatio que p̄tinet ad omes uiuētes est opatio aīe vegetatiue. **S**ed generare est opus qd̄ spectat ad oēs uiuētes tanqz natura lissimum nisi talia uiuentia sunt imp̄fecta sicut

pueri qui scz nondū uenerunt ad p̄fectū statū uiuendi. ut aīalia nouiter genita. vel orbata. i. priuata principijs generationis. vel genitalib⁹ siue hoc contingat ex natiuitate siue ex impedito supueniente ut castratione. vel nisi habeant spontaneā generatōē. i. que uident p̄ p̄tē et sponte generari. **D**icit spontaneē p̄ similitudinē. qz uident ex p̄tē uolūrate generari et non agens p̄tulare extrinsecū adiunctū. generant enī talia p̄ solā influentiā corporū celestium ex materia ad hoc disposita. **M**aior p̄bat qz aīe vegetatiue ē vitā dare. **I**llud ergo qd̄ cōuenit oībus uiuentib⁹ hoc ē ab aīa vegetatiua q̄ facit vitā. **M**inorē p̄bat **A**resto. qz unum qd̄qz ens creatū appetit assimilari diuino eē. sed talis assimilatio fit p̄ generatōem. g^o ē natura le uiuentib⁹ appetere generatōem. **M**aior p̄tz qz oīa q̄ agūt p̄ naturā agūt p̄pter talē assimilationē. **C**ul⁹ rō ē. qz oē ens creatū ē imp̄fectū in ordine ad diuinū eē cū g^o. oē imp̄fectū appetit p̄fici aliq̄ p̄fectōē quā nō hz. cū ergo oēs p̄fectio nes sint in deo sic appetit assimilari diuino esse. **L**inea qd̄ tñ **A**resto. distinguit qz duplex est finis rei scz finis quo et grā e^o. **I**ntēdit g^o **A**resto. qz res uiuētes appetūt generatōem sicut finē q̄ ē forma acq̄sita p̄ generatōem. sed appetūt diuinā similitudinē sic finē grā cul⁹ et vltima tū. **M**inor p̄tz qz duplex ē p̄ditio diuini esse. **U**na ē qz diuinū esse ē p̄petuū. **S**ecō ē qz diuinū eē cā oīm alioz. **I**n his g^o duob⁹ uiuētia sūt silia deo p̄ generatōem. **P**rioz quo ad p̄petuitatē essendi. qz uiuētia nō p̄nt manere eadē numero cū sint corruptibilia. g^o oīz qz p̄petuitas i eis sumat penes sp̄m. qz g^o p̄ generatōē sp̄s diffūdit. g^o p̄ generatōem aliqd̄ acq̄nt p̄petuitatē q̄ ē cōditio rei. **I**tē p̄ generatōem aliqd̄ est cā geniti. **E**t iō sic rō ē cā oīm rez. ita generās est cā geniti. **E**t q̄ p̄cludit **A**resto. qz generatō nē aliq̄ res manet quodāmo p̄petua vel fit p̄petua nō fm idē i numero. s; fm idē in specie.

Querit **U**trū naturalissimū opuz i uiuētib⁹ sit generare sibi sile. **D**ōm qz sic. **E**t hoc p̄bat trib⁹ rōnib⁹ fm qz tres sūt modi nature. **P**rioz capis natura ut ē principū mouēdi rē. **S**ecō capis p̄ specie. **T**ercio capis ut opponitur huic qd̄ ē violētū. **E**st g^o p̄ma rō. **I**llud est naturalissimū qd̄ cōuenit uiuētib⁹ et etiā alijs reb⁹ naturalib⁹. **S**ed generare etiā cōuenit alijs reb⁹ naturalib⁹. ergo est naturalissimū. **M**inor p̄tz. qz ignis generat ignē. aqua aq̄m que sūt pure naturalia. **S**ecō rō. **I**llud opus ē naturalissimū p̄ qd̄ acquirūt natura. **S**z p̄ opus generatōis acquirūt natura siue species ergo est naturalissimū. p̄ nutritōem enī p̄seruat

Diffinitio aīe vegetatiue

De g^o dōm

primo modo

Et dicitur p̄ p̄tē qd̄ ad uiuētib⁹ hui⁹ p̄tē

Individuum p augmentatōe acquiri pfecta q̄sti-
tas individui. cuius ḡ individuum nō sit natura.
sic illa opa nō vocant naturalissima ex p̄ter
minoz. qz nō terminant ad specē. Tercia rō ē
Hoc est naturalissimū ad qd natura magis in-
clinat. Sed ad opus generatiōis natura ma-
gis inclinat. ḡ est opus naturalissimū. qz qnqz
natura in detrimentū siue corruptōez individui
nūc cōservare sp̄m. sic Aristo. dicit de lōgitu-
dine z breuitate vite q aialia multi coitus sūt
breuis vite vt passerēs. Et sic op̄ generatiōis
dicit naturalissimū triplr. Primo ex p̄te mate-
rie siue subiecti. qz in rebus pure naturalib⁹ in-
uenit. Secdo ex p̄te termini. qz natura siue spe-
cies acquiri p generatōez sic dicit scda rō Ter-
cio ex p̄te finis qz ad eā natura inclinat vt ad
finem sicut dicit tertia ratio

Arguitur Si generatio repit in reb⁹ pu-
re naturalib⁹. ergo nō est opus aie vegetatiue.

Dm q generatō accipit duplr. Uno mō
generalit̄ z sic nō solū repit i reb⁹ viuētib⁹ s̄ et̄
in nō viuētib⁹. z sic nō d̄z generari esse op̄ aie
vegetatiue. Alio mō accipit generatio specialit̄
s̄ q̄ sit a p̄ncipio intrinseco z sic est op̄ aie vege-
tatiue. Triplicat̄ ḡ differt generare qd inuenit
in viuētib⁹ ab illo generare qd ē in pure natu-
ralib⁹. Primo qz generatō in viuētib⁹ est a p̄n-
cipio intrinseco. qz semen excisū ab aiali est in
prima potētia ad h̄ q̄ sit ps ipsi⁹ viuēt̄ z iteo
sibi d̄z intrinsecū nō h̄z actū sed h̄z potētia primā
qz qd par̄ d̄est nihil d̄esse videt̄. Circa qd scie-
dū q̄ in hoīe l̄ in aiali pfecto ē triplex digestio.
Una est digestio que est i stomacho z ibi sepa-
rat̄ pur̄ ab impuro z impurū mittit̄ ad intesti-
na. pur̄ at̄ mittit̄ s̄ p̄par. in epate ḡ sit scda di-
gestio z itez sepat̄ pur̄ ab ipuro z t̄li ipuro ge-
nerat̄ crines z vngues in aiali. h̄ aut̄ pur̄ sic re-
lectū mittit̄ in via s̄ cor. z tūc s̄ cordis z po-
tētia nutritia vl̄ s̄ distributua fm̄ medicos
in corde eris̄ distribuit illd̄ nutrimentū sic col-
lectū fm̄ q̄ cōgruit sigul̄ membr̄is Ista ḡ mate-
ria sic collecta ē i prima potētia ad h̄ q̄ vniatur
cuiuslibet membro aialis. Quia igit̄ natura ma-
xime intendit p̄seruationē speciei sic mittit̄ vnā
p̄te illi⁹ materie q̄ debuit aggenerari cuiuslibet p̄ri
aialis vl̄ viuēt̄ ad vasa seminalia vt ex ea fiat
generatō. Dicit̄ ḡ illa materia seminalis a qua
fit generatio intrinseca ipi generati nō fm̄ actū
qz nūqz fuit ps generant̄ sed fm̄ primā poten-
tia. qz illa materia est sic disposita q̄ nisi fuisset
transmissa ad vasa seminalia ipsa fuisset vnita
cuiuslibet p̄ri viuēt̄. Et ista est causa. qz ista s̄
seminalis pot̄ pducere hoīem similit̄ genera n

ti h̄ ei sit p virtutes in tali semine existentem.

Arguit̄ In oi generatiōe fit resolutio vsqz
ad materiā primā. ḡ ista s̄tus formatiua in se/
mine corrupt̄ z p̄ p̄ns nō pot̄ fieri generatō s̄/
tute alie scis d̄cili Dm q̄ in generatōe vi-
uentis sūt duo p̄ncipia scz passiuū qd est mā.
ex qua fit generatō. z h̄ in viuētib⁹ amminis-
trat̄ a matre vl̄ ab illo qd habet cōditionē ma-
tris ex t̄li p̄ncipio fit substātia geniti z tūc ē ve-
rū q̄ fit resolutō in tali embriōne vsqz ad mate-
riā primā. Alia ē ps effectiue cōcurrēs ad gene-
ratōez z amministrat̄ a p̄te. z illa materia sic am-
ministrata nō intrat subaz geniti s̄ solū agit ad
hoc q̄ forma introducat̄ i materiā si fit forma
introducibilis p agēs naturale sic sūt aia ve-
getatiua z sensitiua. vel disponit materiā ad h̄
q̄ p agēs supior forma introducat̄. sic cōtingit
in generatōe hoīs. Exēpluz ad ista ē. vt in ouo
pull⁹ generat̄ ex vitello om̄ sic ex materia. z al-
bumē oui ē nutrimentū pulli. Utr⁹ at̄ forma-
tiua cōiungit̄ vitello z tal̄ s̄tus cōsistit in qdā
hūido qd hūmidū pducto pullo euanescit̄ et
expirat̄. Ex h̄ p̄nt̄ aliq̄ correlaria elici. Primum
ē q̄ sicut i nullo effectū intrat̄ cā efficiēs fm̄ s̄b-
stātiā. ita nec etiā in generatōe aialiu⁹ s̄ for-
matiua intrat̄ subaz geniti. Secdo pot̄ elici q̄re
plus plus sequit̄ q̄stiatē m̄ris q̄ patris. qz m̄r
amministrat̄ materiā ex q̄ z se q̄stias. Scda d̄ia
p̄ncipalis qz generatio i viuētib⁹ fit p̄ excisi-
ōne semis. sicut plāte generat̄ur ex semie plāte
poris. sic at̄ non ē in generatōe pure naturalū
sed i illis generatio fit p̄ cōuersionē vni⁹ i alte-
rū. vt ignis generat̄ ignē in lignis p̄ cōuersionē
lignoz i ignē. Tercia d̄ia est. qz s̄tus p̄ quā fit
generatio i viuētib⁹ manet p̄ corruptōez p̄n-
cipal̄ agētis z iō h̄z eundē effectū que haberet
si p̄ncipale agēs nō esset corruptū. Sicut at̄ n̄
est in maiatis. qz cessante p̄ncipali agēte nō p̄t
fieri generatō. qz talis s̄tus generat̄is nō s̄p̄t̄ eē
separata a generatē sic in viuētib⁹.

Arguit̄. Hoc qd ē naturale oibus viuēti-
bus cōuenit oibus viuētib⁹. sed generare nō
cōuenit oibus viuētib⁹ sed nutrire. qz vt d̄z
in textu. imperfecta viuētia nō generat̄. neqz or-
bata neqz illa que h̄nt sp̄taneaz generatōez. ḡ
actus nutritiōis d̄z esse naturalior. Dm q̄
aliqua opatō pot̄ dici naturalior duplr. Uno
mō extēsiue qz extendit̄ ad plura in quib⁹ in-
uenitur. z sic opatō nutritiōis ē naturalior q̄z
generatio. qz est coior. Alio mō d̄z aliqua opa-
tō naturalior intēsiue. qz. l. natura magis incli-
nat ad talē opationē. z sic generatio ē naturali-
or. In quibus enī omia ista opa simul inueni

Dñm q̄ viuere accipit̄ dupl̄. Uno mō p̄ vi
uere vita p̄ma. et sic siḡt̄ effectū formalē ip̄ius
aie. ⁊ nihil aliud ē tunc viuere q̄ esse aiaz i cor
pore et informare corp̄. Un̄ dicit̄ Aresto. p̄mo
elēchoz. q̄ aia et vita idē sūt ⁊ sic viuere i viuē
tibz ē esse. Alio mō accipit̄ viuere p̄ opatōe
vitali cōsequente aiaz exiētes in corp̄e. ⁊ sic
viuere est opari vitalit̄. ⁊ sic videre ē viuere. au
dure est viuere ⁊ sic de alijs.

Manifestum autem

Consequēter pbat̄ scđam partē scz q̄ aia est cā
finalis ip̄ius corp̄is. ⁊ h̄ pbat̄. Sicut̄ se habet
intellectus practiē in disponēdo materiā arti
ficialē. ita se hz natura ad materiā naturalez. s̄
intellectus p̄cticus disponit̄ materiā artificia
lē ppter formā artificialem. ḡ natura dispoit̄ ma
teriā naturalē ppter formā naturalez. Sed h̄
qd̄ est ppter alterū est finis e. ḡ aia est finis di
spolitōis materie. Et addit̄ Aresto. q̄ nō soluz
aia est finis corp̄is s̄ etiā oim̄ naturalū. Et h̄
sic pbat̄. qz sp̄ p̄cipale est finis instrumētōz
Sed oia naturalia ordinātur in aiam sic que
dā instrumta quibz viuāt̄ aiata. ḡ aia est finis
oim̄ naturalū. Minor p̄z. qz plante nuerūt̄
ex mixtis. ⁊ ḡ mixta ordinātur in plātas. ⁊ aia
lia nutrūt̄ur plātis. sic plāte ordinātur in aia
lia. ⁊ homo nutrīt̄ ex aialibz. sic aialia ordināt̄
in hominē. ⁊ sic p̄z q̄ homo ē finis oim̄ natu
ralū. S̄ addit̄ Aresto. q̄ duplex est finis. s̄ q̄
et grā cui. Per quā distīctōem intēdit̄ q̄ aia
nō est finis simpl̄ vltimā ip̄oz naturalū si
cut̄ finis grā cui. sed ē finis q̄ mediāte natura
lia tendit̄ in deū sicut̄ i finēz grā cui. Un̄ d̄ i
ecclesiastico. Omnia p̄p̄ seipm̄ creant̄ dñs. ⁊ sic
ip̄e est simpl̄ finis oim̄ naturalū qz omnium
rerum creaturaz.

Querit̄ Utrū hō possit̄ dici finis oim̄ re
rū. Dñm q̄ sic. qz quodāmodo oim̄ res cre
ate sūt ppter hoies. Sūt ei in rebus quedā
res artificiales. qdaz naturales. qdaz supnatu
rales sine sp̄iales. S̄ oim̄es iste res sūt p̄p̄
hoies. ḡ hō est finis oim̄ rez creaturā. De rebz
artificialibus dicit̄ Aresto. y. phoz. q̄ hō est fi
nis oim̄ artificialū. Et rō illius ē. qz artificio
lia sūt ab intellectu huāno. ⁊ iō sūt in inua
mentū naturalū. ḡ vbi naturalia deficiūt arti
ficialia inuāt̄. Et iō si sūt aliqua p̄ artē quibz
hoies nō inuāt̄. vel q̄stuz ad subz artificio
liū. vel q̄stuz ad modū faciēdi artificialia nō
debent̄ dici artes sed abusiones. Et iō ars faciē
di taxillas ē phibita qz illis hoies vt̄ in pluri
mū abutūt̄ur. In hoc scđo Aresto. dicit̄ q̄ ho

mo est finis oim̄ naturalū. qz hō ex omnibus
naturalibus inuāt̄ Inuāt̄ ei ex celo ⁊ terra ⁊ ce
alijs elemētis ⁊ oibus mixtis. S̄ q̄ hō est fi
nis subz sp̄ializ nullubi poitur ab Aresto.
Sed scñs Thomas hoc idēz pbat̄ sic in scđo
sc̄pto. qz sube sp̄iales vel sūt bone ⁊ in bono
firmate. ⁊ sic admistrant̄ hoibus ⁊ sic sūt p̄p̄
ter homines sicut̄ mīstr̄. Et hoc est qd̄ dicit̄
apl's q̄ ille sube admistratoz sp̄s sūt p̄p̄
ter eos q̄ hereditatē capiunt̄ salutis. Aut sube
sūt in malo obstinate. ⁊ tunc tales sube p̄sūt
homini p̄ accis ad exercitia qz p̄ hoc q̄ homo
resistit̄ tem p̄ratōibus ⁊ malicijs talū sp̄ium
sic acq̄rit̄ bonū victorie ⁊ meriti

Stuero et vñ prin

Hic consequēter Aresto. pbat̄ terciā p̄ez scz q̄
anima est p̄cipiū ⁊ cā efficiēs corp̄is. Et hoc
sic pbat̄. Omnis forma corp̄is natural̄ est p̄n
cipiū corp̄is. S̄ anima est forma natural̄. ḡ
est p̄cipiū corp̄is s̄m q̄ in corp̄e est motus.
Maior p̄z exemplariē. qz forma ignis est p̄nci
piū motus ignis. S̄ minor est manifesta.
Sed posset aliq̄s dicere q̄ motz q̄ sūt in cor
pore animato sūt a natura. Sic addit̄ Ares
to. q̄ isti motus sūt solū in viuētibz ⁊ ha
bētibz animā. Et q̄ sic arguit̄. Illi motus sūt
ab anima q̄ solū inueniūt̄ur in hūtibz animā
sed isti motus solū inueniūt̄ur in hūtibz aiam
scz motz local̄ p̄gressiuus ⁊ motz s̄m augmen
tū ⁊ decrementū qz nihil sentit̄ nisi qd̄ hz aiaz
neq̄ aliqd̄ auget̄ ⁊ decrescit̄ nisi quod alit̄. ⁊ ni
hil alit̄ qd̄ nō coicet̄ vita. ḡ de p̄mo ad vltimū
hoc alit̄ soluz qd̄ habet animā.

Querit̄ Utrū anima sit cā ⁊ p̄ncipiū
corp̄is in triplici genere cāe. Dñm q̄ sic vt̄
patz in textu. scz in genere cāe efficiētis for
malis ⁊ finalis.

Arguit̄. Formaz efficiēs nunq̄z coincidūt
in vñ numero. ḡ si anima est forma corp̄is
non pōt̄ esse cā efficiēs eius. Dñm q̄ forma
et finis nō coincidūt in idēz numero in ordie
ad eundēz effectū sed tenē in ordine ad diuer
sos effectus sicut̄ est hic. Et hoc sic p̄z. qz cor
pus accipit̄ dupl̄. Uno mō fin q̄ est absolu
te animatū. ⁊ sic anima est e cā formalis qz h̄
esse aiatus est ab anima. Alio mō accipit̄ q̄stuz
ad eius organiatōez augmentū ⁊ p̄fectōez se
cūdas q̄ etiā sūt in corp̄e ⁊ sic est cā efficiēs
Et hoc est qd̄ alij dicūt. q̄ anima est causa for
malis corp̄is q̄stuz ad actuz primuz sed est cā
efficiēs in ordine ad actuz scđm.

Arguit̄. Anima nō est causa efficiēs p̄fec

*Ita gl'us et sic dicit
que fontana quidam
et fons dicitur et p̄tū*

*Ita dicitur in scđo
quod dicitur in scđo
et sic dicitur in scđo*

tionū sedarum in corpe. qz tunc esset aia causa suarū potētiarū qd est impossibile. qz nihil agit p suā essentia effectiue p̄t̄ primū principium.

Dōm q̄ duplex ē causa efficiēs creata. Que dā est principalit̄ efficiēs. Alia autem est min⁹ principaliter efficiēs siue subeffectiua. Loquēdo ḡ de p̄ncipali cā efficiēte. sic nulla cā efficiēs creata p̄t̄ agere p suā essentia s̄ bene subeffectiua cā. i. sedarie effectiua sicut est de aia qz potēte aie fluit ab aia nō sicut a cā principalit̄ actiua. sic enī deus ē cā potētiarū aie rōnalis sic et enī est cā aie. Juxta regulā p̄mētatoris. viij. p̄horz. dāns formā dat p̄na formā. cui ḡ deus dat aiam s̄ rōnalez s̄l̄ cōcreat illa que naturaliter sequuntur aiaz rōnalem qualia sunt potētie aie. Dicit̄ at̄ aliqua cā effectiua q̄ p̄ncipaliter t̄ p̄prie agit effectū. Et d̄r cā subeffectiua p̄ cui⁹ mediuz effectus p̄ducit̄. sic ḡ deus nō p̄ducit̄ p̄nas nisi p̄ aiam. ḡ p̄t̄ anima dici cā subeffectiua. Vel aliter d̄m q̄ dupl̄r aliqd̄ p̄cedit ab alio. Uno mō p̄ reale transmutatōem et sic nō p̄t̄ ab aliqd̄ ente creato aliquid p̄cedere nisi p̄ p̄nas mediuz. Alio mō aliqd̄ ab alio p̄cedit p̄ simplicē emanatōez. t̄ sic p̄t̄ etiā ab aliqd̄ ente creato aliquid effectiue p̄cedere sicut potētie aie fluit ab aia.

Arguit̄. Causa efficiēs p̄supponitur suo effectui. sed aia nō p̄supponit̄ corpi. ḡ nō est causa efficiēs corpis. p̄bat̄ qz materia est ante formā. Dōm q̄ corpus accipit̄ duplicit̄. Uno mō s̄m suaz subaz t̄ sic corpus p̄supponit̄ aie. qz aia vnitur corpi disposito aliquibus dispositōibus que disponēs nō sunt nisi in materia forme p̄supposita. Alio mō accipit̄ corpus q̄z t̄ ad debitū augmentū. t̄ sic aia p̄supponit̄ corpi. qz aia est aī p̄pletā q̄titate corpis.

Arguit̄. Anima est intrinseca forma corpis ḡ nō est causa final̄ corpis. Dōm q̄ aia accipitur duplicit̄. Uno mō s̄m eius essentia. et sic aia ē extrinseca corpi. qz essentia t̄ natura aie multū distant a natura corpis. sicut sup̄ dicit̄ Arestote. q̄ actus t̄ p̄na non parz d̄nt. Alio mō accipit̄ aia s̄m q̄ informat̄ corp⁹. t̄ sic aia est cā formalis corpis t̄ intrinseca. P̄rio autē mō est cā finalis t̄ extrinseca corpis.

Empedocles enim

Postq̄z Arestote. posuit veritatē s̄z q̄ aia est p̄ncipiū effectiuū opationuz vitaliū. i. illarū op̄rationū que s̄nt in corpe viuente. Lōsequēter excludit̄ duos errores q̄ sunt p̄ri ad tales veritatē s̄z ipsius Empedoclis t̄ democriti. Dicit̄ enī Empedocles q̄ opatōes nutritōis non fie-

rent ab aia sed a natura ignis t̄ terre. Democritus autem dicit opationes aie esse a natura ignis t̄m. fuit ḡ opinio Empedoclis q̄ augmētatio t̄ nutritio fierent in plantis ex hoc q̄ in plantis esset quedā terrestis natura p̄ quā natura terrestre nutrent̄ radices. t̄ illa que sunt inferius i arboze. t̄ nutrirētur plante sursum. p̄pter ignē qui naturalit̄ aliqd̄ mouet sursum. qz ei Empedocles dicit effectus puenire i rebus ex necessitate materie. id dicit q̄ nutrimentū necessitate materie moueret sursum t̄ deorsum. Tūc reprobat̄ istā opinionē duabus rōibus quarū p̄ma est. Quia Empedocles male accepit sursum t̄ deorsum in plātis. qz hoc qd̄ dicit̄ esse sursum h̄ est deorsum. qz nō eodē modo sumitur sursum t̄ deorsum in plantis sicut i toto vniuerso. qz in toto vniuerso hoc ē sursum qd̄ est versus celuz. sed in viuētibus hoc ē sursum vbi viuēs sumunt nutrimentuz. qz ḡ p̄ radices plāte sumunt nutrimentuz manifestū est q̄ radices sunt sursum in plantis. Et hoc ē qd̄ dicit̄ Arestote. q̄ sicut se habet caput in aialibus. ita radices in plātis. Et hoc id̄. qz illa instrumenta h̄nt se eodē mō q̄ bus s̄nt eadē opa. s̄z eadē opa s̄nt p̄ radices i arborib⁹ t̄ p̄ caput i aialib⁹. i. acceptō nutrimentū.

Querit̄. Utz in omnib⁹ eodē mō t̄ sumatur sursum t̄ deorsum. Dōm q̄ nō. qz in quibusdā rebus sumuntur differēte positionū quo ad nos. in quibusdā at̄ s̄m naturā rei. t̄ in vtriusq̄ est d̄ntia. Un̄ quo ad nos sumunt d̄ntē positionū triplicit̄. s̄z p̄ iuxta positōez. t̄ p̄ contrapositionē. t̄ p̄ similit̄ positōez. Per iuxta positōez hoc dicit̄ dextz qd̄ ponit̄ iuxta dextz nostrū. Et hoc sinistrū qd̄ ponit̄ iuxta sinistrū nostrū. Per p̄positionē sicut in imagine resulātate in speculo. qz in imagine hoc d̄r dextz qd̄ cōtraponit̄ dextro nostro. Et hoc sinistrū qd̄ p̄ponit̄ sinistro nostro. Et hoc id̄ est. qz imago in speculo p̄rio mō resultat i speculo qz in imaginato. Per similit̄ positōez sicut in imaginibus siue statuis illa manus d̄r dextz q̄ habet similitudine cū dextz nostra. Dicuntur at̄ sumi d̄ntē positōez q̄ ad nos qn̄ p̄tes rei in quibus sunt tales d̄ntē non distinguuntur s̄m diuersas p̄tutes. Un̄ at̄ p̄tes sumunt s̄m diuersas p̄tutes. tunc sumunt d̄ntē positōez s̄m naturā rei in tali re. sicut p̄tes in hoīe. qz alia ē virtus in hoīe s̄m sursum t̄ deorsum ante retro dextz et sinistrū. sed hoc non est in statua. Alio mō inueniunt d̄ntē positōez s̄m naturam rei. t̄ tunc differēnt inueniunt d̄ntē positōez in celo in vniuerso corruptibili s̄z in elemētis et in aiat̄is. In celo inueniunt sex d̄ntē positio-

f. foz
 (Causa) e. d. m. q. d.
 comparo

nam sicut quod pres hinc alia et alia influentiam ad influentiam aie nobilis. et ideo i celo sumitur ille dicitur que sunt sicut diuersas stutes i diuersis partibus. Est enim alia stus in polo artico et antartico sicut quas sumit sursus et deorsus. Item est alia stus in oriente et occidente sicut quas sumitur dextram et sinistram. Item alia est stus i meridie et septentrione sicut quas sumitur ante et retro. sicut partes secundo celi. Sed i vniuerso corruptibili sicut in elementis sumit sursus et deorsum sicut motum localem grauium et leuium. Sed in aiatibus sumit iste dicitur positionem sicut opera vitalia. sumitur enim sursus et deorsus sicut motus alimentum. quod hoc est sursus vbi aiatibus recipit nutrimentum. et hoc est deorsus vbi nutruntur superflua. Sed ante et retro sumitur sicut motus sensatois. quod hoc est ante vbi viget sensus. et hoc est retro vbi non viget sensus. Sed dextram et sinistram sumitur sicut motum localem in aiali. quod hoc est dextram vbi naturaliter desinit motus. Et hoc sinistram vbi naturaliter desinit motus. Ex quibus patet in quibus inueniatur iste dicitur positionem. quod in oibus hincibus nutrimento inueniatur sursus et deorsus. et i oibus hincibus sensus ante et retro. et in oibus habentibus motum localem dextram et sinistram. In quibus autem sicut inueniatur sicut i perfectis aialibus ibi etiam inueniatur omnis dicitur positionem. Secunda ratio est. si in aliis viderentur sicut ignis et terra. tunc sequitur quod hoc viderentur non possit permanere in sua consistencia. Quod sic probatur. quod ignis et terra sunt tria. et naturaliter mouentur ad contraria loca nisi aliqd continet ea. oportet ergo aliquid ponere in viderentur quod continet illa tria sicut aiaz. ergo aiaz dicitur causa augmentatois non ignis et terra.

Arguitur. Nutrimenta mouentur deorsus. saltem grossiora et subtiliora sursus. ergo sequitur quod ex natura terre et ignis fiat nutrimento. Sed quod dispositio nutrimenti sicut calidum et frigidum subseruit bene nutrimento. quod oia grossiora per grossiora nutrimenta nutruntur. tamen nutrimento causa non est dispositio nutrimenti sed aiaz que mittit nutrimenta ad diuersa loca.

Videtur autem qui

Hic ponitur secundus error circa aiaz vegetatiuam qui est Democriti qui dicit quod nutrimento et augmentatio sunt a natura ignis et non per aiaz vegetatiuam. Difert ergo hec opinio ab opinione Empedoclis quod ipse dicit nutrimento fieri ab igne et terra sicut. Sed Democritus dicit nutrimento fieri solum ab igne. Et hoc sic probatur. quod nutrimento et augmentatio sunt per calorem naturalem. oportet ergo ei alimentum decoqui antequam vniuersum substantie aliti. sed calor est ab igne

ergo ignis est causa nutrimento et augmentatois.

Hic autem concau

Hic Aresto. reprobatur istum errorem Democriti. et dicit quod ignis siue calor ignis est bene causa. i. instrumentalis causa nutrimento. quod sicut dicitur est. necesse est concurrere calorem ad nutrimento. sed non potest dici quod ignis siue calor sit principalis causa nutrimento et augmentatois. quod tunc videtur naturaliter accipere quacumque indetermiata quantitate per nutrimentum. quod ignis crescit i infinitum appositio combustibili. sed hoc est impossibile. Quod oim natura constantius certus est terminus magnitudinis et augmenti. Est ergo talis certitudo siue determinatio quantitatis non ab igne. quod ignis sicut se non habet certum terminum est ergo ab aiaz. determinare ergo rem non spectat ad materiam que est de se incerta sed spectat ad formam que est de se determinata et perfecta.

Arguitur. Entia naturalia sunt determinata ad minimum et maximum. primo philosophorum. ergo non potest ignis crescere in infinitum. Sed dicitur quod ignis capit tripliciter. Uno modo ex parte sue materie. et sic ignis non potest crescere in infinitum. quod est determinata materia i vniuerso que est ignibilis. quod materia que potest fieri ignis est materia elementorum et mixtorum. et supposito quod illa essent pura i igne adhuc ignis esset finitus. Alio modo capit ignis sicut quod est pars totius vniuersi. et sic iterum non potest esse infinitus. Et hoc dicitur quod si ignis esset infinitus tunc destrueret totum vniuersum. quod conuerteret omnes pres vniuersi in suam naturam. Et quod vniuersum persistit in ordine partium diuersarum sic cessaret vniuersum et solus esset ignis. Tertio modo capit ignis ex parte sue forme et sic ignis non habet determinationem ad certam quantitatem. et sic loquitur hic Aresto. sic autem habet omne aiatibus materiam determinate quantitatis. quod in aiatibus non potest materia indeterminate quanta quod si esset indeterminate quanta tunc aiaz non informaret illam materiam. Exempli gratia. Repugnaret hoc ex parte aie humane quod suus corpus esset indeterminate quantitatis. quod non haberet operationes suas. sed hoc non repugnat igni. quod ignis ex parte sue forme non restringitur ad certam materiam seu ad certam quantitatem materie. Intellectus ergo textus est. quod ignis crescit i infinitum ex parte sue forme. quod non repugnat sue forme quod sit in materia indeterminate quanta. sed aiaz requirunt certam materiam ex parte forme. Etiam dicitur quod ista propositio est conditionalis et ambe partes sunt false. et tamen tota propositio est vera sicut illa. si aliquid volaret tunc cum ambe partes sunt false. et tamen tota propositio est vera. Similiter etiam si igni apponeretur combustibile infinitum ignis cresceret i infinitum

Handwritten marginal note:
 Quod ignis non potest esse infinitus quia destrueret totum vniuersum. Et quod vniuersum persistit in ordine partium diuersarum sic cessaret vniuersum et solus esset ignis.

Querit. Utz calor qui est cā nutritōis sit eiusdem spēi cūz calore ignis. Dōm q̄ est idē calor spēi r̄ numero q̄ facit nutritōez instrumē taliter vt calor ignis in ipō aiato. Et h̄ pbatur qz omne mirtū pfectuz q̄le est mirtuz aiatus h̄z in se calore ignis. si ḡ p̄ref talē calore ignis el let alius calor tūc duo acc̄ta tm̄ numero dif ferētia essent i eodē subiecto. nō ei pōr calor fa ciēs nutritōez eē alteri spēi. qz sicut pus dcm̄ est aia vegetatia vti n̄ naturalib⁹ q̄litatibus eri am effectiue. vti ḡ calore ignis ad efficienduz nutritōez. r̄ iō calor qui nutrit instrumētaliē est calor ignis.

Arguit. Nos distinguim⁹ res p̄nes actō nes r̄ pprietates. s̄ est alia actio caloris ignis et aie. qz calor ignis incinerat. calor ar̄ aie car nificat. Dōm q̄ calor ignis pōr duplr̄ capi Uno mō absolute r̄ fm̄ se. r̄ sic calor ignis in cinerat r̄ cōburit. Alio mō capif̄ fm̄ q̄ est instru mētuz alie⁹ altioris agētis scz aie. r̄ sic pōr ha bere altiorē opationē qz si p̄ se ageret r̄ sic habz carnificare. Tūc em̄ p̄iugit aie vegetatiue q̄ ē forma pfectior forma naturali. Et sile est in ar tificialib⁹. qz securis fm̄ se accepta nō facit do mū sed si p̄iungat artificiali tūc pōr facere domū

Quoniam autez ea

Postqz Aresto. p̄misit quedā necessaria q̄ exi gūtur ad intelligendū determinatōez de aia ve getatiua. Dic̄ p̄r psequit̄ determinatōez de p te vegetatiua. Et primo determinat̄ de obiecto. Scdō de opationib⁹. Tertio de potentis. Et hoc facit iuncta ordinē pus p̄missuz. Dicit ḡ p mo q̄ potētie vegetatiue d̄nt ab alijs potētis qz circa alimentū sunt. iō p̄rio determinaduz ē de alimēto. quo ad h̄ em̄ scz circa alimētuz esse cōueniūt omis potētie aie vegetatiue. Et dicit Aresto. in textu q̄ sunt eodem pōne aie nutriti ue r̄ generatiue qd̄ est veruz fm̄ genus. qz h̄nt idē obiectuz fm̄ gen⁹ sicut infra patebit.

videtur autem ali

Dic̄ Aresto. p̄sequit̄ determinatiōē de alimen to. Et pōit tria que alimēto pueniūt. Unuz ē q̄ alimentū est d̄riuz alito. Et hoc ideo qz ali mentū cōuertit̄ in subz aliti S̄z ois mutatio fit de d̄rio in p̄trariū. Scdō p̄ditio ē q̄ alimē tū est ex h̄ijs d̄rijs que h̄nt generatōez ex seiu uicē. Sunt ei aliq̄ d̄ria qz vniuz nō generat̄ ex alio. sic sanuz nō generat̄ ex laborate. d̄nt ḡ mu trimenta eē talia q̄ p̄nt generari ex suo d̄rio. Ter cia cōditio ē q̄ alimētuz d̄z facere augmētatio nē in alito. qz augmētuz sp̄ sequit̄ nutritiōez

capiendo augmentuz cōiter. Addit Aresto. q̄ aliq̄ sunt que h̄nt ex seiuuicē nutritiōē sic q̄ vniuz nutrit̄ alterū r̄ cōtra. r̄ sic pōr esse idēz ali mentū r̄ alitū respectu diuersoz sicut in aiali bus homo pōr esse alimētuz lupi r̄ cō. sed in q̄ busdaz hoc nō p̄tingit. qz aqua alit̄ ignē s̄z ig nis nō alit̄ aquā. Et h̄ est in simplicibus r̄ sic apparet q̄ alterū est alimētuz r̄ qd̄ alitur.

Arguit. Aqua extinguit ignē ḡ nō nutrit ignē Dōm q̄ aqua accipit̄ duplr̄. Uno mō vt est simplex corp⁹ r̄ sic aq̄ extinguit ignēz r̄ n̄ nutrit. Alio mō accipit̄ aqua fm̄ qd̄ est aliqd̄ mirtuz h̄ns plus de elemēto aque qz de alio ele mēto vt oleū. r̄ sic aq̄ nutrit̄ ignēz. manifeste ei apparet q̄ oleū r̄ piguedo nutriūt ignem.

Arguit. Si ignis nutrit̄ ḡ h̄z potētiaz nu tritiua. r̄ sic pōna nutritiua erit i inaiatis.

Dōm q̄ nutritō capif̄ duplr̄. Uno mō fm̄ q̄ hoc d̄z nutrit̄ qd̄ cōseruat̄ p̄ nutritimētuz idem in numero. r̄ sic inaiata nō nutriunt̄. r̄ in q̄b⁹ sic inuenit̄ nutritō i illis etiā repit̄ potētia nu tritiua. Exempli gr̄a. Idē homo p̄ nutritōez seipm̄ cōseruat̄. Alio mō capif̄ nutritō improprie fm̄ q̄ p̄ nutritōez nō cōseruat̄ eadē res i numero s̄z in spē. r̄ sic etiā in inaiatis inuenit̄ nutritio. r̄ tales nutritōez nō oī fieri p̄ pōnaz nutritiuam. Sic em̄ d̄z nutriti ignis qn̄ sibi apponitur ligna noua. tūc ei manifestuz ē qn̄ noua ligna apponitur q̄ nō manet idēz ignis in numero sed ē alius ignis i alijs lignis. Si militi pōr dici de augmētatione. qz quicunqz est in aliq̄ augmētatio sic q̄ ipm̄ augmētē in nu mero in q̄ d̄z eē augmētatio h̄ est p̄ pōnaz aug mētatiua. s̄z qn̄ p̄ appōez alie⁹ noue s̄be fit aug mentatō tal̄ est in nō viuētibus. fit e i alijs ge neratō in viuētib⁹ r̄ i non viuētib⁹ sic dcm̄ est

Dubitationē autez

Postqz Aresto. posuit cōditōes alimenti. cōse queni mouet vnā dubitatōez de alimēto. Et ē hec. An sile alaf̄ p̄ sile. i. an alimētuz sit simile alito vel dissile. Et obijcit Aresto. ad vtrāqz p tē. Scdō soluit. P̄rio arguit q̄ sic. Et stat rō i hoc. Sile auget̄ per sile. ḡ sile alif̄ p̄ sile. An̄s pbat̄. qz augmētatio fit p̄ hoc q̄ aliqd̄ aggene rat̄ illi qd̄ augmentat̄. sed qd̄ alicui aggenerat̄ est sile illi cui aggenerat̄. p̄na t̄z. qz ad oem nu tritōez seq̄tur augmētatio qz postqz res nutri ta est. est maior qz pus fuit.

Aliis autez sicut d̄ i

Dic̄ arguit ad oppositā p̄tem duabus rōmb⁹ Quarū prima ē. Omis mutatio ē de cōtrario

*Quo ad aia vegetatiua...
Dicitur p̄r psequit̄ determinatōez de p te vegetatiua.*

*Quo ad alimentū...
Dicitur p̄r psequit̄ determinatiōē de alimen to.*

*Arguit. Aqua extinguit ignē ḡ nō nutrit ignē...
Dicitur p̄r psequit̄ determinatiōē de alimen to.*

*Arguit. Si ignis nutrit̄ ḡ h̄z potētiaz nu tritiua...
Dicitur p̄r psequit̄ determinatiōē de alimen to.*

*Quoniam autez ea...
Dicitur p̄r psequit̄ determinatiōē de alimen to.*

*videtur autem ali...
Dicitur p̄r psequit̄ determinatiōē de alimen to.*

*Aliis autez sicut d̄ i...
Dicitur p̄r psequit̄ determinatiōē de alimen to.*

in contrarium s; ipm alimentū mutat in sub/
stātiā aliti. ergo est contrarietas int̄ alimentum
z alitum. Maior pz. v. phoz Minor pbatur
qz oportet alimentum decoq̄ p̄ calozē stomachi z
alioz mēbroz. Secda rō ē. Dis passio fit a cō/
trario. qz sic pz p̄ Aresto. p̄mo de generatōe. sile
non patitur a sili s; a p̄trario. s; alimentum pati/
tur ab eo qd̄ alitur. s; alimentū ē contrariū ali/
to. h; se ergo alimentū ad alitū sic materia ad
edificatorē. qz sic materia patitur ab edificato/
re ita alimentum ab alito. sed pprie edificator
non patitur sed ducit de ocio ad actum.

Utrum autem alimē

Hic soluit questionē pri^o morā. Et vult q̄ q̄li/
bet illaz opinionū h; aliqd̄ veritatis. capitur
enī alimentum duplr. Uno mō quādo in prin/
cipio cōiūgit̄ alito an̄ decoctionē. z tūc alimē
est cōtrariū alito qz h; in se aliq̄s q̄litates q̄s
oportet expelli anq̄s vniat̄ alito. Alio mō capit̄
alimētū fm̄ q̄ tā decoctū est p̄ calozē naturalē z
pparātū conformit̄ ad dispōes aliti. z sic alimē/
tum est simile alito. q̄a tūc habet cōformēs q̄/
litates.

Arguitur. Substātie nihil est contrariū. s;
alitū nō est cōtrariū alimēto. Ddm̄ q̄ substā/
tie capiūt̄ duplr. Uno mō fm̄ sui eē p̄ se sub/
stātiāle. z sic substātie nō est aliqd̄ cōtrarium.
Alio mō capiūt̄ substātie fm̄ q̄litates q̄ in eis
sunt. z sic substātie est aliqd̄ p̄trariū. sic enī dicit̄
Arest. scdo de generatōe q̄ elementa sunt p̄traria
qz q̄litates que in eis sunt sunt cōtrarie.

Quoniam autem ni

Postq̄ Aresto. determinauit in generali de alimē/
to cōsequēter determinat de alimēto in spēali fm̄
q̄ scz puenit diuersis potētis z opatōib; ipi^o
aie vegetatiue. Et p̄mo quō est obiectū pōne
nutritiue. Secdo quō est obiectū pōne augmē/
tatiue. Tercio quō pōne generatiue. Intendit
ergo q̄ obiectū pōne nutritiue est alimētū fm̄
q̄ pōna animatū. Et hoc pbat sic. qz i potētis
actiue tale est obiectū in pōna q̄lis est ipa po/
tentia actiua in actu. S; ipm viues h̄ns po/
tētiā nutritiua est actu aiatū. ergo etiā ei^o obie/
ctū erit alimētū fm̄ q̄ pōna aiatum. Circa ma/
iorē cōsiderandū ē q̄ est dīna inter pōnas ac/
tiuas z passiuas qz potētie actiue ducunt ipm
obiectū ad hoc q̄ obiectū fiat sile pōne. Exem/
pli grā. pōna nutritiua q̄ est actiua facit nutri/
mentū qd̄ pōna est aiatū eē actu aiatum. S;
in potētis passiuis obiectum ducit pōnaz ad

actū. z iō tale est obiectū in actu q̄lis ē virt^o
in pōna. Exempla grā. Uius est talis pōna q̄/
lis est color in actu.

Est autem alterum

Hic Aresto. ont̄ quō alimentū ē obiectū pōne
augmētatiue. Et vult q̄ alimentū fm̄ q̄ est aima/
tū q̄tū ē obiectū pōne augmētatiue. Qd̄ sic pz
qz alimentū ē alterū fm̄ q̄ in se h; substātiā z h;
q̄ in se h; aliquā q̄tū. Secd; ei q̄ i se h; ali/
quā substātiā sic ē obiectū pōne nutritiue q̄ mu/
tat alimentū in substātiā aliti. Secd; at q̄ i alimē/
to est aliq̄ q̄ntitas sic p̄tinet alimentū ad pōnaz
augmētatiua sic ē^o obiectū. qz sic augmētāt ipm
alitū z iō nutrimentum nō sp̄ se h; ad alitū vt
obiectū pōne augmētatiue. qz oportet sp̄ vi/
uens rurriri. sed nō semp̄ augmentari.

Et generationis

Hic p̄nt̄ ont̄ quō alimentū est obiectū pōne
generatiue. Et vult q̄ alimentū fm̄ q̄ est factiū
silis in specie est obiectum pōne generatiue. Et
hoc iō qz p̄ generatōnem nō p̄t aliqd̄ seipm ge/
nerare sicut aliqd̄ alit seipm z augmētāt seipm.
Sed oportet q̄ p̄ pōnam generatiua generet̄
aliq̄ alia substātiā. qz nihil generat seipm sed
saluat. qz dum aliqd̄ est. nō generatur. sed tunc
generat q̄n nō est ergo oportet dicere q̄ alimen/
tum fm̄ q̄ est factiū simil̄ in specie sit obiectū
potētie generatiue.

Arguit. Hoc qd̄ est factiū simil̄ in specie
nō est alimētū pbatur qz est supflūū alimēti si
ue semē. ergo nō est alimētū. Ddm̄ q̄ virt^o
semialis q̄ est factiua similis in spē accipit̄ du/
plr. Uno mō fm̄ suā ppriā naturā. z sic ē ali/
mentū. qz illa materia sicut pus dictū est i sua
natura sicut disposita q̄ suūz p̄iuncta cuilibet
p̄ti animalis. qz est materia terciē digestiōis z
vocat̄ fm̄ medicos chilus. Alio mō accipit̄ h;
semē ex ordinatōe nature z tūc dicit̄ supflūū ali/
mētū. qz nata segregat illā materiā ab alia ma/
teria que est nutrimentū fm̄ rē sic pus dictū est

Quare huiusmodi

Postq̄ determinauit de obiecto pōnaz vegetati/
uaz. Hic p̄nt̄ determinat de ipsi; potētis. Et
diffinit pōnam nutritiua. qz ex illa diffinitōe
facili p̄t haberi diffinitio augmētatiue z etiā z
generatiue. Potētiā nutritiua est potētia po/
tens saluare suūm subiectū fm̄ q̄ huiusmōi. si
cut enī dictū est. pōne diffinit̄ p̄ act^o. cū ergo
actus pōne nutritiue sit cōseruare indiuidūz
ideo pōna nutritiua sic h;ne diffinit̄. Et ex illa

Diffinitio Potētis

diffinitione pnt etiā dari diffinitōes pōne au-
gmentatiue ⁊ generatiue. Quia pōna augmē-
tatiua est potētia pducēs suū subiectū ad debi-
tā q̄ritatē. Sed potētia generatiua est poten-
tia generans sibi sile fm q̄ hmōi.

Alimentum autem

Hic qz possz aliqs obijcere qz alimētuz saluat
ipm alicū ⁊ nō potētia nutritiua. Solut tacti-
tū dubiū ⁊ dic qz quis alimētū pferat ad salu-
tē uiuētis tanqz pparans op^o vl opatōez nutri-
tōis. ideo absqz alimto nutritō esse nō pōt nō
tū alimētū est p̄cipalis causa nutritōis sed
ipsa aia ⁊ pōna nutritiua Circa hoc ponit tria
que cōcurrūt ad nutritōz Unū est qd alitur. s.
corp^o aiariū. Scdm est qd aliqd alitur. s. alimē-
tū. Tercuz est alens. s. aia vegetatiua vl potē-
tia vegetatiua.

Quoniam autem a

Postqz Aresto. diffiniunt potētias vegetatias
Hic p̄nt diffinit ipam aiaz vegetatiuā Et vult
qz aia vegetatiua est q̄ est generatiua similis
quale est ipm generās. Et illā diffinitōez sic p-
bat. qz oia a fine appellari iustū est. sed finis si-
ue finalis p̄fectio ipsi^o aie vegetatiue est gene-
ratio sibi similis ergo pōt talis aia vegetatiua
a tali p̄fectōe diffinitiuē tēnoari.

Arguit. Ista diffinitio puenit pōne genera-
tiue qz illa est generatiua sibi silis q̄le est ipm
generās Ddm qz generare sile q̄le est ipm ge-
nerās p̄t intelligi duplr. Uno mō appropate
sic qz non puenit alicui plus qz illa opatō. ⁊ sic
generare sibi sile est opatio pōne generatiue qz
ei nō puenit plus qz illa opatio. Alio mō acci-
pit generate sibi sile. put p̄supponit alias opa-
tōes scz nutritiua ⁊ augmētatiua. ⁊ sic puenit
aie vegetatiue.

Arguit. Ex hoc seq̄ret qz aia deters diffiniri
p alias opatōes scz p nutritiua ⁊ augmētatiua
qz aia vegetatiua est ec p̄cipiū illaz opatio
nū. Ddm qz quis aia vegetatiua sit p̄cipi-
um nutritōis ⁊ augmētatiōis. diffinitiuē tū tē-
noiat a generatōe. qz p generatōez etiā includū-
tur qdāmodo alie opatōes. sicut poster^o inclu-
dit in se pora. ⁊ iō si aia vegetatiua ē p̄cipiū
generatōis etiā p̄supponit qz sit p̄cipiū aug-
mētationis ⁊ nutritōis. ⁊ ideo diffinit aia ve-
geratiua p generatōez ⁊ nō p alias opatōes.

Querit. Utz oia a fine appellari iustū sit.
Ddm qz sic qz finis hic in textu significat fi-
nalē p̄fectōez scz a finali p̄fectōe sumit dīna ali-
cui^o rei. a dīna aut aliqd tēnoiat diffinitiuē qz

dīna cōplet diffinitōez rei. vt hō nō d̄z tēnoiat
ri ab aialitate q̄ ē p̄fectio generica ⁊ nō final. s̄z
debet tēnoari a dīna finali. s. a rōnali.

Arguitur. finis hominis est corruptio ei^o.
sed homo nō debet tēnoari a corruptione. ergo
nec a fine Dicendū qz duplex est finis scz cō-
sumptōis qn res finaliter p̄sumit ⁊ a tali fine
nō debet res tēnoari. qz ex cōsumptōe res tēdit
in nō esse sed a nō esse nihil tēnoiat. Ali^o est fi-
nis cōsummatōis fm que res est consummata
i. in se p̄fecta p vltimā dīnam ⁊ a tali fine iuste
res tēnoiat. talis at finis in aia vegetatiua est
opatio generatiua. qz nihil generat nisi sit p̄-
ctū ⁊ in se cōsummatū.

Est autē quo alitur

Hic Aresto. exponit hoc qd pus dicitū est. s. qz
calor est id quo aliquid alit ⁊ etiā alimētū. Da-
cēs qz quo aliqd alit est duplex. Qz. s. aliqd
est mouens ⁊ motū sil ⁊ est calor. Aliqd ē mo-
tū tm ⁊ est ipm alimētū. Ipsa at aia vegetati-
ua est solū mouens. Qd sic p̄bat. quia opozz
alimētū prius decoqui p calorē. ⁊ ideo mouet
calor ab aia vegetatiua ⁊ mouet nutrimentū
alterando ipm Circa qd sciendū qz ad nutri-
tionē quattuor cōcurrūt scz aia vegetatiua que
est p̄mū ⁊ p̄cipale p̄cipiū nutritōis. Deide
cōcurrūt pōna vegetatiua que mouet ab aia ve-
geratiua Deide pōna vegetatiua mouet calorē
naturalē. ⁊ calor naturalis mouet nutrimentū
Un patz qz aia vegetatiua est mouēs tm. ⁊ nu-
trimentū motum tm. ⁊ pōna vegetatiua ⁊ calor
sunt mouens ⁊ motū simul.

Queritur Utrum tm tres sint potentie ani-
me vegetatiue. Dicendū qz sic. Et rō est du-
plex. Prima est. tot sunt potentie aie vegetati-
ue quot modis cōtingit obiectū variari ipsaz
potentiaz anime vegetatiue. Sed hoc cōtin-
git tm trib^o modis ergo. ⁊c. Maior est nota.
qz pōne distinguūt p actus ⁊ obiecta Minor
p̄bat. qz alimētū qd est obiectū aie vegetatiue
accipit triplr. Uno mō vt potentia aiariū. ⁊ sic
est obiectū pōne nutritiue. Alio mō vt est potē-
tia aiatum q̄stuz. ⁊ sic est obiectū pōne augmē-
tatiue. Tercio modo accipit fm qd est factiū
similis i sp̄z sic est obiectū potētie generatiue
Scda rō qz aia vegetatiua est aia corp̄is viuē-
tis. tot ergo necesse est esse pōnas in aia vegeta-
tiua quot contigit esse opationes corp̄is viuē-
tis. qz p̄pter opationes ponunt potētie in ali-
qua aia. Sed est triplex opatio. Prima est p
quā acq̄rit esse ⁊ illa ipectat ad potētia genera-
tiua. Scda est p quā conseruat se in esse. ⁊ illa

Diffinitio pōne augmētatiue
Supra pōne generatiue

Ubi dicitur ad q̄stū
hoc vult qz aia vegetatiua
est qd generat sibi sile

Supra pōne vegetatiue

*Quae sunt quae sunt quae sunt
admirari*

Queritur. Quae ordinē habet iste potē.
Ddm q̄ fm viā generatōis nutritiua est p̄ma.
Secda est augmētatiua. ⁊ Tercia generatiua.
Sed fm viā p̄fectōis ecōtra est.

Arguitur. Potētia nutritiua h̄z dignū ob/
iectū q̄z augmētatiua q̄z potētie nutritiue ob/
iectū ē substātia ⁊ augmētatiue q̄ntitas ergo ⁊c.
Ddm q̄ potētia augmētatiua nō h̄z nudā q̄nti/
tatē p̄ obiecto sed substātiāz q̄ntā q̄ntitas ergo s̄b/
stantia sit dignior quāntitate tū substātia q̄n/
ta est dignior ipsa substātia q̄z quāntitas addit
aliquā p̄fectōem ipsi substātie.

*Quae vegetatiua est
nō sit in p̄p̄ ad d̄m potē*

Queritur. Utrū iste potētie vegetatiue i di/
uersis aiatis sint vni⁹ sp̄ci vel diuersaz sp̄ciuz
vt in hoīe ⁊ in asino. Ddm q̄ sunt diuersaz
sp̄ci q̄ potētie distinguūt p̄ obiecta. sed ē aliū
obiectū potētie nutritiue in hoīe ⁊ in asino et
in alijs aiatis q̄z in hoīe obiectū potētie nutriti/
ue est alimētū fm q̄ est in poīa aiatū aīa rōna/
li. Sed in asino obiectū potētie nutritiue est ali/
mentū poīa aiatum aīa rudibili ⁊ sic de alijs
aiatis. Potētia aut nutritiua in arbore ē h̄is
obiectū qd ē alimētū fm q̄ poīa aiatū fm spe/
cie illius arboris. S̄lī est ddm de poīa augmē/
tatiua ⁊ generatiua. Est enī manifestū de poīa
generatiua q̄z in hoīe est poīa generatiua hoīs
⁊ in asino est poīa generatiua asini.

Arguitur. Potētie augmentatiue in diuer/
sis h̄nt idē obiectū ergo nō distinguūt sp̄c̄ pro/
bat. q̄z quāntitas est euidem sp̄ci in diuersis aīa/
tis Ddm q̄ nuda q̄ntitas nō est obiectū potētie
augmētatiue s̄z corp⁹ aiatū q̄ntū. Jā manifestū
est q̄ est aliqd̄ corp⁹ aiatū in aīat⁹ diuersaz spe/
ciez. Secdo pōt̄ dici q̄ quāntitas accipitur du/
plicif. Uno mō fm se ⁊ absolute ⁊ sic quāntitas
nō respiciat poīam augmentatiua sic enī p̄t esse
vni⁹ sp̄ciei in diuersis aiatis Alio mō quāntitas
accipitur fm q̄ habet ordinē ad diuersas figu/
ras resūltaēs ex quāntitatib⁹ in diuersis aiatis
⁊ sic quāntitas in diuersis aiatis est diuersaz spe/
ciez q̄z quāntitas h̄z aliā figurā in hoīe q̄z in asī/
no vel in leone. Et sic poīa augmentatiua res/
picit quāntitatem.

Arguitur. Potētia localit̄ motiua in aīali/
bus diuersaz sp̄ciez est eiusdez sp̄ciei. ergo iste
potētie vegetatiue. p̄na tenet a s̄lī. Ddm q̄ nō
est s̄lī. q̄z potētie localit̄ motiue h̄nt idem p̄mūz
principiūz qd̄ est cor vel aliqd̄ p̄portionabile
cordi. sed nō h̄nt eadez instrumta q̄z p̄ alia in/
strumta sit ambulatō ⁊ p̄ alia natatio ⁊ vola/
tio. Sed in potētijs vegetatiuis p̄cipiū di/
stinctiū est obiectū ⁊ hoc nō est eiusdez rōnis
in aiatis differētib⁹ sp̄cie. sicut dicit̄ est.

Determinatis autē

Postq̄z Aresto. determinauit de aīa vegetatiua
⁊ de potētijs eius. Dic p̄m̄ vult determinare de
potētijs sensitivis. Et diuidit̄ in duas pres
q̄z p̄mo determinat de sensū ⁊ sensibili in cōi.
Secdo de sensibilibus in sp̄ali. Et hoc ibi. Lu/
ius sensus viuis. Circa p̄mū p̄mo cōtinuat
dicta dicendis. Et dic q̄ determinatis his. i. dic
to de potētijs vegetatiuis. Ddm est de oī sensū.

Sensus autem in

Dic p̄m̄ Aresto. ponit cōem cōditōez p̄ueniē/
tem oī sensui. Et dicit q̄ sensus est virt⁹ passiuā
q̄z sensatio videt̄ esse quedā alteratio sed altera/
tio est cū quadā passiōe. ergo sensus est virt⁹
passiuā. Et circa hoc Aresto. ponit alioz p̄hez
errores q̄ dicebant simile p̄ s̄lī sentiri. ⁊ p̄ oīs
sensus haberet actu in se sensibile aīq̄z sentiret.
Quā quidem opinioez reprobat Aresto. dua
bus rōnib⁹ p̄ quarū intellectu est sciendū. Qd̄
antiq̄ dicebant q̄ res sensibiles existerent i sen/
sibus fm esse naturale. Exempli grā Uisus eēt
realiter composit⁹ ex oib⁹ colorib⁹ sic q̄ actu ha/
beret albedinez nigredinez ⁊ sic de alijs colorib⁹
Et si sic tūc sensus nō esset virt⁹ passiuā q̄z non
oporteret sensum suscipe similitudinez a sensu/
bili. Aresto. ergo p̄cedit duab⁹ rōnib⁹ p̄tra istaz
opinioez. Quaz p̄ma est. Si sensibilia actu
sunt in sensu. tūc ipoz sensum erit sensus. i. sen/
sus fm se accepti deberent sentiri sicut visus de/
beret sentire seipm. q̄z tūc sensus sentit q̄n h̄z su/
um obiectū p̄ns S̄z fm antiq̄s sensibile sp̄ est
tūc sensui ergo. ⁊c. Secda rō est si sensibilia ac/
tu essent in sensib⁹ tūc fieret sensatio sine sensu/
bilib⁹ exteriorib⁹. Sed hoc patz esse manifeste
falsum. q̄z visus nō videt sine exteriori colore.
Reprobata ista opinioecludit veritates. s.
q̄ sensibilia nō sunt actu i sensu s̄z tūc in poīa
Et hoc p̄bat p̄ simile. q̄z sicut cōbustibile non
cōburit̄ a seipo sine cōbustiuo q̄z si sic tūc non
oporteret ignez applicari ad cōbustibile. sic cō/
sensus nō sentit seipsum absq̄ exteriori sensibi/
li. oportz ergo q̄ sensus sit virt⁹ passiuā ⁊ moue/
atur ad actum p̄ exterius sensibile. sicut visus
p̄ colorem. ⁊c.

Arguitur. Simile p̄ s̄lī cognoscit̄ q̄ antiq̄
bene dixerit q̄ in oī cognitōe s̄lī a suo s̄lī cog/
noscat̄. Dicendum q̄ duplex est s̄lī tūc.
Quedā est in natura specifica sic ignis est s̄lī
igni. ⁊ sic est falsum q̄ aliqd̄ cognoscitur p̄ suū
simile ⁊ iō intellectū istū reprobat Aresto. q̄z nō

*ffine 2 agi & vna est vni qd dicitur de pura passio et pura p passio p actio & oba et vna p actio fluit a foz & pura passio
 de oba dicitur et vna dicitur*

De

anima

est verus q realis & naturalis color fit in visu. ymmo si pupilla coloraret colore reali no vide ret. Quia int' existes phibz exteri' vt dicit in ter cio h' Alia est silicudo fm pportioz sine interio nalis fm qua spes sensibilis dr silis sensui. et sic cognitio bn fit p silis qz no pt color cognos ci nisi eius silicudo prius sit in oculo.

Queritur. Utz sensus sit virtus passiva.

Ddm q sensus capit tripli. Uno mo p actu sentiendi. & sic dicitur q dormiens n hz sensus exterioroz qd est ver de actu sz no de poña. Se cudo mo accipit sensus p organo sentiendi. Et dr organu sentiendi qd e p priuz subiectu poñe sensitue. sic ocul' e organu visus & miringa au dit'. & visus pñe no est in hoie sz in ocul'. Et sic dicit Aresto. pñe de generatoe. q sensus sunt de natura qtuor elemtoz & istis duob' modis no capit hic sensus. qz istis duob' modis sensus e virt' actiua. Tercio mo accipit sensus p poña de scda spe qlitatis. & sic sensus e h' passiva. i. talis poña hz se passivae ad suu obiectu sic. q sensus no agunt in obiecta sic poñe vegetatiue. sz qz recipiunt spes ab obiectis sic obiectu agit in poñam & facit ea esse in actu. Et poñe dicit actiue qz agunt in obiecta. & dicuntur passivae qz patiuntur ab obiectis.

Arguitur. Sensus e virt' actiua qz iudicat & iudicare e agere. Ddm q sensus capit du plicif. Uno mo fm se & fm sua natura. & sic sensus est receptiv' & passiv'. qz in se recipit silitu dine obiecti. Alio mo accipit sensus fm q est actiua' p spes sensibilē. & sic sensus e actiua qz diu iudicat de sensibili. Et si dicat qre no deno miat a diiudicatioe sicut a receptioe Ddm q id qz denoiatio erit ab illo qd puenit alicui fm se & no fm alteru sz sensui puenit fm se q sit h' passiva id ab illo denoiari dr no ab aliquo ex trinseco sicut est diiudicare qd conuenit sensui ppter spem ab extrinseco accepta. Et hoc e qd alij dicunt q sensus habz se actiue in ordine ad actu. sed no in ordine ad obiectu. Sz dicitu e q illa e poña passiva q patit ab obiecto. & illa actiua q agit in obiectu. Et hoc nunc seqt q vi dere est de pdicamto actois. qa videre no signi ficat receptione speciei qz si sic tunc speculu vide ret qz recipit ise ymaginarie spes sensibilē. l' le pus dormies videret qz recipit in se spem sen sibile sed qz no diiudicat de re ideo no videt.

Arguitur. In quibusda aialib' visus e h' actiua pbat. qz in muliere mēstruosa & in ocul' cattoz vel basilisci qz ipa inficiunt visu. g agunt visu. Dd' q visus qnqz capit p organo. qnqz p poña. si capiat p organo tunc visus agit quia

tunc est de pdicamto substātie & ps nialis. & hoc mo pcedit argumta qz oculus basilisci inficit aere & aer pñe hoiem. qz ab oculis ei' emittunt' venenosi humores qui inficiunt hoies. Sic ee oculi cattoz emittunt lumēcu oeli eoz sint ml' tu porosi sed tal' emissio lūis no est visio sz p qz lumen est emissus & mediū illūiatū tūc recipit color in potentia visiva. & iudiciū de tali colore vocatur visio.

Arguitur. Si sensus est passiv' ergo oportet ponere sensus actiua. pña pbat. qz sic ponitur intellectus passivus & actiua ita etiam ponet sensus actiua. Ddm q no est simile de intellectu passivo & sensu passivo qz si ponit intellectus possibilis etiā oportet ponere intel lectum agentez qz intelligibilia non sunt actu intelligibilia a pre rei. & ideo oportet q fiant ac tu intelligibilia p aliqd agens. & sic oportet po nere intellectu agente qui facit actu intelligibi le. sed illa que movent sensus sunt actualiter a pre rei & ideo no oportet ponere aliqne sensum qui faciat talia sensibilia actu sensibilia.

Arguitur. Color no est eodē mo in subiecto sicut in sensu. ergo oportet ponere sensum spiri tualisante colore. Ddm q spiritualisatio no fit p sensum sed p mediū quia sensibile positū supra sensum no facit sensatioem. Sed de intel lectu oportet alij dici qz intelligibile e totalit' alterius nature qz res ad extra ideo necesse est po nere intellectu agente q facit in intelligibilia i actu

Arguitur. Ex isto sequeret q poñe vegetati ue essent digniores potentis sensitivis. Seq' la. pbat. qz agens est dignius passio sed pote tie vegetatiue sunt actiue ergo. &c. Dicen dum q si accipiant agens & passiv' in eodē or dine. tunc semp agens est digni' passio sic ignis agens est dignior aqua passa. Sed no est incō ueniens q patiens alicuius ordinis sit digni' agente alterius ordinis. qz poñe sensitivae pati unt passione pfectiva que passio est pfectio rei Sed poñe vegetatiue agunt actioe corruptiua qz realiter corrumpunt ipz nutritū. qz in eodē ordine nutritū patit & poña vegetatiua agit sz corruptiue.

Arguitur. Sentire est agere ergo sensus est actiua. pña tenet p locum a cōingatis. Dic endū q sensus no est abstractū de sentire sz sen satio. Et ergo sic debet argui. sentire est agere er go sensatio est actio qz sensatio impo:rat iudi ciū qd fit post receptioem speciei in sensu. & hoc iudiciū est agere.

Quoniam autē sen

*Actus pñe qd e actus pñe
 actus pñe qd e actus pñe
 actus pñe qd e actus pñe*

*Actus pñe qd e actus pñe
 actus pñe qd e actus pñe
 actus pñe qd e actus pñe*

*Actus pñe qd e actus pñe
 actus pñe qd e actus pñe
 actus pñe qd e actus pñe*

genuo

no

actus pñe qd e actus pñe

Liber

Secundus

Postquam Aristoteles probavit quod sensus est virtus passiva prout vult ostendere quomodo reducitur de potentia ad actum. et hoc de duplici potentia. Dicit enim inferius quomodo potentia sensitiva reducitur ad actum de potentia remota et proxima. et quod potentia cognoscit ex actu. Iam distinguit quod dupliciter aliquid est in actu. Vult quod ad primum quod dupliciter dicitur aliquid sentire. Uno modo quod habet potentiam sensitivam sic auditivam vel visivam esse si anima secundum illas potentias non operaretur sicut dormiens dicitur videre audire. et cetera. Alio modo dicitur aliquid sentire quod actu sentit per potentiam visivam dividendo de colore. et quod sentire primo modo habet potentiam ad sentire secundo modo. ideo sentire primo modo potest etiam dici in potentia.

Postquam Aristoteles probavit quod sensus est virtus passiva prout vult ostendere quomodo reducitur de potentia ad actum. et hoc de duplici potentia. Dicit enim inferius quomodo potentia sensitiva reducitur ad actum de potentia remota et proxima. et quod potentia cognoscit ex actu. Iam distinguit quod dupliciter aliquid est in actu. Vult quod ad primum quod dupliciter dicitur aliquid sentire. Uno modo quod habet potentiam sensitivam sic auditivam vel visivam esse si anima secundum illas potentias non operaretur sicut dormiens dicitur videre audire. et cetera. Alio modo dicitur aliquid sentire quod actu sentit per potentiam visivam dividendo de colore. et quod sentire primo modo habet potentiam ad sentire secundo modo. ideo sentire primo modo potest etiam dici in potentia.

Primum quidem igitur

Hic Aristoteles remouet unam tacitam questionem quod posset aliquis dicere quod sensitio est quoniam sensus actu patitur. nunc autem dicitur quod sensitio fit quoniam sensus est in actu. Rursum Aristoteles quod sensus est fit in actu per aliquam passionem. Et hoc probat quod in philosophis eadem est forma secundum quam agens agit et patiens patitur. quod ergo obiectum agit in potentiam sensitivam ideo est eadem forma quod agit ab obiecto in sensum et secundum quam ipse sensus patitur.

Omnia autem pati

Hic ex predictis ostendit quomodo positio antiquorum potest esse vera scilicet quod simile patitur a suo simili. Et ostendit quod sensus et sensibile habet similitudinem in fine scilicet non in principio. Et ratio illi est quod patiens in principio est dissimile agenti in fine autem est ei simile sicut patet de aqua postquam calefacta est similis est igni. sed in principio est frigida. et tunc est dissimilis ei. et sic etiam est de sensu quod antequam obiectum veniat ad sensum est dissimile sensui. ut potentia visiva non est similis colori per speciem antequam color immutat visum. Et ratio est quod quicquid transmutatur in aliquid non habet in principio habet ad quod transmutatur. quia tunc transmutatio esset frustra. et tamen quod omne agens agit sibi simile oportet quod per transmutationem agens fiat simile patienti.

Arguitur. Ista inferiora sunt effectus dei et anime nobilis. et tamen non sunt similia deo nec anime nobili. sed non omne patiens est simile agenti in fine. Ad id quod duplex est similitudo. quedam est proprie dicta que est in esse nature sive in esse specifico. et sic agens uniuocum est simile patienti et e contra. sicut homo generans est similis homini genito. Alia est similitudo in causis equiuocis ad effectus. sicut sunt deus et anima nobilis et in illis non est similitudo que est in esse nature. sed est similitudo secundum proportionem ydealem. quod talis causa habet in se ydeam

per quam assimilatur ipsi effectui et sic illo modo dicitur quod domus est similis edificatori non eodem modo sic filius patri. quod filius est similis patri in natura specifica.

Domus autem est similis edificatori secundum proportionem ydealem. Arguitur. Celum nullo modo est ens simile istis inferioribus quod nec habet ydeam nec naturam istis similem. Dicitur quod celum non est causa principalis istorum inferiorum sed instrumentalis. quia anima nobilis agit in celum. modo in causa instrumentali non erit aliqua similitudo. Similitudo securis nullam habet similitudinem cum scamno quod facit domificator quod securis solum est agens instrumentale.

Diuidendum autem

Postquam Aristoteles ostendit quod sensus est in potentia prout ostendit dicere quomodo ducatur de potentia ad actum. Et primo distinguit multiplices potentias circa intellectum ostendens quomodo dicitur ducatur intellectus de illis potentiis ad actum. Secundo applicat hoc ad sensum. Circa primum vult quod intellectus est in triplici dispositione. quoniam est simpliciter in actu sic quoniam actu considerat ut cum considerat illam litteram a. Secundo modo intellectus est in potentia et ille modus subdividitur in duos et sunt tres modi. Quoniam enim est in potentia remota sic aliquis dicitur sciens quod potest scire. et sic homo ydeota dicitur sciens quod est de numero habentium scilicet scilicet. Alio modo aliquid est in potentia propria quia sic aliquid dicitur sciens quod iam habet scientiam sed non considerat per eam sicut philosophus dormiens dicitur sciens quod habet habitum. sed non considerat per illum habitum. Et ponitur definitio in textu inter istas potentias. quod qui est in potentia remota non potest esse in actu quando vult. sed necesse est ipsum primo mutari in habitum. et tunc ex habitu procedere in actum. Et ideo dicitur se habere sicut materia prima. Sed qui est in potentia propria potest considerare quando vult nisi contingat aliquid impedimentum exterius. scilicet dolor vel ebrietas. et cetera.

Arguitur. Substantie separate sunt de genere habentium scientiam. ergo non homo solum habet scientiam. Ad id quod scientia capitur dupliciter. Uno modo secundum quod est habitus conclusionis per demonstrationem acquisitus. secundum quod scire dicitur esse per causam cognoscere primo posteriorum et sic solus homo habet potentiam scientie. quia solus homo utitur discursu demonstratiuo. non autem substantie separate. Alio modo accipitur scire pro certa noticia aliquid siue illa sit accepta per demonstrationem siue non. et tunc in deo et substantiis separatis est scientia. Primo modo accipiendo scilicet tunc scientia significat quantitas intellectus que in deo non ponitur nec in substantiis separatis. quod ut sic significat aliquid acquisitus de

in actu auditivo quod postquam...
quod simile patitur a suo simili.
quod duplex est similitudo.
quod in esse nature sive in esse specifico.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including the word 'Ambrosius' and other illegible text.

monstrative sed deus intelligit simplici intuitu et etiam substantie separe.

Quertur. Utrū ebrietas impediāt sciam. Dm q sic. Arguit tñ q nō. qz intellect⁹ ē immaterialis. ebrietas aut nō respicit aliqd immateriale sed corpale. ergo. rē. Dm q scia qntū ad habitū scie q ē acq̄situs ex multis actibus nō impeditur p ebrietatem qz in ebriō manet habitus scie si p̄fuit in eo. Sed qñ capitur q ad vsum hoc cōtingit duplī. Uno mō p se. et sic iterū motus corpales nō pnt agere in sciam. Alio mō p accūs scz qñ impediuntur sensus interiores et turbantur. et sic ex tali perturbatione siue indispositōe tales passiones corpales sciam bñ impediūt. Cui⁹ rō ē. qz intellect⁹ n̄ in sua opatōe vti⁹ sensibus interioribus. qz sic dī tercio hui⁹ oz quēcunqz intelligentē fantasmata speculari. tñ igit p ebrietate indisponuntur sensus interiores. ideo impedit vsum scientie. Per hoc ergo videt. qz quīs intellectus sit immaterialis fm ei⁹ essentiā vti⁹ tñ organis corpaliibus q̄ntum ad eius operationes quib⁹ organis impeditis impeditur eius opus

Imbo quidez ergo

Vic Aresto. ostendit quō fit reductio de duplici pōna ad actū. Et vult q aliqd reducitur de potentia ad actū qñ ducit ex alteratōe p doctrinā ad actū et multotiens a cōtrario. sicut puer nō hñs scias ducit p alteratōes ad sciam. et h̄ qñqz cōtingit ex ignorātia cōtrarie dispositōis q cōtrariatur scie. Sz ille q ē in pōna propinq̄ ducit ad actū p h̄ q pcedit de ocio in actū. l. de nō agere i agere. et sic sibi nō pueniūt p̄me due cōditiones.

Querit. Utrū scia acq̄rat p motū aut p alterationē. Dm q duplī aliqd acq̄rit p motū. Uno mō p se qz ē imin⁹ motus. et sic scientia nullo mō acq̄ritur p motū. qz mot⁹ phisic⁹ solū ē in renaturali sed res naturalis ē materialis cū q intellectus sit immaterial non respicit alteratōz. Alio mō acq̄ritur aliqd p motū ex p̄nti. qz sequitur motū factū in alio. et sic scia acq̄ritur p motū factū in sensibus interiorib⁹ qz i acq̄sitiōe scie oz fantasmata aliter disponi. Un̄ doctor generās sciam in discipulo disponit sibi ordiate fantasmata qbus disposit⁹ intellectus recipit sciam. Ex quo p̄z quō scia aliqñ in aliq̄ corrupitur qñ scz fantasmata ordiatur cōtrario mō ad aliquā sciam. tñc enī elicitur habitus cōtrarius scie.

Arguit. Quicqd mutat de cōtrario i cōtrariū hui⁹ alteratur. sed intellectus accipit scias

ex cōtrario errore. q̄ alterat. Dm q duplī mutatur aliqd de cōtrario in cōtrarium. Uno mō p se qz scz sp mutatur de cōtrario in cōtrariū. et sic intellectus nō mutatur qz qñqz fit immutatio ex ignorātia dispositōis. Qñqz vero fit mutatio ex ignorātia negatōis q ē cōtraria scie. Etia alteratio nō respicit intellectū sz fantasmata. Alio mō aliqd mutatur de cōtrario i cōtrariū p accūs qz scz nō sp mutat de cōtrario i cōtrariū. sic qñqz intellectus mutatur ex ignorantia dispositōis q ē cōtraria scie. Alteratio ei⁹ prope dicta p se fit de cōtrario in cōtrarium. Et hoc est qd dicit Aresto. in textu q multotiens fit mutatio scientie ex cōtrario in cōtrariū quia non semper acq̄ritur scientia ex errore cōtrario scientie. sed qñqz acq̄ritur ex ignorantia negatiua.

Nō est autez simili

Ex quo Aresto. prius dixit q pcedens de potentia remota ad actū in se habet quandā alterationē et alteratio est passio. ideo requirit Aresto. vltterius. Utrum reductio de potentia ad actū fiat fm passionē prope dictā. Et intendit dicere q non. Distinguit enī duplicē passiones. qz quedā ē passio corruptina que fit a cōtrario agente et fit p remotionē forme cōnaturalis sicut aqua dī calefieri qñ frigus recedit. Alio mō accipitur passio pro passioe pfectiua fm q ali quid ducitur de potentia ad actum et talis nō est passio proprie dicta. sed potius quedam perfectio qua passiōe tñc dicitur ali quid pati qñ ducitur de potentia remota ad actū quia talis alteratio. exempli grā. vt scia non fit p se ad remotōes alicui⁹ forme cōnaturalis quīs qñqz ex ignorantia dispositōis.

Arguitur. Pati nō est corruptio p se qz corruptio fit p progressū de esse ad non esse sz passio fit per qualitātē. Dm q duplex est corruptio sicut duplex est actio. Est enī corruptio simplī dicta que remouet esse simpliciter dictū. Alia est corruptio fm quid que remouet esse fm quid. Quāuis ergo in proprie dicta alteratione non fit corruptio proprie dicta. fit tñ corruptio fm quid qz forme accūalis. Et sic dicit Aresto. in textu q aliud est pati quod est corruptio qdam sicut est passio corruptina.

Speculās enim fit

Vic Aresto. ostēdit an reductio de potentia propinqua ad actū fiat fm alteratōz. Sedo facit hoc idē de potentia remota. Quo ad p̄mūz dī. Si aliqd pcedit de potentia propinqua ad actūz

intelligendo de q̄stione...

hic ostendit q...

Ad dī dicitur de potentia...

Exemplum...

Arguitur...

hic intellectus...

tunc non alteratur. Quod sic probatur. quod quicquid procedit de potentia ad actum accipiendo suam perfectionem hoc non alteratur. Sed quod mutatur de habitu scientie in usum scientie hoc procedit de potentia ad actum et accipit suam perfectionem ergo etc. Maior pars ex pre dictis. quod procedere de potentia ad actum non est alterari. quod hoc perficitur quod in actu suo recipit. Tunc ostendit idem de potentia remota. et quous processus de potentia remota ad habitum fiat a didascalio. id est ab exteriori trinitate non tamen intellectus alteratur quando recipit novam scientiam. Et quod Aristotle. dixit quod procedens de potentia remota ad actum est alteratus. Ideo hoc distinguit duas alterationes. quod aliquid est alteratio perfecta scilicet secundum acquisitionem et tali alteratione intellectus alteratur quando recipit scientiam. Alia est alteratio proprie dicta que fit secundum contrarias dispositiones quod modo intellectus accipiendo scientiam non alteratur. Quia alterare est proprie rem alteram facere. ergo illa res fit altera que remouetur a suo naturali perfectione quod in aliqua res perficitur non alteratur. Unde pars quod dicitur ille est bonus et tu es alter non debet exponi. id est melior. quod alterari est remoueri a perfectione et non perfici. quod dicitur exponi alter. id est peior.

Arguitur. Non solum oportet sapiam capi a didascalio. quod aliquid potest per se inuenire scientiam. ut dicit Aristotle. primo metaphisice. quod sensus visus plures rerum dominas nobis ostendit. Quod dicitur quod in acquisitione scientie aliquid cooccurrit per se sicut habitus assensiuus principiorum et intellectus agens. Et hoc idem quod per intellectum agere abstrahunt species a fantasmatibus et per habitum assensiuum principiorum assentiuus principis ex quibus fit reductio conclusionum quorum est scientia. Aliud est quod cooccurrit in acquisitione scientie per actus. sicut doctor quod non solum cooccurrit in acquisitione scientie. Per hoc dicitur est ad argumentum quod in quolibet acquisitione scientie oportet cooccurrere interiore didascalio siue magistro scilicet intellectum agentem et habitum assensiuum principiorum quous non semper oportet cooccurrere exteriori didascalio sicut pars in illo quod per propria inuentio accipit scientiam. Et ratio illius est. quod nihil procedit in actum nisi ab illo quod est in actu. Sed cum intellectus non solum sit in potentia ad scientiam antequam habet illam. ergo oportet ponere apud intellectum aliquid quod agit ad scientiam acquirendam. Et ponit sanctus Thomas sile in medicinis. quod oportet semper infirmum duci ad sanitatem per aliquod actu sanum sibi conuenientem. et sic quod alia membra sunt infirma et cor sanum possunt membra infirma per cor sanum ad sanitatem reduci et non est necesse concurrere medicum exteriori quous tamen ille posset iurare instrumentaliter ad acquirendum sanitatem. Sic etiam est in acquisitione scientie quod doctor siue didascalus potest instrumentaliter agere

ad scientiam scilicet formando fantasmata in discipulo oportet tamen discipulum principaliter et proprie abstrahere species a fantasmatibus a doctore formatis.

Sensitivum autem quia

Postquam Aristotle. posuit duplicem potentiam circa intellectum scilicet remotam et propinquam. Et dicit quod dicitur intellectus ducit de duplici potentia ad actum. dicitur applicat ad sensum. Et vult quod etiam circa sensum est duplex potentia scilicet remotam quod aliquid non habet sensum. et propinquam quod aliquid habet sensum. scilicet actu non sentit sicut dormiens. Et tunc ponit similitudinem reductiois intellectus de potentia ad actum et sensus. Et vult quod circa intellectum aliquid ducit ad scientiam de potentia remota ab alio et per alterationem sic etiam aliquid ducit de potentia sentiendi remotam ab alio et per generationem ad actum. quod aliquid generans facit aiaz sensitivum in alio et per sensum etiam facit sensum. Et sicut aliquid de potentia propinquam intelligendi procedit ad actum sine alteratione coiter dicta. scilicet per nudum processum de ocio ad actum. sic similiter fit circa sensum quod habens sensum incipit per se sentire ab se quod alterationem scilicet procedit de ocio ad actum.

Differt autem quia

Postquam Aristotle. posuit convenientiam reductiois ad actum intellectus et sensus. id est dicitur differentiam reductiois utriusque ad actum. Et vult quod illud quod ducit sensum de potentia ad actum sentit. id est extra ipsum sensum sicut visibile audibile et silia. Et rationem addit quod sensus secundum actum est singularium sed singularia sunt a parte rei ad extra ergo etiam sensibilia. Sed obiecta facientia intellectum in actu sunt in anima. Cuius ratio est quod scientia et intellectus sunt uniuersalia sed visia sunt quodammodo in anima. ergo obiecta intellectus sunt quodammodo in anima. Et quod ulterius Aristotle. elicit aliam dynamiam scilicet quod intellectus potest intelligere quod velit. sed sensus non potest sentire quod velit. Et quod enim intellectus habet suum obiectum proprie se sic dicitur est. sequitur quod intellectus potest intelligere quod vult scilicet sensus non potest sentire nisi per se exteriori sensibile.

Arguit. Sensus est visum. et ista autoritas est falsa. An solum probatur. quod auditus non est istus soni scilicet soni in eodem. Nec visus est istus coloris scilicet coloris in eodem.

Quod dicitur quod sensus accipit duplicem. Uno modo secundum quod copulat ad suum actum et sic solum est singularium sicut videre est istus coloris. Alio modo accipit sensus secundum quod copulat ad suum obiectum absolute. et sic etiam sensus est visum. quod non fert in suum obiectum sub particulari ratione talis obiecti. sed sub eodem ratione sicut visus non fert in colore secundum quod est iste color quod tunc

Handwritten marginal note in red and black ink.

Handwritten marginal notes in black ink, including the word 'Dicitur'.

Handwritten marginal note in red ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Vltia pnt in aia

Quale ratio qd dicitur de se ipso quod dicitur

De vltia pnt in aia

De xxxviii Anima

nō videret aliū colorē. sed intellectus vtroqz mō est vniuersaliū qz etiā actus intelligēdi est circa vniuersale. Et iō hic dī Arist. notanter qz sensus fm actū sunt singulariū.

Querit. Utrū vltia sunt in aia. Ddm qz duplr dī aliqd esse in aia. Uno mō subiectiue sic accēs est in subiecto. z sic spēs intelligibiles z scie sunt in aia. Alio mō aliqd ē in aia obiectiue qz scz obiectū intellectui. Et sic vniuersale accipit mltis mōis. Uno mō p vlti pfecto scz pro natura put substat intēctōni vltitatis. z sic vlt ē simplr in aia obiectiue. Alio mō accipit natura fm se z nō fm pfectā rōez vltitatis. z tūc etiā ē a parte rei. Si āt accipit vltē p scda intēctōne sic significat relatōes rōnis que sunt in ipa natura sicut in subiecto z nō in intellectu nisi ex pnti. Pōt ei intellectus nī ea ab iniūcē separe quoz vni nō est de racōe alterius qz ergo singulare nō est de rōe vltis. p̄t intellect⁹ noster cōcipere vltē. nō intelligēdo singulare sicut dictum est in p̄hemio.

Arguitur. Cōtingit etiā sentire absqz sensibili ergo pōt aliqs sentire qn̄ vult. pbat qz per memoriā sentimus in absentia sensibilū.

Ddm qz duplex est sensus scz interior z exterior. Loq̄tur ergo Arist. hic de sensibus exterioribus qui nō tenēt species sensibilū sic faciunt sensus interiores que tenēt sensibilia p memoriā sensitiuaz. Et ideo exemplificat de audibili z visibili que etiā sunt obiecta sensuū exteriorū.

Hunc autem tantū

Hic recapitulat ea que p̄us dicta sunt. Et dī qz nūc dictū est qz esse in pōna non dī vno modo sed multipli. Et exemplificat de pōna militandi qz aliqs pōt militare fm pōnaz remotā sicut puer. Et aliqs pōt militare in pōna propinqua sicut existens in etate. Est em̄ militare exercere opa milicie. Et quis ista dīna inueniatur etiā in sensib⁹ fm duplicē pōnaz vt aliqs dī sentiēs fm pōnaz propinquā z remotā tam nō sunt propa noia imposta istis potētys z ergo vtimur istis noibus circūloquuntis dicētes qz aliqd est in pōna ad actū p̄mū z aliqd ē in pōna ad actū scdm z qz p hoc sensus est in actu qz sensibile mouet ipm sensum. Ideo ponitur ista autoritas in textu qz sensitiuū. i. sensus est talis in pōna quale est sensibili in actu. Et ro istius p̄us dicta ē scz de obiecto pōne vegeratiue qd est alimētū. qz om̄e agens agit si bī sile z om̄e agens est tale in actu quale ē passum in pōna. En̄ ergo sensibile agat in sensum manifestum est qz sensibile est tale in actu qua

lis est sensus in potentia.

Arguitur. Si sensus reciperet formā sensibili tunc sequeretur qz visus posset dici colorat⁹. qz recipit i se formā coloris. Ddm qz quis visus recipiat in se colorē fm substantiā coloris z p hoc visus est similis colorī sicut hic dī nō tñ recipit in se formā coloris fm pfectū modū z ideo nō pōt visus p colorē denoiari. quia ad hoc qz accēs denoiēt subiectū requirit qz tale accēs insit satis intense. i. satis pfecte quod nō ptingit de colore. Et hoc est qd alij sic dicūt qz triplex est actio alicui⁹ forme. Quedā ē pure vniuoca tam fm formā qz fm modum forme z sic agit ignis in aquā qz agit in aquā suā formā z etiā suā pfectionē. z talis forma p̄t denoiare suū subiectū. Alia est actio pure equiuoca. vbi agens nec cōmunicat formā nec modū forme z sic sol dicitur generare ista inferiora. quia nec generat suā formā essentialē nec modū ei⁹. Alia est actio partim vniuoca z partim equiuoca qn̄ scz agens cōicat formā z nō modū forme. z sic sensibile agit in sensum qz color mouz visum. sic essentialiter color est in visu. sed tam̄ habet impfectiorē modū in visu qz in subiecto quare visum non denominat.

Dicendum est autem

Postqz Arist. determinauit de sensu in cōmuni scz quō se habeat sensus ad sensibilia. Dic incipit determinare de vno quoqz sensu. Et circa hoc p̄mo distinguit sensibilia. Et hoc ideo qz sensus distinguuntur nō penes quecūqz sensibilia. sed penes sensibilia propa. P̄rio ergo pōt diuisionē. Secdo expōit mēbra diuisionis. Diuisio stat in hoc qz triplex est sensibile qz duo sūt p se z vniū ē sensibile p accēs. Est q̄ p̄plex ē sensibile scz p se propriū. p se cōe z sensibile p accēs.

Querit. Quare Arist. p̄us dēmiat de sensibilib⁹ qz de sensib⁹. Ddm qz iō qz pōne distinguunt p obiecta. sed obiecta sunt p̄ora sensib⁹ fm rōem. cū ergo p̄cipia distinguēdi p̄no scunt qz distinctū ideo prius oportet dicere de sensibilib⁹ qz de sensibus.

Dico autē propriū

Hic declarat mēbra p̄dicte diuisionis. Et p̄mo dicit qd sit sensibile p̄prium. Et ponit hic duas cōditōes sensibilis p̄p̄riū z postea ponit vnā aliā. P̄ria cōditio. sensibile p se p̄prium est qd nō contingit sentiri altero sensu qz ab illo a quo sentit. sicut color ē obiectū propriū visus qz nō pōt sentiri ab alijs sensib⁹. Secda cōditio est sensibile p se propriū est circa qd nō cōtingit

De vltia pnt in aia
Quare dicitur ad p̄a
p̄ p̄m p̄ma

Ue mōis z p̄m p̄m z p̄m p̄m
Dz aly nō p̄m p̄m p̄m

titur a sensibili a se comuni. Pro cuius intellectu est sciendum. quod sensibile per se proprium per propria species immutat sensum sic quod eius propria similitudo est in sensu ut similitudo coloris est in visu sed non propria similitudo sue figure quia talis similitudo est alterius speciei non autem color. factum est sensibile eodem modo immutandi. quia aliter immutat corpus habens unam figuram quam corpus habens aliam figuram. Et si corpus non habeat magnitudinem non immutat sensum sed substantia particularis nihil facit ad utrumque. quia siue hoc quod sentitur sit lignum vel lapis nihil refert.

Bensuū enim secū

Hic dicitur ponit diffinitiones sensibilis et hinc ideo quod per hoc sensibile postea distinguimus omnes sensus. Et ideo de nouo aliquid dicitur de ipso. Ut potest dici quod hinc ponatur tertia propter sensibile proprium. dicitur ergo sensibile per se proprium ad quod unumquisque sensus habet essentialē habitudinē et quod unumquodque distinguitur per suam essentialē dīnam. ergo singuli sensus distinguuntur penes eius sensibilia propria.

Queritur Que sit ratio quod triplex est sensibile.

Dicitur quod ista quod tot sunt sensibilia quod tunc contingit sensum alterari. Sed hinc contingit tribus modis. quia vel sensus alteratur per propria species et sic est sensibile per se proprium. vel hoc sensibile facit ad modum immutandi et non ad species immutatum. et sic est sensibile per se eodem. vel deficit utraque conditio et sic est sensibile per accidens. Ex quo patet quod ista est diuisio analogi in sua analogata. quod primo dicitur de sensibili per se proprio. Sunt ergo qualitates de seia specie sensibilia per se propria. Quas titates et que ex eis dependet sensibilia communia. Et substantie particulares et que ab eis dependunt sensibilia per accidens. Quod autem quantitates sunt sensibilia communia ostendit. quia sunt propria subiecta ad talia sensibilia propria. ideo proprie cum talibus qualitatibus sentiuntur. Et ergo dicuntur sensibilia per se communia. Aliter potest etiam capi distinctio secundum Egidium de roma. quia omne sensibile immutat sensum et hinc est vel secundum hinc. et sic est sensibile per se proprium vel secundum aliquid eodem in sensibilibus reperitur. et sic est sensibile per se commune. Exempli gratia. visus et tactus percipiunt magnitudinem non secundum quod visus aut tactus quia visus secundum quod visus percipit colore. sed secundum quod in eis est aliquid commune innotatum. vel illud sensibile habet se oīno accēta liter ad sensatores et sic est sensibile per accidens. Simile potest inueniri in qualibet specie rei naturalis quod potest ab alia distinguuntur triplex scilicet per dīnam propria sicut distinguuntur homo ab asino per rationale. vel

per dīam communē. sicut homo distinguuntur a planta per sensibile. Aut per dīam per accidens. ut homo distinguuntur ab alijs per album vel nigrum.

Arguitur. Hoc non est sensibile quod non immutat sensum sed qualitates sensibiles sunt huiusmodi ergo et dicitur quod dupliciter aliquid dicitur agere siue immutare. Uno modo quia est tota ratio actionis siue immutationis et sic qualitas non immutat sensum sed subiectum acceptum cuius qualitate sicut color non immutat sed coloratum. Alio modo dicitur aliquid immutare quia est principalis ratio immutandi. et sic qualitas dicitur immutare. quia est principalis ratio immutandi. Et si se est in formis rerum naturalium. quia dicimus quod forma est principalis actionis non quia agit. quia non potest per se subsistere. sed quia est principalis ratio que res naturalis agit. Sic ergo color dicitur sensibile per se proprium. quia scilicet est principalis ratio immutandi visum. Sed coloratum est totalis causa immutationis.

Arguitur. Omne per accidens reducitur ad per se. si ergo est aliquid sensibile per accidens. ergo reducitur ad sensibile per se. Maior patet quia sicut malum fundatur in bono ita per accidens non subsistit nisi in illo quod est per se. Sicut ista. homo est albus fundatur in ista homo est rationalis. Dicitur quod per accidens non reducitur ad per se. ut fiat idem cum ipso ad quod reducitur sed per coniunctionem. et sic intelligitur maior. quia per accidens coniungitur per se sicut substantia particularis coniuncta albedini vocatur sensibile per accidens. quia coniungitur albedini que est sensibile per se.

Arguitur. Omne sensibile est per accidens. quia quicquid est sensibile est sensibile per qualitate. ideo qualitas est accidens ideo omne sensibile erit sensibile per accidens. Dicitur negando minorem quod omne sensibile sit sensibile per qualitate. quia qualitas sensibilibus non est sensibile per qualitate. quia sic esset processus in infinitum. Secundo potest dici quod sensibilis qualitas accipitur dupliciter. Uno modo per comparationem ad sensum. et sic simpliciter est per se sensibilis. quia qualitas primo et proprie immutat sensum. Alio modo qualitas sensibilibus comparatur ad suum subiectum et sic subiectum non est sensibile nisi per qualitate ideo subiectum accipitur vocatur sensibile per accidens. Et ideo quis sensibile per se sit accidens non tamen est sensibile per accidens.

Arguitur. Quicquid habet in se causam sensationis est sensibile per se. Sed subiectum habet in se qualitate sensibile habet causam sue sensationis. ergo est sensibile per se. Maior probatur. quia qualitas est causa que aliquid est per se sensibile. sicut homo habet in se albedinem et albedo significat causam sue sensationis. Dicitur quod quis subiectus qualitatis habeat in se causam sensationis gratia qualitatis non tamen.

Handwritten marginal note: et dicitur per se per se quod qualitas est accidens et accidens est quod per se per se quod qualitas que est accidens

Handwritten marginal notes:
 1. *Albū dicitur per se quod ar...*
 2. *propter albedinem...*
 3. *propter se...*
 4. *propter se...*

Libet

Secundus

gratia sui. Et per hoc dicitur ad meliorem q' subiectu accitit sensibilib' accipit dupliciter vno modo fm se. et sic nullo modo habet in se causam sensationis. Alio mo' gratia qlitatis. et sic habet causam sue sensationis. Sensibilitas eni' attribuitur qualitati et non subiecto. et sic qualitas est sensibilis per se qz habet in se causam sue sensationis.

Arguitur. Tempus est sensibile comune et tamen non enumeratur hic. ergo plura sunt sensibilia communia q's qnqz. Ddm q' tempus e' sensibile comune et coprehenditur sub motu. quia fm phm quarto phoz p'cipiendo tepus percipimus motu' et contra. Sicut p'z de cormentibus q' no' percipiunt motu' g' nec tempus.

Cuius quide' visus

Postq' Aresto. determinavit de sensu in comu'ni et sensibilib' in coi. Hic p'nter determinat de sensib' et sensibilib' i' speciali Et pmo' de sensibili visus. Secdo de sensibili auditus. Tercio de sensibili olfactus. Quarto de sensibili gustus. Quinto de sensibili tactus. Secdm ibi. nuc' aut' Terciu' ibi. de odore et olfactu. Quartum ibi. De gustabili aut'. Quintu' ibi. De tangibili aut'. Circa p'imu' ostendit quid sit visibile. Secdo qno' visibile videatur ibi. nuc' aut' iterum manifestu' est. Circa p'imu' dicit generali' ter quid sit visibile. Secdo distinguit visibilia ab invicem. Et tercio determinat de utroqz. Dicit ergo q' visibile est cuius e' sensus visus. In illa eni' diffinitione diffinitur obiectu' per potentia' quia visus est po'na et visibile est obiectum eius.

Arguitur. Aresto. prius dixit q' potetie distinguantur penes obiecta ergo male diffinit hic obiectu' per potentia'. Ddm q' ista diffinitio est descriptiva siue a posteriori quia ipm obiectu' diffinitur per potentia'. Illa aut' diffinitio qua po'na diffinitur per obiectu' est diffinitio a priori. quia obiectu' est p'us po'na fm roem et fm gen' cae finalis vt dictu' e' p'us.

Queritur. Utru' in potentis aie sit ordo. Ddm q' sic. quia vbiqz multa procedunt ab aliquo vno. necesse est q' procedant ab illo vno quodam ordine. Sed ab vna aia fluunt plures potetie ergo oportet q' procedant ab ipa quoda' ordine. Ad sciendu' qs d'ido inueniatur in potentis aie est considerandum q' triplex reperitur ordo in potentis aie. Unus e' fm dependentia' vni' po'ne ab alia fm ordine nature. et sic po'ne intellective sunt p'ores alijs potentis sensitivis qz sunt p'fectiores cu' duri

gant potetias sensitivas et eis impant. Vel pot sumi in eis ordo generatois et sic e' contra potetie sensitivae sunt p'ores intellectivis et ante eas sunt vegetativae qz sunt fundametu' sensitivaru' et sensitivae intellectivaru'. Tercio p' sumi ordo in eis penes ordine' obiecto'z et fm talem modu' ordinatur po'ne sensitivae ad invicem. qz visibile e' dignu' audibili. Ex q' soluit alia q'stio in q' qrit de ordine sensu'. Et d' q' ex triplia ca' vnius sensus p'cedit aliu'. P'ia causa e' p'opt' dignitate' obiecti. et sic visibile e' dignu'. qz in digniorib' corpibus reperit scz i' celestib' et no' obiecta alio'z sensu' et id e' etia' comu'ni. Secdo sumit ro' ordinis ex mo' immutadi. qz ei visus hz digniore' modu' immutadi qz auditus. et auditus q' alij scsus. Dd p'z qz visus immutat sine oi motu' et i' instati. Sz auditus immutat p' motu' locale' q' e' p'imus motus et dignior oibus motib'. Alij at' sensus immutat p' motu' alteratois q' motus seqtur motu' locale' et e' minus dignus. Tercio sumit ordo ex situati one organo'z. qz ille sensus e' p'or et dignior in aiali. cui' organu' e' dignius situatu'. Sz organu' visus situat' dignius qz aliu' in aiali. vni' auditus et sic de alijs. qz oculi modicu' ponuntur sup' aures et miringa et aures supra nares. et nares sup' lingua. et lingua supra alias p'ces corpis in qbus e' tactus. Snt ei oculi organu' visus cum nervo optico. et aures cum miringa sunt organu' auditus.

Arguit. P'ne aie snt vni' generis sz species snt coeque sub suo genere. g' int po'nas non est ordo. Ddm q' spes alicui' generis pnt dupl'r copari. Uno mo' in ordine ad gen' qd' dividit et sic no' hnt ordine'. Alio mo' copant ad invicem et tnc int spes eiusde' generis pnt esse ordo. Cui' ro' est qz tnc copant gra' d'na' sz d'na' p'stituens vna spes p' ee' dignior d'na' p'stituente alia spem. et sic ho' e' dignior alino qz hz digniore' d'nam. Et siliter e' ddm de potetis aie q' si inter se copentur. tunc vna est dignior alia.

Arguitur. In dispatis no' est ordo qz nulla dispata hnt ordine'. Sz po'ne aie sunt dispate g' no' hnt ordine'. Ddm ad maiores q' duplex e' ordo. scz fm gen' et spem et tnc maior est vera qz talis ordo no' e' inter dispata. Ali' e' ordo fm minns p'fectu' et magis p'fectu'. et talis ordo bn' pnt esse inter dispata et tale' ordinem hnt po'ne aie. Un' multe spes sub vno genere sunt dispate et tu' hnt illu' ordine'. ordinantur ergo po'ne aie q'ntu' ad hoc q' aliq' respiciunt comu'ni' obiectu' sic po'na visiva respicit color' qui est comu'ni' qz alia sensibilia.

g' m' m' m' m'

et p' ad alia
et vni' p' ad
et p' ad alia
et p' ad alia

In g' ordo

Una potētia aīe oriat̄ ex aīa

Quid est obiectū visū

De Anima folio xl

Quēnt̄ Utrūz vna potētia aīe oriat̄ ex aīa mediāte alia Dōm q̄ sic. Et rō est qz q̄cūqz fm naturalē ordinē pcedūt ab aliq̄ vno ibi semp̄ p̄mū est cā posterior. Sz iā dictū est in p̄cedenti q̄stōe qz potētie aīe pcedūt ab aīa p̄ quedā ordinē. ergo ille potētie q̄ prius fluunt ab aīa sunt cāe q̄re posteriores fluunt ab aīa et sic posteriores oriunt̄ ab aīa p̄ potētiās p̄ores et p̄ p̄ns vna potētia orit̄ ab aīa mediāte alia Ad sciendūz t̄n que potētie fluūt p̄ns ab aīa ē sciendū qz duplex est ordo in potentijis scz p̄fectōis q̄ ordo accipit̄ fm gen^o cāe final̄ et efficiēt̄. Et sic potētie intellect̄ie sunt p̄ores et p̄ p̄ns sunt cā aliaz potētiāz qz sensus ē quedā p̄icipatio intellect̄is. qz cognitio supior virtualit̄ est in inferiori. Alio modo p̄nt ordinari potētie fm viā generacōis et fm gen^o cāe material̄ et sic potētie vegetatiue sunt p̄ores et fluunt ab aīa alie potētie scz sensitīue et intellect̄ie mediantibus vegetatiuis.

Arguit̄. quētiōz sunt sil̄ vñ nō orit̄ ab altero. sed potētie aīe sunt sil̄. ergo vna nō orit̄ ab alia Dōm ad maiorē qz dupl̄r aliq̄ sunt sil̄. scz t̄per natura. q̄cūqz aut̄ sic sunt sil̄ vñ nō orit̄ p̄ alter. sed potētie aīe sic nō sunt sil̄. qz vna potētia naturalit̄ pcedit̄ aliā. Alio mō aliq̄ sunt sil̄ t̄pe sed nō natura et in ill̄ p̄or esse ordo natural̄ q̄uis sit sil̄tas t̄pis. Et sic est de potētijs aīe qz quīs simul fluunt t̄pe ab aīa nō t̄n in t̄pe sed in instanti qz potētie aīe nō fluunt ab aīa p̄ aliquā trāsmutacōem realē que necō habet esse in t̄pe et in motu sed p̄ naturalē emanacōem que fit in instanti temporis.

Arguit̄. Una potētia nō p̄t esse subiectuz alteri. ergo vna nō fluūt ab aīa mediante alia Dōm qz vna potētia nō p̄t esse subiectū p̄cipale siue qd̄ aliaz potētiāz sz bñ p̄t eē subiectū mū^o p̄ncipale siue q̄. qz fm ordinē intelligēdi et cāe material̄ potētie vegetatiue sunt subiectū quo potētiāz sensitīuarum.

Arguit̄. Nulla opposita oriunt̄ a se invicē. sed potētie sunt oppositae q̄ nō oriunt̄ a se invicē. Dōm qz duplex est oppositio. Quē dā est p̄fecta oppositio scz contrariōz v̄l contradiatoriōz et sic minor est falsa et maior est vera. Alio mō accipit̄ oppositio p̄ oppositōne que est fm p̄fectū et ip̄fectū et sic spēs sub vno genere opponūt scz oppositōe disparata et sic maior est falsa. qz sic opposita p̄nt ex se invicē oriri si cut̄ p̄z de spēs^o numeroz q̄ opponunt̄ oppositōe disparata sub vno genere et in vna spēs orit̄ ex alia. Sicut est dōm de potēcijs aīe q̄ opponunt̄ oppositōe p̄fecti et imp̄fecti que dicitur

oppositio disparata

Visibile autem est

Quia Aresto dicit qz visus est ip̄^o visibilis. Consequenter distinguit̄ visibile qz vult dextro qz determinare dices qz visibile est duplex. Qd̄ dā est manifeste visibile sicut color q̄ est manifeste visibil̄ ex p̄pria rōe. Aliud est visibile in noiatiū qd̄ scz nō habet vñ cōe nomē ip̄positū sicut putredines quercū squame piscium et. vident̄ em̄ ista nō sub rōe coloris sed sub rōe alie^o noiati nec ī die vident̄ lucētia sz ī nocte. **Quērit̄.** Quid sit obiectūz visus. Dōm qz color. Arguit̄ qz nō. qz in textu dicit̄ qz obiectū visus est color vel aliq̄d in noiatiū visibile. ergo color t̄n non est obiectū visus. Dōm qz color accipit̄ duplicit̄. Uno mō generaliter p̄t extendit̄ se ad lumē sicut dicit̄ Arestol. in p̄ncipio de sensu et sensato. qz oīa corpa colore p̄cipant. colore. i. lumine vel colore p̄prie dicit̄ oīa als nō esset verū de corporibus celestib^o q̄ nō habēt colore p̄prie dicit̄. Et qz color sic acceptus sit adequatū obiectū visus. probat̄ sic quia h̄ est obiectū alicui^o potētie qd̄ se habz adequate ad illā potētiā sic qz nec excedit̄ potētiā nec excedit̄. Sed sic se habet color ad visum. qz omne visibile est color et oīs color ē visibilis ergo et. Alio mō accipit̄ color p̄prie fm qz est q̄litas causata ex lumē ignis et dya phaneitate aeris et aque et ex opaco terre et sic color est solū in corporib^o mixtis. et t̄nc veruz est qz color non est obiectū visus. et sic accipit̄ Aresto. colorem in textu cū dicit̄ qz est duplex visibile scz color et aliquod in noiatiū.

Arguit̄. Visibile est obiectū visus ergo nō color. Ans p̄bat̄ quia visibile mouet visuz Sed illud est obiectūz qd̄ mouet potētiā. **Dicendū qz triplicit̄ p̄t assignari obiectū alicui^o potētie.** Uno mō fm coitatem p̄dicacōis. et sic illud dicit̄ obiectū alicui^o potētie qz predicatur de oibus que cognoscunt̄ p̄ talem potētiā et sic ens p̄t dici obiectum intellectus et visibile obiectum visus. qz quēti qz per visum cognoscunt̄ p̄prehendunt̄ sub visibili. Alio mō p̄t capi fm formalit̄e rōnis obiectalis. qz scz obiectū mouet potētiā sub aliqua formalit̄e rōne. et sic verū est obiectū intellectus. quia intellectus mouet̄ ab aliquo sub rōne veri. et sic etiā lumen est obiectum visus. Sed istis duobus modis non accipitur obiectum alicuius potētie p̄prie. qz h̄ debz eē obiectū alicui^o potētie p̄prie qd̄ per p̄prie spēm immutat̄ potētiā qd̄ nō fit in p̄dictis modis.

Itē potētia aīe nō p̄nt̄ aīe p̄mū et p̄mū et p̄mū aliquid in noiatiū et sic p̄nt̄ ab ip̄o dō

Color et dicit̄

Quis est

Triplex assignat̄ ali potētie obiectū

Itē qz p̄t 2 2 rōpōib^o p̄nt̄ et p̄t dūna s̄a rōpōib^o et p̄nt̄ s̄a rōpōib^o ut r

Libe

Secundus

quia sub visibili includit visibile p accis qd no hz spem in visu. Sumit g tercio mo obiectu alic potencie fm pncipalitate appropacois qz scz obiectu tale est appropatu z adeqtn potencie. Et sic dr illd obiectu alic potencie cui sps est in potencia. z sic color est obiectu visus et quiditas rei material est obiectu intellectus. quia color mouet visum p ppria similitudine et etia no extendit se visus vltra colore nec ecotra color vltra visu m

Arguit Hoc est obiectu alicui potencie qd imutat potencia sz color ori immutat visum g no color. qz accia no agnt sine subiecto. Dicendū q duplicat aliqd imutat potencias. Uno mo qz est tota causa imutadi potenciam. z sic subiectu acceptu cu qualitate sensibili imutat potencia sicut coloratu visus. Alio mo dr ali quid imutare qz est pncipalis ro imutandi al teru z sic obiecta imutant potencias. z sic color est obiectu visus qz est pncipalis ro immuta di visum

Arguit Nec iste color nec iste color est obiectu visus. g nec color erit obiectu visus. qz nihil est i genere qn sit in aliq spex. Vel sic Nullus color est obiectu visus g nec color. qz ibi arguit ab vli negatia ad sua indiffinita. Dicendū q hic e fallacia figure dictois arguendo a suppone psonali ad simplices. vel a discreta ad simplicia. Qz si dicat null color est obiectu visus. color supponit psonalit cofuse. z h color est obiectu visus supponit simpliciat. Et si dicat arguit ab vli ad indiffinita. Negadum est q ista ppositio color e obiectu visus sit idif finita sed e singularis singularitate nature sicut ista homo est dignissima creaturaz

Arguit In obiecto visus inueniunt plures pparietates. sed vni sensus e tm vna pparietas. z p vns visus no est vn sensus. pbat Qz inueniunt albu z nigrū. tenebrosū z luminoso. Ddm pmo q tenebre no coprehedunt sub obiecto visus qz illd no cotinet sub potencia qd no immutat potencia neqz mouet potencia. sed tenebre no mouet visus sicut silenciuz no comprehendit sub obiecto audit. Secdo dicit q iste cotrietates sunt adinuicē redutibiles qz lumē reducit ad colore albu. qz in albo est multū de lumie. Et tenebre reducunt ad colorem nigrū qz tenebre sunt puatio luminis.

Visibile ei e color

Postqz Aresto. distinguit duplex visibile. Hic coseqnt deiniat de vtroqz. z pmo de manifesto visibili. l. colore. Secdo de inmanifesto. Et h ibi

Non aut oia. Circa pmū intēdit istā conclusio ne q color fm se sit visibilis z tm non videt sine lumie exteriori. Proponit g pma pte z dicit q color e visibilis p se non i prio mo pfectatis sic q visibile sit de roe coloris. sz color e visibilis p se in qro mo pfectatis. Est ei qrt mod q subiectū hz in se cam qre pdicatu si bi uest sz sic e de colore qz color hz i se cam qre e visibilis. Et h pbat i textu qz aliqd e visibili fm q est motiu dyaphani fm actu sz color fm se e motiu dyaphani fm actu. g e de se visibilis. Maior pte qz color ex h videt qz mouet dyaphanu illuati et dyaphanu illuatu mouet visum. Minor pte qz medio illuatu diffundit colores. Et q textu pte qz sicut se hz visibile ad hoiem qd est ppria passio hois ita visibile ad colore qd est ppria passio coloris. Addit tm Aresto in textu q quis color fm se sit visibilis tm no videt sine lumie z qz lumen recipit in dyaphano. ido de lumie z de dyaphano dicendū est. Et q textu accipit q in eodez non e potencia z act ex eode pncipio. qz potencia sine pprietas ouit ex pncipis rei z conuenit sibi p se. Sz act p oziri ab aliq extrinseco. sic est de visibili z de videre qz visibile ozitur ex pncipis intrinsec hois. Sz videre ex ammiracione. Et sile est de mobilitate z de motu actuali. qz mobilitas oueit ent i naturali p se z io de illo fm q hmoi est sciencia sed no de actuali motu.

Querit vtz lumē reqratur ad vidēdu ppl colores aut ppt mediū. Ddm q quis color fm se sit visibilis sine lumie non tamē videt actualit sine lumie quia oportet mediū esse illuatiū anteqz colores possunt se diffundere ad mediū. Mouetur g talis questio. an lumen tale reqratur ad vidēdu ppter ipsos colores sic scz q colores de se non sint visibiles nisi apponatur lumē l reqratur ppt mediū sic scz q si mediū non sit illuatiū colores non diffundat se ad mediū. Est g rēndū q e duplex lumē in colorib. Unū est intrinsecū qd e de substantia coloris. Circa qd sciendū q color est qlitas scda causata a luminoso ignis et ex pspicuo aeris z aque z ex opaco terre. Qd no est sic intelligēdu q iste qlitates p se veniant ad ppositionē sine subiecti. Sed p hoc q elemēta adinuicē miscetur etiā miscetur qlitates q sunt in elemēti. Exempli grā quādo miscetur ignis aque z aeri tūc luminositas ignis etiā miscetur pspicuo aeris z aq et opaco fre. Qn ei est multū de lumie in aliqua mixtione tūc est color albu. et qn multum de opaco terre tūc est color niger sic tamē q iste qlitates non

Et sic dicitur q color est qlitas scda causata a luminoso ignis et ex pspicuo aeris z aque z ex opaco terre. Qd no est sic intelligēdu q iste qlitates p se veniant ad ppositionē sine subiecti. Sed p hoc q elemēta adinuicē miscetur etiā miscetur qlitates q sunt in elemēti. Exempli grā quādo miscetur ignis aque z aeri tūc luminositas ignis etiā miscetur pspicuo aeris z aq et opaco fre. Qn ei est multū de lumie in aliqua mixtione tūc est color albu. et qn multum de opaco terre tūc est color niger sic tamē q iste qlitates non

Handwritten marginal notes at the top left of the page.

Handwritten marginal notes at the top right of the page.

Handwritten marginal note on the left side of the page.

Handwritten marginal note on the left side of the page.

Handwritten marginal note on the left side of the page.

Handwritten marginal note on the right side of the page.

Handwritten marginal notes on the right side of the page.

Handwritten marginal notes at the top of the page, including the word 'Anima' and various philosophical or theological remarks.

De Anima

xli

manet fm substantia s3 fm stute. Reqrif ergo hoc lumē intrinsecū propt colores qz cōstituit colores formaliter sicut aia rōnalis reqntur propter hoies qz est ps constitutiva hominis. Aliud est lumē extrinsecū siue diffusus ab aliq corpore illuminare sicut ē lumē solis r de tali qritur. Et dicit qz tale lumē simpliciter reqrit ppter mediū r nō propter colores. Qd pbat duplr. Primo autoritate Aresto. in textu vbi dicit. qz color p se ē visibilis. i. visibilitas puenit colori fm se r nō ab extrinsecō. Si cū color esset visibilis p lumē. tñc visibilitas adueniret p aliqd accūs extrinsecū. Secdo pbat qz vnaqueqz forma reqritur ad disponedū suū propuz subiectū. s3 lumē extraneū est in dyaphano sicut in propo subiecto ergo reqritur lumē extraneū ppter mediū. Et sic p3 qz color ex sua natura pot se diffundere. s3 qz qnqz se nō diffundit h ē propter indispositionē mediū qd nō est illuminatū. medio ergo illuminato statim diffunditur colores. Et sic p3 qz lumē reqritur propt mediū. Alii tñ dicunt qz lumē reqrat propt colores. r hideo qz dicunt qz color existens in aliquo subiecto de se nō posset mouere dyaphanū nisi excitaret a lumine exteriori. exterius ergo lumē reqritur ex parte colorū vt colores sint visibiles. Et simile ponit de intellectu r fantasmatibus quia sicut lumen intellectus agentis reqritur propt fantasmata ita etiā reqritur lumē corpale propt colores. Sed istud ē manifeste contra Aresto. qui dicit qz color est p se visibilis. qz in se h3 cās vnde videat. Et sic qz color se qnqz diffundit r qnqz se nō diffundit hoc est propt mediū qd nō recipit colorem nisi sit illuminatus fuerit tñ aliqui volentes cōcordare istas opinionones dicebat qz duplex eēt esse coloris scilicet esse pmiū r substantiale r sic manifestū est qz lumen extrinsecum nō reqrit propter colores qz colores habent h esse in tenebris qz nisi sic aliquis adducens lumē extrinsecū de nouo faceret colores qd est falsus. Aliud ē esse scd3 coloris fm qz est diffusus ad visum. r sic lumen extrinsecū reqrit propt colores. S3 ista cocordia nō valet qz etiā capiedo colores q ad esse scdm. sic lumē extrinsecū nō reqrit propt colores qz etiā colores ex sua natura sp possunt se diffundere ad mediū nisi esset defectus ex parte mediū. ergo oportet qz mediū sit illuminatū a nōqz diffundant se colores.

Arguit. Color p se ē visibilis q nō ad visibilitatē cōiungere lumē extrinsecū. Ddm qz visibile capie duplr. Uno mō fm propria ē significatōez s3 fm qz significat aptitudiez ad visibilitatem. r sic color fm se acceptus est visibilis sine lumine extrinsecō. Alio mō accipit visibile improprie fm qz importat actus visionis r sic color nō est visibilis sine lumine defectus em est ex parte mediū quo illuminato etiā colores diffundit se r actu vident. Et simile pot dari in alijs passionibus qz multa sunt entia habēta passiones naturales sed nō hnt actum illarū nisi p aliqd extrinsecū. vt risibile cōuenit hōi ex sua natura r tamen actus ridendi cōuenit homini p aliqd extrinsecū s3 p admiratōez q admiratio surgit ex aliq extrinsecō. Simile est de corruptibili quia quis corpus mixtū sit per se corruptibile nō tñ corrumpit nisi p extrinsecam qualitatem. Sic etiā quis color s3 se visibilis sit nō tñ videt nisi p lumē extrinsecū.

Arguitur. Sicut se habet lumē intellectū ad fantasmata. ita se habet lumē extrinsecū ad colores. sed lumē intellectus agentis requirit ad intelligendū ppt fantasmata. ergo lumē extrinsecū requirit ppt colores. Ddm qz in hōe s3 sic lumē intellectuale requirit ad intelligendū ita lumē corpale reqrit ad videndum. S3 i alio est diffiile qz lumē corpale requirit ppt mediū. sed lumen intellectuale reqrit ppt fantasmata que cū sint spēs rerū piculariū nō pnt mouere intellectū nisi pūs deparet. tales s3 depuratō sit p lumē intellectū agētis. Sic aut nō ē de colore qz color etiā acceptus fm suā naturā ad s3 depuratōe pot mouere sensū. r sic nō oportet ponere lumē corpale ppt colores vt lumē intellectuale ppter fantasmata. Cū em fantasmata sint de tertia specie qualitatis nō pnt de se diffundere immaterialē ymaginem de pma specie qualitatis qual est species intelligibilis oportet ergo qz p intellectum agentē pmo depurent. Sed obiectū visus r species visibilis sunt de vna specie qualitatis quis sint alteri modi.

Arguitur. Strās i tenebris pot videre illū q stat i luce r nō econtra. q lumē reqrit ppt colores. Dd3 negādo piaz. pbat tñ qz nō videt alia cā nisi qz colores illius qui stat i tenebris nō excitāt sed colores illius qui stat i luce excitāt. Dd3 qz colores illi q stat i tenebris nō diffundunt. h aut non est ex parte coloris sed ex parte illi in quo immediate color recipit s3 ex parte mediū. ex quo em mediū circa illuz q stat i tenebris nō est illuminatū idō colores nō diffundunt se ad tale mediū sed colores illius qui stat i luce diffundunt se. r sic videtur qz mediū ē dispositū p diffusionē colorū. Et si dicat strās i tenebris nō videbit illuz i luce qz mediū circa eum nō est illuminatum.

Continuation of the main text from the previous block, discussing the nature of light and color.

Marginal notes on the right side of the page, including the word 'Anima' and various philosophical or theological remarks.

Small handwritten notes or corrections in the right margin.

Vertical marginal notes on the left side of the page.

Handwritten initials or notes at the bottom left of the page.

Handwritten initials or notes at the bottom left of the page.

¶ Ddm q̄ stans in tenebris videt stantes in luce & nō ecōtra. qz nō est simile in prima diffu- sione colorz & in cōtinuatōe diffusi coloris ad visuz. qz ad diffusionē requirit lumē magnuz sed ad cōtinuatōz nō req̄rit magnū lumē post q̄ color diffusus est sed sufficit p̄uus.)

¶ Arguit. In vno q̄z genere p̄mum ē cā om- nīū sequētuz. Sed lumē est p̄mū oīm visi- bilū. ḡ lumen ē causa colorz. ¶ Ddm q̄ ē du- plex lumen scz imbibitum siue intrinsicum co- loribus qd̄ est p̄ncipiūz formale colorz & h̄ lu- men est causa oīm colorz. qz est p̄ncipiū p̄nci- pale cōstitutiuū. Aliud est lumen extrinsecū et illud lumē nō req̄ritur p̄pter colores sed p̄pt̄ mediū. Cuius cā p̄t esse qz est duplex agens. Aliqd̄ est qd̄ inducit formā cuz p̄cua dispo- sitōe sicut ignis introducit in ligna siccitatem et formā ignis. Aliud est agens qd̄ introducit formā & tñ p̄req̄rit dispositō i subiecto & sic color d̄z agere i visuz. qz p̄supponit ip̄m lumē in aere anteq̄ se diffundat ad aere.

¶ Arguit. Dyaphanū recipit sonū sine lumi- ne. ḡ recipit colores sine lumine. Tenet conse- quentia a simili. ¶ Dicendū q̄ non est simile de colore & alijs qualitibus. qz alie qualita- tes p̄ter colorem non sūt in dyaphano sub- rōne dyaphaneitatis sicut color. s3 fm̄ aliquā aliam rationē. qz sonus est in aere fm̄ q̄ aer est facilliter mobilis. Odoz autē est i eo vt ē faci- liter alterabilis. Cum ḡ color respiciat dyapha- nū fm̄ q̄ h̄mōi ideo est i eo vt dyaphanū. Co- lor enī nō diffunditur nisi p̄ dyaphanū illu- natū. Nō autē sic dicendū est de sono qz diffū- dit sonus fm̄ q̄ aer est facilliter mobilis.)

¶ Arguit. Odoz nō diffundit se nisi corp̄ odoriferū excitetur. ḡ sic erit de colore q̄ sit cor- pus coloratum excitatum ad diffundendum colores. ¶ Ddm q̄ non est simile de colore & odore. quia odor immutat p̄mum aereā rea- liter. & ideo oportet realem mutationem fieri i corpore odorifero anteq̄ odor diffundat. S3 colores immutant p̄ximū aereā sp̄nalit̄. ideo non oportet in illis fieri aliquā alteratio- nem anteq̄ se diffundant & sic non oportet q̄ colores excitentur.)

¶ Arguitur. Eiusdem est aptitudo cuius est actus. ḡ si color p̄ se est visibilis sine lumē ex- teriori. etiā videtur sine lumine exteriori. Dicendū ad maiorem q̄ licet eiusdem sint ap- titudo & actus. tamē aptitudo & actus nō sūt eiusdem fm̄ idem. qz q̄nqz aliquid plus requi- ritur in eodem subiecto p̄ actu q̄z p̄ aptitudie. q̄uis tñ eiusdes subiecti sūt act̄ & aptitudo.

Exemplū extra p̄positū vt eiusdem est risibili- tas cui⁹ est ridere scz hominis tamē risibile & ri- dere pueniūt hominū fm̄ diuersa. Et enī homo risibilis fm̄ suā naturā. S3 ridere puenit hōi ex amuratōe que p̄surgit ex extrinsecō effectu cui⁹ causa ignorat. Similiter est hic dicendū q̄ visi- bile ēē cōcūit colorz s3 sua intrinsecā p̄cipia & tñ videri fm̄ actū cōuenit sibi p̄ lumē extrinsecū. Sicut p̄t dici de corruptibili & corrupti. qz cor- ruptibile ēē cōcūit corpi muto s3 sua p̄cipia intrinsecā. S3 corrupti fm̄ actū cōuenit sibi ex qualitibus suis.)

Est igitur aliquid.

Quia Aresto. dixit se d̄miaturū de luce & sub- iectū lūis est dyaphanū. ergo p̄tio d̄terminat de dyaphano & postea de luce dicēs. Qd̄ dyapha- nū est qd̄ est susceptiuū coloris extranei. i. qd̄ suscipit in se colorē sp̄naliter & nō p̄manenter. Exēpli grā. aer illūiat⁹ recipit in se colores p̄pi- quos tali aere. Et iō dyaphanū nō est fm̄ se vi- sibile. sed d̄visibile p̄pt̄ colorē extraneū. Deide addit q̄ corpa sūt dyaphana. Et dicit q̄ aer & aq̄ & multa alia sic viz. & cristall⁹. Deide addit q̄no ista p̄prietas puenit istis corpib⁹ dicēs q̄ dyaphaneitas nō puenit istis corpib⁹ fm̄ p̄p̄a naturā qz si sic tunc dyaphaneitas esset alteri⁹ sp̄ci in diuers⁹ corpib⁹ qd̄ ē falsum s3 puenit eis fm̄ aliquā cōem naturā quā h̄nt cū corpe cele- sti & ideo dyaphaneitas in illis corporibus est eiusdem sp̄ci. Ex quibus p̄t elici q̄ p̄tōe aie in aialibus diuersaz speciez possunt esse vni⁹ spe- ciei qz tales p̄tōe sūt ab ip̄is animalib⁹ fm̄ aliqd̄ cōmune reprim in illis.)

¶ Arguit. Corpa celestia sūt dyaphana tñ sūt visibilia fm̄ se. ergo dyaphanū ē fm̄ se vi- sibile. ¶ Dd̄z q̄ dyaphanū accipit dupl̄. Uno mō absolute fm̄ rōez dyaphani & sic nō est visi- bile & sic aer in tenebris nō videt nec etiā corpa celestia. Alio mō accipit dyaphanū fm̄ q̄ ē illu- minatū & sic ē duplex dyaphanū. Qd̄ d̄a ē qd̄ est in corpe aliq̄ tenso siue firmo sicut sūt cor- pora celestia & aqua. & tunc etiā dyaphanū est visibile. Est enī manifestū q̄ aqua ē visibilis & corpa celestia in quibus nō est color. sed p̄pter densitatē taliū corp̄z sūt visibilia. Aliud est dyaphanū actuātū in corpe subtiliori si ē in ae- re & sic dyaphanū nullo modo est visibile nisi p̄ extrinsecū colorē. Et ideo nō diffinit dyaphanū qualitercūqz acceptū sed dyaphanū actuātū & illuminatū quia diffinit dyaphanū qd̄ fac̄ ad visionē. hoc autē est dyaphanū illuminatum cū hoc sit mediū videndi.)

Duplex lumen

Duplex est agens
p̄ lumen d̄m & colorē
& cōtinuatōe ignis

¶ Actus dyaphani & lūis

¶ Dd̄z
dyaphanū

et relinquit

Dyaphanū
actū

¶ Actus de p̄mo 249

dyaphaneitas in quo puto sit dicitur

Arguitur contra diffinicionem. Ex ista diffinicoe sequitur qd lignu vel murus eet dyaphanu qd recipiunt in se colores extraneos. Ddm qd dupli dicit aliqd alteri extraneu Uno mo qd est extra natura illi cui inest. r sic ois color dz extraneu subiecto. r sil iter omne accns. sz sic no accipit hic extraneu. Alio mo dz extraneus qd est facili ab eo sepabile cui inest. r sic color dz extraneu dyaphano. qd colores sunt i dyaphano qu dyaphanu est illuminatu. recedente ergo lumine recedit r color.

Dyaphana naturalis potetia recipiendi lumē. Sicut em nrsibi le est naturalis potetia ad actu rreendi. ita etiā er dyaphaneitas est natural potetia p recepto nelumis. r ido corpa no dyaphana no pnt re tpe lumē sicut sunt corpa opaca siue imiata.

Querit vtrū ista dyaphaneitas i diuersis corpibus sit vni spci. Ddm q sic. Et rō est qd distinctio alic ex pre subiecti no variat spsz rei qz ex subiecto sumit distinctio numeral ac cidentis r etiā distinctio fm magi r minus. sed dyaphaneitas in diuersis corpib distinguit ex pre subiectoz. Aliq em sunt corpa dyaphana p totū. In qbus tū est dīna. qz aliq sunt p totū luminosa sic qz de se diffundāt lumē r alia illumināt. r sic planete in corpib celestib ha bēt dyaphaneitatē. Alia sunt dyaphana p to tū que hnt luminositatē r tū no illuminant sicut ignis elementaris. qz si talis ignis illūiarz tūc semp eet lumē circa terrā qz semp aliqua ps ig nis est sup nos. Alia sunt dyaphana p totum q tamē no illuminant q ad pmi nec habet i se naturalē luminositatē q ad scdm. sed solū reci piūt ab extrinseco lumē sicut sunt aer r aqua. Alia sunt dyaphana q recipiūt lumē soluz in superficie sicut sunt corpa colorata. Et iō dicit Aristo. q color ē extremitas pspicui. i. dyapha ni in corpore terminato.

Arguitur Corruptibile r icorruptibile dnt plus qz genere vt dz. r. metaphisice. g ista cor pora inferiora r corpa celestia no pnt in se habe re vna formā. Ddm qz ibi gen accipit pro genere phisico. i. materia. pnt tamē corpa r ea q sunt in corpibus conuenire genere loyco ymo spē loyca r sic corpa inferiora r corpa celestia sunt simul in pdicamēto sube r accna eoz pnt esse vni spci sicut dem est de dyaphaneitate. Arguitur Brauitas r leuitas aeris r aque dnt spē. g etiā dyaphaneitas aeris r aq dnt spē. Alio exemplū. risibile r rudibile dnt spē ergo etiā albū in hoīe r azino. Ddm q non

est simile qz gūitas r leuitas in elementis sunt ab ipsis elementis fm ipsoz pprias naturas Sed dyaphaneitas sic no fuit ab eis sed fm aliqd comune reptum in ipsis. r iteo pōt talis forma sic fluens esse vnus spci. Similiter risibile et rudibile sunt diuersa rā specierū quia fiunt ex pprijs naturis homis et azini. Sz albedo in homine et azino fuit ab eis fm ali quod comune. quia scz fm q sunt corpa mix ta et ergo sunt eiusdem speciei.

Queritur Utrum lumen r color differant specie. Ddm q sic. Lum duplex est rō. Pria est quia simplex et mixtur nunq sunt eiusdem speciei vt aer et lapis quia aer est corpus sim plex et lapis est corpus mixtum. Sic in ppo sito lumen est qlitas simplex sed color est qua litas secunda causata ex luminoso ignis. pspi cuo aeris et aque et ex opaco terre r fit mixtio coloris ex pmixtione elementozum adinucē vt dictum est. Secūda racō est. quia illa sunt distincta specie q habent diuersa sibi opposita quia rarietas est dīm fm spēm. ergo opoz ter qz quecunqz habēt eadē opposita sunt vni et eiusdē speciei. et p oppositum quecunqz ha bent diuersa opposita no sunt vni speciei. Sz iste qualitates ha bent diuersa opposita qz opo sitū lumis ē tenebre que no opponūtur co lori quoz oppositio est albū et nigrum.

Arguitur Si color est qualitas pposita ex qtuor elementis. ergo no est simplex. Ddm q bene sequeret si ille qualitates manerēt actua liter formalit sed hoc no est verū qz tm manēt virtualit. Et iteo est dicendū eodē mo de istis qualitatib quo ad colores. r de elementis quo ad mixtū. Un patz q color est qlitas simplex fm naturā habens tm virtutem aliaz qualita tum et non substantiam.

Arguitur Calidū humidum frigidū et siccū sunt qualitates pme ergo no lumē. Ais piz quia ille sunt qlitates pmoz corpoz. Ddm qz dupliciter alique qualitates dicuntur pme Uno modo compando eas ad qualitates tan gibiles. et sic calidum et frigidum humidū et siccum sunt qualitates pme. Alio mo dicunt qualitates pme in ordine ad qualitates visi biles et sic lumen opacū et pspicuum sunt qli tates pme. Et pncipaliter lumen est qualitas prima propter duas causas. Prima causa est Quia est qualitas primi corpozis scilicet celi Secūda causa est. quia cū alijs qualitatibus elementozum constituit alias qualitates visi biles vt pura colores. Bra cui scienduz q color colituit ex tribus qlitatibus scz ex lumi

quod tunc non est p...
ad hanc aliam p...
quod habet...
quod est oppositio r causa
duplitate

prima causa

si corpa colorata
dnt puly quid
p...
p...
p...

uoso ignis. ex dyaphano aeris et aqua et ex opaco terre. In qua constitucioe lumē habet se vt prin-
cipiū formale. et alia vt pncipia materialia Et
si arguit q̄litates nō possunt venire ad mixti-
onē. ergo nō pōt mixtio fieri ex q̄litatib⁹. Dicē
dū q̄ quis q̄litates fm se nō pcurrāt ad mixti-
onē tū q̄litates cū suis subiectis pcurrunt ad
mixtionē sicut i generacōe mixtorū vbi q̄ pcur-
rit multū de lucē fit mixtū albū. et vbi multū
de terra fit mixtū nigrū. Tū q̄n elemēta vniū-
tur vniunt q̄litates tāgibiles ex q̄rum vniōne
resultat forma mixcionalis. Et nā vniuntur q̄l-
itates visibiles ex q̄rū vniōe resultat color etiā
in codē. et sicut i mixto sequit forma mixcional
grā q̄litatū tāgibiliū sic etiā sequit color sic q̄
omne mixtū est coloratū grā q̄litatū visibiliū.

Arguit Lumē est suba et tota ypostasis co-
lor. q̄ nō est alteri⁹ spci a colore. Dd̄m q̄ du-
pliciter aliqd dicit suba alteri⁹. Uno mō q̄ in-
trinsece ipm p̄stituit. et sic gen⁹ et d̄ra sunt suba
spci. et sic ver⁹ est q̄ suba nō est alteri⁹ spci q̄ illd̄
cū⁹ est sed tūc lumē nō est suba coloris. Alio
mō quia est pncipalissimū in constitucōe rei. et
sic lumē dicit suba coloris quia est pncipalissi-
mū in constitucōe coloris. Alie em q̄litates a
lumē seoz opacū et p̄spiciū pcurrūt vt pncipia
materialia et lumē vt pncipiū formale. Forma
le aut est digni⁹ ipo materiali. Ex his pōt itel-
ligi diffinitio coloris data in libro de sensu et
sensato seoz color est extremitas p̄spiciū i corpe
terminato. i. d̄nso. Pōt em sic intelligi. Color ē
extremitas nō quantitatiua sed q̄lificatiua quia
color sequitur ipm p̄spiciū qd̄ est natural⁹ poten-
cia. Et iō addit p̄spiciū. Debz tū hoc p̄spiciū
nō esse totalit p̄spiciū. qz nō fm pfundū et iō
addit in corpe terminato. i. d̄nso. Itē lux lumē
radius et splendor d̄rūt abinuitē fm rōem lēz
sunt idē fm rem. qz lux est q̄litas fm q̄ est i lu-
cido Et dicit lumē fm q̄ p̄cipiat a dyaphano
Et dicit splendor fm q̄ redit a corpe illiariō.

Lumen ergo est hu

Hic Aresto. diffinit aliā qualitātē p̄currētē
ad visionē seoz lumē. Et pmo ponit veritatē de
lumē. Secdo excludit errores. Primo q̄ dicit
q̄ lumē est act⁹ dyaphani fm q̄ dyaphanum.
Et hoc pbat sic. qz p̄traria sunt apta nata fieri
circa idē. S3 lumē et tenebre p̄trariant exten-
dendo p̄trarietatē ad p̄uatiū oppositōez ergo
h̄nt fieri circa idē subiectū. S3 subiectū ipaz
tenebray est dyaphanū q̄ etiā dyaphanū est
subiectū lumis. et sic lumē est act⁹. i. forma dya-
phani. Et addit Aresto. q̄ lumē est sicut color

dyaphani. i. actus ei⁹. et istud lumen causat in
dyaphano ab igne seoz fm ponentes corpa cele-
stia esse ignea vel ab igne. i. ab aliq̄ illūiante ig-
neo sicut est cādela vel ignis mixt⁹ vel causat
lumen a corpore superiori. i. celesti

Arguit Dyaphanū est accūs ergo lumē nō
est in dyaphano sicut i subiecto. Dd̄m q̄ dul-
plex est subiectū ipi⁹ luminis. s. q̄ mediante lu-
mē est in aliq̄ subiecto et sic dyaphanū est sub-
iectū lumis qz p dyaphanitatē lumē recipit
in aliq̄ corpe. Aliud est subiectū qd̄. et tale sub-
iectū nō pōt esse accūs. et sic subiectū luminis
est corpus dyaphanū. sicut em quātitas ē sub-
iectū quo q̄litatū corpalū. sic etiā vna q̄litas
pōt esse subiectū quo alterius qualitatis. et sic
dyaphanum est subiectum luminis.

Arguit Dicitū est p̄us q̄ dyaphanū est sub-
iectū coloris. q̄ nō est subiectū lumis. Dd̄m
q̄ dyaphanū accipit dupl̄. Uno mō fm dya-
phani. i. absolute absqz aliq̄ addito. et sic lumē
est actus dyaphani. qz lumē est p̄ma et p̄ma
forma actūs ipz dyaphanū. Alio mō accipit
dyaphanū fm q̄ est actuatū p lumē et tūc dya-
phani suscipit in se colores. et sic est subiectus
coloris. et iteo h̄n dicit Aresto. hic q̄ lumē sic
actus dyaphani fm q̄ dyaphanū. Ante p̄z
q̄ lumē est actus lucidi sicut cā formalis et est
actus dyaphani sicut forma. p̄ma et est actus
corpis sicut forma remota. qz corpus ē subiec-
tū remotū lumis. Primū partz qz lumē et luci
dū d̄rūt sicut abstractū et concretum

Arguit. Color est actus terminati corpis vt
dicit in de sensu et sensato. ergo male dicit h̄ q̄
sit actus dyaphani illuminati Dd̄m q̄ co-
lor dupliciter accipit. Uno mō fm esse reale et
sic color est actus corpis terminati. i. corpis dē
si qd̄ nō pōt visu penetrari. Et sic loquit A-
resto. diffiniendo colorem in de sensu et sensato q̄
color est extremitas p̄spiciū in corpe terminato
Alio mō accipit color fm eē intēciōale et sp̄na-
le. et sic color est actus dyaphani illūiari. quia
color fm eē sp̄nale recipit in medio qd̄ mediū
est dyaphanū illuminatum.

Arguit Si lumē est act⁹ dyaphani fm q̄
h̄mōi. q̄ lumē ip̄ est i dyaphano qd̄ est flūi. Di-
cendū q̄ h̄ argumētū ver⁹ p̄cludit. q̄ncunqz ei
est lumē tūc ē in dyaphano. est ei corpus dya-
phani h̄ns i se lumē quis nō h̄eat naturalit
lumē est tū dyaphanū. q̄ lumē est ip̄ i dyaphano

Quod quidem dia

Postqz Aresto. posuit diffiniōez lumis hic
p̄ter ex illa diffiniōe excludit flām opinione

sed et h̄c nō d̄rūt
ne nec nūc p̄ d̄rūt
Emp̄us et p̄p̄ez

Suba tota mixtū
Suba duo p̄t̄m
p̄p̄ez et vniū p̄p̄ia
p̄p̄ez

Affirmo lūmē
lūmē in 3 corpe
p̄p̄ez q̄ p̄p̄ez

Et non
Dicitur in
p̄p̄ez
p̄p̄ez
p̄p̄ez

Ex quo ei dictus est qd lumē est act⁹ dyaphani sic satis pz qd lumē non est corpus. Corpus ei nō est actus. i. forma aliē. Dicebat ei antiqui. qd lumē esset ignis ponētes triplicē ignē scz ignem carbonē. ignē flammaz. ⁊ ignē lucē. Aliq̄ hō sicut Democritus dicebant qd lumē eēt fluxus corpus ⁊ si sic tunc etiaz lumē eēt corpus. Dicebat ei Democritus qd lumē esset defluxus q̄undaz corporū athomaliū i dyaphano. ⁊ sic lumē esset deflux⁹ corporū. i. lumen esset corpa athomalia defluentia a corpe illumiato in dyaphano. Et qñ ⁊ eos arguebat sol sp̄ illuminat terrā. ⁊ si sic emittit illa corpa athomalia tūc sol iā esset valde puus. Rūdet ip̄ qd sol vlti⁹ nutrit⁹ p vapores. sed h̄ est magis inconueniens qz q̄cquid sic nutrit⁹ est corruptibile.

Neqz enim possibi

Dic Aresto. reprobatur istā opinionē. Et vult qd impossibile ē lumē esse corpus. Et hoc sic qz si lumē esset corp⁹ tūc multa corpa essent sil in eodē loco. Sz h̄ est impossibile. q̄ illud ex q̄ sequit. Maior pz. qz aer ē corpus ⁊ lumē ē corpus aere sil. q̄ duo corpa essent sil. qd at lumē sit in aere. pbat Aresto. qz tenebre sunt in aere. sed tenebre ⁊ lumē sunt tria que h̄nt fieri circa idē subiectū. q̄ etiā lumē est in aere. Maior pz ex q̄to phoz. qz si duo corpa essent i eodē loco tūc esset penetratō dimensionū. Est at̄ considerāduz qd trietas capif hic generalit̄ put se extendit ad p̄uatiuā oppōem. sic em̄ lumē ⁊ tenebre cōtrariātur. i. p̄uatiue opponūtur. Et per h̄ nō ip̄dit argumētuz ter. qz non solū tria. p̄prie dicta h̄nt fieri circa idē sed etiam p̄uatiue op̄posita.

Et non recte empe

Dic reprobatur Aresto. quādam solutōez ip̄ius Empedoclis. qz aliqui volētes pbare qd lumē nō esset corp⁹ sic arguebāt. Si lumē esset corpus tūc illumiatio nō fieret in instāti. qz nullū corpus mouet i instāti. vtz. vi. phoz. Rūdebat Empedocles qd etiā illumiatio nō fieret i instāti sed fieret successiue ⁊ tū illa successio lateret nos. Istā solutōez reprobatur Arestote. di. qd dicere lumē moueri successiue ⁊ illā successiōnē nos latere est ⁊ ratōez ⁊ ⁊ sensuz. Primuz patz. qz licet tal successio posset nos latere i p̄uo spacio. tū in magno spaco quāle est ab oriēte in occidēs nō posset nos latere successio motus. Scdm pz. qz videm⁹ ad sensuz qñ sol venit ad prez orientālē sup nostrz emisp̄riū tūc etiam illuminat occidēs.

Arguit. Lumē successiue mouet ab oriēte in occidēs vt manifeste pz. q̄ male repbat Empedocles. Ddm qd dupl̄ aliqd mouet successiue. Uno mō p se qz scz in ip̄o mobili est naturaliter talis successio. ⁊ sic lumē non mouet scz corpus illuminās. ⁊ sic fm talē intellectū excludit opinio Empedoclis. Alio mō aliquid mouet successiue p accūs. i. p aliud qz scz ip̄m de se habet mutatoez instantaneā. sz p̄iungit illi qd mouet successiue. ⁊ sic etiā lumē mouet successiue. qz non pōt esse lumē in dyaphano nisi p aduentū corpus illuminātis. ⁊ iō illumiatio est mutatio simpl̄ instantanea psequēs tū successiū motū. Sile est de aliq̄ portate candela p aliquā plateā val stratā ciuitatis ibi manifestuz ē qd apporatio candele est successiua. sed postqz candela est apporata in instāti p aere fit diffusio lumis in loc⁹ vbi cādela successiue

Querit. Utrū lumē sit corpus. reprobatur Pro intellectu q̄stionis ē sciendū. qd de natura luis fuerūt v. opiones. P̄ia ē qd lumē eēt corp⁹ et mouebātur ex hoc. q̄cquid h̄z in se passioes corpis ē corp⁹ sed lumē h̄z i se passioes corpis q̄ est corp⁹. Maior pz. qz passio nō derelinq̄t suū subiectū. Maior pz qz redire reflecti ⁊ verberari sunt passiones corpis. qz sūt p motū locale qui mot⁹ soluz cōuenit corpibus vtz seroto phoz. Sed istā opinioez repbat Aresto. in textu. Etiā nō apparet vñ possz lumē corrūpi i aere si esset corp⁹. qz p absentia corpus illuminātis nō pōt corp⁹ corrūpi q̄uis bene accūs corrūpat. Alia fuit opinio qd lumē esset forma sp̄nalis qd sic pbabat. qz illa est forma sp̄nal q̄ vtimur in sp̄nibus ⁊ i immaterialib⁹. sed i immaterialib⁹ vtimur luine. Dicim⁹ em̄ qd est aliqd lumē intellect⁹ agētis. ⁊ tū manifestum est qd intellect⁹ agēs est aliqd immateriale. sil r̄ dicim⁹ de intellectu angelico. Sz ista opinio nō valet. qz nulla forma imaterial⁹ pfecti facit effectū materialē. sed lumē facit effectū materialē ⁊ realē. q̄ nō est q̄litas imaterialis. Et licet aia rōnalis faciat effectū materialē ⁊ realē. nō tū p se sed p mediū. s. p corpus suuz ⁊ aia nobilis p corp⁹ celeste. Tercia opinio fuit. qd lumē esset euidentia coloris. qz h̄ est euidentia coloris sine q̄ color nō est euidens. sz sine lumine color nō est euidēs q̄ lumē est euidentia coloris. Ita opinio nō valet. qz q̄nqz videt luminosuz n̄ sub rōe coloris. sicut i nocte. Quarta opinio ē qd lumen eēt forma subalis qz pducit formā substantiālē. qz pducit multa mixta ⁊ mineralia. sicut pz de luine celi. sz sile a suo silī. pducit. Ita opinio nō v̄z. qz nulla forma subal p̄cipif

prima opinio

st

3a opinio

4a opinio

sensu qz tunc esset in terciā spē qualitatis. 7 sic
 esset forma accidentalis qd est impossibile. s; lu
 men p̄cipit sensu q̄ rē. Quia opinio fuit 7 di
 cit q̄ lumē in aere habeat esse intētionale i cor
 pore s; o lūinoso habeat eē reale. Probatō ē qz
 ois forma realis d; habere p̄manētiam in suo
 subiecto. s; lumē nō h; p̄manētiam in aere s; pe
 rit lumē p̄ recessu solis. S; ista opinio repro
 bat. qz nulla forma intētionalis denoiat suū
 subiectū. qz ois forma intētionalis est impfe
 cte i suo subiecto. s; lumē denoiat aerē realiter.
 qz d; aer lūinosus qn̄ h; in se lumē 7 iō color i
 aere nō denoiat aerē. qz h; ibi esse intētionale
 tū. Pro veritate est sciendū qz lumē est q̄litas
 de terciā spē qualitatis ē p̄cipū subiectū ē dya
 phanū sine p̄cipū. Et hoc p; qz qualitates
 que sentiūtur sensu exteriori sunt de terciā spē
 q̄litas. sed lumē sentit sensu visus. q̄ lumen
 ē de terciā spē qualitatis. Restat q̄ solvere qn̄
 argumēta p̄bantia qn̄q; op̄miones p̄dictas.
 Ad p̄mū q̄ dicendū qz dupl; alicui cōueniūt
 passiones corporis. Uno mō p̄prie 7 tunc est ve
 ri qz hoc cui cōueniūt passiones corporis ē cor
 pus. qz passio nunq; dēclinat suū subiectū
 sed sic nō cōueniūt luminī passiones corporis.
 Alio mō alicui cōueniūt passiones corporis si
 inordinarie. 7 sic luminī cōueniūt passiones
 corporis. 7 hoc nō oportet esse corpus. Et sic
 qd̄ multiplicat̄ circa obiectū sibi oppositū qd̄
 ē p̄prie 7 politū d; reuerberari 7 redire put redi
 re valet tū sicut seipm̄ multiplicare. qz lumē
 multiplicat̄ circa corp; politū sic si ponat̄ can
 dela ad peluum lumē ei; d; reuerberari 7 redire
 a pelui. Ad scd̄m d; qz lumen accipit duplicat̄
 Uno mō put ē p̄cipiū manifestandi alterū
 sicut tal̄ res sit sp̄nalis sive corporalis. 7 sic lumē
 etiā inuenit̄ in sp̄nālibus. qz i sp̄nālibus etiā
 inuenit̄ p̄cipiū qd̄ vocat̄ lumē 7 sic dicim; in
 hoīe esse lumē intellect; agētis. 7 sic lumē repe
 nit̄ p̄prie in sp̄nālibus 7 metaphorice in cor
 poralibus. Alio mō accipit̄ lumē fm̄ qz est p̄
 cipū manifestandi colores corporales 7 sic lumē
 est q̄litas materialis 7 in materia et̄na. 7 isto
 mō unne loq̄mur de luce. 7 sic est act; dyaphā
 nū. 7 sic p̄prie inuenit̄ in materialibus 7
 metaphorice i sp̄nālibus. Ad terciū dicendū
 qz qn̄is color nō videatur sine luce non tū lu
 me est euidētia coloris qz i quibusdā est euidē
 tia absq; colore sicut lumē est absq; euidētia co
 loris sicut i corporibus celestib;. sed q̄ sunt idēz
 non p̄t ab invicē separari. Et lic; aliq; sp̄ cōiun
 ctū ad invicē non tū seq̄tur q̄ sint idēz. sicut
 h; 7 n̄ibile. Ad quartū dicendū qz duplex ē

cā alie; sube. quedā est p̄ncipalis 7 vninoca. 7
 sic effect; est filis cāe fm̄ naturā. vel etiā fm̄ p
 portionē sicut fil; est filis patri. vel domus est
 filis ydce q̄ est i mente artificis. Alia est cā in
 strumentalis alie; effectus. 7 tales cāz nō o; eē
 siles effectui sicut semen ē cā instrumentalis ge
 niti ex semine. mō lumen ē cā instrumētalī s; be
 qz eo mediāte aīa nobil; p̄ducit inferiora 7 me
 diāte celo sicut p̄rio instrumēto. Ad q̄ntū dicit
 dū qz nō o; formā esse intētionales q̄ non sp̄ ē
 in subiecto qz duplex ē forma realis. quedā ē
 que orit̄ ex p̄ncipijs essentialib; subiecti vt ri
 sibile ex hoīe. vel ex cōmixtionib;. vt albedo
 ex hoīe. 7 tal̄ forma est sp̄ p̄manēs in subiecto
 fm̄ dispōz quā h; Alia ē forma real; q̄ oritur
 ab extrinseco 7 etiā cōseruat̄ ab extrinseco sic ca
 lor in aqua q̄ accipit̄ ab extrinseco s; ab igne. et
 cōseruat̄ ab extrinseco. sic est dōm de luīe qz ad
 uenit dyaphano p̄ p̄ntiam corporis illuīantis.
 Et iō lumē differēter est in corpe lucido vt in
 sole 7 in aere aut dyaphano quīs ei vtrōbiq;
 sit realiter tū non vtrōbiq; p̄manēt. Lū; cā
 est qz lumē in corpe lucido fuit ex p̄ncipijs il
 lius corporis. non at̄ fuit a p̄ncipijs illius cor
 poris in q̄ est realiter trāsmittit̄.

Arguit̄. Lumen ē qualitas finēs a corpe
 q̄ est defurcus corporis. 7 sic tūc est corp;.
 Dōm qz ista p̄p̄ lumen est defurcus corporis in
 telligit̄ duplicat̄. Uno mō qz lumen sit p̄c
 cule corpe 7 defurcus a corpe. ac si diceretur lu
 men in aere nihil aliud est qz multa p̄na corpa
 athomalia resoluta a corpe solis. 7 sic Aresto.
 repbat̄ istā p̄p̄. Alio mō p̄t p̄p̄ intelligi.
 qz lumē sit defurcus corporis. i. qualitas defurcus
 a corpe. 7 sic p̄p̄ est vā. qz lumē est q̄litas na
 turalis ipius corporis lūosi nā ab ipō corpe lu
 minoso naturaliter fuit.

Arguit̄. Ois qualitas sensibilis h; p̄riū
 sed lumē non h; p̄riū. q̄ nō est qualitas sensi
 bilis. Dōm qz duplex est qualitas sensibil.
 quedā est que reperit̄ i ipsīs elemētis 7 elemē
 tatis sicut sunt calidū frigidū 7c. 7 sic Aresto.
 bene loq̄tur di. qz ois qualitas sensibilis h; p̄
 riū. Alia est qualitas sensibilis q̄ inuenit̄ i ce
 lo qd̄ omnino est incorruptibile. 7 tales quali
 tate non o; h;e qualitatem p̄riā nisi extendat̄
 p̄rietatē ad p̄natiuā oppōz. 7 sic tenebre sunt
 p̄rie luminī. Vel breuit̄ d; qz ois qualitas sensi
 bilis sensu tactus h; p̄riū. sed hoc nō oportet
 de qualitatibus sensibilib; alioz sensuum.

Arguit̄. Lumen est corp;. qz Aresto. disting
 uit tres spēs ignis in scdo topicoz q̄ sunt ig
 nis carbo. ignis flāma. 7 ignis lux. sed ignis ē

ad q. 7

2733

27

33

47

corpus. g^o etiā lux sine lumē erit corpus. Dicendum q^o Aresto. loquitur ibi exemplariter fm opi monē antiq^o qui distinxerunt triplicē ignē. Exēpla em debet pcedere ex notioribus. cum g^o fm antiq^o sunt notū z p^osuppositū q^o tres eēt spēs ignis sic etiā exemplificat ibi Aresto.

Querit. Utz lumen equaliter reperiat in oibus. Ddm sicut pus dictū est de dyaphanitate. Aliq^o em sunt dyaphana p totū. z illa recipiunt lumē p totū. Alia vō sunt dyaphana fm superficies. z illa recipiunt lumen fm vltimā eoz superficies. Lu^o rō est. qz p^orius subiectū ipius luminis est dyaphanuz. illa g^o que sunt dyaphana p totū sunt susceptiua luīs p totū. z illa que sunt dyaphana fm superficiem sunt susceptiua luīs fm superficies. In p^omis ē tū ista d^ona qz aliq^o hnt de se lumen sic est corpus solis. Aliqua hnt lumen ab extrinseco sic aer z aqua.

Est autem coloris

Postq^o Aresto. ondit quō se habeat color ad videndū qui nō videt sine luie. Dic dicit quō se habet dyaphanū ad videndū. z p^omo quō se habet ad colorē. Et p^oit sile de sono di. q^o sicut se hz aer ad sonuz. ita dyaphanuz ad colorē. z qz dyaphanuz est sine colore sic est susceptiuus coloris. sic etiā qz aer est sine sono g^o est suscepti^o soni. z rō istius ē. qz omne suscipiens d^o esse denudatū a natura suscepti als nō capet ipm. curz g^o dyaphanū recipit i se colorē oz q^o sit denudatū a colore z sicut aer a sono. Et p^o hoc soluit argumentuz q^o arguit q^o dyaphanū est sine colore z tū suscipit colorē. qz in p^oncipio dyaphanuz est sine colore. sed in visione est cū colore. qz suscipit in se colorē. z sic etiā aer est sine sono z nō suscipit in se sonū anteq^o immuret auditus. Deinde dicit quō dyaphanū videt. i. p^o visuz agnoscit. z vult q^o dyaphanū agnoscit sicut tenebrosuz. Ex q^o em agnoscimus aliqd eē pus lucidum z postea tenebrosuz p^ocipim^o q^o est dyaphanū qz ē eadez natura ex pte subiecti q^o sic qz in se hz tenebras z qū g^o lumē sicut maffeste p^o p^o sensuz.

Non autem omnia

Postq^o Aresto. xterminat de manifestis visibilibus q^o vident p lumē extrinsecū. Dic p^ont xterminat de visibilibz innotatis di. q^o nō oia sunt visibilia p lumē exterius. sed solū illa q^o rō est p^orius color. sunt em aliq^o que i luie exteriori n^o sunt visibilia sub rōe luīs. sicut sunt lucentia de nocte. sed ista sunt visibilia i tene-

bris. ista at nō sunt noiata vno noiē eoi sicut sunt putredines quercū. capita pisciū. squame pisciū. oculi cattoz. z oculi lupoz. Rō at quare ista vident i nocte z nō in die stat in h^o. qz sunt duplicia corpa qdaz sunt q^o hnt pfectē lumē p^ophesuz ab opaco z etia corpa pnt soluz videri p lumē exterius sicut sunt corpa colorata. in coloratis em corpibus lumē est pfecte p^ophesuz ab opaco. Alia sunt corpa q^o nō sunt p se termiata vbi scz lumē n^o est pfecte comprē hēsuz ab opaco. z talia corpa pnt etiā videri sine luie exteriori. qz p^o p^orius lumē pnt aliq^o parte mediū illuiare. ista tū nō vidēt luminosa in luie exteriori. qz hoc lumē exterius obfuscat min^o lumen g^o in die nō vident talia luosa sicut in nocte. Pro intellectu om^o istoz est sciendū. q^o est triplex g^o d^o visibiluz. quedaz sunt q^o vidētur sub luie alieno z colore p^oprio. et ista visibilia soluz vidētur i die z nō in nocte. alia sunt q^o vidētur sub lumine p^oprio z colore alieno. z ista eqliter vident in die z in nocte sicut ignis. alia sunt q^o se hnt medio mō. qz vident in die sub luie alieno z colore p^oprio. z in nocte sub luie p^oprio z colore alieno. sicut sunt oculi cattoz. putredines quercū z ista que vidētur i die alba z g^o vidētur sub colore p^oprio z sub luie solis. sed i nocte vidētur sub p^opo luie z nō vidēt talia corpa alba sz luosa

Hunc autē intātuz

Quia Aresto. dicit de duplici visibili. Dic of tēdit quō vtrūq^o videat z pnt sumi due xclusiones. P^oria est de colore z est ista. Color ē visibilis qz mouet dyaphanū pus illuiatuz sed innotata sunt visibilia qz mouēt dyaphanuz. i. ipm actuando p lumē. z iō in eis lumē nō p^osupponit sicut in p^omis visibilibus. Dicit g^o Aresto. q^o iō dcm ē q^o color n^o videt sine luie. luie at est in dyaphano. mouz g^o color dyaphanū actu illuiatuz qd vltorius mouet organū sibi aliquid cōtinuatū. qd pbat rōe z signo. Rōe sic de rōe coloris est mouere dyaphanuz fm actuz. i. actu illuiatuz. g^o color pus mouet dyaphanū illuiatuz anteq^o visus moueat a colore. Signū stat i hoc qz i aliq^o hnt in se colorē. i. coloratuz ponat sup visum tunc tal res nō videt. z iō oz q^o sit mediū inter oculuz z visibile qd medium pus moueat anteq^o mouet

Querit. Quare color pus mouet visus. uet mediū g^o sensuz visus. Ddm q^o iō. quia sensus q^ouis sit material tū etiā est vitalis potēs recipe formas ab extrinseco. qz g^o non pōt tales formas recipe fm illam materialitatē fm quā sunt i subiecto. iō oz q^o tale sensibile spiri

Primo gradus
Secundo
Tercio

Prout dicitur in visibilibus
innotata et innotata
Ne color nō aliquid dyaphanū
sed iō qz color nō dyaphanū
sed iō qz color nō dyaphanū
sed iō qz color nō dyaphanū

transfere in medio ut sic posset recipi in sensu
 qd qd p mediū diffundat ad sensu ut in ipso
 medio spiritualiser.

Arguit. Visio fit i instati sicut pbat Are
 sto. in sine de sensu et sensato. qd no pmo color i
 mutat mediū et postea sensum. **Adm qd qd**
 visio fiat i instati tps tñ in visione scur
 runt plura qd hnt ordinē nature. qd vnum ē cā
 alterius. in vno em instati color i mutat me
 diū et organū tñ fm naturā color pus i mu
 tat mediū et mediū vltteri i mutat organū.
 Pnt em in vno instati tps plura ē instan
 tia nature. **Aresto.** qd intelligit qd color pus i mu
 rat mediū fm naturā qd ipm organū no
 at fm tempus.

Arguit. Si color eēt in aere seqret qd aer
 eet coloratus et siliter oculus qd ē falsus. Se
 quela pbat. qd vbiqz ē forma ibi ē etiā de
 noiatio forme. **Adm qd ad hoc qd aliq for
 ma denoiet subiectū no sufficit qd insit subie
 cto ymmo requit qd insit subiecto satis pfecte
 et satis intellēte.** ppter hoc calor i aqua tepi
 da no denoiet aquā calidā. color at n est i me
 dio et in organo fm esse pfectū. qd etiā no deno
 minat mediū neqz organū.

Querit. Utz color sit vnius spci fm qd ē
 in obiecto medio et organo. **Adm qd sic.** Et
 ponit rō in comēto doctoris circa libz de sen
 su et sensato. qd diuersitas subiectoz no facit i
 formis diuersitate specificā sed solū numera
 le. sed ista diuersitas qd est i colore fm qd est in
 subiecto medio et organo sumit solū fm drāz
 dyaphaneitatis qd est subiectū primū coloris
 qd color etis in subiecto est in dyaphano ter
 minato. color i medio est i dyaphano simpli
 indetermiato. sed color in organo ē i dyapha
 no prim terminato et ptiz indetermiato. Et rō
 est qd oculus ē de natura aque ut dr in de sensu
 et sensato. sed aqua qdāmodo terminat ppter
 spissitudinē suā spēs coloris et iō spēs rez visi
 biliū apparēt in aqua.

Arguit. Color i aere no denoiet. sed color i
 patrie denoiet. qd no sunt vnius spci. cosequē
 tia t3. qd eadē forma h3 eundē modū denoian
 di. **Adm qd forma vni spci no ē equaliter
 denoiet diuersa subiecta si insit talibus subie
 ctis fm diuersis modū.** Exēpli grā. licz in ig
 ne et aqua tepida calor sit vnius spci tñ ille ca
 lor no denoiet aquā tepidā calidā sicut ignez.
 sic siliter est ad ppositū qd vis em color sit vni
 us spci in subiecto et i medio no tñ h3 eundez
 modū inessendi. et iō no equaliter denoiet.

Arguit. Color h3 etiā in medio esse reale qd

debet denotare mediū. **Ans pbat.** qd h3 ē spē
 cificū qd h3 esse reale. Itē color etis in medio
 ē in pdicamēto de tercia spē qualitatis. qd h3 ē
 reale in medio. **Adm qd dupli dr habere ali
 quid esse reale.** Vno mō qd h3 esse specificū. et
 sic vtiqz color h3 esse reale in medio. qd ē in eo
 rez pdicamēto sicut color i subiecto. **Alio mō**
 dr: aliqd habere esse reale et reali mō. i. pfecte. et
 sic color solū h3 esse reale in subiecto et no i me
 dio neqz in organo. Et h3 est qd dicit solet qd co
 lor in medio h3 esse intentionale. no tñ accipiē
 do intentionē p intentionē loyca. qd talis inten
 tio no est sensibilis sed dr habere esse intentio
 nale. i. impectū qd esse est sepatū a materia. i.
 a conditionibus materie phisice ut infra dicit.
 et iō in medio pnt esse colores qd in subiecto es
 sent. **Dr.** qd fm hoc esse qd habet in medio no
 tranatur. In istis cōsonat eōe dicitū qd color
 h3 tripler esse scz in subiecto in qd h3 esse phisi
 cū et reale. et in aere est sicut i deferente. et in or
 gano tanqz in pncipio cognitōis.

Non enim bñ dicitur

Dic **Aresto.** excludit errorem Democriti circa
 predicta qui dicebat qd si totū mediū a terra
 usqz ad celū esset vacuū. i. sine corpe. tunc fm
 maximā certitudinē videremus ea qd sunt cir
 ca celū etiā si formica esset circa celū qd nihil
 obstarer int rez videntē et rez visaz. sed dicit **Are
 sto.** qd hoc est impossibile. qd si no esset mediū int
 re videntē et rez visaz tunc nihil oīno viderē
 tur. **Ad pbat** **Aresto.** et dicitis. qd dicitū est qd
 obiectū pmo mouet mediū. et mediū in oīa vi
 tertus mouet sensū. si qd non ē mediū ipm nō
 pōt moueri. et si mediū non mouet etiā sensus
 no mouet a medio.

Ignis autē in vtris

Dic ponit aliā ptem scz de mō videndi corpa
 lucida siue innoīata visibilia dicens. qd ignis
 et alia innoīata visibilia vidētur no in lumē
 sed in tenebris. et iō sicut color est visibilis qd
 mouet dyaphanū pus illuīatū. ita innoīata
 visibilia sunt visibili a. qd mouet dyaphanū
 ipm actuādo p lumē. et hoc iō. qd talia lucētia
 in nocte qd dicitur visibilia innoīata hnt in
 tra se lumē ibibitū qd lucē pnt etiā dyaphanū
 in pte illuīare et hoc cōtingit i eis ppter comē
 tionē nature ignis a qd igne est luciditas vel lu
 men i micris. **Alia** ei elemēta no sunt de se lu
 cida

Arguit. Si ista innoīata visibilia
 cent lucētia ppter ignē seqret qd etiā cent calida

*ca. d. n. p. c. 2.
 p. d. m. o. p. 8.*

*14. v. p. p.
 14. v. p. p.
 14. v. p. p.*

pppter igne. **¶** Ddm q hoc no oz. Lius ro e qz quicunqz dne forme sunt in aliq qu az vna naturalit est por alia. tunc pot talis res mane re in aliq fm pma forma z no fm vltima sz n es. cu g luciditas sit por forma qz caliditas. g pot ignis reperiri i aliq fm luminositate z non fm caliditate. q at luminositas sit por forma prz qz ignis coicat lumē cuz cozpibus celestibus que sunt pma corpa.

Eadem autez ratio

¶ Dic Aresto. redit ad materia de qua pns sunt locutus scz q color positus sup sensuz no fac sensationē di. q hoc no soluz vez est de colore sed etiā in alijs sensibilibus. qz etiā alia sensi bilia poita sup sensuz no faciunt sensationē. Et pmo declarat hoc i his in qbus est manifestuz scz i quib⁹ repitur mediū certaneuz sicut sunt auditus z olfactus. qz i illis oz prius medi a moueri anteqz moueatur sensus sicut sonus p us immutat aerē anteqz imutat auditū z odor pus diffundit se p aerē anteqz immutat odo ratū. z qzuis h non apparet de gustu z tactu. qz videt absqz medio immutari tñ est ibi eri am sile sicut infra dicet. qzuis em gustus z ta ctus no hnt mediū extrinsecū tñ habet mediuz intrinsecū. Deinde ondit quid sit mediū in sen sibus. Dī autē mediuz p qd sensibile deferat ad sensuz. Et vult q mediū in sensu visus audit et olfactus sunt aer z aqua. z hoc pbat spēalif de odore. qz ibi videbat ee mi⁹ manifestuz. q ei odor pcpiat p aerē manifestū est in respirati bus q no odorant nisi p respiratoez in aere. q etiā fiat respiratō in aqua pz. qz aialia aquati ca sicut sunt pisces hnt vtiqz sensuz odoris. z sic i eis deferat odor p aquā.

¶ Arguit. Mediū z sensus dnt pportiona ri. g si est idē mediuz i ill⁹ tribus sensibus no erūt sensus distincti. Ddm q qzuis sit idēz mediū materialr in ipis sensibus p qd sensi bilia deferuntur ad ipos sensus tñ est aliud for maliter. Pnt ei aer z aqua capi triplicif. Uno mō fm trāparentiam z dyaphaneitates. z sic sunt mediū in visu. qz sic color deferat p aere z aquā. Alio mō accipiuntur fm q sunt corpa fa aliter mobilia fm locū. z sic sunt mediū in au ditu. qz son⁹ causat p motū localez aeris z aq. Tercō mō accipiuntur fm q sunt facilif altera bilia. z sic sunt mediū in olfactu z gustu. quia odor alterat aerē anteqz veniat ad odoratuz z silr alterat aquā.

¶ Querit. Utz sensibile positū sup sensuz fa ciat sensationē. Ddm q no z rō est. qz opoz

tet obiectū esse spūalifaturz anteqz possit mone re sensuz. si em sufficeret qlitercunqz pntia for me ad cognitōez tñ etiā res naturales zgnol cerēt illas formas qz in se habent. requit g ad cognitōez aliē forme q talis forma sit spūali fata. sed spūalifatio no pot fieri nisi p mediuz g oz obiectū p mediū diffundi. Maior pz ex ordine entiu. qz si aliq res in se hz formā ma gis spūalez tunc talis res magis zgnoscit. sunt em quedā entia q habēt formas materiales vt sunt entia pure materialia sicut panes hz i se colorē. quedā vo sunt entia q hnt i se formas materiales cuz qdaz spūalitate. h at ptingit du plicif. Uno mō qz recipiūt tales formas abs qz materia z tñ cu pditionib⁹ materie mathe maticē qualia sunt sentiētia z talia zgnoscūt singularia. Alia at sunt q recipiūt i se formas absqz materia z etiā absqz pditōibus cuiuscū qz materie. z talia cognoscunt res no soluz sin gulares sz etiā vles. ex qbus ptz q cā cognitō nis est ex h q aliqd recipit formā absqz mate rialitate z cū spūalitate. **¶** Circa qd scienduz q triplr pot impediri sensus a sua sensatione. Prio ex pntia maioris sensibilis. z sic impedi tur visus nī a visione stellaz in die ppter ma ius lumē supueniēs scz lumē solis. Secdo im pedif sensus ppi indispōez organi. sicut ligua febricitantis infecta amaro huōre indicat oia amara. z isti mōi no sunt ad pposituz. Sz ter cio impedit ex suppōe sensibilis sup sensuz. et illuz modū psequitur hic Aresto.

¶ Arguit. Sensibile no pr poni sup sensum g text e falsus. Ans pbat. qz positō est solum corpoz. sz sensibile no est corpus sz qdaz qua litas. **¶** Ddm qzrum nūc sufficit q sensibile accipit duplr silr. z sensus. Prio accipit sensi bile fm q e pncipalis rō immutadi sensuz. et sic sensibile e accns. Alio mō accipit sensibile p illo qd est tota rō immutadi sensuz. z sic ac cidēs acceptū cū subiecto vocat sensibile. z eo mō accipit h sensibile. z tñc sensibile est corp⁹ et ponit sup sensuz. Siliter igit sensus accipi tur duplr. Uno mō p pōna sensitua. z sic sen sibile no ponit sup sensuz. Alio mō accipit p organo in q est sensus. z tñc sensus est corpus sic sensus visus sunt oculi cuz neruo optico. z eo mō sensibile dī poni sup sensuz. Un in po ri tectu Aresto. norant dicit si aliqz ponat ha bēs colorē. i. corp⁹ coloratū sup visuz. i. sup or ganū no facit sensationē.

¶ Al. Dīe mouēs dz esse immediate cū mo to septio phoz. sz sensibile mouet sensuz. g dz esse silr cū sensu. **¶** Ddm q duplex e mouēs. i.

Assunt me

ve et ag

300

300

p rimo

Sensibilis

no

principale et primū. Aliud ē mouēs primuz p hoc q̄ dōm est q̄ obiectū fm q̄ est i subiecto p p̄io sic no est iul' cu'z moto. s. sensu. qz sic ē mo uēs p̄muz. sed obiectuz fm q̄ ē in medio ē mo uēs primuz. et h̄ mō ē sil' cū sensu. et sic etiā sen sibile agit i sensuz p cōtactū sicut h̄ n̄ q̄stiatz i **Arguit**. Uidet q̄ tāgibile positū sup tactū aq̄iat tactū. q̄ ista autoritas nō est vniuersalr̄ ka. Ans pbat. qz si alicui inferat' vuln' tunc i loco vulneris ē tact' et tū ibi al' sentit q̄ sensibile positū sup sensuz facit sensationē. **Dōm** q̄ in illo casu etiā nō fit tactus i illo loco in q̄ po nit' tāgibile sup tactū realit'. sed i loc' p̄pinqs vbi ē tactus integer circa positōez sensibil' su pra tactū. qz i illis locis nō est tactus lesus et iō in illis pot' fieri sensatio.

Nunc autēz primū

Postq̄z Aresto. determinauit de obiecto visus. Dic' p̄r vult determinare de obiecto scd' i sen sus. qd' scz sit obiectuz audit'. q̄ at visus p̄us sit auditu' p̄us pbatū est trib' rōib' de visibili **Arguit**. Auditus ē p̄fectior visu q̄ d'z p̄ce/ de. Ans pbat. qz plus valet audit' ad sciaz q̄ visus. nā plus addiscimus audiendo q̄ vi dendo. In signū ē dicit Aresto. in p̄ncipio p uoz naturalū. q̄ ceci a natiuitate sunt p̄ude tiores surdis et mutis. **Dōm** q̄ visus et au ditus p̄nt dupl'r adinuicē compari. Uno mō q̄stuz ad ea q̄ eis p se cōueniūt. et sic visus ē di gnior auditu'. qz p se cōparatur ad obiecta. s. obiectū visus ē dign' obiecto auditus. Alio mō cōparant' adinuicē q̄stuz ad aliqd' accūs qd' eis cōuenit scz q̄stuz ad receptōez discipli ne. et sic auditus ē dignior visu. qz plura ad discim' audiēdo ab alijs q̄ inueniēdo p nos qd' sit p visuz. sed h̄ nō arguit dignitatē audi tus simpl'r s. fm qd'. **Sile** est de hoie et equo qz homo est simpl'r dignior equo. sed fm qd' scz in cursu vel ad portandū onera equus est dignior hoie. possit etiā dici q̄ q̄uis plura ad discimus audiēdo q̄ videndo tū ē maior cer titudo in visu q̄ in auditu'. et iō scia accepta p visuz est certior ea q̄ accipit' p auditū. Intē tens q̄ Aresto. de sono determinare. P̄rio deter minat de sono in cōi. Scdō de q̄dam sp̄e soni scz de voce. i. q̄i. Uox at est sonus. Circa p̄mum p̄mo determinat de generatōe soni. Scdō de im mutatōe soni. Circa p̄mū p̄mo determinat de ge neratōe soni directi. Scdō reflexi ibi Echō. **Querit**. Quare Aresto. determinat autē hic de generatōe soni. et tū p̄us nō determinat de generatōe coloris nec p̄ ea determinat de gene

ratōe obiectoz alioz sensuū. **Dōm** q̄ ideo qz obiecta sensuū exterioroz p̄sideratur duplici ter. Uno mō fm q̄ generatur i suis sp̄ibus. et sic de eis determinatur i libro puoz naturalūz ibi em determinatur de generatōe coloris quo scz generatur ex luine et ex opaco et dyaphanci tate. Sil'r determinatur ibi de generatōe odor et sapor. Alio mō p̄sideratur obiecta fm q̄ i mutat' ip̄os sensus. et sic in h̄ libro determinat de eis. Per hoc q̄ d'z ad q̄situm q̄ illa duo scz exntia specifica soni et imutatō sensus p sonuz nō distant i sono. qz q̄i son' existit in sua sp̄e. tūc immutat' sensuz et cō. et iō non fuit alia det' minatō habēda de generatōe soni et e' immuta tōe. sed alia determinatō habet' de alijs obiec tis q̄stuz ad generatōez et q̄stuz ad immutatō nez. qz tales q̄itates sunt p̄manētes fm natu rā. et iō p̄nt esse et nō immutare. nō at est sic de sono. **Intendit** q̄ Aresto. p̄mo determinare de generatōe soni. et p̄mo distiguat' quō aliqd' se h̄z ad sonū. et vult q̄ tripl'r aliqd' se h̄z ad so nū. Uno mō p̄riuatue. qz neqz h̄z sonū in ac tu neqz in pōna. vt spōgea vel lana. qz nō p̄nt facere sonū. et iō non habet' sonū in pōna. Alio mō aliqd' se h̄z ad sonū positue. et hoc p̄tigit dupl'r. qz vel h̄z sonū in pōna sicut sunt es cā pana. et quecūqz sunt plana et lenia qz habet' i se potētiaz faciēdi sonū. Alia dicuntur h̄z so nū in actu sicut ip̄m mediū in q̄ est sonus rea liter fm aliquā p̄tez. i. circa corpus sonans. et auditus in q̄ est sonus intēcionalr̄. Circa hūc textū est p̄siderādūz. q̄ sonus differt ab alijs sensibus qz sonus nō est i actu nisi i medio qz in corpe sonāte nō est sonus nisi effectiue et nō formaliter nec subiectiue. sed alia sensibilia n̄ sunt tū i medio actualit' et formaliter s. etiaz sunt in alio subiecto actualiter. et hoc intēdit Aresto. in hoc textu di. q̄ i medio est solum so nus fm actū.

Arguit. Mediū sicut aer etiā habet sonuz in pōna. q̄ nō bene d'z q̄ corpus sonans habet sonū in pōna et mediū in actu. **Dōm** q̄ du plex est potētia scz effectiua q̄ scz aliqd' pot' fa cere altez de se sicut edificator d'z esse in pōna ad domū. s. effectiue et eodē mō corpus sonās est in potētia ad sonū. qz pot' de se facere sonuz scz in aere. Alio mō aliqd' est i potētia subiec tiue. et sic etiā mediū est in pōna ad sonū. quia mediū est i actu i quo recipit' son'. h̄z q̄ me diū q̄nqz sonū in actu q̄ scz p̄cutit' corpus so nās et q̄nqz h̄z sonū in potētia scz anteqz p̄cuti tur corp' sonās vl' postqz ip̄m ē p̄cutuz. **Al.** Sic p̄ colorē dici' nos videte coloratū.

Obiecta p̄mū
de directo
Bis p̄ p̄fectior
49 q̄ h̄z q̄ p̄ p̄

aphor' aliq
h̄z p̄ ad p̄
30

sic p̄ auditū dīcam' nos p̄cipe sonū. ergo sic co-
lor est subiective in colorato sic eē son' erit sub-
iective in corpore sonāte. Dd̄m q' t̄les locutōes
nō sunt eq̄lit̄ intelligēde in sonoz obiectis alio-
rū sensū. qz tales p̄dicatōnes sunt subiective
in alijs sensib'. Exēpli grā. vt si dīcam' video
coloratū sensus ē video corp' hīs in se colorē
subiective. s; iste p̄dicatōes de sono sunt effecti-
ue. vt si dicatur audio cāpanā sensus ē q' cāpa-
na effective facit de se sonū. z sic cāpana ē sensi-
bile p̄ accūs sicut z corp'ns coloratū.

Querit̄ tūc Lū in aere sit son' subiective. q̄
re nō dīcam' audio aerē. Dd̄m q' rō est qz so-
n' nō hz eē p̄manēs i aere sic alia sensibilia hnt
eē p̄manēs in suis subiectis. s; fm̄ laycos for-
ma q' trāsēnt̄ est in subiecto nō denoiat̄ ipz sub-
iectū sic p̄tz de rubedine causata ex verecūdia q̄
nō denoiat̄ suū subiectū sic etiā son' nō denoiat̄
aerē. Tūc querit̄ q̄re causa efficiēs coloris nō
denoiat̄ a colore sic cā efficiēs soni a sono. vt q̄
re nō dīcam' video pictorē q' facit colorē sic dī-
cim' audio cāpanā q' facit sonū. Dd̄m q' nō est
sile qz son' qn̄ est tūc sp̄ cōiungit̄ actuali sue cāe
efficiēti qz nō est son' nisi qn̄ corp' sonās actua-
liter facit sonū sed nō semp̄ cōiungit̄ colorē cāe
efficienti ergo. zc.

Arguitur. Eiusdē est poīna cui' ē act' z econ-
tra sed nunqz est son' actu in sonāte ergo nec in
poīna. Dd̄m q' act' accipit̄ dupl'r. Uno mō
put̄ significat̄ opationē. z sic eiusdē est potētia
opatiua cui' ē act'. i. opatio. z sic son' est in cor-
pe sonāte tā in poīna qz in actu. Alio mō actus
significat̄ formā z tūc eiusdē est act' cui' est po-
tētia passiva siue subiectiva. z sic corp' sonās
nec est in poīna ad sonū nec hz actu sonū sic ei
son' actu est in medio z etiā in poīna qz in me-
dio est vt in poīna subiectiva z etiā quandoqz
actualiter.

Arguit. Si aer eēt mediū seq̄ret̄ q' idē esset
mediū z subiectū. Dd̄m q' duplex ē ps aeris
circa corp' sonās. qdā est p̄pinq' z in illa ē son'
subiective sicut accūs in subiecto. z ibi ē son'
realiter. Alia est ps aeris distās a corpore sonan-
te z in illo aere est son' int̄ferionaliter sic etiā in
organo siue in potētia

Fit autem qui secū

Quia Aresto. dixit q' son' qnqz est in actu qnqz
vero in poīna. Hic p̄nr̄ ont̄ quō fit son' in actu
Et p̄rio ont̄ q' req̄runt̄ ad hoc q' son' fiat i actu
Secdo ont̄ q̄lia dnt̄ illa eē. ibi. sic at̄ dicimus.
Ult̄ ergo q' tria req̄rūt̄ ad sonū. i. pcutiēs per-
cussus z mediū. z hoc p̄bat qz p̄cussio alicuius

ad aliqd est cā som sic p̄tz in sono cāpane vbi
baptillus pcutit̄ ad cāpanā. s; in p̄cussioe tria
req̄rūt̄. i. aliqd qd̄ pcutit̄ z aliqd qd̄ pcutit̄ z
qz nō fit p̄cussio sine motu locali z mor' local'
nō fit sine medio. ergo oportet aliqd eē mediū
z in tali medio fit sonus.

Arguit. Quis fit son' vbi nō sunt pcutiēs
p̄cussus z mediū. p̄z in trib' p̄rio in virga pcuti-
tiēre aerē. Secdo in fēnsa cui' q' auriga dirigit
equū Et in panno rupto // Dd̄m q' in istis ca-
sib' aer hz rōez mediū z etiā p̄cussus. z hoc ido qz
qn̄ aliq' virga velociter mouet̄ p̄ aerē tūc ex tali
veloci motu vnit̄ aer z p̄densat̄. z tal' aer con-
densat̄ pcutit̄ p̄ ipam virgā siue p̄ ipam fēnsāz
aurigē. vñ pcutiēs est fēnsa siue virga p̄cussus
vero est aer p̄densatus z mediū est aer subtilis
circa aerē p̄densatū De panno rupto dīcēdū qz
due p̄tes aeris extrance se mutuo pcutiētes sūt
cā illi' soni qz p̄ rupturā illi' p̄ani oportet subi-
to intrare aerē ad replenduz locū in q' p̄ri' erat
pann' ex q' motu p̄tes aeris adinuicē collidūt̄
z generat̄ sonus. Tūc Aresto. ont̄ q̄lia dnt̄ eē
que requirūt̄ ad sonū. i. pcutiēs z p̄cussus. Se-
cudo q̄le erit mediū Circa p̄mū ont̄ q' pcutiēs
z p̄cussus in sono dnt̄ eē corpa dura. z hoc ido
qz son' fit p̄ violētā motione aeris s; mollia ce-
dunt pcutienti z nō fit son' p̄ corp' molle qz n̄
fit diuisio aeris Secdo req̄rūt̄ q' sūt lenia qz
si acūs pcutiatur acū nō fit son' qz nō fit diui-
sio aeris. Et ad hoc q' sit magn' z p̄fect' son' re-
quirūt̄ q' corpa sint p̄caua qz corpa p̄caua pnt̄
p̄tinere multū aeris z ex illa p̄tinētia multi ae-
ris fit magn' son' qz sit violētā magna aeris in-
clusi in tali p̄cauitate. z ista ē cā q̄re si pcutiāt̄
manus adinuicē fit magnus sonus.

Querit. Utz son' pueniat ad auditū p mo-
tū locale // Dd̄m q' son' in p̄ncipio necessario
hz fieri per motū locale qz causat̄ ex motu loca-
li aeris s; in p̄gressu nō est necesse sonū fieri per
motū locale. z sic nō multiplicat̄ son' vsqz ad
auditū per motū locale. P̄uma pars sic p̄z qz
dicit Arest. i. secdo methozoz q' visus anticipat
auditū in tonitruo z in choruscatione qd̄ sic i-
telligit̄ quia q̄uis siml' tēpore fiat tonitruū z
choruscatio tñ videm' p̄rius choruscationē an̄
qz audim' tonitruū qd̄ esse nō posset nisi ex hoc
q' son' defert̄ per motū localem z visio fit in in-
stanti. Secda rō est qz auditio impeditur p̄vē-
tum nō autē visio si ergo multiplicatio soni p̄
mediū impeditur per motū locale ergo fit per
motū locale. Secda pars patz trib' rōibus.
Prima est quia dīc Arest. in hoc secdo. q' sensi-
bile positus sup̄ sensum nō facit sensatōnem. si

paud...
R = ad pa...
ad p am...
ad p ad...
ad p ad...
ad p ad...

Me
Et tunc dicitur ad sonum...
ad p ad...

Intelligit...

ergo p realē motū sensibile veniret ad sensus tūc nō faceret sensatōez. Itē son' factus in aere audit in aq̄ sicut pater de piscib' qui mouetur p sonū illū q̄ stat in litore s; nō p̄ dici q̄ real' mot' fiat sub aq̄. Et in hoc casu in aq̄ soluz sit intentionalit' son'. Tercio si real' mot' fieret sp̄ cū sono tūc aer realit' moueret contrarijs moti b' realib'. qz p̄tingit sonū fieri a duob' statib' in oppositis locis qz vnusquisqz audit alterū si ergo mediū moueret realr tūc ille aer moueret oppositis motibus Uez ergo est q̄ in p̄ci pio circa corp' sonās est realis mot'. s; in aliq̄ distātia circa auditū nō oportet eē motū realē. sed solū spēm siue intētoem soni.

Arguit. In oī sensatōe sufficit p̄ntia sensib' ergo nō oportet auditōz fieri p motū locale. **¶** Dm q' duplr aliqd facit ad sensatōz Uno mō qz inmutat sensum. z sic sensibile facit ad sensatōz. qz inmutat sensus. Alio mō aliqd facit ad sensatōez p̄abularit'. s; tūc q' nō fieret sensibile p̄ns sensui. P̄rio mō color req̄rit ad vidē dū qz p̄prie inmutat visū. s; scdo mō lumē req̄rit ad vidēdū sicut illd siue q' nō est color p̄ns visui. sic ad p̄positūz ddm q' son' req̄rit ad audēdū sicut qd inmutat auditū. sed mot' local' cōcurrit sicut sine q' nō p̄ntat sonus auditū.

Amplius autem au

Postq; Aresto. determinauit de pcutiēte z p̄cusso q' req̄runt ad sonū p̄nr determinat de medioz dicit q' mediū soni est aer z aq̄. tūc aer est p̄fectus mediū qz aq̄. Cui' rō est qz son' causat ex diuisi one violenta mediū. sed aer ē mediū facili' diuisibile qz aq̄. ergo in aere magis sit son' qz in aq̄. Addit tūc Aresto. q' neqz aer neqz aq̄ hnt in se. p̄ priū sonū qd sic intelligit qz sunt mediū sonā di. sed mediū dz esse r̄nudatū a forma obiecti sicut prius dictū ē. req̄rit etiā q' mediū pcutiatur ad alterū qz si aer maneat nō p̄cussus tūc nō fit son'. Itē si aer fortiter pcutiat tūc est fortis son' z p̄fect' z hoc ē id qz in veloci motu aeris causat son'. si ergo aer tarde mouet tūc non fortiter diuidit' z ergo fit paru' sonus.

Querit. Utz son' sit forma natural'. Dicendū q' sic et hoc p̄bat' duplr. P̄rio sic. omis forma q' est phisice cōsideratōis est natural'. s; son' est forma q' est phisice cōsideratōis ergo ē forma natural'. Scdo sic. illa ē forma natural' q' p̄ficat naturalē potentia sed son' est huiusmodi quia p̄ficat auditūz. Maior patet qz inter obiectum z potētia debet esse p̄oportio fm naturam.

Arguitur Sonus habet cām violentā qz vi

olenta fractura aeris est causa soni. ergo nō est forma naturalis. Dm q' duplex est cā soni scz intrinseca q' est materia vroy. z forma q' est sensibilis qlitas. Alia est cā extrinseca scz coz' p' sonās z pcutiēs q̄uis ergo cā extrinseca soni scz cā efficiēs soni sit violenta tūc cā intrinseca est naturalis. nec sp̄ req̄ritur ad hoc q' aliquid sit naturale q' efficiēs sit naturale. sed suffic' q' aptitudo materie ad formā sit naturalis. z hoc est qd dicit Aresto. tercio Ethicoz. q' violentuz est qd est extrinsecū sed hoc nō sufficit sed additur cui passum nō cōfert vim. sufficit ergo q' aer q' est subiectū soni habeat in se aptitudinē naturalē ad talē motū. Itē q̄is cōtingit aliquaz substantiā naturalē generari ex motu violēto sicut ignis generat' ex motu lapidis ad ferrū siue calibem.

Echo autē fit quā

Postq; Arest. determinauit de sono p̄cipali. hic p̄nr determinat de q̄da sono scdario q' dz echo. Et p̄ mo determinat de e' generatōe. Scdo de ei' diuersitate. q' ad p̄mū vult q' Echo generat' qn ab aere moto p̄ncipalē sonū sit son' scdario' ex hoc scz q' tal' aer mot' inuenit aliqd corp' obstās z a tali corpe obstāte aer itez redit ad suū p̄cipiūz son' ergo fact' in tali reditōe vocat' echo. Et exēplificat Arz. de spha siue de pila. qz pila p̄icta ad aliqd obstās resilit itez ad p̄cietē. Pōt eē dari exēplū extra textuz de aq̄ mota. qz si aliqz p̄iciat lapidē ad aquā stāgnalē tūc tal' motus facit circulatōez q' durāt donec veniāt ad lit'. Et itez a litore fiūt noue circulatōez p̄rie circulatōib' p̄orb'. i illa g' reditōe fit son' echo.

Videtur autē sem

Hic ponit diuersitatē z dīnaz in sono echo. z vult q' duplex ē son' echo. s; manifest' z certus z talis solū fit qn mouet aer ad aliqd corp' p̄cauū z a tli corpe p̄cauo repercutit' Ali' ē son' echo imānifest' z talis fit in qlibz sono p̄cipali qd sic oñt Arest. qz aialia facientia sonū sunt circa terrā. qz ergo dictū est q' in factōe soni aer mouet' circulant' sic oportet ad min' aerē a terra re pcuti. Et ponit sile de luie qz sp̄ fit rep̄cussio luminis qz nisi sic tūc solū ibi esset lumē vbi dīrecte mittit' radij sed nō est sp̄ tal' rep̄cussio nobis manifesta. in illo aut' loco est nobis manifesta vbi dīrecte mittit' radij ad aliqd corp'.

Qr. Utz son' echo sit son'. Dd3 q' sic. Arguit tūc q' nō qz ibi nō sunt pcutiēs p̄cussū z mediū. Dm q' son' echo accipit duplr Uno

¶ Sicut dicitur actus et passus
Ita actus et passus

¶ Sed sicut dicitur
Sicut dicitur sicut dicitur
Sicut dicitur sicut dicitur
Sicut dicitur sicut dicitur

De p̄cipio de modo

¶ Sicut dicitur sicut dicitur
Sicut dicitur sicut dicitur
Sicut dicitur sicut dicitur
Sicut dicitur sicut dicitur

Etiam ab e
et r̄on
reflexio
ab e' r̄on
ad auditū
p̄cipiūz

Querit. Utz
son' echo sit
son' echo
son' echo sit
son' echo sit
son' echo sit

modo fm q̄ includit p̄cipalē sonūz t̄ sic acci-
 pitur ip̄o d̄c. t̄ tunc p̄t d̄ca q̄ aer p̄cedēs ē per-
 cussō. obstaculūz ē p̄cussus t̄ aer circumstās est
 mediu. Alio mō accipit̄ p̄cise p̄ sono rediūte
 z ille ē son⁹ echo p̄prie qz p̄prie sc̄dario imutat
 auditūz. Tunc ē d̄d̄z q̄ ps aeris resiliēs ē p̄cu-
 tiēs z aer q̄ n̄tebat p̄cedere ad corp⁹ ē p̄cussim
 z aer subtilior est mediu. z sic aer ē p̄cussus p̄
 cussus z mediu. Simile ē de aq̄ qz quīs aq̄ tē-
 dēs ad litrus mouet aquā etiā volēte tēdere ad
 litr⁹ z in illa motione causatur ec̄ qdā son⁹ qui
 est similis sono echon ille aut̄ son⁹ causatur ex
 cōcussione partiū aque adiuuicē.

Queritur. Utz sonus echon sit idē sonus
 cū sono p̄cipali. D̄m q̄ sic. Et hoc ē ver⁹
 si son⁹ echon realit̄ causetur ex reali motu aeris

Arguitur. Mor⁹ direct⁹ z mor⁹ reflex⁹ non
 sunt vn⁹ mor⁹ nūcro vt d̄r. viij. phoz. q̄ nec so-
 n⁹ p̄cipalis z son⁹ echon est vn⁹ son⁹. qz sonus
 p̄cipalis sit in motu rector z son⁹ echon i mo-
 tu reflexo. D̄m q̄ nō oportet. sonū echon si
 eri p̄ motū reflexū. qz tūc p̄cederet argumētū. s̄z
 p̄t talis son⁹ fieri p̄ motū circularē z in tali nō
 est necesse interuenire q̄erē. ergo ē sic ymaginan-
 dū q̄ in accessu aeris ad aliq̄d obstaculū. aer n̄
 directe redit p̄ eādē viā p̄ quā exiit. s̄z qn̄ aer
 venit ad obstaculū tūc in alio circulo siue situ
 incipit redire. S̄z p̄t aliē d̄ca q̄ nō oportet so-
 nū echon fieri realit̄ p̄ realē motū aeris. sed spēs
 p̄cipalis soni redeūtis p̄t d̄ca sonus echon.

**Curā q̄ sciēdū q̄ quīs in sono p̄cipali sit
 vehemēs mor⁹ aeris t̄ tūc son⁹ echon causat̄ ex
 reali motu aeris redeūtis a corpe obstātē. Alio
 mō son⁹ p̄cipalis nō mouet̄ ita vehemētē et
 tūc son⁹ echon nō causat̄ p̄ realē motū aeris. s̄z
 p̄ hoc q̄ spēs p̄cipalis soni iterum redit ad
 auditum.**

Querit. Utz son⁹ echon fiat in aere realit̄
 vel int̄cionalit̄. D̄m q̄ quīs p̄t eē in aere
 realit̄ z quīs int̄cionalit̄ z hoc sub ista d̄na qz
 qn̄ corp⁹ obstans par̄ distat a p̄cipali corpe
 sonāte tūc p̄t etiā fieri realis motio aeris in re-
 ditione siue reflexione aeris. s̄z si corp⁹ obstans
 multū distat a p̄cipali corpe sonāte tūc reflex-
 io aeris nō fit fm motū reale sed solū int̄cōnal-
 it̄. z tūc son⁹ echo est solū int̄cōnal. Et ponūt
 doctores s̄le qz nō est incōueniēs q̄ aliq̄ yma-
 go faciat nouā ymaginē. vt si q̄s videat in spe-
 culo ymaginē alicui⁹ ymaginis quīs ergo p̄ria
 ymago causata sit a corpe nō tamē sc̄dā qz illa
 causat̄ ab ymagine. sic etiā p̄tingit in sono ech-
 on qz p̄cipalis son⁹ sp̄ causat̄ ex motu reali ae-
 ris sed ymago illi⁹ soni potest de nouo p̄ducere

sonū echon qui est int̄cionalis!

Vacuum enim rec

Postq̄ Aristotle. determinauit de duplici sono.
 hic cōsequenter determinat de immutatōne au-
 ditus ab ip̄so medio z postea de immutatōne
 organi a sono. z primo determinat de ip̄so me-
 dio p̄ quod fit immutatio. Secundo determi-
 nat de organo quod immutat̄. Quātum ad p̄-
 mū dicit q̄ p̄prium mediu audiendi recte d̄i-
 citur vacuū. antiqui enī dixerunt q̄ tibi estz va-
 cuū vbi est aer. z dicebant cōformiter ad opi-
 nionē laycorū quā opinionē reprobat Aristotle.
 quarto phoz. Qd̄ autē aer sit mediu sic p̄bat̄
 quia illud est mediu in sono quod aptū est frā-
 gi p̄ motum localem. sed aer maxime est frangi-
 bilis. ergo aer est mediu in sono. Maior patz
 qz ex fractura aeris moti causat̄ sonus sicut d̄-
 ctum est z sonus refert̄ ad auditū p̄ aerem con-
 tinuatū. quīs enī in aere circa corpus sonans
 sit realis motus. non tamē oportet talē motuz
 cōtinuari vsq̄ ad auditū vt dictū est.

Arguitur. Sonus facit audire ergo nō aer
 quod est cōtra rectum. Dicendū q̄ duplicat̄
 aliq̄d facit audire. Uno modo quia est prin-
 cipalis ratio mouendi potentia audituā z sic
 obiectū vn̄iuscuiusq̄ potētie mouet̄ ip̄am potē-
 tia z sic est ver⁹ q̄ sonus facit audire z nō medi-
 um. Alio modo aliq̄d mouet̄ potentia quia
 est mediu p̄ qd̄ fit motio potētie ab obiecto z sic
 aer facit audire. Loq̄tur ergo Aristotle. de illo mō
 quo mediu facit audire.

Arguitur. Uidet̄ q̄ nō. quia sonus nō facit
 audire sicut obiectū p̄bat̄. quia circa sonum
 recipimur sed circa obiectum non recipimur.
 Maior patet. quia quādoqz indicam⁹ sonū re-
 missum qui tamē est intensus z cōtra D̄m
 q̄ hoc iudiciū quo aliquis indicat sonū inten-
 sum vel remissum nō accidit ex p̄te soni sed p̄te
 corpis sonantis. sed illa que accidit ex p̄te sub-
 iecti nō sunt sensibilia p̄ se p̄p̄ia z ideo nō est
 incōueniēs sensum circa talia recipi. Uel p̄t ali-
 ter d̄ci z melius q̄ talis receptio accidit ex d̄i-
 stātia ipsius corpis sonantis ab auditu. Sicut
 sicut accidit in visu quia visus iudicat aliq̄d
 colorem p̄m qui est magnus. p̄pter distātia
 visibilis. Est ergo intentio soni. i. magnitudo
 soni potius sensibile cōe q̄ sensibile per se. p̄p̄i-
 um quia sicut se h̄z magnitudo mot̄ ad visibīle
 ita se h̄z intentio z remissio ad sonū. uerforz

Q̄. Utz sit idē son⁹ q̄ p̄cipit̄ in aurib⁹ d̄i

probat q̄ aer sit mediu

Duplex est sonus

audientiu. Ddm q son accipit duplr Uno mo fm q fit in aere circa corp sonas. z sic son est vn numero qz vna ps aeris cotinua recipit in se sonu vt fit a corpe sonate. Alio mo accipit son n hz q imutat diuersas poas nuro diuersoz audietuz. z sic e aliuz z ali son nuro. qz son est in aere sic p dictuz e. sz e alta ps aeris in auri b diuersoz audietuz. g e e ali son nuro Si mltr pt rnderi d vnitate man. qz man pt du plr capi. Uno mo ex ea pre q coungit brachio z sic e vna nuro Alio mo accipit fm illas ptes a brachio distates z sic diuidit i qnqz digitos z sic man no est vna nuro sed multa numero

Auditus autem est

Postqz Aresto. dixit de imutatioe sensus audi tus qtu ad mediu. pnr dicitur de imutatioe ei qtu ad organu. z vult q organu ipi audit est aliqd conatural aeri. hoc at dr organu audit in q imediate subiectat audit. pbat g Aresto. sua intcoez. qz sic se hz humidu pupille i visu tra se hz aer p natural in auditu. sz humidu pu pille e organu visus. g aer conatural e organu audit. Maior pbat. qz vbi e humidu pupil le ibi e visio. z vbi e aer conaturalis ibi e audi tio z io no vbiqz z vbiqz audit anial. i. no in oi pre sz sola in illa pre vbi aer exteoz mouet aere conatural hoc at e in auri b. qz ibi est qda pellicula interoz q vocat miringa q ptinz in se aere p natural tal g aer cu miringa e orga num audit. qz in ipo aere cuz miringa fundat i subiectat imediate poa auditua.

Der se ergo quidez

Hic pnr ont qlis dz ee iste aer q appropat au ditu. z ponit duas coditodes istius aeris. Pria est q tal aer coplaturus auri bus dz ee conatu ral sic q no possit facilt remoueri ab ipaurib z hoc dr ad dinam aeris exterioris qz tal e facilt ter remouibilis. Secda codito e q talis aer dz ee imobilis. i. insonabilis z hoc pz ex pbatioe adincta qz dic Aresto. q iste aer dz ee imobilis vt sentiat ocs dinas mot. i. soni. no ei audit pcpit dinas motu nisi accipit mot p sono nec e tal expositio abusua qz son sp fit cu mo tu sz locali Ex qbus vltari Arest. couditit du pler ipeditu ipi audit qz ei dixit q duplex codito reqrit ad organu auditus sic nne coudi dit q ex defectu vtriusqz coditois ipedit audit Prio g ipedit auditus p hoc q aer conatura lis corripit. z ista e ca qre non audimus in aq qz existet in aq recipit ad se aqua p qua cor

ripit aer conaturalis. e tn verz q no facilt in trat aq ad ipm aere p natural z hoc ppe reflecti on. i. tortuositate carniu in auri bus. z io sile accidit si miringa laborz. i. infirmet q ad audi tu sic si pupilla oculi laborz. i. infirmet in visu siue in oculo Secdo ipeditur auditus ex h q aer conatural hz in se sonu z io si aures sonat sic cornu tuc no bn audimus. z hoc e q hnt oms sensus sile ca auditu qz nullus sensus pt in se hie qlitates sui obiecti fm re z phisice. si g au ditus hz in se sonu reale tuc no pt audire. Si mile e de pupilla oculi qz si hz in se macula tuc visus destruitur

Arguitur Aer e mobilis ad motu hois. g aer edificat in auri b no est simplici imobilis Ddm q imobile pt duplr accipi. Uno m o accipitur ppe z p se z sic aer talis est imobilis p se sic pz ex pria coditoe qz aer talis e naturali ter coplatur auri b qd ar p se mouet accipit nouu locu z io no naturalit coplatur auri b si eet p se mobilis. pt tn p accns ee locali mobi lis ad motu hois. Alio mo accipitur imobile pnt ide est q isonabile z sic accipitur imobile in textu. q ad scdaz coditione qz aer dz ee imo bilis in auri b. i. insonabilis sic q in se no ha beat aliqua dinam soni qz si sic tunc ipeditur a pceptione alioz sonoz sicut ia dictu est.

Utrum autem sonat

Hic mouz circa pdicta qnda dubitatos q stat in hoc. vtz sberas. i. pcuties faciat sonu vel ver beratu vel vtz qz. z vult p solutoe q ca soni e sil sberas z ipm sberatu sz dicit qz sberas causat sonu qz mouet aere ad aliquod. verberatum z pculsum causat sonu quia resistit motoni pcuti entis z ex tali resistentia diuiditur aer medi in quo fit talis sonus. Ex quo manifestu est q si haberetur solu verberans z no verberatus vel ecotra no causaretur son. Addit tamen Aresto. q non omne verberans z verberatu causant sonuz qz si acus acui obijciatur no fit son sed opoz tet illud qd pcutitur esse regulare. i. planu z la tum. quia sic aer diuiditur z illo motu violen to aeris causatur son vt dictuz est.

Arguitur. Si ad sonum couerterent verte rans actiuez verberatum passiu. tunc seqrerur q sonus esset in pculso z no in aere medio qd est falsum. Sequela patet. quia actio phisica siue naturalis est in corpore passo. tercio phisi corum Dicendum duplr. Prio q pculsus no couerit ad sonuz solu passiu sz etia actiu. qz

Deat de imutatioe huius qtu ad organu
Si aut quidam q
ho d remouet d
vbi qz

Primo dicitur de
Secunda

Secundo dicitur de
Subiecta auditus

De *anim* anima

Quot modis differant sonus et vox

ex aere resiliēte a corpe obstāte generat sonus sed ad talē motionē aeris etiā concurrat ipm p cussum effectiue qz p cussuz etiā facit talē resili/ tōem aut diuisione aeris Scdo p̄t dici p̄cesso qz p̄currat p̄cussuz passiue. tūc ē dōm qz duplex est effect⁹ agētis. vn⁹ ē q̄ causat soluz ab agere. z ille ē solū in passo subiectiue sic calor p̄cedēs ab igne in aquā est solū in aq̄ z nō in igne. Ali⁹ us ē effect⁹ agētis q̄ fit sil ab agere z patietē et illuz nō oportet eē in patietē sed p̄t esse in aliq̄ tercio. z sic ē de sono qz causa soni sil ē p̄cutiēs z p̄cussuz q̄ideo son⁹ nō est in p̄cussio nisi effecti ue sed est in aere formaliter.

Differentie autem

Postq̄z Aresto. determinauit de sono q̄tū ad i mutatoēs tā ex p̄te mediū q̄z ex p̄te organi. Dic determinat de differētis sonoz. Et p̄rio dic quō ondēt. i. p̄cipiunt dīne sonoz z vult qz nō p̄cipiunt dīne soni in reb⁹ sonatūis. i. son⁹ ē so/ lūz in pōna in reb⁹ sonatūis. s̄z qn̄ fit son⁹ fm actū. silr est de colorib⁹ q̄ nō manifestāt sine lu mine fm actū. p̄t tū ibi eē silrudo z dissilitu/ do qz etiā colores sunt i actu p̄mo absqz lūie s̄z soni nō sunt in corpi⁹ sonatūis. etiā fm actū p̄mū capiēdo sonū. Deīn d̄t q̄no sumūt noīa in differētis sonoz. z vult qz sumūt fm silrudo dīne ad q̄litates tāgibiles. Lūi⁹ rō est qz tact⁹ est nobis notior z silr q̄litates tāgibiles Dicū tur ergo aliq̄ soni graues z aliq̄ acuti. Dicū t̄ acuti quod iu pauco tpe mouet multū. Et di cū graue qd̄ in multo tpe mouet parū. z hoc si mlr fit in tactu z in auditu qz acuti multum mouet sensus sonoz. z silr sensus audit⁹ z hoc est qd̄ dicit Aresto. vij. phoz. z silr p̄mo topicoz qz acuti est equocū ad acuti qd̄ est in stilo qd̄ p̄ngit tactū z ad acuti qd̄ est in voce qd̄ mouz auditū z ad acuti qd̄ est in vino qd̄ p̄ngit gu/ stū. nec tū veloz mot⁹ est acuti q̄uis son⁹ acuti causat ex velocitate mot⁹ z hoc est vez qn̄ son⁹ causat ab vno motu s̄z qn̄ aliq̄s son⁹ causat ex diuersis motib⁹ tūc velocitas mot⁹ nō causat acuti s̄z frequētia. i. cōtinuitas mot⁹ sic patz in corda multum extensa q̄ q̄nto plus est extensa tanto frequētius mouet si nō frangatur.

Vox autem sonus

Postq̄z Aresto. determinauit de ipso sono in cōi. p̄r vult determinare de voce q̄ est species soni. et vult qz vox est solū son⁹ aiati. Ex q̄ stati cognos cit qz vox est spēs soni son⁹ eni est cōior voce qz inuenit tā in iactis q̄z in aiati. Et rō ist⁹ d̄ter

minatōis ē qz gen⁹ est de diffinitōe sp̄ci z iō p̄ ponit tractat⁹ de genere z postea subiūgit tractat⁹ de sp̄e. p̄bat ergo qd̄ p̄positū est. s. qz vox est son⁹ aiati. z hoc sic qz ad vocē tria cōcurrūt scz extēsiō. i. cōtinuitas. melos. i. melodia sine con sonātia fm distīctōes grauis z acuti. tercō re/ q̄rit locutio. i. d̄trectio. s̄z ista tria nō inueniūt in sonis inanimatoz nisi p̄ silitudinē sic z tuba vel lyra d̄r vocare. i. voces facere. ergo etiā vox ibi inuenit solum fm similitudinē.

Quertur Que sit rō qz ista tria requirunt ad vocē. // Dōm qz rō est qz vox d̄r a vocādo z iō p̄ voce exp̄mitur affect⁹. s̄z talis affect⁹ nō p̄t ex p̄mi nisi p̄ sonū h̄ntē in se ista tria qz si nō fiat cōtinuatio in voce tūc nō exp̄mit affect⁹. Si militer qz sunt diuersi affect⁹ in aiatib⁹ oportz qz ad exp̄mendū diuersos affect⁹ d̄m̄ p̄ferant voces z requiritur melodia z eē locutio in diuer sis vocib⁹ z ergo ista tria requiruntur ad vocem.

Arguitur Ista tria etiā repiuntur in instris musicalib⁹ z tū illoz soni nō sunt voces. qz di cit text⁹ qz vox soluz in aiatib⁹ sit. // Dōz qz q̄uis in instris musicalib⁹. inueniūt ista tria p̄ dicta p̄ similitudinē. tū ibi nō repiuntur sicut in voce qz voces significāt affect⁹. s̄z talia non repiuntur i instris musicalib⁹ p̄ exp̄sione affec tus. Et rō ill⁹ est. qz talis distinctio nō fit per instrumenta naturalia qz instrumenta natura lia sunt nata exp̄mere affectū illius cuius sunt instrumenta.

Quertur. Quot modis differant sonus z vox. Dicendum qz tribus modis. Primo ex parte cause efficientis. secundo ex parte materie z tercio ex parte finis. Ex parte efficientis quia sonus causatur p̄ illa que nō habent in se prin cipia suoz motuum. quia sonus causatur ex vi olenta fractura aeris. sed principia vocis sunt ab aia que naturaliter mouet corp⁹ z illa mem bra quibus generatur vox. Secundo differunt ex p̄te materie quia oportet in voce esse attracti onē aeris. z ideo in nō respirantib⁹ non fit vox vt infra patebit hoc autē non semp fit in sono Tercio d̄m̄t ex parte finis quia vox significat affectōem aie nō autē sonus. Et nō d̄m̄t p̄prie ex parte forme quia habent se sicut sup̄ri z in ferius z illoz est vna forma.

Multa autē anima

Quia nunc dictū sit qz vox est son⁹ aiati. hic Aresto. remouet quādā dubitatōem q̄ aliquis querere posset. An oīa aiata habeat vocem. Et

Quia ad vocē requiruntur tria scilicet extensio melodia sine consonantia...

Quia in instris musicalibus inueniuntur ista tria per similitudinem...

Quia in non respirantibus non fit vox...

An oīa aiata habeant vocem...

Marginal notes on the left side of the page, including the letter 'M' and various handwritten annotations.

vult Aresto. q̄ nō q̄ animalia nō hñtia sangui
nē nō faciūt vocē sicut cancri ostree ⁊ testudies
Nec oīa aīalia hñtia sanguinē faciūt vocē sed
solū illa que habēt calidū sanguinē Et rō hui⁹
est q̄a vor generat̄ in aere p̄tractōz ⁊ respira
tōem aeris. sed aīalia nō hñtia calidū sangui
nē nō attrahūt neq̄ respirāt aerē ergo nō faciūt
vocē. Et q̄uis q̄dā pisces videāt facere sonū si
cut sunt pisces in achileo. i. tali flumīe q̄ bran
chijis. i. suis faucib⁹ expellūt aquā ⁊ attrahunt
itez aquā sed nō faciūt sonū vocē in tali attrac
tione. q̄ in voce req̄rit̄ locutio. i. discretio vt
dictū est s̄z nō sunt infra in piscib⁹ q̄b⁹ talis di
cretio fiat ⁊ ideo nō faciūt sonū vocē.

¶ Querit̄. Quare solū aīalia hñtia calidum
sanguinē faciūt sonū vocē **¶** Dm̄ q̄ rō est q̄
vor causat̄ ex aere inspirato. sed aīalia nō habē
tia calidū sanguinē n̄ respirāt ergo. ⁊ Minor
p̄z q̄ respiratio aeris valz ad refrigeriū cordis
vt infra dicit̄. s̄z aīalia que nō hñtia calidū san
guinē nō indiget̄ tali refrigerio ergo etiā nō re
spirāt. Pro declaracione maioris est sciēdūz q̄
vor est son⁹ discretus ⁊ hñtia certā discretōz fac
tus. Illud ergo q̄d req̄rit̄ ex pte soni etiā req̄ri
tur ex parte formate vocis ⁊ cū hoc aliqd̄ plus
Ad sonū autē tria requirūt̄ sc̄z pcutiēs pcutiū
⁊ mediū. ergo etiā ista tria requirūt̄ ad vocem
In aere igit̄ inspirato lingua aīalis est pcuti
ens. pallatū pcutsum. ⁊ aer inspirat⁹ est mediū.
q̄ tñ ex pte vocis etiā req̄ritur certa discretio.
ideo oportet q̄ cōiungāt̄ aliq̄ instrumenta natu
ralia quib⁹ vor certo mō distinguat̄. Et sic ad
hoc q̄ erit vor requirūt̄ q̄ fiat in aere inspirato
⁊ q̄ cōiungāt̄ instrumentis naturalib⁹ distinguē
tib⁹ talē vocē ⁊ ad hoc valēt̄ labia ⁊ dentes. q̄
dentes inuāt̄ ad hoc vt aer nō sil̄ expellatur per
expiratoem q̄ si sil̄ expelleretur tūc nō fieret
distinctio in aere que requiritur ad vocē.

¶ Arguitur. Tullis sit p̄ instrumenta naturalia
⁊ in aīali ⁊ tñ nō est vor. Dm̄ q̄ in tulli n̄
est discretio soni p̄ instra naturalia ⁊ ergo p̄ h̄
excluditur a distinctōe vocis q̄d d̄z plat⁹ quia
platio fit p̄ discretione

¶ Arguitur. Ex hoc seq̄retur q̄ alia aīalia ab
homine nō facerēt vocē q̄ ibi nō est discretio.

Dm̄ q̄ duplex est discretio in voce. Una ē
simpl̄r p̄fecta q̄ ita p̄fecta est q̄ pōt scribi l̄te
ris. ⁊ talis vocatur vor l̄rata ⁊ talis vor solum
reperitur in hoīb⁹. Alia est discretio que est ip̄se
cta in ordine ad p̄dictā discretione. est tñ talis
distinctio in voce que sufficit ad exp̄mendū affe
ctū aīe. ⁊ talis est etiā in vocib⁹ brutoz aīalīū
q̄ voces aīalium etiā significāt̄ effect⁹ aīalium

vt qñ canis latrat significatur affectus eius

Vox autem sonus

Quia Aresto. nōcōndit in q̄b⁹ reperit̄ vor hic
vult oñdere q̄d sit organuz ipsi⁹ vocē ⁊ instrū
p̄ q̄d vor immediate generat̄ Et p̄rio dicit̄ q̄ idē
est organuz vocē ⁊ respiratois ⁊ hoc sic probat
Quia q̄uis vor sit son⁹ aīalis nō tñ in qlibet
p̄te aīal facit sonū vocem s̄z soluz in illa p̄te in
qua animalia recipiunt aerē inspiratuz. Et q̄
sic arguitur. hoc ē organū vocē vbi aīalia respi
rāt aerē. sed vbi aīalia respirāt aerē hoc est or
ganuz respiratois. ergo ē idē organuz respirati
onis ⁊ vocis. sit enī vor in aere respirato sicut
dictuz est. Et q̄ posset aliq̄s arguere q̄ aer in
spiratus valeat aīalib⁹ ad refrigeriū calorē cor
dis. ⁊ sic videtur q̄ nō valeat ad faciēdū vocē.

¶ Rūdet Aresto. q̄ natura vtitur inspirato aere
ad duo sc̄z ad esse aīalis q̄ aīal nō pōt esse sine
tali aere inspirato ⁊ sic aer inspirat⁹ valet ad re
frigeriū calorē cordis. ⁊ tñ aīalia nō respiran
tia q̄ nata sunt respirare nō pōt vivere absq̄ re
spiratōe. Sc̄do vtitur natura respiratione ad
faciēdūz vocē. ⁊ sic vtitur aere inspirato q̄ ad
bñ ēē. Et ponit Aresto. silē de lingua in animato.
Quia natura vno mō vtitur lingua ad gulluz
vt discernat̄ int̄ pueniēs ⁊ discōueniēs nut̄me
tum. Sc̄do vtitur lingua ad locutionē. q̄ lin
gua ē q̄ facit distinctōz aeris inspirati. ⁊ tal̄ di
stinctio est de ratione vocis.

¶ Arguitur. Natura d̄terminata ad vnuz ḡ nō
vtitur natura lingua ad duo **¶** Dm̄ q̄ hoc sic
intelligitur q̄ natura est d̄terminata ad vnuz sic
q̄ nō ad opposita p̄ se. Et hoc pbatur duplicat̄
q̄ nisi sic ignis nō esset ens naturale q̄ ignis
calefacit naturalit̄ ⁊ etiā erucat ⁊ eleuat ⁊ leue
facit. Sc̄do p̄z idē q̄ ista ppō ponit̄ i assignatōe
d̄ine int̄ nat̄alia ⁊ vol̄taria q̄ vol̄taria n̄ hñtia
d̄terminata ad vnuz sed hñtia ordine ad opposita.
sicut homo p̄t aliqd̄ opari vl̄ opposituz. s̄z na
tura est d̄terminata ad vnuz q̄ nō ad opposi
ta. p̄t etiā ista d̄ina assignari int̄ natura ⁊ aīam
vt sup̄ patuit de anima vegetatiua. Per hoc ḡ
dicitur q̄ ista duo non opponuntur

Organum autē res

Hic declarat quid sit organuz respirationis q̄
ex hoc scatur q̄d ē organuz vocē. Et vult q̄ orga
nuz respirationis ē vocalis arterea. Et hoc sic
oñditur. q̄ hoc ē organuz respiratois in q̄ aīa
lia recipiunt aerē inspiratuz. sed hoc est vocal
arterea. Maior est manifesta. Minor p̄z q̄ vo

Quare aīalia hñtia
calidū sanguinē fa
ciūt sonū solum.

Hand
organū
ratione

It vox quatuor sit a figurata... Diffinitio vocis sit in assignata

De rehy anima

calis arterea ordinat circa pulmonē in aialt. z pulmo cōiungit cordi. qz g aialta respirantia habet magnā calorē in corde z sic indigent in spiratōe p vocalē artereā vt sic aer inspiratus cōiungat cordi. Circa qd sciendū q in collo pfecti aialis lo pferat cibū z potus q vena cit sine coopcu lo z pnuat stomacho. Alia ē vena i collo ha tens coopculū qd reponit cū inspiratōe. z ista est magis arta qz pua. z iō vocat arterea qī ar ta vena ad dīnāz alterius. Ista ei vocalis ar/ terea claudif ne cibū illā artereaz intret. qz si cibū intraret tūc impēdret respiratōz z aial suffocaret ppter calorē cordis. z iō piculosuz est tpe sumptōnis cibi illā venā artaz aperire. Sic g fit vox qn aer inspiratus ē in pulmōe tunc em p vocalē artereā vel respiratōez expel lit itez vi qz ad palatū. qz g in ore est quedaz cōcūntas. z iō talis aer ibi colligit z referuat. qn igit p linguā talis aer certo mō diuidit fit vox. Ex q patet q vox est i aere respirato sicut in subiecto.

Quare repercutio

Dic cōcludit ex pdictis diffinitōnez vocis z vult q vox ē repercutio aeris inspirati ab aia ad vocalē artereā facta cū imagine significadi. et quis illā pticulā nō ponat Aresto. in diffini tōe tñ addit eā postea i ter. di. q nō ois son⁹ aialis ē vox qz tussientes faciūt sonuz lingua. vt z tñ tussis n̄ est vox. qz nō fit ab aiatō fm g aiatus est. qz fit p membra referuētia aie ve getatiue z nō sensitīue. illa em que sūt p aiaz sensitīuā subijciūt rōi. tussis ac nō subijci f rōi. nec etiā fit cū imagine aliqua. i. cū imagi/ ne significadi.

Signūz autē est nō

Dic nūc declarat aliaz prem diffinitōis scz q repercutio p quā fit sonus sit in aere inspirato. Et ad hoc poit duo signa. Primū est q si ali qs retinet aerē z nō respirat nō facit vocē. Se cūduz signū. pisces sunt sine voce qz nō respi rāt aerē. z q dicūt pisces respirare peccāt fm intellectū. i. falsuz dicūt. Et dic Aresto. q po nere ppter quā cāz pisces non respirāt spectat ad libz de aialibus.

Arguit. Aliqui pisces respirāt. g nō bene dicit q pisces non respirāt. pbat qz Chama leon vivit i aere g respirat. Dm q nulluz aial vivit ex puro elemēto sicut p p Aresto. scdo de generatōe q sic dicit. ex eisdez sumus z

nutrimur. cuz g nullū aial possit consistere ex puro elemēto g nulluz aial pōt vivere ex puro elemēto. Dm g ad metristam q sic dicit Sunt tria que puris vitam ducūt elemētis. Allec vnda sonet Chamaleon aere vivit zē. Sciendū est q aliqd nutrimentuz pōt dici aer vel aqua vel terra duplr. Uno mō qz non hz nutrionē alioz elemētōz. z sic nullū aial nu/ trit puro elemēto. Alio mō dī aliqd nutrime tū aer vel aqua. qz aer excedit alia elemēta in tali nutrimento. z sic pōt dici q Chamaleō vi/ uat ex aere. i. vivit de illo nutrimento qd p com positōez ad nutrimenta alioz aialium hz plus de cōpositōe aeris qz de alijs elemētis. z sic aq sonet allec qz h nutrimentuz hz plus de aqua qz de alijs elemētis.

Arguit. Aqua cōgelata pisces suffocātur z moriūtur nisi glacies aperiat. g videt q pisces respirēt. Dm q pisces nō moriūt in aq cō gelata ex defectu inspiratōis aeris. s. ex frigiditate aque. qz si aq sit degelata siue qlitercumqz apta ita q radū solares pnt tpare frigus aque tunc etiā tpat frigus in cor pibus piscuz. In signū ē pisces in hyeme manēt circa funduz aque vbi ē maior calor p anthiparistēsim. ma nifestuz est em q aqua ē grauior aere. g aer nō pōt esse i aqua. g si pisces indigerēt inspiratōe tunc oporteret pisces sp esse sup aquā. Etiā pē dicit q aq stagnalis putrefit. z ex putrefactōne aque pisces moriūtur.

Querit. Utr ista diffinitō vocis sit bene assignata. Dm q sic rō est. qz res natura lis pprie diffinit p suas cās vtz. y. phoz. sed i hac diffinitōe ponūtur qtuor cāe vocis g dif finitō est bene assignata. In hoc em q dī reper cutio tāqz cā formalis. pcutio em pprie for/ mar vocē. In h em q dī aeris inspirati tangi tur cā material. i. subiectū vocis. qz subiectuz vocis est aer inspiratus. In h at q dī facta ab aia ad vocalē artereaz tāqz cā efficiens pri/ ma z etiā prima. Pua em cuz dī ab aia z eti/ am prima cuz dī ad vocalē artereaz. Deinde tangit causa final cū dī cuz imagine signū qz finis vocis ē signū affectus vt dcm est.

Arguit. Repercutio est actio. s. vox nō est a ctio sed qlitas. g nō est repercutio. Et itez actō nō est causa formal ipitis vocis. g male dī q repercutio sit cā formal vocē. Dm q repercutio capif triplr. Uno mō passīue z sic nō ē ad ppositā. Alio mō actīue fm q sigt actū repu cutiendi. z sic ista diffinitō ē causal z nō ydemp tica. qz vox causat ex repercutione aeris p natu ralia instrumēta. Tercō mō sumit repercutio

In vena in collo aialis p fieri

Diffinitio vocis

Solutio ad...

De p... bene p...

De...

neutralis potest significare motum sine aliquo causa
 tum ex activa percussione sicut calefactio signifi-
 cas motum importat aliquo causatum ex activa ca-
 lefactioe et sic significat calorem. Similiter etiam p-
 cussio potest significare sonum causatum ex percussioe et
 tunc est predicatio simpliciter ydeprica. qz predicat
 genus de sua specie. percussio enim ut sic signifi-
 cat sonum qui est genus ad vocem. Et per hoc soluit
 argumentum quo arguitur qd actio non est causa for-
 malis qualitatis. ergo percussio non potest esse causa
 formalis vocis. **Adm qd accipiendo formam p-**
ut dicitur a formando tunc percussio actiue accepta
potest bene esse forma. qz format. i. efficit vocem
Si autem forma dicatur ab informando tunc percus-
sio neutraliter accepta est forma quia idem signi-
ficat qd sonus.

Arguitur. Si definitio esset bona sequeretur qd
 omnis vox esset signum qd est falsum. probatur. qz dicitur
 definitio cum imagine signandi. **Adm qd signum**
capitur dupliciter. Uno modo secundum illud qd est aliud ali-
ud a se pertinere. et sic non omnis vox est signum qz ali-
que voces nihil repugnant. Alio modo accipitur si-
gnificare generaliter putatur quocumque modo aliud p-
sentare et sic omnis vox est significatio. qz admi-
nitrat seipsum huius imaginata. et isto modo hic lo-
quitur Aristoteles. et ideo pertinens dicitur cum imagine sig-
nificandi et non cum significatioe. qz omnis vox signum
aliquid imaginatum prius sed non ipse signum rem.

De odore autem et

Postquam Aristoteles determinavit de obiecto auditu
 scilicet de sono. hic prius vult determinare de obiecto
 olfactus scilicet de odore. Et ratio ordinis huius prius
 determinat de odore quam de sapore sumitur ex tribus.
 Prius ex situatioe organi. qz organum olfactus est
 situatum super organum gustus infra organum audi-
 tus. Secunda ratio sumitur ex parte obiecti. qz obiectum
 olfactus spiritualis diffunditur quam obiectum gustus
 qz per medium extraneum et tamen minus spiritualiter quam ob-
 iectum auditus. qz sonus diffunditur per motum lo-
 calis et odor per motum alterationis. sed motus loca-
 lis est spiritualior motu alterationis ut manifestum
 est. Tercia ratio ponitur ab Aristotele in libro de sensu
 et sensato. qz olfactus habet convenientiam cum vi-
 su et auditu. qz diffunditur per medium extraneum. et
 am habet convenientiam cum gustu et tactu. qz est sensus
 alimentum sicut gustus et tactus. Determinando
 ergo de odore primo determinat quod est odorabile. Se-
 cundo determinat de ipso quod immutat sensum scilicet
 olfactum ibi. videtur enim. Prius probatur difficultate
 determinationis de odore. Secundo dicitur quod acci-
 pitur cognitio de odore. Quo ad primum dicitur quod
 non potest aliquid tamen faciliter et bene determinare de

odore sicut prius determinatum est de colore et
 sono. et hoc ideo. qz odores non sunt nobis mani-
 festi sicut soni et colores. qd sic probatur. qz illud ob-
 iectum imperfectissime percipimus per aliquem sensum
 ubi conditio obiecti et sensus habet repugnantias.
 sed sic est in homine quatuor ad eius olfactum. additio
 enim obiecti est habere caliditatem et siccitatem. quia
 odor est siccus et calidus. sed organum ipsius ol-
 factus in homine est humidum et frigidum. qz enim ol-
 factus coniungitur cerebro quod est humidum et frigidum
 sic habet naturam ex natura cerebri. et hoc est quod
 dicit Aristoteles. qd huiusmodi sensus habemus prius mul-
 tis animalibus. unde homo solus percipit excellentes
 odores et non odorat sine leticia aut tristitia. et
 sile est quod ad visum in quibusdam animalibus. quidam
 enim habent fortes oculos sicut pisces qui non habent
 coopula super oculos. et in illis non sunt colores
 manifesti. i. perfecte cogniti qz non percipiunt nisi
 excellentes colores ex quibus terretur. Ex quo su-
 mitur una generalis regula scilicet ista. qz quicumque in
 aliquo animali organum sensus est male dispositum tunc
 imperfecte cognoscit sensibilia illius sensus.

Queritur. Que sit causa quod homo habet prius ol-
 factus. **Adm qd ista qz ad hoc quod sensus bene**
percipiat suum obiectum requiritur quod sit proprio sen-
sus ad obiectum. qz ex obiecto et sensu fit aliqd
unum. sed illa quod debet unum ad invicem debet esse p-
oportuna. sed organum olfactus habet ad rationes
omnino contrarias obiecto sui sensus. qz obiectum
est calidum et siccum. et olfactus est humidus et frigi-
dus propter propinquitate ad cerebrum. sed homo habet
magnam cerebrum quod malum habet olfactum.

Arguitur. Aristoteles dicit in libro de sensu et sen-
 sato quod organum olfactus est ignee nature. quod non est
 humidum. **Adm qd olfactus accipitur duplici-**
ter. Uno modo secundum quod habet in se actualiter suum ob-
iectum. et sic est de natura ignis propter obiectum. et
sic loquitur Aristoteles in de sensu et sensato. qz non
dicit ibi quod olfactus sit de natura ignis sed odo-
ratum. odoratum autem signum actum est. Alio modo accipi-
tur olfactus secundum se et sic est de natura aqua propter
propinquitate ad cerebrum cuius naturam habet quia
ei coniungitur.

Arguitur. Tunc sequeretur quod omne animal haberet prius
 unum olfactus. qz in omni animali olfactus est situat
 circa cerebrum. **Adm qd quis in animalibus brutis**
etiam impediatur odor ex propinquitate olfactus ad
cerebrum non tamen sicut in homine. qz in homine est maxi-
mum cerebrum secundum quantitate sui corporis et ideo impedi-
olfactus plus in homine quam in aliis animalibus.

Queritur. Que sit causa quod homo habet maius cerebrum
 quam alia animalia. **Adm qd ratio est duplex. Prima est**
quod homo habet calidissimum cor inter omnia animalia. quod habet

Supra de duplici

De odore autem et

Olfactus duplex

primus

maximū cerebz. p̄na p̄z. qz calor cordis miti-
gat p̄ frigiditatem cerebz. vbi ḡ maior est ca-
lor ibi requirit̄ maior mitigatio caloris cordis
eiusdes. ⁊ illa fit p̄ manus cerebz. Sc̄da rō est
qz hō h̄z p̄fectiores sensus interiores q̄ aliqd̄
aliud aial. qz sensus interiores i hoīe subserui-
unt intellectu. ḡ oportet ee maiore distantia
sensuz interiorū aduincē q̄ distantia nō pōt
esse absq̄ magnitudine cerebz.

Querit̄ Quare hō h̄z calidissimuz cor̄ in
cetera aialia. **D**dm q̄ p̄pter duas cās. Pri-
ma est p̄pter directā staturā. qz hō inter cetera
aialia directus abulat habēdo caput versus
celū. alia at̄ aialia h̄nt staturā obliquā v̄l late-
ralē. in signū ē deficiente calore deficit recta
statura. ⁊ iō recta statura deficit i sensib⁹. Se-
cūda rō qz in hoīe sunt plures opatōes vita-
les q̄ in alijs aialibus. sed opatōes vitales ex-
ercētur p̄ calozē. vbi ḡ sunt plures opatōes vi-
tales ibi requiritur maior calor.

Arguit̄. Si p̄pter humiditates cerebz olfac-
tus impediret tunc debuisset natura ipm̄ or-
dinasse i alio loco. **D**dm q̄ p̄pter duas cās
necesse est olfactus poni iuxta cerebz. P̄ua est
p̄pter ipm̄ sensuz qz necesse est omēs sensuz tim-
nari ad cerebz in q̄ est sensus cois. in sensu ei-
coi est terminus sensuz exteriorū ⁊ iō omēs
sensus ee cōiunctos i cerebro vt vult Aresto.
iuxta. Sc̄da rō est p̄pter cerebz qd̄ fm̄ se ē ml̄-
tū frigidū. sed illa frigiditas t̄patur p̄ odores
et iō dicit Aresto. in de sensu ⁊ sensato. q̄ odo-
res nō nutrit̄ales cōfrunt ad sanitatē cere-
bri. p̄ accūs tñ pōt ledere cerebz.

Arguit̄. Homo pcipit odores tā nutrit̄ales
q̄ nō nutrit̄ales. ḡ h̄z meliōre odorē
et certiore olfactū q̄ alia aialia. p̄na t̄z. qz alia
aialia soluz pcipiunt odores nutrit̄ales.
Circa argumentū est sciendū q̄ odores dicūt̄
nutrit̄ales q̄bus pcipit nutrit̄es. vel q̄
sunt i nutrit̄e sicut odores carniū bulitaz
sed odores dicūt̄ nō nutrit̄ales quib⁹ n̄
pcipiunt nutrit̄es sicut sunt odores florum
ex qb⁹ aial nō nutrit̄. aialia ḡ bruta vt canes
solū pcipiunt odores nutrit̄ales ⁊ etiā non
nutrit̄ales s̄z nō pcipiunt tales cū delectatō
ne aut tristitia. **D**dm ē ḡ ad argumētuz q̄
hō pcipit plures odores extēsiue q̄ alia aialia
tñ alia aialia magis cognoscūt intēsiue vt p̄z
de canib⁹ qui p̄pter colericū cerebz qd̄ est in-
tēsius sicū p̄fectius pcipiunt odores. Uel di-
cendū q̄ etiā alia aialia pcipiunt odores nō nu-
trit̄ales sicut hō sed nō cūz delectatōe aut
tristitia sicut hō. qz cerebz nō p̄fortat̄ in aiali

bus brutis ex odoribus sicut in hoīe nisi for-
san odor corripat aial sicut est odor sulphu-
rius vel carbonū

Videtur enī et ana

Quia dictū est q̄ odores fm̄ se sunt nobis ig-
noti. Hic ostendit p̄ quē moduz accipiat cogni-
tio odorū. Et vult q̄ dñe odorū innotescūt no-
bis p̄ cōparatōes ad dñas sapoz. Sc̄do ont̄
quod aduincē correspōdeat ibi. ⁊ apd̄. Prīmū
ḡ sic p̄bat. Ignota notificātur p̄ nota. sed spēs
sapoz sunt nob̄ note fm̄ se ⁊ spēs odorū ignote
ḡ spēs odorū notificātur p̄ spēs sapoz. Maior
ē manifesta. qz oīs p̄gnitō fit p̄ aliqd̄ manife-
stius. Minore p̄bat p̄hs. qz obiecta illi⁹ sen-
sus sunt nob̄ notiora q̄z sensuz habem⁹ certio-
rē. qz p̄ sensuz p̄gnoscūtur obiecta. sed sensum
gustus habem⁹ certiore. ḡ etiā certius cognos-
cimus obiecta gustus. Minor itez p̄bat. qz
gustus ē quidā tactus ⁊ tactū habem⁹ certiore
et certissimū. qd̄ sic p̄bat. qz i illo aiali est cer-
tior tactus qd̄ ē magis ingeniosum ⁊ pruden-
tissimū. s̄z hō est prudentissimū aialius ⁊ ma-
gis ingeniosuz ḡ h̄z p̄fectissimū tactū. Mior
est manifesta. Maior p̄bat. qz p̄ tactū aliq̄ di-
cunt̄ ingeniosi ⁊ non ingentosi. qz molles car-
ne. i. habētes bonū tactū sunt apti mente ⁊ for-
tes carne. i. habētes grossum tactuz sunt inepti
mente.

Querit̄ Quare hoīes indicātur potius in-
geniosi penes tactū q̄ penes alios sensus.

Ddm q̄ iō qz tactus cōstituit̄ ex mixtione q̄t-
tuoz qualitatu p̄mar sicut i capitulo de tactu
patebit. Mixtio at̄ quattuor elementoz facit
cōmixtiones i aiali. vbi cūq̄ ḡ est melior tact⁹
ibi ē melior cōmixtio. ⁊ ad bonitatē cōmixtōis
seq̄tur boitas oīm organoz ipoz sensuz. vbi
cūq̄ ḡ est bonus tactus ibi naturalr omēs sen-
sus sunt bene dispositi ⁊ pcipue sensus interio-
res. qz ḡ sensus interiores subseruiunt intelle-
ctui. vbi cūq̄ ḡ sunt boni sensus interiores ibi
intellectus pōt exercere suas opationes debite
et ex h̄ dicūtur aliqui ingeniosi qui h̄nt bonā
dispos̄ sensuz interiorū. q̄uis em̄ aia rōnalis
fm̄ essentiā sit eq̄liter i q̄libet hoīe non tñ fm̄
opationē. qz fm̄ p̄hm̄ aie sequunt̄ corpa in q̄-
bus sunt. qd̄ ē vez q̄stuz ad opatōes.

Arguit̄. P̄io metaphisice dicit Aresto.
q̄ visus ē certissim⁹ sensus. ḡ male hic d̄z q̄ ta-
ctus sit certissimus. Et itez auditus ē sensus
discipline ḡ penes sensuz visus vel auditus de-
bet aliqs indicari ingeniosus. **D**dm duplr̄
Uno mō q̄ ex boitate sensus visus nō sumit̄

*Primo qd̄ p̄bat
Soti h̄z hō ad
quod d̄ d̄ d̄ d̄*

*Complexio d̄ d̄ d̄
d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄
nō d̄ d̄ d̄*

bonitas intellectus sicut ex bonitate tactus. qz sensus visus no immediate subseruit intellectioni sicut sensus interiores. cu qz ex bonitate tactus indicatur sensus interiores et io no ex bonitate visus sed ex boitate tactus aliqs dr in geniosus vel bone metris. et ex bonitate visus indicat intellectus bonus fm qd. sed ex bonitate tactus simplr. qz ad bonitate tactus seqt bonitas oim sensuum sz no es. Secdo pot dici qz hic no fit copatio tactus ad alios sensus in hoie. qz visus e certior tactu. qz qnqz corrigat tactu sicut pz i digitis cancellatis. na digitu cancellati iudicat vna faba esse duas. visus at corrigat iudiciu tactus. sed h fit coparatio tactus in hoie ad tactu alioy aialiu. qz tactus i hoimune est certissimus.

Arguit. Aranea excellit hoiez in tactu. g tactus no est certior in hoie qz in alijs aialibus. Ans pz in istis metris. Nos aper auditu pcellit aranea tactu. Tultur odoratu. line visu symeia gustu. Ddm qz tactus capis duplicat. Uno mo qstuz ad pceptones tangibilis. et sic aranea excellit tactu hoiez. qz qnqz tangitur rethe vel tela aranee. tuc aranea statim pcepit tale motu ppter ptiuatoez tele ad corp aranee sicut ho statiz pcepit si traheret p crines. Alio mo accipit tactus qstuz ad iudiciuz tangibilis. et sic ho certius iudicat de sensibili tactus qz aranea vl aliqd aliud aial.

Arguit. Ex h seqref qz mulieres essent apriores ad studiu qz viri qz sunt magis molles carne ipsis viris. Ddm qz duplex est mollicies. qdaz e aqrica siue flegmatica. et illa mollicies no facit bonuz ingeniu. et illa mollicies abundat i mulieribus et etiā in pueris qui no sunt apri ad studiu. Alia e mollicies aerea q est bene receptiua et cu h iudicatiua. et tal mollicies arguit bonitate tactus. et io no repit nisi in bene dispositis. et pt vocari mollicies san guinea.

Arguit. Suplatiuo pssupponit positum suum et opatiu. sed alia aialia ab hoie no sunt prudetia. g homo no est prudetissimu aialiu.

Ddm qz prudetia accipit duplr. Uno mo pprie p habitu intellectualem fm q est recta ronez agibilis. et sic no pot repiri in brutis cuz ibi no sit recta ronez agibilis. Alio mo accipit p quadā naturali industria ad aliqd opfaciendū. et sic etiā aialia bruta hnt prudetiā qz hnt naturalē industriā ad opanduz. qz fm Aresto. pmo methaphisice quedā aialia sunt disciplinabilia sicut q habet audituz vt canis docetur corisare.

Querit. Quare magis sumatur dñe odorū penes dñiaz saporū qz penes qlitates tangibiles cu ille sint nob notissime. Ddm qz io qz qualitates tangibiles sunt simplices cu sint simpliciu corpoz. sed saporē sunt mixti qz solū sunt i corpiibus mixtis. Et io dicit Aresto. in libro de sensu et sensato qz tā odor qz sapor causant ex huio calido et sicco. sub ista tamē dñia. qz sapor est passio facta in huio pcurrētibz calido et sicco. sz odor e passio facta in sicco cōcurrētibz calido et humido.

Est autem sicut hu

Quia nūc dicitur est qz spēs odorū debent sumi penes spēs saporū. Hic dicit quō corndent ad i uicē di. qz corndent tā in extremis spēbz qz in medijs. qz sicut extremi saporē sunt dulce et amarū. sic etiā extremi odores sunt dulce et amarū. Et iā corndent i medijs qz sicut est sapor acer austerus acutus et pinguis. ita etiā sunt tales odores. Ex qz patz qz corndent quo ad noia. sz addit Aresto. qz no corndent q ad subiecta. qz e aliqd subiectū in q iuuenit bonus sapor et malus odor. et es. Et rō istius est extractū. qz sicut statū dicitū est. sapor e passio facta in huio. et odor e passio facta i sicco. vbi g est humidū temperatū et rebite digestū p calorem est bonus sapor. et vbi e siccu bene digestum p calidū in humido ibi est bonus odor. et rō que sunt multū essicata hnt bonū odorē. sed no bonuz saporē.

Arguit. Spēs saporū immutat suaz pōiaz absqz medio. sz spēs odorū immutat suaz potētiā cuz medio. g no est similitudo. Ddm qz spēs saporū et odorū non hnt similitudines qstuz ad modū immutādi nec etiā qstuz ad subiecta sicut dr in textu. sed soluz qstuz ad silēz nominatōez. et h intēdit Aresto. in textu.

Adhuc autez sicut

Consequēter oñt Aresto. que papiuntur p olfactū. et intēdit qz sicut alij sensus sunt oppositorū vt visus e visibilis et no visibilis. auditus e audibilis et no audibilis. sic olfactus e odorabilis et no odorabilis. Et qz posset aliqs dicere qz obiectū debet pporcōnari sue potē. g olfactus n e ipsi odorabil et n odorabil. io aresto. distiguit de no odorabili dicēs. qz no odorabile duplr accipit. Uno mo negatiue. qz nullo mo natū est hē odorē sicut lapis. et illo mo olfactus no est ipius n odorabil. qz sic no odorabile no pñet sub obiecto qd e odor. Alio mo accipit no odorabile pñatiue. p illo qd hz

*Julius
pignus
excepit
anibz
pmpas
palsp
amary*

Et sicut dicitur in libro de anima qd anima non est in parte corporis sed in toto

De odoribus sicut et de calore vel utriusque

De Anima

parum odorē sicut corpus odorabile p̄ne quā
titatis et sic olfact⁹ est ipsius non odorabilis
Dicit etiā tercio mō inodorabile cōtrarie. qz
corūpit olfactū. et tale inodorabile etiā cōtri
netur sub olfactū.

Arguit. Odorare etiā puenit inaiatis. et
go non solū cōuenit aiatis. qz dicit. pomū be
ne odorat. **Dōm** q odorare accipit duplici
ter. **Quo** mō fm qd est odorē facere. et sic po
mū dicit odorare. qz de se facit. i. odorē emit
tit. **Alio** mō odorare idē ē q odorē p̄cipe siue d
odorē iudicaret sic odorare n cōuenit inaiatis
sed solū pōne olfactine vel alicui alteri pōne si
ne sensū interiori. sicut qn aer recipit in se odorē
nō dicit odorare id est odorē p̄cipere.

Est autem olfactus

Hic determinat de immutacōe odorat⁹ ab ipso
odorabili. Et p̄mo q̄stus ad mediū. Secōdo q̄s
tū ad organū. In fine autē de obiecto. q̄stum
ad mediū intēdit q mediū ipi⁹ olfact⁹ ē aq̄ r
aer. Et hoc pbat de aqua. qz aialia viuētia in
aquis sentiūt odorē. qz p odorē mouentur ad
alimētus distans. q̄ odor ibi diffundit p me
diū aque r q̄ ibi aq̄ est mediū. Sicut pbat q
aer ē mediū qz aliqua aialia hūtia sanguinem
sicut volucres. r aliq̄ alia aialia sine sanguine
vt apes p̄cipiūt odorēz i aere. qz qdaz anes cō
currūt ad alimētus alonge. p̄pter qd mouētur
ab odore diffuso in aere.

Querit **Utr** odores sint in aere realiter l'
intentionaliter. **Dōm** q odor hz duplex esse
scz i aere. p̄pinq̄ circa corp⁹ odoriferū. r ibi hz
esse reale r sic saluat opinio **Zuicēne** q̄ dixit q
odor eēt realiter i aere. **Aliud** ē esse ipius odo
ris in distātia a corpe odorabili r ibi est odor
fm esse spūale. **Pria** ps pbat qnqz rōibus si
gnis. **Pria** stat i hoc odor p̄fortat realit
cerebrz alterādo ipm ad oppositā qualitātē. sz
forma intentionalis nō agit realit qz odores
esse realiter i aere. **Secda** est qz odor qnqz inter
sicut aialia vt odor carbonū r sulphuris qd nō
cōtingeret si nō esset odor realiter i aere. **Ter
tia** ē qz frigus ipedit odores r nō impedit colo
res. qz colores diffundūtur solū spūalit p me
diū. **Itē** odor impedit p aerez vel p ventus. q̄
signū est q odor mouet aerez r q̄ ē realiter i
aere et nō spūalr. **Itē** corpora odorifera munū
tur ex hz q emittūt odores r sūt rugosa. **Se
cūda** ps pbat qz ois sanus ē susceptiuus sp̄
rū sine materia. qz q odor q̄ est circa sensum
recipiat i sensuz absqz oditōib⁹ materie. i. intē
tionalr. **Et** hoc p̄z ex signo qz legit de bello tro
iano. **Arguit** qd odor nō ē in aere r in corpore
sed in motu localit

yano q vultures venerūt circūquaqz a q̄ngen
tis miliaribus vt hētur i historia. sz impossibi
le fuit q odor de illis corpib⁹ fuisset delatus
p tantā distātia realit. qz si corpa fuissent re
soluta i fumos adhuc nō potuissent sumi extē
di ad tantā distāntiam.

Arguit Odor hz esse i sicco p̄phēso ab hu
mido. sz i aere r aqua nō est sicca. q̄ ibi nō pōt
esse odor. **Dōm** q sicut nūc dicitū ē q odor
hz duplex eēt. scz esse spūale r sic nihil impedit
odorē esse in hūido absqz sicco. qz sic pōt esse i
puro aere in q̄ tū nullū est siccū. **Alio** mō acci
pit odor fm esse reale r sic impossibile ē odorē
esse absqz sicco sicut pbat argumētus. **Et** iō in
illo aere q̄ est circa corp⁹ odoriferū in q̄ ē odor
realit est qdaz fumalis euaporatō q̄ euaporatō
fumal est calida r sicca naturalr. r i tali ē odor
sicut i primo subiecto. **Et** iō poma sūt mūdo
nora postqz emisērūt odores. **Sicut** ex istis pōt
sumi cā qre aliq̄s locus odorat etiā subtrahit
odoriferis corpibus. qz i tali aere in q̄ fuerūt
corpa odorifera manēt fumales euaporatōes
in q̄bus etiā realiter p̄tinet odor. **Et** si arguat
accūs nō migrat de subiecto i subiectū. q̄ odor
nō pōt esse i fumali euaporatōe q̄ prius fuit in
corpe odorifero. **Dōm** q iste odor nō est idē
numero q̄ est i corpe odorifero r i fumali euap
oratoe. sed iste odor q̄ est i fumali euaporatō
ne ē causatus ab odore exite in corpe odorife
ro. sed idē nō causat seipm. **Ex** q̄bus pōt solui
alia questio q̄ queri pōt vtz odor sit fumalis
euaporatō. **Dōm** q nō qd sic p̄z. qz fumal
euaporatō ē corpus resolutū a corpe odorife
ro ad modū sumi q̄ est de p̄dicamto sube exis
immediatū subiectū ipius odoris. sz odor est
q̄litas de tercia sp̄ q̄litas r i tali fumali euap
oratoe subiectat. **Et** si arguat odor r fumalis
euaporatō sp̄ adinmicē coniungūt. q̄ sunt idem.
Dōm q est duplex ydempritas numeral scz
essentialis r accidentalis. mō licz sint idēz nume
ro accidentalit nō tū essentialit. ymmo distinguūt
p̄dicamētaliter vt dcm est. **Et** si se est de hoie r
risibili q̄ licet sint idem numero accidentalit non
tamen essentialit.

Unde et dubiū vi

Hic cōsequēter **Arel.** circa p̄dicta mouet vnā
dubitacōez que stat i hoc. **Utr** oia odorātia
sūt odorēt sic scz q habeāt vnū sensuz odoris
fm sp̄z. **Et** p̄mo arguit q nō sit vnus olfact⁹ i
oibus odorātibus. r h sic qz aliq̄ aialia odo
rāt p respiratōez sicut aialia hūtia calidū san
guinē vt hō. qz illa nō odorāt nisi alonge. qz

q̄ p̄mo q̄stus p̄tinet
ad modū sumi q̄ est
de p̄dicamto sube
exis immediatū
subiectū ipius
odoris. sz odor
est q̄litas de
tercia sp̄ q̄litas
r i tali fumali
euaporatoe
subiectat. Et
si arguat odor
r fumalis euap
oratoe sp̄ adinmicē
coniungūt. q̄
sunt idem. Dōm
q est duplex
ydempritas
numeral scz
essentialis r
accidentalit. mō
licz sint idēz
numero
accidentalit
nō tū
essentialit. ymmo
distinguūt
p̄dicamētaliter
vt dcm est. Et
si se est de hoie
r risibili q̄ licet
sint idem
numero
accidentalit
non tamen
essentialit.

17. qdaz r dicitur ut ipse et p̄
qz dicitur tempore

Duplex q̄ ydempritas

si odorabile ponat sup olfactu n odorat. Alia sunt aialia no habetia calidu sanguine vt aialia aqrica z illa no odorat p respiratoez sz absqz respiratone. g videt q no sit vnus olfactus in oibus animalibus.

¶ Sed impossibile e

Hic pbat duab' roibus q olfact' sit vn' sensus fm spes in oibus aialib'. Quaz pma stat in h' sensus distinguuntur penes obiecta. sz e ide obiectu in respirantib' z n respirantib'. qz odor ab vtriusqz percipit g e eade pona fm spes. Seda ro stat in h' qz ille pone sunt vni' spei q hnt ea rez corruptia. sz olfactus ta in respirantib' qz n respirantib' hz eade corruptia qz vtrobiqz corripit olfact' a fortibus odorib' sic e odor sulphure' q corripit organu ta in respirantibus qz in no respirantibus. Maior pz qz diuerse res hnt diuersa tria sic g idez triuz olfactu respirantiu z n respirantiu g et' sz e ide fm spes

¶ Videtur autem in

Hic soluit qoez pus mota di. q olfact' e vni' spei taz in respirantibus aialibus qz in no respirantibus. z h' pbat sic. qz sicut se hz visus i habetibus duos oculos z molles. ita se hz olfactus in aialibus respirantibus z no respirantibus sz visus i habetibus duos oculos z molles e vnus spei. g etia olfact' in aialibus respirantibus z no respirantibus. Maior pz. qz sicut aialia hntia molles oculos hnt palpebras sup oculos qbus no remotis no fit visio sicut i hoier in alijs aialibus pfectis. sic etia aialia q olfaciunt p respiratoz hnt coopculuz sup organu respiratois q non remoto non fit respiratio nec actus olfaciendi. sed illa q no habent coopculu sup organu respiratois etiaz respirat absqz remotione coopculi. z p nis etia olfaciunt. sic g hns fortes oculos statim videt ea q sunt i lucido absqz ablatoe coopculi. sic sicut aialia coopculu no habetia sup organu olfactus statim odorant pnt odorabili.

Arguit. Diuersa conditio forme arguit diuersitate spei in forma. sz e alia pditio olfactus in respirantib' z in no respirantibus. g etia in illis olfactus erit diuersaruz spez. Ddm ad maiore q duplex e pditio forme. queda est que orit ex ipa forma fm se accepta z talis si est diuersa arguit distinctoez in forma. Alia e coditio forme orta ex pte subiecti. z illa non arguit diuersitate forme. qz si sic tnc albedo in homine pfecte albo z no pfecte albo essent diuersaruz spez. p hoc g d. q ista diuersitas i olfactu

plac ab factu e vnus sensus

Et q olfactus e vnus sensus in aialibus

tenet se ex pte organi qd est primu subiectum pnt. spes at poterie sumit p copatione ad ipz obiectu. sz material' siue modalis distincto sumit ex pte subiecti. Ex qbus pot sumi q manifeste Arel. hic intedit omes pntas in diuersis aialibus esse eiusdes spei. vt visus i hoier i piscibus q hnt duos oculos. Sicut auditus olfactus gustus z tactus i diuersis aialib' sunt eiusdes spei sicut prius dictu est.

¶ Est autez odor sicci

Hic determinat de instrumeto siue de organo olfactus. Et vult q organuz debet ee siccu z h' pbat sic. In potetuz passiuuz organu dz esse tale in pona quale e obiectu in actu. qz obiectuz agit i pntas. z g pnta sit silis obiecto. sz odor cu generet ex qdam fumo i actu calido z sicco g etia organu dz esse tale in pona. f. caliduz z siccu quale e ipm obiectu in actu. Est tnc circa textuz psiderandu sicut dictu est q organu olfactus ppter ppinqtate ad cerebz est actu humidu z tnc in potetia siccu z sit i actu siccu per hoc q odor actu immutat ipm.

¶ Gustabile at quod

Postqz Arel. determinauit de visibili. audibili. et olfactibili. nnt vult determinare de gustabili Et ro ordinis qre gustus pcedit tactu est duplex. Pma est qz gustus pperie dicitur inuenit in pfectoibus aialibus qz tactus. hz ei omne aial tactu. sz pfectiora aialia solu hnt gustum pperie dem. Seda ro est qz gust' e sensus material' qz sensus tact'. qz tagibile immutat tactum qdammodo sicut e in ipd subiecto tagibili no at gustus immutat sic a gustabili. Prio g determinat de gustabili in coi siue de sapore. Seda de speibus e' ibi. spes at. Circa pri mu duo facit. pmo inqrit an gustabile percipitur p mediu. scdo ont qd percipit p gustuz z de organo e. Circa pma intendit dicere q gustabile. f. sapor no percipit p mediu extraneu sicut alia sensibilia de qbus dem est qzuis hnt p mediu intraneu. Circa qd scienduz q mediu extraneu e qd e lepatuz ab aiali z n e ps aial sic aer vl aq. Et p tle mediu diffnduntur color son' et odor Sz mediu intraneu e qd e pinctuz animal. rest pars animalis sicut supior caro ipsius lingue vocatur mediu intraneu. qz e conuinctum organo gustus scz inferiori carne ipsius lingue que est organu gustus. Probat ergo Areltote. quod dictum est scz q gustabili non percipitur p mediu extraneum. Et h' sic quia gustus e quida tactus sed tactus no pci

Organum olfactus

Organum olfactus

Organum olfactus

pit suū obiectū p mediū extraneū. ḡ nec gust^o.
 Minor est manifesta Maior pbat. qz gustabi
 le ē qdā tāgibile ḡ gust^o ⁊ qdā tact^o. pna tenz.
 qz distinctio pōnāz lumit ex obiectis Anz pbat
 in textu. qz sic humidū ē tāgibile cū sit vna de
 q̄tūoz q̄lratib^o p̄mis sic ec̄ hūidū ē gustabile

Unde et si in aqua

Hic excludit tacitā q̄stionē q̄ possz fieri circa p
 dicta qz possz aliq̄s dicere q̄ pisces in aq̄ erit/
 tētes p̄cipiūt saporē p aqua s; aq̄ est mediū ex
 tranen ḡ sapor ec̄ p mediū extraneū p̄cipit Rū
 det Arest. q̄ tal receptio saporis nō fit p aquaz
 sic p mediū. s; p̄tingit q̄ sapor realr miscet cū
 aq̄ sic nūc in potu p̄tingit. vñ sic sapid^o potus
 realr p̄iungit lingue ⁊ pt p̄cipi. sic ec̄ p̄tingit q̄n
 aliqd p̄iungit aq̄ qd̄ pisces p̄cipiūt sic at nō est
 de visu ⁊ de alijs sensib^o q̄a visus nō p̄iungit rea
 liter medio sed solū spūaliter.

Arguitur. Gust^o ⁊ tact^o sunt sensus specifi ce
 distincti. ḡ vñ nō p̄t de alio p̄dicari. Anz pba
 tur. q̄a als nō ec̄nt q̄nqz sensus exteriores. Di
 cēdus q̄ gust^o accipit duplr. Uno mō fm q̄ est
 sensus discretiū alimēti scdm q̄ alimētum est
 calidū frigidū humidū vl̄ siccū. ⁊ sic gust^o ē re
 aliter tact^o qz sic hnt eadē obiecta. Et sic dicit
 Aresto. in fine h^o tercy ⁊ in principio de sensu et
 sensato q̄ oi aīali inest gust^o sic ⁊ tact^o. Alio mō
 accipit gust^o p̄prie fm q̄ est discretiū alimēti
 fm q̄ tale alimētū est saporosum. Et sic gust^o
 p̄t capi triplr scz rōe organū rōe mediū ⁊ rōe
 obiecti. Si at̄ capiat p̄mo mō tūc itez gust^o ē
 qdā tact^o qz tact^o ē expāsus p totū corp^o ⁊ gust^o
 tus est solū in lingua. h; ḡ gust^o q̄ndā p̄t tac
 tus rōe organū. Si at̄ capiat rōe mediū imutā
 di tūc itez gust^o ē qdā tact^o qz vterqz sensus h; z
 mediū intraneū. S; si accipiat rōe obiecti est
 distinguēdū qz vel accipit sapor rōe sui funda
 mēti ⁊ sic itez gust^o ē tact^o qz gustabile ē tāgibi
 le. fundat enī sapor in humido qd̄ ē q̄litas tā/
 gibilis. ⁊ sic loq̄t Aresto. in textu. Alio mō ac
 cipit obiectū fm suā p̄pria spēm. ⁊ sic simplr ē
 aliū gustabile ⁊ tāgibile qz tāgibilia sunt q̄tū
 oz q̄litates p̄me ⁊ alie q̄litates tāgibiles ex ip̄
 causate. de q̄b^o d; in scdo de generatōe. Et qz gu
 stable ē sapor q̄ manifeste distinguit a q̄lratib^o
 b^o tāgibilib^o. sic seq̄t q̄ sunt diuersi sensus.

Arguit. Sensibile positū sup sensum nō fac
 sensatoez. ḡ nō p̄t sapor p̄cipi nisi p mediū.

Ddm q̄ est duplex mediū. s. extraneū. ⁊ per
 tale mediū sapor nō p̄cipit. qz necesse est corp^o
 sapidū p̄iungi lingue. Aliū est mediū intraneū
 ⁊ p tale mediū etiā fit sensatio in gustu. Circa

qd̄ sciendū q̄ in lingua ē duplex ps Una sup
 or q̄ est porosa hñs in se humidū qd̄dā salua/
 le Alia ē ps infra supiorē p̄tē. ⁊ illa ps est orga
 nū in q̄ subiectat pōna gustatiua. sic exp̄mētū
 habem^o in lingua bouis bullita. qz supior ps
 deponit. s. pellis. ista ergo ps supior ē mediū in
 tranen. sapor ergo imutat p̄mo tale mediū. ⁊ h
 mediū vlti^o imutat ipsaz pōnaz. ⁊ sic nō ponit
 sensibile realr sup sensum sed sup mediū.

Arguit Medū d; ec̄ separātū a pōna. s; istd
 mediū nō est separātū ab organo siue pōna ḡ nō
 est mediū. // Ddm q̄ duplex est separatio. qdaz
 est p localem distātiām. ⁊ sic mediū in visu ol
 factū ⁊ auditū est separātū ab organo nō autēz
 in gustu ⁊ tactu. Alia est separatio per realem
 distinctionē sic mediū in gustu etiā est separa
 tum ab organo quia vna pars realiter est di
 sticta ab alia sicut illa pars q̄ est mediū est alia
 ab illa p̄tē q̄ est organum ⁊ sic ibi est realis di
 stinctio.

Arguit Videt^o q̄ collū sit organū gust^o ḡ nō
 lingua. Anz pbat auctoritate Epicuroz q̄ ap
 petebant colla sicut grues. // Ddm q̄ in collo
 nullo mō p̄cipit gustus alimēti sed so
 lum in lingua. est enī in collo qdaz delectabil
 tactus causatus ex p̄iunctione nutrimenti delec
 tabilis ad pres que sunt in collo. Et sic etiā
 dicit Aresto. tercio Ethicoz q̄ p̄pania est cir
 ca gustū. accipitur enī tūc gustus vt est qdam
 tactus vt dictū est.

Nihil autem facit.

Postqz Aresto. determinauit de p̄ditione ipsius
 pōne gust^o Hic p̄nt ont̄ quid requirat ex parte
 obiecti. s. gustabilis. ⁊ vult q̄ ex p̄tē obiecti req̄
 ritur ad hoc q̄ se diffundat in pōnā q̄ gusta
 bile sit humidū actu ul̄ pōna. Et hoc sic pbat.
 qz sicut se h; z lumen ad vidēdū ita humidū ad
 gustandū sed lumen req̄ritur ad vidēdū ḡ req̄
 ritur humidū ad gustandū Cur^o rō est qz p hu
 midū qd̄ est i gustabili ip̄e sapor p̄iungitur hu
 mido saluali qd̄ est in medioz sic p humidū
 saluale defertur sapor ad gustū sic p lūmē i me
 dio defert color in visum.

Sicut autem visus

Consequenter Aresto. ont̄ quid p̄cipiatur p ip̄m
 gustū Et intendit dicere q̄ sicut visus est ip̄s
 visibilis ⁊ inuisibilis ita gust^o ē ip̄s gustabilis
 ⁊ ingustabil. Inuisibile ei capitur duplr Uno
 mō aliqd d; inuisibile p excessuz qz excedit pro

Humidū saluale. ⁊ p̄p
 langūa ⁊ d; nullū d; dicit
 p̄pōna sicut qd̄ p̄p
 nō ⁊ d; dicit nō dicit
 celo

portionem organi visus. Alio modo dicitur aliquid inuisibile per defectum visibilitatis sic tenebre dicuntur inuisibiles quia non possunt mouere visum. Sicut autem est de audibili et non audibili quia aliquid est non audibile quia corrumpit auditum sicut magnus sonus. Aliud est non audibile quia deficit a mouendo auditum sic paruus sonus et istis duobus modis inuisibile capitur prout dicitur. Potest etiam inuisibile capi negatiue et sic dicitur inuisibile quod nullo modo potest videri sic deus et substantie sepe. Sicut dicitur ingressibile Uno modo quod nullo modo potest ambulare. Alio modo dicitur prout idem est quod difficulter potest ambulare Et per hoc applicando ad propositum dicitur Aristoteles quod gustus est gustabilis et ingustabilis. Et dicitur ingustabile. Uno modo contrarie. Alio modo prout dicitur. Contrarie dicitur ingustabile dupliciter. scilicet quod habet prout gustum vel quod est corruptiuum gustus. Prout dicitur dicitur ingustabile quod habet paruum gustum.

Arguitur. Nulla potest extendi se ultra suum obiectum. sed gustabile est prout primum obiectum gustus. ergo gustus non extendit se ad non gustabile. Ad id quod ingustabile capitur dupliciter. Uno modo negatiue et sic dicitur ingustabile quod nullo modo potest gustari et sic ingustabile non potest sub obiecto gustus. neque est prout gustum cognoscitur et sic lapis potest dici ingustabilis Alio modo dicitur ingustabile prout dicitur vel contrarie quia scilicet habet paruum vel prout gustum et sic est ingustabile potest tunc sub obiecto ipsius gustus et cognoscitur prout gustum. Similiter dicendum est de inuisibili inaudibili et inodorabili.

Quonia autem hu

Postquam Aristoteles determinauit de potestate et obiecto gustus. Dicitur prout determinat de organo gustus. Et vult quod organum gustus non dicitur esse humidum et saporosum in actu nec etiam dicitur esse dispositum ita quod impossibile sit ipsum humectari. Cuius ratio est quia si esset organum actualiter humidum humiditate saporosa. tunc ille sapor intus existens prohiberet extraneum et sic non possit recipi aliquid aliter sapor in gustum. Ratio secunda est quia sensus est virtus passiva. oportet ergo sensum esse tale in potestate qualem est obiectum in actu. cum ergo obiectum sit actu saporosum oportet organum esse tale in potestate. Et hoc manifestat Aristoteles. prout signum quia non potest illud bene gustare quia habet linguam nimis siccam quia illa non est faciliter humectabilis sapore. neque potest illud bene sapere quia habet linguam nimis humidam et ideo laborantibus et infirmantibus omnia apparent amara. quia habent linguam plenam tali humiditate. scilicet saporosa. id est humiditate amara.

Arguitur. Lingua est simpliciter actualiter humida ergo sequitur quod organum gustus erit simpliciter actualiter humidum. Ad id dicitur quod est duplex humiditas. scilicet non saporosa et tali humi

Dicitur lingua est semper humida quia oportet humiditate saporosam coniungi tali humiditate sic fiat sensatio saporis et sic saliva supra linguam est semper humida in gustu bene disposito. Aliud est humidum saporosum. et tali humore non dicitur esse organum humidum nisi in gustu male disposito sic in gustu laborantium. id est infirmantium.

Species autem hu

Consequenter determinat Aristoteles de speciebus saporis. Et vult quod species saporis dicitur sumi sic species coloris quia sic extremi colores sunt contrarii et simplices sic quia non causantur ex medijs coloribus sed e contra medij ex ipsis. sic etiam est de saporibus quia extremi saporosus sunt contrarii et etiam simplices sic quia non causantur ex medijs sed medij ex ipsis. Sunt ergo extremi saporosus dulcis et amarus medij autem sunt saporosus pinguis. salisus. acer. auster. potius et acutus. et asper nec stipiticus sub potico. sunt ergo septem species saporis. Et habent istum ordinem dulcis sapor qui causatur ex humido bene digesto est primus. deinde est pinguis qui causatur ex humido non bene digesto. Deinde est acetosus. sed sapor acutus est medius quia habet tres partes dicitur et tres sequentes. Deinde sequitur potius et stipiticus. Deinde salisus. et ultimo amarus. Et dicitur extremi simplices non ex eo quia non causantur ex mixture alijs immo causantur ex mixture calidi et frigidi. sed dicuntur simplices quia non causantur ex alijs saporibus. hoc tamen puenit medijs saporibus qui causantur ex extremis non solum se sed solum eorum cas. cum enim saporis dulcis est humidum et cum amari saporis est sicca. medij ergo saporosus causantur ex humido et sicco. et dicuntur causari ex extremis quia sunt ex causis extremorum saporis. Concludit ergo Aristoteles. in fine quod organum gustus est tale in potestate qualem est ipsius obiectum in actu.

De tangibili autem

Postquam Aristoteles determinauit de quatuor sensibus exterioribus et eorum sensibilibus. Dicitur prout determinat de tactu et tangibili. Et ratio ordinis est quia tactus est minimus sensibilis inter omnes alios sensus quia quodammodo recipit suum obiectum eodem modo quo est in materia. Itaque tactus est in omnibus partibus animalis. alij autem sensus sunt principalius in cerebro sicut ergo cerebrum est dignus alijs partibus animalis ita etiam alij sensus sunt digniores tactu.

Arguitur. Tactus est fundamentum omnium sensuum sed fundamentum est prout fundato ergo. Ad id dicitur quod dupliciter sumitur ordo in alijs sensibus. Uno modo solum viam generationis et sic imperfectiora sunt priora.

Prout determinat de organo gustus

Simpliciter humidum

Species saporis

De tactu

De tactu

in 2 abacate

De sensu tactu & tactu in hunc modum dicitur et dicitur de tactu in hunc modum dicitur

Sensu sit unq sensu vel plures

De anima

De quod sit unum

Hic excludit solutos nunc data. Et vult quod non est sile de sensu tactu et de alijs sensibus. quod quibus in obiectis aliorum sensuum continentur multe proprietates tamen sunt reducibiles ad unum esse subiectum. i. genus quod pertinet tamen sub se vna principale proprietate ad quam alie proprietates reducuntur. Exempli gratia. in visu pertinetur album et nigrum. tenebre et lumen. et lumine videtur sub ratione albi et tenebre sub ratione nigri. Etiam est unum esse generis. s. color sub quo omnia alia continentur. et ad quod omnia alia reducuntur. sed sic non est de tactu quod obiecta tactu non sunt reducibilia ad unum esse generis quod sub se pertineat tamen vna principale proprietate quod iste proprietates calidum et humidum frigidum siccum non sunt ad invicem reducibiles et ideo sensus tactus est duo sensus.

Arguit Sensibilia omnium sensuum prout est in vno subiecto quod male dicitur quod quibus prout est in vno subiecto et quibus non. quod omnes qualitates sensibiles prout est in homine. Dicitur quod subiectum prout caput dupliciter. Uno modo prout subiecto inhesionis quod est substantia et sic omnes sensibilia prout esse vni subiectum. Alio modo accipitur subiectum prout genere loyco propter similitudinem quam habet subiectum cum genere loyco in hoc. s. quod sic generis loyco est in potentia ad multas diversas ita subiectum inhesionis est in potentia ad multa accidentia et ideo subiectum prout etiam capi prout genere loyco ut dicitur est et sic accipitur hic.

Quent. Utrum tactus sit unum sensus vel plures. Dicitur quod tactus prout capi dupliciter. Uno modo materialiter. s. in organum in quo fundatur et sic tactus est unum sensus. Locus ratio est quod organum tactus est dispositum et medietate qualitatum tangibilium sic infra patebit quod medietas surgat ex mixtione quatuor elementorum. ergo quilibet pars animalis habet in se mixtione quatuor elementorum quod quilibet pars habet in se tactum omnium qualitatum tangibilium ut manifeste patet. et sic non est in vna parte animalis tactus frigidus et calidus et in alia humidus et siccus. et sic patet quod non distinguuntur secundum organa. i. materialia. Alio modo accipitur tactus formaliter et secundum suam propriam dynamiam quod sumitur per operationes ad obiecta et sic sunt duo sensus tactus. Unus calidus et frigidus alius humidus et siccus. Locus ratio est quod quicunque sunt obiecta alicuius sensus non reducibilia ad unum genus quod habet sub se vna principale proprietate tamen non est unus sensus sed plures. s. obiecta tactu non sunt reducibilia ad unum genus quod habet sub se tamen vna principales proprietate quod in obiecto tactu continentur due proprietates nullo modo ad invicem reducibiles. s. calidum frigidum humidum et siccum et ideo ponuntur formaliter duo tactus. s. unus calidus et frigidus. alius humidus et siccus.

Handwritten note: Hic dicitur qualitate sicut unum quod sit unum prout actu a potentia

Handwritten note: In hunc modum dicitur de tactu in hunc modum dicitur

et sicut fundamentum precedit suum fundatum et illo modo tactus precedit alios sensus. sic probatur argumentum. Alio modo sumitur ordo aliorum secundum viam perfectionis et sic alii sensus sunt priores. quod visus est perfectior auditu et auditu olfactu. etc.

Arguitur. Tactus est in nobis certissimus et perfectissimus. quod erit prior alijs sensibus. Anus probatur in capitulo de odore. Dicitur quod tactus in homine potest dupliciter comparari. Uno modo ad tactum in alijs animalibus et sic tactus in homine est certissimus quod homo habet meliorem perfectionem quam aliquid aliud animal secundum bonitatem perfectionis fundatur bonitas tactus sic probatur dicitur est. Alio modo comparatur tactus in homine ad alios sensus et sic est falsum quod visus est perfectior cum comparatur tactu. Aristoteles ergo deimitur de tactu et tangibili. et quod posset aliquid arguere quod prior erit de terminanda de tangibili quod de tactu. id est Aristoteles. prout mittit quod quatuor ad illa de quibus est inquirendum non refert an determinet prior de tangibili quod de tactu quod si tangibilia sunt plura necesse est plures tactus esse et e contra si sunt plures tactus etiam necesse est plura tangibilia esse.

Habet autem dubi

Hic remouet duas dubitationes que priora est. Utrum tactus sit unum sensus vel plures. Secunda est. Utrum organum ipsius tactus sit caro exterior vel aliquid proportionabile carni sic est in non hinc in carne. aut organum tactus sit aliquid positum infra superiores carne. Prior ergo precedit ad primam dubitationem. Et arguit prior quod tactus non sit unum sensus sed plures. Et hoc sic probatur quod omnis sensus est vni contrarietatis quod ad suum sensibile. sic visus est albi et nigri auditus gravis et acuti. et gustus amari et dulcis sed in tangibili sunt multe contrarietates. s. calidus frigidus. humidus. siccus. durus et molle. et alie contrarietates que ponuntur in secundo de generatione ubi ponuntur septem contrarietates.

Habet autem solu.

Hic ponit solutionem ad precedens argumentum quam solutio postea reprobat. et ideo est solutio apparens. Et propter hoc dicitur in textu quod ista predicta ratio habet quandam. i. apparentem solutionem. Et stat solutio in hoc alij sensus qui veraciter et simpliciter sunt unum sensus tamen ex hinc multas contrarietates in suis obiectis et tamen ex hoc non impedit unitas sensus ergo nec multe contrarietates in obiecto tactus impediunt unitatem sensus tactus. Anus patet in visu ubi sunt album nigrum pulchrum tenebre et lumen et sic de alijs. Et de sono ubi sunt acutum graue pulchrum magnus asper et lenis

Liber

De coloribus ad
deus et magister
De coloribus ad altum et alie
de ad magister

Arguit. Omnes proprietates existentes in ob-
iecto tactu reducuntur ad unum genus. scilicet tangibile. et
sensus tactus erit unum sensus formalis sic alij sen-
sus. **Adm.** quod ad unitatem sensus requiritur quod omnes
proprietates sub obiecto potestate reducantur ad unum
cuius generis quod est per se obiectum illi. sic quod adequate re-
spiciat illi sensus sic est de colore visu de sono
et auditu. scilicet sic non est de tangibili et tactu quia tangi-
bile etiam se extendit ad tangibile cuius et per accidens
de quibus manifestum est quod non continentur per se pro-
prie sub obiecto tactus.

Arguit. Tunc ad unum reducuntur obiecta sen-
sus tactus ad hoc genus quod est tangibile per se. quia hoc
est adequatum obiectum ipsi sensus tactus. **Adm.**
est duplex. Primum quod non est aliquid unum nomen ipo-
situm ad quod possunt reduci omnia tangibilia sic in alijs
sensibus est unum nomen genericum impositum sub quo
continentur omnia respectiva tale ponatur per se. Secundo
est dicendum et melius quod etiam si haberet unum nomen
genericum comprehendens sub se omnia propria tangibi-
lia adhuc non potest tactus esse unum sensus. quia non solum
requirit unitas nominis sed etiam per hoc requiritur
quod tale genus contineat sub se solum unam proprietatem
principalem ad quam alie proprietates sunt reduci-
biles et hoc propter ordinem ponatur quia quidam ponit
ut ponit naturales sunt unum peris proprietatis
ut puta ignis est calidus. Alie sunt ponit que sunt to-
ti contrarietatis sed non sunt plurimum proprietatum
ut ponit sensitivae exteriores. alie sunt que sunt
plurimum contrarietatum ut sunt sensus interiores.

Alie autem sunt que sunt omnium proprietatum ut in-
tellectus. sed tangibile per se continet sub se duas con-
trarietates eque principales et ad invicem nullo modo
reducibiles. quis enim omnes qualitates tangibiles re-
ducantur ad calidum et frigidum. humidum et siccum. ut
dicitur in secundo de generatione tunc iste due proprietates
non possunt ad invicem reduci.

Arguit. humidum et siccum reducuntur ad calidum
et frigidum. et iste proprietates reducuntur ad invicem
Ans. probatur. quia unum est causa alterius quia frigida sunt
humida et sicca sunt calida. **Adm.** quod iste quatuor
qualitates possunt dupliciter capi. Uno modo quod ad esse
causalitatis et hoc duplex. Uno modo secundum quod repun-
tur in primis corporibus scilicet elementis et sic non possunt
se invicem sic enim dicitur Aristotele. secundo de generatione
quod iste quatuor qualitates sunt principia elementorum si-
cut quod unum elementum non causat ab alio sic qualita-
tes unum elementum non causant ex qualitatibus alterius
nec forma unum elementum causat ex forma alterius.
Alio modo accipiuntur secundum quod repuntur in quibusdam mix-
tis. et sic calidum et frigidum possunt esse causa siccitatis et humi-
ditatis quia calidum causat siccitatem et frigidum causat hu-
miditatem. scilicet istis modis non loquimur nunc de istis qua-

de coloribus ad
deus et magister
De coloribus ad altum et alie
de ad magister

De qualitate corporis

Secundus

litatibus. Alio modo accipiuntur secundum esse immutabilis scilicet
quod immutat tactum et sic nullo modo unum causat ex
alio. sic autem non contingit in obiectis aliorum sensuum
unum quia lumen et tenebre visu percipiuntur sub ratione al-
bi et nigri. et sic non potest dici de tactu quod humidum et
siccum percipiuntur sub ratione calidi et frigidi. Et quibus
omnibus concluditur quod duplex est tactus formalis sumptus.
Unus est calidi et frigidi. Alius est humiditatis et siccitatis.

Arguit. Ex hoc sequitur quod essent tamen quatuor
sensuum quia sunt duo sensus tactus. **Adm.** quod sen-
sus tactus acceptus secundum organum est unus sensus. quia
vbi quod est unum tactus ibi etiam est alius ut dicitur sed
penes obiectum sunt duo. Quia secundum organum est no-
bis notum id penes organum notiam sensus esse di-
versos et non penes obiecta. Et sicut facit Aristoteles. in
fieri distinguens quibus sensus exteriores distin-
guit eos secundum organa.

Arguit. Ex hoc sequitur quod essent tamen quatuor
sensus quia gustus et tactus sunt in uno organo. Di-
cendum quod quis in eodem organo sunt gustus et tactus
tamen non pueritur quod vbi quod est tactus quod ibi sit gustus
et sic autem est de duobus tactibus ex parte organum. quia vbi
cuius est tactus frigiditatis et caliditatis ibi etiam est tactus hu-
miditatis et siccitatis.

Utrum autem sensus

Hic Aristoteles determinat aliam questionem per mo-
tam. Et vult quod caro exterior non est organum tactus
quia tunc sensibile positum super sensus faceret sensatio-
nem. sed aliqua alia caro interior. Et hoc probat
Aristoteles. soluendo aliorum argumenta. arguebat enim
alij sic hoc est organum alie sensus ad esse immuta-
tiones fit sensatio. sicut oculi sunt organum visus
quia quod oculi immutatur colore tunc fit visio sic quia
secundum immutatio carnis exterioris fit tactus. **Adm.**
ro exterior est organum tactus. **Respondeo.** Aristoteles ad istud
argumentum quod non valet. quia sicut dicitur posset. si ali-
quis per manum circumponeret quandam pelliculam
tunc statim ad immutatioem pellicule fieret ta-
ctus. sed tamen manifestum est quod pellicula non
esset organum tactus.

Propter quid tales

Hic Aristoteles ponit duo ad manifestatioem solu-
tionis prime questionis vbi dictum fuit quod tactus est
unum sensus materialiter sed sunt duo formaliter.
Primum est quod si aer qui est circa nos fieret no-
bis conaturalis tunc idem esset organum sensus
visus auditus et olfactus materialiter. quia aer est me-
dium in illis sensibus et tamen apparet esse organum
et tales sensus sentiret per medium intermedium. sicut quod

De qualitate corporis

De coloribus ad altum et alie

De coloribus ad altum et alie

Aqua sit humidior quam aer

De medio lun anima lun s

tunc dicerem qd esset vnus sensus visus auditus et olfactus ppter unitatem organi. ita est enim dicendum qd duo tactus sunt vnus sensus materialiter. Addit tamen Aristotle. qd purus aer et pura aqua non possunt esse in nobis. quia impossibile est qd ex puro aere et ex pura aqua existeret corpus aiatu cum corpore anima tum debeat esse fixum et firmum quod non fit sine terra. propterea ille terro referri ad solutores seorsum questionis et tunc sic exponitur. quod si aer fieret naturalis nobis tunc apparet nobis qd aer esset organum in visu et auditu et tamen est naturaliter medium. ergo sic est in superioribus carne que apparet esse organum tactus et tamen est medium.

Demonstrat autem

Hic ponitur secundum quod valet ad manifestandum solutionis prae questionis. Et dicit quod gustus et tactus videtur esse vnus sensus quia habent vnus organum. scilicet lingua quia non tamen habent se per se inuicem sicut nunc distinctum. gustus a tactu etiam penes organum scilicet si simpliciter concurrerent in eo organo tunc etiam non esset distinctio inter gustum et tactum sic nunc non ponitur distinctio inter duos sensus tactus.

Dubitaret autem alii

Postquam Aristotle dixit de unitate tactus et organi. Dicitur inquit an in tactu etiam requiratur medium extraneum. Et arguitur sic quod necesse est duo corpora dura se tangere per medium. sed quia quod tactus corpora diuersorum duorum ergo oportet ibi esse medium extraneum. sicut est in aqua ita dicitur esse in aere quia aer est humidior aqua quibus est hoc lateat nos propter de aere quod de aqua manifestum est si aliquid tangat aliquid per aquam tunc aqua est medium inter tangentes et tactum. ergo hoc idem erit in aere sed in aere non est nobis ita manifestum propter duas causas. Prima est quia nos sumus continui in aere et ideo non percipimus quoniam tangimus aliquid per aerem. Secunda causa est quia aer est subtilior aqua et ergo est minus percipiibile per aerem mediat quod aqua.

Queritur. Utrum aer sit humidior aqua. Dicitur quod sic. et hoc patet ex diffinitione humidum data in secundo de generatione quod est. Humidum est quod est facilliter terminabile termino alieno et male termino proprio. sic enim est quod est bene terminabile termino proprio sed non alieno. et capit hic terminare putat est figurare quantitatem humidum quod capit figuram quantitatem ex vase vel ex corpore alieno. et ideo humidum non figuratur ex se sed ex illo in quo recipitur. scilicet sic etiam habent figuram ex se et non ex alio. sicut labium non habet figuram ex alio vase in quo ponitur. quibus autem tamen aer quod aqua terminantur termino alieno. scilicet ad figuram aquae.

tertius patet tamen aqua terminari terminis propriis sicut quia aqua est congelata sed hoc non contingit in aere.

Arguitur. Humectare est proprium humidum scilicet aer non humectat plus quam aqua. ergo aer non est humidior aqua. Dicitur quod humectare est accidentaliter conditio humidum et non essentialis ideo non est inueniens quod aqua propter grossiorem materiam plus humectat quam aer. aer enim non humectat nisi uertatur in aquam humectare enim est conditio illius humidum quod alteri adheret sic autem non est de aere propter subtilitatem materiam.

Queritur. Utrum inter duo corpora se tangentia necesse sit esse medium. Dicitur quod in inter duo corpora dura se tangentia necesse est esse medium. scilicet hoc non est necesse si ambo corpora sunt mollia vel si vnum durum et alterum molle quia tunc corpus molle statim coniungitur superficie corporis durum. sic patet de ligno posito in aqua quia aqua immediate tangit superficiem ligni. Ratio prima est quia si duo corpora dura immediate se tangeret vel pmitteretur vacuum vel motus localis fieret subito sed utrumque istorum est inconueniens ergo illud ex quo sequitur. Sequitur patet quia contingit duo corpora dura iuxta se inuicem poni per contactum sicut potest asseri iungi asseri si ergo asseri diuidatur per motum localem ab assero tunc non potest aer intrare ita subito sicut diuiditur asser ab assero. ergo sicut aer ibi medium vel pmitteret vacuum quia aliquid tunc erit locus sine corpore. Signum est istud quia si ponatur asserus in aqua et aliquid conetur asserum leuare equester in omnes partes tunc sequitur aqua ad motum asseris. et hoc venit ex eo quia non potest ita subito intrare aer sic sequitur aqua donec possit aer intrare. sicut contingit in aere et contingeret visibiliter si aer esset visibilis. Arguitur. Si inter duo corpora dura esset corpus medium scilicet aer tunc sequeretur quod aer sculperet lapidem quod est impossibile. Sequitur probatur quia aer immediate tangit lapidem. Dicitur quod duplex est medium. Aliquod est medium causale quod causat effectum in illo corpore in quo mediat sic aer calefacit calefacit manus. Aliud est medium inter duo solum situale quod scilicet insponitur inter aliquid duo corpora quibus nihil causet. Et illo modo aer est medium in sculptura lapidis. et ideo aer non est causa sculpturae lapidis sic ferrum vel acuties ferri.

Arguitur. Contingit lapidem descendere et diuidere terram. cum ergo in terra non sit aer tamen ibi non est medium inter lapidem et terram. Dicitur quod in descensu lapidis lapis secum aliquam partem aeris ducit et talis aer est tamen nec sub terra cum terra e diuisa et ideo inter illum lapidem et terram est aer medium non quod aer ibi prius fuit scilicet quod de nouo aer cum lapide descendit ad tale locum. Simile esset si lapis descendere per aquam.

Et nec est aqua per medium et vixi ipse et tamen ipse et diaphanitate et vixi et medium tamen per se et factum

Handwritten marginal notes on the left side of the page.

Liber

Secundus

Arguitur. Idē nō est mediū r obiectus. sed ista corpa .i. aer r aq̄ sunt obiecta ergo nō sunt media. Dd̄z q̄ aer r aq̄ capiūtur dupl̄r. Uno mō fm̄ q̄ faciūt mobilia r hūta humiditatez r sic sunt mediū i tactu corpu duror. Alio mō accipiūt pur in se hnt̄ ql̄itates tangibiles que sunt calidū frigidū humiduz r sic r sic sunt obiecta. i. hnt̄ in se ql̄itates q̄ sunt obiectū tactus.

Arguitur. Om̄e mediū d̄z eē denudatū a ql̄itatib̄ sui obiecti. sed aer r aq̄ nō sunt denudata a ql̄itate obiecti ergo nō sunt mediū. Dd̄z q̄ aer r aq̄ accipiūt dupl̄r. Uno mō fm̄ q̄ in se hnt̄ ql̄itates tangibiles fm̄ eē tpatū r remissuz r sic sunt mediū in tactu qz sic nō p̄cipiūt a tactu vt qn̄ aer est tpat̄. i. t̄pate calid̄ r frigid̄ r nō p̄cipit. Alio mō accipiūt aer r aq̄ fm̄ q̄ hnt̄ istas ql̄itates fm̄ eē intell̄uz. r sic sunt obiecta tact̄ r imutāt tactū p̄ ql̄itates. Per h̄ d̄z est q̄ mediū in tactu est denudatū a ql̄itatibus obiecti acceptis fm̄ excellētā r hoc sufficit i tactu. qz mediū d̄z eē denudatū a ql̄itatib̄ obiecti fm̄ illū modū fm̄ quē obiecta p̄cipiūt ab ip̄s sensib̄. Circa qd̄ est sciēdū q̄ cōmētator Averrois dixit q̄ mediū in tactu d̄terz eē oīno denudatū a ql̄itatib̄ tangibilib̄ r iō dixit quilla corpa q̄ locat̄ in aere nō sentiūt ql̄itates aenis r illa aialia q̄ natural̄ locant̄ in aq̄ nō sentiūt ql̄itates aq̄. Et ergo si qn̄qz corūpan̄ vt̄ alterant̄ hoc accidit p̄pter admixtionē aliaz ql̄itatū exterior̄. Ex q̄ sequūt duo incōueniētia. Pri m̄ est q̄ corpa nō patiūt̄ in suis locis qd̄ eē cōtra Arest̄. in q̄rto ph̄oz. Scd̄z incōueniēs est q̄ aer r aq̄ nō alterāt̄ur adinuicē nisi p̄ admixtionē alicuī extranei qd̄ est cōtra ph̄m scdo de generatōe q̄ dicit q̄ etiā elemēta alterāt̄ se si accipiūt fm̄ ppriā sp̄m. Probauit autē cōmētator op̄inōnē suā sic. qz loc̄ nō est cōtrari⁹ locato sed eē locati cōseruati⁹. q̄ loc̄ nō p̄t alterare locatū. Ad qd̄ argumētū sic r̄ndetur q̄ locus accipit̄ dupl̄r. Uno mō fm̄ ql̄itates actiuas q̄ sunt in loco. r sic loc̄ bñ p̄t esse cōtrari⁹ locato. sicut p̄z de aere q̄ aer locas aquā est calid̄ r aq̄ est frigidā. Alio mō accipitur loc̄ fm̄ suā virtutē locatiā quā recipit a corpiibus celestibus r sic loc̄ est cōseruati⁹ locati qz fm̄ illū modum locus est p̄portio natus locato

Utrum igitur om.

Quia nūc Arest. dixit q̄ qn̄qz etiā in tactu r̄quitur mediū extraneū. p̄nter ponit differētiaz inter alios sensus sentiētēs p̄ mediū extraneuz r inter gustū r tactū. Et p̄mo excludit d̄nam

estimata ab alijs. Et fuit ista q̄ alijs tres sensus scz visus audit⁹ olfact⁹ sentiūt p̄ mediū multū distās ab ip̄o sensibili. sed gust⁹ r tact⁹ sentiunt p̄ mediū extraneum cōiunctū ip̄i sensui. Dicit Arest. q̄ hec d̄ina n̄ valet. qz etiā mediū i alijs sensib̄ statū cōiūgitur ip̄i sensui qz eē aliq̄s aer circa oculū in q̄ est sp̄s visibilis fm̄ eē sp̄iale r ille aer p̄ime imutat visuz. Sile eē in auditu

Secundum differet tangibili

Hic ponit verā d̄naz int̄ visibilia sonatina r tangibilia. Et colligunt̄ d̄ne d̄ine int̄ tactū r alios sensus sentiētēs p̄ mediū extraneū. qz tact⁹ h̄z mediū extraneū situale r nō causale sicut in alijs qd̄ sic intelligitur qz mediū in sentiētib̄ p̄ mediū extraneū est cā immutatōis sensuū qz admixt⁹ fm̄ naturā p̄io imutatur mediū r mediū causat imutatōez in sensib̄. sicut aer h̄ns i se colorē sonū vel odorē causat sensatōz in visu auditu r olfactu. sed aer nō causat sensatōz tactus qz sil̄ fm̄ naturā mediū imutat̄ r tact⁹. Secūda d̄ina eē qz mediū in sensu tact⁹ solū cōcurrit p̄ accūs ad imutatōez qz nō sp̄ cōcurrit mediū extrinsecū s̄z solū in tactu duror corpu s̄z mediū in alijs sensib̄ cōcurrit p̄ se quia semper cōcurrit.

Arguitur. In visu siml̄ immutat̄ medium r sensus. ergo nō est mediū causa immutatōis sensus. Ans̄ probat. quia visio fit in instanti. Dicēdum q̄ siml̄ capitur dupliciter. Uno mō pro similitate tempis r sic est verz q̄ siml̄ imutantur mediū r sensus visus. Alio mō accipit̄ sil̄ p̄ similitate nature r sic est falsum r illo mō loq̄tur h̄c Arest̄. qz sic immutatio mediū causat immutationē in sensu r p̄cedit immutatōnē sensus fm̄ naturam. In alijs tamē sensibus immutatio mediū p̄cedit immutatōez sensus fm̄ t̄ps. Et ideo bene dicit Arest̄. q̄ mediū in visu est etiā causa quia causat immutationē in sensu.

Tangibilia vero nō

Postq̄ Arest̄. determinauit de v̄itate sensus tactus r de locatione organi. Hic p̄nt̄ determinat̄ de ip̄o sensu tactus quoad mediū r organū r obiectū. Et vult q̄ sicut se hnt̄ aer r aqua ad visum auditum r olfactū q̄stuz ad h̄ qd̄ est esse medium. ita se h̄z caro exterior ad sensum tact⁹ quia est mediū quous sit mediū intraneū. Ex q̄ vlt̄erius elicit q̄ eodē mō sicut in alijs sensib̄ sensibile positū supra sensum nō facit sensatōz ita similiter accidit in tactu quia tangibile posū

Aer et aq̄ capiūt̄ dupl̄r

Quo corpa p̄ p̄cipiūt̄
p̄ v̄itū r̄t̄ d̄ne d̄ne
p̄ p̄cipiūt̄ a tactu
p̄ p̄cipiūt̄ a tactu

estimata ab alijs

margin notes on the right edge of the page, including the word "Zonitum" and other illegible text.

tum supra tactum non facit tactum quia ergo tangibile positum supra carnem facit tactus ergo caro non est organum.

Tangibiles quidem

Hic ostendit quod sit organum ipsius tactus. Et primo permittit quod quatuor sunt qualitates elementorum de quibus tractat in secundo de generatione. vult quod Aristoteles. quod tactus est compositus ex mixtura quatuor qualitatibus primarum scilicet calidi frigidi humidi et siccitatis. et sic probat quod tale deus est organum in portione quod est ipsum obiectum in actu quod ipsum organum est compositum portione partium siue in portione et tale in portione quod est agens in actu. cum ergo obiecta tactus sunt calidum frigidum humidum et siccum. sic tactus erit in portione calidum et frigidum humidum et siccum. scilicet medietas illarum qualitatium et in portione ad extremitatem talium qualitatium ergo tactus deus est compositus ex medietate illarum qualitatium. id est ex illis qualitatibus acceptis secundum esse remissum. Et ista est causa quod necesse est esse aial esse compositum ex quatuor elementis quod omne aial necessario habet in se tactum. et per hoc distinguit aial a non aiali ut dicitur in principio de sensu et sensato. cum ergo tactus componatur ex medietate elementorum sic habet deus. id est necesse est omne aial esse compositum ex quatuor elementis. ex quo sequitur quod calodemonones et cacodemonones non sunt aialia quia habet corpus simplex compositum ex aere quod non potest in se habere tactum.

Et oportet sicut de

Hic determinat de obiecto tactus. Et vult quod sicut alii sensus sunt contrarii sic visus est visibilis et invisibilis. ita tactus est tangibilis et intangibilis. Et non deus capi intangibile contradictione secundum quod in tangibile dicitur nullo modo tangibile. quia hoc non pertinet sub obiecto tactus. scilicet capere intangibile per se ut videtur contrarie. dicitur enim per se intangibile quod habet per se tactum sic aer qui videtur tangibilis. vel dicitur intangibile contrarie quia corrumpit tactum. Concludit in fine quod dictum est de unoquoque sensu figurati. id est communiter.

Oportet autem animi

Postquam Aristoteles determinavit de sensibilibus et sensibus in particulari. Hic determinat de sensibus in generali. et primo facit hoc de sensibus. secundo de organo. Postquam ergo primo videtur compositum omnibus sensibus quod compositum potest esse descriptio ipsius sensus. Et est ista quod sensus est quodammodo portio organica susceptiva speciei sine materia. et hoc est quod dicitur textus quod sensus est susceptivus speciei sine materia. et ponit Aristoteles. sicut de figura sigilli quod figura recipitur in cera absque conditionibus materie ipsius sigilli.

quod siue sigillum sit aurum siue argentum siue cuprum. equaliter recipit figura in cera. quod siue est materia auri sit rubra et materia argenti alba cum illis tamen conditionibus non recipitur figura sigilli. sic etiam color suscipitur in visu non cum conditionibus quod color habet in subiecto quia ibi est color duricie gravitate siue cum calore et frigore et tamen sic non recipit color in visum.

Arguitur. Omnis conditio deus est propria illi cui convenit scilicet suscipere formam sine materia est eadem omnibus rebus naturalibus. ergo non est proprium sensibus.

Respondetur quod in rebus concitantibus suas formas invenit triplex ordo. quidam enim res concitant suas formas cum aliquid parte materie sic agerita quod generat per scissionem seminis quod ex parte materie ipsius generationis ingredi ipsum genitum. Alia sunt agerita quod communicant suas formas absque aliquid parte materie. quod scilicet forma quod concitat ab agere eodem modo habet esse in patiente ut in agere quod si nulla pars materie concitat siue participantem et hoc contingit de ageribus naturalibus. quia agerita naturalia eodem modo agunt formam in passum sic habet esse in propria materia. Exempli gratia. Ignis generat ignem in ligna generat ignem in lignum cum calore cum lenitate et consummationibus conditionibus quod habet ignis. Res huiusmodi est quod quodcumque agens et patientes habent eandem dispositionem ad recipiendum aliquam formam equaliter recipit in agere et in patiente ipsa forma. Tertio modo aliquid res communicat suam formam nec dedit parte materie. nec sic quod forma habet seles dispositos in agere et in patiente scilicet forma concitat absque conditionibus materie scilicet physice et hoc est proprium sensibilibus quod agunt in sensibus absque materia. Exempli gratia. color est in pariete cum densitate cum frigiditate et caliditate scilicet sic non impedit se in sensum. quia secundum quod agit in sensum non habet gravitatem vel levitatem caliditatem vel frigiditatem. Et idem comparat Aristoteles. immutatos sensum ad impressionem sigilli in cera quia cera recipit sigillum cum conditionibus mathematicis quod sunt figura situs et sic de aliis. quod dicitur conditiones mathematice quod sequuntur quantitate scilicet non cum conditionibus materie physice quod sunt qualificatione dispositiones quia non recipit figura sigilli in cera cum calore sigilli. potest tamen esse ista dicitur quia figura sigilli solam est in cera secundum superficiem. scilicet immutatio sensus etiam sit secundum profunditatem.

Arguitur. Proprium est intellectui formam suscipere sine materia ergo non dicitur sensui. Respondetur quod suscipere formam sine materia potest dupliciter intelligi. Uno modo absolute et simpliciter. quia scilicet recipit formam omnino imateriale et hoc solum dicitur intellectui quia species intelligibilis est omnino imateriale. Alio modo intelligit quod aliquid suscipit formam sine materia. id est

primo per agere

et alio

tercino

magis dicitur
de re quod
magis dicitur
de re quod

magis dicitur
de re quod
magis dicitur
de re quod

sine cōditōibus materie phisice sed cū cōditō
nibus materie mathematice. Dicuntur ei cōdi
tōes materie mathematice q̄ sequuntur materi
am ex pre quātitatē. sicut sunt figura et situs et
illas cōditōes h̄z etiā spēs sensibilis in sensu.
Et p̄ hoc soluit istō argumētū. proprietās nō re
relinq̄t suū subiectū ergo si sensus recipit suū
sensible cū cōditōib⁹ materie ḡ etiā cū mate
ria. **D**ōm q̄ proprietās nō relinq̄t suū pro
priū subiectū. et iō sic sensible recipit in sensu
cū cōditōib⁹ materie mathematice itā etiā reci
pitur cū materia mathematica. i. cum materia
h̄ntē q̄ntitatē. Recipiūt ei spēs sensibiles in
materiale organū qd̄ in se h̄z situm et figurā et
aliā q̄ requiruntur ad materiā mathematicā et cō
similes cōditōes h̄z spēs sensibilis in organū
recepta.

Arguit. Sēnsus ē material⁹ q̄ suscipiet obie
ctū materiale qz̄ int̄ obiectū et sensum debz̄ eē
proportio. **D**ōm q̄ organū sensus accipit
dupl̄. Uno mō fm̄ q̄ materiale. i. h̄ns ma
teria et sic recipit suū obiectū cū cōditōib⁹ ma
terie mathematice. Alio mō accipit vt̄ ē vita
le. i. fm̄ q̄ ē p̄ncipiū opationū vitaliū. et sic re
cipit suā formā supra modū entū pure natu
raliū qz̄ ḡ pure naturalia recipiūt formaz̄ cuz
materia. i. cū cōditōib⁹ materie phisice. sic sen
sus d̄z̄ recipe suā formā sine cōditōib⁹ materie
phisice.

Arguit. Nihil agit ultra suā spēs s̄z̄ sensibi
le ē materialiter in subiecto. ḡ nō p̄t agere suaz̄
spēm sp̄nalē in sensum. **D**ōm q̄ sensible h̄z
eandē spēm in subiecto et sensu s̄z̄ h̄z̄ imp̄fectio
rem modū in sensu qz̄ in subiecto. et iō sensible
agēs suā spēm in sensum nō agit ultra suā spē
cie s̄z̄ pot̄ infra ipam qz̄ agit formā h̄ntē imp̄
fectius eē qz̄ habuit in subiecto. sic aut̄ nō ē de
specie intelligibili qz̄ spēs intelligibilis est p̄
fectior fantasinate a q̄ diffundit̄ et ergo nō p̄t
fantasma diffundi nisi p̄ intellectū agentē. sic
dicitur tercio huius.

Arguitur. Om̄e agēs assimilāt sibi passuz̄.
s̄z̄ materia sensibilis cū forma sensitua agit i
sensum. ergo d̄z̄ fieri similitudo tam ex pre mate
rie qz̄ ex pre forme. **M**inor patz̄. qz̄ color non
agit in visum s̄z̄ coloratū vt̄ pus dictū est.
Dōm q̄ agens nō assimilāt sibi passum fm̄ su
um totū esse. sed fm̄ formā fm̄ quā agit sic p̄z̄
in calefactione aque. qz̄ ignis calidus agit in
aquā et tñ nō agit igne in aquā sed calorem. sic
etiā est in actōe sensibilis in sensum. qz̄ quis
materia sensibilis cū forma sensibili agit i sen
sum. nō tñ sit assimilatio nisi respectu forme et

nō respectu materie.

Arguit. Suscipe formā sine materia etiā
cōuenit medio. ḡ nō est propriū ipsius sensus.
Ans̄ pbat. qz̄ etiā i medio nō ē cōditio mate
rie phisice. **D**ōm q̄ mediū non prope susci
pit formā sensibilis qz̄ in medio nō terminat̄
susceptio talis forme. s̄z̄ sit relacō ad sensuz̄ p
mediū. Sile ē si p̄familias dat famulo dena
riū ad referendū paupi tūc famulus nō prope
d̄z̄ suscipe denariū s̄z̄ paup. Et quis contraria
fm̄ eē reale nō possint esse in eodē tñ fm̄ eē
intentionale. sic enī sunt in medio et i organo.
s̄z̄ si cōtraria simul referātur ad intellectū tñc
vnū est p̄ncipiū intelligendi reliquū.

Sensituum autēz

Postq̄ Aresto. posuit cōditionē sensus in cōi.
Dic̄ inter d̄t̄ qd̄ sit organū sensus in cōi. et h̄
iō qz̄ recipe spēm absqz̄ materia videt̄ eē cōdi
tio intellectus et sic videt̄ q̄ sensus esset intel
lectus sic antiqui opinabant̄ et iō assignat or
ganū ipi sensui p̄ qd̄ exp̄sse distinguit̄ ab ipso
intellectu. Dicit ergo p̄mo q̄ organū sensus ē
in q̄ p̄mū ē pōna sensitua q̄ s̄z̄ ē susceptiua
spēs sine materia. et iō sensus et organū nō di
stinguuntur subiecto s̄z̄ rōe. i. essentia p̄dicamta
li. qz̄ organū ē in p̄dicamto substātie et sensus
in p̄dicamto q̄lītatis. In descriptōe organū
notāter dicebat. P̄rio qz̄ si organū esset illud
in q̄ ē pōna sensitua absolute tñc seq̄ret̄ q̄ totū
aial̄ essz̄ organū sensus qz̄ sensus ē in aiali
sicut in subiecto s̄z̄ nō est p̄mo in aiali. i. sic in
p̄mo subiecto licet sit p̄mo in aiali sic i p̄n
cipali subiecto.

Queritur. Quare sensus sit p̄tus in orga
no. **D**ōm q̄ prop̄ tres causas. P̄ria sumit̄
est p̄te sp̄ci sensibilis qz̄ nisi spēs sensibilis re
cipret̄ in aliq̄ organo materiali seq̄ret̄ q̄ resp̄c
taret̄ v̄le et p̄ sensum cognoscerem⁹ v̄le qd̄ ē sim
pliciter fallum. Seq̄la p̄z̄ qz̄ forma immateri
alis rep̄ntat̄ v̄le sic p̄z̄ de sp̄e intelligibili q̄ qz̄
uis sit singularis ap̄d intellectū prop̄ singu
laritē aie est tñ immaterialis et iō rep̄ntat̄ v̄le.
Secda cā ē. q̄ncūqz̄ act⁹ oriz̄ ex dispositōe coz
pali tē necē ē actū eē cozpalē et matiale. s̄z̄ act⁹
ipoz̄ sensum fit p̄ dispositōz̄ ipoz̄ organoz̄ ex
go necesse ē illū actū eē cozpalē et materialem.
Et tūc ex isto sic arguit. q̄ncūqz̄ ē act⁹ cozpalis
tūc orz̄ spēm a q̄ talis act⁹ est etiā eē cozpalē.
Sz̄ iā pbatū ē q̄ act⁹ sensatōis ē cozpalis er
go orz̄ spēm eē cozpalē. Tercia cā sumit̄ ex p̄te
immutatōis qz̄ agēs et paties d̄nt̄ proportio
nari. s̄z̄ obiecta s̄nt̄ cozpalia sic albedo q̄ recipit

in sensu cū situ. ergo o3 etiā pōnas eē corpales sed pōne corpales suscipiunt spēm corpale. et go o3 sensum esse sicut in organo.

Arguit. Sicut se h3 sensus ad sensibile ita intellectus ad intelligibile. s3 intellectus ē s3tus incorporealis ergo etiā sensus ē s3tus incorporealis.

Dōm qd duplex cōparatio. Quedā ē in forma vniuoca et sic non cōparant adinuicē sensus et intellectus q3 sensus ē materialis et intellectus immaterialis. Alia ē cōparatio aliq3 s3m cōuenientiā proportōis s3m q3 illa cōparant adinuicē q3 sunt diuersorū generū sicut forma substantialis et accidentalis et sic cōparant adinuicem intellectus et sensus q3 cōparant adinuicē s3m p portione agētis et patiētis. sicut ei se h3 sensus passiuē ad sensibilia sic intellectus se h3 passiuē ad intelligibilia nō aut̄ ueniūt q3 ad naturā q3 tūc in eis est cōparatio vniuoca s3m formā vnius speciei.

Arguit. Intelligibile agit in intellectum et actio ē p cōtractū. s3 cōtractus solū uenit corpibus. s3 intellectus est s3tus corporealis. Dōm qd duplex ē cōtractus. sc3 physicus et ille ē corporū. Alius ē cōtractus s3turalis et metaphoricus. et sic etiā tangūt se q3 nō sūt corpora. sic ei dicimus q3 aia rōnalis tāgit corpus et tūc manifestū ē q3 ipa aia nō est corpus. sicut etiā aia nobilis tangit celū q3 nō est corpus.

Manifestum autem

Et iam dictis concludit Aresto. duas solutiones duarū dubitationū. Et pma solutio sumitur ex hoc q3 sensus est s3tus in organo. et scda ex hoc q3 sensus recipit spēs sine materia. Quarū dubitationū pma ē q3 sit ea q3 sensus corripitur ex excellentib3 sensibilib3. et dicit q3 h3 ex eo ē. q3 sensus p̄sistit subiectiue in organo corporeo qd organū h3 certā armoniā cōplexionis q3 armonia corrupta corripit sensus q3 ē in tali organo sic excellens visibile corripit visū. Et dicit Aresto. q3 sile ē in instrumentis musicalib3 q3 bonitas soni impedit ex forti tractiōe cordarū.

Arguit. Sensibile p̄ficiat sensus. s3 nō corripit sensum. Dōm q3 idē eodē mō sumptum nō p̄ficiat et corripit s3 bñ idē diuersimodē s3 p̄ficiat et corripit. sic ē de sensibili nā sensibile s3m eē reale et excellens corripit sensum. s3 s3m eē sp̄iale et proportionatū p̄ficiat sensus sic cibus debite et proportionate acceptus p̄ficiat aia. s3 cibus in abūdantia acceptus destruit et corripit aia.

Et propter quid

Hic soluit alia dubitatio sc3 q3re plāte nō sentiunt. Et pōit talē rōem q3 ois sensus suscipit spēs sine materia. s3 nō p̄nt plāte suscipere spēs sine materia s3 nō hnt sensus. Minor p̄t3. q3 plāte recipiūt q̄litates in se eodē mō sic hnt eē in subiecto et i agēte. et iō recipiūt formas cum materia. i. cū cōditōib3 materie phisice. et h3 contingit ex eo q3 plāte sūt res pure naturales q3 tū ad receptōes aliarū formarū q3 nōdum hnt nō em recipiūt i se cognitiue aliq3 formas sic hnt aia sensitiua et iō nō recipiūt formas alioz mō q3 alie res naturales.

Dubitabit autem

Quia iā Aresto. dicit q3 etiā plāte recipiūt in se q̄litates tangibiles et tamen non habent in se sensum tactus iō mouet alia dubitatio. Ut sc3 nō hnt sensum tactus possit etiā pati ab alijs sensibilib3 q3 a tāgibilib3 sic plāte patiūt a calore et frigore vtrū etiā possunt pati ab odore. Et arguit Aresto. p̄ negatiua duab3 rōibus. q3 pma stat i h3. Dime olfactibile facit olfactū s3 nō hnt olfactū nō p̄cipit olfactibile. i. odore. Scda rō stat i q3dā exp̄into q3 videm3 q3 lumē et sonus nō agūt i corpora nō hntia sensu visus et auditus nisi forsan p̄ accūs sicut qn̄ tonitruum diuidit lignū qd n̄ accidit a sono s3 ab aere moto. Pro solutioe intēdit Arest. q3 oia alia sensibilia a sensibilib3 tactus agūt i q3dā res in aiatas si tales res sint faciliter alterabiles sic aer et aqua. q3 patiūt ab odore et sono s3 tāgibilia p̄nt idifferēter agere i q̄cūq3 corpora siue sint faciliter alterabilia siue nō. et h3 p̄tingit propt̄ p̄mutatē et generalitatē illarū q̄litarum p̄mar. nec tū seq̄t q3 illa corpora inaiata sentiāt. q3 t̄les q̄litates nō agūt i illa corpora app̄hēsiue inuitādo ipa sic tū app̄hēsiue inuitat sensū s3 recipiūt in corpora s3m phisicā alteratōes. et iō licet aer patiāt ab odore n̄ tū sentit odore. q3 odor nō app̄hēsiue immutat aerē sic app̄hēsiue inuitat olfactū s3 solū mō alterat aerē.

Quod autem nō sit

Postq3 Aresto. determinauit p̄ticulariter de sensib3 exteriorib3 et posuit vnā cōmunē cōditōes cōuenientē oib3 sensib3. iā p̄nter vult determinare de sensib3 interiorib3. Antēdit q3 Aresto. istaz cōclusionē q3 p̄ter q̄nq3 sensus exteriores. necesse ē ponere aliquē sensum interiorē. et iō Greci h3 incipiūt terciū librū de aia. Et hoc iō q3 s3m ois distinguētēs libros de aia. tercius liber incipit vbi Aresto. incipit determinare de intellectu. s3 s3m antiq3 intellectus ē sensus in i. ij.

se s3 h3 s3 ad se s3 h3 q3 p̄t q3 p̄t q3 p̄t

phic

Manifestum autem

Manifestum autem

h3 p̄t s3 p̄t s3 p̄t

p̄t s3 p̄t

Postq3 Aresto. determinauit p̄ticulariter de sensib3 exteriorib3 et posuit vnā cōmunē cōditōes cōuenientē oib3 sensib3. iā p̄nter vult determinare de sensib3 interiorib3. Antēdit q3 Aresto. istaz cōclusionē q3 p̄ter q̄nq3 sensus exteriores. necesse ē ponere aliquē sensum interiorē. et iō Greci h3 incipiūt terciū librū de aia. Et hoc iō q3 s3m ois distinguētēs libros de aia. tercius liber incipit vbi Aresto. incipit determinare de intellectu. s3 s3m antiq3 intellectus ē sensus in i. ij.

Liber

terioz ergo fm antiq's hic incipit tercius liber
 Et iō fm dñm Albertum terci' liber incipit vbi
 Aresto. ponit dñam inter sensum et intellectū
 ibi. qm aut. Sz scñs Thomas incipit terciū
 librū vbi Aresto. incipit determinare de intelle
 ctu fm se. Et h' ibi. de pre aut aīme. Quia ergo
 Aresto. in p̄clusionē p̄dicta vñū p̄supponit scz
 q' qnqz sunt sensus exteriores. iō Aresto. nunc
 hoc p̄mo p̄bat. et hoc sic. Tot sunt sensus ex
teriores. i. sensus p̄ceptiu' sensibilin' exteriorū
q̄t sunt organa q̄bus apta nata sunt sensibilia
cognosci. sz in aialib' p̄fectis sunt tm̄ qnqz or
gana et tm̄ p̄fectū aial hz oīa organa sic manife
ste p̄t. Maior p̄t rōe et inductōe. Rōe sic. qz
q̄libet sensus ē p se p̄ceptiu' oīm q̄ nata sūt p ta
le organū cognosci. et ergo ē eq̄lis multiplica
tio sensuū et organoz. Ans p̄bat. qz sensus et
mediū dñt p̄porcionari p qd mediū fit sen
satio. sz q̄libet sensus p̄cipit oīa q̄ p tale mediū
p̄nt cognosci fm illā rōem fm quā ē mediū
Exēpli grā. Uisus cognoscit oīa illa que nata
sunt cognosci p aerē fm q' ē dyaphanus. et au
ditus cognoscit oīa q̄ nata sunt cognosci p ae
rem fm q' ē mobilis localiter Inductiue p̄bat
qz tactus ē p̄ceptiuus oīm aq̄bus organū na
tū ē immutari. Silr ē de alijs sensibus.

Querit. Que sit rō istius q' sensus p̄nt di
stingui p organa. Ddm q' ista qz accidentia
numerat ad numerū suoz subiectoz sz sensus
sunt accñia organoz ergo rē.

Arguit. Accñia hñt numerū a subiecto. sed
Aresto. loq̄t hic de specifica distinctōe sensuū.
ergo male hic inq̄rit p organa q' quinqz sunt
sensus. Ddm q' licet accñtia cōmunia solū
habeat dñam numeralē a suis subiectis tam
accñia p̄pria cuiusmodi sunt sensus respec
tu organoz hñt etiā speciē a subiect' i circulo
cutiue. qz possumus p subiecta circuloqui di
stinctione specifica talin' accidentiū. Et rōest.
qz talia accñia sunt specificē diuersa i diuersis
organis. qz oriūt ex p̄ncipijs organoz vt risi
bile in hoīe et rudibile in asino distinguūt spē

Arguit. Dicitū ē q' distinctio pōnar sumit
penes obiecta ergo male h' d' q' sumat penes
organā. Ddm q' pōne distinguuntur penes
obiecta a pōri sic p̄us dicitū est. sz q' ad nos et a
posteriori distinguuntur penes organa in q̄b'
sunt. Et q' p̄t q' distinctio penes organa ē ma
terialis et materia ē nobis notioz sz distinctio
penes obiecta est formalis. Un' nō ponit hic
ser sensus exteriores q̄uis Aresto. p̄us dixit. qz
tactus sit duo sensus formalr qz distinguēdo
sensū penes organa sc̄lus tact' ē vn' et nō duo.

*que est ratio q' p̄nt
 p organa d' p̄nt*

Secundus

Arguit. Aliq' animalia hñt organa sensus et
tm̄ nō p̄cipiūt oīa sensibilia illi' sensus. vt sūt
p̄sces hñtes duos oculos q' solū p̄cipiūt ex
cellētes colores. Ddm q' duplicia sunt aia
lia. quedā hñt p̄fecta organa sensitua. Et ta
lia p̄nt p̄cipe oīa sensibilia q̄ nata sūt p̄cipi a
tali organo. Alia sunt aialia hñtia organa im
p̄fecta et talia nō p̄nt cognoscere oīa sensibilia.
sz h' nō p̄cūt eis fm se sz ex imp̄fectōe organū.

Simplicium autēz

Dic manifestat scōdam p̄pōnez quā p̄us sup
ponebat. Et ē q' aialia p̄fecta hñt omīa orga
na q̄bus nata sunt sensibilia cognosci. p̄batur
qz aialia sunt cōposita ex q̄ttuoz elemētis sed
oīa organa etiā cōponuntur ex q̄ttuoz elemētis
et p̄cipue ex aere et aqua. ergo aialia p̄fecta ha
bēt oīa organa. Circa minozē oñdit cur' natu
re sint organa. Et vult q' sint de natura aeris et
aque. Cur' rō est. qz organa sūt de natura q̄ttu
oz elemētōz. sz nō p̄nt esse de natura sē et ignis
ergo sūt de natura aeris et aque. Minor p̄t
qz sensus d'z ē passiu' et receptiuus. sz terra n̄
ē receptiua p̄p̄t eius grossiciē. et ignis nō est
passiuus sz actiuus. Addit tm̄ Aresto. q' ignis
ē cōis oībus sensibus. i. organis sensuū. et hoc
sic p̄bati p̄t. qz nihil ē sensitiuū sine calore. sz
calor ē ex igne q' aliqd ē sensitiuū ex igne. sz ter
ra marie miscet in tactu. Et q̄bus cōcludit q'
oēs sensus sūt in aialibus p̄ctis et nō orba
tis. qz talpa videt sub pelle hñc oculos.

Arguitur. Iste textus ē cōtrarius textui de
sensu et sensato. vbi d' q' odoratus ē de natura
ignis. et gustus et tactus sūt de natura terre

Ddm q' organū olfact' accipit dupliciter.
Uno mō fm se et sic ē de natura aque p̄p̄ter
propinquitatē ad cerebrū sic p̄us dictum est.

Alio mō accipit organū olfactus fm q' factū
est in actu p odorē. et sic ē de natura ignis p̄p̄
pter naturā odoris q' ē de natura ignis. causat
enī odor a fumo igneo. Et iō Aresto. nō d' in
de sensu et sensato q' olfact' sit de natura ignis
sz odoratū. i. organū odorandi factū in actu ē
de natura ignis.

De gustu et tactu ddm ē q'
gustus et tactus accipiuntur duplr. Uno mō
fm se et sic sūt de natura aeris et aque a domi
nio. qz nisi sic nō recipent in se spē sensibiles
Alio mō accipiuntur per cōparatōnē ad orga
na alioz sensuū. et sic sūt de natura terre quia
plus hñt de mixtione terre qz organa aliozum
sensuū. Et hoc ē qd dicit Arest. in textu. q' in
tactu maxime miscetur terra.

Arguit. Nihil facit deus frustra sed si talpa

Imp̄hna

*Animalia p̄fer
 hñt oīa org*

*Sup̄ om̄
 et p̄t hñt*

Liber

Secundus

accidentia que sunt sensibilia per se propria. sed sunt solum qnqz genera talium. sensibili- um que sensibilia sunt de tertia specie qltatis et ideo penes alia accidentia no distinguuntur sensus.

Arguit. Omne p accns reducitur ad p se. sed sunt aliqua sensibilia p accns. q illa dnt redu- ci ad aliquem sensum a quo per se cognoscuntur.

Dom q e duplex reductio alicui ad alteru quedam est reductio p ydeitate. et sic no redu- citur p accns ad p se q si fieret idem cu p se. Alia est reductio p coniunctione. qd p accns iungit illi qd e p se et h e ver de sensibili p accns. qz n dicitur sensibile p accns nisi iungat sensibili p se.

Arguit. Sunt duo oculi in hoie. q sunt duo visus. pna pbat. qz pnt distinguunt p orga- na. s3 duo sunt organa visus. ergo sunt duo vi- sus. Dom q oculi accipiuntur duplr. Uno mo fm q apparer in exteriori parte corpis. et sic sunt duo et no sunt organa visus. Alio mo accipiunt vt coniunguntur i vno nervo optico. et sic sunt organa visus et sunt aliqd vnu. Sic e de auditu. qz due aures coniunguntur in aliquo tercio in quo hnt unitate.

Noniam autē

Hic Aresto. psequitur alia pte conclusi- onis pns postre dicēs. qz pter sensus exteriores sunt aliqui sensus interiores et hoc pbat ex duabus opatōibus sensuū q no pnt attribui sensibus exterioribus et sic necesse est q dicatur actus sensuū interior. Pna opatō e cognoscere actus sensuū exterior. Et primo mouet Aresto. qstioz vtrū cognoscere act' sen- suum exteriorum ptimeat ad sensus exteriorem vel ad aliquem sensum interiorum. Et arguit primo duabus rationibus ad vnam partem scilicet q visus videat se videre. Et stat prima rō in hoc. manifestū e q hō sentit se videre sed hoc no pt alio sensu esse qz sensu visus. q h fit sensu visus. Minorē pbat. qz si ali' sensus se- tit se videre. q duo sensus hnt vnu obiectū qz qcumqz sentit se videre percipit colorē. qz vide- re est colorē sentire. q ille sensus ali' cognoscit colorē sic visus exterior.

Amplius autē et si

Hic pnt scdam rōem. et stat in hoc. Si visus no videt se videre s3 alius sensus. tūc est pces- sus in infinitū. qz sp supior sensus cognosce- ret actū inferioris. s3 talis pcessus e impossibi- lis q erit aliqs sensus q cognoscit suū actū.

et si sic pari rōne visus cognosceret suū actum.

Habet autēz dubi

Hic Aresto. obijcit in pstranū vnica rōe. et stat in hoc. Si sensus visus videat se videre. ergo visus est coloratus. qz qd videt se videre h vi- det colorē qz videre e sentire colorē. si ergo vi- sus videt se videre ergo videt in se colorē. s3 h est falsum. ergo illud ex quo sequitur.

Manifestū est igit

Hic ponit duas solutōes qstionis ppositae. q- rum pma e. q visus accipit duplr. Uno mo- do fm immutatōez organi ab exteriori sensibi- li et sic nihil percipit a visu nisi color. Alio mo accipit visus post immutatōem factā a visibi- li. et sic etiā visus sentit se videre. qz postqz im- mutatō e facta a sensibili tē pt cognoscere actū q actus e ex cognitōe sensibilis ad sensum.

Amplius autem et

Hic ponit scdam solutōz et dicit q etiā oculus vidēs e qdamō coloratus. et h sic pbat. qz i ab- sentia sensibiliū aialia indicat de sensibilibus s3 no fit indiciz de sensibilib' nisi sensibile sit pns sensui in absentia sensibilis. Ex q sequit. q idē e actus sensus et sensibilis fm rem d'ns fm rōem. qz est vna forma q diffundit a sensi- bili et accipit in sensum qzuis alia rōne. qz est alio mo in subiecto et in pōna. Et h pnt pbat Aresto. in textu et h sic. Un' e act' mouētis et mobilis tercio phoz. s3 sensibile mouet et sen- sus mouet. ergo e vn' act' et iō e vna forma q diffundit a sensibili et in sensum recipitur.

Quoniā autē vnus

Hic Aresto. ex pdictis soluit duas qstioes. q- rum pma e. Utrū sensus et sensibilia simul cor- rumpanē. et vult pro solutōe q si sensus et sensi- bile accipiatur prout sunt simul in actu. et sic simul corrumpunt et saluatur. vl si accipiatur si- mul in pōna. tūc etiā sil' sunt et no sunt. si autē vnu eoz accipiatur vt e in actu alterū s3 vt i pōna sic no simul corrumpunt et saluantur. quia tunc sensibile pot esse absqz sensu. et sic Aresto. i libro pdicamētoz pbat duab' rōib' q sensibi- le pot esse sensu non existente. et etiaz pot esse si sensus sit corruptus. et ex hoc pot solui questio quā mouet Aresto. ptra illā pōbetate relati- uoz. Relatiua snt sil' natura. qz si sensus et sen-

Duplex 3 Partio

qz dicitur qd dicitur in hoc pbat ex duabus opatōibus sensuū q no pnt attribui sensibus exterioribus et sic necesse est q dicatur actus sensuū interior. Pna opatō e cognoscere actus sensuū exterior. Et primo mouet Aresto. qstioz vtrū cognoscere act' sensuum exteriorum ptimeat ad sensus exteriorem vel ad aliquem sensum interiorum. Et arguit primo duabus rationibus ad vnam partem scilicet q visus videat se videre. Et stat prima rō in hoc. manifestū e q hō sentit se videre sed hoc no pt alio sensu esse qz sensu visus. q h fit sensu visus. Minorē pbat. qz si ali' sensus se- tit se videre. q duo sensus hnt vnu obiectū qz qcumqz sentit se videre percipit colorē. qz vide- re est colorē sentire. q ille sensus ali' cognoscit colorē sic visus exterior.

129
Hic ponit duas solutōes qstionis ppositae. q- rum pma e. q visus accipit duplr. Uno mo- do fm immutatōez organi ab exteriori sensibi- li et sic nihil percipit a visu nisi color. Alio mo accipit visus post immutatōem factā a visibi- li. et sic etiā visus sentit se videre. qz postqz im- mutatō e facta a sensibili tē pt cognoscere actū q actus e ex cognitōe sensibilis ad sensum.

Hic ponit scdam solutōz et dicit q etiā oculus vidēs e qdamō coloratus. et h sic pbat. qz i ab- sentia sensibiliū aialia indicat de sensibilibus s3 no fit indiciz de sensibilib' nisi sensibile sit pns sensui in absentia sensibilis. Ex q sequit. q idē e actus sensus et sensibilis fm rem d'ns fm rōem. qz est vna forma q diffundit a sensi- bili et accipit in sensum qzuis alia rōne. qz est alio mo in subiecto et in pōna. Et h pnt pbat Aresto. in textu et h sic. Un' e act' mouētis et mobilis tercio phoz. s3 sensibile mouet et sen- sus mouet. ergo e vn' act' et iō e vna forma q diffundit a sensibili et in sensum recipitur.

De

Anima

sibile accipiatur uniformiter scz fil' in actu v' fil' in po'na. tunc dicitur relatiue z mutuo se po' nunt z pempta se p'nu'nt. Sed si capiat vnu' in actu z aliud in po'na: tunc no' sunt fil' sic Arest. ibi pbat. Ex hoc elicit Arest. q' antiqui dice' res nihil esse albu' vel nigru' nisi du' videretur quodammodo recte dicebat et quodammodo no'. Non dicebat recte loquedo de sensu z sensibili i po' tentia. qz sic albu' est z iam si no' sentiret. Sed loquedo de sensu z sensibili in actu tunc no' est color nisi sentiatur.

Sicut in simplici

Hic Arest. ponit alia questione et e' ista. q're quedam sensibilia delectat sensum z quedam cor' rumpunt ipm. Ad h' r'ider. qz organu' sensus p'sistit in quadam p'porcione z armonia. sz ex' celses sensibile corrumpit tale armonia. q' excel' lens sensibile corrumpit sensu' sz sensibile p'porcionatu' delectat sensu'. Et si se est in eupho' nijs in ordine ad auditu'. qz corde in instrum' to musicali si p'porcione ordinatur tunc faci' unt armonia z delectat auditu'. sz si excellenter ta'gan' impediunt armonia z corrumpunt auditu'. Ad istu' textu' in fine tercij addit Arest. q' ali' qua sunt sensibilia que no' solu' corrumpunt sen' sum sz etia' totu' aial sic sensibilia tactus. Pnt ergo in summa hie triplicia sensibilia Aliqua sunt sensibilia q' corrumpunt sensum et non al'. sic son' fact' in cornu' p' corrumpit auditu' non tu' totu' al'. Aliq' sunt q' p'ristat sensum z non corrumpunt ipm sic lumē solis. Alia sunt sensi' bilia excellentia q' no' solu' corrumpunt sensum sz etia' totu' al' sic sensibilia tact'. calor ei excel' les no' solu' corrumpit organu' tact' sz totu' aial

Querit circa textu' p'habitu'. Utrum visus videat se videre. Ddm q' visus accipit du' pliciter. Uno mo' fm q' significat quenda' p'ri' cularē sensum respectu coloris. z sic no' p't dici q' visus videat se videre. Cuius ro' e' qz nulla po'na corpal' p't se flecte sup' seipaz qz h' fieri mo' corpali z si mo' corpali tē vna ps penetrar' alia z est penetratio dimensionu'. Et io' aliter e' di' cendu' de po'na immateriali qlis e' po'na intelle' ctiva. na' talis p' se pot' se reflectere supra seipaz Alio mo' accipit visus pro suo termino ad que' terminat sic aliq' sensus exteriores z tunc visus ac' cipit p' sensu' coi'. qz in sensum com' termina' tur oms sensus exteriores. z sic visus videt se videre. qz sensus coi's q' superior est ad alios sen' sus exteriores pot' cognoscere actus sensuū ex' terioz. Per h' pot' dici ad duo argumta q' tac' ta sunt in textu' qz p'mu' fuit Si alius sensus

p'ter visum videat se videre. tunc vnu' erit ob' iectu' diuersaz po'naz. qz quicunq' sensus percipit se videre. etiam percipit colorem.

Dicendum. no' est inconueniens q' due po'ne subordinate percipiat idē obiectu' dnm tū il' lud obiectu' n' sit adequatu' z propriu' vnicui qz sensui sic color percipit a visu z a sensu comu' ni. qz e' superior po'na. sz color no' e' obiectu' p'p' riu' sensus coi's sic e' propriu' obiectu' sensus visus. sz obiectu' propriu' sensus coi's e' sensibi' le p' se sensatu' qd' p'phendit sub se colore z alia sensibilia p' se propa oim exterior' sensu'. Ad scdm q' arguebat q' si alius sensus a visu vide' at se videre tunc est p'cessus in infinitu'. Ddm q' e' stat' in intellectu. Et si dicat q' po'na cogno' scit actu' intellect'. Ddm q' ipemet intellect'. qz n' e' inconueniens q' po'na imaterialis cogno' scat suu' propriu' actu'.

Unusquisq' autem

Postq' Arest. p'bat alique sensu' eē interio' re et h' qd' e' cognoscere actu' sensus exterioris. Hic pnt inq'rit alique sensu' eē interior' et h' qd' e' discernere int' sensibilia diuersoz sensuū. Et circa h' p'mo ondit ad q'ntu' se extēdat cognitio sensus exterioris z h' fac' io' vt onderet ad q' no' p't se extēdere. Et vult q' sensus extioz p't discer' nere int' d'rias su' propri' sensibilibus. sic visus p't discernere int' albu' z nigrum. z gustus inter dulce z amarū.

Quoniam autem al

Hic ondit ad qua' po'naz p'tinet discernere int' diuersa sensibilia diuersoz sensuū. Et p'mo p' bat q' h' spectat ad sensu'. Scdo q' ad vnu' sen' su'. P'mu' sic pbat. qz opato' circa sensibilia spectat ad sensu'. sz ponere d'nam int' sensibilia diuersoz sensuū e' opari circa sensibilia. ergo h' spectat ad sensu'. no' ei p't p'tinere ad intellectu'. qz intellectus est vniuersaliu'. z ponit d'nam inter vniuersalia z no' p'cularia.

Neq' utiq' in sepa

Hic ondit scdm scz q' discernere int' sensibilia diuersoz sensuū spectat ad vnu' sensu'. possz ei sic aliq' dicere q' ponere d'nam int' sensibilia diuersoz sensuū etia' spectat ad sensu' exteriorē qz discernere int' colore z saporem spectat ad visu' z gustu'. Ddm est igit' q' necesse e' vnu' sen' su' eē q' h' fac'. z h' sic pbat Arest. qz n' p't aliqd' int' q'cuq' duo discernere nisi p'gnoscat vtru' qz cu' h' null' sensus extioz possz cognoscere vtru' qz

in p'p'ria

pp. hinc qd dicitur qd illa no ppter ad vnu

Liber

inter se ponit plures sensus interiores
et hinc vnu sensus interior

Secundus

scilicet sensibilia diuersorum sensuum. ergo necesse est proprie tale actum ponere vnum sensum interiore qui discernit inter sensibilia diuersorum sensuum.

Quod autem neque

Hic Aristoteles ostendit quod iudicium de sensibus diuersorum sensuum non fit in tempore diuisibili ab vna portione sed in indiuisibili quod si fieret in tempore diuisibili tunc fieret et relatio ad diuersas portiones. sed quod per vnam portionem ista sunt idem sunt in indiuisibili tempore.

At uero impossibile

Hic obicit in contrarium scilicet quod per eandem portionem non potest fieri iudicium de sensibilibus diuersorum sensuum et stat ratio in hoc. Vnum et idem non potest moneri diuersis et oppositis motibus. ergo non potest dici quod vna portio iudicet inter sensibilia diuersorum sensuum Aristoteles solucendo dicit quod quis talis portio sit vna subiecto. et tamen alia et alia ratione et sic quidam modo est plures. Quam solucio sic reprobatur. Illud quod est idem subiecto et plura ratione potest in se suscipere diuersa et contraria secundum portiones et non secundum actum. sed ista portio habet in se contraria secundum actum ergo non est vna subiecto.

Bed sicut quod vo

Hic ponit Aristoteles. veram solutionem. et vult quod sensibilia diuersorum sensuum quibus habeat oppositos et diuersitate et disparatos secundum quod sunt in diuersis subiectis. non tamen habent illam disparatam oppositorem secundum quod sunt in portione cognitiua. Et idem dicit Aristoteles. quod iste sensus interior habet se sic punctum in quo coniunguntur diuersae lineae. quod quis tale punctum sit diuersum in ordine ad lineas ad punctum precedentes tamen omnes lineae in puncto coniunguntur et sunt vnum in illo. sic etiam diuersa sensibilia habent unitatem in ordine ad sensum commune.

¶ Queritur. Vtrum necesse sit ponere aliquos sensus interiores. Dominus quod sic. et hoc proprie duas causas posuit in textu. Prima est. quod nullus sensus exterior potest se reflectere super suum actum cognoscendo ipsum sed cognitio ipsius sensus exterioris cuius sit aliquid singulare oportet etiam cognoscere per sensum aliquem et quod non per sensum interiore potest cognosci sed cognoscitur per sensum interiore. Secunda ratio posita in textu est. quod ponere diuersas inter sensibilia diuersorum sensuum spectat ad sensum cum iudicium sensibiliu diuersorum sensuum spectet ad sensum. sed hoc non potest fieri per sensus exteriores. quod nullus talis cognoscit sensibilia diuersorum sensuum sed oportet fieri per sensum interiore. Tercia ratio potest adungi quam etiam Aristoteles tangit licet non sub modo rationis et est ista. quia

sensibilia percipiuntur in eorum absentia. sed oportet maneat similitudines sensibiliu in sensu per quod fit talis cognitio. sed ille similitudines non maneat in sensibus exterioribus. sed in sensibus interioribus.

Arguitur contra secundam rationem sic. Sensus exteriores possunt cognoscere sua obiecta. ergo non oportet ponere sensum interiore. Dominus quod licet sensus exterior cognoscat suum obiectum non tamen cognoscit sensibilia diuersorum sensuum. Circa quod sciendum quod quis sensus ponat diuersam inter sensibilia sui obiecti tamen hoc non fit nisi per contactum ad sensum commune. potest etiam sensus exterior etiam secundum se perfecte indicare de suis sensibilibus sed ponere diuersas conuenit sibi per contactum ad sensum commune.

Arguitur. Ponere diuersam inter res vniuersales intellectum non vniuersales sensum. Dominus quod ponere diuersam inter aliquid vniuersales spectat ad intellectum. sed ponere diuersam inter sensibilia spectat ad sensum quod est enim intellectus cognoscat quod singularia hec tamen cognitio non est directa sed reflecta ut per se habet.

Arguitur contra primam rationem. Sensus exterior potest percipere suum obiectum ergo etiam suum actum. Quia probatur. quod actus est medium inter portionem et obiectum. sed si cognoscat obiectum etiam cognoscit suum actum.

¶ Sed quod obiectum alicuius sensus capis dupliciter. Vno modo secundum esse materiale quod habet in suo subiecto et sic plus distat obiectum a portione quam actus. quod sic actus est in portione et est medium cognoscendi obiectum per portionem. Alio modo accipitur obiectum secundum esse spirituale secundum quod immutat sensum. et sic obiectum est propinquius portione quam actus. quod oportet obiectum prius recipi in portione. antequam fiat actus. Exepli gratia oportet prius spiritum visibilem recipi in visum antequam fiat visio. et illa species visibilis est obiectum acceptum secundum esse spirituale.

¶ Queritur. Vtrum necesse sit ponere plures sensus interiores. vbi verum sit tamen vnum sensus interior. Dominus quod non sufficit vnum sensus interior. sed requiruntur quattuor sensus interiores. Vnum ratio est quod omnis operatio est ab aliquo portione cum nihil circa portionem agat per suam essentiam. quod cumque ergo sunt plures operationes ad idem principium operationum siue ad eandem portionem non reducibiles. tamen oportet ponere plures portiones siue plura principia illarum operationum. sed in animalibus perfectis inveniuntur plures operationes ad idem principium non reducibiles. Prius ei inuenitur operatio in animali qua cognoscat sensibilia sensata per sensus exteriores in absentia sensibiliu ergo oportet ponere vnam portionem quam apprehendit sensibile absens. In sensibus autem exterioribus solus comprehendit sensibile presens. ergo oportet ponere alium sensum scilicet sensum commune quem apprehendat sensibilia absentia. Et quod in materialibus

De Anima

eadem pōna nō est bene receptiua sp̄eruz rēte
 tiua qz humida sūt bene receptiua z sicca sunt
 bene retentiua. ergo oportet p̄ter sensum app̄
 hensiū qui est receptiu⁹ sp̄erz ponere pōnaz re
 seruatiua sp̄erz z talis est virtus ymaginatiua
 que reseruat has sp̄es p̄ quas cognoscit sensus
 cōmunis. Et qz in aialib⁹ p̄fectis inuenit vna
 alia opatio scz elicere intentōes nō sensatas ex
 rebus sensatis que opatō nō p̄t reduci ad sen
 sus nūc dictos. ergo oz adhuc ponere sensum
 altiorez Prima ps assumpti p̄ exemplariter
 quia ouis ex specie lupi cognita z visa elicit h̄
 al esse inimicū sue nature que inimicia n̄ po
 tuit esse sensata per sensus exteriōres Patz qz
 nō est obiectū alicui⁹ sensus exteriōris z qz ni
 hil percipitur per cōem sensū nisi sensibile sen
 satum p se vl⁹ cōiter p̄pter immediatā cōiunctō
 nem sensū exteriōz ad sensum cōem. ideo nō
 p̄t tali ini micia esse cognita p̄ sensuz cōem
 ideo oportet ponere sensum supiorez. z ille sen
 sus in brutis vocat⁹ est estimatiua z in hoib⁹
 virtus cogitatiua que est vni⁹ sp̄i in homie z in
 brutis s̄z habet diuersa noia qz homo habz al
 tiorez opatōem p̄ illā pōnam qz brutaz quia
 oportet illi pōne apphensiue cōiungere vna po
 tenitā reseratiua sp̄erz ideo quarta pōna adū
 git scz memoria que cōfuar illas ymagines p̄
 qs virtus cogitatiua cognoscit

Queritur. Uñ p̄t haberi ex Aresto. q̄ sint q̄t
 tuoz sensus interiozes Dm qz de sensu cōi
 manifestū ē cū Aresto. ponat duos act⁹ ei⁹ vt
 dictū est Etiam fundamentū virtutis ymagi
 natie p̄t haberi ex isto textu qz dicit Aresto
 qz abuntibus sensibilib⁹ adhuc manet sensus
 Ex quo arguit qz sensibilia manēt in sensib⁹ in
 eoz absentia. sed n̄ manēt nisi in virtute ymagi
 natia ergo zc Quo ad alios sensus p̄t dici
 qz Aresto. de eis loq̄t in fine capli seq̄nt⁹ circa
 diffinitōez fātastic vbi Aresto. d̄t qz aialia ml
 tum opant s̄m fantasia. fantasia aut̄ determi
 nata p̄ncipaliter est act⁹ virtutis cogitatie seu
 estimatie z quia oportet circa quēcūqz sensū
 cognitiuū etiā adingere pōnaz reseratiua ergo
 oportet adhuc ponere aliū sensū q̄ reseruat tales
 sensus p̄ quas fit talis fantasia ideo q̄uis in
 hoc textu Aresto. solū ponat fundamentū duo
 rum sensū scz sensus cōmunis z virtutis yma
 ginatie tñ i sequētibz ponit estimatiua seu
 cogitatiua z memoriā

Queritur. Quid sit obiectū sensus cōis
 Dm qz q̄to aliqua pōna est altior t̄to h̄z
 cōmuni⁹ z alti⁹ obiectū. cū ḡ sensus intiozes
 sint altiozes exteriōrib⁹ etiāz h̄nt cōmuniōza
 1ª mētia et cōiunctō abūctōe s̄z d̄m̄tia z d̄m̄tia obūctō
 2^a et 3^a mētia d̄m̄tia vno qz p̄ d̄m̄tia obūctō et p̄
 4^a mētia p̄ d̄m̄tia p̄ d̄m̄tia p̄ d̄m̄tia mētia

obiecta. Obiectū aut̄ sensus exteriōris ē sensibi
 le p se p̄p̄n ḡ obiectū sensus cōis erit sensibi
 le p se sensatū. z addit p se p̄p̄ substantiā p̄tici
 larem que est sensibile p̄ accūs qz talis nō cog
 noscit p̄ sensuz cōem s̄z p̄ virtutem cogitatiua
 Qui⁹ obiectū est sensibile in cōi qd̄ etiā p̄tinet
 sub se sensibile p̄ accūs. quia talis pōna cogno
 scit s̄sibile p̄ accūs. Obiectū ḡo intellect⁹ hu
 mani ē q̄ditas rei material⁹ Obiectū intellect⁹
 āgelici est ens creatū. Obiectū aut̄ intellect⁹
 diuini ē ens inq̄tū ens. S̄z si querat⁹ de ob
 iecto virtutis ymaginatie. z de obiecto virtutis
 memoratie. Dm qz virtus ymaginatie sen
 sus cōmunis h̄nt idē obiectū sub diuersa rōe
 quia p se sensibile p se sensatū vt est apphēsi
 le. i. cognoscibile est obiectū sensus cōis. sed vt
 reserabile ē obiectū virtutis ymaginatie Sic
 etiam idem est obiectū virtutis memoratie z co
 gitatie sub diuersa tñ rōe vt dictū est d̄ sensu
 cōmuni z de virtute ymaginatie Et rō ist⁹ est
 quia illa que cognoscit sensus cōmunis illare
 suat virtus ymaginatie z q̄ cognoscit virtus
 cogitatiua illa reseruat virtus memoratiua z sic
 habent idem obiectum.

Queritur. Qui sint act⁹ istoz sensū. Et
 p̄rio q̄s sit act⁹ sensus cōis Dm qz h̄z tres
 act⁹ Prim⁹ ē cognoscere act⁹ sensū exteriōri
 Scd̄s est ponere differētiā inter sensibilia di
 uerzoz sensū. Terc⁹ ē cognoscere sensibilia
 p se cōmuniā z ideo magnitudo. motus z nu
 merus p se cognoscunt p sensū interiozē etiā
 p̄p̄e. p se s̄m̄ ar extiozē cognoscūt p se s̄z nō p̄p̄e
 act⁹ em̄ virtutis ymaginatie ē reserare illas sp̄es si
 ue ymagines q̄bus cognoscit sensus cōis. ē et
 illa ps mag⁹ sicca in q̄ ē virt⁹ ymaginatie q̄ illa
 i q̄ ē sensus cōis z idō ē aptioz p̄ reseratiōe sp̄erz
 Querit. Quot sint act⁹ virtutis cogitatie
 Dm qz q̄truo q̄z p̄m⁹ ē cognoscere oia illa
 q̄ p sensū cōem aliq̄ mō cognosci p̄nt qz q̄cqd̄
 p̄t virtus inferior h̄ p̄t virtus supioz z cū h̄ pl⁹
 Scd̄s act⁹ ē elicere. ex sp̄ibus sensat⁹ intentōes
 nō sensatas. Terc⁹ act⁹ ē cognoscere bas p̄tici
 culares Et id̄ illius ē qz p̄t supiozitatez virtu
 tis cogitatie sp̄es sensibiles p̄ q̄ sensus cogno
 scit sensibilia p̄p̄a z cōmuniā relata ad illaz
 pōnaz ē p̄ncipiū cognoscendi s̄bam p̄ticularēz
 Quart⁹ act⁹ est q̄ uenit virtuti cogitatie s̄z qz
 est cogitatie id ē s̄z qz ē in hoib⁹ cognoscere scz
 naturā id̄iuiduatā siue singularitatā sic hoien
 in sorte. Ita etiam virtus cogitatiua ex redūda
 tia rōis etiā cōponit sp̄em cū intentione vl⁹ spe
 tiem cū sp̄e z intentōez cū sp̄e elicit ex vno p̄
 ticulari alterū. lex quo actu vocat⁹ p̄ticulari
 nis sicut p̄t in actu reminiscētie

Quot sunt actus istoz

Mediā h̄z duos actus s̄z p̄
 virtutē mediantē et cognoscere
 mediantē
 h̄z virtutē nō cognoscere s̄z nō
 h̄z virtutē nō cognoscere s̄z nō
 ymaginatio nō d̄

Quot

3

Quot

Liber

Secundus

Querit Quid sit spes & qd intetio Di-
 cendū q spes sensibilis de q hic loqmur est si-
 militudo rei sensate relicta in sensib^o exteri-
 bus. sicut em pri^o dictū est q res visibilis ex-
 terior facit suā similitudinē in visu q sil-
 itudo ulterius facit nouā nūeralē sil-
 itudine i sensu cōi. 7 ab illa sil-
 itudie diffundit alia sil-
 itudo ad virtutē ymaginatiuā. illa g spes sic existēs
 in sensibus interioribus vocat spes sensata qz
 est spes rei sensate 7 p sensus pntate. Elicere
 g spēm nō sensatā ex spēb^o sensat^o est elicere ali-
 qd intus tentū in spēb^o qd ppter spūalitates
 et efficaciam sensus superioris gnoscat a sensu su-
 piori 7 nō ab inferiori. Expli grā. Illa spes
 q fuit pū reservata in virtute ymaginatiua dif-
 fundit aliā nūeralē ad virtutē cogitatiuā 7 ibi
 eris representat aliqd ali^o qz pū representabat
 in sensu cōi. vt ouis hns spēs lupi i sensu cōi
 p talem spēm representatur figura lupi 7 color.
 sed illa spes existēs i virtute estimatiua ouis
 repntat inimicitia. 7 inimicitia dicitur intetio qz
 elicet ex spē sensata p sensum inferiorē. Ex qui-
 bus pū etiā intelligi vltima opatio virtutis
 cogitatie q sez est pponere spēm cū intetioe aut
 intencōem cū spē. qz pponere intetioem cū spē
 est pponere aliqd intus tentū in spē nō repnta-
 tum p spēm cū illo quod est repntatū p spēm
 sicut per speciem lupi representatur figura 7
 magnitudo lupi si g illa magnitudo pponatur
 cū inimicitia q inimicitia est intetio 7 figura
 dicitur spes qz est aliqd repntatū p spēm 7 tunc
 pponitur intentio cū specie.

Arguit Virtus estimatiua nō gnoscat sub-
 stantia picularē. g tertia opatio nō est bñ po-
 sita. **Dōm** q suba picularis dupl^r gnoscat
 Uno mō absolute 7 fm se. 7 sic gnoscat soluz
 p virtutē cogitatiuā in hoibns. Alio mō acci-
 pit suba picularis in ordine ad actionē l' passi-
 onē. 7 sic etiā brutū gnoscat subam picularē
 p virtutē estimatiuā. sic em ouis gnoscat lu-
 pū nō fm se 7 absolute sed fm qd conat infer-
 re incōmodum oui. 7 iō etiā qtra actio puenit
 virtuti cogitatie in hoie 7 nō virtuti estima-
 tiue in brutū. Et si arguat virt^o estimatiua in
 brutis 7 cogitatiua i hoibus sunt vni^o spēi. g
 habent eandē opacōem. **Dōm** q nō est inco-
 ueniēs aliquā formā eiusdē spēi habere altiorē
 opacōem fm q diuigif diuersis pncipijs agē-
 tibus sicut calor i igne 7 calor in viuente sunt
 vni^o spēi 7 tū calor in igne hz incinerare sz ca-
 lor in viuente hz carnificare. Per h dicitur ad ppo-
 sitū q virtus estimatiua in hoie q vocat cogita-

*Substantia pla
 Dupl^r hnt figuram*

tina diuigif ipi intellectui 7 ex tali diuicōne
 hz altiorē opacōem qz si fm se accipretur

Arguitur. Nihil agit vltra suaz spēm ergo
 spes sensibil^o q ē accūs nō pōt repntare substantiā
 / **Dōm** q repntare ppe nō significat agere sz
 pōt^o ē disponere ad agere sz ad cogitōez. vñ
 quis color nō agit in sbaz pducēdo ipaz pōt
 tamē sbām repntare. 7 hoc ideo quia spes colo-
 ris recipit in sensus etiā cū figura rei colorate
 sed figura est ppria cōditio substantie. 7 pū sta-
 tum sbām repntare. ergo etiam tal spes pū sub-
 stantiā repntare. Simile est de ymagine regis
 q ymago si est cū figura pōt repntare substan-
 tiam regis. sed si ymago esset ibi solū ex parte
 coloris tūc non repntaret substantiam regis

Queritur. Ubi sint organa istoz sensuum
Dōm q organū sensus cōis ē in anteriori
 pte capitis sup^r tetrū oculū. Et organū sūtis
 ymaginatie ē in anteriori pte capitis sup^r sinistrū
 oculū Organū aut sūtis cogitatie ē in supio-
 ri pte capitis sez i cacumie. Et organū mēora-
 tiue ē i posteriori pte capitis sez in sincipite. Et
 rō ist^o ē qz fm Aresto. in textu sensus cōis est
 sic cōmune centrū ad qd termināt oēs sensus
 exteriores. 7 ergo oportet suū organū poni vbi
 omnes sensus exteriores habent aliquales ter-
 minationē 7 hoc est in anteriori parte capitis
 Ratio scdī est quia pōna ymaginatiua est res-
 uatiua illarū spēz qb^o cognoscat sensus cōmu-
 nis. ergo oportet q sensui cōmuni cōiungat suā
 pōna reservatiua qz oportet qnqz spēs sensibi-
 les diffundi ab ymaginatiua ad sensū cōmune.
 cū ergo sensus cōmuni ponat in anteriori pte
 capitis ex vna pte. similis sūtis ymaginatiua
 ponitur in anteriori parte capitis ex alia pte
 Ratio terciū sez quare organū sūtis cogitatie
 est in supiori pte capitis. qz qsto aliquis sen-
 sus est altior tanto habet organū altius situa-
 tum in aiali vt oculi supra aures. aures supra
 nares 7 sic de alijs. cū ergo sūtis cogitatiua sit
 altior sensus sequit^o q habeat altius organū g
 altissimū in aiali est organū sūtis cogitatie
 Et licet intellectus sit altior tū nō est sūtis or-
 ganica de qua hic intelligit Rō qtri est qz sūtis
 memoratiua est quedā pōna reservatiua illaz
 spēz qb^o cognoscat sūtis cogitatie. ergo necesse
 est tale organū coniungi organo sūtis cogi-
 tiue ergo locatur in posteriori parte capitis

Arguit. Dēs sētus sūt i corde sic i organo
 g nō i capite. An^o pbat dupl^r. Priō qz oēs
 act^o ipoz sētus veniūt ex calore sz pncipiū ca-
 lor^o ē cor Scdā qz cor ē nobilissimū in aiali.

De Anima

V. fantasia sit noua potentia ab alijs differens

Dd3 q sensus capiunt dupl. Uno mo qtm ad organu r qtm ad ipam opationem fm se acceptas. et sic sensus sur in capite quia ibi ha bent sua organa et opatoes. Alio mo accipiunt qtm ad efficaciam opandi et sic pncipiū ope rationis e ex corde qz efficacia opandi e ex spu vitali existerē i corde. et iteo corrupto seu leso spu vitali cessat opatio in aiali. iteo ois opa tio est in corde sicut in pncipio nō at sic in or gano. Ad aliud dd3 q in aiali sunt duo cōsi deranda scz vitalis opatio r cognitio qtm ad vitalem opatōem cor est nobilissima pars. sed qtm ad cognitōem caput est nobilior ps qz cognitio plus est in capite qz in corde.

Arguitur. Cerebrū et toto est humidū q nō potest esse organum potentie reseruatīue. con sequentia tenet quia humida sūt male retētia sed bene receptiua // Dd3 q quis cerebrum sit humidū a domino tamen est distinctō in pnbz cerebri quo ad humores. qz maior siccitas est in vna pre qz in alia. ergo i pte sicciori sunt pōne reseruatīue. r i parte humidiori sūt pōne pncipiū p hoc soluit argumētū q quis em nō sit distinctō cerebri p ossa. est tm distinctō ce rebri pnes humores r neruos. r in illis diuer sis humoribz est distinctō local ipoz sensuuz

Arguitur. Cōmune nō distinguit q pncipiū ut aial nō distinguit q hoīem. ergo sensus cō munis nō distinguit cōtra pncipales sensus

Arguitur. Omnes sensus debet sentire. sed

duo sensus nō sentiunt s; tm reseruat. q vides q sint tm duo sensus iteriores Dd3 q nō oz. q scus; dicat a sentire aut cognoscere sensibilia sed illa pōna sensitīua dicit sensus que aliqd facit ad se nsatōes r sic cū isti duo sensus reseruat spēs sensibiles quibz alij sensus iteriores cognoscunt res sensibiles pueniēter etz dicit sensus Et simile est de intellectu qz nō semper dicit hoc intellect? qd intelligit qz tūc nō cēt aliquis intellect? agens sed etiaz dicit intellect? quia facit species quibus intellectus possibilis intelligit

Arguit. Memoria intellectīua nō differt ab intellectu ergo nec meōria sensitīua differt a sensu Dd3 q nō ē sic i potētīis materiali b? r imaterialib? qz in materialib? vna pōna nō pot eē cognitīua r reseruatīua qz cognitīua dicit receptīua ymaginū s; reseruatīa dicit illas reseruare. Sed i immaterialib? ides pot facili ter recipere r retinere. sic memoria que ē reseruatīua nō differt ab intellectu q ē pōna cognitīua

Arguitur. Si memoria ē special' sensus q etz reminiscētīa sic nō erūt tm qtuor sensus interiores. Dd3 q meōria accipit duplr. Uno mo pacto memoradi. r sic diffinitur ab Aresto i libro de meōria r reminiscētīa sic Me moria ē habit? vl passio pmi sensitīui cū scā fuerit tps. i. memoria ē act? sensus cōmunis q est pmi sensitīui. i. pmi sensus interior. r sic memoria nō est pōna sed act? pōnar sensitīuarū interior. r sic in eodē libro diffinit Aresto. reminiscētīa dicit. Reminiscētīa est resūptō alicui? lapsi a memoria p aliqd tentū in meōria. manifestū est aut q resūptio nō dicit potētīaz s; opatōes r iteo reminiscētīa nō est potētīa s; opatō stut cogitatīue. Alio mo accipit meōria fm q ē pōna reseruatīua specierū per quas cognoscit vtus cogitatīua. r sic ē specialis pōna habēs spēale actū s; reseruare tales spēs r spēale organū quia est i posteriori pte capitis Sed reminiscētīa nō capit sic duplr. sicut memoria. sed solū p actu r iteo nunqz significat potentiam sicut memoria

Queritur. Utruz fantasia sit vna potentia ab alijs distincta Dicendum q non.

Arguitur Dd sic qz Aresto. postea deimit de fantasia qd3 pmi spēal' sensus Dd3 qz Aresto pot fantasia vt est actus sensuū inte rior qz dt q est motus factus a sensu fm actū

Arguit. Est vna opatio i aialib? q nō pueit alicui pdictoz sensuū s; pponere spēs cū spē r intētiōem cū spē. q erit vna noua pōna s; san

Sancti
Duplex
f. ubi
f. ubi
f. ubi
f. ubi
f. ubi

autem dicitur
quod dicitur

ca q sit
superioribus
superioribus

qz per p
appetitus
motus
st de

Memoria
dicitur modus

In 3 q

Handwritten marginal notes at the top of the page, including "Sensus meracis sunt perfecti" and other philosophical fragments.

Sensus meracis sunt perfecti

Handwritten marginal notes on the right side of the page.

Libert

Secundus

tafia. Adm q illa opatio reducif ad stute cogitativa r hoc sic prz. qz tales opatoes no fi unt in oib' aialib'. sed solu in hoibus. si em fi erent in oibus alijs aialib' cu fantasia sit pnci pin mot' sequeret q aialia indeterminate mo/ merent. no em pnt h iudicare esse fantasia sic coringit in homibus. r ideo fm oem fantasia mouerent r p pns indeterminate. fiut g iste opatoes per stute cogitativa inqtu cogitati/ ua. qd dr notater qz sic i ea est redudatia rois r ppe tales redundantiā habet altiozem opera tionem qz estimatiua in brutis.

Queritur Utru sensus interiores sint p fectiores exterioribus vl' econtra. Adm q interiores snt pfectiores. qz tato aliqua pona est pfectior qsto habet comuni' obiecta. quia omnis pona fert in oia illa q continent sub ei' obiecto g si obiectu est comuni' in plura fert sensus. Sed sensus interiores habent dignio ra obiecta r communioza vt dictum est prius ergo tales potentie sunt digniores

Arguitur. Agēs ē digni' passo. sz sensus etiores agūt i intiozes gētozes snt digniozes snt snt' interiorib' Adm q duplr aliqd agit in alterz. Uno mō actione pphica r reali quo mō ignis agit in aquā r sic agēs ē sp digni' pa tiēte. Alio modo aliqd agit i alterz actōe intē tionali sicut sensibilia agūt i sensus. r sic nō o/ por tet agēs digni' cē patiēte. Et rō illius est qz tūc patiēs recipit formā digni' qz ē in agē te r sic sensus exteriores snt pncipia immuta di sensus interiores snt spm intentionales r ideo spēs sensibil' digniori mō ē in sensu supio ri qz i sensu inferiori. Et sile isti' pōt sumi de sensibili r sensu qz manifestū ē q sensibile agit in sensu r tū sensus est iperfectior sensibili

Quoniam autē dua

Postqz Aresto. determinauit de sensib' interio ribus. Hic int endit ondere dñiaz inter sensū r intellectū r hoc ppter āriquos qui dicebāt sensum r intellectum esse idē. Primo g ponit opiniones āriquoz. Secdo ponit ppria sentē tia ibi. de pte aut anime. Primo ponit opinio nes. sedo reprobāt eam. r ex eius reprobatione inquirat quid sit fantasia. fuit g opinio anti quoz q intellectus esset sensus. Et pmo pbat h p opinionē oim āriquoz. Secdo adducit au toritates aliquoz āriquoz in speciali. Circa pñū ponit rōez oim āriquoz. qz sic ē q aiata r inanimata dñit motu r sensu. arguebant ait tiqui q intelligere esset sentire. Et hoc sic qz in tellectus iudicat r cognoscit r etiam sensus et

go intellectus est sensus. quia potentie distiuv guuntur r ydempticantur penes actus

Arguit Contra suppositū. Snt ml'ta aia lia q nō hnt sensū g suppositū ē falsū scz q ani mata dñit ab inaiatis motu r sensu. Adm q Aresto. h loquit de pfect' aiatis qualia snt animalia quia oia animalia habent sensum. de motu spcaliter est ddm quia etiam aialia oia hnt in se motū r licet nō habeāt motū pgressi uū r locale habent tū motum alimentu r nutri menti ad omnem dñiam positionis

Queritur. Utru argumētū āriquozū qd ponit in textu valeat. Adm q nō. qz arguit ex pur' affirmatis i scda figura r iō est fallacia accidēt'. nō em oz q si aliqua duo qliter cūqz pueniāt i vno tercio q illa duo pueniāt int se ē em magna dñia int cognitionē intellectiaz r sensitiaz. qz nō omne iudiciū spectat ad sensū sed iudiciū de sensibilibus. r nō omne iudiciū spectat ad itellectū sz iudiciū de itelligibilib' Et p h soluit argumētū qn sic arguit. Ubi cū qz est vn' actus ibi est vna pona. sz sensus r in tellectus habent vnuz actū. g sunt vna pona. Adm ad maiorē q quecūqz hnt vnū actū pp uz illa snt vna potentia. sed iudiciū est act' co munitis ipsi' sensus qz etiā cōuenit intellectui iudicare autē de sensibilib' est pprius act' sen sus sic dictū est. si em distingueret pōne p act' cōmunes tunc visus r auditus essent vna pō tētia quia ambo iudicant qd tū est falsū. qz visus iudicat de colore r auditus de sono

Et āriqui sapere et

Hic ondit specialiter de quibusdā āriqz qno dicebant sensū r intellectū esse idē et adducit duos scz Empedocle r Homerū. Dicebat em Empedocles q voluntas augeret in hominib' r in alijs scz brutis ad pñs. Et rēp' pstat altera sapere. i. voluntas r intellectus hnt aliā r aliā opatōem ppe influz copoz celestū. Deñ allegat dictū Homerū q dixit q tal' est intelle ctus i terrenis homibus qualē inducit indie paterviroz r eorūqz scz sol. i. tal' est intellectus in hoibus qlem inducit stus copoz celestū que stus hic intelligit p solē. sol' em dr pater virozum. quia sol r homo generāt homines. r etiāz r eorū. i. planetarū qui planete dicebāt dij apud antiquos. Et istis autoritatib' vole bāt sic arguere. Illud ē in organo corporeo qd subdit isturui copoz celestū. qz copoz cele stia nō pnt agere nisi in corpa. sed fm istas au toritates intellect' r voluntas subdunt corpi bus celestib' qz immutātur alio et alio influ/

Handwritten marginal notes on the left side, including "In aliquo est malum" and "In aliis animalibus".

Handwritten marginal notes on the left side, including "In aliis animalibus" and "In aliis animalibus".

Handwritten marginal notes at the bottom left corner.

Voluntas augeat d' h' o' n' u' m' b' u' s
Corpora celestia possunt agere in nostris intellectibus

D In Anima

ergo intellectus et voluntas sunt in organo corporali. illud autem quod est in organo corporali est sensus ergo intellectus est sensus

Queritur Utrum voluntas augeat in hominibus
Dicitur quod voluntas potest dupliciter capi. Uno modo per habitum et sic augeat per comparationem ad obiectum quod quicquid voluntas vult plura quam prius habuit et illo modo intellectus etiam potest augeri. Alio modo accipitur voluntas per potentiam et sic voluntas proprie non augeat. Unde auctoritas Empedoclis non est vera que voluit quod voluntas augeatur in fluxu corporum celestium que auctoritas sic intellecta est omnino falsa sicut infra patebit

Queritur Quis dicat pater viros et deos
Dicitur quod antiqui intellexerunt per patrem viros et deos ipsum solem. Et ratio est quia sol dicitur pater viros et hominum sicut patet secundo philosophorum ubi dicitur. sol et homo generat homines. Est tamen verum quod per solem non intelligitur corpus solare. sed influxus omnium corporum celestium qui potest provenire significari per solem. Et duabus causis. Prima est quod influxus fit principaliter per planetas. et sol est principium planetarum. quod illuminat omnes alios planetas et per lumen fit influxus sive actio in ista inferiora. Secunda quod influxus solis est nobis notior quam influxus aliorum planetarum. Videmus enim quod per motum et influxum solis ista inferiora alterantur quod per eius accessum crescunt terrenascentia et per recessum decreverunt sed a notioribus nobis alia tenemus. Secundo dicitur sol esse pater deorum. id est aliorum planetarum quod habent causalitatem istorum inferiorum propter participationem actionis divine. quod planete sunt particulares cause aliquorum effectuum sicut deus est causa vultus omnium rerum. Item quod credebatur corpora universi esse animata per informationem deorum. Est tamen veritas sol pater deorum. id est planetarum non secundum substantiam quod alii planete non causant a sole secundum substantiam sed secundum aliquid quod accendit scilicet lumen. quod omnes planete recipiunt lumen a sole

Queritur Utrum corpora celestia possint agere in nostrum intellectum.
Dicitur quod dupliciter aliquid dicitur agere in alterum. Uno modo directe et per se et sic corpora celestia non possunt agere in nostrum intellectum. quod habet dicitur directe et per se agere in alterum cuius propria actio directe recipitur in passum. Exempli gratia. nos dicimus quod ignis agit directe in aquam quod aqua recipit formam ignis directe. scilicet calorem. quod autem corpora celestia non possunt sic agere in nostrum intellectum patet. quod forme et actio corporum celestium sunt corporales scilicet tales forme non possunt esse in intellectu qui est incorporeus. et ideo nulla forma corporis celestis potest per influxum eius duci in intellectum. Item ex alio. omne agens debet esse

dignus passio. sed ex tota natura intellectus est dignior corporibus celestibus quam immaterialia et incorporea si digniora corporalibus et materialibus. Alio modo potest aliquid agere in alterum indirecte et per accidens. et hoc contingit quando aliquid agit in alterum per se cui contingitur aliquid quod vult actio eius in quod alterum per se agit et sic corpora celestia agunt in nostrum intellectum in quantum sunt corpora celestia agunt in virtutes sensitivas quibus coniungitur intellectus et eisdem videntur in ministerium. Unde actio intellectiva potest impediri ex turbatione sensuum inferiorum. sicut patet in eo qui ambulat ministerio baculi in quo potest impediri ambulatione sine eo quod operatio fiat circa eum sed solus per abstractionem baculi potest impediri ambulatione eius.

Est tamen sciendum quod dicitur agunt corpora celestia in intellectum et voluntatem quibus indirecte. quod intellectus potest omnino impediri a sua operatione propter impedimentum virtutis sensitivarum. quod impedimentum quod potest fieri a corporibus celestibus. ideo corpora celestia sunt per accidens impedire omnino operationes intellectivas. sic autem non est de voluntate quod quibus voluntas possit aliquoties inclinari ex virtutibus sensitivis non tamen potest omnino impediri. Et ratio ista est quod intellectus proprie vult sensibus quibus voluntas. Necessario est enim quicquid intelligere fatasmata speculari. sed non oportet in actu voluntatis fieri conversionem ad fatasmata. Ex quo sequitur quod dicitur ab aliquo movere voluntas intellectus fantasia et corpus quod voluntas efficaciter movetur a solo deo et hoc ideo quia ex quo sol deus est summum bonum sic potest efficaciter voluntatem inclinare. sed intellectus movetur a bono angelo sed non voluntas saltem efficaciter. fatasmata autem movetur a malo angelo sed non intellectus nec voluntas sed corpus immediate movetur a celo et etiam ab aliis precedentibus scilicet a deo et a bono angelo et a malo angelo.

Arguitur Omne multiforme habet reduci ad unum forme scilicet operationes humane sunt multiformes sed habent reduci ad actionem unam scilicet corporum celestium. Dicitur quod in istis inferioribus sunt duplices actiones. Quaedam sunt naturales et tales actus reducunt ad unum forme motum celi qui motus celi est causa omnium talium actionum. Alie sunt actiones spirituales. et tales reducunt ad aliquid immateriale et incorporeale sic est intellectus divinus. Per hoc ergo dicitur ad argumentum quod omne multiforme reducitur ad unum forme sibi proportionatum sic multiforme spirituale reducitur ad unum forme spirituale.

Arguitur Utrum quod corpora celestia etiam possint influere in aliquid spirituale quod corpora celestia movetur ab intelligentiis immaterialibus. sed gratia talium substantiarum immaterialium possunt influere in aliquid immateriale

Alio modo aliquid agere
117 de leonibus
118 de pedibus aliquid
119 de pedibus

quod voluntas potest per aliquid
autem movetur per motum
autem impediri

pro motu per se

Dicitur

voluntas

Summa

Dicitur aliquid
agere in aliquid

Sto Aristoteles
p[er] se agere
Huiusmodi

dom q[ue] substantia sp[irit]ual[is] pot[est] agere i[n] aliq[ui]d
dupl[ic]i. Uno mo[do] absq[ue] instrum[en]to medio cor-
pali. z sic utiq[ue] suba sp[irit]ualis pot[est] agere i[n] imma-
teriale. sic em[en] dicitu[r] e[st] q[uo]d intellect[us] moueat a ho-
mo agelo. Alio mo[do] substantia sp[irit]ualis agit i[n] alte-
ru[m] p[er] mediu[m] corpale quo utit[ur] sicut instrum[en]to
et sic solu[m] substantia sp[irit]ual[is] pot[est] agere in corpale
q[ue] tunc effect[us] no[n] sequit[ur] natura[m] p[ri]ncipal[em] agens
sed natura[m] ip[s]i[us] instrum[en]ti. sic p[er] in sil[ic]i q[ui]s
artifex per intellect[us] p[er]acticu[m] faciat domu[m] tu[m]
q[ue] in tali op[er]at[i]o[n]e utit[ur] instrum[en]to materiali sic
facit aliq[ui]d materiale sc[ilicet] domu[m]. cu[m] igit[ur] intelli-
gencia op[er]e p[er] mediu[m] corpale q[ue] e[st] celu[m]. sic p[er] ta-
le i[n]fluencia no[n] pot[est] influere nisi i[n] aliq[ui]d corpale

Contra p[er] sua facta p[er]p[et]ua
p[er] se p[er] se dicitur p[er] se
q[ue] p[er] se dicitur p[er] se
mod[us] q[ue] p[er] se dicitur p[er] se
mod[us] q[ue] p[er] se dicitur p[er] se
mod[us] q[ue] p[er] se dicitur p[er] se

Arguit. Astrologi iudicat de intellectib[us]
humanis ex corpib[us] celestibus. q[ui] a ce[lest]i h[um]ani
subdit[ur] corpibus celestibus. // D[icitu]r q[uo]d e[st] duplex
iudiciu[m]. aliq[ui]d e[st] iudiciu[m] certu[m] q[ue]d sumit[ur] a cra-
ca t[em]p[or]e. z tale iudiciu[m] de actib[us] h[um]anis no[n] pot[est]
sumi ex corpibus celestibus q[ue] corpora celestia
no[n] su[n]t ca[us]a h[um]ana[rum] actionu[m] sic dicitu[r] est. Aliud
e[st] iudiciu[m] co[n]iecturale q[ue]d e[st] multu[m] incertu[m]. sic
p[er] astrologi ex corpibus celestibus co[n]iectura
re de opib[us] h[um]anis. Luvus ro[ta] e[st] q[ue] hoies ple-
ru[m]q[ue] p[er]sequit[ur] inclinatio[n]es ca[us]atas ex passio-
b[us] sensitivis sic hoies irati naturalit[er] appetu[n]t
bellat[ur] lites q[ue] ergo corpa celestia p[oss]unt agere i[n] or-
gana sensitiva. ideo p[oss]unt incliare hoie[m] ad ali-
qua[m] passionem. z q[ue] hoies sequit[ur] passiones ut
dicitu[r] e[st]. q[ui] p[oss]unt co[n]iecturalit[er] p[re]dicere illud q[ue] na-
turalit[er] p[er]sequit[ur] tales passiones. Ita tu[m] natura-
lis inclinatio no[n] necessitat hoies ad agendu[m] sic
nec ho[n] necessario sequit[ur] passio[n]es q[ue] iratus no[n]
sp[er] litigat. Et sic d[icit] P[to]lomeus in centilo-
gio. sapiens d[omi]nabit[ur] astris. i. inclinationi ca[us]ate
ex astris Ex quo pot[est] elici q[uo]d duplices su[n]t op[er]a-
t[i]o[n]es i[n] rebus Queda[m] su[n]t pure naturales z sup[er]n-
tales op[er]at[i]o[n]es corp[or]u[m] celeste h[ab]ent plenu[m] dominu[m]
z ideo pot[est] astrologus iudicare d[e] ill[is] op[er]at[i]o[n]ibus
sic de futura pluvia. Alie su[n]t op[er]at[i]o[n]es q[ue] dep[en]-
dent ab intellectu z voluntate z ill[is] solu[m] pot[est] iu-
dicare co[n]iecturalit[er] z ideo vanu[m] z superstici-
osu[m] e[st] iudicare de actionib[us] voluntarijs.

Omnes eni[m] hi intel

De i[n]tellectu p[er] se dicitur p[er] se

Hic p[ro]ter Aristo. o[mn]i dicit[ur] ca[us]a positio[n]is a[n]tiq[ue]z
q[ue] se[ntent]ia dixeru[n]t intellect[us] esse corp[or]al[em] i[n] or-
gano corporeo. Fuit em[en] ro[ta] eor[um] ista. Omne si-
mile cognoscit p[er] sil[icet]. Sed intellect[us] cognos-
cit res corp[or]ales q[ui] habet natura[lem] similitudi-
ne ad res corp[or]ales. Exempli gra[ti]a. ut intellec-
tus cognoscens asinu[m] habet i[n] se natura[lem] si-
militudine[m] asini Sed d[omi]n[us] q[ue] duplex est sil[icet]

tudo Queda[m] e[st] similitudo aliq[ue]z i[n] natura sic
filius e[st] filius patri. z omne genitru[m] est filie gene-
rati z sic intelligebat antiq[ue] ista p[ro]p[os]it[i]o q[ue] mo-
e simpl[ic]i[ter] fla. Alia est similitudo p[ro]p[os]it[i]o[n]is que e[st]
f[or]m[am] sp[irit]u[m] illius q[ue]d cognoscit. z sic e[st] vez q[ue] file
a filio cognoscit. q[ue] intellect[us] cognoscens hoies ha-
bet i[n] se sp[irit]u[m] intelligibile[m] z immat[er]iale ip[s]i-
sius hois z sic intellect[us] e[st] filius hois f[or]m[am] p[ro]p[os]i-
t[i]o[n]em quia f[or]m[am] sp[irit]u[m] intelligibile[m].

Duplex
f[or]m[am]

Et tamen oportuit

Hic p[ro]bat opinio[n]es a[n]tiquo[rum] p[ro]prio q[ue]ntu[m] ad
ca[us]a[m] positio[n]is. Sec[un]do q[ue]ntu[m] ad ip[s]az positio[n]e[m]
Et p[ri]mo q[ue]ntu[m] ad ca[us]a[m] dices. q[uo]d a[n]tiq[ue] assignates
ca[us]a[m] cognitio[n]is esse similitudines cognoscens ad
cognitu[m] insufficiet locuti su[n]t. q[ue] etia[m] debebant
assignasse ca[us]a[m] receptio[n]is. z h[ic] ideo q[ue] ignorat[i]o
tia v[er]o receptio e[st] mag[is] p[ro]p[ri]a hoibus q[ue] cogni-
tio. p[ro]prio q[ue] ho[n] nascit i[n] ignorantia ideo ma-
iori t[em]p[or]e i[n]est hoibus. Ite ignorantia h[ic] ho[n] a
se sciam aut ab alio. q[ui] mag[is] p[ro]p[ri]a e[st] ho[n] habe
re ignorantia[m] q[uam] sciam Nec pot[est] dici q[uo]d cotra-
tus rei similis sit scientia et contactus dissimi-
lis sit receptio q[ue] cadit e[st] scia p[ro]prio z sic erit
ide[m] mediu[m] de scia z ignorantia sine de receptio[n]e

q[ue]ntu[m] ad
ca[us]a[m]

Quod quide[m] igitur

Hic Aristo. imp[ro]bat op[er]at[i]o[n]e[m] a[n]tiquo[rum] f[or]m[am] se
postq[ue] e[st] ip[s]am h[ic] h[ic] ca[us]a. Et h[ic] facit Aristo
ex tribus p[ro]prio p[ro]bato q[uo]d sapere no[n] e[st] sentire. q[ue]
intellect[us] no[n] e[st] sensus. q[ue] s[ap]ere spectat ad in-
tellectum et sentire ad sensu[m]. Secundo senti-
re z intelligere differunt. q[ue] sensus z intellect[us]
Tertio q[ue] ea que sequunt[ur] itellectum d[omi]n[us]
ab his que sequunt[ur] sensu[m]. ergo etia[m] d[omi]n[us] sensus
z intellect[us] p[ro]p[ri]u[m] ergo sic p[ro]bat q[ue] sentire in-
est omnibus animalibus. sapere autem i[n]est
paucis aialibus. i. hominibus. Uel etia[m] i[n]est
alijs aialibus p[er] similitudine[m]. pot[est] em[en] dici q[uo]d
aialibus disciplinabilibus i[n]sit sapere

q[ue]ntu[m] ad
ca[us]a[m]

Intelligere aut[em] con

Hic p[ro]bat duabus ro[n]ib[us] q[uo]d differant[ur] sentire z
intelligere Quar[un]d[am] p[ri]ma stat i[n] hoc. quia cotin-
git intelligere recte z no[n] recte. i. vere z false. q[ue]
quida[m] su[n]t habitus quibus no[n] p[ro]tigit assentire
falso sicut su[n]t p[ro]videntia z scia Aliqui su[n]t ha-
bitus quibus contingit assentire falso sic opi-
nio z suspiciu[m] q[ue] cotingit intelligere no[n] recte
id e[st] false. s[ed] sensus o[mn]is e[st] verus qui e[st] circa
p[ro]p[ri]u[m] sensibile.

q[ue]ntu[m] ad
ca[us]a[m]

Arguitur. Ita probatio non differt a
p[ro]prio quia sapere z intelligere idem su[n]t.

De lxx Anima

Dom q sapere & intelligere ueniunt in hoc q sunt actus intellectus sed in alio dicit qz sapere significat iudicium de ipso intelligibili. s; intelligere significat apprehensionem ipsius intelligibilis. & ideo aliquis habitualiter intelligit aliquid quod tamen non sapit.

Arguitur. Contra primam partem rationis Intellectus est spiritus uerus & male dicitur quod intellectus aliquis sit uerus & aliquis falsus. Dom q intellectus accipitur dupliciter. Uno modo ut significat habitum intellectuale & sic intellectus est uerus habitus ex his habitibus quibus non contingit assentire falso. Alio modo accipitur intellectus per positionem intellectuale. Et sic intellectus potest tripliciter capi quo ad triplicem operationem. Sapientia est intellectus quo ad primam operationem. Dom est quod intellectus in prima operatione per se semper est uerus. i. si quod fertur in propria sui obiectum quod conuenit sibi per se sic circa quod dicitur rei materialis non recipit intellectus. Alio modo capitur intellectus in prima operatione per accensum in quantum se habet intellectui aliquid compositum quod accidit intellectui in prima operatione intellectus et tunc etiam intellectus potest esse falsus in prima operatione. Hoc autem contingit dupliciter. Uno modo quando diffinitio unius rei attribuitur alteri sicut si diffinitio a fini attribuat huius. hoc autem fieri non potest absque compositioe. Alio modo contingit falsitas in prima operatione quando partes diffinitionis inepte adiuuunt componunt sic si aliquis per diffinitionem huius componat aliquid rudibile. Si hoc loquimur de secunda operatione intellectus tunc est distinguendum quod uel talis est causa operationis intellectus uel talis est circa conclusiones. Si circa conclusiones tunc potest esse falsitas in intellectu sicut patet in conclusionibus syllogismi dyalectici uel sophistici. Uel talis operatio uel talis est circa principia. hoc iterum contingit dupliciter. quia uel sunt talia principia propria. i. specialia uel communia id est ex eorum terminis composita. Primum contingit receptum fieri circa principia quod ut dicit Aristoteles. primum posteriorum. Non est necessesse quod quilibet uocem cognoscere suppones. i. principia specialia. sed necesse est eum cognoscere dignitates. i. principia communia. Alio modo uel talis est intellectus noster circa principia communia in eius operatione secunda & sic spiritus est uerus quod assentit absque errore principijs speculabilium per habitum innatum intellectui speculatio quod dicitur intellectus. & assentit certitudinaliter principijs practicis per habitum innatum intellectui practico quod dicitur sentire. Si intelligat de intellectu secundum tertiam operationem tunc est quadruplex discursus scilicet demonstratiuus dyalectice socratice. falsigraphus. Non ergo dicitur intellectus recipi in tertia operatione in discursu demonstratio s;

lene recipit in alijs & sepe in sophistico & falsi phor & quod in dyalectico. Et quod sumit intellectus tertio quod loquendo de operatione secunda ipsius intellectus tunc intellectus quodammodo contrariatur seipsum in modo cognoscendi. quod intellectus multoties recipit circa proprium suum obiectum. quod circa propria principia et conclusiones. s; sensus non recipit circa proprium obiectum licet circa sensibile commune. Secunda ratio stat in hoc quod sentire in est omnibus animalibus. s; intelligere inest solum animalibus quibus inest ratio. i. animalibus rationalibus. & sic inest solis hominibus. Ex quo potest sumi tale argumentum quod illa non sunt eade que abinice separent & in diuersis reperiuntur sed intelligere & sentire abinice separent & in diuersis reperiuntur. ergo non sunt idem.

Fantasia autem alte

Hic sequenter probatur secundum sensum non esse intellectum per ea que sequuntur sensum & intellectum. Et potest sic sumi ratio. illa sunt diuersa quibus proprietates sunt diuersae s; alia est proprietas sequens intellectum s; opinio & alia est proprietas sensus s; fantasia ergo intellectus & sensus non sunt idem. quod autem fantasia non sit opinio probatur duabus rationibus. Prima est. fantasia habet cum uoluntate. s; opinionem non habemus cum uoluntate. ergo fantasia non est opinio. Ratio est quod fantasia. ut infra dicitur est operatio sensuum interiorum & precipue dicitur cogitatio. s; dicitur cogitatio potest componere species rerum sensibilium ad inuicem. & sic potest fantasiari quando uult. s; opinio in aliquo generatur per aliquam rationem uel auctoritatem. s; talis ratio non habet ad placitum ergo non possumus opinari quando uolumus.

Arguitur. Opinio non separatur a fantasia & sunt idem. Dom quod opinio non uel proprie duo. quod quibus opinio non posset separari a fantasia cum operatio intellectuale dependeat a sensitua tamen fantasia potest separari ab opinione sicut in brutis. Secundo est dicendum quod quibus etiam nunquam separaretur adhuc non sequitur quod sunt idem. sic patet in simili de homine & risibili.

Amplius autem tamen

Hic ponitur secunda ratio quare fantasia non est opinio & stat in hoc. Illa sunt diuersa que habent diuersas conditiones. s; opinio & fantasia habent diuersas conditiones quod ad opinionem sequitur passio & appetitus. quod si aliquis opinetur aliquid terribile uel sperabile tunc statim speramus uel timemus sic autem non est de fantasia quia si fantasiemur aliquod terribile tunc non timemus s; desideramus illa que sunt secundum fantasia ac si apparerent nobis in picturis. In picturis autem terribilium non terremur. Deum enumerat Aristoteles. illa que spectant ad operationes

Hic probat se non esse intellectum

Libe

Secundus

intellectualē. Et ponit tria scz sciam. opiniōes et prudētia Rō dīe posita in scda rōe p̄mīsa iter opiniōem et fantasia est ista. qz appetit nō mouet ad simplicē apphēsiōes rei q̄le signi ficat fantasia. sed si appetit debeat moueri opz q̄ aliqd apphendat sub rōe boni vel mali. hoc aut facit opinio scz p̄ponēdo aliqd fantasiatū esse terribile vel sperabile. et h̄ idō est qz p̄ opi nionē nos iudicam⁹ aliqd ita eē sicut opinat. sed p̄ fantasia nō iudicam⁹ ita eē sicut fantasia mur ḡ fantasia non mouet appetitū. Circa qd tū sciendū est q̄ in brutis ex fantasia sequit̄ pas sio i appetitū. et h̄ est idō qz virt⁹ estimatia opat̄ in eis sicut opinio in hoibus. et idō qn̄ fantasia tur bruta tūc nō p̄gnosct̄ talē fantasia eē fan tasiaz. h̄ aut fit in hoibus in q̄bus rō iudicat fantasia iam sensibilem esse fantasia

Arguit̄ dicit̄ q̄ in hoie fantasia seq̄tur ap petitū sicut in melacolicis. tales em̄ hnt fanta sia de rebus quā sequit̄ et fm̄ quā opant. Di cēdū q̄ fantasia accipit̄ duplr. Uno mō put apphendit fantasia sub rōe fantasmat̄. et sic nūqz ad fantasia sub rōe fantasmat̄ seq̄tur passio Alio mō accipit̄ put apphendit fanta sia sub rōe veri boni aut mali. et sic melacolicis apphēdit fantasia qz eoz organa sunt mul ti sicca qz sunt de natura terre et dominio. i sic cis aut organa spēs multū firmatur idō iudi cāt de sp̄bus sicut de rebus apphēnsis. ḡ fanta sia in eis accepta illo mō pōt h̄re appetitū con formē ad tale fantasia.

Querit̄ Quare Aresto. solū enumerat tria p̄ncipia p̄gnoscedi. Dm̄ qz p̄ncipia cog noscedi pnt̄ multiptr̄ capi. Uno mō fm̄ gene rālē rōem iuentā in p̄ncipiis cognoscedi. et sic sunt solū tria. qz ois p̄gnitio est de re certa vel de re dubia. Si de re dubia sic ē opinio sub q̄ p̄phēditur suspiciū. Si est de re certa l̄ ē circa p̄ncipia vel circa p̄clusiōes. Si circa p̄ncipia sic est itellēns sub q̄ p̄phēditur sinderesis et sapia. Si ē circa p̄ncipiata. i. p̄clusiōes sic est scia sub q̄ p̄phēditur prudētia et ars. Alio mō pnt̄ capi p̄ncipia p̄gnoscedi fm̄ relacōem ad originē. i. in ordie ad illa ex q̄bus oriuntur. et sic fm̄ plato nē sūt q̄ttuor p̄ncipia p̄gnoscedi. qz plato attribuebat itellēm ydee vnitatis sicut p̄ncipio. et attribuebat sciam dualitati et opiniōē trinitati et sensum attribuebat q̄ter nario. Tertio et vere pnt̄ p̄ncipia p̄gnoscedi ordinarī p̄ pacōem ad obiecta et sic sunt sep tem. qz sunt q̄nqz q̄bus nō p̄tingit assentire fal so. i. qz obiecta nō recipiūt in falsitate. et sunt intellectus. sapia. scia. prudētia. et ars. qz circa

obiecta scie nō recipimur. si em̄ aliqd scia tūc circa h̄ recipi nō possum⁹. Sūt aut̄ duo quib⁹ p̄tingit assentire falso sicut opinio et suspiciuz. Et sufficientia illoz sic sūt. Dis habitus intellectual̄ aut sic informat̄ intellectū qz circa eius obiecta nō p̄tingit assentire falso vel p̄tin git assentire falso. Si scdm̄ h̄ est duplr. qz vel itellēns tenet obiectū talis habit⁹ cū formi dine debili et opposito et sic est opinio. vel cum formidine et opposito et sic est suspiciū. Si p̄mū h̄ est duplr vel est circa p̄ncipia vel circa cōclu siones Si p̄mū. vel est circa p̄ncipia eendi et sic est sapientia. qz sapia est de p̄mis causis essendi rerū sicut sunt deus et intelligentie vel est circa p̄ncipia p̄gnoscedi et sic est itellēns sub quo p̄phēditur sinderesis. qz sicut itellēns ē ha bitus p̄creatus circa p̄ncipia speculabiliū ex stens in intellectu practico in ordine ad prin cipia practica siue rerū opabiliū. vel est circa p̄clusiōes et h̄ est duplr. qz vel tales p̄clusiō nes sunt necessarie vel p̄tingētes. si sunt necessa rie sic est sciētia. si sunt p̄tingētes h̄ est duplici ter. qz vel circa agibilia aut circa factibilia Si circa agibilia sic est prudētia que ē circa illa q̄ fiūt p̄ opationē immanētem. Si aut̄ est circa factibilia et circa illa que fiūt per opationē tra scuntem sic est ars.

Arguitur. Intellect⁹ est potētia ergo nō est habitus. Dm̄ qz itellēns sumit̄ q̄nqz mo dis. Primo mō p̄ tota substātia anime intel lectiue et sic dicim⁹ qz itellēns est sepabilis a corpe. i. tota substātia aie itellectiue est sepabi lis a corpe. Alio mō accipit̄ pro potētia intel lectiua et sic dicimus qz duplex est intellectus in anima rationali scz agens et possibilis Ter tio mō sumit̄ intellectus p̄ habitū itellēnali q̄ est in tali potētia. et sic dicim⁹ qz sunt q̄nqz ha bitus intellectuales. i. q̄nqz sunt habitus qui sunt in intellectu. Et hoc dicit̄ ad dīam habi tū moralium quia virtutes morales nō sunt in intellectu sed in appetitū. Quarto modo ac cipitur intellectus pro actū intelligendi et sic dicim⁹ petru habere bonū itellēctū. i. bonuz actū intelligendi. Quinto mō accipitur intel lectus pro re intellecta. et sic dicim⁹ qz Iohes et petrus habent vnum intellectum id est vniū obiectū intellectus. vel vniā rem intellectam. et sic Aresto. tertio hui⁹ dicit̄ qz scēda opatio intellectus est compositio intellectū id est re rum intellectarum. Per hoc ergo dīcēdū est qz intellectus q̄nqz significat potētiā q̄nqz habi tū. Cui⁹ rō est qz q̄nqz aliq̄ potētia fert̄ in aliq̄ qdā ordine tūc illd̄ p̄ncipiū latōis pōne

Handwritten marginal note in the left margin.

Handwritten marginal note in the left margin.

Handwritten marginal note in the left margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

in primū in qđ fertur talis poñia vocat nomie pone qz ergo intellect⁹ pri⁹ fert in principia qđ in p̄clusiones ideo habit⁹ quo fert in principia vocatur noie poñie. Si ē est de voluntate qz ille actus quo voluntas fert in finē vocatur voluntas sed ille actus sine illa actio qua voluntas fert in media vocatur electio

Arguit Intellectus noster vnica relatōe fert in principia et p̄clusiones. q̄ nō oꝝ ponere plures habitus. Dōm q̄ intellectus n̄r p̄t ferri in principia dupl^r fm q̄ p̄cipia capiunt dupl^r Uno mō absolute et sic nō fert sil in principia et p̄clusiones sed in principia tm̄. Alio mō accipiunt p̄cipia cū applicatione ad p̄clusionē. et sic fert intellect⁹ sil in p̄cipia et p̄clusiones. p̄mū fit p̄ habitū intellect⁹. sed m̄ fit p̄ habitū sciētie quia aliq̄s p̄ intellectū assentit p̄cipijs et p̄ sciam sil cognoscit principia et p̄clusiones q̄ cognoscit totā demonstratiōe

Querit Quare nō est aliq̄s habit⁹ in volūate inclinās ad bonū sicut ē habitus intellect⁹ inclinans ad verū. Dōm q̄ voluntas de se significat inclinationē ad bonū vlt et ideo nō oꝝ q̄ sibi p̄iungat habit⁹ inclinans ad bonū. sed intellectus nō significat inclinationē ad verum et iō oꝝ q̄ sibi p̄iungatur habitus inclinans ad verū. si igitur hoc verū est speculatiuū. tunc est ipse intellectus. si aut hoc verū est practicū tūc est habit⁹ q̄ vocat sinderis.

De eo aut q̄ intel.

Postq̄ Aresto. determinauit q̄ fantasia nō sit opinio. n̄r incipit determinare quid sit fantasia Et dicit q̄ cū fantasia sit v̄rus fm quam in nobis fantasma dicim⁹ fieri. ergo fantasia erit habitus aut potentia quib⁹ discernim⁹ fm a falso cuiusmōi sūt q̄ttuor fm̄ Platonē. s. s̄sus intellectus. scientia et opinio. Intellectū s̄o at̄ buebat ydee vnitatis. qz intellect⁹ est circa p̄cipia tm̄ Scientiā attribuebat dualitati. qz p̄cedit ex p̄cipijs ad p̄clusionē Opinione attribuebat trinitati quia opinio p̄cedit ex vna scita et alia opinata. Sed sensus attribuebat q̄ter nario quia inter figuras corpales quadrāgul⁹ est prima figura. p̄ h̄ solū argumentū si dicat q̄ sint plura principia qđ q̄ttuor Dicendum q̄ Arestoteles ponit tantum h̄ principia cognoſcendi fm̄ Platonē.

Quod quidem non

Quia Aresto. dicit q̄ fantasia p̄tineat sub aliq̄ genere poñiaz sine habituū. h̄ n̄r intendit inquirere sub quo genere p̄tineat. Et p̄bat q̄ sub nullo iam dicto Primo q̄ nō p̄tinet sub sensu.

Secundo q̄ nō sub scia vel intellectu. Tertio q̄ nō sub opinione Quo ad primū oñt q̄ fantasia nō sit sensus neqz fm̄ actu neqz fm̄ poñiam Non primū qz dormienti apparent multa fm̄ fantasiam. sed in dormiente non est sensus fm̄ actu. et hoc est verū de sensu exteriori q̄a somn⁹ est ligatio sensuū exteriorū. Deinde oñdit q̄ nō est sensus fm̄ poñiam q̄a sic semp̄ adest sensus q̄a aial semp̄ h̄z sensum. i. poñiam sensitua. sed fantasia nō sp̄ adest aialib⁹ ergo fantasia nō est sensus fm̄ poñiam.

Si vero ei idē non

Dic p̄bat q̄ttuor rōnibus q̄ fantasia nō ē sensus Prima stat in hoc Sentire p̄uenit omnibus aialibus quia p̄ sensum aial differt a non aiali. sed fantasia nō inest omnibus animalib⁹ quia nō p̄uenit formice api nec vermi q̄ fantasia nō est sensus.

Arguit Aresto. dicit in p̄cipio hui⁹ sed q̄ fantasia oib⁹ aialib⁹ inest. q̄ male dicit h̄ q̄ aliq̄bus nō inest. Dōm q̄ fantasia capis duplicat Uno mō p̄ fantasia determinata tm̄ et sic solū p̄fectis animalib⁹ inest fantasia et sic nō imp̄fectis Est em̄ fantasia determinata que fit in absentia sensibilis sicut p̄tigit in hominib⁹. quia q̄n̄ sensibilia sunt absentia adhuc hō si vult h̄z de ipsis fantasiam. Alio mō accipit fantasia generaliter put se extendit tā ad fantasiam determinatā qz indeterminatā. et sic omnib⁹ aialibus inest. tūc em̄ nihil aliud est fantasia qz app̄hēnsio sensibilis in eius p̄ntia. et sic imp̄fectis aialiibus inest fantasia.

Arguitur. Videt q̄ apes et formice habeat de terminatā fantasiam. q̄a in absentia sensibilium redeit ad locū v̄n̄ eruerūt. Dōm q̄ apes nō redeit ad loca a quibus eruerunt p̄pter cognitōnē loci quā seruat in memoria. sed p̄ ordinatiōnē autoris nature qui ordinat talia animalia in suos fines. etiā absqz cognitōne. h̄nt em̄ ordinē ad talē finē ex naturali inclinatiōe q̄ p̄uenit eis ex instinctu nature. Si ē est de aranea facit te telā q̄ ei p̄ talē telā capiat muscas nō intēdit sed facit telā ex naturali inclinatiōe et tūc absqz cognitōne tal telā ordinat in suū finē

Postea hi quidem

Dic ponit scđam rōem et stat in h̄. Sensus sūt sp̄ veri circa p̄pria sensibilia. sed multe fantasie sunt false. q̄ sensus nō est fantasia. q̄ aut fantasia sic sunt false p̄z. qz res nō sp̄ corrūdet imaginatiōni n̄re in q̄ fundat fantasia

Amplius aut non

scia ratio

Hic ponit tertia rationem. Et stat in hoc quia quod manifeste fantasmur tunc non dicimus hoc est sed hoc apparet nobis. sed quoniam manifeste sentimus tunc dicimus hoc est et non dicimus apparet nobis. sed fantasia non est sensus. Et dicebat notanter quoniam manifeste fantasmur quod quicquid in nobis est fantasia que non apparet nobis fantasia ut in somno tunc enim iudicamus de speciebus sicut de rebus. sed in vigilia intellectus cognoscit hoc esse fantasia. et ideo nullo modo admittit intellectus ut sciam quod per fantasia apparet nobis

Et quod quidem dicitur

Hic ponitur quarta ratio et est ista. Quicquid in aliquo est fantasia et tamen non sensus ergo non sunt idem. sicut per in dormientibus. quia in ipsis est fantasia et tamen in eis non est sensus exterior

Aut vero neque sepe

Hic probat aliam preterea quod fantasia non est intellectus vel scia unica ratione. et stat in hoc Intellectus et scia sunt semper verorum. sed fantasia quicquid est falsa. ergo non sunt idem.

Reliquitur ergo si

Hic inquit de tertio membro an fantasia sit opinio. Et probat quod non duabus rationibus quarum prima est. Ad opinionem sequitur fides cum unusquisque credit quod opinatur. sed in multis animalibus est fantasia quibus non inest fides credulitas vel assensus. Secunda ratio. ad opinionem sequitur fides et ad fidem sequitur persuasio ad persuasionem sequitur ratio. ergo de primo ad ultimum in quibus est opinio in illis est ratio. Sed multa sunt animalia in quibus est fantasia sine ratione. sed habent fantasia sine opinione.

Arguit. fides non semper sequitur opinionem quia fides est circa aliquid certum. opinio vero est sine certitudine. Dicitur quod fides capit dupli. Uno modo per quacumque adhesionem intellectus ad aliquid cognitum siue sit necessarium siue probabile. Et sic dicitur in quanto tractatu petri hispani quod argumentum est ratio rei dubie faciens fidem. id est assensum probabilem. Alio modo accipitur fides per adhesionem firmam alicui. et sic fides dicitur adhesionem articuloz fidei. et sic non capit hoc. Per hoc dicitur ad argumentum quod fides debet hoc capi primo modo. Est tamen considerandum quod in adhesionem articuloz fidei est aliquid iudicatum cum opinione et aliqua cum scientia. In hoc enim quod fides est firmitas adhesionis sic iudicatur principaliter cum scientia. in hoc autem quod non est iudicatum perfecta in his quibus assentimus per fidem convenit cum opinione.

scia ratio
 et sequitur
 et dicitur
 et dicitur
 et dicitur
 et dicitur

Manifestus igitur

Hic ponit duas rationes ad probandum quod fantasia non sit aliquid compositum ex opinione et sensu. Prima est si fantasia proponeret ex sensu et opinione sequeretur quod eadem opinio sit in eodem esset vera et falsa. sed hoc est impossibile cum contraria non possunt simul esse in eodem. Sequela tamen patet quia contingit quod aliquis de eadem re habeat iudicium secundum sensum quod est falsum et iudicium secundum opinionem quod est verum ut solem esse maiorem tota terra tenetur per opinionem quod tamen ad intellectum et solem esse bipedalem quiritatis tenet cognitionem per sensum. ergo non potest fantasia proponi ex opinione et sensu. Secunda ratio stat in hoc. Si fantasia componeret ex opinione et sensu sequeretur quod aliquis amitteret veram opinionem non oblitus. saltem re neque discredens. quia sensus iudicat oppositum quod tenet pro opinione ideo ex iudicio sensus variaret veram opinionem manente re. Exempli gratia. Ista opinio solem esse maiorem tota terra potest mutari ex iudicio sensus. sicut hoc quod mutet sol sine hoc quod obliuiscat opiniones. et tamen absque hoc quod discredat

Sed quoniam est motus

Postquam Aristotle dicit quid non sit fantasia quia non est sensus nec scientia nec opinio nec aliquid compositum ex sensu et opinione. contra vult ostendere quid sit fantasia ponendo eius definitionem. Et antequam hoc facit permittit aliquas suppositiones quarum sunt quinque. Prima est quod contingit aliquid movere alterum quod est per motum ab alio. et est suppositio respicit motum sensum exteriorum et interiorum quia si sensus exterior sit primo motus a sensibili tunc potest alterum movere sensum interiore quod species sensibilis accepta per sensum exteriorem facit novam speciem in sensu interiore. Secunda suppositio est. fantasia videtur esse quidam motus et hoc est verum capiendum fantasia per actu fantasiam dicitur. Tertia fantasia est solum in habentibus sensum. Quarta est quod contingit fieri aliquid motum in sensu facto in actu quoniam scilicet sensus est primo motus a sensibili tunc etiam in absentia sensibilis potest esse in sensu aliquis motus et hoc in sensu interiore. Quinta suppositio est. motus in quo sensus exterior movet interiore est similis illi motui secundum quem sensibile exteriorem movet sensum exteriorem. et hoc ideo quia est una species sensibilis secundum essentialitatem que primo est in sensu exteriori et postea in sensu interiore.

scia ratio
 et dicitur
 et dicitur
 et dicitur
 et dicitur
 et dicitur
 et dicitur
 et dicitur
 et dicitur
 et dicitur

Et multa autem est

Ponit duas proprietates fantasie. Prima est qd aialia multu opant fm fantasiam. Secda qd fantasia qnqz e vera z qnqz falsa. Et in istis proprietatibus sic pcedit. primo p bat scdam proprietatem interponedo diffinitione fantasie. z post diffinitione probat primam. Probat qd scdam proprietate sic. qz fantasia est motus factus a sensu. sed sensus qnz recipit circa suu sensibile z qnz no recipit. qz circa sensibilia propria sensus no recipit io circa talia est sp vera fantasia. sed sensus sepe recipit circa sensibilia coia z per accns io fantasia q e circa talia sensibilia pt ee falsa. It sensus recipit etia propter magna distantia a sensibili io fantasia q est de reb absen tib pt esse qnqz falsa.

Si quidem igitur

Hic pcludit diffinitione fantasie z dicit Si illa q dicta sut in suppositionib sut vera scz q fantasia est solu in habentib sensum in actu et q exterior sensus mouet interior. Tnc fantasia est mot fact et sensu fm actu.

Quonia autem visus

Hic Aresto. assignat rone vocis quare fantasia dicit hoc noie fantasia. Et dicit q fantasia dr a phos grece qd est lumē latine. lumē aut e pncipiū sentiendi in sensu visus. cuz ergo sensus visus sit principalissimus sensus inter sensus exteriores ideo fantasia bene denominat a lumine z a sensu visus quia a principaliori debet fieri denominatio.

Et quonia immanent

Hic ponit rone pme proprietatis scz qre aialia multa agunt z patiunt fm fantasiam. Et est ista. Species sensibiles manent in sensib interioribus in absentia sensibiliū. Ex quo sic arguitur Sicut sensus fm actum mouet appetitu in p sentia sensibilis qa ex hoc q aliqs cognoscit aliqd statim appetit illud. ita fantasia mouet appetitu in absentia sensibilis. sed ex motione appetitus aialia agunt z patiunt. ergo originaliter fm fantasiam agunt z patiunt. Un pz q aialia agunt fm fantasiam z sequuntur fantasiam. z silt homines habetes intellectū velatū id est impeditū passione infirmitate vel somno. sed homines vtētes ratione agunt et patiunt p iudiciū rōis siue intellectus

Queritur Utr ex isto textu posset elici q sit aliquis sensus altior sensu pummi. Adm q sic qz Arestoteles in textu capituli pcedentis solū efficaciter pbaut q sit aliqs sensus interior

habens illos duos actus de quibus dictum est. z ideo nihil ibi pbaut de stute cogitiua z estimatiua. sed in isto textu dicit Aresto. q aialia multu opant fm fantasiam z qnqz hnt opatione circa illa q no pnt cognosci p sensum pumme io h elicit q sit sensus altior sensu pummi vt est virtus cogitativa

Querit Utr intellectus posset velari p infirmitate passione a somno. Adm q sic. qz intellectū velari est ipsum impediti in suo iudicio. sic hō dr velari oculis qn impedit iudiciū visus de visibilibus. qz ergo ptingit intellectū impediti ex passione infirmitate vel somno ideo intellectus dicitur ex eis velari.

Arguit Materiale no pot agere in imateriale sed egritudo siue passio aliq respicit aliqd corpale. q no pot impedire intellectū qui est imaterialis. Adm q aliquid dr impediti dupliciter. Uno mo p se qa scz impedimentū intrinsece tēgit illā rem q impedit. z sic intellectus no potest impediti p aliqd materiale vt pbat argumētū. Alio mo aliqd impedit p accns qa. s. sit impedimentū in illo qd alteri pungit sine quo ei opatio esse no pot. z sic impedit intellectus ex impedimēto sensus. qa necesse est intellectū opari p stutes sensitiuas. sensus aut impediunt p se ex passione infirmitate z somno. Et hoc est qd solet dici q amor et odiū puerit iudiciū. qa tales passiones trahūt ad se iudiciū rōis.

Querit Utr diffinitio fantasie sit bñ assignata. Adm q sic. Arguit q no. fantasia est quedā cognitio sensitua interior. ergo no ē motus. Adm q motus capit tripliciter. Uno mo p pue fm q diuidit p suas spēs. z sic no est h ad ppositū quia nec est motus augmentationis nec generationis z sic de alijs. Alio mo accipit motus p diffusionē speciei sensibilis ex vna pōna scz referuatiua in pōnam cognitiuā. z sic ē pdicatio cālis. qa fantasia causat ex tali diffusionē speciez. Tertio modo accipit motus p actione quā hz sensus post diffusionē speciei ad pōnaz cognitiuā. z sic est pdicatio ydemptica qa h est ydemptice fantasia. Circa qd sciendū q fantasia significat cognitionē sensuū interiorū z precipue stut cogitatiue estiarie. tal ar cognitio se qd motū speciei sensibilis a pōna referuatiua ad cognitiuā. pcurunt em omes sensus ad fantasiam quia o3 q species sensibilis referat a pōtentia referuatiua ad cognitiuā quia tū cognitio est principalius significatū p fantasiam ideo sensus cognitum pncipalius pcurrit

Arguitur Ex ista diffinitione sequeretur q videre esset fantasia qz est motus factus a fsu fm

Dne fat ppe
pote si pauer
sic

Diff p m
ape

Moty rō tripliciter

Liber

Tercius

Handwritten marginal notes at the top of the page, including 'prie' and 'mou'.

Handwritten marginal notes on the left side, including 'prie' and 'mou'.

actū. **D**ōm q nō omnis motus & cognitio facta a sensu & fantasia. sed motus factus a sensu interiori. Et hoc pbatur ex textu Aresto. q̄a dicit q̄ aialia multu opant̄ fm̄ fantasia qd̄ ē verū de cognitione sensuū interiorū. qz passio/ nes appetitūū iungunt̄ sensibus interiorib⁹ sicut & ipse appetitus
Arguitur Fantasia est poña. ergo nō est opatio qz est poña media inter s̄tutē cogitativam in memoratiuā. **D**ōm dupl̄. Primo q̄ nō est aliqua potētia media inter potētia cognitiuā et memoratiuā sicut pus pbatur est. quia opatio que fm̄ aliquos attribuit̄ fantasiae fm̄ veritatem cōuenit s̄tuti cogitiue. Secūdo **D**ōm q̄ posito q̄ sit vna potētia media adhuc nō accipit̄ hic fantasia p̄ tali potētia. sed accipit̄ hic p̄ actū fantasandi. Sile est de memoria. qz q̄uis significat vna poñam ab alijs distinctaz tñ Aresto. diffiniendo memoriā in libro de memoria & reminiscētia nō accipit̄ memoriāz p̄ potentia sed p̄o actū. Et tantū de scdo libro.

Incipiunt copulata tertij libri de aia

E parte at

anime. Iste est tertius liber de anima fm̄ sanctū Thomā in quo postq̄ Aresto. determinauit de potentijs sensitivis & de eoz obiectis. Conseq̄nter determinat de ipsa potentia intellectiua siue intellectu fm̄ substantiam eius. Ratio ordinis est q̄a ex quo in ista pre incipit̄ p̄prie determinare de intellectu fm̄ ei⁹ naturā. Ex hoc sic arguit̄ q̄mūiora sunt priora vt habet. i. phisicorū. sed poñe sensitivie sūt q̄mūiores intellectiuis q̄a repiunt̄ in plurib⁹. ergo determinatio poñarū sensitivaz p̄cedit determinatiōne potētie intellectiue. Secūda rō. qz poñe sensitivie subseruiunt poñe intellectiue. q̄ oz p̄cognoscere opatiōne poñarū sensitivaz anteq̄ opatio intellectus cognoscat̄.

Querit̄ q̄ sit rō ordinis q̄ potētie intellectiue p̄cedit poñam fm̄ locū motiua. cū tñ poña motiua sit generalior. & fm̄ naturā q̄mūiora sūt priora. **D**ōm q̄ duplex est ordo scz quo ad nos & quo ad naturā. Ordine quo ad nos illa sunt priora que sunt nobis notiora. & sic poña motiua p̄cedit intellectiua tanq̄ nobis notior. **O**rdo aut̄ nature est duplex scz generationis. fm̄ que ordinem impfectiora sunt priora. & sic

itez poña motiua ē prior intellectiua. Et hoc ex duobus quia q̄mūiora sunt priora. sed potentia motiua est q̄mūior. Secūdo qz potentia motiua est materialior poña intellectiua. sed materialia a toto genere sunt impfectiora imaterialibus. Alius est ordo nature p̄fectōis & sic p̄fectiora sunt priora & sic poña intellectiua p̄cedit poñam motiua tanq̄ p̄fectior. Et hoc p̄ ex duob⁹ q̄a potentia intellectiua est imaterial vt dictū est. ergo est p̄fectior. Secūdo qz potētia localiter motiua principiā ab intellectu. sed fm̄ naturā principū p̄cedit principiat̄. q̄ rē. Etia p̄siderandū est q̄ ordine doctrine potētia intellectiua debet p̄cedere motiua. Et hoc p̄pter duas causas. Prima est q̄a debet imediate p̄i apud potētia sensitivā cū potētia sensitivā sit etiā cognitivā sicut intellectiua sed motiua executivā nō est cognitivā. Secūda est qz potētie sensitivie subseruiat̄ intellectui. q̄ imediate post determinatiōne de sensu debet fieri determinatio de intellectu. Aresto. ergo. q̄a nunc p̄siterandū est de pre aie qua cognoscit et sapit ania. mouet talē questione. Utrū talis ps anime sit sepabilis ab alijs ptibus siue fm̄ magnitudinē. i. loco & subiecto sicut Plato qui posuit animā intellectiua esse in capite. vel ista ps sit sepabilis ab alijs ptibus fm̄ rōnem. Et itez p̄siderandū est quā dñam hz illa ps ab alijs. Et iterū quō fiat & quid sit intelligere. i. quis sit act⁹ intellectus & quō p̄pleat̄.

Querit̄ De q̄ determinat̄ in isto tertio libro **D**ōm q̄ p̄mo de pre intellectiua. scdo de pre motiua. & in fine hui⁹ tertij p̄pant̄ pres aie ad unice. Secda ps ibi. de mouēte aut̄ Tertia ps ibi Vegetabile quidē.

Querit̄ Quare dic̄ Ar. de pre aie. **D**ōm q̄ dicit̄ p̄tra opinioū antiquorū. & p̄cipue Auerrois & Auicenne qui dixerūt q̄ intellect⁹ esset substantia sepata & trinuaret̄ ipsi aie p̄ fantasinata & p̄ talē trinuatiōne aima intelligeret. Contra qd̄ dicit̄ Aristoteles q̄ est ps & nō tota substantia.

Arguit̄ Aia ē simplex forma q̄ nō hz p̄tes i tegrales. **D**ōm q̄uis aia nō habeat p̄tes integrales & q̄stitutiuas sicut habet res materiales neq̄ hz p̄tes essentielles phisicas quia nō p̄ponit̄ ex materia & forma q̄uis bene habeat p̄tes essentielles diffinitiuas hz tñ p̄tes potestatiuas & subiectiuas. qz hz potētiās que sunt p̄tes potestatiue et p̄tes eius subiectiue sunt aia vegetatiua sensitivā & intellectiua.

Arguitur Ille particule cognoscere et sapere idem sunt. ergo in h̄ loco ponunt̄ supflue. Di

Handwritten marginal notes on the left side, including 'prie' and 'mou'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'prie' and 'mou'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'prie' and 'mou'.

De Anima

cednū q̄ q̄uis sape & cognoscere sint idem sub/ iecto quia spectant ad intellectum differunt tñ rōe. Et h̄ dupliciter q̄ aia d̄r cognoscere q̄tū ad apprehensionē simplicē. & d̄r sapers q̄stum ad iudiciū. vel dicitur cognoscere q̄tū ad intel lectū practiū. & dicit saps q̄stum ad intellectū speculatiū em̄ principalis habitus est sapia

Querit̄ Quare Aresto. mouet istā questio/ nē & nō soluit eā & quō debeat solui Dōm q̄ in tellectus capis̄ duplr̄. Uno mō p̄ tota essentia aie intellectiue & sic Aresto. prius soluit istā q̄/ stionē in scdo hui⁹ vbi dixit. sepatur aut̄ h̄ ab hoc sicut p̄petuū a corruptibili. Alio mō acci/ pis̄ intellectus put̄ significat potentiam et tūc ipsū intellectū esse sepatū vel sepabilē a corpe est ipsū nō vti organo corpeo. & sic Aresto. po/ stea p̄bat intellectū esse sepatū.

Queritur Utrū intellectus sit sepabilis ab alijs potētis magnitudine. i. loco vel subiecto vel ratione Dōm q̄ intellect⁹ differ̄ ab alijs potētis aie ratione. i. essentiali diffinitione sed proprie nō differ̄ ab eis subiecto id est ma/ teria. quia intellectus non ē in aliquo subiecto sicut in materia.

Si igitur est intelli

Dic soluit q̄stionem vltimo motā scz quō fiat ipsū intelligere. Et vult q̄ intelligere sit sic sen/ tire. sic em̄ sentire sit p̄ h̄ q̄ sensibile mouet h̄ sum & sensus patitur a sensibili. sic intelligere sit per h̄ q̄ intelligibile mouet intellectū & intellect⁹ patitur ab intelligibili Distinguit tñ Aresto. passionē in textu. Et vult q̄ ipsa passio q̄ intel/ lect⁹ patit̄ ab intelligibili nō est passio pprie di/ cta que sit p̄ abiectiōnē alicui⁹ p̄fectionis a pa/ tiente. Loquendo ergo de passione pprie dicta tūc intellectus habet oppositā p̄ditionē scz q̄ ē impassibilis. quia passio pprie dicta est princi/ piū corruptibilitatis. sed intellectus est incor/ ruptibilis ergo nō pōt pati passione pprie di/ cta licet tēne improprie dicta que nihil aliud est q̄ reductio de potētia ad actū. & ideo intellect⁹ est in potētia ad intelligibilia sicut sensus ad sen/ sibilia. Ex quo cludit Aresto. istā clusionem Sicut se h̄z sensitīuū ad sensibilia ita intel/ lectū ad intelligibilia.

Arguitur. Iste p̄ditiones sunt oppositē scz q̄ intellectus sit passibilis & impassibilis. ergo nō pōt vni uenire. Dōm q̄ si passio capiat eode modo tūc nō pōt aliquid esse sit passibile & impassibile. h̄ aut̄ capit Aresto. passiones di/ uersimode. dicit em̄ intellectū ēē passibilē pas/ sione improprie dicta que est passio p̄fectiua. &

dicit intellectum esse impassibile sed tunc loq̄/ tur de passione corruptiua que solū p̄tingit in habentibus materiam Circa qd̄ sciēdū q̄ pati capis̄ tripliciter Uno mō h̄m q̄ sit cū abiectiōe forme naturalis & sic dicim⁹ q̄ aqua patit̄ ab igne q̄n̄ abiicit̄ frigiditas Alio mō dicit̄ pati q̄n̄ abiicit̄ forma ab aliquo subiecto siue talis forma sit naturalis siue nō naturalis. sic abie/ ctio caloris in aqua calida dicitur passio quia abiicitur calor qui non est forma naturalis aq̄ Tertio mō oīs reductio de potentia ad actum d̄r passio. & illa dicit̄ passio p̄fectiua cū actio sit p̄fectio potētie. Et istā tertiā passionē habet tam intellectus q̄ sensus

Necesse ē itaqz qno

Dic Aresto. ex p̄dicta p̄ditione intellect⁹ scz q̄ est passibilis passione p̄fectiua cludit natura intellect⁹ scz q̄ intellectus est immixtus ex re/ bus corp̄alibus id est nō compositus ex natu/ ris rerū corp̄alium sicut dicebant antiqui Ar/ guebant em̄ sic. necesse ēē intellectū ēē compo/ sitū ex omnibus reb⁹ vt omnia cognosceret. q̄a simile a sili cognoscit. S̄z Aresto. arguit̄ p̄cise oppositū sic. Si intellectus d̄z cognoscere oēs res sicut cognoscit q̄ est necesse q̄ nō habeat cō/ positionē in se aliaz rerū. quia int̄ existens pro/ hibet extraneū. i. si intellect⁹ haberet in se com/ positionē ex aliquib⁹ reb⁹ intelligibilib⁹ tūc impediret̄ ne posset alia intelligere. & silē est de sensū quia si sensus ēēt compositus ex reb⁹ sen/ sibilibus tunc impediret̄ur a cognitione sensi/ biliū sic si pupilla oculi ēēt colorata aliq̄ colo/ re tūc nō videret alios colores. & nō vult Ar̄. q̄ in tellectus nō pōt ēē alicuius determinate na/ ture materialis. nec etiāz pōt ēē compositus ex omnibus reb⁹ quia ex vtroqz impediret̄ ab in/ telligibilitate aliaz rerū. Et in h̄ etiam concoz/ dabat Anaxagoras qui posuit intellectum esse immixtum. Dixit em̄ Anaxagoras q̄ intellect⁹ ēēt immixtus ex omnibus reb⁹ corp̄alib⁹ vt ipsis impraret. i. suo impio omnes res corp̄ales moueret. Circa qd̄ notandū q̄ Anaxagoras posuit p̄ p̄cipio totū entis vniū caos p̄fusū in quo sil̄ p̄tinerent̄ p̄fusa. i. sine ordine oīa q̄ sit in vniuerso. ad hoc aut̄ q̄ ex illis reb⁹ p̄stituerēt vniuersum requirebat̄ q̄ haberent ordinē ad inui/ cem sicut iam h̄nt clementa admixta. istū aut̄ ordinē acquirebāt ab vno intellectu segregate talia corpa ex caos p̄fuso. Ex quo p̄z q̄ iste in/ tellectus habuit impium supra omnes alias res corp̄ales. si em̄ iste intellectus esset corp̄alis tūc nō haberet impium supra res corp̄ales quia pat

p̄ati ca' t̄zplurid

q̄d̄ p̄tē d̄m̄ q̄ h̄m̄
capit d̄b⁹ p̄mo

Handwritten marginal notes at the top of the page, including the phrase "liber tertius" and various philosophical or theological remarks.

Libert

Tercius

in parem non hz imperiu vt dicit regula iuris
Quentur Utrius positio Anaxogore posset
aliquat ee vera. Ddm q positio Anaxogore
no pot ee vera de intellectu humano de q Ar.
loquitur hic. quia ille no pt oibus rebus natura
libus imperare cu no sit supra res naturales vl
corpales sed naturaliter diunct corp. Potest
tn illa opinio ee vera de intellectu diuino quia
intellectus diuinus hz imperiu supra oia corpa
7 etia in principio res fuerit pducte absqz illa
distinctione qua iam hnt 7 postea fuerit trib
dieb' distincte. vel pot dia loqndo de intelle
ctu diuino q res fuerunt in cahos psumo. id est
in nihilo ante pductione rez 7 ex tali cahos .i.
nihililo res sunt p tale intellectu pducte. Deficit
ergo Anaxogoras in hoc q dicit in cahos psumo
res peristere fm subaz q est falsu quia sunt a
deo ex nihilo pducte.

Dico at intellectus

Hic Aresto. exponit de q intellectu intelligat
dictu suu. Et dicit q suu dictu debeat intelligi
de intellectu quo aia opinat. i. cognoscat ptinge
tia que subduntur opinioni. 7 intelligit q ad
necessaria que cadunt sub scientia vel sub intelle
ctu. 7 hoc dicit ad excludendu intellectu diui
nu de quo loquitur Anaxogoras Deinde delu
dit contra antiquos q aia est nihil actu cor q
sunt ante intelligere. i. q aia no est in actu ali
qd intelligibiliu anteqz intelligit qa qn intelli
git tunc intelligibilia sunt in aia fm suas spes
7 ideo postqz intelligit tunc sunt res in aia sed
no ante intelligere. in hoc em differt intellectus
noster ab intellectu diuino qa intellectus diui
nus etia anteqz intelligit est in actu. qa no in
telligit p spes acceptas a reb' sed intelligit oia
p sua centia in qua oia vident.

Arguit. Intellectus est aliquid determinate
nature. 7 nullas als res pt intelligere. Ddm
q natura acapit duplr. Uno mo p natura cor
pali. 7 sic est veru q si intellectus haberet aliqua
determinate natura corpale tuc no posset oia i
telligere. Alia est natura spintual' 7 illa no ipe
dit intellectione. Et ro est quia qto aliqd est
plus segregatu a materia tanto est pl' capax ali
az formaz. qz ergo intellectus est imaterialis
7 pt in se recipe formas 7 spes itelligibiles om
niu rez corpaliu

Arguitur Intellectus est aliquid intelli
bilu ante intelligere ergo Aresto. in conuenieter
ponit ista ppositione pbatur qz intellectus pt
seipsum intelligere. Ddm q duplicia sunt in
telligibilia. Queda sunt que primo 7 pproprie

intellectu cognoscunt 7 sit illa cui spes intel
ligibiles sunt in intellectu. 7 de talibus loquit
Aresto. qa sic intellectus anteqz intelligit no est
aliquid talu intelligibiliu. talia em intelli
gibilia sunt qditates reru materialiu. Alia sunt
intelligibilia que no pmo sed ex psequuti 7 se
cundario cognoscuntur sicut sunt ipsa poia intel
lectua habitus intellectualis actus intellectus
7 centia aie. 7 tunc propositio est falsa quia in
tellectus est vel hz in se talia intelligibilia ante
qz incipiat intelligere 7 qa seipsum intelligit io
e aliqd intelligibiliu an intelligere

Neqz misceri era.

Hic pnr Aresto. oit q intellectus no sit virtus
organica 7 hoc iteo qa prius dictum est q sicut
se hz sensibile ad sensum sic se hz intelligibile
ad intellectu. em ergo sensus sit virtus organi
ca ide videt ddm de intellectu. hoc ergo exclu
dit Aresto. 7 vult q intellectus no miscet cor
pori scz fm organu. qd sic probat Si intelle
ctus esset in organo corpeo tuc no posset omia
corpalia intelligere. sed intellectus intelligit oia
corpalia. ergo no est i organo corpeo. Minor
pz qa quiditas rei materialis est obiectu nri in
tellectus. 7 sic intelligit omnne quiditate mate
rialem Maiore probat Aresto. qa qlibet pote
tia organica pformatur organo. 7 ideo si organu
in se habeat aliqua forma obiecti tunc non pot
aliqd obiecti cognoscere. vt si oculus habeat in
se aliqd colore tuc no pot poia visua videre
aliquem colorem.

Arguit Oculus qnz est calidus 7 qnz fri
gidus 7 tn pot cognoscere oia visibilia. ergo no
est veru q organu hns in se aliqua qualitate
impediatur a cognitione alioz obiectoz. Di
cendu q no est sic intelligendu q organu hns
in se forma cuiuscunqz obiecti impediatur a cog
nitione alioz. sed organu hns in se forma sui ob
iecti impedit a cognitione alioz. sic ad proposi
tum obiectu intellectus est qduras rei materialis
in omuni. si ergo organu eius esset qlitercumqz
ppositu ex aliqua re materiali tunc impediret
intellectus a cognitione aliaz rez materialiu
quia quelibz res materialis ptingit sub obiecto
intellectus.

Et bene iaz dicetes

Hic pnr adaptat hoc qd dictu est de opinione
antiquoz quia em dictu est q intellectus no pot
esse in organo corpali ex hoc q tunc no reciper
spes aliaz reru. bene dicebant antiqui q anima
esset locus spes intelligibiliu no tn quelibet s

Extensive handwritten marginal notes on the left side of the page, including the phrase "Intellectus est aliquid" and other philosophical observations.

Handwritten marginal note on the right side of the page, possibly a reference or commentary.

in materia prima... anima... materia...

aita intellectiva qz intellectus non est habens organum... sed alie poterie vegetative et sensitive sunt in aliquo organo corporeo...

Querit. Que errore hic excludit. Aresto. Et dicit aiaz esse locum speciei... Dicit qz hic excludit opinio Avicene...

Arguit. Si intellectus esset locus speciei... Si intellectus esset locus speciei non esset subiectum in intellectu...

Arguit. Species sensibiles corrumpunt in sensu ergo etiam species intelligibiles in intellectu... Species sensibiles sunt in organo corporeo...

Arguitur Species intelligibiles sunt singulares ergo sunt in aliqua parte organica... quia individuatione fit per materiam...

et quous talis singularitas originaliter fit ex materia non tamen est prime ex materia... et sic est de specie intelligibili...

Querit. Utrum species intelligibiles semper maneat in intellectu... Utrum species intelligibiles sint semel recepte in intellectu non possunt corrumpi...

Arguit. Species sensibiles corrumpunt in sensu ergo etiam species intelligibiles in intellectu... Species sensibiles corrumpunt ad corruptionem subiecti...

Arguit. Ex hoc sequeret quod scientia semper maneret in nobis... quia per species intelligibiles nos cognoscimus res...

Handwritten marginal notes in the top right corner, including 'De anima' and other references.

Small handwritten note at the bottom right of the page.

Vertical handwritten notes in the left margin, including 'De anima' and other references.

Small handwritten note in the left margin.

Libert

Ad plus debeat dicitur separata a corpore
Tercius

per quam in nobis generatur scientia potest in
tellectus corrumpi et hoc dupl. Uno mo p
ceptione argumentationis false. qa sicut per syllo
gismu demonstratiu generat in nobis scia fm
tertia operatione intellectus. ita per syllogismu
falsigraphu q strariat syllogismo demonstrati
uo generat in nobis error strarius scientie. et h
no fit per alteratione in intellectu facta. s3 per
alteratione facta in fantasia. per h em q aliter
disponitur fantasmata eliciunt alie ppositioes
fm ordinatione fantasmatu. qa ergo per falsaz
argumentatione fantasmata inordinate dispo
nunt. sic eliciunt false ppoes in intellectu et fit
deceptio. Alio mo stringit sciam periri ab intel
lectu per oblivione. Ratio illius est qa sic ali
quid generat ita etiam seruat et per illi oppo
situm corrumpit. sed scientia in nobis generat
per vsu et operatione qa ex actibus sepe reite
ratis generat habitus. qn ergo aliqs no vti sci
entia habita perit habitus ab intellectu. et qa
qng stringit q no possum vti scientia ppter in
dispositione sensu interiori ideo dicit scia cor
rumpi per egritudine

Quonia autem non

Quia dictum est q intellectus est virtus passi
ua sicut sensus. Hic Aristoteles ponit differen
tiam inter passibilitatem sensus et intellectus.
Et intendit Aristoteles q quis tam sensus q
intellectus patiantur a suis obiectis passione
perfectiva. est tamen differentia qstum ad obie
ctum excellenter acceptum. quia excellens sensu
bile corrumpit sensum. sed excellens intelli
gibile non corrumpit intellectum sed magis per
ficit ipsum. Ratio diuersitatis est. quia sensus
est virtus in organo corporali et ideo excellens
sensibile corrumpit proportionem organi. sed
intellectus est virtus immaterialis et ideo non
potest corrumpi ad corruptionem organi quia
non habet organum. et ideo maxime intelli
gibilia magis perficiunt ipsum intellectu Quia
dicitur textus sensitiu no est sine corpore sed intel
lectus est separatus.

Arguitur Intellectus non est separatus. p
batur quia ab essentia coniuncta non fuit po
tentia separata sed anima est essentia coniuncta
corpore. ergo ab ea non fuit aliqua potentia se
parata / Dicendum q dupl aliqua eentia est
iuncta corpori. Uno mo per informatioe tm et
no per imersione et sic aia ronalis e iuncta cor
pori. et a tali forma iuncta bene pr fluere pote
ria separata. quia quis talis forma sit in corpo
re no tm habet legem: corporis quia est immate

tialis. Alia est essentia iuncta corpori p infor
matione et imersione simul quia sequit legem cor
poris sicut essentie brutoz et alioz inaiatorum
et ab essentia sic iuncta p imersione no fuit
potia sepata.

Quoniam utrum aia debeat pl^o dici sepata a cor
pe vel intellect^o / Ddm q aia ronalis accipit
dupl^o Uno^o put includit in se ponas vitinas
et vegetatiuas. et sic aia est min^o sepata q intel
lectus / Alio mo accipit aia fm potencias in
tellectiuas tm. et sic aia est plus sepata q intel
lectus. qa tunc intellectus separatur ad seipatio
ne anime. et ideo sepabilitas prius est in aia et
postea in intellectu. quia quicqd repit in caus
et in effectibus hoc potiori mo puenit causis q
effectibus. sed sepabilitas puenit aie sicut cause.
ergo pl^o puenit aie q intellectui

Arguitur Si intellectus esset separ^o ab ho
mine tunc sequer q ho no esset intellectual. qa
qd est separatu ab aliquo no denoiat ipm Ddm
q dupliciter aliqd est separatu ab alio Uno mo
fm esse et opatione summl. et hoc no denoiat
illud a quo est sic separatu. sicut albedo sepata ab
homine no denoiat homine. Alio mo aliqd
est separatu ab alio fm opatione quis sit ei iun
ctu fm esse. et sic intellect^o est separ^o a corpore. qa
intellect^o no opat p aliqd organi corpore tanq
in eo existens subiective quis vtiat organu sen
su interiori sicut ipsis sensib^o p misteriu. si tm
intelligat de essentia aie ronalis tunc illa etiam
dicitur sepata a corpore qa no dependet a corpore in esse
quis bene in fieri. et hoc ideo est qa ipsa non est
forma educta de potia materie vtute agentis na
turalis sicut alie forme naturales. et io sicut no
est facta vtute materie seminalis ita no depedet
in suo esse a materia. secus est de alijs animab^o
qa alie aie virtute seminis pducunt. ergo etia
cu materia corrumpunt

Arguitur Intellect^o impedit a corpore. q depen
det a corpore et pns no est separ^o a corpore Ddm
q dupl aliqd impedit p alteru. Uno mo p se
et qd sic impedit a corpore est in corpore. et sic sens^o
impedit a corpore sicut visus impedit si oculi in
disponant. Alio mo aliqd impedit p accis
qa scz in sua opatione vti corpore ministeriali
ter quis no sit in corpore subiective. et qd sic i
pedit a corpore no est necesse esse in corpore. et sic
intellect^o impedit a corpore qa scz intelligit p mi
steriu sensu interiori

Dr. Utz intellect^o possibilis de q Ar. hic
loquitur sit substantia separata. Ddm q Ar.
manifeste h parat intellectu ad sensum. vult
ergo q sensus no est sine corpore. i. sine organo

Scia et utraque
dupl^o

Quonia autem non
dicitur separatus

Ad plus debeat dicitur separata a corpore

Quonia autem non

Arguitur Intellectus non est separatus

Dr. Utz intellectus possibilis de quo Aristoteles hic loquitur sit substantia separata

De lxxii Anima

corpali. sed intellectus est sepatus scz ab orga
no corpali. q aut nō posset dici q intellect⁹ pos
sibilis sit substantia sepata. Patet primo p ex
perientia. qz qlibet in seipo cognoscat se intelli
gere qz qz i ipo sit principiu illi opatois. Se
cūdo qz nihil dicitur agere formaliter nisi per for
mā que ē in agente. sed homo dicitur formaliter intel
ligere. qz qz principiu illi actōis sit in hoie
ergo nō ē separatu ab eo sic qz sit substantia sepa
ta. Et si ē est. nam aqua nō dicitur calefacere calore
ignis qz ē extra ipm sed calore proprio qz est i ipo
Tercio. qz sequeretur qz homo nō esset intel
lectualis vel ronalis. tunc in hoie pfectissima
aia ēēt sensitua. nō enī pōt forma sepata aliquā
rem denoiare. Quarto si intellectus possibilis
esset substantia sepata sequeretur qz vno hoie intel
ligente oēs hoies intelligerent. Sequela patz
qz vnitas operationis sequit vnitate operan
tis. cū ergo sit vna substantia sepata qz est intelle
ctus possibilis. sequeretur qz illa substantia intelli
gente omnes intellectus intelligerēt. verū ē tū
qz Auerrois soluebat istud vltimū argumētū
qz spēs quib⁹ fit intellectio sunt actu in intelle
ctu separato et potentia in fantasia. et ideo
posset intellectus mouere fantasiā vni⁹ homis
et nō alterius. t sic vni⁹ homo intelligeret alio
non intelligente. sed istud ē magis incōueniēs
qz cū spēs intelligibilis sit actū vni⁹ actūs et
set in diuersis subiectis scz in intellectu sepato
et in diuersis fantasmatibus

Arguit. Nisi intellectus sit sepatus sequere
tur qz intellectus erit corruptibilis. Sequela
patet. quia si intellectus numerat ad numerū
corporū tūc pereunte corpe perit intellectus.

Ddm qz duplicat aliqua forma dependet ab
aliqua materia. Vno in fieri et conseruari. t
sic aie brutoz dependent a materia. qz necessē ē
tales aiaz et fieri et conseruari a materia. Alio
dependet aliqz forma a materia sūm indiuidua
tionē qz tū ad fieri sed nō qz tū ad conseruari. et
sic aia ronalis in corpe dependet. qz nō pōt fieri i
principio nisi a corpe. qz si deus crearet aiaz rō
nalē extra corpus tūc esset substantia sepata
et nō aia. Simile est de intellectu qui indiui
duatur p actū a corpe. vt supra dictū est.

Arguit. Si spēs intelligibiles essent in in
tellectu singularitate tūc non reprēntarēt vlc
qz essent indiuidue. Ddm qz species intelli
gibiles capiunt duplicat. Vno pnt comparē
ad subiectū in quo sunt. t sic sunt singulares.
qz intellectus est in aia singulari qz indiuiduat
ad indiuiduationē corpis. Alio mō comparē
spēs intelligibiles ad obiectū qd reprēntant et

sic sunt vles qz reprēntant vlc. Simile ē re
statua regis. qz statua regis nō reprēntat hunc
vel illū regē sed regē in coi. et hoc cōtingit ideo
qz intellect⁹ noster ē immaterialis. et ideo spe
cies intelligibilis immaterialis pōt reprēntare
aliqd vniuersale qd non potest species sensibi
lis que est in organo corpali.

Al. Plures hoies intelligūt vni⁹ obiectum
ergo hnt vnā intellēctōnē. nō tenet. qz vni
tas opatois sequit vnitatē obiecti. Ddm qz
cōcept⁹ siue intellect⁹ caput duplicat. Vno p
actu cōcipiēdi. t sic plures hoies nō hnt vnuz
cōceptū. actus enī variat ad variatōem princi
pioz. sic qz sunt plures intellect⁹ numero. ita sūt
plures cōcept⁹ numero. Alio accipit cōcept⁹
p re concepta siue p obiecto. t sic plures hoies
pnt hre vni⁹ cōceptū siue intellectū. qz pnt corr
cipe vni⁹ obiectū. et si ē de visu qz plures ho
mies pnt hre vni⁹ obiectū visus. nō aut vnuz
actū vidēdi. Nec ē vez qz vnitas opatois sequit
vnitatē obiecti. s3 sequit vnitatem forme opanti.

Cum autem sic sint.

Postqz Aresto determinauit de natura intelle
ctus possibilis. hic cōsequēter determinat quo
intellect⁹ ducit de potētia ad actū. Et prio quo
ducit ad actū p spēm intelligibilē. scdo quo du
citur ad actū p obiectū. Primo dicit qz tūc
intellectus possibilis fit in actu qn sit singula
id ē qn recipit in se spēs intelligibiles oim rez
et qn recipit tales spēs tūc pōt opari p seipm. et
ideo tūc intellect⁹ ē in actu et in potentia. Est
enī in actu p spēm intelligibilē. t sic est i actu
primo. sed ē in potētia ad opatōnem. t ideo est
in potētia ad actū scdm. Ex quo sequit qz intel
lect⁹ ē differētē in potētia qn hz specē intelli
gibilē. et aūqz recipit eā. qz aūqz recipit specē i
telligibilē scz ante ad discere vel inuenire est in
potentia simpliciter. qz ē in potētia tā quo ad
actū primū qz quo ad actū scdm. Sed habēs
speciem intelligibilem est in potentia ad actū
scdm. t habet actū primū. qn ergo intellectus
sic est in actu. tūc potest seipm intelligere.

Querit Quot dispositōes pōt hre intellect⁹
noster. Ddm qz tres. qz qnqz intellect⁹ ē sim
pliciter i potētia qn nō dū acquirit spēs intelli
gibiles. sicut est intellectus pueri aūqz hz vsuz
rōnis. qz in intellectu pueri nulla est spēs intel
ligibilis. Alio accipit intellect⁹ pnt ē simplr
in actu qn scz vtiū specē intelligibili quā in se
hz. sicut p3 in pfo cōsiderante aliquid i p3ia
Tercio modo intellect⁹ est pnt in actu t par
tū in potentia scz qn hz spēm intelligibile t3

Secundo
Primo
Secundo
Primo
Secundo
Primo
Secundo
Primo
Secundo
Primo
Secundo
Primo

Conceptus et intellectus

Primo ostendit quod intellectus
secundo de potentia
secundo de potentia

Primo in potentia
secundo in potentia
secundo in potentia

Et nota quod dicitur quod est vnitas p3ia intelligibilis et p3ia
et potētialitē et p3ia dicitur p3ia p3ia sicut p3ia dicitur p3ia p3ia
et p3ia dicitur p3ia p3ia et p3ia dicitur p3ia p3ia et p3ia dicitur p3ia p3ia
et p3ia dicitur p3ia p3ia et p3ia dicitur p3ia p3ia et p3ia dicitur p3ia p3ia
et p3ia dicitur p3ia p3ia et p3ia dicitur p3ia p3ia et p3ia dicitur p3ia p3ia
et p3ia dicitur p3ia p3ia et p3ia dicitur p3ia p3ia et p3ia dicitur p3ia p3ia

Liber

Tercius

Handwritten marginal notes at the top of the page, including 'H. abstractio 2 quare' and 'quod abstractio 2 quare'.

per ipsam non considerat. sicut patet in philosopho doctor /
muene. et sic intellectus dicitur esse in potentia per se /
Aristotele. secundo huius. Tunc ergo intellectus dicitur /
in actu quoniam habet speciem intelligibilem sic in textu dicitur /
Dicitur. Quare Aristotele. dicitur in textu quod intellectus /
habet speciem non eodem modo in potentia sicut an /
te addiscere aut ante invenire. Dicitur quod hoc dicitur /
ad memorandum quod aliquis dupliciter potest reduci ad a /
ctum sciendi siue ad habendum speciem intelligibilem /
Uno per propriam inventionem. et talis modus prin /
cipaliter fit per sensum visus. Secundo contingit per /
hoc quod aliquis ab alio addiscit. et talis modus ac /
quiritur sciencie fit per auditum. et hoc est quod dicitur Ari /
stotele. quod sunt duo sensus discipline scilicet visus et au /
ditus. quod per illos sensus possumus disciplinam recipere /
Queritur. Quare nature sit species intelligibilis. /
et verum sit substantia vel accidens. Dicitur quod species in /
telligibilis est accidens ens in intellectu sic in sub /
iecto quod probatur duobus rationibus. Prima est. aliud est /
forma quo aliquid est in actu. quia actus et for /
ma idem sunt. Sed per speciem intelligibilem intel /
lectus est in actu. ergo species intelligibilis est forma /
ipsius intellectus. sed non potest esse forma substantia /
lis. quia non datur esse substantiale alicui materie. ergo /
est forma accidentalis. Secunda ratio est. intellectus non fit /
Aristotele. est in potentia. ergo est in potentia ad aliquam formam in /
formantem. ergo species intelligibilis est forma infor /
mans intellectum et non potest esse talis forma substan /
tialis. ergo est accidentalis. /
Queritur. In qua predicamento sit illa forma acci /
dentalis. Dicitur quod est accidens de prima specie quantitatatis /
Aristotele. quod non. quia si sic tunc esset habitus vel di /
spositio. sed nullum illorum est dicitur. Dicitur quod est /
habitus quia est quantitas difficulter mobilis cum prius /
dictum sit quod species maneat in intellectu. Et quoniam arguitur /
disponit hominem ad scienciam. ergo est dispositio. Dicitur /
quod species intelligibilis accipit dupliciter. Uno modo /
fit in se et absolute. et sic est habitus. quia est quantitas /
difficulter mobilis. quia non potest remoueri ab intel /
lectu. Alio modo accipit species intelligibilis in ordine /
ad scienciam que resultat ex speciebus intelligibilibus /
sicut cum lumine intellectuali. et sic potest dici dispositio /
quia disponit intellectum ad hoc quod talis habitus /
resultat in intellectu. Ex quo patet quod realiter dif /
ferunt species intelligibilis et sciencia quoniam ens species intel /
ligibilis et sciencia sunt de vna specie quantitatatis. tamen dif /
ferunt sicut originas et originatum quia species intel /
ligibilis est origo sciencie resultantis ex specie et lumine /
intellectus. /
Queritur. Species sensibilis est eiusdem nature cum /
re sensibili. ergo species intelligibilis erit eiusdem na /
ture cum re intellecta. sed res intellecta est substan /
tia. ergo species intelligibilis est substantia. Dicitur

quod nullo modo est simile de specie intelligibili et sen /
sibili. quia species sensibilis a toto genere est ac /
cidens. et ideo potest esse eiusdem nature in organo /
sicut in subiecto. sed species intelligibilis est ne /
cessario accidens. quia dicitur esse in intellectu sic forma /
sunt intelligibilia sunt quoniam sunt. et sic est impossibi /
le quod species intelligibilis sit eiusdem nature cum re /
intellecta. quia accidens non est eiusdem natu /
re cum substantia. /
Queritur. Si species intelligibilis est acci /
dens. ergo accidens erit principium cognitiois sub /
stantie. Dicitur quod duplex est principium cognitio /
nis. Aliquod est quod tenet se ex parte cognoscentis et /
hoc semper erit accidens. quia debet esse in cognoscen /
te. et sic species intelligibilis est principium cogni /
tionis. quia nisi intellectus habeat speciem intelli /
gibilem non erit in ipso intellectu cognitio. /
Aliud est principium cognoscendi ex parte rei co /
gnite siue ex parte rei cognoscibilis. et sic quidi /
tas seu diffinitio rei dicitur principium cognoscendi. /
et sic dicimus quod vnum quodque cognoscimus per suam /
diffinitionem. et illo modo accidens non est prin /
cipium substantie. /
Queritur. Nihil agit ultra suam speciem. ergo accidens /
non est principium cognitiois substantie. Dicitur quod /
agere accipitur dupliciter. Uno modo proprie fit quod agere /
est aliquem effectum producere. et sic nihil agit ul /
tra suam speciem quia effectus cause efficietis non dicitur /
esse dignior causa. Alio modo accipitur agere communiter /
put se extendit ad repugnare. et sic aliquid potest agere /
ultra suam speciem siue naturam. quia effectus sunt /
repugnati suarum causarum. et tamen causa excedit speciem /
effectus. ut imago regis representat regem. et /
tamen imago est accidens. /
Quoniam autem aliud /
Postquam Aristotele. dicitur quomodo intellectus fit in actu /
per speciem intelligibilem. hic dicitur determinat quomodo /
intellectus fit in actu per obiectum. Et intendit quod quidi /
tas rei materialis est obiectum nisi intellectus. Et hoc /
sic probatur. quia aliud est magnitudo. id est suppositum in /
mathematicis et magnitudinis est. id est quantitas /
siue diffinitio. et tamen aliud est aqua. id est suppositum in /
in rebus physicalibus. et aque esse id est quidditas /
in rebus physicalibus et sicut est in omnibus aliis rebus tamen /
mathematicis et physicalibus hoc tamen non est /
vltimum. ut cum in omnibus. scilicet quod aliud sit suppositum et a /
liud quidditas. quia in quibusdam scilicet separatis a mate /
ria. id est caro et carnis esse. idem est suppositum /
tamen et quidditas. Et ponit ibi caro per exemplum in sepa /
ratis. quia separata sunt nobis ignora sub suis /
propriis nominibus. ergo oportuit circuloque talia se /
parata per aliquid materialia nobis nota. Ex his

Handwritten marginal notes on the left side, including 'Dicitur quod' and 'Dicitur quod'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'Dicitur quod' and 'Dicitur quod'.

Item sunt essentia et suppositio

Quiditas rei materialis sit obiectum nostri intellectus

De lxxviii Anima

ergo siccludit Aresto. qd aliud sunt suppositum et natura in materialibus aliud scz in ordine ad potentiam cognitivam. sicut ergo suppositum cognoscit per sensum. ita qd dicitur cognoscit per intellectum qd qd aut cognoscit per aliquam potentiam est eius obiectum. e qd alia potentia in nobis qd cognoscuntur singularia scz sensus qd se directe cognoscit hoc calidum hoc frigidum et alia particularia. Aut si sic eadem potentia cognoscens utruqz tunc illa potentia habet se aliter et aliter. quia talis potentia directe cognoscit vlt scz intellectus sed reflexe cognoscit singulare

Iterum aut ex his

Dicit Aresto. rudit vni tacite qstioni. qz possit aliqs dicere qd mathematicalia sunt abstracta a materia sic dr. y. phisicoz. ergo videt qd etia in eis idem sit suppositum et natura sicut i alijs separatim et vult Aresto. qd quis mathematicalia sunt abstracta a determinata et certa materia. qz non sunt i materia sensibili fm rone. non tñ sunt separata ab oi materia sicut metaphisicalia. Differunt eni mathematicalia a phisicalibus. sic rectum a symo. qz rectum determinat sibi materiam no tñ determinata et certa. sed symu determinat sibi materiam certam scz nasum. oportet ergo qd si debeant mathematicalia intelligi qd etia sepe a materia singulari imaginabili. Ex quo concludit Aresto. vna autoritate qd sicut res sunt separabiles a materia. ita sunt intelligibiles. qd est vez si materia accipiat per materia indiuidua siue signata. qz res existentes in tali materia no sunt intelligibiles directe. sed directe sunt sensibiles. oportet ergo qd res intellecta sepetur a materia. Un pz qd illa qd sunt simpliciter separata a materia sunt simpliciter intelligibilia et nullo modo sensibilia. Querit Utrqz idem sunt essentia et suppositum. i. natura et suppositum

Adm qd suppositum et natura pnt dupliciter capi. Uno put referunt ad potetias cognitivas sic Aresto. accipit hic naturam et suppositum in textu. Et sic differunt natura et suppositum in materialibus. qz palia et alia potetia cognoscunt cu supposito cognoscit per sensum et natura per intellectum. sed no in imaterialibus. qz ibi natura et suppositum p eandem potentiam cognoscunt Alio capiunt natura et suppositum absolute. scz absqz copatione ad potetias cognitivas. et sic vel inveniunt natura et suppositum in ente increato scz in deo. et sic sunt simpliciter idem ppter simplicitate diuinam qd nullam secum patit copositionem Vel intelligit de natura et supposito in creatis et tunc natura et suppositum pnt capi dupliciter.

Uno p cise fm qd reperiunt in predicamento substantie seclusis oibz acciditibus qd sunt in supposito et tunc natura et suppositum solu distinguunt fm rone et no realit. qz tunc se hnt sicut supius et inferius qd sunt idem realit. Alio accipiunt fm qd suppositum accipit fm ea qd sunt in supposito. et sic differunt realit suppositum et natura. qz multa sunt accia in supposito ta i materialibus qz i imaterialibus que realiter distinguunt a natura Exempli gra. in substantijs sepatis sunt ista accidentia intellectus et voluntas que realiter distinguuntur a natura substantie separe. Et si arguat. ex hoc sequeret qd no erit maior differentia inter naturam et suppositum in sepatis qz i materialibus qd e contra Aresto. vy. methaphis. Dicendum qd natura et suppositum in materialibus et sepatis accipiuntur dupliciter. Uno qstum ad res distinctas. et sic est eadem distinctio manedo in predicamento substantie in sepatis et materialibus inter naturam et suppositum quia est solus distinctio ronis. Alio accipiuntur natura et suppositum qtu ad illa que faciunt in ipis distinctio ne. et sic e maior dnta nature et suppositi i materialibus qz i sepatis et hoc ppter duo. Primo qz inuenit realis distinctio in toto contra qlibet parte compatam ad totum qd est quiditas vlt natura in materialibus. Exempli gratia. tam anima qz corpus sepatis accepta distinguunt realiter ab homine. hoc aut no est i sepatis cu ibi non sint partes constituentes totu. qz sunt forme tm. Secdo qz accia in materialibus qd sunt in supposito gra quoz suppositum distinguunt realiter a natura non sunt de rone nature nec spectat ad naturam fm qd hmoi. scz accia i sepatis qd reperiunt in supposito etia cosequunt naturam fm qd hmoi. Exempli gratia. in substantijs sepatis sunt intellectus et voluntas qd cosequuntur naturam. et suppositum in sepatis. ex quo qdlibet suppositum hz in se tota sua natura. sed i materialibus accia indiuidualia no cosequunt naturam nec accia ppria sequuntur suppositum.

Querit Utrqz quiditas rei materialis sit obiectum nri intellectus. Adm qd sic qd pbat duobz rōibz. Prima illud e ppriu obiectum alie potetie qd p ppria spem imutat tale potetia. scz qd itas rei materialis imutat intellectum p ppriam spem. Maior pz in singulis potetijs. qa hoc est obiectum sensus cui ppria spes recipit in sensu vt color in visum. sonus in auditu. et sic de alijs. Minor pbat qz illi spes intelligibilis est apud intellectum cui fantasma e apud sensum sed manifestu e qd solum res materialis habet fantasma apud sensum. ergo solu talis res hz

hic obiectum nri intellectus est abstractum et non quiditas rei materialis

Liber

Tercius

Handwritten marginal notes at the top of the page, including 'Dicitur' and 'Sed'.

Vertical handwritten notes on the left margin, including 'Hic dicitur' and 'Sed'.

spem intelligibilem apud intellectum. Maior
 probat. qz spes intelligibilis aduenit intellectui
 possibili ex resultatione fantasmatis p lumē in-
 tellectus agentis. si ergo resultat spes intelligen-
 tis a fantasmate. ergo cuius fantasma nō ē apud
 sensum illius spes intelligibilis nō ē apud intel-
 lectum. qz deficiente cā deficiat et effectus. sed fantas-
 ma ē cā qre spes intelligibilis ē apud intelle-
 ctum. Minor probat qz immaterialia nō hnt p-
 pria fantasmata cū fantasmata diffundantur
 per aliquā qritatē q nō pōt esse in immateriali-
 bus cū ibi nō sit materia. Scdā rō stat in hoc
 obiectū et potētia dnt pporcionari. sed intelle-
 ctus ē forma cōiuncta materie scz corpi licz nō
 sit in organo corporeo. ergo ei obiectū d3 esse
 aliqd materiale. sed nō pōt esse materiale singu-
 lare qz hoc solū cognoscit p sensum. ergo debz
 esse materiale vlē siue quiditas rei materialis.
 Maior pz qz obiectū cōiungit ipi potētie. sz
 inter illa q sunt cōiungibilia adinuicē necesse
 est esse pporcionē. Ex quo sequit q intellectus
 solū hz apud se similitudines spēz specialissi-
 maz et nō generū. cui rō ē ex dictis sumenda.
 qz ex fantasmatis resultat spes in intellectu et
 fantasmata sunt species singulariū. g ille spēs
 resultat a fantasmatis q repntat vltia ppinqs
 sima ipis singularibz. sed illa ē similitudo speciei
 specialissime. ergo apud intellectū solū sunt si-
 militudines speciez specialissimaz.

Ar. Ex hō sequeret q solū intelligerem spe-
 cie specialissimā qd ē falsum. Scdā pz qz so-
 lū hoc percipimz p aliquā potētiā cui similitu-
 do ē apud illā potētiā. Ddm qz ista spēs in-
 telligibilis spēi specialissime etiā ē imago rep-
 resentans oīa supiora essentialit ad spēm specia-
 lissimā. qz qcūqz sunt realit eadē p eandē ima-
 ginē representant. sic pz de imagine regis. q repre-
 sentat hoīem. aīal. corz. aīatū. corz. et sic de a-
 lijs. Sic igit ē ddm ex quo supiora sunt realit
 eadē cū inferioribz. g etiā imago siue spēs in-
 telligibilis spēi specialissime representat oīa supe-
 riora q sūt essentialit eadē cū spē specialissima

Querit Quare tūc nō intelligimz pmo spe-
 cie specialissimā p talē imaginē. sed primo in-
 telligimz p eam ens. Ddm qz hoc puenit ex
 defectu intellectus. ex quo enī intellectus noster
 est in potētia sic etiā primo intelligit illa q sūt
 magis potentialia et illa sunt magis cōmunia
 Sile ē de sensu qz sensus visus p imaginē visi-
 bilē alicuius determinate rei primo percipit aliqd
 singulare ipius cōis. sic aliqs videns hoīez ve-
 nientē primo cognoscit enī esse substantiā anqz
 cognoscit enī esse Sortē. et tū in visu sup habz

spem visibilem Sortis. In signū cui vbi est p-
 sectus intellectus. sicut in substantiis sepatis ibi
 primo intelligit p talē imaginē spēm specialis-
 simā qd cōtingit ppter pfectionē intellectus eaz.
Ar. Si solū similitudines spēz specialissima-
 ri sunt apud intellectū. g quiditas rei materia-
 lis nō ē obiectū nostri intellectus. qz quiditas nō
 est species sed genz. Ddm qz ista locutio simi-
 litudines spēz specialissimaz vel quiditatis sūt
 apud nostrū intellectū potest dupliciter intelli-
 gi. Uno modo fm qz ibi accipiat quiditas fm
 suppositionem psonalem. sic qz vna quiditas
 rei materialis sit apud nostrū intellectū. et sic
 est locutio falsa. Alio modo pōt intelligi fm sup-
 positionem simplicem. et sic est vera. quia speci-
 es illius quiditatis. et illius sunt apud nostrū
 intellectū. qz quelibet quiditas rei materialis
 si est intellecta habet suam ppriam speciem a-
 pud nostrū intellectum.

Arguit Substantie sepate percipiunt p no-
 strū intellectum et non continent sub quidita-
 te rei materialis. quia talem non habent. ergo
 quiditas rei materialis nō est obiectum nostri
 intellectus sed aliqd cōmuniū. Ddm qz nō
 omne qd quocūqz modo cognoscit p aliquā
 potētiā ē obiectū illi potētie. sed qd cognosci-
 tur p talē potētiā fm ei ppriā specie. sicut vi-
 sus cognoscit magnitudinē q tū nō est obiectū
 visus. qz species magnitudinis nō venit ad vi-
 sum sed coloris. Silt est hic dicēdū qz substā-
 tie sepate nō cognoscunt p intellectū sic qz speci-
 es eaz sūt apud intellectū. sed ex cognitione re-
 rum materialū nos manuducimur in cogni-
 tōnē rerū imaterialū. qz pōt triplicif. Uno
 modo p viā similitudinis siue relucētie. Alio
 modo p viā remotiōis. Tercio modo p viā
 pporcionis. Per viā similitudinis. qz qnqz
 inuenimus in istis inferioribus aliquā simili-
 tudinē ad substantias sepatas. et per totam si-
 militudinem dicimus hoc idem esse in substā-
 tijs sepatis. qd est in istis inferioribus. sicut co-
 gnoscimus deum intelligere ex hoc qz homo in-
 telligit. Per viā remotiōis. sicut dicimus
 deum non esse lapidem. quia lapis est iperfectus
 Item p viā pporcionis cognoscimus numerū
 substantiaz sepataz p numerū motū celsiū

Ar. Intellectus ē imaterialis. g ei obiectus
 erit imateriale. Ddm qz materia capit du-
 plicif. Uno pro materia signata. i. determinata
 et sic obiectū intellectus ē imateriale. i. abstractus
 a tali materia. qz talis materia facit in rebus
 singularitatē siue indiuiduatōnē. sz singulare
 materiale nō pōt directe intelligi p intellectū. g

Dicitur

alio

ma

talis materia impedit directā intellectionē in /
 lectus. **Alio** accipit materia p materia i spē
 cie siue in coi. r sic etiā materia e aliquo mō for
 male. r hz se sic aliqd imateriale p comparōnē
 ad materia signatā. Et sic dicit Aresto. in scdo
 phicoz. q pres diffinitōis sunt formales r per
 pns imaterialis. p hoc dicit q qditas rei materi
 alis ē imaterial. qz n̄ icludit matīā idiuidualē
Arguit maior ē ppō immaterialiū ad ima
 terialia qz immaterialiū ad materialia. sed itel
 lectus ē imaterialis. g^o ei^o obiectū ent qditas
 rei imaterialis. **Dom** q duplex ē pportio. q
 dam est in natura. r talis pportio nihil facit
 ad cognoscibilitatē. qz illa q sunt similia in na
 tura non sp abinuicē cognoscunt. Alia ē ppor
 tio fm spēm rei cognite fm q dicitur q similitu
 do rei cognite ē in cognoscente. r talis similitu
 do facit ad cognitōes alicui^o. r talē similitudi
 nē hnt materialia ad intellectū nostrū. qz pos
 sunt esse in intellectu fm spēm intelligibilem.
 Simile pt inueniri in sensu. qz illud non co
 gnoscit p visum qd ē ei simile in natura. quia
 tūc visus cognosceret auditū. qz auditus ē na
 turalis pona sic visus. s; visus magis cognoscit
 illud qd ē in ipō fm spēm visibile sicut ē color
Arguit Uides q ens sit obiectū intellectus
 qz illud ē obiectū nostrū intellect^o qd primo ca
 dit in nostrū intellectū. sed fm Avicennā ens
 primo cadit in intellectū. ergo ē ei^o obiectum.
Dom q illud nō ē obiectū alicui^o potentie
 qd qliteraqz cognoscit p talē potentia sed qd
 cadit in ipam p ppiā spēm. sed spēs entis non
 cadit in nostrū intellectū. sed species intelli
 gibilis quiditatis rei materialis. cum talis stati
 diffundatur a fantasmate vt dictum est.
Arguit Obiectū alicui^o habitus nō pt ex
 cedere obiectū potentie in q est talis habitus.
 sed ens est obiectū sapie q est habitus intelle
 ctus. ergo etiā erit obiectū intellectus. **Ad**
 q obiectū alicui^o potentie pt tripliciter assigna
 ri. **Uno** fm cōmunitatē pdicatiois fm q illd
 dicit obiectū alicui^o potentie qd quocūqz mo
 do p talē potentia pt cognosci. et sic visibile pt
 dici obiectū visus. r ens obiectū intellectus.
Alio assignat obiectū alicui^o potentie fm pri
 mitatē appropriationis r tunc illud dicit obie
 ctū alicui^o potentie qd primo appropriat tali
 potentie. i. qd p ppiā speciē immutat potētā
 et sic color est obiectū visus r qditas rei mate
 rialis ē obiectū intellect^o. **Tercio** assignat ob
 iectū penes formalitatē obiectalis rois. r tūc
 dicit illud obiectū sub cui^o rōe referit res cognita
 ad ipam potētā. r sic lumē pt dici obiectū vi^o

et vez obiectū intellect^o. qz oia que vident sub
 lumine vident. et oia que intelliguntur sub rōe
 veri intelliguntur. Per hoc ergo ad argumentū
 dicit q obiectū alicui^o habitus nō pt excedere
 obiectum sue potentie vel ppiū vel cōmune
 qzuis ergo obiectū sapientie excedat obiectum
 ppiū intellectus scz quiditatē rei materialis.
 non tū excedit obiectū qd sumit fm cōitatem
 pdicatiois qd ē ens. Uel pt dici q quiditas
 rei materialis capis duplicis. **Uno** fm se. r sic
 ens multū excedit quiditatē rei materialis. **A**
 lio mō accipit fm illa q aliquo modo sunt re
 ducibilia ad quiditatē vel sicut principia vel
 sicut ppietates vel sicut effectus. r sic omne
 ens coprehendit sub quiditate. qz de^o r substā
 tie separe sunt principia qditatis r accia sunt
 ppietates quiditatis. ergo oia entia p ipam q
 ditatem cognosci possunt.
Arguit Uides q vez sit obiectū nostrū itel
 lectus. pbat qz sicut se hz bonū ad appetitum
 ita se hz vez ad intellectū. sed bonū ē obiectū
 appetit^o. g^o vez erit obiectū intellect^o. **Ad**
 q vez capis duplicis. **Uno** mō formalit^o fm q
 est passio entis. r sic nō ē obiectū nostrū intelle
 ctus ppter duas causas. Prima ē qz nimis ex
 cedit nostrū intellectū cū cōuertat cū ente. **Se**
 cūda cā ē. qz est conditio circa rem intellectam
 et nō ē res itellecta. **Alio** accipit vez materia
 liter p illo qd ē vez. r sic adhuc capis duplici
 ter. **Uno** incōtracte r sic excedit intellectū no
 strū. qz sic etiā inuenit in immaterialib^o q nō
 pnt cognosci a nobis. **Alio** accipit p vero cō
 tracto ad vez materiale. r tūc itez excedit itel
 lectū nostrū fm primā eius opatōnem. si ergo
 vez dicit esse obiectū pporcionatū intellect^o fm
 primā ei^o opatōem. oportet accipe vez materi
 aliter cōtractū ad vez materiale qd ē simplex
 et sic ē idē qd quiditas rei materialis. qz tū ve
 rū significat quandā conditionē circa obiectū i
 tellect^o. g^o n̄ inueniēter pt poni obiectum intel
 lectus.
Ar. Ule ē obiectū intellect^o. qz nihil intelli
 git nisi vlt saltē directe **Ad** q vlt capis du
 plicis. **Uno** formalit^o put significat quēdā in
 tentionē scdaz factā p intellectū. r sic vlt nō pt
 esse obiectū intellect^o. qz sic sequit cognitōnem
 primā intellect^o ex hoc enī q qditas cognoscit
 vt cōicabilis multis intellect^o sibi attribuit se
 cūndā intentionē vt esse gen^o vel speciē. **Alio**
 capis vlt materialit^o et sic significat naturā cui
 pt attribui scdā intentio. et sic iterum capis du
 pliciter. **Uno** modo cōiter put se excedit ad oē
 vlt. r sic est nimis cōe. qz vlt in immateriali

In gffera

Pudat de mō
r dicitur

non dicitur ad
mō q duplex

ad q dicitur

Obiectū alicui^o
potētē rōis

Quo modo per se quod dicitur in seipso non potest esse in seipso et in seipso non potest esse in seipso et in seipso non potest esse in seipso

Unde uno cognoscantur non et supposito
Liber

Secundus

bis non immutat intellectum per propria spem. Alio accipit vlt pro vlt materiali. et sic e idem q quiditas rei materialis. et ideo pr poni obie ctu sicut quiditas sed nullo modo formaliter. sed tn conuenientius ponit quiditas pro obie cto. qz vlt materiale etia extendit se ad genera sed genus no habet sua spem in intellectu sicut spes specialissima.

De singulari

Querit Utr singulari posset cognosci per nostru intellectu. **D**dm q duplex est singu lare. qddam e materiale vt Sortes. qdda est immateriale vt hic Gabriel. Si ergo intelli gat qstio de singulari imateriali. Ddm e q di recte p intellectu cognosci pr quis no proprie cognoscat ab intellectu nro propter defectu in tellectualitatis nre. Ex quo pz q singularitas p cise no impedit intellectione directa. sed sin gularitas cu materialitate. Si vero intelligat de singulari materiali tuc dz q singulare mate riale no pr directe cognosci p intellectu sed re flectere. Illud aut cognoscat directe per aliqua po tentia cu sps e i potetia cognoscete sicut coloz p visum. qz ergo sps intelligibilis quidi tatis rei materialis e apud intellectu sic quidi tas directe cognoscat p intellectu. sed sps ipi rei singularis no e apud intellectu. g singulare no intelligit p intellectu directe. sz reflecte. Est eni cognitio reflecta qn intellectus nr applicat specie intelligibile immaterialem ad fantasia ta alicuius rei singularis et in tali specie appli cata cognoscat singulare.

Quo eodem modo cognoscantur non et supposito

Querit Utr eodem modo cognoscant natura et suppositu. **R**ndet q loquedo de natura et supposito materialiu tuc suppositu qstum ad sua accna p se cognoscat p sensuz exterioro. sed suppositu acceptu substatialit cognoscat p sen sum interioro sez cogitatuam vel estimatiuam. **N**atura aut cognoscat directe p intellectu. pot etia intellectus cognoscere singulare sed reflecte sez p hoc q reflectit supra fantasmata. sunt aut fantasmata forme qb fit fantasia. fantasia aut est act sensiu interioro. et ideo species reserua te in sensibus interiorib dicunt fantasmata. cu ergo intellectus redit supra illas species tuc intel ligit singulare.

Quo modo per se quod dicitur in seipso non potest esse in seipso et in seipso non potest esse in seipso

Ar. Ex hoc sequet q intellectus sp cognosceret singulare. qz intellectus nr in intelligedo semper vtit fantasmatis. sz fantasmata repntat singu lare. g intellectus sp intelligit singulare **D**dz q intellectus nr duplici vtit fantasmatis. **U**no couertedo se ad fantasmata. i. qn cogno scit vlt et videt intelligibile hoc vlt in fantat matib. et no manet apud fantasmata sed intel

ligit hoc qd repntat p spem intelligibile. et sic est vez q sp intellectus intelligedo etia aliqd vlt couertit se ad fantasmata. vtz p exemplum ifra positu de triangulo. **A**lio vtit intellectus fantas matibus reflectendo se supra fantasmata. et h est habere ordinem ad fantasmata sic ad termi nu cognitiois. et hoc cotingit qn intellectus iam respicit fantasmata fm q hmoi. et sic no intelli git vlt sed p iculare et indiuidu. **E**xemplum hui pr dari de triangulo. qz demonstrans pas sione trianguli inesse triangulo accipit triangu lum in coi. qz passio trianguli no conuenit isti triangulo. et tamen ex plicat de aliquo p icula ri triangulo. qz intendit tale p iculare triangu lum sed qz ondit hoc qd dz de triangulo in coi inesse ibi p iculari triangulo.

Ar. Terminus cognitiois dz correspondere pncipio cognitionis. sed intellectus intelligit na turam p compatione ad fantasmata. g intelligit natura vt in singulari et no in vlt. **D**dm q duplici intellectus vtit fantasmatis. **U**no sic termino sic q fantasma habeat se vt directe re pntans ipm cognitu p intellectu. et sic intel lectus intelligit singulare. qz sic fantasma habe se vt terminus cognitionis no absolute sed re spectu illi qd repntat p fantasmata. **A**lio in tellectus vtitur fantasmate no sicut termino sz sicut medio quo iuuat ad cognitione vltis. et sic intellectus etia vtedo fantasmatis irelligit vlt. **A**rguit Sensus no cognoscat vlt. g nec in tellectus singulare. **D**dm q no est simile. qz quicqd pr potetia inferior hoc etia pr supior et cu hoc plus sed intellectus e supior sensu igit.

Dubitabit aut vti

Postqz **A**resto. posuit coditiones intellectus et qno fiat in actu p obiectu et specie. **N**ic co sequenter mouet duas dubitationes circa pdi cta. ex quo eni dictu est q intellectus patit ab i telligibili. arguit **A**resto. sic. **Q**uicqd patit ab alio coicat cu eo in materia. vtz pmo de genera tione. sed intellectus no hz materia. ergo no pot pati ab aliquo.

Amplius autem si

Nic mouet secnda dubitatione et orit ex hoc. qz dictu e q qn intellectus e factus in actu p speci em intelligibile tuc pr seipm intelligere. est g ista qstio. **A**n intellectus sit cognoscibilis absqz specie intelligibili sibi coiuncta. et si sic tuc e q stio quare alia intelligibilia no intelliguntur sicut intellectus. si aut intellectus est intelli gibilis p specie intelligibile alioz. tuc intellectus

In intellectu vtitur a fantasmatibus

Non potest dubitare

Dubitatione

esset intelligibilis . sicut alia intelligibilia . q̄a illa intelliguntur p̄ specie intelligibilem .

¶ sicut patiquidē s̄m

Hic soluit primā q̄stionē distinguendo de passione et actione . q̄a aliq̄ ē passio q̄ fit ab actione physica et in tali or̄ esse cōcatōem in materia . q̄ in tali actōe materia patiens recipit i se formā agentis . ḡ ōz q̄ eadē sit materia agentis et patientis . Alia ē passio p̄fectiua q̄ nihil aliud est q̄ reductio alicui⁹ de potētia ad actū . et tal' potētia nō req̄rit materiā . et illa passione patitur intellect⁹ ab intelligibili qd̄ sic p̄bat . quia hoc patit ab aliquo passione p̄fectiua qd̄ ab eo ducit de potētia ad actū . sed intellect⁹ nō ē i p̄ncipio i potētia ad intelligibilia . q̄ intellect⁹ nō in p̄ncipio ē sic tabula rasa i q̄ nihil ē depict⁹ et sic ē i potētia et reducitur ad actū p̄ intelligibilia

¶ Querit Quot errores vel opiniones excludit Aresto . p̄ hoc qd̄ dicit intellect⁹ nō ē sic tabula rasa . Dōm q̄ duas q̄z p̄ia ē antiquoz dicentiū intellectū fore cōpositū ex oib⁹ reb⁹ ut oīa intelligeret . q̄ sile p̄ simile cognoscit . s̄ h̄ nō est q̄ intellect⁹ noster sic nō esset tanq̄z tabula rasa . q̄ haberet actū in se oīa intelligibilia .

Secda fuit opinio Platonis q̄ dixit scias nobis esse cōcreatas et impediret vltus eaz i nobis p̄pter cōiunctionē aie ad corp⁹ qd̄ itez ē simpliciter fals⁹ . si aīa ē tabula rasa in q̄ nihil ē scriptum . In illa autoritate addit qd̄ ē tabula rasa in qua p̄ticularia duo notant sc̄z nō existētia specier⁹ intelligibilium in intellectu . Secdo notat aptitudo recipiendi . q̄ in tabula rasa . i . plana ta nō sunt imagines s̄raz ex hoc tamen q̄ rasa est p̄t facilliter recipere litteras

Arguit Intellectus noster patit ab aliquo materiali . q̄ a fantasmatis . ḡ patit passione corruptiua . Dōm q̄ fantasmata capiūt dupliciter . Uno s̄m q̄ in se h̄nt cōditiones materiales . et sic nō p̄nt mouere intellectū possibile q̄ ille ē imaterial' et pōna imaterial' n̄ p̄t recipere sp̄m materialē . Alio capiūt fantasmata s̄m q̄ s̄nt deputata a cōditionib⁹ materie p̄ intellect⁹ agentē . et sic mouēt intellectū possibile et hoc ē qd̄ dici solet q̄ intellect⁹ agens abstrahit species a fantasmatis . quia illuminando fantasmata resultant species immateriales in intellectu possibili .

Arguitur Intellectus noster nō est sicut tabula rasa . p̄batur quia in p̄ncipio h̄z habitū p̄ncipioz sibi connatū sc̄z speculatiuū et practiū . Dōm q̄ intellectus noster p̄t ad duo compari sc̄z ad ipos habitus . et sic nō est i p̄ncipio

rasus id est priuatus habitibus . quia habet duos habitus connatos sc̄z vnū in intellectu speculatiuo qui vocatur intellectus . et aliū in intellectu practico qui vocatur s̄ndentis . Alio modo comparatur intellectus noster ad species intelligibiles . et sic intellectus noster est i p̄ncipio sicut tabula rasa . quia nullā speciem intelligibilem habet . sed illas accipit p̄ ministerium sensuum . Et quia p̄prie loquendo rasura respicit imagines et non qualitates alias tabule . ergo p̄prie dicitur tabula rasa vel intellectus rasus . quia non habet in se imagines specier⁹ intelligibilium quibus habeat in se habitus .

Arguitur Tunc ibi habitus sunt frustra in intellectu . quia illi habitus sunt ad assentiendum p̄ncipijs . sed assensus p̄ncipioz nō est sine cognitione p̄ncipioz . quia non assentimus nisi i cognito . cognitio autē originaliter fit per species . Dōm quis non vtimur illis habitib⁹ in p̄ncipio sufficit tamē q̄ vtamur eis postq̄ recepim⁹ species intelligibiles . hoc autē frustra est qd̄ non potest q̄nq̄z habere suū finem siue vltimū . sufficit ergo q̄ isti habitus habeant suos fines siue operationes postq̄ species intelligibiles sunt in intellectu

¶ Queritur Utz scie sint nobis concreate .

Dōm q̄ nō . et hoc p̄t ex duab⁹ autoritatibus in primo posterior⁹ positis . q̄ in p̄ncipio dicit q̄ ois cognitio intellectiua fit ex p̄cristenti cognitione . i . sensitia . ḡ d̄ nouo generat i nobis scia . Secda ponit infra in eodē libro cū dicit Aresto . q̄ deficiente aliq̄ sensu a natiuitate necesse ē sciam illi⁹ sensibilis deficere . Et q̄b⁹ manifeste p̄t q̄ cognitio intellectiua h̄etur p̄ sensitia

Arguit Dans formā dat p̄na formā . s̄z de dat aīam rōnalē . ergo dat p̄na aīam sc̄z scias .

Dōm ad maiore q̄ dans formā dat etiā cōsequētia formā si sequant p̄ modū naturalis sequele . sicut generās hoīem generat risibile . q̄ risibile sequit hoīem p̄ modū naturalis sequele . et generās ignē generat leuitatē . Sed sciētia nō sequit ad aīam rōnalē p̄ modū naturalis sequele . q̄ non est naturalis p̄prietas intellect⁹ sed scia aduenit aie ministerio sensuū sicut p̄t primo methaphisice . et i fine sc̄di posterior⁹

¶ Ar . Optimi ē optimū adducere . s̄z de ē optim⁹ . ergo dat aliqd̄ optimū sc̄z ipam sciam aie

Dōs q̄ optimi ē optimū adducere optimis reb⁹ . Cui⁹ rō est . q̄ deus maxime vult totū vniuersum cōseruari . totū autē vniuersum cōseruatur ex ordine rez distinctaz s̄m p̄fectū et im p̄fectū ergo oportet aliquas res esse p̄fectiores alijs . et illis p̄fectis reb⁹ etiam inducitur op

antofas
duplex

Liber

Secundus

time conditiones. Per hoc ergo ddm ē q̄ sub/
stantie separe hnt scias cōcreatas. qz sicut opti
me creature quo ad naturā sed homo que ē il
lis inferior habet ex rebus scias colligere.

Arguit Cū Platone qui habuit iuuenē q̄
nō fuit instruct⁹ in scia cui p̄ponebat sciaz ad
quā optime rīdebat. ergo scie fuerūt sibi con/
create ddm q̄ p̄ ordinatā interrogatōne p̄
in aliquo generari scia ex quo ergo Plato p̄po
suit iuueni mathematicalia que sunt maxime
nobis p̄porcionata. sic potuit iuuenis p̄tinen/
ter rīdere. ergo nō habuit sciam cōcreatā sed
acquisiuit eam p̄ ordinatam interrogatōnem.

Et ipse autem intel

Hic soluit scdam dubitatōne prius motam.
Et primo dicit quō intellectus sit intelligibilis
Secundo soluit obiectōne in illa questione motā
Quo ad primū dicit q̄ intellect⁹ sit intelligi/
bilis p̄ species intelligibiles aliar rez sicut et
alia intelligibilia. qz anteq̄ intellectus habet
species intelligibiles rez intelligibiliū apud se
non p̄t intelligere alias res intelligibiles nec se
ipm. et hoc sic p̄bat Aresto. Quia in his que
sunt sine materia idem ē intelligens et illud qd̄
intelligit. qz scia speculatiua ē eadē cū illo qd̄
ē speculabili scibile qd̄ intelligit fm̄ p̄porcionē
vlt̄ p̄formitatē ex q̄ sic arguit. si itellcus et qd̄ i/
telligit sunt idem scz p̄ specie intelligibile ipi⁹
rei intelligibilis. ergo p̄ speciem q̄ ē in intel/
ctu accidentaliter possum⁹ deuenire in cognitō
nem intellectus sicut per speciem sensibile re/
tentā in sensu aliq̄lit deuenim⁹ i noticiā sens⁹.

Non antez semper

Hic Aresto. excludit obiectōne factā in cōtra
riū in dubitatōne prius mota. fuit enim sic du
bitatū. Si intellectus est intelligens et etiaz
intelligit tūc videt̄ dubiū quare alia intelli
gibilia non intelligūt sicut intelligunt. illam ob
iectōne soluit dicens q̄ duplices sunt res. que
dam sunt intelligibiles in pot̄tia tm̄. sicut res
materiales et in talib⁹ nō ē idem intelligens et
qd̄ intelligit. tales enī res intelligūt et non in/
telligunt. Aliud ē intelligibile fm̄ actū qd̄ scz
fm̄ actū ē imateriale et hoc intelligibile sit cū
eo qd̄ intelligit etiaz intelligit. sic aut̄ est de intel
lectu q̄ est actū immaterialis. Et rō istius ē q̄a
q̄to aliqua res est plus separe a materia tanto
plus recipit in se formas aliar rez. et ideo res
pure naturales vt ignis et terra nō p̄nt in se re
cipe nisi formā p̄priā et essentialē. res aut̄ aliq̄
liter supra materia eleuate sicut sunt forme sen

sitine recipiunt etiā aliar rez formas. qz ania
sensitiua recipit in se formas aliar rez scz obie
cta sensibilia. hoc aut̄ ens qd̄ est omnino sine
materia sicut intellectus p̄t recipere in se formas
omniū entiu. et sic postea dicit̄ in textu q̄ ania
est quodāmodo omnia.

Quert̄ Urz in his que sunt sine materia
idem sit intelligens et qd̄ intelligit. ddm q̄
illa p̄pō p̄ duplici intelligi. Uno fm̄ ydem
p̄ritatē realē sic q̄ sit sensus. in separe a mate
ria idem sunt realiter intelligens et res intelle
cta. et tūc illa p̄positio est simpliciter vera in deo
qz i deo idē ē itelligēs et qd̄ itelligit. q̄a de⁹ itel
ligit seipz et itelligēdo seipz itelligit oia alia. s̄z
in substantijs separe ista p̄pō ē vera q̄tū ad h⁹
qd̄ p̄mo intelligit a substantia separe. qz substā
tia separe p̄mo intelligit seipam p̄ essentialē. cūz
ergo substantia separe sit etiā intelligēs. sic etiā
in substantijs separe idē ē intelligens et qd̄ in
telligit scz primo. S̄z in aia rōnali p̄pō ē ver
ra q̄tū ad id qd̄ vltimo p̄ ipam intelligit. qz in
tellect⁹ noster vltimo intelligit suam essentialē.

Circa qd̄ sciendū q̄ intellect⁹ aie rōnalis pri
mo intelligit suū obiectū. qz hoc sibi representat
per spēm intelligibile. Secdo intelligit suū
actū qui actus est circa obiecta. Tercio intelli
git habitū siue spēs itelligibiles. qz ex illis spe
ciebus et habitibus p̄cedit actus. Quarto in
telligit potētiā intellectiua. qz spēs intelli
bilis ē in potētia sicut in subiecto. et vltimo in
telligit suā essentialē que ē primū principū sub
iectiū aut effectiū oim̄ p̄dictoz scz potētie
habituū actus et obiecti. cū ergo essentialē anie
vltimo intelligat. sic in aia rōnali idē est intel
ligens. et qd̄ vltimo intelligit. Alō p̄t ista p̄o
positio intelligi fm̄ q̄ idem dicit̄ ydem p̄ritatē
p̄porcionis. et sic de quolibet intelligibili ver
est q̄ intellectus ē idē cū eo qd̄ intelligit. qz in
tellectus intelligēs habet similitudinē siue spe
ciei rei intellecte q̄ spēs intelligibilis ē eadē fm̄
p̄porcionē ad rem intellectā. et ideo intellectus
h̄ns i se talē spēm d̄r idē cū tali re fm̄ p̄por
tionē. Sile ē si dicam⁹ q̄ paries h̄ns i se ima
ginē regis sit idēz cū rege. illa enī ē vera loquē
do de idem p̄ritatē p̄porcionis siue assimilatio
nis qz p̄ies h̄ns in se propriā imaginē ipi⁹ regis
sic etiā dicit̄ dū est de intellectu.

Quert̄ Urz intellectus sit p̄ se intelligibi
lis. ddm q̄ nō. Cū rō ē. qz sicut se h̄z ma
teria prima in genere rez materialū in ordine
ad opari. ita se h̄z intellectus possibilis in ge
nere intelligibiliū in ordine ad intelligere. si
cut ergo materia prima nō p̄t agere nisi habita

*Sic soluit q̄z dubitatōne
de p̄pōne p̄mo p̄o*

110 q̄z

Quid intelligat se p suam essentiam

forma substantiali quia fm se est in sola poña
ita intellectus noster nõ potest intelligere nisi
habeat in se speciem intelligibile que est forma
intellectus. nõ ergo potest intellectus seipsum
intelligere absq specie intelligibili.

Arguit. Species intelligibiles aliarũ re/
rũ nõ representat intellectũ sz res intelligibiles
ergo nõ pr intellectus p illas species cognosca.

Dõm q duplex est similitudo alicuius ad alte/
rũ. Quedã e similitudo pprie dicta, et sic species
intelligibilis nõ est similis intellectũ sed rei in
tellecte. Exemplũ. species intelligibilis hominis
est similis homini z pprie hominẽ repñtat. Alia
est similitudo analogice accepta siue ordinis aliqz
adinuicẽ. z sic species intelligibilis pr dia silis
intellectũ quia ordinat ad intellectũ sic accens
ad subiectũ. z sic p illas species intellectus etiaz
cognosci pot. Uerũ tñ est q est duplex cognitio
intellectus. Una est cognitio ad quia est qz sz
aliquis hz intellectũ z illa cognitio habet ex spe
cie z actu intellectus. qz aliquis sciens se intelli
gere scit etiã se hẽ intellectũ. Alia est cognitio
quo ad quid est z ad talẽ cognitionẽ õz deueni
re p multas inquisitiones. fm aut pñũ modũ
aliqz cognoscat intellectũ i particulari sz fm scõm
modũ aliquis cognoscat intellectũ in vniuersa
li qz essentia intellectus sed essentia est solũ vni
uersaliũ z nõ particulariũ.

Queritur Utz aia intelligat se p suã essen/
tia. Dõm q nec aia nec intellectus pñt se intel
ligere p suas essentias Ratio est qz vñũ qdõqz est
cognoscibile fm q est in actu. sed intellectus fm
se est in poña z ideo vocat possibilẽ qz passibilis
z pati est a poña. ñ non pñt se intelligere nisi fiat
in actu p species. Et ideo p oppositũ intellectus
diuinus qui est purus actus seipsum et oia alia
intelligit p seipsum. sed intellectus substantiaz
separatã habet se medio modo quia est actus sed
nõ est purus. ex eo ergo q est vt actus in genere in
telligentiũ sic pot se p suã essentiam intelligere.
quia tñ nõ est actus purus sic intelligit alia p
spes alioz. Et p hoc soluitur argumentũ q ar
guif. Angelus intelligit se p suã essentia. ñ aia
realis. Dõm qd nõ est silẽ qz eẽntia angeli eti
am in principio sui hz species creatas. sed aia
rõnalis in principio sui nullã hz speciem. z iõ
est solũ poña intelligibilis z intelligit solum p
specie acceptã a rebus. Tñ quia angelus in pñ
cipio est in actu ergo pot seipsum intelligere per
suam essentiam

Queritur Quid sit habitus intellectus z vñ
reultet siue oriãt. Rñdet q habitus intellectus
quis acquisit est quedã qlitas de prima specie re

sultans ex specie intelligibili z lumine intelle/
ctus agentis z ideo simplr est alteri essentie qz
species intelligibilis vel lumẽ intellectus agen
tis quia species intelligibilis z lumẽ intellectus
agentis p supponũtur ad habitũ. idẽ aut nõ p
supponit seipsũ Itẽ ptingit aiam hẽ spes intel
ligibiles z lumẽ intellectus agentis absqz habitu
acqũsito. Itẽ spes intelligibiles z lumẽ manẽt i
habitu vtualiter z nõ actualr sic elemẽta in mi
cro. vel in medijs extremi colores.

Arguit Tunc de vna re esset tñ vna scia qã
est tñ vna spes de vna re z absolute est tñ vñũ
lumẽ intellectus. Rñdet q lumẽ intellectus capif
duplr Uno mō fm se z sic est simplr vñũ qz lu
mẽ intellectus agentis est ipse intellectus agens qz
aliqđ vñũ. Alio mō accipif lumen intellectus
agentis put est incorporatũ diuersis speciebus itel
ligibilibus acceptis fm diuersas rones forma
les z sic lumẽ diuersificat. qz spes accepte sũ alia
rõe formali etiã aliter et aliter incorporant lumẽ
Et hoc ex illo ptingit qã scia pprie loquendo e
plexorum quia de conclusionibz demonstratis e
scia. iõ potest ptingere qz de aliqua re representa
ta apud intellectũ p vna specie fiat diuerse con
positiones in scõa opatõe intellectus fm ordinẽ
z respectũ illius rei ad diuersas passiones ha
bẽtes originẽ a diuersis pñcipijs. Tñ ex specie
intelligibili sub tali rõe accepta z lumie intelle
ctuali resultant de eadẽ re multe scie siue multi
habitus. et qã ipse habitus est de pma spē qlita
tis sic informat suũ subiectũ ad bene vl male
opandũ z hoc speculariue si sit habitus specu
latiu. vel practice si sit habitus practice. Exem
plũ de habitu artis qã ars disponit artificẽ ad
bene opandũ opa artis. sicut domificator dispo
nit p arte domificandi ad bene apandum opus
domificatoriũ. Siliter habitus speculariũs di
sponit intellectũ ad bene speculandũ circa obie
ctũ talis scientie.

Querit Quõ cognoscat habitus Dõm q p
actũ lumẽ rõ est. qã cũ habitus sit aliqđ mediũ
inter actũ et poñaz et nihil cognoscat nisi fm q
ẽ in actu iõ habitus q est in actu p opationẽ etiã
cognoscat p opationẽ qã habitus p actũ hz suam
ppletã siue finale pfectionẽ. Istud pz p expien
tia qã aliquis cognoscat se habere habitũ gram
maticẽ ex hoc q cognoscat se habere actũ grama
tice sz pque loqui p causas. Est tñ pñderãdũ
q duplex habitus pot cognosci ex actu. Uno mō
quo ad quia est. quia cognoscat actũ procedere
ex habitu. z sic cognoscat se hẽ hitũ qz hz actũ
Alio mō quo ad quid est qñ aliquis ex pñdera
tione actus inquit natura ipsi habitus. et hz

qz hz hitũ

qz hz hitũ

qz hz hitũ

qz hz hitũ

qz hz hitũ

qz hz hitũ

fit p diligētē inquisitionem. et sic etiā possum? Distinguerē habit? abinucē ex natura actū.

Arguit Aliquid cognoscit fm q est pns in intellectū. sed habitus sunt pntes intellectui per eētā. ergo nō cognoscunt per actū sed per eētā. Dm q dupliciter aliquid ē pns intellectu. Uno mō per modū obiecti r qd sic ē pns intellectu cognoscit pprie ab ipso intellectu si cut quiditas rei materialis Alio modo ē aliqd pns intellectu sicut principū quo intellectus intelligit r illud nō maxime cognoscit ab intellectu. Simile est de visu qd aliquid ē pns visu duplr. Uno mō sicut obiectū vt color. r h pprie cognoscit per visum. Alio mō sicut principū quo cognoscit visus vt pupilla vel lumē r quod sic ē pns visu non pprie cognoscit per visum

Arguitur Propter qd vnūq; tale r illud magis. sed res cognoscunt p hitus r spēs. ergo spēs r habit? magis cognoscunt. Dm q illa regula hz veritate de illis q sunt vnū ordinis. sic si dicat sanitas appetit. ppter vitā in genere cē final. ergo vita magis appetit. sed sic non est de habitu qd habit? nō est id qd cognoscit pmo hz est bñ illud q aliquid cognoscit. Un si accipiatur duo quoz vnūq; est illud qd p se cognoscit. tunc si vnū cognoscit p alterū tūc alterum magis cognoscit sicut conclusiones cognoscuntur p pncipia q pncipia magis cognoscuntur.

Querit Dno cognoscit act? intellectus. Dm q cognoscit ex obiectis qd pbat autoritate r ratione Autoritate Aresto. dicitis q act? r obiecta sunt piores potentij fm rōnem. sic ergo poña cognoscit ex actu. ita actus ex obiectis qd illi actus sunt distincti q sunt circa diuersa obiecta sicut videre distinguit ab audire quia videre est circa colorē sed audire est circa sonuz. Sed rō stat in hoc. qz omnis actus p iunctus potentie p ab eadē poña intelligi si poña reflectat sup seipsam. sed actus intelligendi ē actio pincta poñe qd est actio imanes ergo p ipaz poñam intelligi cū poña intellectiua reflectat super seipsum

Arguit Illud nō cognoscit p aliquā poñaz qd nō pntet sub obiecto illius poñe. sed actus nō pntet sub obiecto intellectus. ergo nō pnt cognosci p intellectū. Dm q duplr aliqd cognoscit p aliquā poñam. Uno mō pprie r pmo. et sic maior est vera. qz tūc solū cognoscit obiectū p aliquā poñam r hoc qd pntet sub obiecto. Alio mō aliqd cognoscit p poñam aliquā non pmo sed secundo. r sic multa cognoscuntur p aliquā poñam que nō pntet sub obiecto et

sicut magnitudo cognoscitur p visum que tam nō pntet sub obiecto visus. sic etiā est de intellectu. qd intellectus pmo cognoscit suū obiectū. Deinde ex cognitione illius obiecti pcedit ad cognoscendū actū. r ex cognitione act? pcedit ad cognoscendū habitū. r ex habitu pcedit ad poñam. r tūc ex poña procedit ad cognoscendū essentiam

Arguit Quicquid intelligit aliqd actu intelligit. si hact? intelligit ergo aliqd actu intelligit r ille iterū alio actu. r sic esset processus in infinitū. Dm q intellect? noster p se reflectere supra suū actū fm infinitas opationes syncategorematicae quia sp potest cognoscere suū actū r iterū de nouo aliu actū r sic deinceps. sed illa infinitas syncategorematicae accepta est possibilis in rebus sicut dicitur tertio phoz. nō em p intellectus intelligere tot actus qn plures.

Arguit Sensus nō cognoscit suū actū. ergo nec intellectus. pna tenet a sili. Dm q nō ē sile qz sensus est virtus in organo r ideo nō p redire supra se quia hoc fieret mō materiali qd est impossibile qd sic fieret penetratio dimensio nū. sed qd intellectus est imaterialis sic p redire supra se immaterialiter

Querit Utz intellect? posset intelligere actū voluntatis. Dm q sic. Rō est qz qd quid est intelligibiliter apud intellectū hoc p intellectu cognoscit. sed voluntas r silt eius act? sunt apud intellectu intelligibiliter. ergo tam voluntas accepta pro potētia qz voluntas accepta pro actu cognoscuntur p intellectu. sed qz voluntas nihil aliud est qz inclinatio sed inclinatio est in re ad modū rei cui coniungit. quia ergo voluntas coniungit intellectui ergo est in intellectu. et p cōsequens ab eo cognoscitur

Arguitur. Nihil cognoscitur ab intellectu nisi sit pnsens intellectui sed actus voluntatis nō est pnsens intellectui. ergo nō potest cognosci p intellectum. Dm q dupliciter est aliquid pnsens intellectui. Uno mō subiectiue r sic species intelligibilis et habitus et actus intellectus sunt pnsentes intellectui. et sic ē verū q actus voluntatis nō est pnsens intellectui. qd actus voluntatis est in voluntate sicut in subiecto. Alio modo aliquid est pns intellectui cōiunctiue. et sic actus voluntatis etiam ē pns intellectu. r hoc ideo quia voluntas et actus ei radican in eadē eētā anime cū intellectu et vnum est principū alterius quia intellectus principiat voluntatem finaliter. et voluntas principiat intellectum efficienter

Arguitur Obiectum intellectus est totalit

in aliquo dicitur p se ipso

Quomodo cognoscit actus intellectus

si aliquid cognoscit p aliquā poñam

si aliquid

p se ipso

diversum ab obiecto voluntatis. ergo etiam actus eorum sunt diversi prout talia obiecta. ergo intellectus non potest intelligere actum voluntatis. **Ad** quod obiectum intellectus et voluntatis accipiuntur dupliciter. Uno modo formaliter. et sic est simpliciter aliud obiectum intellectus et voluntatis. quod obiectum intellectus est verum et obiectum voluntatis est bonum. Alio modo accipiuntur obiecta materialiter et sic unum apprehendit sub alio quod verum est quoddam bonum et contra bonum est quoddam verum. et sic ex cognitione obiecti intellectus aliquantulum dicitur in cognitione obiecti voluntatis. et quia ex obiectis resultat actus ideo etiam actus ex eis cognosci potest. Unde patet quod quibus actus voluntatis non sit apud intellectum per suam speciem intelligibilem. est tamen apud intellectum sicut principium apud principium quod actus voluntatis est principium ab actu intellectus.

Quaeritur Ultra species intelligibilis sit id quod intelligitur vel id quo aliquid intelligitur. **Ad** quod species intelligibilis est id quod primo intelligitur et tamen species intelligibilis potest esse aliquid secundario intellectum. Prima pars probatur quatuor rationibus. Prima stat in hoc. Sicut se habet sensibile ad sensum siue species sensibilis ita se habet species intelligibilis ad intellectum. sed species sensibilis est id quo cognoscimus et non id quod sentimus ergo etiam species intelligibilis est id quo intelligimus et non id quod intelligimus. **Secunda ratio** est quia eadem intelligimus de quibus sunt scientie. sed manifestum est quod scientie sunt de rebus intellectis et non de speciebus intelligibilibus. ergo etiam intelligimus res extra animam et non species intelligibiles. Minor est nota quia scientia est habitus intellectualis. Minor patet quia de illis est scientia quibus conveniunt passiones considerate in tali scientia. sed passiones reales conveniunt rebus extra animam existentibus. ergo de illis sunt scientie. **Tertia ratio** est si species intelligibilis est id quod intelligitur. et species sensibilis id quod sentitur ergo omne quod apparet esset verum quod potentia iudicans de illa passione quam apud se haberet diceret verum. et sic contradictoria essent simul. **Exemplum** gratia. si species saporis est id quod sapitur ergo id est abus esset dulcis et amarus. quia habes linguam infectam habet speciem amarum de cibo. et habes linguam sanam habet speciem dulcem de cibo. si ergo species est id quod sentitur. ergo id est dulce et amarum quod implicat contradictionem. **Quarta ratio** ad idem est. Omnis actio fit per aliquam formam que est principium quo res agit per quam formam habet similitudinem ad obiectum. sed intellectus agit actione immanente. ergo habet formam per quam agit. que forma non est id quod agit. Minor patet per similitudinem

in actionibus transcendentibus. sicut in igne est forma per quam ignis agit in aqua que non est id quod agit. quibus sit similis ad id quod agit. **Item** etiam patet opinione antiquorum dicitur simile a simili cognoscitur quod est verum de similitudine accepta secundum speciem intelligibilem quo ad intellectum ut secundum speciem sensibilem quo ad sensum. **Secunda pars** probatur quia actus procedens ab aliqua potentia necessario procedit ab illa per aliquam formam mediam que est principium agendi in alterum. sed intellectus habet aliquem actum ergo potest ex cognitione talis actus pervenire ad cognoscendum speciem intelligibilem que est principium illius. actus sicut ergo dicitur est quod habitus cognoscatur ex actu ita etiam dicitur est de specie intelligibili quod cognoscatur ex actu. et sic species intelligibilis potest esse aliquid secundario intellectum.

Arguitur Intellectus in actu et intellectum idem sunt. sed nihil est idem intellectui nisi species intelligibilis ergo species intelligibilis est id quod intelligitur. **Ad** quod ad minorem quod aliquid est dupliciter idem intellectui. Uno modo subiective quod scilicet est idem intellectui sicut accens suo subiecto et sic est idem quod species intelligibilis est eadem intellectui. Alio modo aliquid est idem intellectui secundum proportionem vel analogiam. et sic etiam res intellecta est eadem intellectui quia intellectus habens in se speciem intelligibilem habet similitudinem vel proportionem cum re intellecta. Simile potest dici de imagine regis in pariete que imago regis est eadem numero accidentali ipsi parieti sed est eadem regi secundum proportionem quod proportionat figure et magnitudinem regis.

Arguitur Intellectum in actu dicitur habere esse quod habet movere intellectum. sed intellectum in actu non habet esse quia nihil habens esse a parte rei est vel esse sed nihil cognoscitur per intellectum nisi vel intelligitur. **Ad** quod intellectum. id est res intellecta est a parte rei sicut patet de homine et de asino. sed quod addit intellectum in actu ibi denotat abstractionem que fit ex parte intellectus. Per hoc ergo dicitur est ad primam partem assumptam scilicet quod intellectum. id est rem intellectam esse in actu distinguendo. quia vel sic intelligitur quod ipsum esse a parte rei in actu absolute. et sic est verum vel sic intelligitur quod ipsum intellectum esse eo modo quo actu intelligitur et sic est falsum. quia non est eo modo a parte rei. sicut sensibile non est a parte rei eo modo quo sentitur ut patet de colore. color enim est a parte rei cum odore sapore et cum duritie sic autem non sentitur a visu cum illis qualitatibus. sic etiam est de intellectu quia quibus homo sit a parte rei secundum conditiones materiales que sunt hic et nunc tamen homo intelligitur secundum quod est abstractus ab illis conditionibus materialibus. quia intellectus recipit formam ab aliis conditionibus materie.

Arguit. Obiectū debet pcedere ipsaz poiaz
 ⁊ mouere ipam. ergo obiectū debet ee a pte rei.
Ddm q̄ necesse est poiam passiua qual est
 intellect⁹ possibil moueri ab aliquo obiecto p
 existente. sed nō oz q̄ obiectū peristat illo⁹ quo
 mouet sicut p̄tz de visu. q̄a oz colorē peristere a
 pte rei anteq̄ cognoscat p̄ visum sed nō oz q̄ co
 lor peristat eo mō quo visum mouet.
Arguit. Prioz piarmentas dicit q̄ voces sunt
 signa passionū aie. sed passiones aie sūt spēs in
 telligibiles. ergo voces significant spēs intelli
 gibiles. sed hoc intelligit qd̄ p̄ vocē significat
 q̄ rē. **D**dm q̄ passio capit̄ dupl̄. Uno⁹ pas
 sio significat speciem intelligibile. ⁊ sic p̄pō ē sim
 pliciter falsa. q̄ voces sunt signa passionū. q̄a rē
 ois vox significaret accūs cū spēs intelligibil sit
 accūs. **A**lio⁹ accipit̄ passio p̄ re intellecta siue
 pcepta. ⁊ sic est verū q̄ voces sunt signa passio
 nū. i. rei nō pceptaz. ⁊ vocat̄ Aresto. res pceptas
 passiones p̄tra Platonē qui dixit scias ee nob
 concreatas. ⁊ sic nō aduenirent res intelligibi
 les extrinseco qd̄ est de rōne passionis. Si aut̄
 querat̄ quid significet voces **D**dm q̄ rē pceptā
 i. s̄bū intelligibile qd̄ nihil aliud ē q̄ res pcepta
 intelligibiliter apud intellectū ⁊ nō est ipēs intel
 ligibil nisi forsan fm̄ pportione vel analogiaz
 ⁊ hoc est s̄bū qd̄ significat p̄ voces.

Notiā at̄ sicut

Postq̄ Ar̄. determinauit de intellectu
 possibili ponendo eius pditiones ⁊
 dicendo quō diuersimode reducitur de potentia
 ad actū. Hic determinat de intellectu agente. Et
 pmo ponit necessitatē ponēdi intellectū agentē
 Secdo ponit pditiones eius. Primo q̄ pbat
 q̄ necesse est ponere intellectū agentē ⁊ hoc sic.
 In quacūq̄ natura inuenit̄ qd̄ est oia posse fie
 ri ibi etiā inuenit̄ q̄ oia pōt̄ facere. sed in anima
 rōnali inuenit̄ aliquid qd̄ p̄t oia fieri. ergo etiā
 erit aliquid qd̄ p̄t oia facere. ⁊ hoc est intellect⁹
 agens qui facit poia intelligibilia actu intelli
 gibilia. ergo necesse est ponere intellectū agentē
 Et addit noiationē ipsius intellectus ponē
 do tria noiā dicens q̄ vocat̄ ars habit⁹ ⁊ lumē
 quia sicut ars disponit materiā ad hoc q̄ for
 ma introducat. ita intellectus agens disponit
 fantasmatas vt recipiant̄ in intellectu possibile
 Vocat̄ etiā habitus quia est aliquid pfectū
 in ordine ad intellectū possibile q̄ est in poia
 sed pfecta entitas p̄pata ad imp̄fectā habet se
 vt habit⁹ ad p̄uatiōnē Vocat̄ etiā lumē q̄a

sicut lumē facit ad hoc q̄ colores diffundant̄ ad
 s̄sū visus. ita intellect⁹ agēs facit ad h̄ vt fanta
 smata diffundant̄ ad intellectū possibile
Querit̄ Que sit ratio maioris rationis p̄di
 ete ad pbandū q̄ necesse est ponere intellectū
 agentē. **D**dm q̄ rō maioris ē. q̄ cuilibet poie
 passiue naturali corrdet̄ sua poia actiua na
 tural. **L**ui⁹ ratio est. q̄ nisi sic tūc tal poia pas
 siua eēt frustra. q̄a illa d̄: poia passiua natural
 q̄ p̄ agens naturale p̄t duci ad actū si ergo non
 haberet potentia passiua naturalis potentiam
 actiua naturalē ergo talis poia passiua nasal
 nō posset duci ad actū qd̄ est impossibile q̄ rē
 ⁊ natura nihil faciūt frustra. ⁊ sic poia passiua
 naturalis nō p̄t eē frustra
Arguit̄ Deus pōt̄ plura facere q̄ iste res in
 feriores possunt recipere q̄ nō corrdet̄ adinuicē
 poia actiua ⁊ passiua **D**dm q̄ ista regula nō
 puerit̄ scilz q̄ poie actiue corrdet̄ sua poia
 passiua ⁊ rō diuersitatis ē. q̄ poia passiua fm̄
 q̄ h̄mōi nō p̄t subsistere sine actu sicut nec mate
 ria sine forma. ⁊ iō poia passiua est frustra q̄ nō
 h̄z potētia actiua sibi corrdentē. sed potentia
 actiua aliq̄ pducit̄ q̄ cadūt sub suo obiecto sed
 nō oia q̄ cadūt sub suo obiecto
Arguit̄. Uidet̄ q̄ ista regula non sit vera q̄a
 aliq̄d ē in poia passiua nasal ⁊ tū nō h̄z potē
 tiā actiua naturalē sibi corrdentē. vt aia rō
 nal h̄z potētia passiua naturalē ad pducit̄ et tū
 nō h̄z potētia actiua nasal q̄ potētia rei nō ē
 potētia actiua naturalis. **D**dm q̄ duplex est
 potētia. Quedā ē potētia natural. ⁊ sic aia nō
 habet passiuam potentiam ad produci quia
 non potest produci per agens naturale. Alia ē
 potentia obediēntialis que sumit̄ per ordines
 ad potentiam actiuam supernaturalem scilz
 diuinam cui omnia obediunt. et sic anima h̄z
 potētia passiua ad pducit̄. Illa em̄ que creatur
 nō cadunt sub potentia naturali.
Arguitur Contra minorem Anima non ha
 bet aliquid quod est omnia in fieri. quia intel
 lectus possibilis in anima nō potest fieri terra
 neq̄ lignū ⁊ sic de alijs. **D**dm q̄ duplici d̄
 aliq̄d fieri Uno mō fm̄ eē naturale. sicut vnum
 elementum fit ex alio per generationē. et sic ani
 ma p̄ intellectum possibilem nō potest fieri oia
 q̄ tunc nō maneret in sua natura. Alio mō di
 cit̄ aliquid fieri fm̄ eē pportōnis fm̄ q̄ dicim⁹
 q̄ p̄sus fit oia sensibilia q̄ potest i se habere spe
 cies omnū rerum sensibilū. et sic anima p̄ intel
 lectū potest fieri oia q̄ potest in se recipere sicut
 dines omnū rerū materialū q̄ sunt p̄prie in
 telligibiles a nobis. Et hoc ē qd̄ dicit Aresto.

Supposito m̄ d̄

De m̄te p̄p̄age
 nte imp̄t̄ q̄ d̄ d̄

300
300
300

Quo 3 20
mano 216

300 300

300 300

300 300

inferius q̄ anima est quodamō oīa quia in se h̄z
similitudines oīm rez

¶ Arguitur **A**īa nō p̄t in se suscipere sp̄s reruz
imaterialiū. q̄ aīa nō p̄t fieri oīa s̄m eē spiritua
le siue p̄portiois. **D**ōm q̄ ibi omne distribu
it in determinato genere sc̄z rerū materialū q̄a
intellect⁹ possibilis est in poīa ad recipienduz
oēs sp̄s rez materialū. et intellect⁹ agens est
potens facere oīa materialia que sunt poīa in
telligibilia actu intelligibilia. nō p̄ducendo ea
de nō esse ad esse sed faciendo ea actu intelli
gibilia. **E**xempli gratia. hō i Sorte et Sortes
nō sunt intelligibilia propter materialitatem
ergo oīz q̄ dep̄rent fantasmatā et recipiant spe
cies intelligibiles in intellectu possibilē. sicut
ergo intellectus possibilis est in poīa natura
li ad recipiendū istas sp̄s intelligibiles. ita in
tellectus agens habet poīam actiūā ad facien
dū sp̄s intelligibiles.

¶ Arguit. **I**ntelligibilia sunt actu a pte rei q̄
nō oīz q̄ fiant actu intelligibilia p̄ intellectum.
probat̄ quia homo et asinus et cetera intelli
gibilia sunt a pte rei. **D**ōm q̄ duplex est intel
ligibile vñ in poīa. et aliud in actu qd̄ est de
putatū a materia. **D**ōm est ergo q̄ intelligibile
in poīa est bene a pte rei sed nō intelligibile in
actu. fit em̄ intelligibile in actu p̄ intellectum
agentem.

¶ Arguitur **S**ensibile est actu a pte rei. ergo
etiā intelligibile. **D**ōm q̄ nō est s̄le. qz sensi
bilia sunt omnino vñ nature. put̄ sunt a pte
rei et in sensu q̄uis habeat aliū modū. **S**ed in
telligibile h̄z omnino aliā naturam qm̄ est a pte
rei et qm̄ est apud intellectū. q̄a sp̄s intelligibilis
s̄m quā intelligibile est in intellectu est omnio
imaterialis et ideo nō p̄t h̄e eandē naturā cum
re intelligibili materiali. et ista est cā quare non
oportet ponere sensum agentē sicut intellectum
agentem.

¶ Querit **Q**uod sunt operationes intellectus
agentis. **D**ōm q̄ due **Q**uaz prima est abstra
here sp̄s intelligibiles a fantasmatib⁹. **S**ecda
est illuminare sp̄s formatos p̄ intellectu agentē
et receptas in intellectu possibilē.

¶ Arguit **C**ontra primā operationē **S**i intelle
ct⁹ abstrahit sp̄m intelligibile a fantasmatib⁹
cū illa sp̄s sit imaterialis nō videt̄ posse p̄du
ci nisi p̄ creationē ad quā nō p̄t p̄tingere intel
lect⁹ agens. **D**ōm q̄ ista locutio nō ē intelligē
da q̄ intellect⁹ agēs crearet sp̄s intelligibiles
in intellectu possibilē. sed diffundit̄ sp̄s a fan
tasmatib⁹ ad intellectu possibilē lumine intelle
ctuali qd̄ ē intellect⁹ agēs. **E**t si dicat̄. materiale

nō potest de se diffundere imateriale. sed fantasma
ta sunt materialia. ergo nō p̄t de se diffundere
sp̄s imateriales. **D**ōm q̄ materiale nō p̄t de
se diffundere imateriale nisi grā alicui⁹ agentis
imaterialis. **P**er hoc ergo dōm q̄ q̄uis fan
tasmatā sunt materialia. i. h̄ntia p̄ditiones ma
terie. tñ intellect⁹ agens illuminans fantasma
ta facit resultare vñā sp̄z imaterialē ad intelle
ctū possibilē. et hoc est abstrahere. et iō intellect⁹
agens requirit̄ p̄pter fantasmatā vt sc̄z fanta
smata illustrent ad hoc vt de se diffundās sp̄s
intelligibiles. et sic p̄z q̄ nō eadē sp̄s siue h̄z nūc
rū siue s̄m sp̄m q̄ ē in fantasmatib⁹ et i intellectu
cū vna sit materialis et alia imaterial. **R**atio
secunde operationis est quia nisi intellect⁹ agēs
continue illuminaret sp̄s existentes in intellectu
possibili tunc redirent ad materialitātē. qz vñū
qd̄qz naturaliter redit ad suā originē vt q̄ ma
neant in illa imaterialitate necesse est continue
intellectū agentē illas sp̄s illuminare. **E**x quo
p̄z q̄ intellectus agens illuminat fantasmatā
et intellectu possibilē. **I**lluminat em̄ fantasma
ta antecedenter abstrahendo sp̄s a fantasmati
bus. et illuminat intellectu possibilē vt refuen
tur in ipso sp̄s intelligibiles.

¶ Querit **Q**ue opatio intellectus agentis sit
essentialior. **D**ōm q̄ sc̄ia qd̄ sic p̄bat̄. qz illa
opatio est essentialior que est inseparabilior a re et
illā rem semp̄ p̄comitat̄. sed sic est de ista opatōe
sc̄da. **M**aior est nota a s̄li. q̄a ignis h̄z duas
operationes sc̄z calefacere et indurare. sed qz cale
factio est inseparabilior ergo est essentialior. **M**i
nor p̄z q̄a intellectus agēs semp̄ illuminat spe
cies existentes in intellectu possibilē. sed nō sp̄
abstrahit q̄a postqz species abstrahit tunc non
amplius abstrahit illas et tñ semp̄ illuminat
illas. **I**tem intellectus sepatus a corpore nō abstra
hit nouas species et tñ illuminat sp̄s quas pri
us abstrahit cum fuit in corpore. sed q̄ tunc non
abstrahit est ideo qz nō h̄z fantasmatā ex q̄ non
h̄z vires sensitivas in quib⁹ fantasmatā h̄nt eē.
Ex quo soluit̄ argumentū. **I**ntellect⁹ post sepa
tionē nō p̄t abstrahere. ergo sequit̄ q̄ intellect⁹
agens tunc nō erit in aīa. **D**icendum q̄ q̄uis
anima sepata nō habeat intellectu agentem tñc
s̄m primā operationem h̄z tñ ea s̄m alterā eius
operationem que est illuminare species intelli
gibiles receptas. i. abstractas in intellectu possibi
li existentes.

¶ Ar. **C**ontra hoc. pueri recedentes aī vsum
rōnis nō h̄nt sp̄s intelligibiles. ergo nō habe
bunt intellectu agentē. **D**ōm q̄ licz in aīa pueri
nō sunt acquiret̄ tñ de q̄ est auctor nature non

dimittes naturā vacuā infudit intellectui possibilibi spēs quas acquisiuit si puer habuisset vsum rōnis. et qz ille spēs sūt. pporcionate speciebus hic acquisitis ergo intellectus agēs ipsas illuminat sicut et alias.

Querit Utrū istud lumē intellectus agentis requiratur ppter mediū vlt ppter fantasmata. **Dom** qz ppter fantasmata requiritur ppter mediū. **Aut** ratio est quia ipsa fantasmata nō sunt nata se diffundere ad intellectū possibilem. et ideo si dñt se diffundere necesse est qz illuminent. sed colores sūt p se visibiles sic qz possunt se diffundere ad visum. et ita lumen nō requiritur propter colores sed propter mediū. **Ex** quo dubiū est. an fantasma possit esse obiectū intellectus cū moueat ipm intellectum. **Ad** hoc respondet qz p̄t esse obiectū remotū. quia dicit **Aristo.** qz sicut se habet sensibile ad sensum. ita intelligibile ad intellectū.

Arguit. Omne qd recipit ad modū recipiētis recipit. sed intellectus possibilis est imaterialis ergo recipit spēs intelligibiles in ipso imateriali ter nō curando intellectū agentem. // **Dom** qz maior est vera si aliqd recipiat. s3 fantasmata nō pnt recipi in intellectu possibile nisi sint prius depurata p intellectū agentē et ideo p̄supponit intellectus agens anteqz species possit recipi in intellectu possibile. qz spūalisatio spēs requirit ante ei receptionē. et sic p3 qz ex pte intellectus possibilis nō est defectus qn spēs recipi possunt dñm sunt abstracte p intellectū agentem.

Ar. Anima h3 spēs naturaliter inditas. qz nō oportet ponere intellectū agentē. **Ans** probat. qz sic est de substantiis separatis ergo etiā in anima. psequētia tenet quia hō comunicat cū substantiis separatis in intelligendo. // **Dom** qz quis hō comunicat cū substantiis separatis in intelligendo nō n̄ in modo intelligēdi. et hoc ideo quia q̄to aliqua natura est altior tanto habebit altiorē modū operandi q̄a opatio sequit naturā. sed q̄a natura angeli est supra naturā aīe rōnalis ergo habebit altiorē modū intelligēdi. et sic intelligit p species infusas a deo. hō aut intelligit ministerio sensuū. et qz hoc sit verū p3 p̄mo posterior. vbi dicit qz deficiēte aliquo sensu a naturate necesse est scientiam sensibilis illius sensus deficere qz nō est si spēs eēt nobis pcreate.

Arguit Anima est nobilior qz materia corporea. sed materia corporea h3 a principio suas formas substantiales sicut celū et elemēta. ergo anima a principio h3 species intelligibiles. // **Dom** qz nō est sile q̄a impossibile fuit materiā rerum corpaliū fieri absqz forma substāiali. q̄a p̄tles

formā materia h3 eēt substāiale. sed intellectus possibilis nō h3 eēt substāiale p species intelligibiles. et ideo potuit fieri intellectus possibilis absqz spēs intelligibilibus.

Querit Utrū spēs intelligibiles effluat in animam mediantibus formis separatis. **Dom** qz nō qz sic nō oportet ponere intellectū agentē. et q̄a aliqd possit cedere qz nō eēt intellectus agens et qz forme vel species intelligibiles fuerent a substantiis separatis ideo pot̄ aliter probari q̄a si sic tuuc anima frustra viret corpi. **Patet.** q̄a aīa vnt corpi vt p corpus acquirat scientias. et iō substantie sepe nō vniunt corpi cū habeant species ipsas a deo pcreateas. si ergo spēs intelligibiles effluerent p formas separatas tūc nō eēt necesse h3e sciam p corpus.

Arguit Omne qd est tale p participationē ab aliquo qd est tale p eētā sedo metaphisice. **Sed** intellectus noster est intellectualis p participationē. ergo sit intellectualis ab aliq̄ quod est tale p eētā. // **Dom** qz est duplex principium intellectualitatis in homine. Aliquod est principium et originale et tale principium est aliqd separatum ab intellectu et est prima causa omnis entitatis. Aliud est principium proximum intellectualitatis. et hoc nō est aliqd separatum sed est intellectus agens iunctus aīe qui abstrahit species a fantasmatis. **Et** hoc congruit q̄a sicut deus creauit superiora absqz medio. et inferiora pducuntur aīe agentū naturalū. sic superiora hnt sua principia intelligēdi specie intelligibile a solo deo inferiora hō hnt originalia principia sua a deo. sed imediate ab aliqua pot̄a sibi iuncta.

Arguit Nihil ducit ex pot̄a ad actū nisi p hoc qd est in actu. sed intellectus possibilis ē in pot̄a. ergo d3 reduci ad actū p aliqd separatum quia separata sunt forme tm. // **Dom** qz reducat ad actū p intellectū agentē qui h̄m **Aristo.** d3 actu ens. et ideo nō oportet qz ducat ad actū p aliqd separatum.

Querit Utrū intellectus agens et possibilis sint distincte pot̄e. // **Dom** qz sic q̄a s̄m **Ar.** intellectus agens se h3 ad spēs intelligibiles sicut causa efficiens. **Sed** intellectus possibilis se h3 ad ipsas sicut materia vlt subiectū. sed materia et efficiens nunqz coincidunt. ergo sunt distincte pot̄e.

Arguitur Idem est obiectū intellectus agentis et possibilis ergo est eadē pot̄a. **Ans** probat quia quiditas rei materialis est obiectum vtriusqz. // **Dicendū** qz quis hnt idē obiectū materialiter acceptū s3 quiditate rei materialis. hnt tñ diuersa obiecta formaliter quia quidi-

tas accipit dupliciter. Uno modo ut factibilis et sic est obiectum intellectus agentis. quia intellectus agens facit quidditatem in ratione quidditatis abstrahendo eam a fantasmatibus. Alio modo accipit ut facta per intellectum agentem et ut cognoscibilis. et sic est obiectum intellectus possibilis. quia intellectus possibilis cognoscit quidditatem rei materialis et non intellectus agens. et ergo intellectus agens dicitur intellectus non quia intelligit. sed quia est principium quod intelligit et possibilis intelligit.

Queritur Quot nominibus noiat Aristoteles intellectum agentem. Dicendum quod tribus nam dicitur quod sit ars habitus et lumen ut patuit supra circa textum. Arguitur Ars est principium rei artificialis. sed species intelligibilis non est res artificialis. ergo intellectus agens non est principium speciei intelligibilis.

Ad id quod ista noia inveniunt intellectui agenti non ydeprice sic quod sit idem cum arte. sed est locutio metaphorica siue similitudinaria. sufficit ergo quod intellectus agens habeat similitudinem cum arte in hoc scilicet primo quia sicut ars inducit formam artificialem in sua materia per suam operationem ita intellectus agens inducit speciem intelligibilem in intellectu possibili. quod consistit in illuminando fantasmatibus. ars ergo per hoc quod aptat materiam introducit formam. sic intellectus agens per hoc quod disponit et illuminat fantasmata inducit speciem intelligibilem in intellectu possibili. Secunda similitudo quod sicut ars inducit formam per quam materia dexterminatur. ita etiam intellectus agens inducit speciem intelligibilem per quam intellectus possibilis dexterminat ad aliquid certe intelligendum quia per speciem intelligibilem hominis intelligit hominem. et per speciem intelligibilem asini intelligit asinum.

Arguitur Contra secundum. Si intellectus agens esset habitus sequeretur quod esset subiective in intellectu possibili. quia omnis habitus intellectualis est subiective in intellectu possibili. Ad id quod habitus non dicitur hic capi per habitum conato vel acquisito sicut habitus communiter accipitur. quia omnis talis habitus presupponit intellectum agentem. sed idem non presupponit seipsum quia antequam assensus principis ad quem assensum valet habitus conatus. necesse est prius cognoscere terminos que cognitio est per intellectum possibilem presupponentem intellectum agentem. Item omnis habitus intellectualis ordinatur ad cognoscendum. sed intellectus agens ordinatur ad abstrahendum ergo non sunt idem. Sumitur enim hic habitus per entitatem perfectam quia talis est modus loquendi Aristoteles. quod quoniam cumque aliquid duo dividunt aliquid generum tunc illud quod est perfectum in illo genere vocatur habitus. imperfectum pro privatio. cum ergo intellectus agens est in actu

ideo est aliquid perfectius intellectu possibili qui est in potentia et ideo vocatur habitus in ordine ad tale potentiam Tertio dicitur lumen quia sicut lumen corpore extraneum facit diffusionem colorum ad visum non tamen requiritur propter colores sed propter medium. ita intellectus agens facit diffusionem specierum ex fantasmatibus in intellectum possibilem. non propter medium quia tale non est ibi. sed propter fantasmata

Et hic quid est intel.

Postquam Aristoteles posuit necessitate ponendi intellectum agentem habet primum assignat aditionem eiusdem intellectus. et ponit quatuor aditiones illi intellectus agentis. Quae prima est quod intellectus agens est separatus scilicet ab organo corporeo. vel ut hinc alii qui textus separabilis. et tunc intelligitur quod est separabilis sicut cum anima rationali. Secunda est quod est impassibilis. quia non potest pati passione corruptiva cum non habeat materiam quod est principium illius passionis. Tertia est quod est immixtus scilicet ex rebus corporeis cum sit omnino immaterialis. Quarta est quod est sub actu ens. id est quod est ens actu per suam naturam. et illa conditio inveniunt sibi soli. sed prime tres aditiones conveniunt tamen ipsi tamen intellectui possibili quod voluntati. Tunc probatur quod iste conditiones conveniunt vel insunt intellectui agenti. Et potest sic sumi ratio quo ad tres primas conditiones. Iste tres conditiones prime spectant ad dignitatem et conveniunt intellectui possibili ergo etiam debent convenire intellectui agenti. consequentia tamen quia agens est honorabilius patiente et principium actuum materia. sed intellectus agens habet se sicut aliquid agens in ordine ad intellectum possibilem qui se habet ut patiens et recipiens species intelligibiles. Et hoc quod dignitatis convenit intellectui possibili etiam convenit intellectui agenti. Ex quo etiam probatur quarta conditio sic. Agens est nobilior patiente. et hoc ideo quod est in actu. quia illa est conditio cuiuslibet agentis. sed intellectus agens est agens respectu intellectus possibilis quod est sub actu ens.

Arguitur Quod prima aditio non sit vera. probatur quod illud quod est coniunctum corpori non est separatum ab eo. sed anima cum suis potentiis est coniuncta corpori. ergo non est ab eo separata. Dicendum quod intellectum esse separatum potest intelligi dupliciter. Uno modo quod sit sine organo corporeo et sic est verum quod intellectus est separatus. Alio modo aliquid dicitur separatum quod sit sub actu separata. et sic aliqui dicebant intellectum esse substantiam separata. et accipiebant occasionem illius ex prima et ultima conditionibus intellectus agentis. In prima enim dicitur quod est separatus. in ultima vero quod est substantia. si autem illa coniungantur tunc apparet quod sit substantia separata.

Arguit Uidet q intellectus agens sit suba
separata. quia intellectus habet illuminare sed il
luminare est alicui⁹ superioris separati. ergo sequit^r
q intellect⁹ agens est aliquid supra hominē et
aliquid separātū ab homine. **Ddm** q argumē
tū bene pbat q est necesse ponere aliqd lumen
vle quod p supponit ab intellectu agente nihi
lomin⁹ tū oz ponere aliqd lumē p iculare i aia
rōnali qd est intellect⁹ agens. Prima ps pbat
sic. qz aia rōnalis hz tres cōditiones sue intel
lectualitatis. Prima est q est intellectualis per
pripationē. Secūda est q est mobilis in sua
opatione id est intelligens cū discursū. Tertia
est q nō est pfecta nec tota intellectiua qz ei con
iungat aia sensitīua que nō est intellectual^r. Ex
quib⁹ sic arguit **Dme** qd est intellectiū p pri
cipationē r qd est mobile r impfectū reducīf
ad aliqd qd est tale p essentiā imobile r pfectū
oz ergo p supponere ante aiam rōnale aliqd qd
est intellectuale p cēntiā imobile r pfectū qd est
lumē illuminans omnē hominē venientem in
hunc mundū. Secūda ps ondit sic. qz in oib⁹
reb⁹ creatis pter causas vles etiā oportet ponere
causas p iculares. quia nō solū sol generat ho
minē sed etiā hō. nō ergo sufficit ad intelligē
dū ponere lumē intellectuale vle. sed etiā oportet
q vli lumini iungat virtus alicui⁹ p icularis
luminis scz lumē intellect⁹ agentis. **Istud** etiā
p3 p expiētiā qz pcpim⁹ nos abstrahere for
mas vles a p ditionib⁹ p icularib⁹. agit in nob
est hoc pncipiū. **Item** hō pōt libere intellige
re qn vult. hō aut nō pōt dici si esset intellect⁹
suba separata

Arguit Agens r paties sufficiūt ad agēdū
si ergo in aia rōnali sit intellect⁹ agens r etiam
possibilis ergo nō est necesse hzē obiectū aliud
cū ibi sint agens r paties. **Ddm** qz duplex
agēs. vnū est p pte dictū qd scz facit passiones
in patiente. r sic obiectū est agens in poña pas
siva r tūc est verū q agens r patiens sufficiunt
ad agēdū. Alio mō aliquid dicit agens impro
prie quia scz facit obiectū q agit. r sic agēs nō
sufficit ad agēdū sine obiecto. et illo mō intel
lectus agens dicit agere. r sic p3 q intellectus
agens r patiens nō sufficiūt ad hō q intellectus
intelligat nisi adiungat obiectū.

Arguit Contra vltimā p prietatē Intelle
ct⁹ agens est poña in scda spē qlitatis. q nō est
suba. **Ddm** q ille termin⁹ substantia in illa p
prietate pōt capi dupli. Vno mō put est abla
tū casus et sic ppō est vera. quia est sensus q
intellect⁹ agens est actu ens substantia. i. p sua

substantiā. i. naturā. Alio mō accipit substantia
vt ē nomiatiui casus. r sic pōt iterū exponi du
pliciter. Vno⁹ fm q substantia significat rem
p se subsistentē. r sic intellect⁹ agens nō est sub
stantia Alio mō accipit put substantia signifi
cat qcumqz essentiā siue naturā cuiuscūqz p di
camenti. r sic etiā qlitas pōt dici suba. **Prīa** tū
expositio fm quā suba ē ablati casus ē melior

Arguit Si in aia eēt simul intellect⁹ agēs r
intellectus possibilis. seqretur q aia esset sil in
actu r in poña qd est impossibile. quia p intel
lectū agentē esset in actu. r p intellectū possibi
lē eēt in poña. **Ddm** q idē nō pōt simul esse in
actu r in poña fm idē r respectu eiusdē r hō ideo
qz cū poña excludat actū et econtra p tradictio
na verificarent de eodē Per hō ergo ddm ē q qz
uis aia rōnalis sit simul in actu et in poña rege
ctu eiusdē. quia respectu speciei intelligibil^r cū
intellect⁹ agens faciat et intellect⁹ possibil^r reci
piat spēs intelligibiles. tū hoc nō est fm idē
qz hō ptingit fm diuersas poñas que sūt in aia
qz aia p intellectū agentē ē i actu r p intellectū
possibile est in poña. **Sile** pōt esse in hoīe cui⁹
vna manus est alba et alia nigra. qz tunc vnus
hō in ordine ad idē scz ad albedinē est in actu
fm vnā manū r est in poña fm aliā manū.

Ar. Ab vno indivisibili nō fiunt diuerse po
tentie qz vna sit in actu et alia in poña. sed aia
est cēntia indivisibilis. ergo ab ea nō pōt fluere
diuerse poñe quaz vna est in actu in alia in po
tentia. **Ddm** qz essentiā aie rōnalis nō est sim
pliciter indivisibilis et cū hoc in actu pfecto hz
cū pfectione quā hz etiam sibi iungit aliqua
impfectione. Est etiā aia rōnalis immaterialis et
ex ea pte hz pfectionē et sic sibi puenit pfectio in
tellectus agentis. sed ex ea pte q est poñalis et
creata in orizonte formaz. i. in iunctione for
maz supioz imaterialiū et inferioz materiali
um Sicut etiā orizon iungit supius emisipiū
ad inferius emisipiū. ita anima rōnalis habet
aliquid de supioribus formis scz imaterialita
tē et hz aliquid de inferiorib⁹. quia etiā comun
git materie sicut alie forme materiales. r ex illo
contingit q anima nostra nō est p pte intelle
ctualis sed rōnalis. **Item** anima dicit creatā i
vmbra intelligentie. i. in defectu luminis intel
ligentie. Ex omnib⁹ ergo his sibi conuenit qz
ea fluat itellect⁹ possibilis. qz sic hz in te aliqd
potentialitatis.

Queritur. Utrum intellectus agens sit idē
in omnibus. **Dicendum** q non Lūius ra
tio est quia intellectus agens est potentia iph⁹

aię sicut dictū est et p. dñs ē accūs. sed accidēs multiplicat ad multiplicationē sui subiecti. et ergo etiā intellectus agens multiplicat ad multiplicationē aiarum. sed in diuersis hoibus est alia et alia anima rōnalis. ergo etiam alius et alius intellectus agens.

Ar. Intellectus facit vlt qd ē vnū. g. intellectus est magis vnū. q. propter qd vnūq. d. q. tale. et illud magis. **Dm** q. vlt nō fit vnū ab intellectu subiectiue q. scz subiectē in intellectu q. si sic tūc haberet vnitatē numeralē ab intellectu. sed vlt est vnū ab intellectu obiectiue. quia obiectū intellectui sicut cognitum ab ipō. Jam manifestū ē q. in diuersis intellectibus etiā numero vel specie differētib. p. obiecti idē obiectū. et iō vlt manet vnū nō obstāte q. a diuersis intellectib. intelligat. sic color manet vnū nō obstāte q. a multis videat. Et ergo si esset vnū spēs intelligibilis i oibus tūc bene sequeret q. esset vnus intellectus in omnibus.

Arguit. Ubicumq. est vna opatio ibi ē vna potentia. sed omnes hoies hnt vnā opationē circa assensum principior. ergo habent vnū intellectū. **Dm** q. est triplex vnitās scz generica. specifica. et naturalis. **Dm** est g. q. vbiicumq. est vna opatio numero ibi est vnū operans numero. q. opatio cū sit accidens habet suū numerū a subiecto scz ex operante. scz vnitās specifica non arguit vnitatem numeralē ipsius opantis. et illo modo plures homies habent vnā opationem circa assensum principior.

Querit. Utz iste potentie inueniāt in substantijs separatis. **Dm** q. nō et hoc ppter duplicē rōnē. Quaz prima ē. q. nos sum. q. nō intelligentes in actu et q. nō in potentia. ergo oportet ponere potentia actiua que ducat illā potentia passiuā ad actū. substantie autē separate sunt a principio intelligentes et non sunt intelligentes in potentia cum sint create sicut cum speciebus intelligibilibus. Secda rō stat i hoc q. intelligibilia a nobis naturaliter sunt tūc intelligibilia in potentia. q. sunt materialia. q. oportet eē vnū intellectū q. faciat talia intelligibilia actu intelligibilia abstrahēdo spēs a fantasmatis. scz intelligibilia naturalit a substantijs separatis sunt imaterialia et p. dñs sunt actu intelligibilia. et sic nō ē necesse ponere i eis aliquid intellectū q. faciat talia intelligibilia i actu.

Ar. Ubicumq. ē aliqd potens recipere. ibi ē aliquid potēs facere. sed in substantijs separatis ē aliqd potēs recipere. q. ibi erit aliqd potens facere spēs. **Dm** q. i substantijs separatis nō ē poña naturalis ad oia fieri. q. talis poña nō ducit ad actū p. agēs naturale. scz p. agēs supnatura

le qd ē de. q. infundit intellectui sbaz. separataz spēs intelligibiles. Et sicut ē dñm de intellectu possibili q. nō ad imaterialia i nobis. q. intellectus possibilis nō est in potentia naturali ad recipiendum immateriale in se sed solum in potentia obedientiali. et ideo non potest intellectus agens talia facere in actu. Unde pater q. in substantijs separatis eaz intellectus non debz p. dici possibilis nec agens. quia ibi intellectus nō facit species. ergo non est agens. nec etiam intellectus est in potentia ad recipiendū species. quia in principio habet illas. et p. consequens non est possibilis.

Arguitur contra. Intellectus agentis ē illuminare. sed in substantijs separatis est illuminatio. ergo in eis est etiam intellectus agens.

Dicendum q. intellectus agentis est illuminare fantasmata. hoc autē non conuenit substantijs separatis cum ibi non sint fantasmata q. vnus vnus angelus posset alium illuminare et facere cognitionem in eo.

Queritur. Utz necesse sit ponere in anima rōnali intellectum agentem supposita opinione Platonis. **Dicendū** est q. non. Cuius rō est quia intellectus agens ponitur ad hoc q. faciat potentia intelligibilia actu intelligibilia. res enī fm veritatem sunt a parte rei cum conditionibus indiuiduantibus. sed ad hoc vt intellectus intelligat res oportet q. a talibus conditionibus res absoluantur. si ergo vniuersalia subsisterent a parte rei iam vniuersalia eēnt actu absoluta ab istis conditionibus. et sic statim intellectus possibilis possz illas res intelligere.

Idem autē et s. m.

Postq. Aristo. posuit conditiones intellectus agentis. sequēter ponit conditiones intellectus i actu. Et hoc iō ne videret esse idē intellectus i actu et intellectus agēs. Et ponit tres conditiones intellectus i actu. Quaz priā ē q. scia rei scite ē eadē cū intellectu i actu scz sic accūs et subiectū. Secūda conditio ē q. intellectus i poña i vno et eodē prior ē intellectu i actu. scz vlt et i diuersis intellectus i actu ē prior intellectu in poña. Tercia conditio q. intellectus in actu cōsistit in ipō intelligere sic scz q. nō q. nō intelligit et q. nō intelligit sed semper intelligit. Rō extra textum prime conditionis est. q. scia solū habet de rebus q. nō species intelligibiles sunt actu in intellectu que spēs p. fit intelligi p. terminū scientiarum positū in prima conditione. cū ex lumine et ipis speciebus resultat scia sicut dictū est. cum ergo tales species intelligibiles sunt in intellectu sicut accūs in subiecto manifestū ē q. spēs sunt

eidem subiecto cum scia rei scite. Rō scde pro
prietatis ē qz in vno et eodē sp sit pcessus ab i
perfecto ad pfectū a poña ad actū. ergo oportet
qz in eodem poña pcedat actū. et cū nihil pce/
dat de poña ad actū nisi p aliqd qd est in actu
sic p̄supponitur in alio aliqd in actu quo illud
ducit in actū qd prius fuit in potentia. Exem
pli grā. discipulus ē prius in potētia ad sciam
qz sit in actu tñ an poñam que ē in discipulo p̄
supponit actu scia in magistro. Rō terciē con
ditōis ē qz intellectus in actu d̄: fm q̄ ē in ipō
intelligere sine in actu intelligendi z sic manife
stū est qz sp intelligit. qz omne qd ē qñ ē necesse
est esse. Est tamen considerandum qz iste con
ditōnes vel possunt intelligi de actū fm q̄ est
intellectus in actu primo scilicet in habitu. et
tunc est difficultas de terciā conditione. s̄ di
cendū est tūc qz intelligere capis hic etiā habi
tualiter put significat habere spēm intelligibi
bilem. et non accipit actualiter put est vti spe
cie intelligibili. Alio^o p̄nt iste conditiones in
telligi capiēdo intellectū in actu secundo. et
sic apparet difficultas in prima conditione.
Potest tñ faciliter intelligi prima cōditio. q̄a
intellectus in actu. i. ipm intelligere est etiam
idem cū intellectu sicut accis cū subiecto.

Circa istud qñt q̄t modis posset accipi itel
lectus. Ddm qz trib^o modis. Uno^o accipit vt
est possibilis. z sic ē in potētia ad spēs intelli
biles sicut intellectus pueri primo nati q̄ non
dū hz vsum rōnis. z intellectus isto modo ac
ceptus vocat sp in poña. Alio^o accipit intel
lectus fm q̄ iam hz spēm intelligibile. z tñ non
vtrū ea sicut est intellectus phi dormientis. Et
iste intellectus p̄t dici sil in actu z in poña. est
enī in actu. qz hz spēm intelligibile. z ē in po
tentia ad vsum z ad actum scdm. Et iste intel
lectus vocatur intellectus in habitu. Tercio^o
accipit intellectus fm qd vtrū specie intelli
bili vel scia z sic vocat intellect^o i actu simpli
citer. dictū ē ergo qz iste cōditiones p̄nt intelli
gi tā capiēdo intellectū i actu p^o qz in actu scdo

Af. Si intellect^o esset possibilis q̄ ē in po
tentia ad recipiendū spēs intelligibiles. tūc se
queret qz nullus adultus esset in potentia ad
spēs intelligibiles. et p̄ n̄s nō haberet intel
lectū possibilē. Ddm qz q̄nis adulti hnt a
liquas spēs intelligibiles tñ carēt adhuc mul
tis alijs. Et sic tenent intellectum possibilem
q̄tum ad illas species quas non habent.

Separatus autem

Postqz Aresto. poiuit cōditiones intellect^o a/
gentis z intellect^o i actu. hic p̄nter ponit cōdi
tiones totius partis intellectiue. z sunt tres.
Prima ē qz intellect^o. i. aia intellectiua ē sepa
tus. qz scz nō hz poñas vtentes organis corpo
reis. Scda ē qz intellect^o ē id qd vere ē. i. p̄t p̄
se subsistere q̄si fm se h̄ns esse etiā sine corpore
Tercia cōditio ē qz aia ē p̄petua a p̄te post z in
corruptibilis. Et illa terciā cōditio p̄t sequi ex
prima vel ex scda. Dictū ē enī in p̄hemio hui^o
libri qz si aia habeat aliquā opatōem absqz cor
pore. tūc etiā erit sepabilis a corpore. qz q̄ dicit
prima cōditio qz aia hz opatōne absqz corpe
sic sequit terciā cōditio scz qz aia ē incorrupti
bilis. Uel p̄t terciā cōditio sequi ex scda. z hoc
isto modo. qz vere esse p̄t dupl^o exponi. Uno^o
put significat esse fm se z sine adiuncto. Alio^o
put vere esse significat esse semp. z tūc erit icor
ruptibilis. qz aut iste text^o nō posset intelligi d̄
intellectu capto p poña p̄t sic ondi. qz tūc scda
cōditio nullo modo conueniret intellectui nul
lo enī modo verē ē qz intellectus potentia sit id
qd vere est. i. est id qd subsistit p se. ergo capis
hic intellectus pro anima intellectiua.

Af. cōtra primā pprietatē Act^o nō p̄t sepa
ri a ppria poña. s̄ aia ē act^o pprius corpis. g
nō p̄t separari a corpore. Ddm qz pprius actus
nō sep̄at a ppria potētia siue materia q̄ diu ta
lis potētia manet ppria materia illius actus
si aut nō maneat proporcio materie fm qz con
gruit forme tūc aia sepatur. Unde p̄z qz aia rō
nalis nō sepatur a corpore bene disposito. qz tale
corp^o est propria materia aie rōnalis.

Querit. Utrū aia posset esse p se subsistens
Ddm qz sic. Lūi^o rō ē qz quicqd p̄t p se age
re hoc p̄t p se subsistere. Sed aia rōnalis p̄t a
gere sine corpore. q̄ p̄t p se subsistere. Maior p̄z
qz agere nō p̄t esse digni^o qz esse. ḡ si aliqd p̄t
agere sine corpore m̄tomaḡ p̄t ee sine corpore. m̄
nor p̄z qz obiectū ei^o excedit materiā corpales
cū sit vltē qd ē sepatum a cōditōib^o materialī
b^o. Lūi^o ḡ q̄libet poña agat fm p̄ditōne obiecti
si obiectū excedit materiā corpale etiā ōz potē
tiā materiā corpale excedere. Si enī aia eet cō
posita ex aliq̄ re corpali tūc nō posset oia cor
pora lia intelligere sic prius dictū ē. Scdo p̄
bat. intellect^o intelligit substātijs sepatis. ḡ
extēdit vltra corp^o. z sic sua opatio nō fit p cor
pus. Itē terciō. Corpore idisposito intellect^o quqz
pfectus intelligit z iudicat. ḡ nō dependet itel
lect^o i sua opatōe a corpore. sic ḡ cū opatō ei^o sit
sine corpore. ḡ etiā essentia ei^o erit sine corpore

Arguit Hoc non est per se subsistens quod non est hoc aliquid, sed anima non est hoc aliquid, ergo non est per se subsistens. **Ad** hoc quod hoc aliquid accipitur dupliciter. Uno modo per quocumque subsistere, sive tale subsistens sit naturaliter ipsi alteri sine se, et tunc anima rationalis est etiam per se subsistens. Alio modo accipitur hoc aliquid per subsistente completo quod est completa substantia, et sic anima rationalis non est hoc aliquid, quia naturaliter est pars hominis, sufficit ergo ad compositionem in anima sit aliquid per se subsistens quousque incompletum in sua essentia. Et ideo anima spiritus habet renisum ad corpus quousque sit separata. Et addunt aliqui quod anima per tale renisum indiuiduet postquam separata est a corpore quod tamen dici non potest, cum relatio non sit principium indiuiduationis, sed potest sic intelligi quod per renisum ad corpus anima indiuiduet quod anima indiuiduet per indiuiduationem quam prius recepit existens in corpore quam separata retinet et hoc est verum. Sicut enim corpora tripliciter se habent ad figuratorem ita habent se forme tripliciter ad indiuiduationem. Sunt enim aliqua corpora que recipiunt figuratorem per propria quantitate sicut corpora solida siue dura ut lapis vel lignum, alia corpora recipiunt figuratorem ab alijs sicut liquida. Quorum est ista differentia, quod in aliquibus corrupto figurante manet figura prius accepta, sicut contingit in cera liquida que figurat ad figuram vasis, sed fracto vase remanet figura. Alia sunt liquida que non tenent figuram figurante corrupto, sicut vinum vel aqua non congelata. Sic tripliciter se habent forme ad indiuiduationem, quedam enim forme indiuiduantur seipsas, id est per se subsistentia, sic substantie separate. Alie autem forme materiales indiuiduant per hoc quod sunt in alio scilicet in materia. Que tamen habent istam differentiam, quod anima rationalis indiuiduet a materia et tenet eandem indiuiduationem separata a materia immo materia corrupta. Alie autem forme naturales non manent indiuidue corrupta materia.

Ad ista. Anima non potest operari absque corpore, quod non potest separari a corpore. Antis probatur quod anima non potest per se irasci, igitur non potest per se operari, quod qui dicit animam irasci dicit eam terere vel edificare primo huius.

Ad hoc quod duplices sunt operationes anime. Que dam sunt que conueniunt anime secundum quod est sensitua, sicut sunt sentire irasci et confidere. Et sic verum est quod anima non potest habere illas operationes sine corpore, et hoc est quod dicit Aristoteles. Qui dicit animam irasci dicit eam terere vel edificare, quod sicut irasci non fit nisi per organa corporalia sic nec terere nec edificare. Alie sunt operationes anime que conueniunt anime secundum quod intellectiva tamen, sicut sunt intelligere et velle, et istas operationes habet anima separata a corpore.

Arguit Anima non intelligit absque fantasmatibus, ergo non potest separari a corpore. Antis probatur, quia necesse est quocumque intelligentem fantasmata speculari. **Ad** hoc quod anima accipitur dupliciter. Uno modo per statum coniunctionis ad corpus, et sic non potest absque fantasmate intelligere. Alio modo accipitur anima secundum quod est separata a corpore et sic potest intelligere absque fantasmate. Cuius ratio est quod anima ante separationem per separationem habet unam essentiam, ideo habet unam operationem, quod operatio sequitur essentiam, sed quia habet alium modum essendi in corpore et extra corpus, ideo etiam habet alium modum operandi, quod sicut essentia et operatio correspondent, ita modus essendi et modus operandi correspondent.

Querit Utrum anima rationalis sit incorruptibilis. **Ad** hoc quod sic. Et ratio est quia omne quod corrumpitur vel corrumpitur per se vel ad corruptionem alterius, sed anima rationalis nullo istorum modorum corrumpi potest, ergo est incorruptibilis. Minor probatur quod forma per se subsistens non potest per aliud corrumpi, quod non dependet ab alio, et ergo ab alio corrumpi proprium est illis formis quare esse naturaliter ab alio dependet. Nec etiam potest anima per se corrumpi, quod quicquid conuenit alicui per se hoc est inseparabile ab eo, sed esse conuenit anime et omni forme per se cum sit actus, ergo esse est inseparabile a forma, quod si esse separaretur a forma tunc forma non erit forma, sed corruptio accidit ex hoc quod esse separatur ab aliquo quod est impossibile separari a forma subsistente per se nisi per annihilationem. Et si anima sit composita ex materia et forma, sicut quidam dicunt quousque false, adhuc anima erit incorruptibilis, quod illa susceptio forme est sine contrarietate in materia, et ideo non est principium corruptionis talis forme. Secundo quod unum quodque appetit esse secundum quod cognoscit appetitu naturali, sed intellectus et anima intellectus naturaliter cognoscunt esse sub omni differentia temporis cum eius obiectum sit velle quod abstrahit ab hic et nunc et sic habens intellectum appetit appetitu naturali semper esse, sed ille appetitus non est frustratus igitur necesse est animam esse incorruptibilem quasi permanentem per omne tempus.

Ad ista. Dominum et iumentorum idem est interitum ut dicit Salomon, ergo sequitur quod anima sit corruptibilis. **Ad** hoc quod Salomon loquitur in illo libro bello sicut cōtionator, id est aliquis loquens multitudini, quod ergo in multitudine sunt multi facti et multi sapientes, sic quousque loquitur in forma sapientium, et quousque in forma insipientium. Dicitur igitur ista propositio secundum formam insipientium hominum sensualem quod credunt eundem esse interitum omnium viuentium.

Arguit Quoz est idem principium illoz est idem finis. sed iumēta ⁊ hoīes eodē modo generant. ḡ etiā eodē modo corrupunt. Dōz q̄ minor ē falsa. qz non ē eadē generatio iumētoz ⁊ hoīm. qz generatio hominis fit pfectiue a deo increante homini aiā rationale. sed in iumentis generatio forme fit completiue ab agēte naturali. qz virtus formatiua iumēti p̄t esse etiue introducere aiā ip̄ius iumēti in materiā cū talis forma sit tota materialis. sed aiā rōnalis ē forma immaterialis ideo nō inducit per agens pure naturale q̄le ē semē hūanū q̄re nō est eadē generatio hoīm ⁊ iumētoz.

Arguit Omne qd̄ ē ex nihilo ē vertibile in nihil. sed aiā rōnalis est ex nihilo. ḡ tē. Diendum q̄ aliud ē dicere de corruptibilitate et annihilabilitate. qz oīs creatura ē annihilabilis p̄ potentiā actiua cōseruantis. qz sicut deus per suā potentiā creauit res libere ita easdē liberē cōseruat. Cū si de⁹ suā cōseruatōem abstraheret a reb⁹ tūc res tenderent in nihilū. ex hoc tū nō sequit̄ q̄ aiā sit corruptibilis. qz corruptibilitas significat aptitudinē vel potentiā in re corruptibili ad nō esse quā aptitudinē manifestum est aiā rōnalem non habere.

Arguit Aiā est accēs. ḡ ē corruptibilis ad corruptionē subiecti. An̄s pbat qz quicqd̄ aduenit alicui post suū esse p̄pletū est accēs eius sed aiā aduenit corpi qd̄ corp⁹ ē cōpletū p̄ formā substantiāle embrionis. Dōm q̄ duplici aliqd̄ aduenit enti cōpleto. Uno⁹ sic q̄ esse illius qd̄ aduenit nō cōicat substantialit̄ ei cui aduenit ⁊ sic accēs aduenit suo subiecto. Alio modo aliqd̄ aduenit enti cōpleto sic tū q̄ eius esse cōicat substantialit̄ illi cui aduenit. ⁊ sic aiā aduenit corpi. Et qd̄ dicit̄ ē q̄ corp⁹ hz p̄mo formā substantiālem embrionis. Dōm q̄ illa forma nō manet adueniēte aiā vt dicit̄ est i se cundo huius.

Nō reminiscimur

Quia Aresto. dixit q̄ intellect⁹. i. aiā intellectiua est id quod vere est. i. est incorruptibilis. sic remouet vnū dubiū scz an aiā sepata a corpore habeat suas opatōes sic in corpore. Et vult q̄ duplices sunt opatōes aiē. Quedā sūt opationes aiē q̄s exercet aiā p̄ organū corpale. sic sunt videre. audire et sic de alijs. ⁊ tales opationes nō hz aiā sepata a corpore. qz deficit instrumētū quo fieret opatio talis. ⁊ hoc ē qd̄ dicit Aresto. q̄ nō reminiscimur p̄ mortē. ⁊ et hoc posset argui p̄ locū a maiori. Quia si illud qd̄ magis videt̄ inesse nō inest. nec illud qd̄ min⁹

videt̄ inesse inest. Sed sup̄mus sensus. i. virtus cogitatiua nō p̄t h̄re suū actū post sepationē aiē a corpore. ḡ nec aliq̄ virtus inferior. Alie sunt opationes q̄ sūt ab aiā absq̄ organo corporeali. sic sunt intelligere ⁊ velle. ⁊ tales opationes hz aiā p̄ sepationē a corpore. ⁊ hoc ē qd̄ dicit Aresto. q̄ intellect⁹ q̄ sepatur a corpore ē impassibilis ⁊ sine organo corporeali. sed intellect⁹ passiuus. i. virt⁹ cogitatiua q̄ p̄t pati ad corruptōnem corpis est corruptibilis cum corpore.

Arguit Intellect⁹ nullo⁹ ē corruptibilis. ḡ male dicit̄ in textu q̄ sit corruptibilis. Dōm q̄ intellect⁹ capis duplicis. Uno⁹ p̄ potentiā intellectiua q̄ ē in aiā rōnali s̄m q̄ hoīm. ⁊ sic intellect⁹ ē simplr̄ incorruptibilis. Alio⁹ accipit̄ intellect⁹ s̄m similitudinē pur̄ extendit̄ ad virtutē cogitatiua quā vocat Aresto. intellectū nō simpliciter s̄ intellectū passiuū. ⁊ sic intellect⁹ ē corruptibilis. p̄t at̄ virt⁹ cogitatiua vocari intellectus ex duob⁹. Primo ex eo qz cognoscit sic intellectus. Secdo qz ei⁹ cognitio ē s̄m redūdantia intellectus. sic p̄z i remiscētia q̄ sit cū qdā p̄culari rōinatione qd̄ nō sit nisi cū redūdantia intellectus cui⁹ p̄p̄riū est rōinari.

Ar. Homo reminiscit̄ p̄ mortē. An̄s pbat in textu euāgelij de dimite epulone q̄ habuit cognitionē suoz fratru q̄ petes abrahā vt dimitteret lazariū renūciare ipis de statu. igitur tē

Dōm q̄ illa cognitio quā habuit diues epulo nō fuit p̄ aliquā cognitōem sensitiua sed per cognitōem intellectiua. qz spēs intelligibilis q̄ fuit in intellectu suo retinuit illā habitudinē ad singularia quā prius habuit cū diues ille affectatus fuit ad suos fratres. sic p̄ spēm intelligibilem potuit intelligere suos fratres p̄ quā alios homines.

Ar. Circa hoc. vtz aiā sepata possit cognoscere singularia. Dōm q̄ sic. Pro quo sciendū q̄ duplices sunt spēs q̄b⁹ vt̄ aiā sepata. Quedā sūt spēs intelligibiles infuse a deo qd̄ iō cōgruit qz oīs aiā cognoscere ea ad q̄ deputat̄ s̄m meritū vel demeritū qd̄ nō p̄t semp fieri p̄ spēs hic acquisitas. per istas ergo spēs infusas nō solū aiā cognoscit vlē sed etiā p̄cularare nō tū oīa p̄cularia sed solū illa ad q̄ ordinat̄ talis aiā. q̄re aut̄ p̄ istas spēs cognoscunt̄ singularia. ideo est. qz iste spēs intelligibiles sunt similitudines ydeaz existentū in intellectu diuino. sed ille ydee. sicut sunt cause faciendi res s̄m formā et materiā. sic etiā sunt principium cognoscendi res s̄m formā. i. spēm et s̄m materiā. i. indiuidū. ⁊ sic p̄t singularia cognosci p̄ tales spēs. Sile ē de ydea cōcepta in mente artificialis q̄ s̄m se rep̄ntat rem artificialē in gene-

De Anima

rali et sua voluntate determinat ydeā ad particulare artificiatū. Ita volūtas diuina determinat spēm intelligibile infusā ad aliq̄ singularia s̄m modū status illi⁹ cui talis spēs infusa est. Alie sunt spēs acquisite i hac vita. et tūc est dicēdū q̄ p tales spēs aīa cognoscit directe vlc. qz talis spēs ē imago rei vlis siue q̄ditat⁹ rei materialis sic dictū est. Possunt tñ anime i telligere p̄icularia p tales spēs illa scz p̄icularia q̄ p tales species. siue imagines demonstratur. Et hoc contingit quattuor modis. Uno per p̄cedentē cognitionē qz ille spēs retinent ordinē quē prius habuerūt ad singularia. si ḡ talē spēm quōqz applicat ad fantasmatā aliquorū singulariū tūc etiā p̄t illa singularia itelligere ad que singularia prius in vita eris applicauit spēm intelligibilem. Secūdo contingit per aliquam affectionem. quia per affectionem spēs intelligibilis aliq̄liter coniungit inferioribus viribus. et ideo hz tunc habitudines ad singularia que cognoscunt p vires inferiores. Tercio cōtingit ex naturali habitudine. quia spēs intelligibilis habet naturalē habitudinē ad hoc fantasma a quo spēs intelligibilis ē abstracta. et ideo p speciem intelligibile p̄t hoc singulare naturaliter representari. Quarto modo cōtingit ex diuina ordinatōne. qz deus quōqz ordinat illā spēm intelligibile ad cognoscendū aliq̄d singulare. sicut immaterialis spēs intelligibilis ignis ordinat ad cognoscendū p̄ticularē ignem inferni vel purgatorij. et sic soluitur argumētū quo arguit. Intellectus ē solum in aīa sepata. sed intellectus nō cognoscit singularia. ergo aīa post separationē nō cognoscit singularia. Dm q̄ quāuis aīa de se nō posset cognoscere singularia directe p speciem intelligibilem p̄t tñ ex quattuor causis iam dictis etiā p speciem intelligibile cognoscere singularia ad q̄ determinat talis spēs. et iō determinatius cognoscit singularia p fantasmatā in hac vita qz per spēm intelligibile post separationē. Et hoc etiā cognoscit p̄t qre aīa nō cognoscit oīa singularia quia ad oīa singularia nō determinat species intelligibilis vt dictum est.

Querit vtz potentie aīe maneāt in aīa sepata Dm q̄ duplices sunt potentie aīe. Quedā sunt immateriales nō existentes in organo corporeo: et sunt tres scz intellectus agēs intellectus possibilis et volūtas. et tales potentie manent s̄m actū in aīa sepata. Alie sunt potentie cōiuncte organo corporeis. sicut sunt vegetatiue et sensitiue. et tales potentie manent quidē in aīa virtute. sed nullo modo s̄m actū

q̄ aut potentie immateriales maneāt s̄m actū p̄bas. qz aīa se hz ad potentias immateriales vt principū. et vt subiectū. et iō ille potētia manent simpliciter in actu in ipa aīa sepata. hz ad potentias corpales aīa se hz solū vt principū et nō vt subiectū. qz tales potētie sunt in corpore aīato tanqz in subiecto. vt visus in oculo et sic de alijs. Ex quo sic arguit. Destructo subiecto alicui⁹ accidentis nō p̄t accēs manere s̄m actū. cū ergo corpus aīatū destruat qd est subiectū potentiaz tales potentie nō manent s̄m actū. sed qz aliquid manet in suo principio s̄m virtutē ideo adhuc manēt tales potentie i aīa s̄m virtutē. In signū cui⁹ qñ itez aīa cōiungit corpi statim est luunt tales potētia ex aīa et corpe. ergo fuerūt in aīa s̄m virtutē. qz manent ibi sicut in principio effectiui.

Ar. Omnes naturales pprietates manent manēte subiecto. hz potētia aīe sūt naturales pprietates aīe. ḡ manēte subiecto etiā manent potētia naturales q̄ sūt ei⁹ pprietates. Dm q̄ pp̄etas accipit dupl̄. Uno p̄p̄. et sic pp̄etas dicūt forme q̄ fluūt ab aliq̄ subiecto et etiā p̄pletue sūt i illo subiecto. sic risibile ē pp̄rius hoīs. et sic maior ē vera. et minor flā. qz tūc potētia sensitiue sūt pprietates aīe s̄m sūt pprietates aīe et corpis. Alio accipit pp̄etas cōiter s̄m q̄ omne illud d̄ pp̄etas qd ex alio sunt. sicut ex principio quāuis illud nō sit p̄pletū subiectū ei⁹. et sic maior ē falsa et minor vera. tunc enim p̄t manere principū nō manēte pprietate nisi s̄m virtutē. Et hoc est qd dicitur q̄ potētia sequitur s̄m virtutem essentiā. et nō s̄m actum.

Ar. Memoria manet p̄ separationē aīe a corpore et memoria spectat ad potētia sensitiuā. ḡ potētia sensitiua manet. Dm q̄ duplex ē memoria. scz sensitiua et illa nō manet p̄ separationē aīe qz ē act⁹ potētia sensitiuaz. Alia ē memoria intellectiua et tal manet p̄ mortē. Et si dicat de gaudio et tristitia q̄ maneāt i aīa p̄ separationē aīe a corpore. Dm q̄ gaudium et tristitia s̄m q̄ maneāt p̄ hac vitā nō s̄m passiones appetitiuum. qz vt sic sūt cū motu corpali sanguinis vlc humor q̄ mot⁹ ibi esse nō p̄t. hz accipiūt gaudium et tristitia s̄m q̄ significāt simplices actus volūtatis. et sic etiā in angelis ē gaudium scz in bonis angelis. et in malis angelis ē tristitia.

Ar. Utz habit⁹ scie acq̄site maneat in aīa sepata a corpore. Dm q̄ sic. Cui⁹ rō est qz hoc manet in aīa sepata qd nō p̄t corrumpi sed habit⁹ scie post separationē nō p̄t corrumpi ergo semp manet. Minor p̄t qz accēs corūpitur dupliciter. Uno per se et a suo cōtrario

sicut corrupit frigiditas in aq̄ a calore ignis
et sic habitus corrumpi nō p̄t quia non habz
cōtrariū nec fm se. nec fm suas causas scz fm
lumē et sp̄m intelligibile. Alio accūs corū
p̄t ad corrupōnē sui subiecti et sic nō p̄t corū
p̄t hūus. qz subiectū ei⁹ scz aīa ē corruptibile

Arguit In aīa corrupit scia qn̄ ē corpi con
iuncta. ergo s̄līr corrupit in aīa sepata. Di
cendū q̄ duplicat p̄t habit⁹ scientie corrumpi
Uno mō q̄ntm ad suā substantiā. et sic corrupi
tur p̄ falsam argumētationē. sicut enī p̄ syllogis
mū demonstratiū generat scia in aīa ita p̄ syllo
gismū falsigraphū corrupit. Alio mō potest
scia corrupi quātum ad vsum. et sic corrupitur
et defectu fantasie et sensuū interiorū. Utrumqz
aut̄ horū inuenit̄ in aīa cōiuncta corpi. qz ipsa p̄
recipi p̄ falsā argumētationem sic totaliter sci
entia in ea corrupit. Item talis aīa potest ha
bere defectū in sensib⁹ interiorib⁹. sed null⁹ isto
rū modorū p̄t cōtingere in aīa sepata quia ani
ma sepata nō vti⁹ argumētationē. nec etiā habz
modū intelligēdi p̄ sensum vt dictum est.

Arguit Ex hoc sequerē q̄ malus haberet p̄
rogatiuā aliquā vel dignitatē quā nō haberet
bonus. pbatur sequela quia cognitio de rebus
est aliq̄ bonū et spectat ad dignitatē. Dōz
q̄ non est in cōueniēs aliq̄ malū aliq̄ habere
re p̄rogatiuā accidentalem ante ipsum bonū. s̄
excellētia bonorū supra malos post separationē
aīe a corpe cōsistit in cognitione diuina et illā
hnt̄ boni supra malos. Et si arguat. ad minus
damnati habebūt p̄rogatiuā supra quosdam
saluatos. vt sunt phīi damnati. Ddm q̄ scia ac
quisita in damnatis etiāz cedit eis ad penā et
nō ad p̄rogatiuā. qz cognoscentes res sciunt se
nō habuisse bonū vsum rez et ex hoc multipli
citer puniūtur. sicut ergo saluatis oīa sunt ad
gl̄iam etiā scia acq̄sita ita damnatis oīa sunt
ad pena etiam scientia acq̄sita.

Arguit Impossibile est duo accidētia nu
mero diuina esse in vno subiecto. sed in aīa post
separationē infundit̄ scia. ergo in ea nō p̄t ēē scia
acq̄sita. qz differūt tm̄ numero. Ddm q̄ scia
infusa a deo post separationē aīe et scia acq̄sita
si qn̄qz p̄nt esse in eodē tm̄ distinguuntur forma
liter et specificē. et hoc p̄pter diuinam sp̄m intelli
gibilem. qz sp̄s intelligibiles infuse sunt in a
nima fm similitudinē ydeaz existentū in mente
diuina. et ideo p̄ illas sp̄s p̄t intelligere sicut
pus dictū ē. sed sp̄s acq̄sita nō sūt ill⁹ nature

Indivisibilis qui
Dostqz Aristo. posuit cōditiones intellectus

possibilis scz q̄ ille intellectus est impassibilis
q̄ est immixtus. et q̄ ē sine organo corporeo. et
q̄ ducit ad actū p̄ sp̄m et obiectū. Deinde deter
minauit de intellectu agente q̄ ē et de eius con
ditionib⁹. et etiā determinauit de intellectu i a
ctu et de tota aīa intellectiua. Hic p̄nter distin
guit opationes intellect⁹ possibilis. et p̄rio di
stinguit opationes. scdo determinat de eis. Quo
ad primū vult q̄ ē duplex opatio intellect⁹ scz
intelligentia indiuisibilū. i. simpliciu apphē
sio. Exempli grā. qn̄ intellectus n̄ intelligit ho
minē aīal vel aliq̄d file. Et ponit conditiones
istius opatōis dicens q̄ in ista opatione non
ē vez nec falsuz. qd̄ p̄t duplicat̄ intelligi et vterqz
est verus. Uno q̄ntū ad obiectū scz q̄ in obie
cto istius opationis nō inuenit̄ vez nec falsuz
sic in obiecto scdo opationis qz vez et falsum
sunt in cōpositione. Scdo p̄t intelligi q̄ntū
ad actū scz q̄ in actu istius prime opationis n̄
recipit̄ intellectus. sicut in actu scdo opatōis
nisi forte p̄ accūs sicut prius dictū est. Deinde
dicit q̄ scdo opatio intellectus est compositio
intellectū. i. cōpositio rez intellectaz. fuit enī
prius dictū q̄ intellect⁹ qn̄qz sumit̄ p̄ obiecto

Quemadmodū em

Hic cōpat istas duas opationes ad falsam o
pinionē Empedoclis. et vult q̄ sicut dixit Em
pedocles in sua opinione q̄ in p̄ncipio institu
tionis rez erāt p̄ducta siue germinauerūt mul
ta capita sine cernicib⁹ et multa colla sine pedi
bus et sine crurib⁹. et postea amicitia regnante
tales res fuerūt adinuicē cōposite. et hoc ex ca
su. et qz illa q̄ sunt casualia sūt sine ordine. iō
qn̄qz fm eū p̄tingebat q̄ pres adinuicē nō cō
ponibiles cōcurrebant ad p̄stitutionem. sicut ca
put capre cū pectore hoīs. et sic talis res nō per
mansit p̄pter hoc qz nō poterat generare sibi si
mile. Qn̄ aut̄ pres ex natura cōponibiles con
currebāt adinuicē. tm̄ cōpositio talis manebat
sicut qn̄ caput hoīs p̄currebat cū collo hoīs et
alijs p̄tib⁹. Un̄ ip̄e cōcedebat q̄ in p̄ncipio
eēt bouigine et vitigine. i. aīalia p̄ media p̄te
vites et p̄ media p̄te boues. s̄ talia nō permā
serunt. Est igit̄ similitudo ad istā opinionē. qz sic
fm Empedocle res sunt i p̄ncipio simpliciter
p̄ducte abqz cōpositione. ita etiā apud intelle
ctū res accipiūt simpliciter absqz cōpositione. et
sic p̄ ea res abinuicē sunt cōposite quaz qdam
cōpositiones sunt p̄ueniētes et qdam discōueniē
tes. et p̄ueniētes manēt in esse. discōueniētes
vero nō manēt. ita etiā apud intellectū sūt cō
positōes simpliciu quaz aliq̄ sūt cōueniētes. i.

vere et aliq̄ue discōuenientes. i. falsē. et sicut discōueniētes nō manēt sic etiā falsum nō est. Un̄ quis ista opinio sit falsā. tñ inducit nos in cognitiōē opatiōis nostri intellectus. Et addit̄ tertiu q̄ intellect⁹ nō semp cōponit ea que sunt in p̄nti. sic dyametru ē simetru vel dyametru esse asimetru. sed etiā facit cōpositiōem eoz q̄ sunt vel erūt. Et rō illi⁹ est. quia veritas est p̄porcio rei intellecte ad intellectū. illa aut̄ p̄porcio nō solum est eoz que sunt sed p̄t esse eoz q̄ erunt vel fuerunt. et q̄ cōpositiō p̄porciōis rei intellecte ad intellectū non est opus nature sed īpius intellectus. Ideo subiungit Aresto. q̄ illud qd̄ facit vnū qd̄q̄ intelligibiliū cōponendo sc̄z ex cōponibilibus p̄positiōem hoc ē intellect⁹ q̄ facit simplicib⁹ vnū. s. p̄ cōpositiōē

Querit̄ Que istaz sit vera sc̄z an ista dyameter est simet̄ vel dyameter ē asimeter Dd̄z q̄ duplex ē dyameter sc̄z dyameter quadrati et talis ē asimeter ab a qd̄ ē line et sin qd̄ est con et metros mensura q̄ si nō p̄mēsurabilis sue coste. Sed dyameter circuli ē simeter. i. cōmēsurabilis figure vel linee circulari. Dicit̄ enī dyameter linea diuidēs circulū vel q̄dratū in duo equalia. talis aut̄ linea ē cōmēsurabilis circulo. q̄ talis dyameter in circulo cōtinet̄ a circulo euz septima eius parte. et sic circulus continet̄ rer suā dyametru et septimā eius partem.

Ar. Sunt tres opationes intellectus. ergo male ponūt̄ur hic tm̄ due. Dd̄m dupliciter Primo q̄ Aresto. cōphendit̄ terciā sub sc̄da. ponit̄ enī p̄ sc̄cūda opatione. cōpositiōē et diuisionē. sed ē duplex p̄positiō sc̄z categorica et illa cōpositiō p̄tinet̄ sc̄da opationē intellect⁹. Alia ē cōpositiō ypothetica. et illa cōtinet̄ terciā opatiōem intellect⁹. et sic cōpositiō et diuisiō cōtinet̄ terciā opatiōē. Sed p̄t dici q̄ Aresto. ponit̄ hic opationes intellectus sed syllogistic⁹ discursus q̄ ponit̄ p̄ terciā opatione nō ē p̄prie opatio intellect⁹ sed potius īpius rōnis. et ideo non ponit̄ hic ab Arestorele.

Q̄. Utz iste opationes reperiant̄ in substantiis separatis. Dd̄m q̄ nō. et rō ē. q̄ intellect⁹ in substantiis separatis se h̄z sicut intellect⁹ n̄r in intelligēdo p̄ncipia. et ideo dicūt̄ur tales s̄be intellectuales et n̄ rōnales. s̄ intellect⁹ noster statim intelligit̄ p̄ncipia. sed ad cōclusiones rōci namur. q̄ intellect⁹ noster elicit̄ rōcinando cōclusionē ex p̄missis. sequit̄ q̄ iste opationes sunt in nostro intellectu. sed substantie sepeate p̄pter virtutē intellectualis lumis intelligūt̄ simplici intuitu. i. intueno p̄ specie intelligibiles aliq̄uā rem cognoscūt̄ oia illa que tali rei con-

ueniūt̄ sc̄bilit̄. et ideo intellect⁹ sepeataz substantiaz compať visui in nobis. et noster intellectus compať tactui. q̄ p̄ visum cognoscim⁹ aliq̄ sil. s̄ p̄ tactū cognoscimus aliq̄ successine. sic etiā intellect⁹ n̄r cognoscit̄ aliq̄ successine q̄ intellect⁹ substantie sepeate cognoscit̄ simul.

Arguit̄ur Ex hoc sequeret̄ q̄ intellectus noster esset p̄fectior intellectu substantiaz separatum. quia intellectus noster intelligit̄ cū discursu. et sic habet vnā opationem vltra intellectum substantiaz sepeataz. ergo est p̄fectior

Dd̄m q̄ est aliud dicere q̄ substantie sepeate intelligunt̄ cum discursu. et q̄ intelligūt̄ discursum. quia substantie sepeate bene intelligunt̄ discursum sed non intelligunt̄ cū discursu. sicut enī dictū est intelligunt̄ conclusionem simplicia intuitu sed non intelligunt̄ istā cōclusionem p̄ modū discursuū. et ideo qd̄ p̄fectior nis est in nostro intellectu sc̄z cognitio. hoc est in substantiis sepeatis. sed qd̄ imp̄fectior nis est in nostro intellectu sc̄z cognoscere cum discursu hoc non est in substantiis sepeatis.

Arguit̄ Angeli cognoscunt̄ creaturas ī deo vel in verbo diuino. ergo cognoscūt̄ euz discursu Dd̄m q̄ substantie sepeate bene cognoscūt̄ vnū in alio. sed non vnū per aliud. Discurrere est aut̄ vnū per aliud cognoscere. cognoscunt̄ enī substantie sepeate creaturas in verbo diuino. sicut in quodam speculo eternitatis. nō aut̄ dicūt̄ aliquis discurrere. quia videt̄ aliquid in speculo.

Ar. In demonibus est experientia. q̄ ē ibi aliquis discursus Dd̄m q̄ ista locutio ē similitudinaria. q̄ experientia p̄prie accepta spectat ad cognitiōē sensitiuā q̄ nō ē in demonib⁹. Dicit̄ tñ experiri. q̄ p̄ suā cognitiōē intellectiua cōparat̄ p̄ntia ad futura s̄m q̄ futura cōiter euenire p̄suerūt̄. et ex hoc idē eliciūt̄ de futuro sic in p̄terito factū est. ista aut̄ cognitio nō ē p̄ discursu. q̄ nō p̄gnoscūt̄ p̄ns ex p̄terito. s̄ cognoscūt̄ p̄ns sic se h̄z ex hoc q̄ ī p̄terito sic factū est

Indivisibile autēz

Postq̄ Aresto. distinxit̄ duas opationes intellectus. hic determinat̄ de vtraq̄ opatiōe. Et primo de intelligentia indivisibiliū. Sc̄do de cōpositiōe. Et q̄ intelligentia indivisibiliū ē prima opatio intellect⁹. ideo Aresto. primo distinxit̄ q̄t̄ modis d̄r̄ indivisibile vt sc̄z sciat̄ quō indivisibilia intelligūt̄. d̄r̄ ergo indivisibile triplicif. Uno⁹ d̄r̄ aliq̄d̄ indivisibile continuitate. q̄ sc̄z ē vnū sicut continuūt̄ vt vna longitudo actū indivisibilia et talis longitudo p̄t duplicif

Summa philosophia... *[Marginal notes in a smaller hand]*

Liber

Tercius

capi. Uno^o fm suā totalitatē. et sic intelligitur intellectū indiuisibili et indiuisibili tpe. Alio^o accipi^o fm pres^o longitudinis segregati et tūc intellectū intelligiteam pprie diuisibiliter.

¶ Ali^o. Omne cōtinuum est diuisibile. ergo i cōuenient d^r q cōtinuum sit indiuisibile. Dicendū q cōtinuum capis duplicat. Uno^o fm suā ppria naturā. et sic omne cōtinuum ē diuisibile in semp diuisibilia. Alio^o capis cōtinuum p cōpationem ad intellectū. et sic cōtinuum ē indiuisibile. qz hoc cōtinuum intelligit p modū vnus s3 vnū fm q hmoi habet rōnē indiuisibilis.

Quod aut non s3m

Hic ponit fm modū indiuisibilitatis dicens q aliqd est indiuisibile fm spēm et contingit i illis in qb^o multa colligunt ad vnā spēm sicut multe pres^o essentielles in hoie colligunt i vnā naturā hūanā. p^r aut ista spēs qnqz esse naturalis sicut dicitur est de hoie. et qnqz artificialis sicut domus. Et itez istud indiuisibile intelligitur a nobis simul et in tpe indiuisibili inqz^o tum in tali indiuisibili est species in qua intelligit oīa que prialiter in specie colligunt. Habet ergo iste modus similitudinē ad primum modū. qz sicut in indiuisibili pmo mō est vnitas quantitatis ex qua sumit vnitas intelligēdi ita in indiuisibili. scdo mō est vnitas specifica ex qua sumit vnitas intelligēdi.

¶ Arguit. Relatiū simul intelligit cū suo cor^rlatiuo et tū sūt diuersay species. ergo illa que sūt diuersay species pūt simul intelligi Dicendū q in tali intellectiōne principaliter intelligitur relatiū. et hoc p spēm intelligibilem relatiui. et correlatiū cognoscit solū p modū termini et non principaliter. et sic vtiqz vtz est q nō possunt due spēs sūt intelligi eq^o pncipalit^r

Punctum autē et

Hic ponit terciū modū indiuisibilis dicens q terciō modo aliqd ē indiuisibile negatiue sicut punctū qd est oīno indiuisibile. et istud indiuisibile manifestat intellectui sic priuatio. priuatio aut cognoscit ex habitu. et sic istud indiuisibile cognoscit ex cōtinuo cui^o ē priuato. Sic etiā intellectus noster ē cognoscens vnū cōtrariōz p alterū. et ex hoc manifestū est q intellectus noster est cognoscens in potētia. qz ē in potētia ad vnū cōtrariōz qd nō h3. Si aut ē aliqua potētia q nō cognoscit vnū cōtrariōz per alterū sed p seipam cognoscit vtrūqz cōtrariōz. tunc talis potētia ē penitus in actu et om

nino sepata a potentialitate. et talis ē intellectus diuinus qui p seipm cognoscit oīa. et ideo i suo intellectu nulla est potētia. Nō aut ē sic de intellectu substantiay sepataz. qz quis intellectus earz sit in actu p cōpationē ad intellectū nostrū ppter spēs ipi cōcreatas. nō tū simpliciter est i actu. sicut intellectus diuinus qui intelligit omnia sua essentia et vnico actu.

¶ Arguit Deus etiā cognoscit mala p bona. ergo sequit q in deo sit aliq^o potētia. Dm q pprie loquendo de^o nō cognoscit mala p bona. sed cognoscēdo se cognoscit omnes alias res cum omib^o conditionib^o earz. qz ergo in reb^o existentib^o sunt multi defectus q dicunt mala in ipis reb^o. ideo etiā deus sūt cognoscēdo res cognoscit malū in rebus sed non puenit ad cognoscendū malū per bonum.

¶ Querit Utr intellectus noster prius intelligat diuisibile vel indiuisibile. Dm q indiuisibile capis triplicat. sicut dictū ē. capiēdo ergo indiuisibile primo et scdo modis. tūc prius intelligit indiuisibile qz diuisibile. sed si accipiat^r indiuisibile terciō modo. tūc prius intelligit diuisibile qz indiuisibile. Rō primi est duplex. Prima ē qz p aliquā potētia prius cognoscit obiectū potētie qz illud qd h3 ordinē ad obiectū. sed indiuisibile primo et scdo modis cadunt sub obiecto nostri intellectus qd ē qditas rei materialis. indiuisibile aut terciō modo solū cōiungit obiecto qz cōiungit cōtinuo. Secūda rō est. qz vnūqz qd cognoscibile fm q h3 esse ex indiuisibili primo mō. q h3 cognosci ex eo. et sic posterius cognoscit indiuisibile terciō mō. quia cognoscatur ex indiuisibili primo modo.

¶ Arguit Partes diffinitionis cognoscuntur prius qz diffinitū. sed indiuisibile terciō modo est ps diffinitōis indiuisibilis. sicut patz de linea cui^o pars diffinitionis est punctū. q^o prius cognoscit qz indiuisibile primo mō. Dm q linea accipit duplicat. Uno^o fm se et absolute. et sic punctū nō ē de rōe linee. qz infinitas non repugnat linee fm se accepte. sed in linea infinita nō sunt puncta terminātia. Alio^o accipit linea fm q ē recta et finita. et sic duo puncta sunt de rōe illi^o linee. Dicit^r notāter recta et finita. qz de rōe linee circularis finite nō ē terminari duo bus punctis. qz linea circularis nō claudit^r punctis. Un^o pz q puncta nō sunt de diffinitōe linee ergo etiā nō cognoscuntur prius qz linea.

¶ Ali^o. Termin^o cōis ē de rōe cōtinui. s3 punct^o ē termin^o cōis cōtinui s3 linee. ergo ē de rōe linee Dm q qzuis punctū cōtinuans sit de rōe

[Marginal notes on the left side]

[Marginal notes at the bottom right]

et alij 3 gradus alio
122 p vs anima et p 3

linee. tñ hoc punctū nō est i actu s; solū in po-
tentia. z iō nō h; hoc punctū rōez indiuisibi-
lis fm actū. qz actu nō est. si em in puncto tri-
nuāre fierz diuisione nō resullaret vnū punctū
sed duo puncta.

Arguit. Indiuisibilia sūt pncipia diuisibi-
liū. s; p' agnosci pncipia qz pncipiata q' idiu-
sibilia p'us cognoscant qz diuisibile. z sic indi-
uisibile terco mō nō est p'us agnosabile indiu-
isibili p'mo mō. Ddm p'mo ad minores q'
duplex ē modus agnosendi scz q' ad nos z q'
ad naturā rei. Quo ad nos tñc pncipia nō p'
us cognoscunt qz pncipiata. sed potius ipsa
pncipiata qzuis q' ad naturā rei pncipia p'
cognoscant qz pncipiata. Secdo ddm ad ma-
iores q' indiuisibilia nō sunt sp' pncipia cogno-
scendi ipōz diuisibiliū s; pot' eē. qz indiuisi-
bilia p'mo z scdo modis q' tñ sunt aliqualiter
diuisibilia sunt pncipia agnosendi. i. indiuisi-
bilis qd nullo mō ē diuisibile scz indiuisibil'
terco mō. z sic eē est vez scz q' diuisibile ē p'
cipiū cognoscendi indiuisibile sicut habitus ē
pncipiū cognoscendi pncipiātes.

Arguit. Dis cognitō sit p' assilārōnez cog-
noscentis ad cognitūz. s; indiuisibile terco mō
est magis sile intellectū nro. q' magis cognos-
cat qz indiuisibile p'mo vel scdo mō. Ddm
q' duplex est silitudo. Quedā est silitudo fm
naturā z talis nō est pncipiū agnōtōis. sic ei
sunt mag' silia idiuisibile terco mō z intellect'
et oia immaterialia sunt sic magis silia intel-
lectū. Alio mō aliqd ē simile alteri fm ppor-
cionē scz fm spēs intelligibile z sic intellectus
est magis silis indiuisibilis p'mo z scdo mo-
dis. qz noster intellectus h; silitudines illoz
indiuisibiliū. s; nō pot' intellectus noster h'ic
apud se silitudines indiuisibilis terco mō qz
h' idiuisibile agnoscat ex indiuisibili p'mo mō

Est autem ut dictō

Postqz Arel. determinauit de p'ia opatione in-
tellectus scz de apphensione indiuisibiliū q'
mō scz talia indiuisibilia agnoscat. Dic de
clarat de scda opatōe intellect' z dicit. q' scda
opatō intellectus ē sicut dictō. i. sicut affirma-
tio vel negatō. qz intellectus dicit aliqd de ali-
q'. z hoc ptingit qnqz de z qnqz false. z iō ille i-
tellectus pot' in se h'ic veritatē z falsitatē. s; in-
tellectus q'ntuz ad primā opatōez que ē ipius
qd quid ē fm q' h'mōi sp' ē verus. Et rō est. qz
intellectus in p'ma opatōe nō cōponit aliqua
adinnicē. sed i cōpositōe est vez vel falsuz. n'
autē in simplici apphensione.

Arguit. Intellectus i p'ia opatione nō est
verus. q' qd dicitū est falsuz est. Aliis pbat. qz
veritas ē in scda opatōe intellectus. s; in ppo-
sitōe z diuisione vt dicit in p'mo p'armentas. s;
in p'ma opatōe nō est talis ppositō. Ddm
q' ē triplex veritas. Quedā est veritas entis z
illa est i ente sicut i subiecto fm q' ens refertur
ad intellectū a q' dēpēdet z tñc ens z vez nō di-
stinguūtur nisi fm rōez. Alia ē veritas assimi-
latōis. z tunc veritas ē in potentijs fm q' assi-
milatur suis obiectis. Tñc visus dicit verus qñ
in se h; spēs sensibile vel visibile illi' qd p' vi-
suz p'cipit. illis q' duobus modis intellectus
pot' esse verus i p'ia opatione. Pot' em esse ve-
rus p'mo mō qz est ens. z etiā scdo mō qz pot' i
se habere silitudinē sui obiecti. Tercia ē veri-
tas cōpositōis z illa ē in p'pōe vel enūciatōne
vel ppositōe cōcepta sicut in subiecto. z qz cō-
positō spectat ad scdam opatōez intellect'. sic
pnter dicere possumus q' talis veritas sit in se
cūda opatōe intellectus nō p'prie subiectiue
sed obiectiue. qz est in obiecto scde opatōis.
Exēpli grā. Nos dicim' q' illa p'pō sit vera hō
est aialex hoc scz qz ē debita habitudo rez con-
ceptaz adinnicē in scda opatōe intellectus. z
sic p'pō vocalis est vera ex eo q' est debita habi-
tudo rez significatarū p terminos i ordine ad
cōceptōez intellectus. z de illa veritate loquēs
Arel. sexto metaphisice dicit. q' vez z falsuz
sunt in aia. sicut em bonū z maluz accipiūtur
p cōparatōez ad appetitū. ita vez z falsuz ac-
cipiūtur p opatōez ad intellectū. Est tñ pside-
randū q' ois veritas qdāmodo pot' dici ē in i-
tellectu sicut i diuicāte vl cognoscēte. loquē-
do em de veritate incōplexoz. siue de veritate p'
mō mō accepta tunc veritas ē in rebus. sicut i
subiecto. qz in illo ē veritas qd denotat vez si-
cut illud dicit albū qd in se habet albedinē. s; res
denotatur hā q' veritas repit in reb'. Veritas
tñ nō est in tali re nisi p cōparatōez ad intelle-
ctū non quēcunqz s; ad illū intellectuz a q' res
dēpēdet. Tñ naturalia sunt hā p cōparatōez
ad intellectū diuinū qz dēpēdent ab intellectu
diuino. sed artificialia sunt vera veritate ent'
p cōparatōz ad intellectū nostrū qz intellcūs
nō est pncipiū rez artificialiuz.

Arguit. Intellectus nō est sup' tēpus. q' nō
est aliq' opatio p'ma scda vel tercia. Ddm q'
operatio intellectus pot' capi dupliciter. Uno
mō ex parte obiecti. z sic non mensuratur tpe.
qz eius obiectuz ē vlc qd est vbiqz z sp'. Alio
mō accipitur ex pte actus. z tunc adhuc acci-
pitur dupliciter. Uno modo fm q' talis act'
absolute refertur ad intellectū z tunc itez non

h'ic p' p'ncipia
p'ncipia qz pncipiata
q' idiuisibilia p'us
cognoscant qz diuisibile

Di. h' mod' agnosci

Di. h' p'ncipia
nō dō

Di. h' opatōe
scda opatōe

Di. h' opatōe
scda opatōe

Triplex q' accipitur

Spa' intellectus

ad vtilit g resumptio aliquo

¶ Me istarū operationū sit pfectior
¶ Libero 7 Tercius autē sunt vna potētia

Libero 7 Tercius

est mēsurabilis tpe q̄a tūc act⁹ intellect⁹ pōt ei se circa intelligibile in instāti sicut cōtingit in substantiis sepatis. Alio modo accipitur act⁹ intellectus fm q̄ est cū fantasmatibus. 7 sic actus intellectus ē in tpe continuo. 7 hoc iō qz fantasmata sunt corpalia 7 i organū corpaliū qz vñs talinū fantasmatū sit in tpe continuo. 7 iō in substantiis sepatis quelibet res ē spēs est apud intellectū subē separate intelligit in instāti. Verum tamē est qz plures nature nō intelliguntur i vno instāti. sed i pluribus istātib⁹ in tpe discreto sibi succedētib⁹. 7 iō mēsurant intellectōes talinū subaz tpe discreto. 7 sic dicit brūis Aug⁹ qz deus mouet subaz spūa lez p tēpus scz discretū 7 nō continuū.

Duo oparō intellect⁹ capite Duplrat

¶ Quia resumptio hōr qz puz Duplrat De intellectu et actu

Idem autem est se

¶ Dic Arel. resumptio id qd pus dictū est de intellectu 7 actu. 7 vult qz scia in actu ē eadē cum re scita. 7 qz scia in actu ē posterior tpe scia in potētia sed simplr 7 i diuersis scia in actu ē potētia in potētia. 7 illa exponēda sunt sicut prius exposita sunt.

¶ Querit. Ad qd vtilis sit resumptio aliqz dictōz. Ddm ad tria. Prio vt melius intelligant pus dicta 7 pfectius intellectui imprimatur. Secdo qz qnqz in resumptōe plus addit qz prius fuit dictū. Tercō qz in resumptōe pus dictū aliq̄liter corrigat.

¶ Queritur Utrū tres sunt opatōes intellect⁹. Ddm qz sic si intellectus extēdat ad rōez eo mō quo est in hōibus. si autē accipiat intellectus p̄ se fm qz repitit in substantiis sepatis tunc iste opatōes nō inueniunt in intellectu. Ex quo sumit causa quare in nostro intellectu iste tres opatōes inueniunt quia intellectus noster ex statu sue icreatōis ē imperfectus 7 oportet qz vtaf multis opatōibus ad hoc qz cōsequat pfectaz cognitōez de rebus. sed in intellectu pfecto qualē hnt subē separte nō o3 tam multiplices opatōes ponere. qz p vna pfectaz opatōez habet cognitōez de rebus.

¶ Arguit Intellectus nō pot sil plura intelligere. 7 nō est aliq̄ tertia opatio intellect⁹.

¶ Ddm qz intellectus h3 multiplicē opatōez vt dictū est. In pma 7 opatōe intelligit simplr aliqd vni. sed in scda 7 tertia opatōibus q̄uis ibi intellectus intelligat plura. nō tñ intelligit plura p modū pluriū sed p modū vniū. qz in scda opatōe intelligit plura fm qz cōueniūt in vna rōne ppōis. sed i tertia opatōe intelligit mltā fm qz sunt vniū syllogismus siue vniū discursus.

¶ Arguit. Intellectus in pma opatōe pōt plura intelligere. 7 male dicit qz nō pōt plura intelligere. Ans pbat. qz plures spēs intelligibiles sunt sil in intellectu. 7 intellectus pōt vti pluribus spēs intelligibilibus. 7 nā pbat. qz habitib⁹ vtuntur qñ volum⁹. tereō ethico.

¶ Ddm qz q̄uis i prima opatōe intellectus possunt vti pluribus spēs intelligibilibus successine nō tñ sil. Et rō istius est. qz sicut im possibile est idē corpus dispōm fm diuersas figuras 7 tñ figure nō opponuntur adinuenim. ita etiā est impossibile qz intellectus nō vtarur sil pluribus spēs intelligibilibus q̄uis tales spēs intelligibiles adinuenim nō opponant fm essentiā. est tñ repugnātia q̄stuz ad vsuz diuersarū spēs cuius spēs intelligibiles ante vsum earū nō sunt pfecte in actu s3 soluz sunt i habitu. 7 iō nō repugnat intellectū habere mltas spēs sed vti eis repugnat.

¶ Arguit. In pma opatōe intelligimus superiora 7 inferiora que sunt multa. Ddm qz superiora 7 inferiora sunt idē realiter 7 ideo nō intelliguntur in pma opatōe intellectus p modū pluriū sed p modū vniū. 7 iō intellectus noster intelligit q̄dditatez rei materialis q̄ cōprehendit superiora 7 inferiora nō per modum compositōis q̄si cōponendo superiora 7 inferiora. sed p modū simplicis intelligētie inq̄stuz omia illa sunt vniū diffinitū.

¶ Querit. Que istarū operationū sit pfectior. Ddm qz pfectio in aliq̄ sumi pōt duplr. Vno mō q̄stuz ad modum oparadi. 7 sic pma oparō est pfectior. qz per illā oparōez in intellectus nō puenit cū intellectu subarū separararū. Alio mō accipit intellectus q̄stuz ad rem intellectā. 7 sic tertia oparō est pfectior qz per illā intelligimus pncipia 7 pclusiones. et illa oparō p̄supponit alias sicut perfectum p̄supponit imperfectū. 7 totuz p̄supponit partē. sicut 7 totuz est pfectius suis partibus. sic etiā tertia oparō ē pfectior 7 dignior alijs oparōibus intellectus. 7 etiā p̄cedit alias.

¶ Querit Utrū rō 7 intellectus sint vna potētia. Ddm qz sic. qz sicut se hnt moueri 7 qui escere in rebus naturalibus. ita se habent intelligere 7 rōinari in intellectu. sed moueri 7 qui escere spectāt ad eāde pōnāz i reb⁹ naturalib⁹ 7 etiā intelligere 7 rōinari in intellectu huāno. Est em vna potētia p quaz lapis mouetur deorsum 7 quiescat deorsuz. sic etiā est vna potētia p quā intellectus noster intelligit. i. simplr app̄hendit veritatez 7 rōinatur. i. p̄cedit ab vno i aliud. 7 ex hoc p̄t qz substantie se

Proprietat p[ro]p[ri]a illa q[ui]a n[on] q[ui]d n[on] e[st] a[n]d p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a

De 80 Anima

parate non r[ati]onantur cuz operatio eaz intel-
lectualis sit perfecta. sed nostra operatio intel-
lectualis est imperfecta.

Arguit. Aia nostra c[on]uenit c[um] substantijs
separatis in r[ati]onando. q[ui] sube separate sunt r[ati]o-
nales. Aia p[ro]p[ri]a q[ui] illa que c[on]uenit in aliqua
forma habet eand[em] form[am] sicut c[on]uenientia al-
bedine h[ab]et albedines. D[omi]n[us] q[ui] r[ati]o accipit du-
pliciter. Uno m[od]o s[ecundu]m p[ri]m[am] r[ati]o[n]em q[ui] r[ati]o[n]em
et sic per r[ati]onale aia r[ati]onalis c[on]uenit c[um] subst[an]-
t[i]js separatis. q[ui] ille op[er]ationes inueniuntur i[n]
subst[an]t[i]js separatis si cut i[n] aia r[ati]onali. Alio
m[od]o accipit r[ati]onale s[ecundu]m t[er]cia[m] op[er]at[i]o[n]em. r[ati]o sic dif-
fert intellectus n[on] p[ro] r[ati]o[n]em a subst[an]t[i]js separatis
q[ui] sube separate non habet r[ati]o[n]em. i. intellectum
s[ecundu]m t[er]cia[m] op[er]atione[m].

Arguit Ergo p[ro] intellect[us] anima c[on]uenit c[um]
subst[an]t[i]js separatis r[ati]o[n]em d[is]c[on]uenit. D[omi]n[us] q[ui]
hoc n[on] est inc[on]ueniens gr[ati]a d[iv]ersar[um] op[er]atio-
n[um]. q[ui] intellectus c[on]uenit c[um] subst[an]t[i]js separa-
tis q[ui]stus ad duas p[ri]mas op[er]at[i]o[n]es. r[ati]o d[is]c[on]uenit
q[ui]stus ad t[er]cia[m]. Et e[st] s[ic] de albedine imperfecta.
que albedo imperfecta est p[ri]ncipiu[m] c[on]ueniendi
c[um] albo p[er]fecto in q[ui]stus est albedo. r[ati]o est p[ri]ncipiu[m]
d[is]c[on]ueniendi cum albo p[er]fecto in q[ui]stus est albe-
do imperfecta.

Widetur autem sen

Postq[ui] Aresto. determinauit de intellectu possi-
bili r[ati]o[n]em intellectu agere r[ati]o[n]em op[er]at[i]o[n]ibus intel-
lectus possibilis. Dic[ti]o[n]e[m] d[omi]n[us] determinat de intelle-
ctu p[ro] c[on]parat[i]o[n]em ad sensus. r[ati]o p[ri]mo o[n]dit quod
reducit sensus ad act[us]. Sec[un]do assil[er]at illu[m] mo-
tu[m] ad motu[m] quo intellectus ducit ad act[us]. Et
terc[io] facit hoc q[ui] ad obiectu[m]. Quo ad p[ri]mum
vult q[ui] sensibile ducit sensus r[ati]o[n]em p[ro]na ad actus
sine alterat[i]o[n]e p[ro]p[ri]e dicta. v[er]o sentire n[on] est mo-
tus qui est actus imperfecti sicut determinatur de
motu in terc[io] p[ro]p[ri]o. sed sentire e[st] motus q[ui] est
actus p[er]fecti. i. ip[s]ius sensus facti in actu p[ro] sp[eci]e[m]
sensibilem. Ex q[ui] p[ro]t colligit q[ui] motus capit du-
pliciter. Uno m[od]o p[ro]p[ri]e sicut d[is]t[ingu]it terc[io] p[ro]p[ri]o
r[ati]o[n]em. r[ati]o tunc motus e[st] actus ex[ist]ens in p[ro]na. r[ati]o illu[m]
motu[m] vult Ares. hic excludere. Alio m[od]o acci-
pit motus p[ro] quacu[m]q[ue] op[er]at[i]o[n]e sicut d[omi]n[us] r[ati]o mo-
uet seip[s]m q[ui] intelligit seip[s]m. r[ati]o illo m[od]o sentire
e[st] motus. q[ui] sentire e[st] quedam op[er]atio que fit p[ro]
sensus motu a sensibili.

Sentire quidem igitur

Hic assil[er]at motu[m] intellectus ad motus sen-
sus. Et p[ri]o ponit duas c[on]uenientias. sec[un]do du-
as d[iv]inas. P[ri]ma p[ro]uenientia est. q[ui] sicut sensus

p[ri]mo app[re]hendit sensibile absolute. ita intelle-
ctus p[ri]mo app[re]hendit intelligibile absolute. et
hoc i[n] p[ri]ma op[er]atione intellectu[m]. Sec[un]da est. sicut
ad app[re]hensiones sensus sequuntur delectat[i]o[n]e[m] r[ati]o
tristitia. r[ati]o post delectat[i]o[n]em r[ati]o tristitia fit fuga l[ati]o
p[er]secut[i]o[n]e[m] rei sensate. ita eti[am] in intellectu. q[ui] in-
tellectus sol[us] aliquid p[er]sequitur v[el] fugit postq[ui]z
affirmavit vel negavit. i. postq[ui]z cognouit ali-
quid p[ro] modu[m] veri v[el] falsi. Sec[un]do est duplex d[is]-
t[er]t[er]tia. P[ri]ma est. q[ui] sensus n[on] sequitur vel fugit
aliquid nisi post app[re]hensione[m] delectat[i]o[n]is l[ati]o
tristitie. s[ed] intellectus imediate p[ro] app[re]hensione[m]
fugit vel p[er]sequitur aliquid absq[ue] media delectat[i]o[n]e
vel tristitia. Et r[ati]o istius e[st]. q[ui] intellectus intel-
ligit bonu[m] v[el] q[ui]d est simpl[iter] bonu[m]. r[ati]o i[n] imme-
diate p[er]sequitur vel fugit. sed sensus e[st] circa bonu[m]
p[er]ticularare q[ui]d n[on] p[er]sequit nisi delectet. nec fugit
nisi tristet. Sec[un]da d[iv]ina est q[ui] hoc q[ui]d intellec-
tus affirmat vel negat e[st] bonu[m] simpl[iter]. sed illud
q[ui]d sensus p[er]sequitur vel fugit e[st] bonu[m] p[er]ticularare.
Et q[ui] Ares. v[er]us e[st] istis terminis delectari r[ati]o
tristari i[n] d[is]t[ingu]it illos d[iv]i. q[ui] delectari r[ati]o tristari e[st]
agere quadam medietate v[er]itatis sensitivae ad bo-
nu[m] vel ad malu[m] s[ecundu]m s[ecundu]m sensus c[on]e[sc]it q[ui] est quedam
medietas vel centru[m] c[on]e[sc]it o[mn]i[um] sensuum exterior[um].
Et si dicat. delectari r[ati]o tristari spectant ad appe-
titu[m]. D[omi]n[us] q[ui] delectari r[ati]o tristari possunt acci-
pi dupliciter. Uno m[od]o ex p[ar]te obiecti. r[ati]o sic spec-
tat ad v[er]itates appetitiv[as]. sive p[er]cupiscibiles q[ui]
h[ab]ent p[ro] obiecto bonu[m] vel malu[m]. Alio accipi[un]t
tur delectari r[ati]o tristari ex parte organ[um] r[ati]o sic spec-
tat ad sensus c[on]e[sc]it. q[ui] v[er]us p[er]cupiscibilis est in
sensu coi sicut in organo vt infra patebit.

Intellective autem

Hic comparat Ares. d[omi]n[us] intellect[us] ad sensum
ex parte motui v[er]iusq[ue] r[ati]o vult q[ui] sicut se hab[et]
motiuu[m] intellectus ad intellem. ita motiuum
sensus ad sensus. q[ui]d p[ro]t dupl[iter] intelligi. Uno
m[od]o sic q[ui] sicut sensibile est obiectus sensus. ita
fantasma e[st] obiectu[m] intellectus. q[ui]d est v[er]o lo-
quedo de obiecto remoto. q[ui] fantasia e[st] obiec-
tu[m] remotu[m] intellectus r[ati]o q[ui]d d[iv]itas rei material[is]
e[st] obiectu[m] p[ro]p[ri]u[m] intellectus. Alio m[od]o sic ex
p[ar]te q[ui] sicut sine sensibili n[on] fit sensatio. ita si-
ne fantasmate n[on] fit intellectio. r[ati]o istu[m] intellec-
tu[m] magis p[er]sequit Aresto. in textu. p[ri]mu[m] au-
t[em] intellect[us] ponit Ares. postea i[n] textu ibi. Q[ui]n-
at p[ro]ter res. C[on]cludit q[ui] ex his Ares. q[ui] aia ne-
qua[m]q[ue] intelligit sine fantasmate.

Queritur Quotuplex p[ro]t illa p[ro]p[ri]o intel-
ligi. nequa[m]q[ue] intelligit aia sine fantasmate. Di-
cendu[m] q[ui] dupliciter. Uno m[od]o a[n]cedenter. i. n[on]

Duplex 3 9 ad

Arguit de
sensu de
p[ro]p[ri]o ad
p[ro]p[ri]am

Assil[er]at
motu[m] ad
motu[m]

intelligit intellectus nisi antecedenter moueat
 p fantasimata ex qbus fantasimatis resultat
 spes intelligibilis ad intellectū possibilez. Et
 illū intellectū Aref. h̄ p̄seq̄t̄ r̄ intendit. Alio
 mō potest intelligi q̄ intellectus nō intelligat
 sine fantasimate p̄nter qz scz postq̄ intellectus
 h̄z sp̄z intelligibile t̄ac̄ adhuc necesse ē in vsu
 talis sp̄i se reflectere v̄l cōuertere ad fantasima
 ta. r̄ istū intellectū poit̄ Aref. postea i tertu vbi
 dicit q̄ cū intellectus speculat. i. intelligit rez
 necesse est simul intellectuz aliq̄d fantasima spe
 culari.

Sicut enim aer pu

Et dicit Aref. manifestat p̄mū intellectū scilicet q̄
 fantasima sic mouet intellectum sicut sensibile
 sensuz. r̄ hoc p̄ci pue i visu q̄ est p̄mus sensus.
 Et dicit Aref. q̄ sicut aer immutatus a colo
 re vltimus imutat oculū r̄ organū. r̄ pupilla
 vltimus imutat sensuz cōez qui ē termin⁹ om
 niū sensuz exteriorū. Distingues inter diuersa
 sensibilia. sic intellectus n̄r est vnus cōis ter
 minus oim fantasimata distinguēs un̄ diuer
 sa fantasimata. i. rep̄ntata p̄ diuersa fantasima
 ta. Et iō dicit Aref. h̄ote. q̄ aia intelligit sp̄s in
 lectū in fantasimatis. i. sp̄s rez intellec
 tarū fiūt in lectū ex fantasimatis. vel sic.
 Intellectus intelligit rē fm̄ q̄d est imitabilis
 p̄legibilis vel fugibilis inq̄tuz rep̄ntat i fan
 tasimatis. r̄ hoc iō. qz p̄secutō vel fuga non
 fit p̄ intellectū speculatiue acceptū. sed p̄ intel
 lectū applicatū ad res singulares fm̄ q̄ res p̄
 sentantur in fantasimatis.

Arguit. Si se h̄z fantasima ad intellectū si
 cut sensibile ad sensuz. q̄ fantasima erit obiectū
 nostri intellectus. sicut sensibile ē obiectū sen
 sus. p̄na r̄ a sili. D̄m q̄ bene ē sile q̄ ad ali
 q̄d. qz sicut sensus non mouet absqz sensibili.
 ita etiā intellectus nō mouet absqz fantasima
 te. r̄ iō p̄t etiā dici fantasima obiectū remotū
 sed nō p̄pinquū vel p̄p̄nū. Secda silitudo ē.
 qz sicut a sensibili resultat sp̄s ad sensuz. ita a
 fantasimate resultat sp̄s ad intellectū. Sed in
 duobus est d̄na. P̄rio qz sensibile r̄ sensus
 habet p̄p̄rtōez adinuicē. qz vtrūqz ē materia
 le. q̄ sensibile p̄t immediate mouere sensuz. n̄
 at fantasima p̄t p̄ime mouere intellectū. Se
 cūda est. qz sp̄s intelligibiles manēt p̄fecte in
 intellectu. h̄z sp̄s sensibiles nō manēt p̄fecte in
 sensu saltē exteriori.

Queritur. Quid est fantasima. D̄m q̄
 fantasima est sp̄s sine imago rei sensibilis retē
 ta in sensibus interioribus. in sensibus em̄ ex

terioribus nō manēt sp̄s sensibiles. q̄ referat̄
 ty p̄p̄rie i duobus sensibus interioribus scz
 in imaginatiua r̄ mēoratiua.

Et omnino i actōe

Hic Aref. cōparat adinuicē cognitōez intelle
 ctus practici r̄ speculatiui. r̄ vult q̄ intellect⁹
 sine actōe. i. intellectus speculatiuus. r̄ intelle
 ctus i actōe. i. intellectus practicus p̄ quez sit
 actio sunt i eodez genere. siue illud gen⁹ sit bo
 nū siue malū. q̄d d̄m p̄r dupl̄r itelligi. Vno
 mō sic q̄ res intellecta siue practice siue specu
 latine q̄nqz est bona r̄ q̄nqz est mala. Nec per
 hoc diuersificat genus rei q̄d p̄siderat practi
 ce vel speculatiue. Ex q̄ sumit q̄ intellect⁹ pra
 cticus r̄ speculatiuus habēt idē obiectū. qz ge
 nus rei cognite nō est diuersuz fm̄ q̄d p̄sidera
 tar practice l̄ speculatiue. Alio mō p̄t sic intel
 ligi q̄ ipa cognitō rei sit quoddā bonū tam in
 lectus practici q̄ speculatiui. h̄z speculatiui
 est bonū in vli. r̄ practici ē bonū in ordine ad
 particulare opabile. r̄ hoc est q̄d addit Aref. q̄
 d̄nt illi intellectus deo q̄ est simplr. i. vlr q̄d
 spectat ad intellcū speculatiuū. r̄ q̄dammodo
 .i. p̄ticulariter q̄d spectat ad intellcū practici
 ex q̄ expōne sumit q̄ eadem est opatio intellec
 tus speculatiui r̄ practici. Unde ex vtraqz ex
 positōe accipit q̄ intellectus practicus r̄ specu
 latiuus nō d̄nt realiter. qz ex p̄ma expōe habe
 tur q̄ non d̄nt penes obiectū. r̄ ex scda habet
 q̄ n̄ d̄nt penes actū. q̄ cuz pōne distinguāt pe
 nes act⁹ r̄ obiecta. sic manifeste p̄z q̄ sunt vna
 potentia.

Querit̄ Vtr̄ intellcū p̄cti⁹ r̄ speculatiu⁹
 sunt vna potentia. D̄m q̄ sic. qz sunt vna
 pōna scz intellectus possibilis. r̄ hoc sic p̄bat.
 qz intellectus speculatiuus differt a practico
 in h̄. qz intellect⁹ speculatiuus apphendit alv
 q̄d intelligibile absolute. h̄z intellectus p̄cti⁹
 apphēdit aliq̄d fm̄ q̄ ordinat̄ ad op⁹. sic p̄hs
 apphendit domuz absolute. r̄ artifex fm̄ q̄ fac
 tibilis est in materia. iō intellectus speculati
 uus nō mouet h̄z manet. i. quiescit fm̄ Aresto.
 postea. Ex q̄ sumit tale argumētuz. q̄cquid se
 h̄z accidētali ad rōez pōne hoc nō diuersificat
 rōez illius pōne sicut accidit colorato q̄ sit ma
 gnū vel puuz. r̄ p̄ h̄ q̄ coloratū est magnuz nō
 diuersificat rō visus. h̄z accidit apphēso p̄ in
 lectū q̄ ordinat̄ ad opus. q̄ ordinatō ad op⁹
 nō diuersificat rōez pōne. r̄ sic intellect⁹ practi
 cus q̄ sic p̄siderat obiectū nō est aliuz ab intel
 lectu speculatiuo q̄ absolute p̄siderat illud.

Arguit. Apprehensū r̄ motiuz sunt di

De casto / mēoratiua / r̄ p̄mū / r̄ fantasima / r̄ p̄mū / r̄ fantasima / r̄ p̄mū / r̄ fantasima

Queritur / Quid est fantasima / D̄m q̄ / fantasima est sp̄s sine imago rei sensibilis retē / ta in sensibus interioribus. in sensibus em̄ ex

De casto / mēoratiua / r̄ p̄mū / r̄ fantasima / r̄ p̄mū / r̄ fantasima / r̄ p̄mū / r̄ fantasima

De Anima

neria genera potētiar. sed intellectus speculati-
uus ē apphēnsiuus ꝛ ꝑcticius ē motiuus. ꝛ sūt
diuersa genera potētiar. Dōm qꝫ duplex ē mo-
tiuū. aliqꝫ est motiuū exēcutiuū motus. ꝛ tūc
potētia motiua ꝑncipaliter cōsistit i corde in ner-
uis ꝛ i musculis exēcutiuis motū. ꝛ illo mō
motiuū est realr distinctū ab apphēnsiuo. qꝫ
tale motiuū nō est cogitūū nec apphēnsiuū
Aliud ē motiuū qꝫ unpat motū. ꝛ tale nō est
distinctū ab apphēnsiuo ymo ē apphēnsiuus.
Un̄ Arel. postea dī. qꝫ intellectus appetitus ꝛ
fantasia sunt ꝑncipiū motiuū sine potētia locali-
ter motiua. Per hoc qꝫ dōm est qꝫ intellectus ꝑc-
ticius ē ꝑncipiū motiuū quasi dirigēs motū
nō quasi exēcutēs motū. ꝛ h̄ ꝑncit sibi sūm mo-
dū sūc apphēnsionis. apphēdit ei aliqꝫ sūm
qꝫ ordinabile ad opus.

Arguit. Diuersa rō obiecti diuersificat po-
tentiā. sꝫ obiectū intellectus speculatiui ē ver-
et obiectū intellectus practici ē bonuz. ꝛ intel-
lectus speculatiuus ꝛ practici nō sunt vna po-
tētia. Dōm qꝫ obiectū intellectus ꝑctici nō
est bonū. qꝫ bonū est obiectū volūtatis cui sit
appetibile. Sꝫ obiectū intellectus ꝑctici ē ve-
rū nō absolute sumptū sꝫ ordinabile ad res ex-
teriores in qꝫbus inuenit bonuz. ꝛ iō quodam
mō intellectus practicus extēdit speculatiuū. et
hoc ē qꝫ dīa solet qꝫ intellectus speculatiuus ex-
tēdōne sit practici. qꝫ sꝫ extēdit se ad res exte-
riores sūm qꝫ sunt i rez natura. Intellectus at
speculatiuus solū opatur circa rez ab intra ꝛ n̄
ordinat suos ꝑceptus ad opus. Et ex isto vltē-
rius ꝑt sumi sicut aliqꝫ dicūt quō dōnt spēs i-
telligibilis ꝛ ydea artis. qꝫ sunt idē sūm rez sꝫ
dōnt sūm rōez. Spēs em̄ intelligibilis dī sūm
qꝫ absolute aliqꝫ ꝑ eā intelligim. Et dī ydea
sūm qꝫ ꝑ intellectū practiciū ordiat ad op. Alij
tū ꝑbabilius dicūt qꝫ ydea sit sꝫbus intelli-
gibile practiciū qꝫ nō est subiectiue i intellectu
sicut spēs intelligibilis sꝫ soluz obiectiue sicut
etiā verbū intelligibile speculatiuū.

Querit. Utꝫ sunt plures potētie in aīa ima-
teriales qꝫ tres. Dōm qꝫ sunt ibi tūc tres im-
ateriales realiter ꝛ specificē distincte. s. intel-
lectus agēs. intellectus possibilis ꝛ voluntas
Cuiꝫ rō est. qꝫ ad faciendū actu oīa intelligibi-
lia sufficit intellectus agēs. ꝛ ad suscipienduz
actu intelligibilia ꝛ ad ea cognoscenduz suffi-
cit intellectus possibilis. Pro inclinatioe autē
ad talia intelligibilia sufficit voluntas. cuiꝫ qꝫ n̄
sunt plures opatōes nō sūt etꝫ plures potētie in
anima rōnali.

Arguit. Intellectus i actu. intellectus i ha-

bitu. intellectus adeptus. ꝛ intellectu s erotē
sunt etiā potētie nō enumerātur hic. ꝛ sunt plu-
res qꝫ tres. Dōm qꝫ oīa ista sunt vna potētia
sūm rē. s. intellectus possibilis dōnt tūc sūm rōez
qꝫ intellectus dī possibilis sūm qꝫ est in potētia ad
spēs intelligibiles. dī em̄ possibilis qꝫ potētia
recipe spēs intelligibiles. Et dī intellectus in
habitu sūm qꝫ actualr acqꝫsinit spēs intelliabi-
les. Sꝫ dī intellectus in actu. qꝫ actualiter vti-
tur illis spēs sūc aliqꝫ actu intelligēs. Sꝫ
dī intellectus adeptus. qꝫ acqꝫsinit sibi omēs
spēs intelligibiles. qꝫ intellectus fuit i primo
hoīe. s. Adā ꝛ in christo. Et addunt aliqui qꝫ
postqꝫ intellectus possibilis ē factus adeptus
tūc cōiungit sibi intellectus agēs vt forma quia
nisi sic intellectus agēs eēt frustra. qꝫ tūc non
hꝫ abstrahere spēs itelligibiles cū habeat eas
qꝫ vt intellectus agēs sibi cōiungat vt forma
vel spēs intelligi bil. ꝛ tūc vltērius addunt qꝫ
intellectus possibilis vt sic posset intelligere sub-
stātiā separata de qꝫ inferi dicit. Dī at intelle-
ctus erotē qꝫ intelligit ꝑ eleuatōez sicut ille in-
tellectus qꝫ intelligit ꝑ singularē influentiā di-
uini lūis sicut scūs Paulus intellexit.

Arguit. Sinderesis ꝛ ꝑscia etiā spectāt ad
aīaz rōnalez. qꝫ erūt plures potētie aīe rōnalis
Dōm qꝫ ista ponātur in aīa rōnali nō sicut po-
tētie sed sicut habitus vel actus. qꝫ sinderesis
noiat habitū assensiuū ꝑncipioꝝ ꝛ practiciū
vl agibilibus. Sicut em̄ intellectus sūm qꝫ in-
tellectus sūm habitū assensiuū ꝑncipioꝝ ꝛ
moꝝ ꝛ spectat ad intellectū speculatiuū sicut sūm
dēresis ponit i intellectu practico ad assentiē-
duz ꝑncipiū practici. ꝛ iō quilibet hō natura-
liter assentit ꝑncipiū ꝑcticiū. sicut assentit il-
li ꝑncipio. Dīcē bonuz ē facienduz ꝛ tūc nō sp-
facit h. qꝫ atigit ex appetitu inferiori ꝛ ex fan-
tasia sicut inferius patebit. Sꝫ ꝑscia sūm actū
sicut ꝑꝫ ex noīe ꝑscie. qꝫ ꝑscia ē applicatō scie
sūm ordinē ad aliqꝫ opabile. ꝛ ille actus orit
ex sinderesi sūm quā sinderesim ipē intellectus
ꝛ ꝑscat ad optima. ꝛ iō ponit quōꝫ ꝑscia ꝑ tali
habitu. ꝛ sic dī ꝑscia sp manere ꝑpter sinderē-
sūm. vñ etiā sit iuramētuz ꝑ ꝑsciam. i. ꝑ natura-
le indicatoriū qꝫ est in sūm hōī ꝑ diuiaz sciaz
sicut qꝫ possumus iurare ꝑ deū inuocādo deū
in testē. ita etiā possumus iurare ꝑ ꝑsciaz que
est imago diuine scie.

Arguit. Rō superior ꝛ rō inferior sunt i aīa
rōnali qꝫ adhuc sunt plures qꝫ tres. Dōm qꝫ
iste due dōnt itē inueniunt i vno intellectu.
sꝫ possibili qꝫ sūm rōez distinctus dī superior et
inferior. Dī em̄ intellectus possibilis rō superior
m iij

Duplex
motiuus

V. In hac vita possit intelligere

... in hac vita possit intelligere ...

fm q intelligit deū r subas separatas . r hoc ē qd dicit Aug^o . q rō supior est q intendit eter- nis cōspiciendis r cōsulendis . cōspiciendis p i- tellem speculatiū . r cōsulendis p intellem p- ctium . Et p opposituz dō rō inferior q intēdit istis inferiorib^o corruptibilibus cōspiciendis p intellem speculatiū r cōsulendis p intel- ctū practiū . Unde p aliq in aliqua opra- tione pcedere qnqz ex rōe supiori r tunc marie meref premiū etermū . Exēpli grā . aliqz pōt vi- sitare ecciaz qz hoc placet deo r ab eo pcepitur et sic facit illud opus ex rōne supiori . Alio mo- do p visitare ecciaz qz ē honestū apud hoies . et sic hoc opus pcedit ex rōne inferiori .

Arguit Aref. dicit . vi . ethico . q aliud ē p- n- cipiū q aia cognoscit necessaria . r aliud est p- quod cognoscit cōtingentia . qz p rōez supioze cognoscit necessaria . s3 p inferiorē cōtingentia g vident esse alia pncipia . **Dōm q ē duplex pncipiū cognoscēdi sc3 primū r h est habit^o . et tunc est vez q ē aliud r aliud pncipiū cog- noscēdi . qz est aliud habitus q cognoscimus supiora necessaria sc3 deū r suā essentia . r alia que ad deū spectāt quie sapia . Et est aliud ha- bitus q cognoscit inferiora sc3 scia vel opinio . Aliud ē pncipiū cognoscēdi pncipiū qd ē po- tētia . r tūc est idēz pncipiū intelligēdi ptingē- tia r necessaria sc3 intellect^o possibilis . r de illi pncipio nūc loqmur qd sc3 ē potentia .**

Duplex pncipiū

aliud

Abstractione autez

Ex quo Ar^o . sup dicit q absqz fantasmate aia non pōt intelligere r fantasmata sunt silitudi- nes rez materialū . Dic pnr ondit quō intel- ligi pnt mathematicalia ex q ipa non vident ēē i materia s3 abstracta sunt a materia . r vult Aref . q qzuis mathematicalia nō sunt i mate- ria sensibili q sc3 ē determinata qlitatibus sensi- bilib^o . sunt tū i materia imaginabili . i . in ma- teria accepta cū qstitate . r iō etiā mathemati- calia pnt hie fantasmata qbus intelligantur . Est tū vez q intellectus i intelligēdo mathe- maticalia sepat ea a materia sensibili .

Utrum autez con

Dic mouet qoz circa illa que sunt simplr se- parata a materia . sicut sunt sube separe . Et di- cit q posterius cōsiderādūz ē sc3 i metaphisica lib^o . Utz ptingat nostrū intellem nō sepatum a magnitudie . i . corpe intelligere aliqd separa- toz . i . aliqua subaz separataz ex q em ille s3be nō habet fantasmata . sic simplr apparet q ille nō sunt intelligibiles a nobis p hoc statu .

Querit . Quare Aref . nō soluit istā qoz . Dōm q ista qo nō pōt hic solui . qz nondū est maifestuz aliqz esse subas separatas . nec mani- festū est que r qles sint substantie separe . S3 ista qo non pōt solui nisi sciat essentia subaruz separe . r iō hec qo spectat ad metaphisicum q determinat de substantijs separe . r tū nō inue- nit soluta a metaphisi . r h pōt esse ex aliq trū- cūz . qz l' plemētuz illi^o sciat ad nos nondū p- ueit . vel qz liber nō est ad nos trāslatus qzuis etiā sit factus . l' qz Aref . occupat^o morte r pre- uētus nō fecit vltimos libros . Uel pōt dici q Aref . aliqliter rnt ad istāz qoz scdo metaphi- cū dicit q intellectus nō se h3 ad ea q sunt ma- nifestissima nature . qles sunt sube separe sicut oculus nycticoz acis ad lumē sol . Et . ix . meta- phi . dicit q intellectus nō nō habz se ad imma- terialia sicut cecitas .

Querit Utz in hac vita possit intelligere subas separatas . Dōm q duplex ē cognitō de s3- stantijs separe . sc3 cognitio q ad qz est . qz sc3 sunt in rez natura . r sic possumus hie noticiā de eis . sic em Aref . ex motu inuestigat numerū subaz separe . xij . metaphi . r h ex motu cor- porz celestiu . Alio mō pōt aliqd cognosci q ad qd est . que ē pfecta cognitō . r sic aia huāna in hac vita non pōt cognoscere subas separatas . Cui^o rō est . qz spēs intelligibilis substantie se- parate non pōt venire ad intellem nostruz in hac vita . qz talis spēs recipit ex fantasmate . g eti- am nō habet spēs intelligibiles i intellectu . et iō res naturales pnt cognosci q ad quid ē . qz hnt spēs intelligibiles apud intellectū . Sed hic est cōsiderādūz q fm opinionē Platonis primo intellecta a nobis sunt substantie sepa- rate . quia ipē posuit ydeas immateriales que sunt pzio a nob intellectu . Auerrois aut dicit q possumus intelligere substantias separatas per continuatōez intellectus possibilis ad in- tellectum agentem quem ipē dicit esse substan- tiam separatā . Modus autē vnionis fm euz talis est . quia cum intellectus agens se habeat vt lumē eodē mō accipit intellectus agens i in- tellectum possibilem sicut nunc recipit lumen corporale in visum . sed lumen corporeale reci- pitur simul in visum cum obiecto sc3 cum co- lore . ergo etiam intellectus agens recipitur in intellectu possibilem simul cū obiecto intel- lectus . qz ergo in fine intellectōis omniā re- rum speculata pfecte vnionitur intellectui pos- sibili . g est tūc pfecte vnit ei intellectus agēs et cū iste intellectus agēs sit substantia separe

Duplex pncipiū

V. possing ve uzo an rognitioe hie p...
De 82 **anima**

fm euz. g sil intellectus possibilis agnoscat ma-
terialia et imaterialia. et in h die Averrois co-
sistere hois felicitate. s; hec opinio multiplici-
ter deficit. Prmo qz p supposit intellectus agentis ee
subas separatas qd est pus repbaruz. qz pbatur
e q intellectus agens sit accns aie. vnde si fm
veritate intellectus agens vniat intellectui possi-
bili. tunc adhuc no cognoscerem subas sepa-
tas. qz accns no sufficiet ducit in noticiā sb
stantie. si tñ suppositus eet vex tñc ista opinio
haberz apparetiaz. Secdo deficit ista positio qz
si intellectus agens esset suba separata tunc illa no
vniat intellectui possibili p sua subas s; solū
p lumē vel p aliqd accns. sicut nunc in fili pu-
pille oculi vniat lumē solis et no suba solis. sic
etiā possit lumē illius sube vniari intellectui nō
at suba. Tercō deficit i hoc qz dicit q ista sba
vniat nobis p hoc q intellectus nō haberet
cognitōez oim rez. hoc em dicit hz duplices
defectū. Prmo qz nō p alicui ptingere q heat ag-
nitōez oim rez. et h loquēdo de intellectu possi-
bili de q hic loquimur. qz sunt multe spēs arborū
plātariū et aialūz in diuersis regionibus et p-
cipue in paradiso terrestri in q oia indiuidua
fructū dñt spē que p intellectū cognosci nō
pnt. Secdo qz si vniat nob spēs intelligi-
biles oim rez naturalūz tñc adhuc sube sepa-
rate nō essent intellectui nro vniabiles. qz sube
separate excedit pfectōez oim rez naturalūz
Tercz deficit q ad hoc qd dicit in hoc ee hois
felicitatē. qz fm phos felicitas cōsistit in opti-
mo intelligibili s; optimū intelligibile nō est
suba separata s; ipse deus. et sic videt ista opinio
reprobata tanqz fallā.

*Multiplicitas
opinio infra*

Arguit. Sile a simili agnoscat. sed sube se-
parate sunt magis siles intellectui nro qz res
materiales qz intellectus e imaterialis. Di-
cendū qz intellectus sit magis silis substan-
tijs separatis i similitudine nature que nō est cā
cognitōis. tñ nō in similitudine pportōis q est
causa cognitōis.

Arguit. Excellentia intelligibilia maxime
pfiat intellectū. g intellectus nō maxie d; in-
telligere subas separatas. Ddm q excellentia
intelligibilia maxie pfiat intellectū illuz a q
pnt cognosci. s; sic nō est de substantijs separa-
tis i ordine ad intellectū nostruz. Et rō est. qz
sicut in sensu sensibilia pportōnata cognoscū-
tur p sensuz. ita etiā in intellectu solū pportō-
nata intelligibilia agnoscutur p intellectū. ta-
lia at nō sunt sube separe in ordine ad intelle-
ctū nostrū s; ista materialia. ex q em intellectus
noster e prius in pōna et parti in actu. sic potius

intelligit res materiales q hnt materiā p quā
parti sunt in pōna et hnt formā p quā partim
sunt in actu.

Arguit. Si sube separe nō intelligūt a nob
g sunt frustra. qz sunt naturalit intelligibiles
si g nō intelligūtur g sunt frustra. Ddm q
quis nō intelligātur a nobis sufficit tñ q in-
telligātur a seinnice et a deo. et eas itelligi a no-
bis nō est finis subaz separarū. g licet non in-
telligātur a nobis nō tñ sunt frustra. qz frustra
d; qd ordinat ad aliquē finē que nō attingit.

Arguit. Sensus agnoscat oia sensibilia. g
intelligit intellectus oia intelligibilia. pna t; z
a sili. Ddm q nō est sile nec ex pte pōne nec
ex pte obiecti ex pte potētie nō est sile qz hō hz
pfectos sensus et iō p oia sensibilia agnoscere
s; nō hz pfectū intellectū et iō nō pōt oia intel-
ligibilia cognoscere. Ex pte obiecti. qz oia sensi-
bilia pnt immutare sensuz. s; nō pnt oia intel-
ligibilia imutare intellectū s; solū illa q hnt fa-
tasmata apud sensuz. qz ex illis fantasmatis
resultat spēs intelligibiles ad intellectū.

Querit. Utz possumus deuenire in cog-
nitōez subaz separatarū ex rebuz materialibus.

Ddm q possumus deuenire i eaz noticiāz
q ad quia e. qz scz habet ee sicut Aref. xij. meta-
phisice ex numero motūz corporū celestū pro-
bat numerū aiarū nobiliū que sunt sube sepa-
rate. s; nō quo ad qd e. qz ista materialia mul-
tū distāt a pfectōe subaz separatarū. et iō ex eis
nō pōt cognosca qditas subaz taliūz. euz non
sunt p pū effectus subaz separatarū.

Arguit. Aref. dicit. ix. metaphi. q intellectus
noster non hz se ad imaterialia sicut cecitas
g sicut visus. sed visus cognoscat visibilia. ex-
go intellectus nō cognoscat imaterialia.

Ddm q q ad quia est nō hz se intellectus nō si-
cut cecitas. s; q ad quid est et p statu hō vite hz
se sicut cecitas. et hoc habet ex Aref. ij. metaphi-
sice q sic dicit. q sicut se hz oculus nycticoza cō-
ad lumē solis. ita se hz intellectus nō ad mani-
festū nature. i. ad subas separatas. s; mani-
festū est q oculus nycticozatis nō pōt cognos-
cere solē nisi in vmbra siue i effectū e. nō ei pōt
pfecte intueri radios solares. ita intellectus nō
q est debilis i virtute intellectuali nō pōt intui-
eri naturā subaz separatarū s; solū vmbra ea-
rū scz effectū. et ex effectū possumus deuenire in
noticiā earū quo ad quia est.

Arguit. Scientie sunt de substantijs sepa-
ratis. sed scie acquiruntur p demonstrationes
cuius mediū est diffinitio. g substantie sepa-
rate cognoscuntur p diffinitōez et p pns p ipsūz

quod quid est. Dōm q̄ dupl'r de aliq̄ habet scia
Uno mō pprie q̄n ppria passio demonstrat de
subiecto p̄ ppria p̄ncipia t̄ talis sciētia est per
diffinitōem eius de q̄ est scia. Alio mō de aliq̄
est scia impprie p̄ modū remotionis. quia sc̄z
aliquid remouet de aliquo qd̄ in alio reperit t̄
illo mō habetur scia de sub̄stātijs sepatis t̄ talē
sciam nō oportet esse p̄ diffinitōem sed p̄ com
paratōem vni rei ad aliam rem. sic aut̄ comp
amus res materiales ad subas sepatas t̄ dici
mus q̄ sube separte sunt in corp̄e insensibiles et
inanimate t̄c.

Arguitur. Nos possumus cognoscere aīaz rō
nalem quo ad subam ergo etiā possumus cognos
cere subas sepatas quo ad qd̄ est. nōa tenet. qz
aīa rōnalis pōt separari a materia sc̄z a corpore.

Dōm q̄ nō est simile de anima rōnali t̄ sub
stātijs sepatis. quia intellectus noster pōt natu
ralit̄ cognoscere pprius effectū aīe rōnalis qui
pprius effectus est intelligere cū discursu sed nō
possumus naturalit̄ intelligere ppriū effectū
subarū sepatarū sed solū effectū cōem qui ē in
telligere. Sed ē cōis regula q̄ pprius effectus
ducit in cognitōez cause quo ad quid est. sed ef
fectus cōis solū facit cognoscere causam quo
ad quia est. quia effectus pprius orit̄ ex pprie
etate alicuius rei sed sic nō orit̄ effectus cōis t̄
ergo non est simile

Arguit. Solū illa cā non cognoscit̄ p̄ suū
effectū que in infinitū distat ab effectū suo sic
est deus. sed sube separte nō distat in infinitū
ab eoz effectib⁹ q̄ sunt ista inferiora. q̄ pōt co
gnosci per illos effectus. Dōm q̄ si aliqua
cā in infinitū distat ab aliq̄ effectū tūc effectus
nō pōt ducere in cognitōez cause nec q̄ ad gen⁹
nec q̄ ad dīnāz sed bene q̄ ad qz est. t̄ iō ex crea
turis nō possumus cognoscere genus rei nec dif
ferētiāz qz nullū eoz h̄z. sed si aliqua cā distat
ab effectū fm̄ finitū tūc possumus p̄ effectus
duci in cognitōez generis sc̄z nō in cognitōez
dīnē. sicut est in sub̄stātijs sepatis qz cognosci
mus eas ec̄ in genere sube sc̄z nō cognoscimus
dīnāz eaz. qz dīnē in eis sumuntur fm̄ diuer
sos gradus intellectualitatis qui sunt nobis
simpliciter ignoti.

Arguit. Videt̄ q̄ nullo mō possumus cog
noscere subas sepatas nec q̄ ad gen⁹ nec q̄ ad
qz est. p̄bat. qz oīs cognitō sumitur fm̄ fantas
mata. sed sube separte nō habet fantasmata apd̄
sensum. q̄ non pōt intelligi. Dōm q̄ dupl'r
aliq̄d intelligit̄ p̄ fantasmata. Uno mō p̄ fan
tasmata ppria q̄ sunt fantasmata rei intellecte
et sic corpalia intelligūt̄ p̄ fantasmata t̄ nō

immaterialia vt p̄bat argumentū. Alio mō
aliquid intelligit̄ p̄ fantasmata aliarū rerū. et
sic immaterialia pōt cognosci t̄ intelligi p̄ fan
tasmata. si em̄ aliq̄s velit intelligere deū tūc
intelligit aliq̄d sicut lumē. si aut̄ indiuisibilia
tē dei tūc intelligit aliq̄d sicut punctū. Jam
manifestus ē q̄ fantasmata lumis vel p̄cti nō
sunt fantasmata dei sc̄z sunt fantasmata aliena
quibus ducimur i cognitōez dei.

Arguit. Alia eris in hac vita pōt rapi a sen
sibus. t̄ tūc pōt intelligere subas sepatas i hac
vita. Dōm q̄ duplex ē cognitō aīe. Una ē
pure naturalis t̄ fm̄ hanc cognitōez non pōt
suba separata intelligi q̄ ad qd̄itatez i hac vi
ta. Alia est cognitō anime gratuita que fit per
alienatōez a sensibus t̄ p̄ raptūz. sicut sanctus
Paulus dicit se fuisse raptū in terciū celū. i.
in celū trinitatis. t̄ tali cognitōe nō est incōne
niēs aīaz cognoscere subas sepatas. nūc antez
loq̄mur de cognitōe naturali aīe. q̄ at̄ illa cog
nitō raptus nō sit naturalis p̄z ex raptu sanc
ti Pauli q̄ dicit se nescire an i corpore fuit vel
extra corpus. sic em̄ dicit Nescio an i corpore
fui vel extra corpus deus scit nō mentior.

Hunc antez de ani

Postq̄ Ares. determinauit de duplici intelle
ctu sc̄z agente t̄ possibili. Hic p̄r ostendit qd̄
sentiendūz sit de natura anime. t̄ vult q̄ natu
ra anime est q̄ anima est quodammodo omnia
Quod sic probat. qz omnia que sunt vel sunt
sensibilia vel intelligibilia. sed anima est illa.
q̄ est omnia. Minor patet qz sensus est sensu
bilia p̄ confirmitates p̄portōis ad sensibilia
et intellectus ē intelligibilia p̄ p̄portōez ad
intelligibilia. Et ideo secatur scie t̄ sensus sic
res. i. diuidūt̄ sensus t̄ scie sicut res diuidū
tur. qz sicut ens diuidit̄ in ens in actu t̄ ens i
potētia. ita etiā est sensibile aliquod fm̄ actūz
et aliquod fm̄ potētiā quod ideo dicit Ares.
quia res sensibilis in potētia non est sensus.
nec res intelligibilis i potētia est intellectus.
sed res sensibilis in actu est sensus. t̄ res intel
ligibilis in actu est intellectus. quia dum res
actu intelligitur tūc habet speciem intelli
gibilem in intellectu. t̄ ex hoc habentur due au
toritates. Prima autem est q̄ anima est quo
dammodo omnia. Secunda est. scientie secā
tur sicut t̄ res.

Queritur. Utrum intellectus istius vlti
me autoritatis posset sic intelligi sicut com
muniter solebat allegari sic scilicet q̄ tot sunt

sciētie quot sunt res. Dd̄s q̄ nō fm̄ int̄ctōz
p̄hi in textu. sed h̄z istū intellectū q̄ sciētie secā
tur. i. diuiditur quēadmodū z res. s. in actū z
pōnam. Pōt tñ ex illa expositōe elici alius cō/
mūnis intellectus z hoc sic. qz si sciētia z res
h̄nt p̄formitatē sic q̄ scia in actū ē res scita fm̄
conformitates. ergo tot sunt sciētie quot sunt
res diuersimode cōsiderabiles. Unde p̄t sic in
telligi q̄ scie secant̄ sicut res accepte fm̄ forma/
les rōes cōsiderādi que formales rōes sumūt
fm̄ ordinē ad p̄incipia z passiones.

Necessesse est autem.

Hic Aresto. oñt quō different antiqui dixerūt
animā esse omnia h̄ntes falsam opinionē. z q̄
modo aia est oia fm̄ veritatē z hoc sic. qz anti/
qui dicebant aiam esse omnia fm̄ naturam. qz
scz anima esset natu. aliter composita ex omni/
bus rebus intelligibilib⁹ sic q̄ haberet in se na/
tura. omnes res intelligibiles. sed Arest. nō
vult q̄ aia sic sit oia. sed aia est omnia fm̄ sp̄m̄
intelligibilem v̄l sensibilem siue fm̄ p̄portionē
z hoc sic p̄bat. Quia lapis nō est in aia s̄ sp̄s
lapis ergo res nō est in aia fm̄ naturā sed
fm̄ sp̄m̄. i. ymaginē. z idō assimilāt anima ma/
nu quia sicut manus est organū organoz. i.
man⁹ dat loco oim organoz. qz sicut hō p̄ ma/
nus p̄t sibi p̄parare omnia factibilia ita p̄ ani/
mam p̄t facere omnia itelligibilia z sensibilia
z ideo aia est sp̄s. i. factua oim sp̄ez itelligi/
bilū quoad intellectū agentem aut receptiuā
oim sp̄ez intelligibilū q̄ad intellectū possibi/
lem. z est forma receptiuā sp̄ez sensibilibū quo/
ad sensum. Alius aut̄ textus habz q̄ anima in/
telligat sp̄s sp̄ez. i. naturas rep̄ntatas p̄ sp̄s
intelligibiles.

Arguit. Om̄e obiectū est i pōna s̄ lapis ē
obiectū aīe q̄ad intellectū. q̄ est in aia quoad
intellectū. Dd̄m q̄ dupl̄r aliqd̄ est in aia.
Uno mō subiectiue sicut sp̄s sensibil̄ est i sen/
su z sic albedo ē in pariete. z isto mō lapis non
est in aia sicut dicebāt antiqui s̄ species lapi/
dis. nō accipiēdo sp̄m̄ p̄ natura s̄ p̄ sp̄e intel/
ligibili q̄ est ymago rei intellecte. Alio mō ali/
qd̄ est in aia obiectiue qz. s. obijct̄ pōne aīe per
aliquā sp̄m̄. z sic lapis ē in aia sic oēs alie res
p̄ncipaliter intelligibiles.

Querit. Utz in aia intellectiua sit aliq̄ me/
moria. Dd̄m q̄ sic. qd̄ p̄z autoritate text⁹ qz
textus dicit q̄ species lapidis sit in anima. ex q̄
sequit̄ q̄ intellectus tenet in se sp̄m̄ lapidis et
aliaz rez intelligibilū. Item Aresto. dixit su/
pra q̄ anima sit locus speciez. Rōe p̄bat sic qz

de rōe memorie est p̄seruare sp̄s. sed intellect⁹
possibilis p̄seruat sp̄s ergo in eo est memoria.
Minor p̄bat quia vnū quodqz recipit ad mo/
dum recipientis sed intellectus est magis sta/
bilis z imobilis q̄ materia corp̄alis cū sit im/
materialis z incorruptibilis sed materia corpo/
ralis tenet formas dū p̄ eas nō opat̄. sic ignis
habz calorē dū nō calefacit. ergo multo magis
intellectus retinet formas dū p̄ eas nō opatur
sed forme intellectus sunt species intelligibiles
ergo manēt etiam in intellectu dum p̄ eas nō
opat̄ z hoc est de rōe memorie.

Arguit. Memoria ē p̄teritorz vt d̄z in libro
de memoria z remiscētia. s̄z intell̄s nō est p̄teri/
toz qz abstrahit ab h̄c z nūc. q̄ intellect⁹ nō est
memoria Dd̄m q̄ p̄teritio p̄t ad duo referri.
Primo ad obiectū cognitū sic scz q̄ obiectū co/
gnitū fuerit p̄teritū. Alio mō q̄ad actum cog/
nitionis. tunc est d̄m q̄ in memoria sensitiua
est duplex p̄teritio dicta. s. tam quoad obiectū
q̄ q̄ad actū. sed in p̄te intellectiua saluat̄ soluz
ratio memorie quātū ad actum cognitionis z
nō q̄stuz ad obiectū. quia obiectum intellect⁹
scz v̄l nō subiacer tpe sed abstrahit a tēpe. sed
actus intelligēdi est quidā p̄ricularis actus et
ideo subiacer tpe. z ideo tūc memoramur i tpe
in p̄te intellectiua q̄n̄ coḡscim⁹ nos p̄ intellect⁹
se s̄ memoria sensitiua est q̄ad p̄teritū obiecti/
ue qz de p̄nti nō est memoria sensitiua nisi fm̄
q̄ p̄ns est aliquo mō p̄teritū z fm̄ q̄ p̄ns acci/
pit in rōe alicui⁹ p̄teritionis.

Arguit. Act⁹ intell̄s nō subiacer tpe. p̄bat
qz intellect⁹ human⁹ est sup̄ tps ergo etiaz act⁹
ei⁹. qz ec̄ est sic de intellectu substantiaz separataz

Dd̄m q̄ intellect⁹ noster capit̄ dupl̄r. Uno
mō fm̄ p̄pria naturā fm̄ scz q̄ est imaterial. et
sic nō mēsurat̄ tēpe continuo nec etiā actus ei⁹
z idō actus substantiaz separataz nō mēsurat̄ tpe
continuo s̄ discreto. Alio mō accipit̄ intelec/
tus noster fm̄ q̄ intelligit̄ p̄ fantasinata z quia
fantasinata sunt in organis corp̄alib⁹ sic actus
intellectus ex ea p̄t mēsurari tēpe. z ideo
oparōnes anime sepe nō mēsurant̄ tēpe sed
fiūt in instanti sic q̄ qlibet opatio p̄ se fit in in/
stanti sicut iā in substantiis separatis cōtingit sed
nō oēs oparōnes fiūt in vno instāti sed qlibet
opatio h̄z distinctū instans

Querit. Utz memoria intellectiua sit eadē
cū intellectu Dd̄s q̄ sic qz mēoria ē intell̄s
possibil. qd̄ sic p̄z qz idē est obiectū vtriusqz. s.
q̄ditas rei material̄ q̄ vt cognoscibil̄ est obiec/
tū intellect⁹ possibil̄ z eadē q̄ditas vt retēta per
sp̄m̄ est obiectū memorie.

Arguitur Aug^o. dicit q tres sint vires ani
me scz memoria intelligentia z voluntas. ergo
memoria est alia poña ab intellectu. Dicen
dñ q vis capiẽ duplr. Uno modo p poña ani
me z sic nõ sunt tres vires anime quia vis sine
moratua est eadẽ cuz intellectua. Alio modo
accipit p pprietate ipsius anime. z tũc vna po
tentia pot habere plures vires id est plures pp
etates. sicut intellect^o possibil^{is} hz vim retinedi
spes. z sic vocat memoria. etiã habet vim cog
noscedi z sic vocat intelligentia. Et sic pot sol
ui aliud argumẽtũ qd sumit ab eodez Aug. q
intelligẽtia orit ex memoria. sed idẽ nõ oritur
a seipso. ergo intelligẽtia nõ est memoria. Dd^z
q duplr aliquid orit ex alio. Uno modo sicut
poña a poña. z sic intelligẽtia nõ orit a memo
ria vt pbat argumẽtũ Alio mō aliqd oritur ex
alio sic act^o ex actu. z sic intelligẽtia orit ex me
moria. qz ex illo actu q aliqs pseruat spes qd
spectat ad memoriã orit ali^o act^o scz act^o intelli
gendi q spectat ad intelligẽtia.

Arguitur. In potẽtijs sensituius e alia potẽ
tia cognitiua z alia reseruatua. ergo etiã intel
lectus possibilis debet eẽ vna poña z memoria
alia. pna tenet a sili Ddñ q nõ est sile. quia
poñe sensituiue sunt corpales sed in corpali^o nõ
est idem bñ receptiuum z reseruatuum qz humi
dñ bene recipit z sicẽ bene reseruat. sz in incor
pali^o pẽt idẽ esse receptiuũ z reseruatuum. Scdo
dicendũ est q pns z pteritũ pnt esse dñe potẽ
tiã sensituiuã sed non intellectuiuã. cñ g me
moria accipiat penes pteritũ sic pẽt diuersifica
ri poña sensitua z nõ intellectua.

Quoniam aut pre.

Quia Aresto. iã dixit q intellect^o e oia intelli
gibilia. posset aliqs credere q intellect^o nõ depẽ
deat a sensu in sua opatõe cñ habeat apd se spe
cies intelligibiles. Probat g Aresto. q etiã in
tellectus hñs spes intelligibiles indigeat sen
sib^o in sua opatione. qd sic pbat qz vnũ qd qz in
telligit sicut hz esse. sed res a nobis intellecte nõ
sunt pter magnitudines sensibiles tãqz separe
ab eis sicut dicit Plato. ergo oportet si homo
debeat discere scientiã vl si debeat de nouo intel
ligere vtendo scientiã habita oportet q sp vtat
sensu qz oportet qz formet sibi aliqd fantasma
in q videat illud intelligibile. z hoc est qd dicit
Aresto. Necessẽ est cñ intellect^o speculat. i. specu
latiue cognoscat siml aliqd fantasma speculati
Deinde addit qd sit fantasma dicẽs q fantas
mata sunt sensibilia accepta sine materia. i. sine
conditionib^o materie.

Quent Utz necesse sit aiã intelligere cñ
cõuersione ad fantasmata. Ddñ q necesse eẽ
aiã rõnalem p statu hui^o vite intelligere cum
cõuersione ad fantasmata. qd pbat autoritati
b^o rõnib^o z signis. Autoritatib^o Aresto. in hoc
tercio q dicit q intellect^o passiu^o est corruptibi
lis. i. sensus interior. z sine hoc nihil intelligit
aiã. i. sine sensib^o interiorib^o in quib^o sunt fan
tasmata. Scdo compando sensum ad intellec
tuz dicit q nequaqs aiã sine fantasmate intel
ligit Tercio in hoc textu dicit q cñ intellectus
speculat necesse eẽ aliqd fantasma speculati. Se
cũdo pbat trib^o rõnib^o. Prima sumit ex parte
anime. Scda ex pre obiecti. Tercia ex parte
spci intelligibil. Prima stat i hoc Mod^o opã
di seqtur modũ essendi. sed aiã pũneta corpi
habet modũ essendi in corpe. ergo etiã hz mo
dũ opandi per corpe. ergo oportet q vtat orga
nis corpali^o in suis opationib^o. talia at orga
na hñt in se fantasmata ergo intellectus intelli
git p fantasmata. Scdo pbat ex parte obiec
ti intellectus z stat rõ in hoc. Obiectũ intellec
tus est qditas rei material. illa at qditas non
hz esse per se subsistens sicut dicit Plato. sz hz
esse in particularib^o. ergo etiã illa qditas nõ p
fecte intelligit nisi fm ordinẽ ad particularia.
sz particularia hñt pũtari per fantasmata. ergo
oportet q intellect^o intelligat cñ pũtatione ad
fantasmata. Tercia rõ stat in hoc. spes intelli
gibil^{is} abstrahit a fantasmatis^o nihil aut abstra
hit ab alio nisi habeat naturalẽ cõuersionẽ ad
ipm a q abstrahit. cuz ergo spes intelligibiles
abstrahatur a fantasmatis^o ille spes intelligibi
les hñt naturalẽ ordinẽ ad fantasmata. g oportet
vsum spci intelligibilis fieri p fantasmata
Tercio pbat ex duob^o signis. Primũ est qz in
tellect^o noster etiã postqz hz spem intelligibiles
impedit in sua opatione per lesionẽ sensus. vtz
in infirmitatib^o vl in notabili lesiõe vl vulne
ratõe capitis vel ebrietate. oia ei ista impediũt
vsum scie ppter lesiõe sensuũ interiorz in qb^o
sunt fantasmata. Scdm signũ est qz qñcumqz
aliqs vult aliquã rem intelligere vl vult alias
ad intelligẽdum inducere tũc format sibi aliq
fantasmata p modũ exemplor in qb^o exem
plis videat piculariter hoc q vult vniuersalr
intelligere. z iõ docetẽs alios format varia exẽ
pla vt accipiat aliqd vniuersale dictũ in parti
culari fantasmate.

Arguitur. Habitib^o vtimur qñ volum^o sed
spes intelligibiles hñt se vt habit^o. g itellect^o
hñs spes pẽt intelligere qñ vult absqz fantasma
te. Dd^z q duplices sunt hũ^o Aliq sunt hũ^o

quib' utimur absq; aliquo extrinseco. sic sunt intellectus & sinderesis q; sunt habit' assensui p'ncipioz & illis habitib' utimur qn' volum' absq; aliq; extrinseco. Alij sunt h'it' q; ruz vsus dependz ab aliq; extrinseco & illis h'itib' vti nō possum' nisi adiecto tali extrinseco. sic p; exem plani in habitu practico. q; liberalitate vl' magnificētia vti nō possum' absq; p'ccūa. sic eē spē bus itelligibilib' vti nō possum' p' statu hui' vite nisi addāfantasmata extrinseca in q; bus videat illud qd' vniuersaliter intelligitur.

Arguitur. ymaginatio magis dependet a sensu q; intellect' ab ymaginatioe. s; ymaginatio pot' esse sine sensu. ergo intellectus p't esse absq; ymaginatioe. Dm q; ymaginatio & intellectio pnt capi dupl'r. Uno mō q; tū ad primā receptionē spēz in ymaginatioe vl' in intellectu. & sic necessario dependet ymaginatio a sensu & intellect' ab ymaginatioe. Alio mō accipiūt q; tū ad opatōem post receptionē spēz. & sic nō hnt se equaliter q; tunc intellectio dependet ab ymaginatione. i. a sensu interiori. sed ymaginatio nō dependet a sensu exteriori q; virtus ymaginatioe ua retinet apd se similitudinē rei p'icularis. et ideo nō indiget alia similitudine rei p'icularis s; intellectus h; apud se similitudinē rei vniuersalis. & ideo etiā in sua opatōe indiget alia similitudine rei p'icularis que est in sensibus interioribus.

Arguitur. Omne q; corrūdet suo qd'. sed id qd' intellect' intelligit est vniuersale. ergo etiā id mediāte quo intellectus intelligit erit vniuersale. ergo intellect' nō intelligit p' fantasia. Dm q; est duplex q; in intellectu. Unū est primū & p'p'riū sc; spēz intelligibil' & hoc ē in intellectu subiective. Aliud est q; remotum sc; quo mediāte intellectus inuat ad intelligēdū vniuersale qd' repntat p' spēz intelligibile & hoc q; est fantasia. & iō intellect' vtes fantasmate nō intelligit singulare nisi qn' vti fantasmate refere vt p'us dictū est de obiecto intellectus. & ex isto p't sumi causa q're sepe obliuiscimur sciētā cū tū spēz intelligibiles sp' maneant apud intellectū. Rō p't esse quia fantasia p'cūta sensib' interiorib' sine qb' fantasia tū nō pōt eē vsus sciētie vt p'us dictū est.

Queritur. Utz cognitō intellectiua dependat a sensu. Dm q; sic q; vni' qd; h; cognosci sicut h; esse. sed res materiales vniuersales q; nos agnoscim' nō hnt esse nisi in singularib' cū nō habeant eē p se sicut dicit Plato. s; hnt etiā cognosci p' singularia s; cognitō singulariū fit p' sensum. ergo cognitō intellectiua fit

& dependet a sensu.

Arguitur. Superi' nō dependet ab inferiori in sua opatione sed intellectus est superior sensu. ergo nō dependet a sensu in sua opatione.

Dm q; duplex est supius. Unus est quod nihil accipit ab inferioribus & sic est supior creaturis. & sic est vez q; tale supius nō dependet ab inferioribus. Aliud est supius qd' sumit obiectū ab inferiori. sic extra ppositū vt architector sumit suū obiectū a manu artificie. & tle supius p't impedi ab inferiori. q; architector nō p't vti nauī nisi nauis sit facta & sic intellectus sumit suū obiectū a sensu.

Arguitur. Aliquis vere syllogizat in somno sed tunc sensus sunt ligati. ergo intellectus nō semp vtit' sensu. Dicendū q; in somno nō ligatur sensus interiores quib' vtit' intellect' nisi forsan in ebrijs vbi cerebrū est turbatū et tales in somno nō habent somniū. sed soluz ligant' sensus exteriores & illis nō vtitur tūc intellectus. Est tamē ibi sciendū q; in somno fit syllogisatio cū magna deceptione. quia fantasmata nō ordinant' fm imperiū rōnis. & iō non correspondet res pceptib' & sic fit multiplex deceptio.

Est autem fantasia

Quia Aresto. dicit q; intellect' dependet a sensu. etiā pri' dictū est q; fantasia dependet a sensu quia est motus sensuū. sic posset apparere q; essent idēz. ideo Aresto. ponit dīnam inter fantasiam & intellectū quoad duas opationes intellectus. Primo ergo quoad scdām opatōem & hoc sic. fantasia nō est eadē cū intellectu cōponente & diuidēte. quia talis intellect' semp est verus aut falsus. sed in fantasia nō est veritas vl' falsitas sc; compositōnis vel diuisionis quib' ibi possit esse veritas adequatōis. prius ei dictū est q; multe fantasie sunt falsę quibus sc; nō corrūdet ipsa res. sed in fantasia nō ē veritas cōpositōis q; illa est solū in obiecto scdē opatōis intellectus sicut pri' dictū est.

Primi autem intel

Hic ponit dīnaz int' fantasiam & intellectū quoad primā opatōem intellectus Et dicit q; intellectus & fantasia habent alia obiecta. quia intellectus est vniuersaliū fm eius p'mā opatōez. & ipsa fantasia est singulariū.

Querit. Utz aia sepaata a corpe intelligat substātiā separatas Dm q; sic q; aia sepaata post sepaationē est immaterial' & est eiusdem

Duplex

duplex

Duplex

Duplex

portionis ad intelligendū sicut substantie separate. qz ergo manifestū est qz substantie separate intelligunt se mutuo ergo etiā aia separate intelligit substantias separate. Ex qz etiā accipit qz sic substantia separate intelligit seipsam p centiā z nō p spēm intelligibile. sic etiā aia separate a corpe intelligit seipsam p centiā suā. z nō p spēm intelligibile. sed qzdu aia est in corpe tūc intelligit se p suū actū z p spēm intelligibile qz tūc intelligit aia p uersionē ad fantasmata. s; p separationem nō habet ordinē ad fantasmata sed ad ea qz sunt p se intelligibilia. qz vnūqz recipitur ad modū recipietis. z vnūqz est in alio ad modū illi in qz est. iō aia rōnalis ipsecti intelligit substantias separate qz intelligit aias separate qz substantie separate intelligunt seinuicē. Ex qz b^o oib^o p qz aia separate a corpe hz imperfectā cognitionē de angelis. z hoc est verū de cognitione naturali.

Arguit. Aia pūcta corpi nō p̄t intelligere substantias separate. qz nec aia separate. p̄na pbat qz est vna aia pūcta z separate. Dm qz aia rōnalis p̄t dupl^r capi. Vno mō fm pfectōem sue nature. z sic aia rōnalis est pfectior pūcta corpi qz separate a corpe. cui^o rō est qz aia est natural^r ps hois. ois at ps est pfectior in natura pūcta toti qz separate a toto. Alio mō accipitur aia rōnalis fm modū z libertatē intelligēdi. et sic aia rōnalis separate est liberior z pfectior hz modū intelligēdi qz ad oia intelligibilia. i; pcedit enī in corpe etis ppter grauitatē corpis z nō habz illā libertatē ad intelligēdi corpi cōiuncta sic p̄t separate. z iō qzuis intelligat de minimati^o z pfecti^o in corpe ipsa materialia tūc separate intelligit plura. sed intelligit materialia imperfectiori mō qz nūc intelligit loquendo de cognitione naturali.

Arguit. Phi p̄suerūt felicitatē hois in cognitione substantiarū separate. qz oportet qz aia rōnalis pfecte cognoscat substantias separate p̄t separationem. Dm qz felicitas hois p̄sistit in cognitione substantie separate nō cuiuscūqz s; sup̄me qz est de^o z illā substantiā separate cognoscat hō felix etiā pfecte. qz de^o videt sicuti est. i. p suā centiā a qzlibet intellectu felici creato.

Querit. Utrū aia separate a corpe intelligat oia naturalia. Dm qz aia separate intelligit oia sed sub qdā p̄fusione. P̄na ps pbat duab^o rōib^o. P̄na est. aia separate intelligit p spēs a deo infusas. sed ille mod^o cognoscēdi est p̄natural^r substantiis separate. z ideo p tales spēs oia cognoscūt pfecte substantie separate. s; aie cognoscunt

per tales spēs res imperfecte. z qz ille spēs infuse rep̄ntat naturalia. sic aia p̄t oia naturalia cognoscere. Secda rō est. qz ille species infuse sunt p̄portionate spēs p̄ qz cognoscat intellect^o diuin^o. sed manifestū est qz ille spēs sunt p̄cipia cognoscendi z faciendi naturalia in intellectu diuino. qz s; in aia separate rep̄ntant naturalia. qz tū dictū est. vnūqz recipit ad modū illi in qz est. iō ille spēs p̄pter imperfectōes intellect^o nostri faciūt in nostro intellectu imperfectā cognitionē z confusam sed faciūt in substantiis separate cognitōes pfectā p̄pter pfectōes intellectus earum.

Arguit. Ex hoc sequeret qz studiū hic factū esset frustra. qz de^o infundit spēs intelligibiles p̄ qz res intelliguntur. Dm qz est duplex cognitio rez naturalium. Vna est p̄fusa z indeterminata. z talis hēt de reb^o naturalib^o p spēs infusas a deo. Alia ē cognitio pfecta z p̄p̄na. z talis hēt p spēs acq̄sitas in corpe. z iō phi loq̄t de de cognitione naturali pfecti^o cognoscunt res naturales qz aia separate. z iterū intellect^o separate a p̄ho pfecti^o cognoscit res naturales qz intellect^o separate ydeote. z iō sic aia intelligit substantias separate sub qdā p̄fusione. sic ec intelligit oia naturalia sub confusione quadā.

Querit. Utrum anima separata cognoscat ea que agunt in hac vita. Dicendū qz generaliter z vniuersaliter non cognoscit ea que agunt in hac vita. z hoc potest dupliciter probari. quia anime separate nō cognoscūt singularia vniuersaliter. sed illa que agunt circa nos agunt singulariter. ergo nō cognoscūt ea que agunt circa nos. possunt tamē aliqua singularia cognoscere vt dictum est. Secunda ratio est quia anime separate coniunguntur substantiis separate z conuersatōm earum siue sint bone siue male z ideo cognoscunt substantias separate et actus earum. ergo non cognoscūt ea que aguntur apud nos. Loquendo autē de anima bus beatis tūc anime beate cognoscunt illa singularia in essentia diuina que spectat ad earum accidentalem beatitudinem z ideo cognoscunt orationes ordinatas ad tales animas. Illuminatur etiā inferiores angeli de multis singularibus per superiores angelos. z simile potest dici de animabus beatis qz saltes illuminatur per angelos. Contingit etiā animas damnatas cognoscere quedā singularia. quia ex illis singularibus accipiūt penam. sicut dicit Gregorius. Dē pena hereticorum semper magis crescit in inferno quanto plures labuntur in talem heresim.

De 84 anima

Arguitur. Anima separata h3 curā eoz q agū
tur in hac vita ergo cogit ea q agūtur in hac
vita. Anis pbatur de diuine epulone q cogno/
nit fratres suos r petunt dici fratribus suis vt
petā cauerēt ne venrēt ad talē mirabilē locū
tormentoz. Ddm q nō est incōueniēs dicere
q aia habeat curā de qbusdā singularib⁹. qz de
qbusdā h3 aia separata cognitiōes p aliqū qttu/
oz modoz pns dictoz. r sic diues epulo hūit
curā de suis fratrib⁹ ne ipi venrēt ad penā in q
ipē sūt ne ipē magis puniret. Vel p alit dicit.
q qnq; habem⁹ curā de hys q ignozam⁹. sic ha/
bem⁹ curā de aiab⁹ defunctoz faciēdo p eis suf/
fragia r tū ignozam⁹ an sint dānati vl nō. Vel
pōt dici q aie dānatoz cognoscūt aliq̄ singula
na p alias aias eis aduenientes r sūr ē in purga/
torio.

Arguit. Sic qnq; apparēt in istis inferiori
b⁹ petēdo suffragia ergo cognoscūt ista inferiora.
Ddm q hoc fit miraculose. vel fit p opa/
tōes bonoz l maloz āgeloz mortuis īgrātib⁹
r hoc qnq; ex dispositione diuina ad terrorem
viuentū vel ad instructionē.

De motu anime

Postq; Aresto. determinauit de trib⁹
partib⁹ aie. s. de vegetatiua sensitua r itel/
lectiua. hic pnr determinat de alia pte aie. s. moti/
ua. Et pmo dicit de q est intērio. r dicit sic qz
aia diffinita est ab antiq; p pōnam cognitiuā
r motiuā. r de cognitiuis nūc dictū est qz pōne
cognitiue sunt sensitue r intellectiue. nūc pnr
dicendū est de motiua.

Querit. Que sit rō ordis. Ddm q ista.
qz pōne cognitiue de qb⁹ pns dictū ē sunt prin/
cipiū motus localis. qz q pns rēminādū ē de
pncipio iō pns de eis fuit rēminādū. r sic or/
dine doctrine pns determinādū fuit de illis pnci/
pijs q sunt pncipiū pōne executiue mot⁹ local⁹

Arguit. Pōna localr motiua ē notior r cō/
muniōz potētis intellectiuis r sensituis. q̄ d3
pcedere. Ddm q in ordie doctrine sunt duo
pnsiderāda. s. notioritas fm q notiora sunt po/
ra īgnotis. r sic pōna localr motiua pcedit itel/
lectiua r sensitua. Aliud est rō pncipiū r fm illā
rōz pōne cognitiue pcedūt motiua qz pōne co/
gnitiue sunt pncipiū mot⁹ localis.

Queritur Quid sit pōna localr motiua in
aiab⁹. Ddm q pōna localr motiua est du/
plex. qdā est impatiua siue directiua mot⁹ local⁹
r tūc pōna localr motiua est intellēs r volun/
tas in hoīe vtēte rōe. vel sensus r appetit⁹ in ho/
mine nō vtēte rōe r in alijs aiab⁹. qz hoīnes

nō vtētes rōe mouēt ex sensu r appetitu sic bruti.
Alia ē pōna motiua executiua mot⁹. r sic si/
gnificatiua pōnam q est pncipalr in corde s3
q cor p̄tinuaf neruis r muscul⁹ q sunt in aiab⁹.
Itē ista pncipia pnt in aiab⁹ reali diuidi qz in
qdā aiab⁹ pōt inueniri pōna localis impatiua
absq; executiua sicut p3 in aiab⁹ hūitib⁹ defec/
tū in mēbris corpali⁹ sicut p̄tingit in februci/
tātib⁹. In alijs at ecōtra est pōna motiua exe/
cutiua r nō impatiua sicut in fatuis hūitibus
vsūm mēbroz. qz inextimiate mouēt. Aresto. q̄
determinat de vtraq; pōna r p̄rio de ipatiua mo/
tus. Scdo de executiua mot⁹ ibi. Nūc at in sū/
ma dicamus.

Habet autē dubita

Consequē p̄sequitur Aresto. suā intētiōez p̄sequit
do de pōna locali motiua ipatiua r qz talis po/
tētia ipatiua p̄tinet sub aliq; genere pōne. s. ltr
etiā executiua. pmo p modū disputatiōis inq̄/
rit diuisionē pōnaz. Et p̄rio p̄mittit diuisiōz
quā ponebāt antiq; r dicit qz ipossibile est disti/
guere pōnas aie fm opationes spēales aie. qz
tales sunt infinite r inextimiate. q̄ oportz di/
stinguere ptes aie fm opationes in generali. et
sic antiq; diuidebāt pōnas aie in rōnālē irasci/
bilē r concupiscibilē. Alij aut diuidūt eas in rō/
nālē r irrōnālē.

Querit. Quid sit pōna localr motiua in
aiab⁹. Ddm q pōna localr motiua est du/
plex. qdā est impatiua siue directiua mot⁹ local⁹
r tūc pōna localr motiua est intellēs r volun/
tas in hoīe vtēte rōe. vel sensus r appetit⁹ in ho/
mine nō vtēte rōe r in alijs aiab⁹. qz hoīnes

Secundū enim dif

Obijcit p̄tra istas diuisiones quattuor rōib⁹.
Quaz p̄ma stat in hoc. qz mēbra diuidentia
debēt euacuare totā naturā diuisi sed sunt aliq;
pōne que nō p̄tinet sub p̄ticularis diuisionis si/
cut sunt pōne vegetatiue r sensitue. quia pōne
tales nec sunt rōnālēs nec irrōnālēs nec irasci/
biles nec concupiscibiles.

Arguitur Sensus sunt irascibiles r concupi/
scibiles. quia virtus concupiscibilis est in sen/
su cōmuni r irascibilis in virtute cogitatiua.

Ddm q duplices sunt pōne sensitue. Que
dā sunt cognitiue qz sc3 vel cognoscūt vel ordi/
nant ad cognoscendū sicut sunt reseruiue et
de illis Aresto. hic loq̄tur qz ille pōne sensitue
nō p̄tinet sub aliq; mēbroz. Alio mō accipiūt
pōne sensitue p sensituis appetitiuis. r tūc
est verz q pōne sensitue p̄hendūt sub irasci/
bili r concupiscibili.

Arguitur. Ista diuisio datur p affirmatiōz r
negatiōz. q̄ ē sufficiens diuisio. D3 q irrōnālē

capit' dupl'r. Uno mō pure negative s'm q' d'r
 irronale q'si nō ronale t' tūc oīs poīa aīme est
 ronalis vl' irronal. sed sic irronale nō p't eē d'f
 ferētia p'stituēs aliquā poīaz q' negatio nihil
 p'stituit Alio mō accipit' irronale p'uatine. t' sic
 itez diuisio nō valet. q'z poīe sensitīue in bru
 tis nō sunt ronales nec irronales Et si dicatur
 istā diuisionē ponit Aresto. in fine p'mi ethico
 rū. Dōm q' ista diuisio est bona p' accūs s'i. s. cō
 trahat' ad aliq'd p'iculare subiectū q'd ē hō. tūc
 enī in hoīne oēs poīe vl' sunt ronales sic sunt
 poīe intellectīue t' sensitīue. dicunt' ei sensitīue
 ronales poīe nō p' eētā s'z p' p'icipatōz quia
 p'icipāt t' dirigūt p' rōez in hoīe nō at in bru
 tis. s'z vegetatiue sunt tūc irronales q'z non
 p'icipāt rōez nec dirigūtur a ratōne.

Adhuc autem et fanta

Hic ponit scōaz rōez t' stat in hoc. Illa diuisio
 est insufficiēs sub cui' mēbris nō p'inet oīa cō
 tenta sub diuisio. s'z sic est hic. q'z ps fantastica
 p'inet inf' poīas aīe t' tū nō p't p'ineri sub ali
 q' p'icula diuisionū pri' dictaz. q'z nec ē ronāl
 nec irronāl nec cōcupiscibil' nec irascibil'. q'z
 ps fantastica est sensitīua cognitīua.

Adhuc autem et ap

Conseq'nter ponit t'ciā rōez t' stat in hoc. Ali
 q' est poīa aīe q' nō p'inet sub istis mēbris s'z
 vis appetīua rōis. s. volūtas q'z nō p't p'ineri
 sub poīa ronālī cū illa sit cognitīua nec p't p'ineri
 sub trāsibili vl' p'cupiscibili cū tales p'ri
 neāt ad sensum. D'p'ortebit' g' p'ponere tria mem
 bra appetit' sic q' diuidat' appetit' in appetituz
 irascibilē p'cupiscibilē t' volūtatē.

Et etiā de quo nūc

Quarta rō est q'z est eē vna poīa local' motū
 de q' nūc dixim' q' nō p't p'ineri sub aliq' mēbro
 rū diuidētū. g' illa diuisio nō est b'n assig'ta.

Bed de motu secū

Hic p'cedit' ad p'cipale p'positū. s. inq'rēdo q'd
 sit p'cipiū mot' local' in aīalib'. t' p'rio p'cedit
 disputatiue. Secōdo ponit veritatē ibi. videtur
 aut. D'ndit' g' q' poīa vegetatiua nō sit p'cipi
 um mot' local'. Deīn q' nec ps sensitīua Tertio
 q' nec rō cinatia. Quarto q' nec appetit' Cir
 ca p'mū ponit duas rōes q'rū p'ma stat in hoc.
 Mot' p'gressiu' de q' iam loq'mur sit s'm aliq'd
 ymaginātū t' desiderātū q'd p'bat Aresto. quia
 aīal nihil appetēs vel fugiēs nō mouet. s'z mai

festū est q' ps vegetatiua nō est cognitīua g' nō
 potest esse p'cipiū motus localis

Amplius autem et

Hic ponit scōaz rōez ad idēz t' stat in hoc. Si
 ps vegetatiua eēt p'cipiū mot' local' p'gressi
 u. g' etiā plāte mouerēt local' t' haberēt p'pres oz
 gamicas aptas ad hūc motū q'd est falsum. scq'
 la tū patz quia posito p'cipio eē ponitur prin
 cipiū.

Arguit' In plātis est mot' local' q' nō sit ibi
 nisi a potētys vegetatiuis q'z nullas alias hūt
 ergo rē. Dōm q' in plātis nō est poīa motū
 ua localis p'gressiua de q' hic loq'mur licz ibi sit
 mot' s'm dilatatōez vl' cōstrictōez vl' s'm aug'
 mētū t' decremētū t' tal' mot' eē p't eē i vegetabili
 b' t' illoz motū p'cipiū p't eē poīa vegeta

Si dilitt' autē ne

Hic p'bat q' ps sensitīua nō p't esse p'cipiū
 mot' local'. t' stat rō in hoc. q'z si sensus eēt suffi
 ciēs p'cipiū mot' local' p'gressiu'. g' vbiq'z ē
 sensus ibi erit mot' local' p'gressiu' q'z posita cō
 ponit effect' s'z hoc est falsum. Quia oīb' aīali
 bus inest sensus sed non omīa mouētur locali
 ter sicut conche t' ostree. t' quod non mouētur
 localiter p'bat Aresto. sic quia natura in p'fectz
 nō deficit in necessarijs. sed ista animalia sunt
 p'fecta ergo natura p'uidisset eis organa ad mo
 tum localem. sed manifestū est q' natura nō de
 dit eis organa ad talem motū. ergo etiam non
 mouētur localiter. Maior patet quia natura
 dirigif ab intelligentia nō errante. t' ergo non
 deficit in necessarijs. Minorē p'bat Aresto.
 quia hoc est p'fectū quod sibi potest generare
 simile. ergo sunt p'fecta. Vult ergo Arestote. q'
 sint p'fecta in sua sp'e licz sint imp'fecta p' cō
 pationē ad alias sp'es aīalis

Stuero neqz ratio.

Hic p'bat q' intellectus nō est p'cipiū mot' local'
 localis t' primo de intellectu speculatiuo. Se
 cundo de intellectu pratico. t' stat prima ratio
 in hoc. Ille intellectus nō est p'cipiū mot'
 localis qui non considerat agibile vel fugibile
 p'sequi. sed intellectus speculatiuus nō consi
 derat aliquod agibile aut fugibile. ergo nō est
 p'cipiū motus localis. Maior patet. quia
 illa est ratio quare animal nūc mouet' t' nō p'ri
 us. quia nunc nintur aliquid fugere magis q's

74e p'cipiū mot' local' s'm

320

320

Secundus

Amplius autem et

Stuero neqz ratio.

prins. Minor p[ro]p[ter] quia intellectus speculativus solus considerat aliquid speculabile. et ideo addit A[risto]tel[us]. q[uo]d multoties intelligitur aliquid delectabile aut triste et t[ame]n intellectus non incipit timere vel desiderare. et hoc ideo quia hoc intelligimus solum speculativum et non practice. i. per applicationem ad opus.

Amplius et precipue

Consequenter ostendit A[risto]tel[us]. q[uo]d intellectus practice non sit principium motus localis. et stat ratio in hoc. Illud non est principium motus localis sufficiens ad quod non sequitur illa que movetur localiter. sed illa que movetur localiter non se sequitur intellectum practicum sed oppositum illi quod precipue intellectus practice. quod agitur secundum concupiscentiam sic patet in incontinentibus quod illi moventur ad hoc quod precipue ab eis per concupiscentiam sed intellectus practice non est sufficiens principium motus localis. Et A[risto]tel[us]. ponit simile in medicinis quod medicus huius artis medicine non se sanat quod non semper operatur secundum intellectum practicum. i. secundum regulas medicine.

Querit. Quare sit divina incontinentia et incontinentia patitur. Dicitur quod incontinentia dicitur ille qui peccat ex malo habitu et signum illi est si delectatur in malo. quod signum generati habitus est delectatio operis siue hoc sit bonum siue malum. et ideo A[risto]tel[us]. in ethicis comparat eum palitico qui habet infirmitatis. sed in continentibus dicitur quod peccat ex passione et si habet habitum. et ideo in tali intellectu practice precipue aliquid faciendum et tamen facit oppositum propter appetitum sensitivum qui trahit ad oppositum et dicitur incontinentens quod non solum tenens cum ratione. i. non operatur secundum iudicium rationis.

Attuero neque appetit

Dicitur propter probat quod appetitus sensitivus non sit principium sufficiens motus localis. quod illud non est principium sufficiens motus localis ad quod non se sequitur motus localis. sed sic est de appetitu sensitivo. quod hoc principium ea que movetur se non persequitur sed persequitur habet quod eis repugnat per intellectum sic patet in continentibus ergo appetitus sensitivus non est principium sufficiens motus localis.

videtur autem due

Postquam A[risto]tel[us]. disputative inquisit de principio motus localis. hic ostendit veritatem. et vult quod intellectus et appetitus sunt principium motus localis sic tamen quod sub intellectu apprehendat fantasia. et ratio stat in hoc. Illud est principium motus quod sequitur omnia illa que moventur sed omnia que moventur localiter vel se

quantur intellectum et appetitum intellectivum sicut homines viventes secundum rationem vel sequuntur fantasiam et appetitum sensitivum sic bruta et homines relinquunt rationem sed illa sunt sufficiens principium motus localis. Maior pars quod ex hoc quod aliquid sequitur principium impatiunt motus sic executive movetur. Exemplum. quod ex hoc quod intellectus cognoscit aliquid bonum et voluntas impatiunt illud sic sequitur ulterius executio motus per membra exteriora. Simile est in brutis quod si brutum cognoscit aliquid bonum sensibile tunc statim nisi aliquid impediat sequitur motus localis ad prosecutionem talis boni.

Queritur. Quare sub intellectu potest apprehendi fantasia. Dicitur quod ideo. quod sicut intellectus movetur in absentia intelligibilium. per spiritum intelligibilem qui reservatur in intellectu. ita et fantasia movetur in absentia sensibilium per spiritum sensibilem contentam in sensu exteriori. Secundo dicitur quod quod superiora includunt inferiora virtualiter et excellenter. sic potest intelligentia que est superior ad fantasiam apprehendere sub se fantasiam sic perfectum includit imperfectum.

Intellectus autem

Postquam A[risto]tel[us]. posuit duo principia moventia in patria. tamen propter reducit illa duo moventia ad unum et vult quod hoc unum principium motuum est appetibile. et hoc sic probatur quod intellectus qui movetur localiter impatiunt est practice. sed intellectus practicus movetur ab eodem a quo appetitus. ab appetibile. sed est unum principium movendi. i. appetibile.

Circa primam partem est considerandum quod intellectus practice et speculativus dicitur fine. quod intellectus speculativus non ordinatur ad aliquid operis. sed intellectus practice ordinatur ad aliquid operis. et ideo appetibile est principium intellectus practice. et hoc ideo quod appetitus est circa aliquid bonum quod est finis. sed finis est principium actus et intellectus practice agens. et ideo prima motus ipsi intellectus practice incipit a fine et simile est de appetitu sensitivo et de fantasia quia fantasia non movetur sine appetitu sensitivo.

Queritur. Quare appetitus non movetur sub ratione intellectus sicut intellectus movetur sub ratione appetitus. id est quare intelligibile non est principium motus localis sicut appetibile.

Dicendum quod intellectus non movetur sine appetitu. quia intellectus se habet naturaliter ad opposita. sed non potest fieri motus nisi aliquid movens determinetur ad unum. talis autem determinatio fit per appetitum. ergo intellectus non movetur nisi sub ratione appetitus. et ideo appetibile est principium motus localis. Exempli gratia. per intellectum aliquid precipue ambulatores ad aliquid locum.

Liber

Tercius

cum et non ambulatōem ad illū locū. ergo intel-
lectus absolute acceptus non est principiu mouēdi
nisi secundum quod determinat per appetitū quod determinat ad
vniū. Et hoc est quod dicit Aristoteles. in textu quod intelle-
ctus non est mouēs sine appetitu sensitiuo vel intel-
lectiuo. intellectiuo quod est quia voluntas est appeti-
tus. per tū ecōtra appetitū mouere pter rōz sicut
patet de appetitu sensitiuo. Et est considerādū quod
Aristoteles. plus loquitur de concupiscētia quā de ira. quia con-
cupiscētia nihil precipitat de rōe sed ira precipitat
rōe licet non secundum debitū modū. et ideo iracundi
sunt plus laudabiles quā intēpati. quia passio ire
trahit ex origine ppter plerionē. sed concupiscētia
fit ex consuetudine qua aliqis derelinquere potest.

Querit. Utz voluntas moueat intellectum
vel intellectus voluntatē. Dicitur quod aliqd dicitur aliqd
mouere duplī. Uno modo per modū finis. et illo
modo intellectus mouet voluntatē quia bonū intellēctū
est obiectū voluntatis. obiectū autem est finis ponē
Alio modo aliqd mouet alterz in rōe agētis. et sic
voluntas mouet intellectū et alias inferiores vi-
res. Rōe pmi est quia oīs appetitū ē de se cec. i. ap-
petitū non habet apud se spēm per quā fit cognitō. ergo
oportet quod cognitio fiat per aliquā ponām cogniti-
uā. et per illā cognitōez seqt inclinatio in aliqd quod
inclinatō est appetitū sicut quod ponā sensitua co-
gnitiua pntat obiectū appetitui sensitiuo. ita
etiā intellectus pntat obiectū suo appetitui. scilicet vo-
luntati. et sic mouet voluntatē per modū finis. Rōe
secūdi est quod in oibus potētis subordinatis supē-
riorz ponā quod respicit finē vlem mouet alias po-
tētias quod respiciūt fines pculares. sed voluntas
respicit bonū et finē in cōi tāquā suū obiectū. quā-
libet autem alia ponā tendit in aliqd singulare bonū
sicut visus tendit in cognitōez coloris. intellec-
tus in cognitōez veri quod sunt quedā bona pcul-
laria. ergo voluntas mouet alias ponās ad suos
actus. Maior pbat inductiē tā in naturalib⁹
quā in politicis. Videm⁹ enim in naturalib⁹ quod celū
mouet ista inferiora effectiue. et hoc id quod celus
vel mouet ad generatōez generabiliū et corrup-
tibiliū. alia autem corpa hnt quōsdā pculares effec-
tus circa generabilia et corruptibilia. Sicut est
in politicis quia rex quod intendit cōi bono mouet
oēs alios inferiores quia inferiores non intendūt
bono cōi sed aliquo pculari bono.

Querit. Utz intellectus sit nobilior volūta-
te vel contra. Dicendū quod intellectus est sim-
pliciter nobilior voluntate. sed voluntas est di-
gnior intellectu secundum quid. pbario pmi est. quia
nobilitas potentie simpliciter debet sumi ex il-
lo a quo sumit natura potētie. natura autem potē-
tie sumit per cōpatōem ad obiectū. sed intellectus

obiectū est dignior obiecto volūtatē. quod intellec-
tus simpliciter et in sua natura est dignior volūta-
te. Maior pbat quia obiectus intellectus est
immaterialis simpliciter et abstractus. Est enim
obiectū volūtatē bonū agile quod inuenit in re-
bus exteriorib⁹. sed obiectū intellectus est quidi-
tas rei materialis siue ratio rei. sed ratio rei est
simplicior quā ipsa res. Secūda pars patet quia vo-
luntas fert in rem secundum quod in se est. sicut intellec-
tus fert in rem secundum quod per speciem accipitur. pntat
ergo quod aliqie res non pnt accipi per speciem
sicut sunt immaterialia. et tamē voluntas potest
tendere in illas res. ergo quoad illa immateri-
alia voluntas est superior. quia voluntas potest
pprie illis cōiungi in hac vita. sed illa non pnt
per intellectū cognosci. Potest etiā pbari idēz
ex alio. quia illa ponā est dignior que habet di-
gniorē habitū sed intellectus habet digniorē na-
turalem habitū scilicet sapientiā. et voluntas habet
iusticiā. sed sapientia est multo altior iusticia.
ergo intellectus est altior voluntate et nobilior.

Arguitur. Voluntas est simpliciter nobilior in-
tellectu. pbat quia obiectum voluntatis est
vltis finis qui est pma causa et pfectissima sicut
dicitur secūdo phoz. Dicendū quod obiectū volū-
tatē scilicet bonū et obiectū intellectus scilicet quidi-
tas pnt dupliciter adinuicē comparari. Uno modo
secundum viam causalitatis. et sic obiectū voluntatis
est dignior quia causalitas respicit bonū quia bonūz
est diffusiuū simpliciter. et dicitur Augustinus. quod de bono
est sumus. sed creata precipitat bonitatē ab illo
et ex hoc arguit quod voluntas mouet intellectū ef-
fectiue vt dictū est. Alio modo comparant adinuicē
bonū et verū secundum simplicitatē nature vtriusque
et sic verū est simpliciter bono quia secundum Aristoteles. sexto
metaphisice. bonū et malū sunt in rebus. verū et
falsū in aīa. sed aliqd est simpliciter et dignius
in aīa quā in rebus.

Arguitur. Intellectus pcedit voluntatē natu-
raliter. ergo ē imperfectior cū priora sint ipsectio-
ra. Dicendū quod duplī aliquid est pus alio
naturaliter. Uno modo via generatōis et in-
codez. et sic imperfectiora sunt pōza pfectis. quia
idē naturaliter ducit ab imperfecto ad pfectum.
et sic intellectus non est pōz voluntate. Alio modo
aliquid pcedit aliud naturalit in diuersis via
pfectōis et illo modo intellectus est prior voluntate
cuius ratio est quia finis via pfectōis est pōz alijs
causis. cuius ergo intellectus moueat voluntatē fi-
naliter sicut dictū est. ergo pcedit voluntatē via
pfectionis.

Arguitur. Voluntas non mouet intellectum
quia mouēs est nobilior moto. sed voluntas non est

Voluntas moueat in-
tellectū ad rōz

Intellectus moueat
voluntatē ad rōz
Intellectus moueat
voluntatē ad rōz
Intellectus moueat
voluntatē ad rōz

nobilior intellectu ergo non mouet intellectum

dom q tam voluntas q intellectus capiunt
dupl'r. Uno modo acapit intellectus put est app/
hensiu' veri et entis in vli. Alio modo fm q e det/
minata poña aie hñs determinatū actū. Silt
volūtas capif dupl'r. Uno modo fm cōitatē sui
obiecti quod est bonū in cōi. Alio' put est det/
minata poña hñs dēterminatū actū. Tunc est
dicendū q omnibus istis modis intellectus est
nobilior voluntate excepto vno scz fm q intel/
lectus e dēterminata poña hñs dēterminatū actū r
volūtas sñit hz cōitatē sui obiecti sic ei obiectū
intellectus pprehendit sub obiecto voluntatis. qz
tunc intellectus est circa aliqd picular e bonū. sz
omnib' alijs modis intellectus est dignior. Ue/
rū est ergo q voluntas mouet intellectū fm q
est poña siue virtus respectu finis r ipst' boni
in cōi r fm q intellectus est dēterminata poña et
allo modo volūtas est dignior intellectu. Etia di/
cendū q omne mouens inqstū mouens est di/
gnius moto. sed voluntas nō mouet intellectū
quocunq; modo sed solū inqstū hz obiectū qd est
bonū in cōi. r illo modo volūtas mouet itellectū
nigstū est vna dēterminata picularis poña
cū hoc modo etiā volūtas sit dignior intellectu.

Arguit Mouens nō mouet a moto nisi per
accūs. sed intellectus mouet volūtatē. q volūtas
nō mouet intellectū dom q mouēs nō mo/
uet a moto eo modo quo mouet. Intellectus em nō
mouet volūtatē eo modo quo mouet a voluntate
qz intellectus mouet volūtatē finalit' r obiectalr
sed volūtas mouet intellectū effectiue. qā dir/
git oēs alias poñas ad opandū.

Ar. Si intellectus moueret volūtatē r volū/
tas intellectū tūc eēt pcessus in infinitū. Di/
cendū q e stat in intellectu qz oēm motū volūta/
tis pcedit motus intellectus. cū volūtas de se sit ceca
et nō inclinē ad aliqd nisi pntet p intellectu
sed nō oq intellectus noster semp moueat a vo/
luntate nostra. sed ad intelligendū pma intelli/
gibilia mouet a volūtatē diuina sic dicit Ar.
in tractatu de bona fortuna. q pncipiū pslūdi
primū ē alit' intellectu nō. volūtas aut nra nō
est altior intellectu sicut dictū est. ergo intelligit
hoc de intellectu diuino

Intellectus quidē

Dicit Aristo. ex pdictis assignat cam quare sepe
erramus in actionib' nris. qā em dictū q nos
mouemur ad agendū ex appetitu. qā scz appe/
tibile est primū pncipiū mot' r actionis. id
dicit Aristo. q quis intellectus sit semp rect' scz
ille intellectus qui est pncipiū opationis scz

intellectus practicus. quia ille hz vñū habitū
q vocat' sinderesis pprque habitū rō dēprecat'
ad optima. Quia tñ fantasia et appetit' sensiti/
uus qñq; hñt rectitudinē r qñq; nō. id ptingit
fieri opationē fm iudiciū fantasie et appetitus
sensitiui. talis ēr appetit' sensitiu' est circa bo/
nū apparens. id potest in hoc bono fieri error.

Circa istud est sciendū q in qualibet acti/
one nostra intellectus opatiuus implicite vtif
syllogismo practico. cui maior ē ponit intelle/
ctus practicus. et si idē intellectus subsumat mi/
norē tunc nō fit error in pclusionē. sed si minor
subsumat p fantasia r appetitū sensitiuū tūc in
pclusionē fit error. quia fm loycos cōclusio seq/
tur debiliozē ptē pmissaz. qz ergo maior ē vliis
et minor picularis pclusio erit picularis. Ex
empli grā Intellectus practicus assumit in qlibet
opatione istā ppōnem. omne bonū est faciendū
qñ tūc sub tali ppōne intellectus practicus subiu/
mit aliqd simpl'r bonū. Exempligra. visitare ec/
clesiā est bonū. vel diligenter studere est bonus
tunc nō fit error in cōclusionē. si aut fantasia
siue appetitus inferior subsumat sic. dēlectari
in aliquo ppter rōem est bonū. tunc male cōclu/
dit. r id dicit Aristo. iij. ethicor' q ois mal' est
ignorans quia omnis mal' ignorat. i. errat in
subiūmptione minoris ppōnis in syllogismo
practico. r etiā qz ignorat in eligēdo qz pponit
sensualitatē rationi.

Diuidētib' aut

Dicit Ar. excludit diuisionē quā ponebat anti/
qui de potentijs aie diuidentes poñas aīme in
rōalē irascibilē et pcupisabilē. Et vult q mltē
sunt potentie anime que plus dñt qz iste poñe
anime scz pslitū appetitiuū vegetatiuū r in/
tellectiuū. Et h' accipiēdo cōsiliatiuū ppric
put est aliqd spectās ad itellectū. r appetitiuū
p appetitiuū ffitiuū. qz tunc appetitiuū r cō/
siliatiuū pnt realiter diuidi in diuēsis. In
brutis em est appetitiuū et nō cōsiliatiuū.
Silt vegetatiuū et intellectiuū pnt realit'
diuidi scz in plantis et in hoibus. ergo ista pl'
differunt.

Quoniā autē appe

Dicit excludit vñā rōnem que prius videbat p/
bare q appetit' nō eēt pncipiū mot' local'. qz
dictum fuit q cōtinētes nō sequunt' appetitū.
qā sequunt' rōem. Vult q Ar. q oia q mouent'
sequunt' appetitū. r qñs cōtinētes r ptuosi
nō sequunt' appetitū ffitiuū tñ sequunt' appe/
ritū intellectiuū. Un' addit q in hoie sunt

contrarij appetit^o scz intellectiu^o & sensitiu^o. Et h^o s^o h^o bar^o q^o q^oq^o in vno hoie de eodē sunt contrarij motus fm appetitū qz concupiscentia. i. appetitus sensitiv^o cognoscens aliqd iā bonuz .i. bonū vt nūc iudicat hoc esse appetendū & p^o sequendū sed intellectus qui cognoscit etiā futurū iubet retrahere. i. iubet nō pseq^o hoc qd appetit p appetitū sensitivū qz in futuro aliqd malū culpe & pene seq^o p^o (Exempligrā extra textuz In die ieiunij appetit^o sensitiv^o iudicat cibum esse capiendū qz hoc est p nunc delectabile. sed intellectus q^o etiā cognoscit futurū sciens q^o pēa sequet^o ex fractione ieiunij iubet cibū nō esse capiendū. Et istis resonant verba apli. Qz caro .i. appetitus sensitivus corporalis concupiscit ad uerius spm. iterū addit Uideo aliā legē esse in mēbris meis. i. in appetitu inferiori repugnantē legi mentis mee. i. intellectui. Et isto textu pōt pbabiliter elici q^o Aresto. fuit de statu saluandoz qz in lege nature requirebat et sufficiebat q^o hō cognosceret suā naturā esse contractaz et q^o ppter talem contractionē nature hō desideraret vñū repatozē nature. qz ergo Aresto. i. isto textu satis dicit & cognoscit naturā hominis eē contractā & diuisā in duas ptes. Et in libro de pomo et morte inuocat repatozē nature ideo p^o satis pbabiliter sumi q^o Ar^o. fuit de numero saluandoz

Querit Quō differēter se hnt ad cognoscēdum res sensus exterior. sensus interior. intellectus creatus & intellect^o diuin^o Dōm q^o s^o sus exterior solū cognoscit pns. sed interior pns et pteritū qz memoria est pteritoz. Sed intellectus creatus cognoscit pns pteritū & futurū sic est in sua cā. sicut nūc astrologi cognoscūt futuram eclipsim ex motu celi qui est causa eclipsis Sed intellect^o diuin^o cognoscit pns pterituz & futurū fm se. Ratio est qz cognoscit omia in nūc eternitatis. sed nūc eternitatis ambit omē tpns Et iō bñ dicit Ar^o. q^o intellect^o iubet retrahere ab illo qd sensus iudicat esse faciendū ppter futuruz qd scz intellectus cognoscit fm q^o est in sua causa

Querit Utz ista rebellio inferioris appetit^o & superioris appetit^o sit naturalis vel ptra naturā Dōm qd natura hūana capit dupl^r. Uno mō fm q^o est instituta in primo statu innocētie & sic ista rebellio et inobedientia est omnino cōtra naturā. qz in isto statu innocētie in aia fuit originalis iusticia qua vires inferiores imobiler subdebant superiorib^o virib^o. et iō nihil poterant inferiores vires appetere nisi qd fuit delibratū p vires superiores scz p rōnem Alio^o acci

pitur natura humana fm se. et sic ista inobedientia siue rebellio p^o capi dupl^r Uno^o fm q^o tra/ hie rōem a sua rectitudine. & sic iterū ista rebellio est innaturalis qz in tali motione fit peccatū. se oē pctm fm Damascenū est ptra naturā ergo etiā illa motio qua sic vires inferiores mouent est cōtra naturā Et rō est qā dicit Aresto. infra q^o sicut spera mouet sperā ita appetit^o appetitū. sed naturale est q^o superior spera moueat inferiores. sed omnino esset ptra naturā q^o inferior spera traheret superiorē a sua rectitudine. Alio^o p^o capi appetit^o fm q^o absolute fert in suū obiectū absq^o hoc q^o trahat rōem. & sic appetit^o inferior est naturalis qz naturale est cuilibet ponē q^o ferat in suū obiectū

Querit Utrū appetit^o sit spēalis poñā aie Dōm q^o sic. Et rō est. qā ad quālibet formā creatā sequit inclinatio. sed aia est forma creatā ergo habebit inclinationē. sed inclinatio aie in res est appetitus. ergo in aia est appetit^o Maior p^o qā omne imperfectū natural^r appetit p^o fici sed ois forma creatā est imperfecta tanq^o distās a principio pfectionis. ergo ois forma creatā tēdit ad pfectionē. Sic etiā suba sepata est imperfecta respectu prime cause

Querit Utrū in oibus rebus creatis sit idē appetit^o Dōm q^o nō Et rō est. qā sicut ad formā creatā sequit appetit^o vt dicit^o est. ita ad aliorē formā creatā sequit alior appetit^o. In his ergo entib^o que cognitione carent sicut in pure naturalibus in qb^o sicut inuenit forma determinans ad vñū esse scz naturale. ita etiā ibi inuenit appetitus natural^r tm. qā inclinatio illa nō sequit cognitionē sed naturā rei. sicut enī materia appetit formā sic forma finē. Sed in habitib^o cognitionē vbi ens nō solū hz eē naturale p subalē formā. sed etiā recipit in se formas & similitudines aliaz rerū vt est in aiatas. sicut sensus recipit spēs sensibiles. & intellect^o spēs intelligibiles. & hoc ideo qā q^oto aliq^o res plus accedit ad rei similitudinē tanto plura in eo existunt qā in deo oia excellenter existūt fm Dyonisiū isti g^o enti aiatato puenit alior inclinatio. & sic nō solū inclinā ad ea q^o sibi pueniūt ex forma natural^r fm quē modū in eo est appetit^o natural^r sed etiā in eo est inclinatio ex formis receptis ab extra. s. ex formis s^o sibilib^o vel intelligibilib^o. et qā ista inclinatio sequit cognitionē necesse ē dicere q^o sit spēalis poñā aie. h^o aut non est verū de appetitu naturali quia tal^r appetit^o natural^r nō est res distincta ab eo in quo est talis appetit^o. sicut appetit^o materie est ipsamet materia. s. appetit^o sensitiv^o nō est ipsa aia sensitiva sed spēal

poña anime Et p hoc solniſ argumētum quo. Arguitur. Appetere est cōe aiatis z inaiatis ḡ nō est poña ipſi^o aie. qz inaiata nō hnt aimam. Dōm q appetere puenit alicui duplr. Uno^o ex forma fm quā res est. z talis appetit^o est in inaiatis z nō est poña aie. Ali^o ē appetit^o q puenit alicui p pſi formā q ē pncipiā cognitōis alicui^o rei. et tal^o appetit^o ē spēalis poña aie qz tal^o inclinatio coniungit alicui poñe cognitue et sic oz qz ibi sit aliq^o forma supaddita.

Ar. Appetere ē cōe oi poñe aie. qz ois poña appetit suū obiectū sic suū bonū z finē. Dōm q nō ē incōueniēs in potētis aie esse duplicem appetitū scz naturalē fm quē potētē appetunt sua obiecta sicut oia pfectibilia appetit suas pfectiones. z pter h^o in poñis cognituis est ali^o quis altior appetit^o q cōuenit eis post obiectū cognitū. Illa aut^o inclinatio est altior q puenit potētis ex cognitōe qz illa q cōuenit eis ex natura. Un^o in intellectu est appetit^o naturalis q scz appetitu. omnis hō naturalr scire desiderat qz p talē appetitū intellectus inclinā in suū obiectū. z pter hoc est appetitus intellectual^o quo intellectus tendit in hoc quod est cognitū p intellectū.

Ar. Dis appetit^o sequit^o cognitōnē. ḡ null^o est appetit^o nafalis. Dōm q est duplex cognitio. Una est q est p iuncta illi qd appetit. et sic aīns est falsum in appetitu naturali. sed est verū in appetitu aiati z intellectuali. qz ibi cognitio est p iuncta illi qd appetit. Alio^o accipit^o cognitio generalr p cognitōne p iuncta illi qd appetit vel sepata ab eo. z sic aīns etiā est verū de appetitu naturali. qz ille appetit^o sequit^o cognitio nē q est sepata ab eo qd appetit vt ignis p appetitū inclinā ad locū sursum. sed illū locū nō cognoscit ignis sed nafa vniuersalis dirigit ignē ad locū sursum.

Ar. Appetit^o sequit^o formā apphensaz. ergo nō est poña aie. Dōm q ista ppō p̄t duplr i^o telligi. Uno mō capiēdo appetitū p actū appetendi. z sic est verū q actus appetēdi sequit^o cognitōnē et formā apphensā. qz cognitio ē solū ex forma apphensa. Alio mō accipit^o appetit^o p poña appetendi et sic adhuc capit^o dupliciter. Uno mō fm se z sic ppō est falsa. qz poña non sequit^o talē formā apphensā sed pcedit eā cū ois poña nafalis sit cū aia pducā. sed forma apphensa p actū aie acquirit. Alio mō accipit^o illa locutio quo ad nos. z sic ppō est vera quia nos distinguim^o duos appetit^o fm formā apphensā. vel sensibiler z sic est appetit^o sensitivus. vel intelligibilr z sic ē appetit^o intellectiv^o.

Ar. Itē est obiectū poñe appetitue z cognitue. ergo sunt vna poña. Dōm q quis sit idē obiectū materialr acceptū qd appetit et cognoscit tū hoc idē sub alia formali rōe appetit et cognoscit. qz cognoscit sub rōne veri z appetitur sub rōne boni. Et ratio est. qz oia bonū appetit. sufficit ergo. q sit alia formalis rō in cognoscibili et appetibili.

Querit^o Quo diuidat^o appetit^o q ē poñe aie. Dōm q diuidit^o in sensitivū z in intellectivū. et ratio est duplex. Prima est qz ad altiorē formā sequit^o altior appetit^o z pfectior. sed manifestū est q intellectus est altior forma qz sensus. ergo etiā habebit altiorē appetitū. Ille ergo appetitus qui sequit^o intellectū vocat^o voluntas. que nihil aliud est qz inclinatio ad bonū apphensum p intellectū. Secūda ratio stat in h^o. Dis poña passiuā ē distinguibilis fm distinctionē poñe actiue. qz oz agens z patiens esse. pportio nata adinuicē et necesse est actiū pportioari passiuo. qz ergo poña appetitiua est passiuā et nata est moueri ab apphensio p poñam cognitiuā iō oz talē poñam distingui fm ordinē ad apphensum p poñam cognitiuā. sed manifestū est q alteri^o generis est illud qd est apphensum p intellectū scz vlt. et alterius generis est illud qd ē apphensū p sensum. i. pnculare ḡ etiā oz illos duos appetit^o distingui. Et ex ista rōne potest sumi planior rō talis scz Poñe distinguuntur p obiecta. sed obiectū appetitus sensitivi ē apphensum p sensum et obiectū appetit^o intellectivi est apphensum p intellectū sed illa sūt diuersa ergo poñe sunt diuersē. Maior p̄t ex p̄t^o dicitis. qz omnis appetit^o de se est cecus iteo optet q moueat a potētia cognitiuā z ab obiecto ei^o.

Ar. Penes accidentales drās obiecti nō d̄z sumi distinctio potētie. sed esse apphensum p intellectū vel sensum accidit obiecto. ḡ penes hoc nō debet sumi distinctio potētiar scz appetitū diuersor. Dōm q illa p̄ditio esse apphensū p̄t duplr accipi in aliquo obiecto. Uno mō fm q talē obiectū p̄tatur ad pñam cognitiuā. z sic omnino accidit sibi q sit apphensum. Cui^o ratio est qz potētia cognitiuā nō fert^o in apphensum sed in apphensibile. Alio mō accipit^o illa p̄ditio in obiecto fm q p̄tatur ad potētiā appetitiuā. et sic esse apphensum nō accidit tali obiecto. qz appetit^o fert^o p se in bonū apphensum. et iteo esse apphensum p sensum et p intellectū p̄nt distinguere appetitus.

Ar. Dis appetit^o est sensitiv^o. ḡ null^o ē appetit^o intellectiv^o. Aīns p̄t. qz ois appetit^o ē respectu singularis appetibilis. sed appetit^o sit/

gularis est sensitivus quia est circa bonum particulare
 Dominus quod cum omni appetitus ferat in res secundum quod sunt
 extra animam omni quod omni appetit ferat in aliquid sin-
 gulare Sed est notandum quod singulare capit du-
 pliciter. Uno modo secundum rationem singularis et sic appe-
 titus sensitivus fert in singulare. Alio modo acci-
 pit singulare secundum rationem universalem. et sic appeti-
 tus intellectivus fert in singulare Exemplum
 Aristoteles quod aliquis potest odire et impugnare aliquod
 malum vel sicut habemus odio omne genus latronum
 et per oppositum diligimus omnes iustos. Potest etiam ali-
 ter dici quod aliquid se quod non potest cognosci per sensum sic
 sunt immaterialia. et ad illa habemus inclinationem hanc
 aut non potest fieri per appetitum sensitivum. ergo fit per ap-
 petitum intellectivum. per hoc dicitur ad argumentum. quod
 appetit intellectivus scilicet voluntas vel est circa sin-
 gularia immaterialia vel est circa singularia mate-
 rialia secundum aliquam vel rationem.

Ad. Si est duplex appetitum quod erit duplex
 motum scilicet est tamen unum motum quod non erit nisi unum
 appetitum. quod appetit est principium motus localis.

Dominus quod non est simile. quia quibus appetitus infe-
 rior posset aliquid appetere sine appetitu superiori
 non tamen potest superior appetit mouere absque inferiori
 Locus ratio est quod omni per appetitum inferioris membra omni
 dinari ad motum. et ideo superior appetit mouet
 mediante inferiori.

Querit. Ut appetit sensitivus bene subdini-
 dat in concupiscibile et irascibile. Dominus quod sic.
 Et ratio est. quod illud quod inuenit in rebus naturali-
 bus tanquam consequens illarum formarum hoc magis
 et aliorum modo reperit in parte sensitiva Locus ratio est quod
 rebus perfectioribus conveniunt perfectiores conditiones
 nes. sed in naturalibus reperit duplex inclinatio
 una est ad consequendum convenientia. alia est ad resi-
 stendum. phibentibus illam primam inclinationem
 naturalem. sicut per ignem quod per leuitatem inclinatur
 ad consequendum locum sursum sicut aliquid sibi con-
 veniens. Secundo ignis habet in se caliditatem
 per quam resistit impediens talis motum ea com-
 burendo. ergo erunt due inclinationes in presen-
 tiva. una que est ad consequendum convenientia
 alia que est ad impugnandum nociva

Querit. Ut iste due operationes spectant ad
 unam positionem Dominus quod non sed spectant ad duas
 positiones quod per tres causas Prima est quod quibus
 anima ingerit se tristibus contra inclinationem concu-
 piscibilis vel scilicet impugnet nociva. ergo omni per il-
 la inclinationem ad tristitia ponere unam positionem
 que sit alia ab illa qua aliquis inclinatur ad dele-
 ctabilia sicut est inclinatio concupiscibilis. Alius
 per exemplariter. sic canis exponit se periculo vel per
 appetitum concupiscibile. et hoc quod appetit per ap-

petitum concupiscibile. Secunda ratio ad idem est quod
 passiones appetitus irascibilis sunt contrarie pas-
 sionibus concupiscibilis. ergo spectant ad diver-
 sas positiones. Circa quod sciendum quod sex sunt passio-
 nes in appetitu concupiscibili tres respectu bo-
 ni scilicet amor desiderium et delectatio. et tres respec-
 tu mali scilicet odium fuga et tristitia. Et quibus sunt
 passiones in appetitu irascibili. tres respectu bo-
 ni scilicet timor audacia et spes. Due respectu mali
 scilicet despatio et ira. Et dicuntur passiones que sunt
 cum motu corporali ipsius habentis tales passio-
 nes. sicut ira fit cum motu sanguinis ad cor. et
 ideo operationes intellectivae non vocantur passio-
 nes quia non fiunt cum motu corporali. Quae autem
 ipsius irascibilis et concupiscibilis sunt contra-
 rie passiones. per. Nam concupiscentia intensiva
 minuit iram. et ira intensiva minuit concupiscentiam.
 non ergo possunt iste passiones spectare
 ad eandem potentiam cum se mutuo impediatur Ter-
 tia ratio stat in hoc. quod irascibilis est sicut per-
 gnatrix concupiscibilis quod insurgit contra ea que
 impediunt concupiscentiam. sed posita que per pugnat
 est superior illa posita gratia cui fit per pugnatio est ira
 scibilis posita est superior concupiscibili. Unam passio-
 nes irascibilis incipiunt a concupiscibili. et iterum
 terminant ad concupiscentiam sic canis mouet ad
 iram ex delectatione cibi quam delectationem canis cu-
 pit retinere. et postquam per irascibile retinuit illum
 cibum. tunc de nouo delectatur in illo cibo.

Querit. Que sint obiecta istorum appetitum
 Dominus quod obiectum appetitus concupiscibilis est
 bonum particulare absolute acceptum secundum quod est que-
 niens sensum. sed obiectum virtutis irascibilis est
 bonum particulare arduum siue difficile. quia appeti-
 tus irascibilis non fert in aliquod bonum particula-
 re nisi secundum quod hoc particulare bonum accipit vel dif-
 ficulter acquisibile. Sicut per ex passionibus il-
 lius appetitus non enim est timor audacia aut spes
 nisi respectu magni boni nec despatio et ira nisi
 respectu magni mali. Et organa eorum sunt ista.
 quia in eodem organo in quo est sensus communis est
 appetitus concupiscibilis. et in eodem organo in quo
 est virtus cogitativa est appetitus irascibilis.
 quia appetitus concupiscibilis est circa aliquod
 bonum delectabile. et sensus communis est circa ali-
 quod delectabile. ergo appetitus concupiscibilis
 coniungit sensui communi. Et hoc est quod supra di-
 citur Aristoteles. cum loquatur de motu sensus et intellectus
 quod delectari et tristari est agere sensitiva medietate
 sed medietas sensitiva est sensus communis. Sed
 appetitus irascibilis coniungitur virtuti cogita-
 tive. et hoc est in eodem organo in quo est virtus cogitativa
 quod requirit alium organum cum sit aliorum appetitus.

Zercius

Arguitur Multa concupiscim⁹ que non pnt cognosci p sensum communc. ergo appetitus concupiscibilis coniungit virtuti cogitativæ. Ddm q duplr aliq poña coniungit alteri. Uno mō essentialiter. et sic appetitus concupiscibilis coniungit sensum communi. Alia mō virtualiter. et sic appetitus concupiscibilis est etiā in virtute cogitativa. Lur⁹ ratio ē quia quicqd pnt pñā inferior h etiā pnt supior et amplius cū ergo sensus communis q est sensus inferior cognoscat delectabilia multo magis virtus cogitativa potest illa delectabilia cognoscere. ergo etiā sibi coniungit inclination ad delectabilia. Et ista concordant cū dictis beati Augustini q dicit q virt⁹ sensitiva ē sicut serpens et caput ē virt⁹ irascibilis. et cauda virt⁹ concupiscibilis sic. q serpens est aliquod vñū ita etiā appetitus concupiscibilis et irascibilis videt p̄tinere ad vñā poñā scz ad virtutē cogitativā.

Arguit Est tm vna poña p̄trarioz. ergo nō o3 ponere vñā potentia p̄tinenti et alia pro discōnienti. Ddm q est vna poña p̄tinentis et discōnientis. scz concupiscibilis qz ipa poña fm aliquas passiones ē p̄tinentis scz fm amorem desiderii et delectationē. sed fm alias ē discōnientis scz fm odiū fugā et tristitiā. et iō nō ponit virtus irascibilis p̄ poña discōnientis sed p̄ resistentia discōnientis qz impugnat discōnientis.

Arguitur Appetitus sentiu⁹ est solū p̄tinenti. ergo non est appetit⁹ irascibilis respectu discōnientis. Ddm q aliquē appetitū eē cōnientis p̄t duplr intelligi Uno formaliter et sic est falsum qz etiā est appetit⁹ discōnientis. Alio finaliter et sic est verū. qz sicut dictū est passiones irascibilis terminant ad concupiscētiā. vt p̄ exemplar qz canis impugnat aliqd impediens p̄secutionē nutrimenti vt delectet in tali nutrimento

Querit Utrū ista dñā sit in intellectu scz q sit aliq̄s appetit⁹ intellectiu⁹ concupiscibilis et aliquis irascibilis. Ddm q nō. et rō est qz si sit aliq̄ poña respiciens aliqd obiectū fm communē rōnem tunc tal poña nō diversificat fm sp̄cales rōnes contentas sub tali obiecto. sicut visus q respicit colorē in cōmuni nō diversificatur p̄ albū et nigrū. sed obiectū appetitus intellectiu⁹ ē bonū in cōmuni. ergo diverse rōnes cōtente sub tali bono nō diversificant illā poñā sed qz sensus respicit bonū p̄ticulare et nō bonū inq̄ntū bonū ergo diverse rōnes bonoz pnt diversificare illā poñā. qz bonū p̄ticulare cōnientis respicit appetitū concupiscibile et bonum p̄ticulare arduū respicit appetitū irascibilem.

Arguitur Intelligibiliū sunt concupiscētia et odiū. ergo etiā ista diuisio h3 locū in intellectu sicut in sensu. Ddm q iste passioēs amor odiū et concupiscētia et h̄mōi pnt duplr capi. Uno pprie fm q sūt cū qdam transmutatōe corporali et sic spectant ad appetitū sensitivū. et ideo pprie dicuntur passiones qz tunc subiectuz p̄ eas aliqd patit Alio accipiunt fm q nōnant simplices actus voluntatis. et sic etiā pnt repiri in intellectu. qz sic inveniunt in substantiis separatis. est em̄ ibi amor boni. i. inclinatio in bonū. et odiū mali. i. naturalis fuga mali p̄ appetitū intellectiuū. Et iō p̄t voluntas dici irascibilis et concupiscibilis p̄ similitudinē. Dicit ei irascibilis fm q fugit malū. et h̄ ex iudicio rōis Et dicit concupiscibilis fm q desiderat bonū. et h̄ iterū ex iudicio rōis

Specie quidē igit.

Quia Aresto. iam dixit q ad motū locale mul ta cōcurrūt. ideo consequenter ont ordinē eoz q in motu repiunt. Et circa hoc tria facit Primo ont quō illa sunt vñū q in motu locali cōcurrūt Secdo quō ordinant adinice i mouēdo Tertio ponit ea que ad motū executivæ requirunt. Et vult qz ad primū q in oī motu locali ē vñū mouēs localis qd. scz vñū fm sp̄em. qd intelligit nō de sp̄e nate scz d sp̄e appetibilis Est ei aliqd p̄mo mouēs qd mouet appetitū et intellectū p̄cti cū sicut appetibile. Et p̄ hoc soluit argumentū qn̄ arguit q sunt multa appetibilia fm species que mouent fm locū vel localiter. Ddm q sp̄es nō est hic accipienda p̄ specie nature. quia appetibilia que mouēt localiter hnt diuersas naturas. sed sūt vñū mouēs in specie appetibilis qz. scz oīa talia mouent appetitū in q cōsistit sp̄es appetibilis

Quoniam aut tria.

Hic ponit ordinē eoz que requirunt in motu. Et vult q tria requirunt in motu scz mouēs organū quo mouēs mouet et illud qd mouet. sed mouēs subdividit qz qddā est mouēs immobile. et aliqd est mouēs qd mouet. oīa ergo ista sunt inveniēda in motu aialis. qz appetibile est mouēs imobile. et mouēs mobile est ipse appetitus qui mouet ab appetibili. mediuz q mor⁹ sic est poña localiter motiva et motū ē al Quid ar sit organū q aliqd mouet cōsiderādū est in libro de motu aialiū.

Querit Utrū sit similitudo in motu animali un⁹ et in motu vniuersi. Ddm q sic. quia in vniuerso aliquod est mouēs imobile sic deus.

et aliqd est mouens motum qd scz mouet a deo et vltro mouet alia sicut sube separet speculati ue. alia sunt que mouent et mouent executive sicut aia nobilis cum celo. et ista inferiora sunt solu mota. Sicut e in motu aialiu qz appetibili mo et no mouet. appetit mouet et poenam localiter motiua et mouet ab appetibili. poena aut localiter motiua mouet executive cor. et cor mouet alia mebra q mouent et no mouent Est tu in istis dra qz appetibile mouet appetitum solu finaliter sed deus mouet intelligetia fina liter et efficienter.

Hunc autē in sūma

Postqz Aresto determinauit de poena localiter motiua impatiua. hic pnr determinat de pncipio motus localis executiuo. Et vult q pncipiū motus localis executiuū est quedā poena que est in corde fm q sibi iungunt alia mebra. Et hoc pot sic pbati. qz illud est pncipiū executiuū motus qd est pncipiū et finis motus. sed cor est pncipiū et finis cuiuslibet motus in aiali. q poena localiter motiua est in corde. Minor pz qz cor hz duplicē motū scz gibbosū. i. cōnerum et cōcauū et ideo hz motū sicut glingūm. i. circularē. et fm vnū motū scz pcauū ē finis. et fm aliū motū ē pncipiū Un qdammodo cor mouet circularit. i. hz silitudinē motus circularis. sic g illud qd circulariter mouet fm totū quiescit et fm ptes mouet ita etiā est de motu cordis.

Arguit Poena localr motiua pstitit i neruis adinuicē iungentibz organa que sunt pncipia motus localis Exempla grā in crumbz sūt nerui quida q adinuicē iungunt organa motus localis. Ddm q cor accipit duplr. Uno fm se et sic i corde nō ē poena motiua localr. Alio capif cor fm q sibi iungunt alia mebra. q recipiūt naturaliter influxū a corde. et sic cor ē subiectū poene motiue localiter Et sic dicit Aresto. in libro de aialibz q aia est in corde qd nō ē fm de aia qliter etiāq accepta sz de aia motiua. Ita ergo potētia localiter motiua est realiter disticta ab alijs potentijs pns dictis qz est vis qdā motiua que est in corde fm q ei alia mebra coniungunt

Querit Quid sit pncipiū motus localis in aialibz Ddm q aliud ē qre de pncipio motus localis et de poena localiter motiua. Un si querat de pncipio. Ddm est q duplex est pncipiū motus localis. i. imobile et mobile Immobile est appetibile. qz hoc mouet appetitū ex e motu sequit motus aialis. Pncipiū mobile est duplex scz impatiū et est appetitus et fan

tasia. vel est appetitus et intellectus sicut pns dictū est. Sed executiuū est poena q est in corde et in alijs membris sibi iunctis. Si aut qrat de poena localiter motiua tūc excludit appetibile. qz quis appetibile sit pncipiū motus localis tū nō est poena motiua localiter. ergo ē tunc ddm q duplex est poena motiua. Quedā est impatiua et est appetitus cū fantasia. vel appetitus cū intellectu. Alia est executiua que est pncipaliter in corde fm q alia mebra sibi iunguntur. Et p hoc soluit qstio scz an poena localiter motiua sit vna distincta poena. Ddm q sic et h loqndo de poena executiua et nō impatiua.

Omniū quidem.

Postqz Aresto determinauit de pncipio motus localis in cōi. hic pnter determinat de ipo p compositionem ad diuersa animalia. Et pmo dicit quid sit cōmune oibus aialibus pncipatibus motum. Et vult q omne animal inqntū appetitū est suiū motū. qz appetitū est pncipia causa motus. Lūi rō est qz quis pncipiū motus localis sit ab aliqua cognitione tū cognitio non est sufficiens pncipiū motus localis nisi cognitōni addat appetitus. qz cognitio de se est ad opposita. sed appetitū determinat poenam ad vnu. Et hoc ē qd dicit Aresto. q appetitus qui mouet nō ē sine fantasia rōnali vel sensibili. qsi diceret q talis appetitū necessario psumponit cognitōem rōnalem vel sensibilem.

Arguit Nulla fantasia ē rōnalis. ergo male dicit q appetitū nō mouet sine fantasia rōnali vel sensibili. Ddm dupliciter. Primo q fantasia dicit rōnalis p pncipationē licet non per essentia. et tū qz Aresto. hic extendit fantasiam ad rōnem. ergo ddm est q illa pnt habere vnu cōmune nomen que hnt vnā cōem. pncipietates cū ergo cognitio sit cōis fantasie et intellectui. q ppe ē rō sic etiā pt fantasia existēdi ad intellectū quia noticia in fantasia est nobis notior qz in intellectu.

Consideranduz at

Hic Aresto. inquit quid sit pncipiū motus in animalibus imfectis quibus solum inest sensus tactus. Et vult q fantasia indetermiata et pncipaliter indetermiata illam fantasiam consequens sunt pncipiū motus localis in illis animalibus quibus solum inest sensus tactus Et hoc sic pbat. quia eo modo quo aialibus inest motus localis. eo modo ipis inest pncipiū motus localis. sed istis animalibus inest motus indetermiatus quia solus mouent in

Oratio / Definitio / pncipia localia / hinc impatiua

Quid sit motus / qd est pncipiū et finis motus / sed cor est pncipiū et finis cuiuslibet motus in aiali. q poena localiter motiua est in corde.

Cor dicitur / modus / dicitur

Aut / pncipia / dicitur / dicitur

pñtia sensibiliū q̄ determinate eis pponuntur ergo etiā pñcipium cor̄ est fantasia indetermi nara et concupiscētia illā p̄seqns. eo em̄ modo quo illis inest fantasia etiam eis inest concupi scētia.

Sensibilis quidez

Consequēter dicit Aresto. quid sit pñcipium mor̄ localis in aīalibus p̄fectis. Et vult q̄ in illis pñcipiū mor̄ localis est fantasia sensibil̄ absentis. quia illa mouetur fm̄ fantasia dēter/ minatā. qd̄ intelligit̄ cōiungendo tali fantasie appetitū. Deinde ostēdit quid sit pñcipiū mo/ tus local̄ in hominib⁹. et dicit q̄ fantasia deli/ berās. i. rō deliberatiua q̄ pōt vocari fantasia si cut dictū est. Ut p̄t etiā exponi de fantasia sen/ sitiuā que est deliberatiua p̄ticipatiōem. et sic fantasia sensitiuā etiā vocat̄ deliberās. Istud em̄ sic p̄batur. Illud est pñcipiū mor̄ localis in hominib⁹ quo vnū peligit̄ alteri in agibili bus. qz ex tali electiōe aliqd̄ mouet̄ ad vnū et nō ad alterū. sed talis electiō sit p̄rōem delibera tiuā ergo rō deliberās est pñcipiū mor̄ local̄ in hoīe oportet em̄ q̄ illa ratō deliberās accipi piat̄ aliqz cōem regulā quā applicando ad agi bilia vnū peligit̄ alteri. illa aut̄ regula p̄t eē pñ cipiū omniū agibiliū scz q̄ omne bonū sit faciē dū z quia bruta nō possūt vti tali syllogismo p̄ que vnū peligit̄ alteri. iteo sequunt̄ duo p̄ri mo q̄ bruta nō hnt̄ op̄inione qz op̄inio genera tur ex tali syllogismo. Secūdo sequit̄ q̄ bruta statim mouent̄ p̄ fantasia ad concupiscendū vel irascendum qz nō hnt̄ deliberatiōē qua pnt̄ p/ eligere hoc vel illud

Viucit at aliqndo.

Dicit Aresto. n̄t̄ vni tacite questioni qua quis posset dicere q̄ hō sepe moueat̄ ad aliqd̄ p̄tra rōem deliberatiuā qz nō semp̄ facit̄ illud qd̄ deli berat. R̄ndit Aresto. q̄ qñ hō mouet̄ fm̄ p̄pri am naturā hominis tūc semp̄ mouet̄ fm̄ rōem deliberantē. sed qñqz p̄tingit̄ q̄ hō mouet̄ nō vt hō sed vt brutū. sicut p̄tingit̄ qñ appetit⁹ inferi or̄ vicit̄ superiorē appetitū z deliberatiōē remo uendo hoīem ab eo qd̄ deliberauit̄ rō. Ex quo sequit̄ q̄ sic i toto vn̄uerso superior̄ celestis sphe ra mouet̄ inferiores naturalr̄. sic etiā appetit⁹ superior̄ mouet̄ naturaliter inferiorē. sed sic om/ nino motus fieret̄ p̄tra naturā si inferior̄ spera moueret̄ superiorē et traheret̄ eā ad suū motū. sic etiā est contra naturam q̄ inferior̄ appetitus trahat̄ superiorē a sua rectitudine. z iteo ex hoc contingit̄ peccatum

Querit̄ Utrū virtus irascibilis z concupiscibilis moueant̄ a rōne z obediant ei. Ddm q̄ sic et hoc est verū fm̄ aptitudinē taz quo ad in tellectū qz quo ad voluntatē. rō em̄ qñqz exten dit̄ ad appetitū rōnalem qui est voluntas Q̄ aut̄ appetitus inferior̄ obediat rōni sic p̄batur qz appetitus z iungit̄ p̄tuti estimatiue p̄nci/ paliter in homine que virtus estimatiua est rō p̄ticularis. Ex quo sic arguit̄. Rō p̄ticularis di rigit̄ a rōne vli sicut p̄z in syllogizatiōe vbi p̄ positiones singulares concludunt̄ ex vlib⁹ Lū ergo intellectus sit rō vli et estimatiua p̄ticiu/ laris. sic dirigit̄ estimatiua et appetit⁹ sibi con iunctus a rōne vli. Et ista est cā quare ouis esti mans p̄ virtutē estimatiuā lupū p̄ntem absqz deliberatiōe statim fugit. sed hō etiā si estimet̄ p̄ p̄tutē cogitatiuā aliqd̄ piculū sibi iminere p̄ri mo deliberat̄ anteqz fugiat. Et qz syllogizare n̄ est opus simplicis intellectus ideo dicunt̄ iste virtutes plus obedire rōni qz intellectui. idem p̄z ex expimento qz ex vlib⁹ syllogizatiōib⁹ mitigant̄ passiōnes sicut ira vel concupiscētia vel aliqd̄ hm̄oi et etiā obediant̄ isti appetit⁹ vo/ luntati. qd̄ etiā p̄z ex expimēto qz videm⁹ q̄ hō si apprehendat̄ aliqd̄ concupiscibile nō tū statim p̄sequit̄ illud sed alpicit̄ motū voluntatis rōna lis. Rō illius est quia vt p̄rius dictū est volun tas est superior̄ pōna iter pōnas aīe. sed semp̄ su/ perior̄ pōna mouet̄ inferiorē. q̄ etiā volūtas na turalr̄ mouet̄ inferiores pōnas.

Arguit̄ Augustinus vocat̄ sensualitatē sp̄c tem quia nō obedit ratiōi. ergo sequit̄ q̄ appe titus inferior̄ nō obediat rōni. Ddm q̄ ap/ petitus sensitiuus accipit̄ dupli. Vno fm̄ q̄ fert̄ in obiectū absolute p̄ter rōnē. et sic vocat̄ serpens qz sic mouet̄ p̄tra dñū ratiōis/ superi oris et inferioris Alio accipit̄ appetit⁹ inferior fm̄ q̄ in appetitū redūdat̄ intellectus. z sic ap/ petitus vocat̄ rōnalis. potest em̄ pōna superior̄ dirigere inferiorē ad suū actum.

Arguit̄ Qd̄ repugnat̄ alicui nō obedit ei. scz sensualitas repugnat̄ ratiōi. ergo nō obedit ei Minor p̄z in incōtinentibus Ddm q̄ sicut in ciuilibus est duplex principatus scz despoti cus in quo principatu inferior̄ nō hz p̄tātē re/ sistendi superiori sicut dñs principatur suo f̄no Alius est principatus politicus siue regalis et in illo principatu subditi hnt̄ p̄p̄riā volūta tem resistēdi dominio suor̄ superior̄. sicut rex do minat̄ ciuib⁹. Ddm est ergo q̄ sicut in homine repit̄ duplex principatus. quia aīa dñatur cor porī principatu despotico. et iō p̄t aīa vti corpe z corp⁹ aīe resistere nō potest Sed volūtas nō

Appetitio sensum moueat voluntatem

Homo sit liber arbitrii

Liber

Tercius

Dicitur appetitui inferiori tali principatu scilicet partu politico et ideo appetit inferior potest resistere appetitui superiori. Un patz q ista ppo appetitus inferior obedit roni est accipienda fm q obedit dicit appetitine sic q sit sensus appetitus obedit .i. apus nat e obedire qmuis etia nat sit repugnare roni

Arguit Pona sensitua cognitua no obedit roni ergo nec appetitua. Ans pz qa no videm qn volum? pna pz qa appetit? seqtur cogniti one. Ddm q duplices sunt sensus scz exterior et tales no obediunt roni qa tales no mouentur nisi pntib? sensibilibus. cu ergo p impium voluntatis no sit obiectu pns. ergo no pt videre visus qn volum?. Sed sensus interiores mouent fm impin voluntat? qz illi sensus pponit fantasmata sic dirigunt a libtate voluntatis

Querit Utr appetit? sensitiu? moueat voluntate Ddm q quz pt appetit? sensitiu? mouere voluntate Lul? ro est qz obiectu voluntatis e bonu sed fm appetitu sensitiuu qnz indicam? aliqd esse bonu. ergo appetit? sensitiu? pt mouere voluntate. Maior est manifesta et minor pz qa qd alicui videat aliqd esse bonu hoc ptigit ex dispone illius qd pponit tale bonu sic gust? infect? iudicat hoc esse dulce qd uenit. sibi fz sua infectione. cu ergo ex passione appetit? sensitui qnz ho imutez ad dispone aliquam. seqf q fm illa dispone appareat aliqd bonu quod extra illa dispone no esset bonu. et sic pz q appetitus sensitiu? mouet voluntate ex pre obiecti

Ar. Appetit? supior est moues et moues est pstatius moro et dignius eo. g appetitus sensituius q est appetitus inferior no pt mouere appetitu supiore. Ddm q no est inconueniens q aliqd sit dignius altero simplr. et tn alteru pot esse dignius illo fm qd Per h? ergo est ddm q appetitus sensituius accipit duplr. Uno fm se et sic mouet a voluntate. et sic sp appetitus intel lectuius est dignior. Alio appetitus sensitiu? accipit fm q subiacet passioni. et sic appetitus sensituius dnatur appetitui intellectiuo. quia mouet appetitu intellectiuu ad psequendu passi one q dnatur in appetitu sensitiuo.

Arguit Virtus picular? no agit in causam vlem. ergo appetitus sensituius no agit in voluntate que est circa bonu vlem. et appetitus sensituius est circa bonu pculare Ddm q virtus picularis no agit in vrtute vlem nisi etia talis virtus vlis applicet ad aliqd pculare agibile Exemplgra extra ppositu. Virtus celi q est vlis pt impediri p aliqd pculare agens circa pductione alicuius plante et tn virtus celi est

vlis no g vlr est veru q stus picularis no impedit virtute vlem. et ergo pt appetitus sensituius disponi p aliquam passione vt in hoc particulari agibili trahat ratione a sua rectitudine

Scientificum autē

Quia Ar. supra dixit q in homine mouet ro deliberatiua. id Ar. h? dic que sit illa ro moues Et prio vult q illa no est ro speculatiua qz illa no mouet sed manet. i. qescit. Illa em ro no considerat aliqd agibile et io vocat ea scientificam qa p illa absolute aliqd scimus Ratio g q mouet est practica q item est duplex scz vlis q consistat vlia principia agibiliu. et picularis q applicat tale vlem ad aliqd pculare agibile Exemplgra Ro vlis dicit q pntes sunt honoradi. sed ro picularis dicit q ille pater sit honorad? mouet ergo vtraqz ratio practica. sed differet qz ro vlis practica mouet sicut ca prima. et ro practica picularis mouet sicut puma ca. optz em si motus debeat seq q vniuersalia applicentur ad picularia agibilia. Et ex isto pt faciliter sumi ro qre ro practica picularis corrupit qa in ista piculari applicatione contingit pcularem ronem corrumpi ppter delectationem vel ppter aliam passione quam delectatione vel passionem in electione sequitur ratio practica picularis.

Queritur Utrum homo sit liberi arbitrij. Dicendum q sic. quia nisi sic tunc frustra essent consilia. exhortationes precepta. premia et pene quod est falsum. Cuius ratio est quia de his que fiunt necessario non est consilium vt dicitur tertio ethicorum. sed de his que possunt sic esse vel non esse. fiunt ergo consilia vt vnum eligatur per liberum arbitrium et non alterum. Similiter fiunt exhortationes vt eligatur ali quod bonum et eius oppositum non eligatur. Similiter precepta sunt de his que homo potest facere vel non facere Premiū autem datur bonis et pena malis. Circa quod sciendum q quedam res agunt sine iudicio et sine cognitione. sicut lapis tendit ad locum deorsum. et alique agunt iudicio et cognitione sed non libero quia agunt naturali instinctu sicut bruta. et homo agit iudicio etiam libero. agit enim iudicio quia per vim cognituiam homo iudicat quid sit agendum et quid dimittendu. Et istud iudicium no est ex naturali instinctu sed ex collatione ipi? rationis in particulari operabili. Cuius ratio est quia appetitus noster sequitur rationem. sed ratio nostra in particularibus agilibus est circa contingentia circa illa autē

374

M b q q
H ad q agat
du q p
rogantur
q vno ad
oguntur

ratio habet viam ad opposita. p̄t enī rō psua-
dere in aliquo particulari agibili duo contraria
sicut patz in rhetoricis psuasombus. etiam in
dyalecticis syllogisimis Unde patet q̄ origo li-
bertatis ē ex rōe persuadente aliquid agenduz
vel non agendum.

*Ar. Aresto. dicit. ij. ethicoz. Qualis vnus
quisq; ē talis finis debet ei. Ex quo sic arguitur
aliq̄s ē aliqualis ex habitu et natura. ḡ homo
nō ex libero arbitrio opaf. sed ex habitu vel na-
tura ordinat ad finē. Ddm q̄ in hoīe ē du-
plex q̄litas. scz naturalis et acquisita vel super-
ueniens. Naturalis q̄litas p̄t accipi vel circa i-
tellectū. vel circa corpus et virtutes corpi anne-
xas. ex naturali aut q̄litate intellect⁹ hō appe-
tit vltimū finē. et ideo nō vult libere vltimū fi-
nē sed necessario. Et ideo p̄ cōpationē ad vlti-
mū finē nō habet voluntas libertatē. qz hoc est
summū bonū ad qd̄ naturalit̄ oīa inclinatur
Ex pte aut̄ corpoz hō p̄t habere qualitates in-
clinantes ipm ad aliqd̄. sed illis inclinationi-
bus p̄t resistere p̄ voluntatē. et p̄ qualitates su-
peruenientes acquisitas aut infusas. etiā incli-
natur homo ad aliqd̄ opus sed nō necessario. et
ideo adhuc p̄t nō agere opa illi⁹ habitus. et hō
p̄pter triplicem cām. Prima qz p̄t puenire ac-
quisitionem habitus. Secda qz p̄t non vti ra-
li habitu. Tercia qz p̄t p̄ cōtrarios motus id ē
actus tales habit⁹ corripe. Ddm ē ergo ad ar-
gumentū. q̄ quis habit⁹ inclinatur ad aliqd̄ o-
pus nō tñ necessitat ad tale opus. qz p̄t aliq̄s
hñs habitū nō opare p̄ talē habitū.*

*Querit. Utz liberū arbitriū sit sp̄ialis po-
tētia aīe. Ddm q̄ nō qz ē ipamet voluntas.
qd̄ sic p̄bat. qz optet poñas appetitiuas ēē p̄-
porcionatas apprehēsiuis. qz appetitiue mo-
uent ab apprehēsiuis. sed in intellectu ē quedā
vis itellectiua q̄ vnū ex alio eligim⁹. ergo pro-
porcionabilis sic erit in appetitiua. Est igitur
vna vis in appetitiua q̄ simpliciter finē appeti-
m⁹ et vocat voluntas. Alia ē vis electiua siue li-
beri arbitrii fm̄ quā vnū eligit an̄ aliud. sic ḡ
intellect⁹ et rō sūt vna poña ita voluntas et libe-
rū arbitriū. et iō fm̄ aliq̄s liberū arbitriū dicit
vis electiua qz p̄ illā vni vnū peligit alteri*

*Ar. Naturale et deliberatiū nō p̄nt esse v-
na poña scz ē aliq̄ voluntas naturalis q̄ vocatur
thelesis. et aliq̄ ē voluntas deliberatiua q̄ vocat
vulesis. ergo sunt distincte poñe. Dd̄z q̄ vo-
luntas naturalis q̄ vocat thelesis. et voluntas de-
liberatiua que vocat vulesis nō d̄nt vt diuer-
se poñe. sed d̄nt fm̄ actū p̄fectū et imp̄fectum
qz thelesis dicit voluntatē imp̄fectā q̄ nō est cō-*

iuncta p̄fecte deliberationi et cōplete. nec est ac-
cepta fm̄ oēs circūstantias siue cōditōnes. sed
vulesis ē voluntas accepta cū p̄fecta deliberatōe
et fm̄ hoc cōtingit q̄ aliq̄s vult opposita scz di-
uerfas voluntates. qn̄q; enī ante p̄fectā delibera-
tionē vult aliquā rē quā tñ nullo mō vult post
deliberatōem p̄fectā. Ut martyres voluntate na-
turali volebāt nō mori. sed voluntate delibera-
tiua et p̄fecta volebāt mori ne abnegarēt fidem.

*Ar. Poñe distinguunt penes act⁹. scz ē alius
actus voluntatis et liberi arbitrii. ḡ sunt diuer-
se potentie. Maior est nota. et minor pz. qz vo-
luntas ē act⁹ poñe volitue scz q̄ absolute inclinā
ad finē. scz electō p̄t diuisitatē eligibiliū ē act⁹
liberi arbitrii. Ddm q̄ sunt duplices actus.
Quidā sunt qui se accidentalit̄ hñt ad aliquā
poñam. et tales nō diuersificant poñam. Alij
sunt actus q̄ essentialiter se hñt ad potēcias. et
illi diuersificāt poñas. sicut in sensibus sūt au-
dire et videre. tales enī actus diuersificāt potē-
cias. Per hoc ḡ ē ddm q̄ electio et voluntas se
hñt p̄ accūs ad liberū arbitriū. qz voluntas est
act⁹ poñe volitue fm̄ q̄ absolute inclinā i fi-
nē. scz electio ē act⁹ voluntatis fm̄ q̄ vnū peligit
alteri p̄pter aliqd̄ bonū p̄ns. Et sile ē de intel-
ligere et rōinari quo ad poñam intellectiuam*

*Ar. Est duplex intellect⁹ scz agens et possibi-
lis. ḡ etiā erit duplex voluntas p̄na tenet a sili-
Ddm ē dupliciter. Primo q̄ voluntas nō mo-
uet a duplici intellectu. scz solum ab intellectu
possibili. Et iō sicut i intellectu possibili ē vis
intellectiua et rōinatiua. ita in voluntate ē vis
volitiua et electiua. Secdo ē ddm q̄ itellect⁹ cō-
paf ad voluntatē vt mouēs. et ideo nō oportet
distinguere duplicē voluntatē. qz nulla est vo-
luntas agens cū oīs voluntas sit mota.*

Vegetabilē quidē

*Postq; Aresto. i p̄cedētib⁹ determinauit d̄ fir-
gulis p̄tib⁹ anime scz de aīa vegetatiua. sen-
sitiua. intellectiua. et motiua fm̄ locū. hic p̄nt
vult oñdere q̄no se hñt iste ptes ad viuētia. et
primo q̄no se habeat aīa vegetatiua ad viuētia.
scdo q̄no aīa sensitiua. Vult ergo q̄ anima
vegetatiua est in omnibus viuētibus. Et hoc
sic p̄bat. qz omne viuēs vel habet tps augmē-
ti sicut in principio post generatōem. Aut ha-
bet tps decrementi. sicut qn̄ viuēs rēdit ad cor-
ruptōes. Vel hz tps stat⁹ sicut qn̄ nec augetur
nec decrescit. sed in oibus istis statibus neces-
se est viuens vti alimento. sed vti alimento spe-
ctat ad aīam vegetatiuā. ergo necesse est omne
viuens habere animā vegetatiuā.*

*Ar. Determinat p̄
quō ipse ad ab
ha*

Querit Quotuplex est tempus in reb⁹ ge-
neratis. D⁹m q⁹ triplex. Aliquod est temp⁹
in quo ppter calozē naturalem plus aggenera-
tur de alimento substantie alic⁹ q⁹ depditū fuit
et hoc est tempus augmenti. Aliud est temp⁹
in quo plus remouet de substantia alic⁹ q⁹ ag-
generet et hoc ppter defectū calozis naturalis.
et hoc est tempus decrementi. Aliud est temp⁹
in quo equaliter aggenerat sicut depditū fuit
et hoc dicit tempus status. Dicūt tamen aliq⁹
q⁹ non sit tempus stat⁹ nisi quō ad nos. q⁹a vel
homo semper crescit et augmentetur vel decre-
scit. et hoc capiēdo augmentum et decremen-
tum improprie s⁹m q⁹ aliquid dicit augeri q⁹
est factū maius q⁹ immediate ante hoc fuit. et hoc
dicitur decrefcere q⁹ est factum minus q⁹ im-
mediate ante hoc fuit.

Sensuum autēz ne

Hic oñdit quō se habeat sensus ad viuētia:
et dicit q⁹ non est necesse omnib⁹ viuētib⁹ in
esse sensum. et hoc sic pbat. quia primus tact⁹
scz sensus consistit in quodā temperamento q⁹li-
tatum primariū. qz sicut prius dictū est. nihil
aliud est sensus tactus q⁹ medietas calidi. fri-
gidi. humidī. et sicci. sed sunt multa viuētia
que habent corpus simplex. sicut sunt plante.
ergo illis non inest aliquis sensus.

Arguit Plante habent corpus mixtum. q⁹
non habent corpus simplex. D⁹m q⁹ dupli-
citer d⁹ aliq⁹ corpus simplex. Uno mō qz nō
est compositum ex quattuor elementis. et sic ce-
lum et quattuor elementa sunt corpora simpli-
cia. et illo modo verū est q⁹ plante non sunt cor-
pora simplicia. Alio modo dicit aliq⁹ corp⁹
simplex in virtute et in potentia. et sic illud dicit
tur corpus simplex q⁹ non potest fundare sen-
sum tactus. et sic plante habent corpora sim-
plicia. qz non habent in se illā medietatē qua-
litatū primariū in qua fundatur sensus tactus
Ubi notandū est q⁹ aliqui exponebant corpus
simplex ad significandū corpa que sunt soluz
elementaria vt scz sit sensus q⁹ aliqua sunt vi-
uentia scz calozemones et cacozemones q⁹ ha-
bent corpa simplicia scz aerea tantū. Et q⁹uis
illo modo posset intelligi textus nō tamen vi-
detur esse ad ppositū sicut prima expositio.

Animal autēz neces.

Consequenter oñdit Aresto. quō se hz sensus
ad viuētia. Et vult q⁹ q⁹uis sensus non inest
oib⁹ viuētib⁹ sicut dictū est. necesse est ta-
mē sensuz eē i quolibet aiali. et hoc pbat sup/

ponendo duas autoritates. Prima est q⁹ natu-
ra nihil facit frustra. Secda q⁹ omnia que fiūt
a natura subsistūt ppi finē vel accidūt his que
fiunt ppter finē. ex quib⁹ sumit talis rō. Si al-
nō haberet sensuz tūc nō posset distinguere in-
ter nutrimentū cōueniēs et discōueniēs. qz per
nutrimentū discōueniēs corūpfit. et iō sic gene-
ratio talis aial esset frustra. qz frustra generat
q⁹ statim corūpfit q⁹ ē cōtra primā autorita-
tē. Et hūt pgressiua aialia organa q⁹ nō habe-
rent aliq⁹ finē nisi aial haberet sensuz q⁹ est
ptra scdaz autoritatē. Et qz possz aliq⁹ dicere
q⁹ al⁹ hēret intellectū et p intellectū fugeret discōue-
niētia et psequeret cōueniētia et sic nō eēt neces-
se habere sensuz Aresto. soluendo dicit q⁹ hoc
est impossibile q⁹ aial intellectiua sit sine sensu i
aliquo corpe. et hoc ideo qz talis vniō ad cor-
pus tale nec esset ppter bonū aie nec ppter bo-
nū ipius corpis. Nō propter bonū aie. qz aial
in tali corpe exis nō intelligit qz nō p⁹ recipe
ex sensibus cognitionē sicut facit p corp⁹ sensi-
tiuū. Nec esset ppter bonū corpis. quia aial cō-
seruat corpus in esse et non econtra. cū ergo ta-
lis aial nō esset in corpe subiectiue nō posset cō-
seruare corpus in esse. Ex quo textu p⁹ capi q⁹ a-
nima nobilis non vnit celo p informationem
sed solum per assistentiam.

Atuero si sensum.

Quia Aresto. supra dixit q⁹ necesse ē oē aial
habere sensum. hic pnter oñdit quē sensuz ne-
cesse sit omne aial habere. Et vult q⁹ necesse est
habere oē aial sensuz tactus. Et rō stat in hoc.
Omne aial aut hz corpus simplex aut mixtū
nō aut p⁹ habere corp⁹ simplex. qz in tali cor-
pore nullus sensus subiectari p⁹. sed prius pba-
tum ē q⁹ necesse ē oē aial habere aliq⁹ sensum
et si ē corp⁹ mixtū tūc fundat sensum tact⁹. q⁹a
tactus cōsistit in quadā medietate pportioni s
q⁹litatū primariū. scilicet calidi. frigidi. humidī et sicci.

Propter quod qui

Hic elicit correlarie q⁹ etiā pter tactū necesse est
oē al⁹ hēre gustū. et hoc sic pbat. qz gust⁹ ē q⁹dā ta-
ct⁹. si q⁹ necesse ē al⁹ hēre tactū. q⁹ etiā et gustū. Tres
gust⁹ ē senti⁹ alimētū. scz sine alimēto al⁹ nō p⁹ p⁹
stere. q⁹ ec nec sine gustu. alij at sensus nō faciūt
ad alimētū scz apphēdūt delectatōez circa alimē-
tū. et hoc ē verū d sensu olfact⁹. et hoc pbat in-
ductiue. qz color et son⁹ nihil faciūt ad alimē-
tū sed odor ē delectatio circa alimētū sicut pro-
bat Aresto. in libro de sensu et sensato.

Arguitur Prius dictū est in scdo hui⁹ q⁹ so

*Quotuplex est tempus
in quo plus remouet de substantia alic⁹ q⁹ ag-
generet et hoc ppter defectū calozis naturalis.*

Quo se habeat sensus ad viuētia

De aliq⁹ corp⁹ simplex in virtute et in potentia.

Consequenter oñdit Aresto. quō se hz sensus ad viuētia.

*Prima aut
secunda*

Quia Aresto. supra dixit q⁹ necesse ē oē aial habere sensum.

Propter quod qui

lus tactus necessari? sit aiali. ergo male dicit hic q? gustus et tactus sunt necessarij oi aiali.

Ddm q? gust? capit? duplr. Uno? fm q? e di- scretiuus alimenti fm q? in alimento sunt qua- litates tangibiles scz calidū. frigidū. humidū et siccū. et sic gustus est vna potentia cum tactu qz tact? eris circa alimentū vocat gustus. z ta- ctus eris circa alia tangibilia vocat tact?. Alio modo accipit gustus fm q? est discretiuus alimenti inqzntū alimētū ē saporosus et sic gu- stus est specialis potentia. qz hz speciale obie- ctum scz saporē. Et isto modo gustus nō est in quolibet aiali. qz conchilia et aialia imperfe- cta nō habent talem gustū. saluant enī talia a- nimalia in aqua salsa. qz illa est calidior qz aq. dulcis. et in aqua dulci talia aialia corrūperēt

talis medietas cōmixtionis sed ptes sunt ter- restres in illis nō erit sensus tactus neqz alius sensus. Et ideo ossa capilli et vngues non sen- tiunt. quia habundant in terrestreitate.

Ar. In libro de sensu et sensato dicit q? organū tact? sit de natura terre. g? male dicit hic q? ipitib? aialiū in quib? ē abundātia terrestreitatis nō sit sensus tact?. Ddm q? tactū esse de natura terre p? duplici? intelligi. Uno? p cōpatōnem ad alios sensus. z sic ē ver. qz ē magis terrestri- quā alij sensus. Alio? p? siderat fm le z a domi- nio. z sic ē falsus. qz in oi sensū absolute accepto dicit aer vel aq. Et rō dicta fuit. qz sensus dicit esse receptiuus spēs sensibilū. sed terra nō est bene receptiua qā est nimis grossa.

Textus de sensu et sensato

Manifestum ergo

Ex pdictis Aresto. ondit habitudine sensuum ad aialia. z pmo sensus tact?. scdo alioz sensuum Quo ad primū dicit q? ex pdictis manifestū ē q? p puationē tactus necesse ē aialia mori z nō pmanere. z hoc ideo qz ille sensus ē necessarius aiali quo ad esse. nō aut sic ē de alijs sensibus. qz etiā corruptis alijs sensibus adhuc aialia pnt manere in esse sicut sunt multi ceci z surdi Ex quo ulterius cōcludit q? excellētia alioz sen- suū nō corrūpit aial licet bene sensus vt excel- lēs color bñ corrūpit visus s; nō corrūpit aial sed excellētia tāgibilia etiā corrūpit aial z nō solū sensum vt excellens calor vel frigus.

Textus de sensu et sensato

Ar. Apoplectici carēt sēsu tactus. z tñ viuūt in illa pre vbi humores sunt corrupti. g? male dicit ē q? p puationē tactus ipm aial corrū- patur. Ddm q? in illa pre que patit apo- plectiam non est sensus tactus fm actū scdm. ē tamen ibi adhuc sensus tactus fm actum pri- mū. quia ibi adhuc est anima. impeditur tamē influxus qui est a capite ad cetera membra. et ideo illa membra sunt quasi mortua donec re- ceat ille influxus qui fuit per humores impedi- tus. et tūc ibi iterū est actus scdm tactus.

Ar. Uidet q? etiā sensibilia alioz sensuum corrumpant totū aial. qz sonus qnqz corrup- pit aial vt ptz in tonitruo. Ddm q? in toni- truo sunt tria cōsideranda. Primo sonus qui potest qnqz corrumpere auditum si sit sonus vehemens. Secundo in tonitruo est aer vio- lenter motus et talis aer potest hominem pre- cipitare ad terram. et si iste homo interficiatur est ex precipitatiōe. Tercio in tonitruo emittū- tur ex nube quidam venenosi vapores qui sxt- gunt ad aerem. et ideo si homo attrahat tales vapores tūc homo inficitur ex veneno attracto

Textus de sensu et sensato

Illū autēz propter

Ex q? Aresto. dicit q? duo sunt sensus necessarij oib? aialib? inquit iā pnter in qb? aialibus alij sensus sunt necessarij z vult q? alij senti? nō sunt necessarij. oibus aialib? sed illis quibus cōuenit querere alimētū in distātia sicut sunt aialia pgressiua. qz necesse ē talia aialia habere sensus quib? cognoscat aliqd distans. s; tactu et gustu non cognoscat aliqd distans. sed alijs trib? sensib?. z hoc pbat qz alijs trib? sensibus primo mouet mediū et medio moto mouetur sensus. Et ponit duo similia. vnu est in motu locali. scdm in motu alteratōnis. In motu enī locali qnqz contingit q? vno motu mouet alte- rum. z istud altez mouet tertū. sicut cōtingit in motu pectorz in quib? ptes aeris successi- ue mouent. sic etiā fit i motu mediū in istis tri- bus sensib? qd mediū pri? mouet anqz poīa. Scdm sile ē de alteratōne. qz qnqz aliqd alte- rat vnā rem que alterata alterat aliā. sic etiam contingit in sensib? z in medio. Et ponit exem- plū de sigillo et cera. Est tñ ista dīna i tertū. qz sigillū nō imprimi figurā cere vsqz ad pfun- dum. sed tñ vsqz ad supficiē. sed visibile imprū- mit suā figurā vsqz ad finē. i. vsqz ad pfundūz.

Quod at impossibi

Dic Aresto. pbat qd prius supponebat sine cōclūdebat scz q? corp? simplex nō pnt esse corp? aialis et hoc pbat sic Necesse ē oē al? hēre sensū. et p?cipue sensus tactus. qz p sensum differt aial. a nō aiali qz sensibile ē dīna aialis. s; in corpe- simplici nō pnt esse tact?. qz necesse ē tactū cōsi- stere in quadā medietate qlitatū primaz que medietas ē solū i mixtione illaz qlitatū. in si- gnū enī si sint aliq? ptes in aiali in quib? nō ē

Textus de sensu et sensato

Textus de sensu et sensato

Textus de sensu et sensato

Textus de sensu et sensato

Tabula

et sic iste vapor potest interficere hoies et non sonus. et quia p pluuia ista materia impeditur et debilitatur vel extinguitur. ideo cõter dicit quod tonitruum non est periculosum tempore pluuie.

Alios autem sensus

Hic ostendit Aristoteles qualiter alij sensus se habeant ad alia animalia. Et vult q alios sensus habet aial non ppter necessitatem sui esse. sicut habet gustum et tactum. sed ppter bene esse id est vt animal melius et conuenienti⁹ viuat sicut animal habet visum vt videat aliquid pcul p aliqd mediũ qd e dyaphanũ et habet gustum vt sentiat delectationem in alimento capiẽdo gustum pprie. et habent aialia auditum vt eis aliquid significetur. quia per auditum audiunt sermones alioꝝ. et sic habet linguam vt sonando significet suas affectõnes alteri. Hoc tamen differenter in homine et alijs animalibus contingit. quia alia animalia faciunt voces illiteratas. vt in capitulo de voce dictum est in secundo hui⁹ in quo excedit homo alia animalia et naturalia ppter perfectionem nature sibi a deo collate qui super omnia est benedictus in seculoz secula Amen.

Notata diligenter visa et pũgili cura auſcultata circa tres libros de Anima Aristotelis Lamberti de monte artiũ magistri ac sacre theologie professoris iuxta doctrinam insignis et sancti doctoris Thome de Aquino ordinis fratrum p̄dicatoꝝ explicantur feliciter.

Incipiunt tituli q̄

stionũ trũ libꝝ de aia s̄m numerũ folioꝝ at signati. Et in primo folio habet figura que p̄ncipalem materiam totius libri in se comprehendit.

Questiones phemiales

- Utrũ de anima sit scia. folio. ii.
 - Utrũ scia de anima sit vna. iii.
 - Utrũ scia de aia sit physica. iij.
 - Qui p̄t phie subordinet ista scia. iij.
 - Quẽ ordinẽ habeat liber de ania inter libros physicales. iij.
 - Quid sit subiectum libꝝ de anima. iij.
 - Utrũ ois scia speculativa sit bona et honorabilis. iij.
 - Quotplex sit bonum. iij.
 - Utrum omnis noticia sit de numero bonoꝝ honorabilium. v.
 - Utrũ in artibus possint inueniri due istẽ conditiones dignitatis. v.
 - Quis istoz moꝝ certitudis sit dignior alio. v.
 - Quare Arist. vocat sciaz d̄ aia historiam. v.
 - Utrũ historia de aia sit in p̄mis ponenda. v.
 - Quo se hũt ad dignitatẽ et certitudinẽ methaphisica. mathematica et physica. vi.
 - Utrũ scia libri de aia valeat ad oẽm sciaz. vi.
 - Quare Arist. ponit i phemio trũ duos modos inuestigandi qd quid est. viij.
 - In quo genere sit anima. viij.
 - Utrũ act⁹ et poña multũ differant. viij.
 - Utrũ ois aia sit eiusdẽ sp̄ci cũ q̄libz aia. ix.
 - Quare Arist. mouet dubitationem circa vnitatem diffinitionis anime. ix.
 - Utrũ sit danda vna cõis diffinitio aie. ix.
 - Ex quot motibus fuit Plato motus ad ponendum ydeas separatas. ix.
 - Quo possum⁹ venire in cognitionẽ istoz vniuersaliũ. s. i noticia vltis i re añ rẽ et post rẽ. x.
 - Utrũ ista tria vltia distinguat realitẽ et moralitẽ. xi.
 - Utrũ vniuersale sit generabile. xi.
 - Utrũ rõ aialis s̄m vnũq̄q; animal sit altera et altera. xi.
 - Utrũ accidentia magnã partem conferant ad cognoscendum qd quid est. xi.
 - Utrũ accõs necario diffiniat p suũ subiectũ. xij.
 - Utrũ diffinitões dyalctice sint caste et vãc. xij.
 - Utrũ aia sit sepabilis a corpe. xij.
 - In quo p̄dicamento sit ira. xij.
- S**eq̄tur prim⁹ de aia s̄m cões phos. Et habetur q̄tã ad principalia puncta in duob⁹ folijs scz in. xiiij. et in. xv. vbi specialiter notantur nouẽ autoritates. Reliq̄ sũt d̄ errorib⁹ atiq̄

De q². 2° de aia q² sic incipit

Quae idem a poibz eduta de aia xv
 Sub quo membro sbe gineat aia xvi
 Quae in pn^o sdi ponut diuisioes ex p
 te corpis: cu in aia no sit corp^o code
 Wt² diffitio aie sit bu assigta sz aia est
 acty p^omg r^o xvii
 Wt² diffitio q² est in vna aia r^oli s^oz
 mltoz q² d^o p^o f^ois: sit realis xix
 Wt² ex corp^o et aia fiat vnu q² quo: et
 quare posuit ar^o ista dubitatioes code
 Wt² aia vniat² corpori q² abs media dis
 poe code
 Wt² aia vniat² corp^o mediate spu code
 Wt² in diffoe aie phia² debeat ogamin²
 p^o p^ode: l^o c^oma xx
 Wt² in diffoe aie debeat addi vna
 habentis in po code
 Quare sepata s^oz sbali aliq² rei/res no
 manet nisi equore code
 Quae no ponit² in diffoe aie aia e acty
 corporis h^one vna in actu code
 Qu² 2° diff² r^ognomism² d^o r^o p^o xxii
 Wt² ps desisa ab aia² sit aia² xxiii
 Wt² aia sit in toto tota et i q²libz eig pte
 tota code
 Wt² aia vegetatia sensitia et intellectia
 snt vna aia vl plures aie xxiiii
 Wt² in gnatoe hois snt mlte forme
 sbales sibi vnae sntedetes xxv
 Wt² aia r^ol debeat ee in corp^o corruptibi
 li sicut in ma p^o code
 Que sit 2° diffinitio aie xxvi
 Quo ista 2° diffinitio demat p^o code
 Que istaz diffon² sit mal² et q² foit. code
 Et sit aie. et q² g^o v^o et q² g^o p^o xxvii
 Quae vocat² g^ona p^oz code
 Que sit r^o ordis illoz g^oz p^oz code
 Wt² plures snt poe in aia code
 Et snt poe aie r^ol corp^o g^oate xxviii
 Wt² poe aie distiguat² ab aia code
 Wt² poe aie snt in aia vt in s^o code
 Wt² poe aie fluat ab ipa aia xxviiii
 Wt² aduente aia r^oli aia sensitua
 corrupatur code sine sensio. code
 Quare i q²bd² aia² repit vegetatiu²

Quae tacty iudic² in oi aia²: et n^o aln sen
 sus xxix in textu code
 Quae intellectiu² vocat² vltimu² et minu²
 Wt² poe aie distiguat² p^o acty et oba code
 Wt² poe sensitie in diuisis aialibz diuisay
 spex snt vniq² sp^o l^o no. xx. sibi sile code
 Wt² n^oalissimu² op^o i viuentez sit g^onae
 Et sit ordo actiu² aie vegetatie xxxi
 Wt² ho posset dia s^oms om² rez xxxii
 Wt² aia sit in i^o p^olia g^one a² corp^o code
 W. i orbz code mo sumat² sursu et deor. cod.
 W. calor q² e in nutritioe sit eiq²de sp^o ad
 calore ignis xxxiii.
 Wt² oia a fine appella² iustu sit. xxxiiii.
 W. in tres snt poe aie vegetatie code
 W. ad oes nutritioes seq² augmetatio. xxxv.
 Et sit in nutritioe et q² sit nutritio code
 Que ordine habeat poe aie vegetatie. code
 Wt² iste poe vegetatie in diuisis aia² sit
 vniq² sp^o vl diuisay code
 Wt² sensy sit v^og passia xxxvi
 Wt² ebrietat² i pediat s^oaz xxxvii
 Wt² s^ona ar^oat² p^o motu a² p^o altitoez. code
 Wt² vha snt in aia. xxxviii. s^oz. code
 Quae ar^o p^og detiamit de sensibilibz q² sen
 Quae visy et tacty papunt ista duo sen
 sibia sz magnitudiez et figa² et no aln sen
 Que sit r^o q² tplex e sensibile. xxxix. code
 Wt² in poe²mg aie sit ordo. code. la. xl.
 Wt² vna poe aie oia² ex aia mediate ali
 Et sit obm visy code
 Wt² lunc req²rat ad videdu p^o colores:
 aut p^o mediu code
 In quo pduameto sit dyaphaneitas. xli.
 Wt² ista dyaphaneitas in diuisis corp^oibz
 sit vniq² sp^o code
 Wt² lunc et color drant spe code
 Wt² lunc sit corp^o xlii
 Wt² lunc eq²lit rep²rat in orbz. xliiii.
 Quae color p^og mouet mediu q² s^otu visy. code.
 Wt² color sit eiq²de sp^o h^o e in obiecto
 medio et organo. code. l^ocoz. xlv.
 Wt² sensibile posiu sup sensu faciat sensa
 Quae ar^o in 2° de aia detiat de gnatoe som
 et no de gnatoe obbz alioz sensu. code
 Quae no dirig² audio aere cu sit in aere
 sit sonz s^obiectie. xlvii.

Vtrū sonū puerat ad auditū p motū lo
 W. sonū sit for nāl code lxv code
 W. sonū et sonū sit sonū code
 W. echo sit idē sonū cū sono pncipali. lxvii
 W. echo fiat in aē realit. ut icētiolū. code
 W. sit idē sonū q̄ p̄cipit i aūibz diuisoz code
 Que sit rō q̄ ista cā s̄z q̄t mutas melodia
 et discreto regūt ad vocē lxviii
 Et modis d̄ant sonū et vox code
 Que solū aīalia hūta calidū s̄z gūez faciūt
 W. diff. vocū sit bñ assigna. lxix sonū vocū. code
 Que sit cā q̄ hō h̄z p̄cipiū olfactū code
 Et sit cā q̄ hō h̄z maig cēbz alns aīaly. code
 Que hō h̄z calidū s̄z cōr d̄t cēta aīalia .i.
 Que hoīes iudicat potig īgeniosi penes tur
 tū q̄ penes alios sensū code
 Que magt sumūt d̄nē odoz penes d̄iaz sa
 poz q̄ penes q̄litates tāgibiles. nē ille s̄nt
 nob notissie code
 W. odores s̄nt i aē realit l'icētiolū l
 W. tactū sit vng sensū plures liii
 W. aer sit hūidior aq̄. liiii media code
 b. W. int. duo corpora se tāgetha nāc sit cē
 Que sēsū p̄nt distigu p organa lii
 Vtrū sit quāz sēsū ex hoīs liiii
 W. visū videat se vidē liiii
 W. nāc sit pone aliq̄ sēsū icētiolū. vtrū
 sit in vng sensū icētiolū code
 Vtrū p̄t h̄z ex ay. q̄ s̄nt. q̄. sēsū icētiolū. lii
 Qd sit obm sēsū cōbz code
 Et sit actū istoz sensū code
 Et sit actū vtrū cogitacō code
 Qd sit spēs. et qd icētiolū code
 Vbi sit organa istoz sēsū icētiolū code
 Vtrū phātasia sit ma pō ab aliis distuta
 W. sēsū icētiolū sit p̄cipiū ex hoīb. code li
 W. ar. ānqz q̄ p̄bat it. cē sēsū vāz. code
 W. volūtas augeat i hoībz. lii
 Qd dicit p̄ vroz et deoz. sel code
 W. corpa cēta agat i vroz n̄z. vtrū. code
 Que ar. solū e nuat tā p̄n. gnoscedi. lii
 Quac n̄ ē aliq̄ hūz i volūtatē icētiolū ad bo
 nū sic ē hūz i vroz ad vroz. lii
 W. ex tūm elū possi q̄ sit aliq̄ sensū altroz
 sēsū cōbz. liiii. liiii somnū code
 W. vtrū possi velai p̄ i firmūtatē / passione
 W. diffino fatasie sit bñ assigna code
 a. Quac sensū sit vtrū in organo li

Seqt̄ tercius de aīa .lxiiii.
 Et sit rō ordīs q̄ pōe itellectie p̄cedūt p̄z
 scdm locū motiua code
 De q̄ det̄iat̄ in isto t̄no libro code
 Que ar. d̄t i p̄n. 2° de p̄te aīe code
 Que ar. mouz q̄oz de sep̄atōe it̄z. et
 nō solut cā. et quō debz solū lxv
 W. vtrū sit sep̄abil ab aliis p̄nibz magne. code
 W. pō Anax. aliq̄lit̄ possi cē vā code
 Que erroie excludit ar. cū d̄t aīaz cē
 W. spēs it̄z. s̄z maneat lōm spēs lxvi
 i it̄z. l' vtrū sit icētiolū corrupatū code
 W. aīa debeat p̄cipiū distuta a corpe l' it̄z
 W. magt p̄cipiū sit s̄ba sep̄ata. code. lxvii
 Et dispoēs p̄t l'ye it̄z. lxviii
 Que ar. d̄t in textū q̄ it̄z. hūz spēs nō
 sit code nō i pō. s̄z an addiscē code
 W. spēs it̄z. sit s̄ba l' ar. magt code
 In q̄ p̄nō sit it̄z. for am̄t. hūz q̄l. code
 W. idē sit cētia. i. nā et sup̄m lxviii
 W. q̄ditas rēi mal sit obm m̄ it̄z. code
 Que nō itelligit p̄ spēs spēalissima p̄ima
 gine s̄ ens code
 W. singulae possi gnosca p̄ it̄z. lxix
 W. code nō gnoscat nā et sup̄m. code.
 Et erroie excludit ar. p̄ q̄ d̄t it̄z. m̄z
 cē sicut tabula rasa lx
 W. s̄ne s̄nt nob ḡacate. code. lx. code
 W. in hūz q̄ sit s̄n mā idē sit itelligē. et qd
 W. magt sit p̄ se itelligit code
 W. aīa itelligat se p̄ sua cētia. nō. lxii
 Qd sit hūz it̄z. et vtrū oīat. code
 Quo gnoscat habitū code
 Quo gnoscat artū it̄z. code
 W. magt possi it̄z. actū volūtatē code
 W. spēs it̄z. sit id qd it̄z. l' id q̄ aliq̄ it̄z. lxiii
 De it̄z. agētē quō p̄. q̄ ip̄z pone sit nāc. code
 Et sit opatōe m̄z. lxiiii
 Et opa. it̄z. agētē sit cētiolū code
 W. lūmē it̄z. agētē r̄q̄rat. p̄ mediū nū
 p̄ fatas mata. code. lxv s̄ba s̄ba sep̄at code
 W. spēs itelligibiles effluat i aīaz media
 W. it̄z. agēs et p̄cipiū sit distuta pōe. s̄c. code
 Et nōbz ar. nōiat it̄z. agētē lxviii
 Et sit qd it̄z. agētē s̄ba dēdā. t̄z. code
 W. it̄z. agēs sit idē in oībz code
 W. iste pōe iueniat i s̄bz sep̄ans lxv

nō

Vtrū nūc sit ponē i aia rōh iam agere
 supposita opōe plōis eode
 Nō. aia possit p se subsistere eode
 Nō. aia rōh sit irruptibil lxxvi
 Nō. aia sepāta possit agnosce siglaia eode
 Nō. pōr aie maneat in aia sepāta .AA.
 Nō. hūc fac acq̄sue maneat i aia sepāta. eod
 Nō. ista sit vā l' fla. dyamet' e hmet' .Ad.
 Nō. due opatōes iūq̄ iueinat i s'bis sepāt. eod
 Vtrū iūq̄ nō pō intelligat diste l' rōle eode
 Nō. nec sit opatōes iūq̄ .89.
 Que istaz opationū sit pfectoz eode
 Nō. rō et iūq̄ sit vna pō eode
 Cōplicit' possit illa pō intelligi. Neq̄q̄ intelli
 git aia sū fatasmatē .80.
 Qd sit fatasma eode
 Nō. iūq̄ speculatiūq̄ et p̄taz sit vna pō. eod
 Nō. sūnt plēs pōe imāles i aia q̄ tres .81.
 Nō. i har vita possit iūq̄ s'bas sepātaz. eod
 Nō. possit deuenire i agnitōe s'baz sepātaz
 ex rebz mālibz .82. sūnt et res eode
 Cūq̄ debet intelligi ista auctas dīe scātur
 Nō. m aia intellectiua sit aliq̄ mediā .87.
 Nō. mediā intellectiua sit eade ai iūq̄. eod eode.
 Nō. nūc sit aiaz intelligi cū gūsiōe ad fatasma.
 Nō. agnitō intellectiua depedeat a se su .84.
 Nō. aia sepāta a corpore intelligat s'bas se
 pātaz. sic. eode. eode.
 Nō. aia sepāta a corpore intelligat oia nālia
 Nō. aia sepāta agnoscat ea q̄ agūt i har vita
 Que sit rō ordis .84. eode
 Qd sit pō localit' motiua i aiazbz eode
 Que sit dīna mē ignētē et itepatiū .86.
 Qre sub intellectu p̄t' rōphedi fatasfa. eode
 Qre appetitū nō mouet sub rōe iūq̄ sūnt
 iūq̄ mouet sub rōe appetitū eode
 Nō. volūtas moueat intellectu. l' iūq̄ vōtē. eod
 Nō. iūq̄ sit nobilior volūtatē. l' eā eode
 Quo dīnt se hnt ad agnoscedū res. sensū
 extior. s'bz dīoz. iūq̄ nēam. iūq̄ dīnū. 88.
 Nō. rebellio iūq̄s appetitū et supiois sit nāl
 ul' rōe nātē nām eode
 Nō. appetitū sit speal pō aie eode
 Nō. m oibz rebz nēans sit idē appetitū. eod
 Quo diuidat' appetitū iūq̄ pō aie .88.
 Nō. appetitū sensitiūq̄ bñ s'bidat' i gūpifa
 bile et irasabile eode n. eode
 Nō. iste due opatōes spectat ad vna pōm.

Que sūnt obā istoz appetitū eode
 Nō. sit aliq̄s appetitū intellectiūq̄ cōcupisabil'
 et aliq̄s irasabil' .89. sūnt i eode
 Nō. sit silitudo in motu aiazū et i motu
 Qd sit p̄m motū local' i aiazbz eode
 Nō. iūq̄ irasabil' et gūpifabil' moueat a rōe
 et obediāt ei .90.
 Nō. appetitū sensitiūq̄ moueat volūtatē. eod
 Nō. hō sit liberi arbitriū eod
 Nō. libez arbitriū sit speal pō aie .91.
 Quotuplex sit tps in rebz viuētibz m o
 dine ad alimētū. eode.

Explicit tabula omni q̄stionū
huius libri de aia.

¶ A magis fr̄s Jordan. a. 1416.

Nō. i

Nō. i

Nō. i

Nō. i

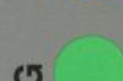
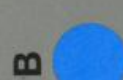
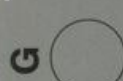
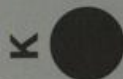
[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

[Faint, illegible text from the adjacent page, visible on the right edge]

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN Gray Scale

- A 1 Red
- 2 Red
- 3 Green
- 4 Blue
- 5 Blue
- 6 White
- 7 White
- 8 White
- 9 White
- 10 White
- 11 Black
- 12 Black
- 13 Black
- 14 Black
- 15 Black
- 16 Black
- 17 Black
- 18 Black
- 19 Black

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimeters 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
------	------	-------	--------	-----	---------	-------	---------	-------

